

T.C.
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU DERGİSİ'NİN İNCELENMESİ
(1926-28 YILLARI)
YÜKSEK LİSANS

137741

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ

137741

Hazırlayan
Elif KONAR

İstanbul-2003

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
TEZ YAKINLAŞTIRMA MERKEZİ

FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
Yüksek Lisans Tez Sınav Tutanağı

12.03.2003.

Enstitümüz ....Türk Dili ve Edebiyatı..... Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden ....11070003..... numaralı ....Elif.....Korar.....'ın hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği “.....Sürbüz Türk Çavuşu Derisi..... gisinin İncelenmesi..... (1926-28 Yılları).....” adlı tezi, tez jüri üyeleri huzurunda ....60..... dakika süre ile savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında, ...oy birliği..... (*) ile .....Kabul..... (**) kararı verilmiştir.

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ

(Tez Danışmanı)

Üye

Prof. Dr. Orhan OKUYUCU

(İlgili Anabilim Dalı Öğretim Üyesi)

Üye

Prof. Dr. Orhan OKUYUCU

(Anabilim Dalı Dışından/
Başka Bir Üniversite Öğretim Üyesi)

* oybirliği / oyçokluğu el ile yazılacaktır.

** kabul / red ve düzeltme el ile yazılacaktır.

ÖZET

Bu çalışmada Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin 1926-28 yılları arasında çıkan eski harfli nüshaları incelenmiştir.

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi incelenmiştir. Dergideki yazar kadrosu listelenmiş ve yazıları bulunan yazarlar hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde yazar adlarına ve konu başlıklarına göre fihrist yer almaktadır.

Üçüncü bölümde seçme metinler bulunmaktadır.

Çalışmanın sonundaki ek bölümünde ise dergiden seçilmiş örnek sayfalara yer verilmiştir.

ABSTRACT

In this work Gürbüz Türk ocuğu Magazine's copies with old letters printed between 1926-28 have been examined.

The thesis consists of three chapters. In the first chapter, Gürbüz Türk ocuğu Magazine has been examined. The permanent staff of writers in the magazine has been listed and information has been given about the writers having articles in the magazine.

In the second chapter, there is an index in respect of the names of writers and the titles of subjects.

In the third chapter, there are selected articles from the magazine.

In the addition chapter at the end of the work, there are sample pages selected from the magazine.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	iv
ÖNSÖZ.....	v-vi
I. BÖLÜM	
I.1. GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU DERGİSİ.....	
I.1.1.Dönem Özellikleri.....	1-2
I.1.2.Eski Harfli Çocuk Dergileri	2-5
I.1.3.Gülbüz Türk Çocuğu İle Aynı Dönemde Yayımlanan Diğer Çocuk Dergileri.....	5-7
I.1.4.Gülbüz Türk Çocuğu	8-11
I.1.5.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Eğitim	11-13
I.1.6.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Sağlık	13-17
I.1.7.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Bayramlar	17-27
I.1.8.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Hukuk	27-32
I.1.9.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Çocuk Siyaseti	32-35
I.1.10.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Görsel Sanatlar.....	35-37
I.1.11.Gülbüz Türk Çocuğu'nda İçki	37-38
I.1.12.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Evlilik	38-40
I.1.13.Gülbüz Türk Çocuğu'nda Beden Eğitimi	40-47
I.1.14.Gülbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin Faaliyetleri	47-49
I.1.15.Gülbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin Yayımlanma Süresi.....	50
I.2.GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU YAZAR KADROSU	51-88
I.3.SONUÇ	88-90
I.4.KAYNAKÇA.....	91-95
II. BÖLÜM.....	
II.1.YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST	96-110
II.2.KONU BAŞLIKLARINA GÖRE FİHRİST	111-184
III. BÖLÜM.....	
SEÇME METİNLER	185-482
EK.....	
GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU DERGİSİ'NDEN ÖRNEK SAYFALAR	

KISALTMALAR

bkz.: Bakınız

d: Devamı

F.N: Fevkalâde Nüsha

G.T.Ç.: Gürbüz Türk Çocuğu

S: Sayı

s: Sayfa

vb.: Ve Benzeri, Ve Bunun Gibi

vd.: Ve Diğerleri

y.y. : Yüzyıl

ÖNSÖZ

Eski harfli çocuk dergileri üzerinde yapılan araştırmalar eskiye nazaran artmış olsa da hâlâ araştırılması gereken bakir bir alan olarak durmaktadır. Bu araştırmalar, Türkiye'deki çocuk edebiyatı ve çocuk dergiciliği tarihçesinin yanında dergilerin çıktığı dönemin sosyal panoramasını da gözler önüne sermektedir. Bütün bu sebepler dikkate alınacak olursa arşivler araştırmacıları beklemektedir. Çocuk edebiyatı ve dergiciliği alanında sonraki kuşaklara 21. yy.dan güzel örnekler iletebilme düşüncesi, sadece popüler yayın ile para kazanmak kaygısından daha ağır basıyorsa, geçmiş iyi incelenmelidir. Geleceğe daha emin adımlarla ilerleyebilmek için bu şarttır.

Eski harfli çocuk dergilerinde içerik olarak ilk dikkati çeken özellik, konuların eğitimi amaçlar mahiyette olmasıdır. Gürbüz Türk Çocuğu dergisi Cumhuriyet'in ilanından üç yıl sonra yayımlanmaya başlayan bir dergidir. Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin Başkanı Doktor Fuad (Umay)'ın sahibi olduğu dergi, genel olarak kurumun ve yeni kurulan Cumhuriyet'in politikalarını destekler mahiyette yayın yapar. Dergi kadrosu tarafından vatanın istikbali için sağlam aile yapısının oluşturulması; doğru evlilikler kurarak yetişecek çocukları iyi eğiterek, toplumu yeniden güçlü duruma getirmek gerektiği esas kabul edilmiştir. Bu gayeyi gerçekleştirebilmek amacıyla çalışan mecmua, bir ana-baba okulu, aile hekimliği müessesesi ve anaokulu vazifelerini üstlenmiştir. Eğitim, sağlık, bayramlar, hukuk, siyaset, görsel sanatlar, içki, evlilik, beden eğitimi gibi konularla dergi hep aile, çocuk ve toplumu bilinçli bir şekilde eğitmeye çalışmıştır. Eğitim ağırlıklı bu konuların dışında mecmuada diğer edebi türlerin de hemen hepsine yer verilmiştir. Fakat bunların içeriği de yine vatan sevgisi ve eğitimidir.

Gürbüz Türk Çocuğu'nun bulunduğu kütüphaneler: AMK (Ankara Milli Kütüphane), BK (İstanbul Belediye Kitaplığı), BİK (Bursa İl Halk Kütüphanesi), BDK (Beyazıt Devlet Kütüphanesi), ESÖ (Erzurum Atatürk Üniversitesi Seyfeddin Özege Kitaplığı), İÜ (İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi) ve TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi).

Bu çalışma üç ana bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi incelenmiştir. Dergide yazıları bulunan yazarlar hakkında,

ulaşılabilirdi ölçüde, bilgi verilmiştir. İncelemenin sonucu ve bibliyografya da birinci bölümde bulunmaktadır.

İkinci bölümde yazar adlarına göre ve konu başlıklarına göre fihrist yer almaktadır. Fihrist yazar adlarına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir. Çalışmamızın daha sonraki araştırmalara da katkısı bulunması düşünülerek dergideki hiçbir ayrıntıyı atlamamaya özen gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde ise derginin tanınmasında ve yapmaya çalıştığı eğitim faaliyetlerinin daha iyi anlaşılmasında önemli olan seçme metinler bulunmaktadır. Seçme metinlerin dergide bulunan bütün türlerden örnekler ihtiva etmesine dikkat edilmiştir. Bu bölümde Latin alfabesine çevrilmiş yüzü aşkın metin bulunmaktadır.

Çalışmanın sonunda ek bölümünde dergiden seçilen örnek sayfalar yer almaktadır.

Yüksek lisans tez aşamasında beni dergi incelemesi konusunda teşvik eden ve bana sürekli yol gösteren değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ali Yıldız Bey'e teşekkürlerimi arz ederim.

Ayrıca çalışmalarımın eksiksiz gerçekleşebilmesi için dergi nüshalarının fotokopilerine Milli Kütüphane'den ulaşmamı sağlayan arkadaşım Nurtaç Yılmaz'a; eski harfli çocuk dergileri konusundaki birikimlerini benimle paylaşan ve yoğunluğuna rağmen desteğini benden esirgemeyen değerli Cüneyd Okay Bey'e; çalışmamın her aşamasında yanımda olan aileme, dost ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul - 2003

Elif Konar

I. BÖLÜM

I.1. GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU DERGİSİ

I.1.1. Dönem Özellikleri

Bu çalışmaya konu olan Gürbüz Türk Çocuğu'ndan bahsetmeden önce dönemin genel özelliklerini özetlemek yerinde olacaktır.

Osmanlı Devleti'nde 18. yüzyıldan itibaren başlayan Batılılaşma-Avrupalılaşma çabaları 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı ile bir anlamda resmileşir. Bu tarihten sonra devlet ve toplum bütün kesimleriyle yavaş yavaş bu sürece ayak uydurmaya çalışır. Tanzimat ve Islahat Fermanları (1856), siyasi nitelikleri ağır bastığı için, devleti doğrudan, halkı ise dolaylı olarak etkiler. Sosyal hayattaki değişiklikler ise daha çok İstanbul, Selanik ve İzmir gibi Batı'ya açık şehirlerde olur. Gündelik hayatın hemen her alanında yaşanan değişme ve gelişmeler yetişkinler gibi çocukları da etkilemeye başlar. Tanzimat'tan itibaren çocuklar eğitimden sağlığa, kıyafetten oyuncağa, kitaplardan dergilere pek çok alanda Batı tipi hayatla tanışmaya başlamışlardır. II. Abdülhamit döneminden başlayarak modern eğitim anlayışı Osmanlı eğitim sistemine yerleşmeye başlar. 1869'da Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile pek çok köklü değişiklik yapılır. Aynı nizamnamenin getirdiği önemli yeniliklerden biri de ilk tahsili, kız ve erkek çocuklar için mecburi hale getirmeyi öngörmesidir (Okay, 1998, s.33). 19. asrın ikinci yarısıyla birlikte evde verilen eğitimde de (özel hocalar, mürebbiyeler, yabancı dil, müzik-piyano vb.) modern gelişmeler yaşanmaya başlar. Batı kaynaklı olan Pedagoji ilmi aynı isimle Osmanlı eğitim dünyasına girer ve bu sahanın gerekliliğinin farkına varılır. Osmanlı toplumunun çocuk terbiyesine genel bakış açısını ortaya koyması bakımından Ahmet Mithat Efendi'nin bazı gözlemleri önemlidir; "Biz iki yaşından dört beş yaşlarına kadar çocukların hüviyetlerine hiç ehemmiyet vermeyiz.", "pedagojide her Avrupa milleti ileridir", "Avrupa pedagojisine ve bizim geleneğimize göre yetişen çocukları mukayese edelim. Avrupalı 'çocuk adam', Türkiyeli 'çocuk çocuk'dur" (Okay, 1998, s.50-51). Özetlemek gerekirse, 19. asrın ikinci yarısından itibaren çocuk gelişimi, terbiyesi ve eğitimi alanında genel anlayış değişir; sık sık Avrupa ve Amerika ile mukayeseler yapılır. Çocuk eğitimi ve terbiyesi alanında hareketli dönem başlar.

Batı kaynaklı gelişmelerin en önemlilerinden biri de çocuklar için yayımlanan gazete ve dergilerdir. Bu dönemdeki çocuk dergilerinin ortak özelliği eğitim amacını

ön planda tutmalarıdır. Vatanın istikbali için sağlam aile yapısının oluşturulması; doğru evlilikler kurarak yetişecek çocukları iyi eğiterek, toplumu yeniden güçlü duruma getirmek gerektiği esas kabul edilir.

Bu genel girişten sonra eski harflerle yayımlanan çocuk dergileri hakkında geniş bilgi verilebilir.

I.1.2. Eski Harfli Çocuk Dergileri

Çocuklar için süreli yayınlar ilk olarak Batı'da ortaya çıkar. Çocuk edebiyatı ve çocuk yayınları hakkında ilk bilinçli ve önemli girişimler, başta İngiltere olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Almanya ve İskandinav ülkelerinde gerçekleşmiştir. İlk çocuk dergisi Juvenile Magazine (1788) İngiltere'de yayımlanmıştır. Bu dergiyi, The Children's Magazine (1799), The Child's Companion (1824), The Children's Friends, The Charm (1852-54), The Boy's Own Magazine (1855-74) gibi dergiler takip etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan ilk çocuk dergisi The Juvenile Miscellany (1826) olarak kabul edilir. Amerika'daki diğer çocuk dergileri çeşitli dini toplulukların düşünce ve inançlarını yansıtan dergilerdir; The Children's Magazine (1829), Parley's Magazine (1823), The Child's Friends (1843), Youth's Magazine (1850) gibi. Amerika'nın en uzun ömürlü çocuk dergisi ise 1827'de yayımlanmaya başlayan ve 1929'da The American Boy ile birleşerek bu isim altında 1941'e kadar yayın hayatını sürdüren The Youth's Companion olmuştur. Bu dönemde Fransa'daki en önemli çocuk dergileri ise Le Musée des Familles ile Magazine d'Education et de Récréation'dur.

Osmanlı'da başlayan değişim hareketleriyle birlikte çocuk "çocuk" olarak ayrı bir birey kabul edilir. Bu kabullenme ile çocuğun farklı ihtiyaçları gündeme gelmiştir. Bu ihtiyaçlardan bir kısmı devlet tarafından karşılanırken (okullar, sağlık hizmetleri vs.) bir kısmı da değişen toplum tarafından karşılanmıştır (giyim, oyuncaklar, yayınlar vs.) (Okay, 1998, s.158). Osmanlı döneminde yayımlanan ilk çocuk dergisi 1869'da çıkmaya başlayan Mümeyyiz olarak kabul edilir. Bu tarihten itibaren 1928'deki harf inkılabına kadar Mümeyyiz ile birlikte elli çocuk dergisi yayımlanır. Eski harfli çocuk dergilerinin yayın hayatı genellikle kısa sürer. 1896-1908 tarihleri arasında yayımlanan Çocuklara Mahsus Gazete en uzun ömürlü çocuk dergisi olurken onu, Çocuklara Rehber (1897-1901) ve Yeni Yol (1923-27) takip

eder. Cumhuriyet döneminde, 1926 yılında yayın hayatına başlayan Gürbüz Türk Çocuğu ise Harf İnkılabı'yla birlikte isim değişikliğine giderek Latin harfleriyle yayımlanmaya devam eder.

Ülkenin içinde bulunduğu şartlar göz önüne alınacak olursa, hemen bütün dergilerin zorluklar içinde yayın hayatlarını sürdürmeye çalıştığı anlaşılır. Bundan dolayı sürekli olarak okuyuculardan abone olmaları ve yeni aboneler bulmaları istenmektedir. Abone sistemi olan dergiler yıllık, altı aylık, üç aylık abone kayıtları yapar ve abonelerden taşra için ayrıca posta ücreti alınır. Bazı dergiler yurt dışı aboneliklerinde gideceği ülkenin para birimini kullanır; bazıları da daha fazla para olarak masrafi karşılar. Bunun yanında dergilerin hemen hepsinde tiraj arttırmada ortak yöntem promosyondur. Dergilerde çeşitli sorular ve bulmacalar verilir; müsabakalar düzenlenir. Doğru cevaplara ve kazananlara hediyeler vaat edilir. Dergilerin bir kısmı ise satışı arttırmak için ücrette indirim yapar.

Eski harfli çocuk dergilerinin tirajları hakkında kesin bir bilgi yoktur (Okay, 1999, s.20). Dergilerde incelemeler yapıldığında normal tirajların 4000-5000 civarı olduğu sonucu çıkarılabilir de bütün bunlar tahminden öteye gidememektedir.

Dergilerin fiyatları devletin ekonomik durumu ve para birimindeki değişimlere göre değişmekte ve farklılaşmaktadır.

Eski harfli çocuk dergileri genellikle siyasi ve sosyal yapıya uygun hareket ederler. Meşrutiyete kadar Saltanat'ın, 1908'den sonra Meşrutiyet'in ve nihayet 1923'ten sonra da Cumhuriyet'in yanında yer alırlar (Okay, 1999, s.21). Ülkedeki aksaklıklara ve yanlış uygulamalara yönelik eleştirilerini genellikle uygun bir üslupla dile getirirler.

Dergilerin hemen hepsinde okuyucu mektupları köşesi bulunmaktadır. Bu köşelere çocuklar ve veliler mektuplar göndermekte ve mektuplar, yayıncılar tarafından dikkate alınmaktadır. Okuyucuların gönderdiği şiir, yazı ve fotoğraflar memnuniyet belirtilerek yayımlanmaktadır.

Eski harfli çocuk dergilerinin isimleri genellikle çocukların seveceği ya da çocukla alakalı şeylerin hatırlanabileceği isimlerdir (Sadakat, Arkadaş, Bağçe, Çocuklara Arkadaş, Çocuk Duygusu, Çocuk Yurdu, Çocuk Dünyası, Resimli Dünya, Çocuk Yıldızı vb.).

Eski harfli çocuk dergilerindeki reklam ve ilanlar Meşrutiyet'e kadar genellikle yetişkinlere yöneliktir. Meşrutiyet'le beraber çocuklara yönelik reklam ve ilanlar dergi sayfalarında daha sık görülür ama bunlar da daha çok başka dergiler, kitaplar ve özel derslerle ilgilidir (Okay, 1999, s.23). Yetişkinler için olan reklamlar da devam etmektedir, fakat konu yine çocuklardır.

19. yüzyılın sonlarından itibaren dönemin önemli ve tanınan yazarları da çocuk dergilerinde görülür. Tefvik Fikret, Ziya Gökalp, Rıza Tefvik [Bölükbaşı], Raif Necdet [Ketselli], Hüseyin Cahid [Yalçın], Celal Sahir [Erozan], İsmail Hakkı [Baltacıoğlu], Hüseyin Ragıp [Baydur], Faik Ali [Ozansoy], Nigâr binti Osman, Ali Ulvi [Elöve], Mehmet Emin [Yurdakul], Sabiha [Sertel], Nafi Atuf [Kansu], Yusuf Akçura, Ahmed Cevad [Emre], Enis Behiç [Koryürek], Osman Fahri, Baha Tefvik, Edhem Nejad, Akagündüz, Avanzade Mehmed Süleyman gibi isimler yazı ve şiirleriyle mecmualara katkıda bulunurlar (Okay, 1999, s. 23-24).

Eski Harfli Çocuk Dergilerinin Kronolojik Listesi (Okay, 1999, s.216-217)

Yıl	Dergi Adı	Kaç Sayı Yayımlandığı	Yayımlandığı Yıllar
1869	Mümeyyiz	49	1869-70
1873	Hazine-i Etfal	1	1873
1875	Sadakat	6	1875
1875	Etfal	16	1875
1875	Ayine	41	1875-76
1876	Arkadaş	13	1876-77
1880	Tercüman-ı Hakikat	26	1880
1880	Aile	3	1880
1880	Bahçe	40	1880-81
1881	Mecmua-i Nevresidegan	4	1881
1881	Çocuklara Arkadaş	12	1881
1881	Çocuklara Kiraat	18	1881-82
1882	Vasıta-i Terakki	4	1882
1886	Etfal	23	1886
1887	Numune-i Terakki	9	1887-88
1887	Debistan-ı Hired	1	1887
1887	Çocuklara Talim	9	1887-88
1896	Çocuklara Mahsus Gazete	626	1896-1908
1897	Çocuklara Rehber	166	1897-1901

1905	Çocuk Bahçesi	43	1905
1909	Musavver Küçük Osmanlı	3	1909
1910	Mekteblilere Arkadaş	14	1910
1913	Çocuk Dünyası	94	1913-18
1913	Ciddî Karagöz	3	1913
1913	Çocuk Yurdu	7	1913
1913	Mekteblilere Arkadaş	19	1913
1913	Talebe Defteri	68	1913-18
1913	Çocuk Duygusu	61	1913-14
1913	Türk Yavrusu	2	1913
1913	Çocuklar Alemi	10	1913
1913	Kırlangıç	3	1913
1914	Çocuk Bahçesi	21	1914
1914	Çocuk Dostu	13	1914
1914	Mini Mini	7	1914
1918	Küçükler Gazetesi	8	1918
1918	Hür Çocuk	3	1918
1919	Haftalık Çocuk Gazetesi	8	1919
1919	Lâne	3	1919-20
1920	Hacıyatmaz	1	1920
1922	Bizim Mecmua	74	1922-27
1923	Yeni Yol	113	1923-26
1923	Musavver Çocuk Postası	18	1923
1923	Çıtı Pıtı	4	1923
1924	Haftalık Resimli Gazetemiz	7	1924
1924	Resimli Dünya	21	1924-25
1925	Sevimli Mecmua	13	1925
1925	Mektebliler Alemi	6	1925
1926	Türk Çocuğu	24	1926-28
1926	Çocuk Dünyası	30	1926-27
1927	Çocuk Yıldızı	10	1927

I.1.3. Gürbüz Türk Çocuğu İle Aynı Dönemde Yayımlanan Diğer Çocuk Dergileri

Cumhuriyetin ilanından Harf inkılabına kadar on adet çocuk dergisi yayımlanmıştır. Bunlardan biri de 1926 yılında yayımlanmaya başlayan Gürbüz Türk

Çocuğu'dur. Gürbüz Türk Çocuğu'nun bu sahadaki yerini daha iyi görebilmek için onunla aynı yıllarda çıkan diğer çocuk dergilerine de kısaca göz atmak yerinde olacaktır.

İstiklal Harbi'nin devam ettiği bir dönemde ilk sayısı yayımlanan (5 Nisan 1922) ve saltanatın ilgasından (1 Kasım 1922) önce yayın hayatı son bulan Bizim Mecmua şu anki bilgilerle "son Osmanlı çocuk dergisi" olarak nitelenebilir (Okay, 1999, s.171-172). 1925'te yeniden yayımlanmaya başlayan dergi, otuz yedinci sayıdan sonra yayına ara verir. 1927'de otuz yedi sayı daha yayımlanan dergi toplam yetmiş dört sayı neşredilmiştir. Bizim Mecmua'nın ilk sayısında, "Her hafta Perşembe günleri neşredilir çocuklara mahsus resimli mecmuadır" kaydı bulunmaktadır. Yine ilk nüshada; "Sevgili Çocuklar! Pek çok zamandır büyük bir sabırsızlıkla beklediğiniz mecmuaya bugün kavuşuyorsunuz. Artık büyüklerin gibi sizin de bir mecmuanız var. Siz, mektep kitaplarınızda veya başka kitap ve mecmualarda bulamadığımız yazıları (Bizim Mecmua)da okuyacaksınız. Çünkü (Bizim Mecmua) bütün manasıyla sizin mecmuanızdır." cümleleriyle derginin tanıtımı yapılmakta ve niçin çıktığı açıklanmaktadır. Mecmua ile hem çocukların merak edip sorduğu sorulara cevaplar verileceği hem de çocukları eğlenceli, meraklı yazılarla dinlendirip, hayal alemlerinde uçmaları sağlanacağı vaat edilmektedir. Uzun bir müddet yayımlanmasına karşın değişen Cumhuriyet şartları dikkate alındığında derginin vaat ettiği gibi büyük farklılıklar ortaya koyduğu söylenemez.

Gürbüz Türk Çocuğu ile aynı yıl kısa bir süre de olsa çıkmaya devam eden diğer dergi Yeni Yol'dur. Yeni Yol yayımlanmış toplam yüzonüç sayısı ile en uzun süreli çocuk dergilerinden biri (Okay, 1999, s.173). Yönetim yeri üç defa değişen (Bolu, Akhisar, İstanbul) dergi, sahibi Nedim Tuğrul'un gayretleriyle uzun süre yayına devam eder. 1923 yılında çıkan ilk nüshasında "On beş günde bir neşrolunur resimli çocuk mecmuasıdır" ibaresi bulunmaktadır. Yeni Yol'un ilk nüshasında da tamamen çocuklara hitap edecek bir dergi olacağı belirtilmiştir. Cumhuriyet'e paralel bir yayın politikası güden dergi, ilk sayısının iki buçuk sayfasını "Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin Çocukluk Hayatına" ayırmıştır.

Aynı dönemde çıkan bir diğer dergi ise Çocuk Dünyası'dır. Meşrutiyet döneminde (1913) ilk defa yayımlanan dergi 1918 yılında kapanır. Meşrutiyet dönemindeki Çocuk Dünyası Dergisi'nin son idarecisi Ahmed Halid 2 Kânun-ı

Evvel 1926/2 Aralık 1926 tarihinde birinci sayıdan başlayarak aynı isimli bir dergi çıkarır (Okay, 1999, s.209). Çocuk Dünyası da Cumhuriyet'e paralel yayın yapan bir dergidir. İlk sayısında Halide Nusret'in Gazi'nin Baş şiiiri yayımlanır. Yayın kadrosunda Yusuf Ziya, Yaşar Nabi gibi yazarlar da bulunan dergide çok sayıda tercüme hikaye; resimli küçük hikayeler, piyesler, bilmeceler, oyunlar, okul haberleri yayımlanır. Vasatın üstünde bir performans sergileyen derginin yayını 1927 yılında son bulur.

Gürbüz Türk Çocuğu ile aynı dönemi paylaşan son dergi Çocuk Yıldızı'dır. İlk nüshasında "Her hafta Perşembe günleri çıkar çocuk mecmuası" ibaresi yer almaktadır. İlk nüshanın baş sayfasında;

"Ey Türk Oğlu!
 Ey Türk oğlu! Bil ki: sen
 Dünyaları süsleyen bir yıldızsın.
 Türk ile ezelden
 Büyük gelmiş, büyük doğmuş bir kızsın.
 Saçlarının her teli
 Cihanda yol açan altın anahtar
 Türk yurdunun her beli
 Herkes bilir neler yapmış, ne yapar!

Binlerce yıl hey yavrurum!
 Hain eller sana kuyu kazdılar.
 Dün alnına cılız Rum
 Gibi iğrenç bir lekeyi yazdılar.
 Fakat, bugün kurtuldun!
 Yüksel artık! Başın göğe dokansın
 Elindeki gül yurdun

Cennet olsun, her bucağı nurlansın!" şeklinde bir şiir bulunmaktadır.

İzmir'den yayımlanan dergi iddialı bir tanıtımla yayın hayatına başlar. Fakat bulunduğu döneme ve dergicilik tekniklerine göre oldukça iptidai bir dergidir.

I.1.4. Gürbüz Türk ocuğu

Ekim 1926 tarihinde ‘‘ocukluğun sıhhi terbiyevi inkişafına yardım eder’’ ibaresiyle yayın hayatına başlar. 30 Haziran 1921’de Ankara’da kurulan Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin Başkanı Doktor Fuad (Umay)’ın sahibi olduğu dergi, genel olarak kurumun ve yeni kurulan Cumhuriyet’in politikalarını destekler mahiyette yayın yapar. İlk sayıda tam sayfa olarak verilen Atatürk fotoğrafı ve altındaki ‘‘Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin Büyük Hamisi Gazi Paşa Hazretleri’’ ibaresi buna en güzel örnektir. Hemen ilk sayıda dergi, Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ni tanıtıcı mahiyette ‘‘Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin Hulasa-i Mesaisi’’ adlı bir yazı yayımlar. ‘‘Himâye-i Etfâl Cemiyeti aziz karilerine geçen sene yapmış olduğu işleriyle Türkiye Cumhuriyeti dahilinde ve haricindeki şuabatının esamisini arz ediyor. Bundan sonra mecmuanın her ay intışarında karilerimiz cemiyetin o ay zarfındaki mesaisine muttali’ olacaklardır.(G.T.., S.1, s.17)’’ şeklinde devam eden bu yazıda yapılan işler ve yardımlar ayrıntılarıyla belirtilir. Yazı, ‘‘İşte geçen seneki hulasa-i mesaimiz bunlardır. Bundan sonra da her ay gerek merkez-i umuminin gerek şubelerimizin mesailerini karilerimize arz edeceğiz.’’ cümleleriyle son bulmaktadır. Bu yazının hemen arkasından da ‘‘Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin şuabatının Esamisi Bervechi Atidir’’ başlığıyla iki sayfa süren merkez ve şube isimleri yayımlanır. Yirmi sayfalık ilk sayı ‘‘Amerika’daki Cemiyetimiz şuabatı’’, ‘‘Kıbrıs’taki Cemiyetimiz şuabatı’’ ve ‘‘Mısır’daki Himâye-i Etfâl Cemiyeti’’ listeleriyle son bulur.

İlk nüshanın başyazısında mecmua, gayesini, ‘‘Gürbüz Türk ocuğu Niçin İntışar Ediyor?’’ başlıklı yazıyla şu şekilde dile getirmiştir:

Mecmuamız birbirine sıkı münasebeti olan iki gaye ile çıkıyor:

- 1-Türk çocuğu’nu gürbüz yetiştirmek;
- 2-Gürbüz Türk çocuklardan kuvvetli, sağlam bir millet vücuda getirmek...

Biliyoruz, yolumuz sarp ve uzundur. Bu yolda yürümek için ne kadar mşkllerle karşılaşacağımızı, nihayetsiz yorgunluklarla arpışacağımızı da takdir ediyoruz. Fakat gayemizin bize her türlü sabır ve metaneti verecek ulviyeti vardır. Gözümüz, dimağımız, bileğimiz en kimsesiz Türk çocuğundan en müreffeh Türk çocuğuna kadar hepsiyle meşgul olacaktır. İptidaı anelerden medenı, fennı ve sıhhi usullere sıyrılıp geçmeğe çalışacağız. Babaları ikaz etmeğe, ninelelere rehber olmağa gayret edeceğiz. Türk çocukları için milletin bütün kabiliyetlerinden istiane ve

istifade çarelerini arayacağız. Mecmuamızı ilmin kuru ve hayalin fantezili üslubundan kurtararak her karî tarafından memnuniyetle takip edilebilir bir sadelikle neşre muvaffak olmak yegane emelimizdir. Yalnız muhterem halkımızdan mecmuamıza karşı lütufkâr bir alaka bekliyoruz. Evlat sahibi vatandaşlarla temasımızın daimi olmasını istiyoruz. Hepimizin hedefi birdir ve şudur: Gürbüz Türk Milleti için gürbüz Türk Çocuğu...

Muvaffak olup olmamak bir mesele değildir. Halk ve mecmuamız birleşince elbette muvaffak olacağız. İşte bu kanaatle ve millete güvenerek bu günden itibaren vazifemize başlıyoruz. (G.T.Ç., 1926, S.1, s.1)

Ayda bir çıkan derginin, 1926-28 tarihlerinde eski harflerle yayımlanan yirmi dört sayısı bir ‘çocuk’ dergisinden ziyade bir ‘çocuk gelişimi ve eğitimi’ dergisidir. Özellikle ilk sayısında daha çok ebeveyn ve eğitimcilerle hitap eden dergi, 2. sayısında “Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakası” başlatır. 3. sayıdan itibaren şiir ve hikayelere daha çok yer ayrılmaya başlanır. Bu şekilde Gürbüz Türk Çocuğu bir aile dergisi olur. Dergi tam anlamıyla çocuk dergisi hüviyetini yeni harfli dönemde kazanır.

Gürbüz Türk Çocuğu, 29 × 20 cm. ebatlarında ve rahatlıkla okunabilir bir baskıya sahiptir. Derginin her nüshasında çok sayıda resim ve fotoğraf bulunmaktadır. Üçüncü sayıda okurlara hediye edilen tablolar renkli kuşe kağıda basılmıştır. On beşinci sayıdan itibaren kapak sayfaları renkli basılmaya başlamıştır. Dergideki resim ve fotoğraflar çok nettir. Kapağın üst kısmında, ortada bir güneş içinde gürbüz bir çocuk fotoğrafı ya da resmi bulunmakta, güneşin ışınları etrafa yayılmaktadır. Derginin adı; sağ üst köşede daire içinde “Gürbüz” hemen altında “Türk” ve resmin sol köşesinde de “Çocuğu” şeklinde düzenlenmiştir. Kapak üst bilgileri her dergide değişmeden tekrar etmektedir; Sahib-i İmtiyaz: Kırklareli Mebusu Doktor Fuad; Müdür-i Mesul: Doktor Ali Vahid; Çocukluğun sıhhi terbiyevi inkişafına yardım eder. Kapaklarda çoğunlukla çocukla ilgili bir fotoğraf bulunmakta, kimi sayılarda fotoğrafın altında yine çocukla ilgili bir vecize yer almaktadır. Bu vecizelerin büyük bir kısmı baş harf kısaltmalarıyla Doktor Fuad’a aittir. Bazı nüshalarda, kapakta, derginin münderecatı da verilmektedir.

Gürbüz Türk Çocuğu, Hakimiyet-i Milliye Matbaası’nda Ankara’da basılır. Derginin fiyatı on beş kuruş; yıllık abonesi iki yüz kuruştur. Gürbüz Türk Çocuğu

dergisi de diğer eski harfli çocuk dergileri gibi abone sistemiyle çalışır. Dergi sayfaları arasında sıklıkla “Mecmuamız Ankara’da çıkıyor. Her türlü müracaatların mercii Ankara’da Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi Umumisi’dir. Mecmuamıza abone olunuz.”; “Abonemiz yalnız seneliktir. Bedeli iki yüz kuruştan ibarettir.”; “Altı aylık abonemiz yoktur.”; “Himâye-i Etfâl Cemiyetine her vesile ile yardım ediniz. Mecmuamıza abone olunuz.”; “Mecmuamıza abone olunuz ve başkalarının abone olmasına delalet ediniz.” gibi duyurulara rastlanmaktadır. Derginin 5. sayısından başlamak üzere abonelik ilanlarına “Kıymetşinas Karilerimize: Bundan evvel çıkan bütün nüshalarımız tükenmiştir. Hepsini ikinci defa tab ettiriyoruz. Eksik sayısı olanlar hangi numaradan ve kaç tane istediklerini şimdiden bildirmelidirler. Müracaat mahalli: Ankara’da Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi Umumisidir.” gibi ilanlar da eklenecektir. Bu ilanlardan dergiye talebin yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Derginin 12. sayısının kapağında ise “Mecmuamız birinci senesini bitirdi. Muhterem ve şefkatli milletimiz Himâye-i Etfâl Cemiyetiyle mecmuamıza karşı gösterdikleri alaka ve muavenete karşı arz-ı şükran ederiz. Gelecek 13. nüshamızdan itibaren ikinci yaş girdi, mecmuamız mazhar olduğu teveccüh ve rağbete şükran mukabelesi olmak üzere daha mükemmel ve faydeli bir surette intişarına devam edecektir. Müddetleri hitam bulan abonelerimiz bir ay zarfında kayıtlarını tecdid ettirip ettirmeyeceklerini lütfen bildirmeleri rica olunur.” şeklinde bir ilan dikkati çekmektedir.

Gürbüz Türk Çocuğu’nda eğitim, sağlık vb. konulardaki düz yazıların dışında diğer edebi türlere ait pek çok örnek bulunmaktadır; otuz beş hikaye, elli beş şiir, beş masal, on üç hatıra, dört şarkı-türkü, bir ninni, iki gezi yazısı, altı oyun, yirmi dört mektup, dört çeviri, bir bulmaca gibi. Özel nüshalarda türlerin hemen hepsinin genel konuya uygunluğu dikkati çekmektedir (23 Nisan, Nüfus Sayımı...).

Dergideki bu türlerin içeriğine bakıldığında yine en önemli konunun eğitim olduğu görülmektedir. Hikayelerde çocuklara, aileye ve dolayısıyla topluma kazandırılmak istenen özellikler dile getirilmektedir. Hikayelerin çoğunun içeriği gerçekçi olmakla birlikte çocuğun hayal dünyasını geliştiren hikayeler de bulunmaktadır. Şiirlerin büyük kısmı çocuk hayatını anlatan ve milli duyguları geliştiren muhtevadadır. Masallarda dikkati çeken öge ise iyilik yapılması gerektiği

ve iyiliğin hiçbir zaman karşılıksız kalmayacağıdır. İngilizce ve Fransızca'dan yapılan hikaye çevirileri de eğitici tarzdadır.

Mektupla ilgili en çok göze çarpan “amcamın köşesi” ve “annemin köşesi” başlığıyla yayımlanan eğitici mektuplardır. Bu köşelerden “amcamın köşesin”nde çocuk eğitimi ile ilgili tavsiyeler verilmekte; “annemin köşesin”nde ise anne-çocuk ilişkisinden bahsedilmektedir. Mektuplar içinde ilgi çekici bir diğer mektup da Abdulhak Hamid [Tarhan] tarafından dergiye gönderilmiş olan mektuptur. Hamid, bu mektubunda mecmua ve çocuk ile ilgili düşüncelerini dile getirmektedir.

Dergide bulmacaya sadece son sayıda rastlanmaktadır. Bu, iki resim arasındaki farkın bulunmasını isteyen bir bulmacadır. Dergide anlatılan oyunlara bakıldığında hareketli ve şarkılı oyunlar (rond) olduğu görülmektedir.

I.1.5. Gürbüz Türk Çocuğu'nda Eğitim

Gürbüz Türk Çocuğu, “Vatan Çocuğu Vatanın İstikbalidir. İnkılap ve Cumhuriyetimiz Onun Kuvvetli Vücut ve Dimağına Emanettir. (S.14, kapak)” anlayışıyla yola çıktığını hiçbir sayısında unutmaz. Vatanın istikbalini temin ve Cumhuriyet'in sağlam temeller üzerinde bina edilebilmesi için ise yegane şartın eğitim olduğunu kabul eden aydın kadrosuyla imkanlarını sonuna kadar kullanır. “Aile saadetinin temellerinden birisi de annelik sanatını bilmektir. Bizde bugün bir annelik mektebi yoktur fakat bu vazifeyi mecmuamız ifa etmektedir. (S.11, s.3)” uyarısıyla da mecmua, bir okul vazifesini üstlendiklerini ilan etmiş olur. Ayrıca karilerin “çocukları hakkında terbiyevi ve sıhhi soracakları suallerin” cevaplandırılacağı da dergi sütunlarında yer alan duyurulardandır.

İlk sayıdan itibaren bilinçli aile oluşturulmasına yönelik makaleler yayımlanır. Çocuklukta alınan iyi ve kötü intibaların ferdi ömür boyu etkileyeceği bilinmektedir. “İnsanın yedi yaşında iken seciyesinde bulunan herhangi bir hususiyet kırk yedi veya seksen yedi yaşında iken de bulunur, meğer ki şuurlu cehtleriyle izale edilmiş olmasın. (S.1, s.3)” Bundan dolayı çocuk eğitiminde en önemli dönem ilk çocukluk çağlarıdır. Konuyla ilgili makalelerde, bu ilk çağlarda eğitim vazifesinin ebeveyne ait olduğu belirtilirken, çocuğun daha sonraki çağlarındaki ruhi inkişafının ise muallimin alakadar olacağı bir iş olduğu dile getirilir. “Çocuk Bakımına Dair

Ruhiyat Bahisleri (S.1, s. 3-9)” isimli makalede geniş bir şekilde ebeveyn ve öğretmenin vazifeleri anlatılır.

“Bu asrın cemiyeti, çocukların sırf ebeveyn malı olmasına cevaz vermiyor. Çocuk vatanın ve cemiyetindir. (S.2, s.1)” ana fikrini her fırsatta tekrar eden mecmua, en vatanperver, en şefkatli ebeveynin çocuklarına dikkat, ihtimam ve alaka gösterenler olduğunu belirtir. Çocuğun yetiştirilme tarzı nasıl ise ileride bunu uygulayacağı, bunun için ebeveynlere çok iş düştüğü vurgulanır. Toplumun istenilen seviyeye çıkartılması için ise ebeveynlerin eğitimi şarttır. Dergi, “Bu, ufak risalelerle yapılabileceği gibi en ziyade kısmı mahsusamızda bahsolunan ziyaretçi muallimler vasıtasıyla temin olunabilir. (S.2, s.1-2)” cümlesiyle eğitim konusunda çözüm yollarına işaret eder. Gürbüz Türk Çocuğu dergi olarak, önerdiği çözüm yollarını uygulamaya koyduğu gibi Himâye-i Etfâl Cemiyeti de hem yayınlar yoluyla hem de eğitilmiş kadrosuyla insan yetiştirme gayesiyle çalışır. Mecmuanın eğitime dair makalelerine göz atmak yerinde olacaktır; “Çocuklarınızla Dost Olunuz (S.2, s.5)”, “Çocuk ve Terbiye: Çocuğun İctimai Ehemmiyeti (S.2, s.18-20)”, “Sinirli Çocukları Nasıl İdare Etmeli? (S.3, s.17-22)”, “Asıl Terbiye Çocukta Seciye Yaratmaktır (S.4, s.11-12)”, “Ebeveynin Günahları (S.4, s.13-16)”, “Çocuklarda Dikkat Hususu (S.5, s.8-10)”, “Çocuklara Karşı Şefkatimizi Nasıl Göstermeliyiz? (S.5, s.17-20)”, “Çocuklarda Tezahür Eden Sinirin Nevileri (S.6, s.22-25)”, “Banyonun Faideleri ve Sıhhi Banyonun Usulü (S.7, s.15-18)”, “Çocukta Tahayyülün Mevkii ve Ehemmiyeti (S.9, s.14-16)”, “Ebeveynin İlk Vazifesi (S.9, s.22)”, “Anne Mektebi –Hayat Mektebi (S.11, s.1-3)”, “Çocuğu Terbiyesinde Bir Gül Olarak Görmek Zarureti (S.11, s.7-9)”, “Çocuk Yetiştirmek, Büyütmek İnce Bir Sanattır (S.11, s.12-15)”, “Evlat Sevgisi ve Çocuk Bakımı (S.13, s.24-27)”, “Çocuk Bir Kabiliyet Menbaıdır (S.14, s.9-10)”, “Annelik Sanatı (S.14, s.21)”, “Amerika’da Oyun Mektepleri (S.15, s.17-21)”, “Çocuğunuzun Mesleğini Kim Tayin Etmelidir? (S.15, s.22-23)”, “Kreşler (S.15, s.24-25)”, “Çocuklarımızın Cismani ve Manevi Terbiyesi (S.18, s.3-4)”, “Çocuklara Nasıl İyi İtiyatlar Öğretebiliriz? (S.18, s.5-6)”, “Hanımlarımıza Düşen Mukaddes Bir Vazife (S.18, s.24-25)”, “Çocuk ve Ceza (S.18, s.25-27)”, “Genç Kızları İstikbal İçin Nasıl Terbiye Etmelidir? (S.20, s.26-28)”, “Çocuklarımıza Ceza Vermemek Mümkün mü? (S.20, s.30-32)”, “Küçük Çocuklara Kitaplar (S.24, s.9)”.

Sadece başlıkların bir kısmı incelendiğinde dahi görülmektedir ki, her makale, üzerinde bir kitap yazılacak kadar önemli konuları işlemektedir.

Eğitimde hiç şüphesiz en önemli ikinci görevli öğretmenlerdir. Gürbüz Türk Çocuğu da bu bilinçle hareket eder. 21. yüzyıla gelindiğinde ilköğretimde üzerinde en çok durulan konulardan olan öğretmenlerin ev ziyaretleri ile öğrencisinin yetiştiği ve yaşadığı ortamı da tetkik ederek hareket etmesi gerekliliği daha o yıllarda kabul edilir. “Muallimler; mektepte olduğu kadar aile içinde de çocukla çocuğun ebeveyniyle meşgul olmalıdırlar. (S.2, s.3-4)” cümlesiyle başlayan “Ziyaretçi Muallimler” isimli makalesinde Doktor Fuad, öğretmenlerin çocuğa karşı vazifelerinden ve tam bir terbiye gerçekleşebilmesi için yapması gerekenlerden bahseder. Öğretmen, çocuğu fert olarak tanımaya, evdeki terbiye şeklini anlamaya çalışmalı ve okuldaki terbiye ile de destekleyerek gerekli olanları yapabilmelidir. Eğitimde verimin gerçekleşebilmesi için okuldaki terbiyenin evde ve muhitte de sürdürülmesi gerekir. Çocuk, aile, okul ve muhit arasındaki dengenin tesisini sağlayarak ahengi oluşturmak öğretmenin vazifeleri arasındadır. Doktor Fuad, bu noktada “ziyaretçi muallim” kavramını kullanır ve ziyaretçi muallimlerin vazifelerini şu şekilde sıralar; “Ziyaretçi muallimler vakit vakit ana ve babalara konferanslar vermek, hasbihaller etmek ve evlatlarının hareketlerini evde tetkik ve tespit ettirmek ve bunları mütalaa etmek suretiyle bu ahengi tesis edebilirler. Bu, şüphesiz kolay bir şey değildir, çok yorucudur, fakat şerefli, vatanî bir meseledir. (S.2, s.3-4)” Bu zor görevi üstlenecek olan ziyaretçi muallimlerin, “çocuğun ruhunu okuyacak kadar psikoloji ve çocuğun terbiyesine vakıf olacak kadar fenn-i terbiye bilmesi lazımdır.” Bu noktada genç öğretmenlerin kendilerini yetiştirmeleri için gayretle çalışmaları gerekir. Aynı zamanda yaşanan tecrübelerin paylaşılacağı kongreler yardımıyla eğitimde yeni ufuklar açılacağı tavsiyeler arasındadır.

I.1.6. Gürbüz Türk Çocuğu’nda Sağlık

Gürbüz Türk Çocuğu dergisinin Cumhuriyet’in ilanından üç sene sonra çıktığı belirtilmişti. Dergi bir yandan Cumhuriyet’in yurt geneline ve yurt dışına tanıtımını kendine vazife bilmiş, diğer yandan da Cumhuriyet’in devamı için gerekli olan sağlıklı ve bilinçli nesli yetiştirmeye çalışma yönünde yayınlar yapmıştır.

Dergi genel olarak incelendiğinde anne ve çocuk sağlığının gereği gibi önemsendiği ve hemen her sayıda bu konulara yer verildiği gözlemlenir. Dördüncü sayıdaki “Mecmuamız Amerika’nın Boston Tıp Darülfünunu’ndan icazet alarak İzmir’e avdet eden kıymetli doktorlarımızdan Fatma Reşid Hanım Efendi’nin muavenetlerini temin etmiştir. Güzide doktorumuz bu nüshamızdan itibaren muntazaman yazacaktır. Bugün şayan-ı dikkat olan makalelerini neşretmekle müftehiriz.” duyurusuyla da anlaşıldığı gibi mecmuada işinin ehli insanlara kalemiyle hizmet imkanı verilmiştir. Bu duyuru, bir Türk kızının Amerika’da Boston Tıp Darülfünunu’nda eğitimini tamamlamış olarak ülkesine dönüp hizmet etmesini haber vermesi açısından da oldukça önemlidir. Fatma Reşid Hanım’ın yanında Çocuk Doktoru Ali Şükrü Bey, Doktor Fuad (Umay) Bey, Doktor Rıza Tahir Bey ve daha birçok isim sağlık konularında halkı bilinçlendirmeye çalışmıştır.

Doktor Fuad Bey, derginin 5. sayısında “Çocuklarımızın Yüzde Yetmiş Ölüyor!” başlıklı makalesinde çocuk ölümlerini “milli facia” olarak nitelendirmiş; Umumi Takrir-i Nüfus hazırlıkları arasında yapılan bir anketten bahsetmiştir. Bu ankete göre 789 anneden sadece 204’ünün çocuklarının hepsi hayattadır. Ayrıca mebus arkadaşlarının yüz otuzu arasında yaptığı bir anketten bahseder. Bu ankete göre bebek ölüm oranı % 33’tür. Doktor Fuad, “münevver sınıfta bu derece çocuk vefeyatı olduktan sonra köylülerimizdeki nispeti tahmin etmek müşkül değildir” diyerek bu vahim durumu ayrıntılı olarak anlatmıştır. Aynı şekilde Selim Sırrı Bey de “Milletlerin En Büyük Derdi: Çocuksuzluk” başlığıyla uzun bir makale yayımlayarak medeni ülkelerde isimleri bile unutulmaya başlanan hastalıkların bakımsızlık ve ihmalkarlık yüzünden ülkemizde yaygın olduğunu vurgular. “Milletlerin hayatı ticarete, sanayie, ziraate, askerliğe bağlıdır. Halbuki bunların hepsinin temeli ailede yetişen çocuklardır. Servet-i milliyeyi husule getiren say ve amel insanla temin edilir. İflasa doğru giden milletler parasızlıktan değil çocuksuzluktan korkmalıdır. Bir memleketin ümidini çocuklar teşkil eder, onlar olmayınca ümit söner. (S.2, s.14-15)” cümleleriyle çocukların yaşamasının önemine değinerek İsveç, Danimarka ve Finlandiya’da çocuğun hayatına dair pek çok hayır müessesesi bulunduğundan bahseder. Fatma Reşid Hanım ise “Çocuk Ölümüyle Mücadele (S.4, s.3-6)” başlıklı makalesinde çocuk ölümlerinin nedenlerini ve bununla mücadele yollarını anlatır. Çocuk Doktoru Ali Şükrü Bey ise “Sağlam Bir

Çocuk Elde Etmek İçin Gebelik Zamanında Yapılması Lazım Gelen Tedbirler (S.4, s.17-20)”, “Doğacak Çocuklar İçin Sıhhi Ne Gibi Hazırlık Yapılmalıdır? (S.5, s.4-7)”, “Sağlam Çocukların Muhtelif Aylarında Bulunması Lazım Olan Evsaf (S.8, s.5-10)”, “Yeni Doğmuş Çocukların Bazı Hususiyetleri (S.9, s.1-7)”, “Çocuklarda Hangi Gıda İntihap Olunmalıdır (S.11, s.25-30)” vb. yazılarıyla anne-çocuk sağlığını temine yönelik bilgiler vermektedir. Dergide anne-çocuk sağlığına ait öğütlerden oluşan pek çok “isimsiz” yazı da yer almaktadır.

Sağlıkla ilgili önemli olan bir diğer husus da “aile hekimi” meselesidir. “Her Türk Ailesi Mutlaka Bir Aile Hekimine Muhtaçtır (S.6, s.2-3)” başlığını taşıyan yazıda, “Ailelerimizin birçoğunda –hatta diyebiliriz ki azami bir ekseriyetinde- “aile hekimi” henüz ehemmiyetli bir mefhum değildir. Halbuki ailede aile hekimi, o ailenin selamet ve sıhhati için bir emniyet supabı, bir mühim rehberdir.” denilir ve bir aile hekimliği müessesesi kurulduğu takdirde temin edeceği faydalar yedi madde ile özetlenir. Yazı “Eğer sıhhat ve afiyeti yerinde bir aile, dolayısıyla sıhhat ve afiyeti yerinde, sağlam bir millet olmak istiyorsak her Türk ailesi, bir aile hekimi temin etmelidir. Medeni dünyanın her tarafında bu, böyledir ve biz de medeni dünyanın bir tarafını işgal etmekteyiz.” cümleleriyle son bulur. Ayrıca yazının bitiminde “Merkezlerimiz aile doktorları isteyenlere rehberlik edecektir” uyarısı bulunmaktadır. Ailelerin buldukları mahallin Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ne müracaat etmeleri halinde memnuniyetle kendilerine yardımcı olunacağına dair teminat verilmektedir. “Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir?” isimli iki bölümlük hikayede de aile doktorunun aileye nasıl yardımcı olduğu örneklendirilir. Bugün de üzerinde durulan aile hekimliği müessesesinin o dönemde bu hassasiyetle dile getirilmesi dikkate değer bir durumdur.

Ülke savaşlar atlatmış, çok fazla insan kaybetmiştir. Bundan dolayı cemiyet ve mecmua, her fırsatta güçlü bir Türkiye Cumhuriyeti için sağlıklı çocuklar yetiştirilmesi ve nüfusun korunması gerektiğine dikkat çekmektedir. Bilgi verici uzun makalelerin yanı sıra mecmuanın sayfaları arasına serpiştirilmiş uyarı ve tavsiyelerle yapılan hatırlatmalar da çarpıcıdır.

“Memedeki bir çocuk için her milletin, her ana, babanın korktuğu şey ölüm tehlikesinin çokluğudur halbuki bir yavruyu bu tehlikeden korumak gayet basit ve pek kolaydır. (S.1, s.8)” cümleleriyle başlayan tam sayfa uyarı metni bir çocuk

fotoğrafi altında yapılması gereken tavsiyelerin sıralanması şeklinde devam etmektedir.

“Bir milletin kuvveti, çocukların sıhhati ile ölçülür.” (S.2, kapak)

“Çocuklar! Mendil kullanmağa ve burnunuzu temizlemeğe alışınız! (S.2, s.11)”

“Çocuklar! Sabah akşam elinizi yüzünüzü güzelce yıkayınız! (S.2, s.12)”

“Öksürüğü, ateşi, neşesizliği biraz devam eden çocuğunuzu derhal doktora götürünüz. (S.2, s.20)”

“Anneler! İsterse evladınız varsın güzel olmasın. Bünye-i çehresi yalnız hastalıkla solmasın. Temizlik birinci şart, ikincisi ihtimam, üçüncüsü de şefkat böyle olur sıhhat tam. (S.3, s.24)”

“Tabii ve sıhhatte olan bir bebek dünyaya geldiği zaman vasati 3 kilo 200 gr, altı aylık olunca 7 kilo 200 gr, bir yaşına bastığı vakit 9 kilo sıketindedir. Çocukta bu sıketin muhafazasına dikkat ediniz. (S.4, s.32)”

“Çocuğun düşmanı milletin düşmanıdır. Çocukların başlıca düşmanları şunlardır: Bulaşıcı hastalıklar, verem, kızıl, kızamık, kuşpalazı, tifo, arjifrenji. Bu gibi hastalıklara karşı dikkatli olunuz. (S.4, s.32)”

“Sağlam çocuk yetiştiren bir millet / Hiç şüphe yok, kurar sağlam bir devlet. (S.9, s.7)” şeklindeki hatırlatmalarla sürekli olarak sağlam ve sağlıklı bir çocuk yetiştirmenin ne kadar ehemmiyetli olduğu vurgulanmıştır.

Sağlık konusunda problemlerin olduğu ve bu sorunların yaşanmaya devam ettiği bir ülkenin çağdaş milletleri yakalayamayacağı derginin kadrosu tarafından fark edilmiştir. Sorunların giderilmesi noktasında, Gürbüz Türk Çocuğu'nun bayan ve erkek doktor kadrosu, seferber olarak, halka gerekli teşhis ve tedavi yöntemlerini anlatır. [“Vatanı bu iki çocuktan hangisine teslim edersiniz? Hiç şüphe yok ki şu sağdaki iyi bakılmış gürbüze, ya soldaki hastalıklı, bakılmamış çocuğu atmalı mı? Hayır! Onu da iyi bakalım, sıhhatli, gürbüz yetiştirelim. Bunun için ne yapalım? Yapacağımız şeyler hiç müşkül değildir. Bilakis basittir. Evvela çocuk bakımı hakkındaki sıhhi tavsiyelere riayet ve sonra vatan çocuklarını himaye için teşekkül eden Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ne yardım edelim. Fazla teberruatta bulunamıyorsak hiç olmazsa senede bir lira vererek aza olalım. Cemiyete karşı maddi, manevi elimizden ne yardım gelirse dirîğ etmeyelim. Her millet gerek harb-i umuminin,

gerek bin türlü içtimai ve marazi tesirlerin açtığı nüfus boşluğunu doldurmağa çalışıyor. Biz Türkler bu noksanı telafi için daha çok çalışmağa, fedakarlığa mecburuz. (S.4, s.24)” gibi.]

İhtiyaç anında hizmetten kaçınmayacaklarını her fırsatta dile getiren mecmua, bu yönüyle toplumsal aile hekimliğini üstlenmiş gibidir. Ayrıca dergide “Bursa Merkezimizin Faaliyeti – 17. Dairede Çocukların Muayenesi ve İlaç Tevzi (S.8, s.19)”, “Tokat bakımevinde çocukların muayenesi (S.8, s.25)” gibi duyurularla yapılan somut çalışmalar halka ilan edilir. Dönem dikkate alındığında, Gürbüz Türk Çocuğu kadrosunun yaptığı çalışmalar oldukça ehemmiyetlidir.

I.1.7. Gürbüz Türk Çocuğu’nda Bayramlar

Gürbüz Türk Çocuğu’nun eski harflerle çıkan yirmi dört sayısı incelendiğinde en çok göze çarpan fotoğraf ve haberler bayramlara; kutlamalara, faaliyetlere ait fotoğraf ve haberlerdir. Çocuklar için yapılan yardımların, yarışmaların, bayram günlerinde artan milli ve manevi duyguların da etkisiyle, ülke ve dergi gündemine daha fazla yerleştiği görülür. Özellikle bu dergide diğer çocuk dergilerine nazaran bayramlara daha çok yer ayrılmış olması; derginin Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin yayın organı olmasına ve derginin yazar kadrosunu oluşturan isimlere bağlanabilir.

Dergide, büyüklere has bayramlar için sadece ilan ya da tebrik metni bulunmaktadır: “Cumhuriyet Bayramını bütün karilerimize tebrik ederiz (S.2, s.2)”; “Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle şubelerimizden tebrik telgrafları gelmiş ve cümlesine bilmukabele tebrik ve teşekkür edilmiştir (S.2, s.13)”; “29 Teşrin-i Evvel Cumhuriyet Bayramı bütün aziz milletimizle aziz karilerimize mübarek olsun (S.14, Kapak)”

Çocuk bayramı için ise yüzü aşkın fotoğraf ve çok sayıda haber bulunmaktadır: “23 Nisan Milli Bayramımızla bugüne mahsus olan çocuk bayramını bütün karilerimize tebrik ederiz. (S.8, Kapak)”; “23 Nisan Çocuk Günü Bütün Millet Teyit Etti –haber ve telgraf örnekleri- (S.8, s.33-34)”; “23 Nisan Türklerin Kurtuluş Günü ve Çocuk Günüdür (F.N., s.2)”; “Ankara Çocuk Bayramı (F.N., s.2-3)”; “Bursa Programı (F.N., s.4-8)”; “23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa’da Çocuk Müsabakaları (F.N., s.17-18)”; “Afyon’da Çocuk Bayramı (F.N., s.19)”; “Zile’de Çocuk Bayramı (F.N., s.20)”; “Osmaniye- Ergani’de Çocuk Bayramı (F.N., s.20)”;

“Çocuk Günü Bu Sene Büyük Bir Bayram Şeklini Aldı (F.N., s.21-22)”; “Kahire’de Cumhuriyet Bayramımızda Himaye-i Eftal İçin Çalışan Muhterem Zevat: (F.N., s.33)”; “Bahriye Vekili İhsan Bey Efendinin Kızı Sevim Hanım Kelebek Rolünde (F.N., s.3)”. Bayrama ait genel haberler olduğu gibi il ve ilçelere ait kutlama ve faaliyet haberleri de bulunmaktadır. Fotoğraflar ülkedeki il ve ilçelerde yapılan faaliyetlerin yanında yurt dışında yapılan kutlamaları da belgeler mahiyettedir.

Burada bir parantez açarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın tarihçesinden ve içeriğinden bahsetmek; bayrama ismi verilen “23 Nisan”, “Ulusal Egemenlik=Milli Hakimiyet” ve “Çocuk Bayramı” tabirlerini ayrı ayrı incelemek gerekmektedir. 23 Nisan T.B.M.M.’nin Ankara’da açıldığı gündür ve 1921’de çıkarılan “23 Nisanın Milli Bayram Addine Dair Kanun” ile ülkenin ilk milli bayramı olma özelliğini taşır. İlk kanunda “milli hakimiyet” ibaresi yoktur. Saltanat kaldırıldıktan sonra 1 Kasım 1922 “Milli Hakimiyet Bayramı” olarak kabul edilir. İki farklı bayram olmasına rağmen 1 Kasım anılmaz ve 23 Nisan “Milli Hakimiyet Bayramı” olarak kutlanır. 1935 yılındaki kanun değişikliği esnasında da “1 Kasım Milli Hakimiyet Bayramı” kaldırılarak, “23 Nisan Milli Hakimiyet Bayramı” şeklinde düzeltilir.

23 Nisan’ın çocuk bayramı olması ise bu resmi gelişmelerin dışında bir seyir ile Dr. Fuad Bey’in çalışmaları ile gerçekleşir. Himâye-i Etfâl Cemiyeti, Meclisin açılış gününü her sene yetim çocuklara gelir temin etme günleri olarak görmektedir. Dr. Fuad, Bolu Milletvekilliği sırasında kartpostal ve zarflardan cemiyet yararına belirli bir ücret alınmasını teklif olarak sunar ve bu teklif Meclis onayıyla uygulanmaya başlar. 23 Nisan 1923 yılına ait Himâye-i Etfâl Cemiyeti yardım pulları; 23 Nisan 1924 tarihli Hakimiyet-i Milliye Gazetesi’nin “Bu gün yavruların rozet bayramıdır” başlığı ve 23 Nisan 1926 tarihli “Bu gün Türklerin çocuk günüdür” manşeti bu uygulamayı belgelemektedir. Cemiyet, önceki yıllarda çeşitli etkinlikler ile kutladığı bu günü, ilk defa 1927’de “Çocuk Bayramı” ilan etmiştir (Akin, 2000, s.104). Himâye-i Etfâl Cemiyeti Yönetim Kurulu, o yıl aldığı bu kararı; “Millet Meclisimizle Milli Devletimizin Ankara’da ilk teşkile günü olan Milli Bayram, Cemiyetimizce Çocuk Günü olarak tespit edilmiştir. Bize yeni bir vatan ve yeni bir tarih yaratıp bırakan mübarek şehitlerle fedakâr gazilerin yavruları, fakir ve ıstırapın evlâtları ve nihayet alelîtlak bütün muhtaç himâye-i vatan çocukları namına milletin

şefkatli ve âlicenâb hissiyâtına müracaat ediyoruz. Kadın, erkek; genç, ihtiyar, hatta vakti ve hâli müsait çocuklardan mini mini vatandaşlar için yardım bekliyoruz. Her sayfası başka bir şan ve muvaffakiyetle temevvüç eden milletimizin, yarın azamî derecede muavenet göstermekle beraber, çocuk gününün lâıyğı veçhiyle neşeli ve parlak geçirilmesi için aynı derecede alâka ve müzaheret göstereceğinden emin olan Himâye-i Etfal Cemiyeti, şimdiden arz-ı şükran eder.” diyerek halka duyurmuştur (a.g.e., s.105). 1927’den itibaren “23 Nisan”, “Ulusal Egemenlik=Milli Hakimiyet” ve “Çocuk Bayramı” tabirleri, 23 Nisan’da bütünleştirilerek bir kanuna ihtiyaç duyulmaksızın kutlanır. 1928 yılında bu kutlamalar, Dr. Fuad’ın teklifi ve Cemiyet Yönetim Kururu’nun kararıyla, daha geniş kapsamlı programlarla yapılır. 1929 yılına gelindiğinde Cemiyet, 20-30 Nisan tarihleri arasını “Çocuk Haftası” ilan eder. 23 Nisan kutlamalarına 1933 yılında yeni bir anlayış getirilir; çocukları geleceğe hazırlamak amacıyla, devlet makamları temsilî olarak çocuklara bırakılır. Bu konudaki ilk uygulama Mustafa Kemal tarafından yapılır. Aynı yıl bir başka ilk de Milli Eğitim Bakanı Reşid Galip Bey’in kaleme aldığı “Türküm, Doğruyum” andının çocuklar tarafından okunmasıdır. Bütün bu uygulamalarla 23 Nisan, devlet ve halkın ortak kutlamalarıyla çocuklara hediye edilmiş olur. Dr. Fuad’ın vefatından sonra, 70’li yıllarda, 23 Nisan daha geniş kitleler tarafından kutlanmaya başlanır. 1975 yılındaki kutlamalara Türkiye Radyo Televizyon Kurumu da katılır ve hafta boyunca çocuk programlarına yer vererek, büyük eğlenceler tertipler. 1978 yılına gelindiğinde Ankara’daki okul çocuklarının katılımıyla T.B.M.M.’de çocuk meclisi toplanır; 1980’de ise Türkiye’nin her tarafından çocukların katılımıyla “Ulusal Çocuk Parlamentosu” gerçekleştirilir. 1980 yılında aynı zamanda T.R.T., komşu ülkelerin çocuklarını da törenlere davet eder; böylece bayram uluslar arası düzeyde kutlanmaya başlar. Nihayet bu konudaki kanunî boşluk, 1981’de Milli Güvenlik Konseyi’nin Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararı ile, “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır” hükmü getirilerek, resmî bir ad ve statüye kavuşturulmuştur (a.g.e., s.104). 1985 yılında T.B.M.M. ile T.R.T. 23 Nisan şenliklerini ortaklaşa kutlamaya başlar. Bu şekilde Ankara’da “Dünya Barışı” simgelenir. 23 Nisan, uzun tarihi gelişim süreciyle beraber, Türk çocuklarının dünya çocuklarına armağan ettiği bir gün olarak kutlanmaya devam eder.

Çocuk davasını millete duyurma ve yayma düşüncesiyle başlatılan ve bugün dünya çocuklarının arkadaşlığını temin eden 23 Nisan'ın ilk dönemlerini daha iyi anlayabilmek için Gürbüz Türk Çocuğu'nda yayımlanan makaleleri de gözden geçirmek faydalı olacaktır.

Yeniden Gürbüz Türk Çocuğu'nda bayram konusuna dönmek gerekirse “Çocuk Günü Düğün Günü” başlıklı yazısında Ahmed Rasim (S.8, s.37-38); “Bu gelen (çocuk düğünü) ile beraber (çocuk günü), çünkü bugünü saran hale-i izz ve şeref, bilhassa vatan yavruları için bir kamet-i himayet olmuş, bîkes, öksüz, yetim severleri vatan-ı istiklalın bilhassa muazzeziyet ve müşerrefiyeti bereketiyle ortadan kalkarak günün büyüklüğü, mukaddesiyeti içinde bu yavruların sığınacak, rahmi ve şefkat görececek hakiki kucaklar açılmış terbiye ve ta'lim bucakları teessüs olunarak bilfiil analık, babalık mürüvvetinin asarı ibraz ve ispat edilmeğe başlanmıştır.” cümleleriyle, günün anlamını özetlemektedir. Ayrıca yardım talebini şu güzel cümleleriyle dile getirmektedir; “Cümlemiz bu düğüne davetliyiz. Türk ananet-i içtimaiyesinde ise düğüne hediyesiz gidilmez. Bu Türklükte kadim, kadim olduğu kadar fezail-i ahlakiyesi meyanında birleşip kalmış vacibül ittihaz bir itiyatta atalarımızdan, dedelerimizden kalma mekarim haslet cümlesinden biridir. Türk istiklalini kurtaracak kudreti, bu nevi mekarim ve hasenatın izhar ve iblağı kuvvetiyle iktisap edegelmiştir.

Kim ne derse desin Türk âli cenaptır, evlat düşkünüdür, aile muhabbeti ile son dereceye kadar mütehassistir. Yurdunun, vatan yavrularının nur-u intizarıyla aydınlanmasından hissedar-ı saadettir.” Bu yardım talebinin ise sadece sözde kalmaması için cemiyetin bir sene zarfında gerçekleştirdiklerini rakamlarla halkın gözleri önüne sermiştir;

“Bir sene zarfında (3110) kat elbise

“ “ (2257) çift ayakkabı

“ “ (1616) kat çamaşır

“ “ (8054) adet mektep kitabı

almış bunları:

23,941 okka taze, 158,401 şişe muakkam, 580 kutu mütekasif süt, 3989 paket pirinç, 2,083 paket fosfatın yedirmiş.

Bunlar için:

736 paket muhtelif erzaktan maad

20,700 adet kitap ve levha

29,664 adet mecmua

tevzi etmiş, bu çocuklardan:

10786 tanesini doktorlara muayene ve tedavi ettirmiş.” Bu şekilde elbirliği ile yapılacak olan “hayır ve hasene”nin hamiyet ve insanlığın icabı olduğunu belirten Ahmed Rasim, “Binaenaleyh cemiyetimizin boyuna düşen borç, yavrularımızı infak ve elbasa, ta’lim ve terbiyeye, milli, vatani bir gayret ile millet babalığını , vatan analığını en bala mertebeye is’ada çalışmaktır. Böyle bir düğünde, verecek hiçbir şeyi olmayan bile eski sözlerimizden, fakat hayır endişane sözlerimizden (çeşmeden su taşımak) ile me’cur olur.” cümleleriyle yapılması gerekeni tekrar ederek yazısını bitirir.

Dergi 23 Nisan 1927’de “Çocuk Gününe Mahsus Fevkalade Nüsha” manşetiyle özel bir sayı çıkartır. Bu sayının birinci sayfasında “Bütün vatanda yapılan 23 Nisan Çocuk Bayramı intibaları” ile başlayan bu nüsha, toplam 51 sayfa ile yirmi dört sayı içindeki en çok sayfa sayısına sahiptir. Fevkalade Nüsha, 23 Nisan’ın anlamını ve önemini ifade eden pek çok yazı, şiir, hatıra ve haberin yanında, yurt içi ve yurt dışından yapılan faaliyetleri içeren geniş bir fotoğraf arşivi ile bir belge niteliğindedir.

Bu sayıdaki ilk yazı yine Ahmed Rasim’e aittir. Yazar, “23 Nisan (F.N., s.10)” başlıklı yazısında, 23 Nisan’ın anlam ve önemi yanında (“1336 senesi yirmi üçüne müsadif günde idi ki Türk milletinin keyfiyeti istiklali ve temin-i istiklali ile vazifedar olan (Büyük Millet Meclisi)mizin resmi kanadı icra edildi. Gönüllerimiz, ruhlarımız böyle muazzam bir kuvve-i müeyyidenin vermiş olduğu meserretlerle doldu, taştı idi.”) , bu günün millete hatırlatması gerekenlerden (İstikbaline sahip olmak isteyen ve bu yolda her türlü fedakarlığı göze aldırın milletlerdir ki asırların tarihiyle beraber yürürler, coğrafyalarında, haritalarında isbat-ı mevcudiyet etmeğe muktedir olurlar. Her devr-i seneviyede ona dair mefahir ve neşayidi tekrar ederek istis’ad ederler. Bilirler ki istikbale sahip olmak emelini en ziyade besleyen milletin çocukları, sevgili yavrularıdır. Pek iyi takdir ederler ki memleketin hal ve atide gelen ve gelecek olan her günü bu çocukların, bu yavrularındır. Aylar, seneler bunlarıdır, tarih bunlarıdır. Daha umumi bir tabir ile bütün millet bunlarıdır.”) bahseder.

Ahmed Rasim, “23 Nisan” yazısını; “Bugünde yapacağımız ne tasadduk, ne muavenet, ne de bezl ve sehavettir. Bu üçünden de yüksek ve tam manasıyla doğrudan doğruya millet ve vatana ait bir vazife-i hamiyettir. Hamiyet ise o mahdar vefadardır ki ferdi huzur-u millete:

-İşte öz yavrulardan biri daha!

Diye takdim etmekte saniye fevt etmez.” cümleleriyle sonlandırır.

Ağaoğlu Ahmed, “Çocuk Günü (F.N., s.11)” başlıklı yazısında, “Bu muhterem cemiyet bütün diğer faydeli faaliyetleri arasında bir de bize çocuklarımıza bakmak usulünü fiilen öğretmektedir.

Türk, çocuğunu sever. Bu faziletle Türk ta öteden beri mütehallidir. Fakat sevmek başkadır, bakım meselesi ayrıca bir sanattır ve bu sanat bir millette ne kadar tekevvün ve intişar ederse, millet de o nispette bahtiyar ve sağlam olur. Sağlam vücutlu, sağlam ruhlu ve sağlam kalpli çocuklar yetiştirmek sanatını benimsemiş olan milletlere ne mutlu!

Himâye-i Etfâl Cemiyeti Türkiye’de ilk cemiyettir ki Türk muhitinde dahi bu sanatın intişarını kendisine gaye edinmiştir.” cümleleriyle Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ne teşekkür etmektedir. Teşekkürle birlikte, cemiyetin sadece yardım ile iktifa etmeyerek ailelere çocuk bakımı hususunda da örnek olduğundan bahseder. Ayrıca Ağaoğlu Ahmed, “Çocuk Günü”nün de cemiyetin teşebbüslerinden biri olduğunu, “Ezcümle bugünün çocuklara tahsis olunması ve bu münasebetle memleketin muhtelif yerlerinde çocuk mesireleri, çocuk eğlenceleri, tertip olunması, cemiyetin minnetle kaydedilecek teşebbüslerinden birisidir. Bilhassa hürriyet ve cumhuriyet tarihinde hususi bir kıymeti olan bugünün intihab olunması pek münasip olmuştur.” cümleleriyle belgelemektedir.

“Milli Şuur ve İnsani Vicdan, Himâye-i Etfâl’e Yardımı Emreder (F.N., s.12-14)” yazısıyla Yusuf Akçura ise, Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nden bahseder: “İçtimai teavün müesseselerimiz arasında kanaatimce en mühim bir vazife-i içtimaiye deruhte eden müessese, “Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti”dir.”; “Türk çocukları çok çok ve sapaşğam yaşatılabilmelidir ki diğer cemiyetlere menba ve iş mevcut olabilsin. Himâye-i Etfâl, bence “ana cemiyet”tir.

“Himâye-i Etfâl Cemiyeti”, bundan beş sene evvel, Ankara’da millet çocuklarının çoğu gibi fakir ve zayıf doğmuştu; başında bulunan zatların gayret ve

himmetiyle, memlekette ve memleket haricinde ve oturan vatandaşların şefkat ve muavenetiyle kendisine mevdu' çocuklar gibi itina görerek büyüdü; şimdi çok gürbüz bir çocuktur." Akçura da yazısını yardımın gerekliliğini belirterek tamamlar; "Himâye-i Etfâl'in bu suretle serpilip büyümesi için, müdürlerine mevdu' himmet vazifesi kadar, belki ondan fazla bir fedakarlık vecibesi de bütün millet efradına, alelhusus millet efradının az çok servet sahibi olanlarına düşer: çocuğu olup analık babalık muhabbeti duyanlar, milli şuuru olup Türkiye'de nüfusun ehemmiyetini anlayanlar, alelumum insani vicdani olup hayrın zevkini tadanlar, Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ne mutlaka aza yazılırlar, ve her türlü yardımdan çekinmezler..."

Bu sayıda ayrıca, Cenab Şehabeddin'in "Yoksul Çocuklar (F.N., s.15-16)" yazısına rastlıyoruz. Cenab Şehabeddin yazısında, "çocuk"tan ve yoksulluktan bahsettikten sonra Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin ve milletin vazifesinden bahseder: "Sabahı severiz, çünkü gündüzün mebdeidir; goncaları severiz, çünkü güllerin bebekleridir; senenin yavruluk devri olduğu için bahar hoşumuza gider. Kaderin yoksul yarattığı şu çocuğu sevmeyecek miyiz ki insanlığın baharı, goncası ve sabahıdır?"

Bence insan her muhabbete belki yüreğini kapayabilir; fakat içinde penbe parmağını emerek bir çocuk uyuyan altın yahud tahta beşiği eğer insansanız, helecansız temaşa edemezsiniz. Orada yatan küçük mahluk sevildiğini bilmez; ayakta duracak hali yoktur; söz namına saçmalar ve hareket namına sallanır ve sendeler; mamafih zaaf ve sefaleti üstünde gülen bir yüzü vardır; çünkü o.. çünkü mest-i masumiyettir."; "Bu yoksul yavru yoksulluğundan ölürse gaib edeceğimiz tek bir çocuk değil, hayır değil bir baba yahud bir ana, elhasıl bir aile nüvesidir. Her çocuk bir cemiyet ümididir; onda bilkuvve bir aile-i istikbal yaşar. Onun sükutuyla atının dallarında bir yuva yıkılır ve bütün Türk fideliği filizlenmeden harap olmuş olur."; "Kalbimizin insaniyet ölçüsünü vermiş olmak için o cemiyete vesaimizin yettiğini ihda edelim ve mümkünse verdiğimizizi gece karanlığı ile saralım ki takdimemiz her neye baliğ olsa kendi kifayetsizliğini görerek utanmasın."

Fevkalade Nüsha'da dikkatimizi çeken bir diğer isim de Süleyman Nazif'tir. Süleyman Nazif'in "Unutmayın...Ve Verin! (F.N., s.22-23)" başlıklı yazısında da işlenen tema "yardım"dır: "Mazideki necatınızın takdime-i şükranını ve atideki selametinizin fidye-i teminini vatanın sizden başka kimsesi olmayan yavrularına

kudretinizin yettiği derecede veriniz.” Süleyman Nazif, yardım için millete seslendikten sonra, yazısını şehitlere seslenerek tamamlar; “Ey muazzez şüheda!...

Ruhlarınızı temin ederiz; müsterih olunuz. Siz aramızdan çıktığınız dakikalardan itibaren, çocuklarınızın babası millettir. Millet bugün sizsiniz. Şehit olmayan ve gazi olan siz evladınız yine sizin iyad-ı ihtimamınızda büyüyor demektir. Büyüyecekler ve size layık evlat ve ehfad yetiştirecekler. Onlara dua ediniz.

Onlara ve bize...”

Şükûfe Nihal, “Gözlerimi hayata açtığım günden beri duyduğum bin bir ıstırap arasında ruhumu en çok sarsan şey, (çocuk) acısı oldu... Dünyanın sefillerini, dünyanın bedbahtlarını gözlerimle gördüm; fakat hiçbir şey kalbimi bedbaht bir çocuk, ağlayan bir çocuk kadar derinden kemirmedi... Hiçbir şey, yüzümü o kadar hicapla kızartmadı... Hepimiz için, bilhassa çocuk manasını çok daha yakından anlayan anneler için, bu duygu, aynı değil midir?” cümleleriyle başladığı “Avare Çocuklar; Hele Sizler!.. Hele Sizler!..(F.N., s.25-27)” başlıklı yazısında, diğer yazarlarda olduğu gibi, yardıma muhtaç çocuklardan ve yardım edilmesi gerektiğinden bahseder. “Muhterem Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ne, bize bu insani vazifemizi, bu vatan ve vicdan borcumuzu derhatır ettirdiği için, minnet ve şükranı arz ederken, yapacağımız yardımın, onun saracağı yaralara ne kadar gayr-ı kafi olduğunu düşünerek üzülüyorum... Ne kadar isterdim ki, çok daha fedakar olalım..

Yurdumuzdaki son sefalet hıçkırığını susturmadan son ıstırap yaşını silmeden, şahsi zevklerimize dalmayalım?. Ne yazık ki, hepimizin insani zaaflarımız var.. bunu itiraf etmeliyiz!.” diyen yazar, 23 Nisan ile Himâye-i Etfâl’e yardımı birleştirir; “Himâye-i Etfâl’e yardım etmek; ona minnetle, şükranla yardım etmek, hepimizin en mukaddes gayesi olmalı.. (23) Nisan gününün vücuduyla kutuya atacağımız birkaç kuruşla şüphesiz vazifemiz tamamlanacak değildir; hepimiz cemiyetle çok samimi şekilde alakadar olmalıyız..

Bütün lüks hayatımızda, zevk hayatımızda, hatta alelade hayatımızda vatan çocuklarına ait hakkı unutmadan cemiyete azami yardımı yapmak; gazetesine abone olmak, ona, hayırkâr fakat sarp yollarında yorulmamasını temin etmek, kuvvet vermek; ödememiz lazım gelen bir borç, bir vatan, bir vicdan borcudur.”

Ruşen Eşref ise “23 Nisan ve Himâye-i Etfâl (F.N., s.27-28)” başlıklı yazısında; “Vatanın kendini koruması için demire, topa, tüfeğe, gemiye, teyyareye

ihtiyacı var. Fakat bunlardan evvel bunları kullanacak, bunları ona temin edecek ellere ihtiyacı var. İşte Himâye-i Etfâl'in en güzel ve yüksek gayesi bu memlekete insan malzemesini kusursuz ve sefaletsiz temin etmektir. Bu gayenin manasını ne kadar yakından anlarsak cemiyeti kendi yardımımızla o derece takviye etmiş oluruz. Takviyenin en ilk ve zaruri vasıtası da Himâye-i Etfâl'i milletin teberru'larından, o ezeli iyilik ve şefkat menbaından gelme sermaye ve servetle canlı tutmaktır.

23 Nisan gibi büyük günlerde ruhlarımızın coşku ve kuşayışı bu manayı daha derin bir ehemmiyetle kavratacak, sevecek bir kabiliyet alır." demektedir.

"Biz; çocuğa ailede ve heyet-i içtimaiyede layık olduğu mevki ve ehemmiyeti vermek için en geç kalan milletlerden birisiyiz. Başka milletlerde çocuk lehine yapılan hareketlerin mebd-i yeri birkaç asra kadar irca olunabilir. (F.N., s.29)" diye durum değerlendirmesi yapan İbrahim Alaaddin, "Çocuğu sevdirmek için asar ve teşkilat ile çalışmaya ihtiyaç bulunduğunu kim iddia edebilir? Zaten her aile kendi mevcudiyetinden ayrılan bu küçük parçayı kısıkanç bir aşk ile seviyor. Bizim mevzu bahis ettiğimiz nokta, içinde birçok da hodgamlık hissesi bulunan bu muhabbet ve şefkati hak ve hürmet suretinde telakkiye alışmaktır. Çocuklar, bizim evladımız oldukları için değil, istikbalin vatandaşı ve vatanın istikbali buldukları için heyet-i içtimaiyece birtakım hukuka malik, ehemmiyet ve riayet-i mahsusaya sahip adeta manevi birer şahsiyet olarak tanınmalıyızdır." cümleleriyle devam ettirdiği yazısını yine Himâye-i Etfâl'e yardımın gerekliliğini vurgulayarak tamamlamaktadır.

"İstikbal Davası (F.N., s.30)" başlıklı yazısında Sabiha Zekeriyya da çocuk davasının öneminden bahseder; "Çocuk davası medeniyetin insan ırklarını kurtarmak, insanlara insan gibi doğmak, büyümek, ve yaratmak imkanlarını hazırlamak için açtığı son davadır."; "Yarın garbın tamamen yeni zihniyetler, yeni nazariyeler, yeni hayat akideleriyle dolu çıkaracağı bir medeniyetle karşı karşıya geleceğiz. Bugün garbın fikir aleminde mütemadi yeni cereyanlar, yeni fikirler, yeni akide kasırgaları var. Bunlar ara sıra bizim topraklara da esiyor. Bunların arasında gelen ve hüsnü kabul gören fikirlerden biri de çocuk davasıdır." Hemen ardından sözü Himâye-i Etfâl'e getirir; "Bu davayı güden, çocuk meselesinin halli ile yeni Türkiye'ye yeni ve sapasağlam bir nesil ve yeni bir hayat vermek isteyen Himâye-i Etfâl Cemiyeti memlekette bu muazzam davayı açan ve müdafaa eden istikbalin vekilleridir." Yazısına, "Çocuk günü bu hakikati millete göstermek, çocuklarımızı

dolayısıyla istikbali tehdit eden felaketselere karşı el ele verip çalışmak için hepimize müşterek bir şuur verebilecek, müşterek heyecanlar yaratacak bir gündür. Bugünden alacağımız heyecan ile fikir ve sa'y adamlarının birleşmesi, bu davayı milli bir dava haline getirip hasımlarına karşı müttehit bir cephe teşkil etmesine karşı şayan-ı temennidir.

Çünkü çocuk davası bir fert davası, bir zümre davası, bir hükümet davası değil, bir istikbal davasıdır." cümleleriyle son verir.

"Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin nasıl bir gaye ile teşkil edilmiş olduğu ve ne gibi vazifeler ifa etmesi lazım geleceğini anlayabilmek için her şeyden evvel Türk inkılabının hakiki manasını anlamış olmak icab eder. (F.N., s.35)" diyen Halil Nihad, inkılabın manasını tam olarak anlayan neslin, devir-teslim mantığıyla hareket etmek mecburiyetinde olduğunu vurgular; "Halefimizin yürüyeceği inişli, yokuşlu yolda kendisine rehberlik edeceğiz. Bu işte çok yorulacağız. Belki zarar göreceğiz. Fakat ne çare ki vazifemiz budur. Bu vazifeyi hakkıyla anlayıp da ona göre bir hatt-ı hareket tayin edecek olursak vatanın kurtulduğuna şimdiden iman edebiliriz. İşte bu mülâhazalar dolayısıyladır ki ben Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin teşekkülünü her şeyden üstün tutuyorum." Halil Nihad'a göre her Türk'ün, "vatanın hakiki sahibi olan yarınki neslin medeniyet dünyasına yakışacak surette meydana gelmesine yardım eylemesi inkılabın teveccüh ettiği vazifelerin üssülesası"nı oluşturmaktadır.

Veled Çelebi de "Himâye-i Etfâl (F.N., s.36-39)" başlıklı yazısında cemiyetin değerinden ve yaptıklarından bahsettikten sonra halkı yardıma ve "vatan yavrularıyla alakadar olmağa" davet eder.

M. Zekerriya ise "Amerika'da Himâye-i Etfâl ve Çocuk Haftası (F.N., s.44-45)" başlıklı yazısında Amerika'da "çocuk haftası" bulunduğundan ve bu haftanın nasıl kutlandığından bahseder. "Gönül ister ki bizde de bir maksad-ı hayır ile tesis edilen 23 Nisan Çocuk Günü böyle bir çocuk haftasına kalbedilsin ve o hafta memleketin çocuklarına bir kıymet ve ehemmiyet verilsin. Bize çocuk meselesinin ehemmiyetini anlatacak bundan daha iyi bir vasıta tasvir edemiyorum." cümleleriyle yazısına son verir.

Aka Gündüz ise "Birkaç Çocukluk Hatırası (F.N., s.48-50)" ile öksüzlüğün nasıl olduğunu anlattığı yazısını "Bugün 23 Nisan.. çocuk bayramı, bayram ediniz çocuklar! Cıvıltılı, şakrak sesleriniz, yeni Türk tarihini ifade ediyor. Mademki bir

milletiniz var, öksüzlük mevzu bahis değildir. Mademki derli toplu bir vatanınız, derli toplu amcalarınız var, yetimlik manası kalmamıştır. Çocuğu gülen toprağın tarihine gözyaşı damlamaz. Çocuğu benimseyen vatanın hudutları çeliktendir. Çocuklar kendi sarayınızın etrafında birer istikbal hükümdarının gurur ve neşesiyle oynayınız, bayram ediniz şayet gözlerimi coşkun görürseniz biliniz ki ömrümün ilk sevincindedir.” cümleleriyle bitirmektedir.

Görülmektedir ki 23 Nisan Çocuk Bayramı, sadece bir bayram değil; bütün vatan sathına ve Türk vatandaşının yaşadığı her yere “çocuk davası”nın ehemmiyetinin anlatılması için fırsat olmuştur. “Çocuk günü”nün coşkusuyla yapılan bütün etkinliklerde “istikbal davası”nı gerçekleştirebilme şuuruyla hareket edilmiştir. Dergi kadrosu, çocuk ve istikbal davası için yapılması gerekli olan vazifeleri halka duyurmak için bu günü bir fırsat bilerek çalışmıştır. Cemiyet öncülüğünde yapılan faaliyetler de teşvik mahiyetinde, fotoğraflarla, dergi aracılığıyla gözler önüne serilmiştir.

I.1.8. Gürbüz Türk Çocuğu’nda Hukuk

Toplum ve çocuk ile ilgili hemen her meselenin az çok yer bulduğu Gürbüz Türk Çocuğu’nda dikkati çeken bir diğer konu da çocuk hukuku; çocuk mahkemeleri ve hapisaneleridir.

Fuad Refik’e ait bir makalede, “çocuk hapisaneleri”, “hapishanenin tesiri”, çocuk hapisaneleri nasıldır” alt başlıkları incelenmiş ve “bir mahkumdan hapisane müdürü” alt başlığıyla Belçika’da yaşanmış olan bir örnek verilmiştir. Yazar “Çocuk Muhakemesi Nedir? (S.14, s.23-24)” başlıklı bu makalesinin girişinde, hakimler heyetinin nasıl oluşturulması gerektiğini ve cezaya çarptırılacakların nasıl uygulama görmesi gerektiğini özetleyeceğini belirtir. Fuad Refik’e göre, “Mücrim çocukların davalarını rüyet edecek olan heyet-i hakime, muhakkak çocuk ruhiyatına yakından vakıf kimseler tarafından teşkil edilmesi zaruridir.” ve bu yöntemi uygulayan İsviçre’de öğretmenlik yapmış kişilerden oluşturulan hakimler heyeti çok faydalı olmuştur. “Çünkü bir defa muallim, karşısındaki çocuğun hangi tesir altında o cürmü işlediğini ve ne gibi bir maksatla bu fena yola süluk ettiğini ilk suallerde kavrayabilmektedir. Heyet-i hakime her çocuğa aynı suretle muamele ederse büyük bir hata işlemiş olur. Bazı çocukların şiddetten, diğerlerinin güzel sözlerden

müteessir olduğunu hakim anlamalı ve karşısında duran maznunun halet-i ruhiyesini tetkik ederek ona göre muamele etmelidir.”

Çocuk hapishanelerine çeşitli ülkelerden örnekler veren yazar, Almanya, Belçika ve Macaristan'daki çocuk hapishanelerinin “gayet latif ve sevimli bir mektep” olduğunu belirtir. “Bu mektebin güzel bahçesi, bir sineması, muhtelif dersaneleri mevcuttur. Çocuğa karar tefhim edilirken mahkum olduğu katiyen bildirilmemektedir.” İtalya'dan verdiği örnekte ise suçlu bulunan çocuğun, “... mektebine daimi leylî olarak kayd olunması ve bir sene zarfında ebeveyniyle katiyen münasebette bulunmayıp yalnızca dersleriyle meşgul olması” kararlaştırılır. “Çocuk mahkemeden doğruca mektebe sevk olunur kendisi gibi hatada bulunan birçok çocuklarla karşılaşır fakat bu vaziyet kendisi için pek gayrı tabi gelmez. Çünkü mektepte gördüğü hayatın bir aynıyla karşılaşır. İki ay sonra ailesine karşı bir hasret duyan çocuk derslerine fazla ehemmiyet verir, terbiyeli davranır.” Fuad Refik, çocukta gerçekleşen bu düzelmeyi hapishane ortamına bağlar. Hapishane okul şeklinde olduğu için verdiği eğitim ile çocukta senelerin yapamadığı değişimi gerçekleştirebilmiştir.

İspanya'da ise çocuk hapishaneleri müdüriyeti bir sinema yaptırmış; çocukları fenalıktan korumak için çeşitli filmler tertip ettirerek her hafta başı hapishanenin sinema salonunda bunları izlettirmiştir. Bu uygulamayı düzenleyen hapishane müdürü de “ihtiyar bir muallim”dir. “Görülüyor ki bu sinemalar, bu tesisat fenalığa bilerek veyahud bilmeyerek sürüklenen zavallıları doğru yola ve düşünceye sevk eden en mühim bir kısım olmuştur.”

Fuad Refik, Avrupa'daki çocuk hapishaneleri üzerinde hep aynı levhaya rastlandığını, bu levhada “çocuk kazandıran mektepler” yazdığını ve bu ibarenin çocuklara mahkumiyetini unutturacak bir tabir olduğunu kaydetmektedir.

Yazarın Belçika'daki çocuk hapishanelerinden birinden verdiği örnek de oldukça ilgi çekicidir. Mahkum olarak hapishaneye düşen çocuklardan biri bir sene sonunda muvaffakiyet göstererek ailesine kavuşur. Bu ceza süresince ruhunda gerçekleşen değişiklikler neticesinde muallim mektebini bitirir. “Aradan on sene geçtikten sonra bu genci tecrübeli görerek aynı hapishaneye müdür” yaparlar ve müdüriyete geldiği gün çocuklara verdiği ilk ders şu olur: “Müessesemizin ismi “çocuk kazandıran mektep”tir buna inanmak isterseniz bana bakınız. Çünkü ben de

bundan senelerce evvel sizin oturduğunuz sıralarda oturdum. Sizin gibi bir sene aile muhabbetinden mahrum kaldım. Fakat o mahkumiyet bana hayatta bu şerefli mevkiyi kazandırdı.”

Fuad Refik, bu makalesine şu cümlelerle son verir; “Memleketimizin muhtelif köşelerinde daha pek küçük yaşlarda yankesiciliğe, hırsızlığa alışan yavruların korunması ve kurtarılması lazımdır. Çünkü biz ahlaksızları ahlaka sevk ederek temiz bir nesil yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyet karşısında her Türk, azami fedakarlık yaparak en mühim işin çocukları korumak ve sıyanet etmek olduğunu bilmelidir.”

Suçlu çocuklar ve onların nasıl topluma kazandırılması gerektiği, bugün bile tartışılmaktadır. Çocuk mahkemeleri ve hapishaneleri konusuna, 1927 yılında, bu şekilde bir makaleyle değinilmiş olması önemlidir. Ayrıca dergide, yazarı belli olmayan, “Çocuklar Ne Vakit ve Niçin Çalarlar? (S.16, s.28-29)” başlıklı makalede de çocuğu hırsızlığa iten sebepler ve bunlardan kurtulmanın yolları ayrıntılı bir şekilde işlenir.

Hiçbir çocuk hırsız olarak doğmaz. Onu bu kötü yola sevk eden bazı sebepler olmalıdır. Bu makalede çocuğu hırsızlığa iten sebepler şu şekilde sıralanır:

1. Çocuğun bedeni veya hissi bazı ihtiyaçlarını tatmin etmek istemesi.
2. Henüz mülkiyet hakkında bir fikir sahibi olmaması.
3. Fena bir muhitte fena misaller görmesi.

4. Dahili ve deruni bir kin, bir haset ve bir temayül duyması.” Her ailenin bu sebepleri bilmesi ve ona göre tedbir alması gerektiği anlayışından hareketle maddeler teker teker ve anlaşılır bir şekilde izah edilmektedir. Bu sebepleri ve çözüm yollarını özetlemek gerekirse; birinci sebep olarak belirtilen tatminsizlik, çocuğun gıda ve giyecek ihtiyacı değildir. Bazı aileler, “çocuğu iyi besler, iyi giydirebilirler, fakat cebine para vermezler.” Bu durumda çocuklar, okulda ya da sokakta arkadaşlarının istediklerini aldığını görünce bir mahrumiyet hissi duyar. Bundan dolayı çocuk, hırsızlığa yönelebilir; bu ise zamanla alışkanlık halini alır. “Binaenaleyh ana baba, çocuklarının her ihtiyacını tatmin etmekle beraber, onlara muayyen bir haftalık vermelidir.” Böylece çocuk, ufak tefek hırsızlıklardan men edilmiş olacaktır. İkinci olarak, “çocuğa küçükten mülkiyet fikri vermeli ve başkalarına ait şeylere tecavüz etmemek lazım geldiğini öğretmelidir.” Bilinmektedir ki kötü bir çevre ve kötü

örnekler çocuğu kötü yola sevk eden en önemli sebeplerdendir. “Köprü parası vermeyen, tramvayda kırk para için biletçiye yalan söyleyen anne, çocuğunu sirkate ve yalancılığa teşvik ediyor demektir. Çocuğunu bu kabil gayr-ı meşru hareketlere sevk eden birçok analar, babalar vardır.” Bu şekilde yetişen çocuklar, “istikbalde tehlikeli bir sınıf yetiştirmeğe namzettirler.” Üçüncü maddede bu tür çocukları kurtarmak için medeni ülkelerde özel tedbirler bulunduğu, fakat Türkiye’de henüz bunun mümkün olmadığı belirtilmiştir. Çözüm olarak ise “bu çocukların muhitlerini değiştirmek, onları leylî mekteplere yerleştirmek” önerilmiştir. Bazı çocuklar, kardeşlerine kendisinden farklı muamele edildiğini düşündüğü için içindeki kıskançlığı bu şekilde davranışa dönüştürebilmektedir. Dördüncü maddede “evde çocuklara müsavi muamele yapmayan aileler”in çocuklarını bu yola itebilecekleri üzerinde durulmaktadır. “Mütereddi ailelerin çocuklarında sirkat temayülü kuvvetli olur.” cümlesiyle bir diğer noktaya temas edilir. Sonuç olarak her ne sebepten olursa olsun çocukta kötü bir temayül sezildiğinde hemen harekete geçilmesi ve sebebin bulunarak gerekli tahlillerin yapılması gerektiği vurgulanır. “Dayak, tehdit, hapis, tecziye çocuğu usandırmağa kafi değildir. Yapılacak muamele sebebe göre değişir. Mesela, medeni memleketlerde bu kabil çocuklar için ıslahhaneler olur. Hırsız bir çocuk bu ıslahhanelerin müdürüne düşünce, sirkatin sebepleri ilmi bir surette tetkik olunur ve kendisine ona göre ceza verilir. Mesela bazen hırsız bir çocuğa müessesenin kasası teslim edilir. Onda izzet-i nefis uyandırılır. Ruhuna emniyet ve itimat telkin edilir. Dışarıda hırsızlık yapan çocuk, burada müessesenin en emin adamı rolünü görür.” cümleleriyle çeşitli çözüm yollarına ışık tutulur. Bu önemli makale, “Hırsızlık temayülü yalnız fakir, mütereddi ve sabıkalı aile çocuklarına has bir şey değildir. En zengin aile çocukları arasında bile bu meyil kendisini gösterebilir. Binaenaleyh her aile kendi çocuğunu tetkik etmek, ve böyle bir temayül sezer sezmez hastalığı menbaında kurutmak çarelerine tevessül etmek mecburiyetindedir.” paragrafiyle son bulur.

Dergide Cemil Cudi tarafından yazılmış “Bizde henüz çocuk mahkemeleri yoktur. Fakat böyle bir mahkemenin lüzumunu, hayatını çocukları muhakeme ile geçirmiş bir hakimin hatıratı kadar hiçbir şey kuvvetle izah edemez.” cümleleriyle başlayan “Bir Çocuk Mahkemesi Reisinin Hatıratı (S.20, s.9-10)” başlıklı yazı da oldukça ilgi çekicidir. Yazar, Fransa’daki çocuk mahkemesi reisi Mösyö Obri’nin

emekli olduktan sonra neşretmeye başladığı hatıratından pasajlarla çocuk mahkemelerinin gerekliliğini anlatır. Mösyö Obri'nin hatıratı daha ilk sayfasından itibaren çocuk mahkemelerinin teşekkülünü düşünenleri haklı çıkarmaktadır ve yazar bu hatıratın “çocuk mahkemelerinin vücudunun, çocuk terbiyesi üzerinde ne büyük tesirler icra ettiğine” en açık ve kuvvetli delil olduğunu belirtir. “Mösyö Obri hatıratında çocuk mahkemelerinin Himâye-i Etfâl gibi çocuklarla meşgul müesseselerle daimi irtibatı olduğunu ve cezadan ziyade terbiye maksadıyla teşekkül etmiş bulunduğunu müteaddit vesilelerle izah ediyor. Mösyö Obri, son defa mahkeme riyasetinden çekilirken, halefine şu cümleleri yazmış ve bırakmış: “Senelerden beri bu kürsüde verdiğim her ceza, çocuk ruhundaki lekeleri, fena noktaları silmeğe matuftu. Çocuk mahkemesi reisinin yegane gayesi ve maksadı cemiyete lekesiz bir evlat daha kazandırmaktır. Ben senelerden beri bu gaye ve maksat uğrunda çırpındım. Muvaffak olup olmadığımı istikbal gösterecektir. İstikbalde muvaffak olduğumu görünceye kadar tam bir istirahat-ı kalple (vazifemi yaptım!) diyemeyeceğim...” cümleleriyle yazısı sona erer. Çocukların yargılanması ve çocuk mahkemeleri konusu bugün de hâlâ önemini koruyan bir sorun olmaya devam etmektedir.

1979 yılında yasalaştırılan, 1983 yılında yürürlüğe giren ve nihayet 1987'de kurulan çocuk mahkemeleri bugün İstanbul, Ankara, İzmir ve Trabzon'da bulunmaktadır. Fakat yasaya göre (2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunu) nüfusu 100 bini aşan her ilde çocuk mahkemesi kurulması gerekmektedir. Ayrıca çocuk mahkemelerinde “sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve pedagoğ gibi uzman elemanların bulunması ve çocuğun yerleştirileceği, eğitileceği tedbir kurumları, kabul ve gözlem merkezleri, tutukevleri, ıslahevlerinin de kurulması” öngörülmektedir. Medeni kanun, anayasa ve çocuk hakları sözleşmesinde 18 yaşının altındaki herkes çocuk kabul edilmektedir. Oysaki Türkiye’de sayısı zaten yetersiz olan çocuk mahkemelerinde sadece 11-15 yaş arası çocuklar yargılanmaktadır ve suç işleme oranının yoğun olduğu yaşlar ise 15-18 yaşları olarak gözlemlenmektedir. Cezalar incelendiğinde ise şunlar görülmektedir; 11 yaşa kadar olan çocuklar ailelerine teslim edilir; 11-15 yaş arasındaki çocuklar mahkemeye çıkarılır, mahkum olanların cezası paraya çevrilir; 18 yaşına kadar olan grup ise büyüklerle aynı şartlarda yargılanır, fakat cezalarda indirim uygulanır. Suçlu

çocukların ilgilerini, kabiliyetlerini açığa çıkaracak ve geliştirecek, çocukların iç dünyalarına cevap verecek yeterli çalışma, mahkemelerde gerekli alt yapının düzenlenemeyişi, kanunların yetersiz oluşu gibi nedenlerle yapılamamaktadır. Gürbüz Türk Çocuğu'nda da belirtildiği gibi çocuk mahkemelerinde amaç; çocuğa ceza vermek değil çocuğun toplumsallaşmasına yardımcı olmak için eğitmek ve gözlemek olmalıdır. Bu konuda yazılan gazete haberlerinin, yapılan istatistiklerin incelenmesi sonucunda Türkiye'nin, 1926-28 yıllarında önerilenleri hâlâ tam anlamıyla gerçekleştiremediği görülmektedir.

Görüldüğü gibi Gürbüz Türk Çocuğu'ndaki yazılarla, çocuğu suça iten nedenler incelenmeye ve çeşitli çözüm yolları bulunmaya çalışılmıştır. Pek çok defa belirtildiği üzere dönem dikkate alındığında derginin çocuğu ilgilendiren hemen her konuyla ilgilenmiş olması ve ortaya somut öneriler koymaya çalışması önemlidir.

1.1.9. Gürbüz Türk Çocuğu'nda Çocuk Siyaseti

Gürbüz Türk Çocuğu'nun meydana getirmeye çalıştığı ve değindiği konulardan biri de çocuk siyasetidir. "Milli Siyasetlerin En Mühimi Çocuk Siyasetidir (S.1, s.2-3)" yazısıyla daha ilk sayıdan itibaren bu konunun önemi belirtilir. Yazı, "İnkılap ve Cumhuriyet Türkiyesi bir çocuk siyasetine süratle, şiddetle muhtaçtır. Toprağın mahdut ve istikbalin nâ-mahdut hudutlarındaki emniyet ancak bu siyasetin sayesinde ebedileşebilir. Türk Devleti'nin aslı ve asıl adı Türk Çocuğu'dur. Sakarya ne ise Türk Çocuğu odur." cümleleriyle başlar. "Çocuk siyaseti"; "Çocuk düşmanlarına ilan-ı harp! Çocuk düşmanlarına ilan-ı harp için umumi ve daimi seferberlik!" diye özetlenir ve bu seferberliğe devlet ve milletçe başlanması gerektiği ifade edilir; "Çocuk aile ve aile Türkiye demektir. Çocuğun haksız, bakımsız ölümü Türkiye'nin nefes nefes, zerre zerre ölümüdür. O halde? Seri ve şedit işe başlayan bir çocuk siyasetine muhtacız." Avrupa devletlerinde pek çok bakanlığın çocuk için bütçe ayırdığı hatırlatılarak, yapılması gerekenler maddelenir:

"1.Müdafâ'a-i milliyenin bir gözü milli hudutlarda ise öteki gözü yarın yirmi yaşına gelmesini beklediği vatan çocuklarındadır.. Binaenaleyh vatan fedakârlığını omuzlarına alan bu kıymetli daire bütçe fedakârlığını da deruhte ederek yarınki Mehmedleri için her sene biraz bir şey ayırıp versin.

2.Sağlam bünyeli, sağlam kafaya irfan sokulur. Binaenaleyh maarif vekaletinden bu hususta yardım görmeği istemek hakkımızdır.

3.Nâfia sekiz milyon kilometre demiryolu yapabilir. Bunu işletecek Türk çocuklarıdır. Demir yolların üstünde çelik kollar için buradan da ufak bir bütçe tebri'i bekleriz. Avrupa'da olduğu gibi çocuklu annelerin tren ücretlerinden tenzilat gibi.

4.Maliye para ister. Maliyenin parasını bu çocuklar verir. Onları ölümden kurtardıkça hazinenin çekmeceleri dolar. Binaenaleyh maliyenin mukaddes kıskançlığı, kendi vâridat menbacıkları için mümkün olan cömertliği yapmalıdır.

5.Vatanın gürbüz çocuklarına istinat etmeyen hariciye idaresi olamayacağını biliriz. Elhasıl her vekalet asgari ve asgari bir bütçe fedakârlığı yapmalıdır.

6.Halk, her sınıf ve her meslekte bulunan halktan Himâye-i Etfâl'e aza olmak. Ve bunun için de günde on para vermeği taahhüd etmek (Himâye-i Etfâl'e aza olmak için senede bir lira vermek kafidir).

Türkiye'nin emniyet ve kurtuluşu çocuk siyasetine vabestedir.”

“Milletlerin En Büyük Derdi:-Çocuksuzluk” başlıklı yazıda da bu konuyu destekler mahiyette şu cümleler bulunmaktadır: “Milletlerin hayatı ticarete, sanayie, ziraate, askerliğe bağlıdır. Halbuki bunların hepsinin temeli ailede yetişen çocuklardır. Servet-i milliyeyi husule getiren say ve amel insanla temin edilir. İflasa doğru giden milletler parasızlıktan değil çocuksuzluktan korkmalıdırlar. Bir memleketin ümidini çocuklar teşkil ederler, onlar olmayınca ümit söner. (S.2, s.14-16)”

Çocuğun bir millet için ne kadar önemli olduğu sık sık belirtilmektedir. Fakat bunun yanında “nüfus meselesinde nazar-ı dikkate alınacak yalnız kemiyet değil, keyfiyettir. Ailelerin çok çocuk dünyaya getirmesi maksadı temin etmez. Sağlam çocuk, gürbüz çocuk yetiştirmenin çaresine bakmalıyız. (S.16, s.10-11)” gibi cümlelerle de yapılması gerekene dikkat çekilir.

Gürbüz Türk Çocuğu, nüfus meselesine ne kadar önem verdiğini yayımladığı yazılarla belirttiği gibi, nüfus sayımı ile ilgili “28 Teşrin-i Evvel Cuma Günü Umumi Tahrir-i Nüfusa Hazırlanınız!” manşetiyle “1927 Teşrin-i Evvel Umumi Tahrir-i Nüfus Nüshası” çıkararak da bunu göstermiş olur. Otuz iki sayfa olan bu sayıda nüfus sayımı ile ilgili bilgilendirici yazılar ve ilanlar (“Anne, baba, çocuklar hepimiz

nüfusa yazılalım.”; “Anneler Babalar Çocuklar 28 Teşrin-i Evvel Cuma Günü Nüfus Günüdür. O gün hepimiz tahrir memurlarının suallerine tam ve muntazam cevap veriniz!”; “Çocuklar! 28 Teşrin-i Evvel 1927 Cuma Günü Nüfus Günüdür. Hepimiz Nüfusa Yazılalım!”; “Anneler! Babalar! Sakın Ha Unutmayınız Bizleri de Nüfusa Yazdırınız!”; “28 Teşrin-i Evvel Cuma Günü Evlerinizden Çıkmayınız!”) bulunmaktadır. Yine bu nüshada “Baş Vekil İsmet İnönü Paşa”nın “nüfusun ehemmiyeti ve şümülü hakkında” millet ve memurlar için neşrettiği iki beyanname yer almaktadır.

Bunun yanında dergi çocuk ölümüyle mücadele ve sıhhat, eğitim konularında da halkı bilinçlendirmeye çalıştığı gibi, uygun bölümlerde diğer devletlerdeki uygulamalardan örnekler vererek, gerekli mercilere yol göstermeye çalışır. Himâye-i Etfâl Cemiyeti ve mecmua kadrosundaki milletvekilliği yapan isimler de ülkenin en yetkili merciinde “çocuk” için ellerinden geleni yapma gayretindedirler.

Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin ve derginin en önemli ismi olan Dr. Fuad’ın kanun teklifleri örnekleri bu hususta delil özelliği taşır. 1920’de yaptığı Frenginin önlenmesi hakkındaki teklifi, bazı değişikliklerle birlikte 1921’de “Frenginin men’i ve tahdit-i sirayeti hakkında kanun” olarak kabul edilir. Dr. Fuad Bey ve beş arkadaşı, Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ne ek gelir temin edilmesi gayesiyle kartpostallar ile matbû mektup zarflarına birer kuruş zam yapılarak elde edilecek ücretin, cemiyete bırakılması için 4 Şubat 1922’de Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na bir teklifte bulundular (Akın, 2000, s.34). Bu teklif kanun olarak değil, tavsiye kararı olarak kabul edilir. Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin halk desteğiyle kamu yararına çalışmasından dolayı Dr. Fuad kurumun bazı masraflarının devlet tarafından ücretsiz olarak karşılanabilmesi için çok sayıda çalışmada bulunur. İlk defa 1922’de Meclis’e sunduğu Cemiyet’in posta ücretlerinden muaf tutulması teklifi, 1923’te çıkarılan Posta Kanunu ile kabul edilir. Ankara Şengül Hamamı Caddesi’ndeki bir arsanın Cemiyet’e bırakılması hakkındaki teklifi de 1925’te yasalaşarak yürürlüğe girer. 1930 yılında Meclis Başkanlığı’na sunduğu “para ile çalışan makinelerin imtiyazının alınması hakkındaki teklifi” de müzakere edilir ve on beş sene müddetle, bu gelirlerin Himâye-i Etfâl’e bırakılması kabul edilir. 1932’de sunduğu “Çocuk Bayramı münasebetiyle şefkat pulu kullanılması teklifi” de görüşülerek kabul edilir. “Sıtma ile mücadele teklifi” de 1926’da müzakere edilerek kabul edilir. Dr. Fuad’ın

kabul edilen teklifleri yanında Meclis'e sunduğu fakat kabul görmeyen teklifleri de vardır; “Çocuk vergisi ihdası teklifi”, “Çocukların umumi filmlere ve tiyatrolara gitmelerinin men'i hakkında teklif”, “Çocukların içki ve tütün kullanmalarının men'i hakkındaki teklifi” gibi.

Dr. Fuad, “Her memlekette olduğu gibi, bizde de ilk evvel ele alınması icab eden büyük dava çocuk davasıdır” söylemini bütün hayatına yayararak Meclis içindeki ve dışındaki çalışmalarını bu davaya hasretmiştir. Kabul edilmelidir ki, dönem şartları dikkate alındığında Dr. Fuad ve arkadaşlarının ileri görüşlülükle yaptığı her çalışma Türkiye ve çocuk davasının lehine olmuştur.

I.1.10. Gürbüz Türk Çocuğu'nda Görsel Sanatlar

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bütün dünyada hızlı bir gelişme gösteren görsel sanatlar, Gürbüz Türk Çocuğu'nda da yer bulur. “Garpta Çocuk Sinemalarında Yeni Teşkilat (S.16, s.4-5)” ve “Garpta Çocuk Tiyatroları (S.18, s.6-7)” isimli yazılarında Fuad Refik, Batıdaki çocuğa dair sinema ve tiyatro uygulamalarından bahseder. Bu yazılardaki ana fikir yine çocuk eğitimidir. Görsel sanatların kullanımıyla çocuk eğitiminde ne gibi başarılar sağlanabilir sorusuna cevaplar aranır. Çocuğun ilk çağlarında eğitimde yapılan yanlışların çocuğun zeka ve kabiliyetini söndürdüğü bilinmektedir. Fuad Refik, Garpta eğitim yeniden teşkilatlandırılırken sinema ve tiyatronun geçirdiği evreleri özetler. Batıda önce bütün derslerin sinema, tiyatro ve diğer görsel materyallerle işlenmesi düşünülür. Fakat görsel materyallerin sadece ders aracı olarak kullanımının aşırıya kaçması çocukları bunaltır. Bunun üzerine sinemanın ders olarak değil, güzel hikayeler, kısa romanlar tarzında gösterilmesine karar verilir; çocuğa verilmek istenen ders, hikayenin içinde verilecektir. “İsviçre maarifinin açmış olduğu müsabakada ilk sinema romanı olarak “Ayaklanan Ölü” isimli eser” kazanır ve film haline getirilir. Ahlak muallimlerinin faydalandığı bu ilk tecrübe “çocuk sinemalarının ciddi mevzudan kurtarılıp, daima güzel hikaye ve romanlar tarzında, arzu edilen dersi verecek şekle konulmasına” sebep olur.

Yazıda, sinemanın dersten önce mi sonra mı gösterilmesi gerektiği meselesinin de pedagogları meşgul ettiğinden bahsedilir. “Son şekil olarak verilecek ders hakkındaki sinema evvela gösterilmekte ve bilahare ders takrir edilmektedir.

(S.16, s.4-5)” Bu yöntemin başarısı örneklendirilerek anlatılır. Çocuğun merak duygusuna hitap eden bu yöntem ile çocuğun bilgileri daha kolay öğrenmesi sağlanır. Sinema, “çocuğun ahlakını tasfiye, merakını terbiye, hayat hakkındaki fikirlerini takviye” ederek eğitilmesine katkıda bulunur. Eğitimde sinemadan en çok istifade edilen alanlar fen ve ahlak olur. Öğrencilerin uzun süre gösterilenin tesirinde kaldığı görülür. Bu şekilde işlenen derslerin öğrencileri yormadığı, bilakis eğlendirerek öğrettiği kabul edilir.

“Garpta Çocuk Tiyatroları (S.18, s.6-7)” yazısında Fuad Refik, eğitimde çocuk sinemaları kadar ehemmiyetli bir diğer görsel sanat olan çocuk tiyatrolarının ortaya çıkışını sağlayan olayı anlatır. Fransa Akademi azalarından biri bir gün ailesiyle beraber tiyatroya gider. “En güzel eserlerden birinin temsil edildiği o gece, akademi azasının yanında bulunan çocuğu, esere iyice dikkat eder ve ertesi günü sahnede bir gencin aşk neticesi muzdarip bir vaziyette bulunmasını taklide başlar. (S.18, s.6-7)” Bu sahne azanın dikkatini çeker ve en “kıymetli eserlerin bile çocuk ruhiyatı üzerinde aksi tesirler uyandırdığını anlayarak” derhal bir heyet toplar. Bu heyeti çocuklar için eserler yazılmasına teşvik eder. Fakat ilk yazılan eserler tiyatro açısından kıymeti olmayan ve fayda vermeyen çalışmalar olur. Bir münekkidin “Tiyatro asarı yazılırken, maksat ve gayeden evvel eserin hakiki bir tiyatro kitabı olmasına çalışmak lazımdır. Çünkü iyi bir tiyatro eseri olmaz ise, maksat ve gaye de derhal zail olur. Gerek çocuk ve gerek büyük, bir tiyatro eserini seyredenlerken, ruhları ya eğlenmeli veya ıstırap duymalıdır. Bu eğlence veyahud ıstırapın sonunda vakıaya amil olan maksat ve gaye yeniden meydana çıkmalıdır ki, maksada çalışılmış olunsun...

Çocuklar için ayrıca tiyatro eserleri yazmak ve temsil etmek, büyük bir noksanı kapamak, şimdiye kadar düşünülmemiş olan mühim bir derdi nazar-ı itibara almak demektir. Fakat bunun mükemmel bir şekilde olması lazımdır. Bunun için de tiyatro eserleri yazarların tiyatro kavaidine temayüle riayet etmeleri şarttır.” açıklaması kısa zamanda etkisini gösterir. Bu tenkit üzerine tekrar çalışmaya başlayan muharrirler hem tiyatro kaidelerine hem de çocuk ruhuna uygun üç perdelik bir eser yazmağa muvaffak olurlar. “Arkadaşımın Derdi” isimli bu komedinin temsilinden sonra aynı münekkit; “Tenkidimizde ne kadar haklı olduğumuzu bu son eserin temsili ispat etti. İşte hakiki bir çocuk tiyatrosu meydana getirildi. Son temsil

edilen “Arkadaşımın Derdi” isimli eser, ancak seyir olunduktan üç dört saat sonra iyi bir muhakeme neticesinde maksadını ve gayesini anlatan bir eserdir. Çocuk ruhu, gülünçlü veyahud heyecanlı vakaları günlerce zapt eder. Hafızası onunla meşguldür. Uzun zaman hafızalarda kalan vakayı’, daima doğru, salim bir muhakeme ile neticelenenlerdir. Bu nokta-i nazardan, maksat ve gayesini her vakianın arasına gizlettirmeğe, fakat en sonunda belli etmeğe muvaffak olan eserler, en iyileridir.” cümleleriyle durumu ifade eder. Yazara göre, çocuk eğitiminde sinema da tiyatro da faydalıdır; fakat bir kıyaslama yapıldığında tiyatronun daha faydalı olduğu görülür. Tiyatrodaki güzel cümleler ve tavırlar çocukların hafızasına kaydedilir.

Fuad Refik’e göre, “Tavır ve hareket, inşad için, çocuklara tiyatro kadar ameli bir ders olamaz.” Bu hususlar dikkate alınarak çocuk tiyatrolarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için çalışılmalı ve “Bu suretle çocukların ruhu üzerinde yapılmak istenilen tesirler eğlence tarzında telkin edilmeli ve onların da boş zamanlarında vakitlerini istifadeli bir tarzda geçirtebilecek yuvalar kurulmalıdır.” Zira “çocuğun yalnız tahsil ve terbiyesini değil, eğlence tarzlarını da düşünmek en esaslı bir noktadır.”

Çocuk eğitimi ile ilgili çalışmaların hızlı bir şekilde arttığı 21. yüzyılda çocuk eğitimi ve yetişkin eğitimi arasında farklılıklar olduğu gayet iyi bilinmektedir. Çocuk kendisine iyi bir öğrenme çevresi hazırlandığında daha iyi öğrenmektedir. Bu çevrede zihni, duygusal, sosyal vb. alanlardaki uyarıcılar ne kadar çok ise, o kadar iyi öğrenir (Özcan, 1995, s.33). Çocuğun görerek, duyarak, söyleyerek, düşünerek, hissederek, yaparak, yaşayarak, öğrenme olaylarına katılarak daha çabuk ve kolay öğrendiği kabul edilmektedir. Bu kabullerin ışığında Fuad Refik’in yazılarında belirttiği gibi çocuk eğitiminde sinema ve tiyatroyu kullanmak gerekir. Okul öncesi eğitimcileri de eğitim yöntemlerinde görsel sanatları her fırsatta kullanır; filmler, slaytlar, televizyon şeridi, kuklalar, pandomim, dramatizasyon gibi. Bazı eğitimciler tarafından “fotoğraf makinesi”ne benzetilen çocuğun eğitiminde, görsel sanatların uygun kullanımının faydalı olacağı muhakkaktır.

1.1.11. Gurbüz Türk Çocuğu’nda İçki

Gurbüz Türk Çocuğu mecmuasında üzerinde durulan diğer bir konu alkollü içecekler ve bunların sağlığa ve toplumsal hayata verdiği zararlardır. Bu konuyla

ilgili mesajlar, “Turhan- Tunç” takma adıyla Dr. Fuad’ın yazdığı düşünölen “Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir?” başlıklı hikayede genç aile reisi Bülent’in ağzından; “Vatanın terakkisini, tealisini herkes ister. Fakat bunun esbabına tevessül edenimiz azdır. İçtimai bünyemizin hücre si ailedir. Bunun da nüvesi, cevheri çocuktur. Ebeveynin bilhassa çocuğun sıhhat ve kuvveti, milletin kuvvet ve kudretinin temelidir. Aileyi gerek sıhhat, gerek içtimai hususatta içki gibi gayr-ı tabii ve mazarrat-ı muhakkak sebeplerle zaafa düçar etmek doğru değildir. İçki kullanan bir babanın; bünyesini tahrip etmekle beraber eve sarhoş gelmesi zevce ve çocuk üzerinde ne kadar fena tesir yapar. Çocuklarımızı gerek sıhhi, gerek içtimai cihette kendimizden daha yüksek bir mevkie yetiştirmek lazım iken, bunun aksini yapmak vatanî ve milli bir vazifeyi yapmamak demektir. Fikrimce babanın boğazından geçen gıda kendisinin, kazancının üst tarafı çocuklarıdır. Kazancından bir kısmını içki gibi muzır mevadde hasretmek muvafık değildir. Hiç dahl ve tesiri olmadan dünyaya getirilen yavrunun refahı, istikbalini temin etmemek hele onu hastalıklara müstaid bir vaziyette zayıf olarak dünyaya getirmek cinayet değil midir? (S.3, s.11)” cümleleriyle verilir. Mesajlar şu şekilde devam eder; “vatan nesl-i hazırdan böyle çocuklar değil; bünye ve seciye itibariyle gürbüz çocuk istiyor. Bunu temin edecek esbattan biri de içki kullanmamaktır. İçki bünyeyi tahrip ile kalmaz. Hayatı zehirler, zevki kaçıır, aile facialarının da yegane sebebi, akli ve mantığı, muvazeneyi bozan içkidir. Bu sebeple biz içkiden fevkalade müctenibiz.” Kabul edilmelidir ki bu düşüncede olan aile fertleri beden ve ruh itibariyle kendilerine dikkat ederek aileyi yükseltecek, ailenin yükselmesiyle çocuk yükselecek ve sonuçta vatan yükselecektir. Zaten ulaşılmak istenen gaye de ailenin ve toplumun yükselmesi, vatanın güçlü ve söz sahibi ölkeler arasına girebilmesidir.

I.1.12. Gürbüz Türk Çocuğu’nda Evlilik

Gürbüz Türk Çocuğu’nda vatanın, sıhhat ve seciye yönünden gürbüz çocukların çoğalmasına ihtiyacının olduğu sık sık üzerinde durulan bir konudur. “Çocuğun sıhhatli ve gürbüz olmasını temin edecek takayyüdât, şerait-i sıhhiye ve içtimaiye, zevc ve zevcenin bünye, seciye ve seviye itibariyle küfüv olmasından başlar. (S.2, s.8-9)” Dergide bu takayyüdatın sırasıyla neler olması gerektiği iki gencin evlilikleri tasvir edilerek (Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir? isimli

iki bölümlük hikaye ile) ifade edilir. Öncelikle fert güzel ahlak, dürüst ve samimi davranışlar ve iktidar sahibi olmalıdır. Evlilik müessesini kurmaya niyet eden erkek, büyük bir ümit ve iman ile hayata atılmış, çalışan ve kazanan biri olmalıdır. Hikayedeki genç, Bülent, bu özellikleri taşımaktadır. Anne ve babası artık oğullarının mürüvvetini görmek ister. Fakat Bülent, annesinin tavsiye ettiği herhangi bir kızla evlenmek istemez; annesinin ısrarları da onu bu kararından vazgeçirmez. Sececeği eşin seciye ve ahlakını, sıhhat derecesini ve tahsilini öğrenmeli; adayı görmeli, onunla konuşmalı, tetkik etmeli ve sonra kararını vermelidir. “Nihayette Bülent kendi arzu ettiği ve uzun bir tetkikten sonra evsaf-ı lazıme haiz olduğuna kanaat getirdiği Leyla isminde bir hanımla” evlenmeğe karar verir. Bülent’in ailesi başta oğullarının düğün hakkındaki yeni fikirlerinden memnun değildirler. Hikayede bildiklerini uygulayan yenilikçi gençliği temsil eden Bülent, “mürüvvet, sazla sözle ikmal olunacakmış gibi çalgı tutmak, davetler yapmak” isteyen ailesini bu konuda da ikna eder. Düğün eğlenceleri, lüzumsuz masraf olarak nitelendirilir; bunlara harcanacak paranın ailenin saadetine ve yavrularına tahsis edilmesi daha muvafık kabul edilir. “Yeni yuvada yeni prensipleri ile hem kendilerine hem vatana daha müfid olacaklarına kanaat-ı tâmmе hasil” eden genç çift bir yıl birbirlerini daha yakından tanırlar. Bu arada henüz çocukları olmadığı için Leyla’nın çocuğu olmayacağına dair dedikodular çıkar. Genç hanımı eğer çocuğu olmazsa erkeğin gözünün dışarıda olacağına ikna etmeye çalışanlar olur. Fakat “Leyla; zevcinin saadeti müteakabil itimat ve muhabbet ve aşkla mümkün olduğunu çocuğun bunda mühim bir rol oynamayacağını ve altı çocuklu erkeklerin bile bir gün ailesini kolayca terk edebileceğini ispata lüzum görmüyor, kayınvalidesinin sözlerini hürmetle dinliyor, yalnız ufak bir tebessümle mukabele ediyordu.”

Kanaatlerini, prensiplerini uygulamaya kararlı olan çift, her an kendilerine rehberlik edecek samimiyet, ciddiyet ve iktidara sahip bir aile tabibi edinirler. Maddi- manevi şartlar oluştuktan sonra “saadetlerini tezyid için” çocuğa karar verirler. Hamilelik esnasında da sürekli olarak aile tabibinin rehberliğine başvururlar.

“Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir?” hikayesi ile yeniliğe açık, fennin önerdiklerini (evlilikte, sağlıkta, eğitimde vb.) uygulayan insanların çoğalmasıyla vatanın ilerleyeceği düşüncesi işlenir. Bu düşünce, hikaye sonunda aile doktorunun ağzından şu şekilde dile getirilir: “Bülent Bey sizin gibi bir aileye (aile

tabibi) olmak ne kadar zevkli. Fennin icabatı tatbik edildiğini gördükçe memnun ve mesrur olmamak mümkün değil. Vatanın tealisi sizin gibi düşünenlerin adediyle mütenasip olur. Temenni ederim sizin gibiler çoğalsın.”

I.1.13. Gürbüz Türk Çocuğu'nda Beden Eğitimi

Gürbüz Türk Çocuğu dergisinde çocuklara kazandırılmaya çalışılan bir diğer husus ise beden eğitimidir. Derginin yazar kadrosunun büyük bir kısmının eğitimci ve doktor olması bunda etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca 1928 yılında Türkiye'de Cumhuriyet döneminde ilk defa ve bugünkü 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın esasını teşkil eden “Jimnastik Şenlikleri” adıyla Taksim Stadyumu'nda spor şenliklerini düzenleyen Selim Sırrı[Tarcan]'nın yazar kadrosunun önemli isimlerinden oluşunun da bunda etkili olduğu düşünülebilir.

Türkiye'de bu tür kutlamaların ilk defa “İdman Bayramı” adı altında Meşrutiyet döneminde yapıldığı görülmektedir. “Maarif Nazırı Şükrü Bey'in başkanlığındaki organizasyon komitesince düzenlenen “İdman Bayramı”na okullardan çok sayıda öğrenci iştirak etmiş ve yarışmalar yapılmıştır. 1918'de kutlanan İdman Bayramı'nın programında ise ilkokul çocuklarının geçit törenleri ve jimnastik gösterileri ayrı bir yer tutmaktadır. (Okay, 2000, s.71)” Meşrutiyet dönemindeki ilk idman bayramının (1916) etkinliklerinde de “Darümuallimin'den ikiyüz talebe, refakatlerinde Muallimleri Selim Sırrı Bey olduğu halde marş söyleyerek” geçit ve tören sonunda ise Darümuallimin ve Tatbikat talebeleri Selim Sırrı Bey komutasında jimnastik gösterileri yaparlar (bkz. Meşrutiyet Çocukları). İncelendiği zaman görülür ki, Meşrutiyet döneminde de daha sonra Cumhuriyet döneminde olduğu gibi bu tür bayramlarla yapılmak istenen, eğlenceyle birlikte disiplinli ve eğitimli neslin portresinin ortaya konmasıdır.

Selim Sırrı'nın dergide pek çok yazısı bulunmaktadır. “Mübalağaya haml edilmesin bin bir işimin arasında, birçok babalardan, annelerden mütemadiyen mektuplar alırım ve işte kabahatimi itiraf ediyorum. Bunların yüzde doksanını cevapsız bırakıyorum. Bir kısmı beni müşkil mevkide bırakmak için mektuplarına posta pulu da koyuyor. Bu suretle çoğuyla müşerref olduğum muhabirlerime borçlu kalıyorum. Vakıa ebeveynin terbiye-i bedeniye alaka göstermesi hoşuma gitmiyor değil, ancak hepsine ayrı ayrı cevap yazmağa vaktim müsait değil. İşte şimdi bir

çare-i hal buldum. Bu sorulan şeylerin en mühimlerinin cevaplarını “Gürbüz Türk Çocuğu” mecmuasına yazacağım ve bir taşla iki değıl, birkaç kuş vurmuş olacağım. (S.3, s.12-13)” cümleleriyle beden eğitimi ile ilgili yazılarına başlayan Selim Sırrı, bilgi birikimini halkı bilinçlendirmek için kullanır.

Selim Sırrı, “Yavrularımıza Oyun mu Oynatalım, Jimnastik mi Yaptıralım? (S.3, s.12-13)” başlıklı ilk yazısında “Çocuk dünyaya geldikten sonra ruhen ve cismen yavaş yavaş tekemmül eder. Bu tekemmülün kendi kendine vuku bulduğı zannedilmemelidir. Çocuk büyük bir ceht ile kuvvesini sarf ede ede kemale erer. Çocukta ilk tecelli eden hadise oyuna munkalib olan harekettir. Taklit, oyun meykinden birkaç ay sonra başlar. Oyun sıhhat ve saadetin nazmıdır. Oyundan mahrum olan çocuk sudan mahrum olmuş çiçek gibi sararıp solar.

Yalnız, ister oyun ister jimnastiğın mahiyetinde çocukların fikir veya bedenî faaliyetlerinde vücutlarının zaafı, harekete olan ihtiyacı, cehde olan meyl ve merakı nazar-ı dikkate alınmalıdır. Yoksa yanlış bir hareket onları bütün hayatında bedbaht edebilir. (S.3, s.12-13)” cümleleriyle çocuk, oyun ve jimnastik kavramlarına değinir.

Aynı başlıklı ikinci yazısında ise (S.5, s.11-13) oyun, jimnastik ve spor kavramlarının halk değıl, münevverler tarafından bile doğru anlaşılardan rast gele kullanıldığını, “hareket olsun da, ne şekilde olursa olsun” düşüncesinin hakim olduğunu belirterek bu kavramları ayrıntılı bir şekilde açıklar: “Hareket çocuğa bir nevi gıdadır. Dikkat edince görülür ki mini mini yavru mütemadiyen ellerini ve ayaklarını oynatır ve bu tabii hareketler yavaş yavaş oyuna munkalib olur. Oyun uzviyet için bir ihtiyaçtır. Oyundan mahrum olan çocuk sudan mahrum olmuş çiçek gibi sararıp solar.”; “Oyunla, çocuklarda sürat-i intikal, isabet-i karar, dikkat gibi evsaf-ı fikriye, feragat-i nefsiye, diğergamlık, doğruluk gibi evsaf-ı ahlakiye takviyet bulur.”; “Şimdi bir de jimnastiğı tarif edelim: Vücudun ihtiyacına göre hareketin nev’ ve miktarını tayin eden bir ilimdir.”; “Altı ayı doldurmayan çocukları zorla fazla harekete sevk etmemeli. Hilkat onun oturacağı, emekleyeceği, nihayet yürüyeceğı zamanı haber verir.”; “Çocuğun oturması, emeklemesi ve bilahare yürümesi hep jimnastiğın mahiyetinde şeylerdir. Bunlarda isti’cal göstermek çocuğı zorla oturtmak veya zorla ellerinden tutup yürütmeğe uğraşmak katiyen caiz değıldir. O ihtiyaçlar vakti gelince tezahür eder, biz de miktarını ve şeklini tayin ederiz.”

“İki Yaşından Altısına Kadar Çocukların Terbiye-i Bedeniyesi (S.6, s.17-21)” yazısında “Alman pedagogu (Frobel)in bundan seksen sene evvel teessüs ettiği çocuk bahçeleri bu son elli sene zarfında ilk mekteplere takdim eden ciddi ve samimi bir aile ocağı halini aldı. Frobel bu çocuk yuvasını teessüs etmekle cemiyet-i beşeriyenin nüvesi olan ilk çocukluk hayatının ruhî ve bedeni ihtiyaçlarını temin etti. Onun himmetiyle küçük dimağlar büyük yorgunluklardan kurtarıldı. Yine onun himmetiyle oyunun bir terbiye vasıtası olduğu anlaşıldı.” diyen Selim Sırrı, anaokulları ve oradaki çocuk oyun ve oyuncakları hakkında da bilgi verir; “Muhtelif mikyasta balmumdan, alçıdan, tahtadan, mukavvadan, tenekeden küçücük evler, oda takımları, mutfak edevatı, trampetler, ziraat aletleri, şimendiferler, elektrikli tramvaylar, atlı arabalar, teyyareler, askerler, hayvanat-ı ehliye ve vahşiye numuneleri, otomobiller, rengarenk toplar ... ilh çocuklar bu oyuncakları alıyor, oynuyor, çeviriyor, tetkik ediyor. Hakayık-ı eşya ile temas-ı terbiye müesseselerinin en mühimidir. Dikkati, hafızayı terbiye eden, müşahedeyi tenbiye eden, el ile tutulan, gözle görülen maddelerdir. Bu eğlenceli salonlarda çocuklar gördükleri şeyler hakkında umumi bir fikir ediniyor, diğer bir salonda piyanonun veya kemanın refakatiyle basit şarkılar söylüyorlar, rondlar yapıyorlar, üçüncü bir salonda veya gölgelikli bir bahçede oyun oynuyor ve jimnastik yapıyorlar.” Tarcan’ın bu yazısı anaokullarının tarihçesi ve muhtevası açısından da önemlidir.

Ayrıca yazar yazısının ilerleyen bölümlerinde konuyla ilgili Türkiye’ye dair tespitlerini dile getirir; “Ne yazık ki biz henüz bu müesseselerin yeni Türkiye için nasıl hayati bir mesele olduğunu hakkıyla takdir edemiyoruz. Ümidimiz kavidir ve çocuğun içtimai kuvveti takdir edildikçe onun ihtiyaçları düşünülecek, Anadolu’nun her köşesinde şefkat yuvaları vücuda gelecektir. Bu yuvalar meydana gelinceye kadar biz iki yaşından itibaren çocukların bedeni terbiyeleri hakkında bazı tavsiyelerde bulunacağız. Çocuklarıyla meşgul olmaktan zevk alan ebeveyne bu suretle yardım etmiş olacağız. (S.6, s.17-21)” ve tavsiyelerle yazısına devam eder: “İkisinden altısına kadar çocukların sporcu veya dansçı olması matlup değildir. Maksat onların ciğerlerini, uzuvlarını biraz takviye etmek ve onları büyüklerinin yedi vesayetinden kotaran bir müstakil insan yapmaktır.”; “Bilhassa üç yaşındaki çocuklarda kuvvetten ziyade maharete kıymet vermeli, çocukları fazla yormaktan da sakınmalıdır.”; “Çocuklar gıda kadar harekete muhtaçtırlar. İkisi de kendilerine

lazımdır. Hareket hayatın ilk tezahüratı, faaliyetin ilk şekilleridir. Çocuk bir cehd-i dimağı sarf ettiği zaman bile sakin duramaz. Ellerini ayaklarını oynatır, yüzünü buruşturur. Pek çoğu bir şey kaldırırken dilini çıkarır. Ancak fevkalade dikkat ve alaka ile bir şey dinler ise, masal anlattıkları zaman bir iki dakika bîhareket dururlar o zaman dikkat edilirse görülür ki hemen hemen nefes bile almazlar. Fakat bu müstesna bir haldir.”; “İşte asıl müşkül olan bu harekete teşne olan makineyi hüsnü suretle işletmeyi bilmektir. Terbiye-i bedeniye bize bu hareketlerin hangi nevi ve miktarı çocuklara bir faide temin eder, hangi şekil zarar verir? onu öğretir.”; “Çocukların pek küçük yaşta uzviyyeti disipline alıştırılırsa büyüdükleri zaman her bir azaları kendi vazifesini hakkıyla ifa eder. Bilhassa uzuvlar pek küçük yaşta bu terbiyeyi almalıdır.”; “Çocuk cehtten kaçmaz, diyebilirim ki çocuk müşkülü iktiham için cehdi sever. Çok kere görmüyor muyuz iki yaşında yavrumuz kendi kadar bir yastığı yakalayıp kaldırmak ister ve biz muhalefet etmezsek, en ağır şeyleri taşımağa yeltenir. Dört beş yaşına geldikleri zaman onlara atlamak için gereceğiniz bir ipi daima daha yükseğe kaldırmanızı isterler. Bundan anlıyoruz ki çocuklarda ceht zevki vardır. Yenecek zorluk ararlar. İşte cidal-i hayatın başlangıcı olan bu arzuyu idare etmek, onlara itiyatlar vermek, onların karakterinin salim bir şekilde teşekkülünü temin etmek için yegane vasıta oyun ve jimnastiktir.” Yazar, aynı yazısında çocuk ve beden eğitimi hakkında mürebbiye ve muallimlere de tavsiyelerde bulunur. Selim Sırrı'nın yazıları hem çocuğu anlatması hem de beden eğitimi ve çocuklara nasıl tatbik edilmesi gerektiği hakkında geniş izahatlar vermesinden dolayı oldukça mühimdir.

Dergide dikkati çeken bir diğer yazı da “Kız Çocuklarının Jimnastik Elbiseleri ve Geçirdiği İlk Devirler /Kız Çocukların Son Devirlere Ait İki Türlü Jimnastik Elbiseleri (S.8, s.2-3)” başlıklı yazarı belli olmayan yazıdır. Bu yazıda jimnastik elbiseleri ve jimnastikte dünyanın ve Türkiye'nin geçirdiği aşamalar kısaca özetlenir ve jimnastik elbiselerinin eski ve yeni hali fotoğraflarla belgelenir. Türkiye'nin bu konudaki konumu ise şu cümlelerle belirtilir; “Bu satırları yazarken on beş sene kadar evvel Selim Sırrı Bey'in ilk kızlara terbiye-i bedeniye dersi verdiği zaman yapılan dedikoduları ve bugün İstanbul'daki terbiye-i bedeniye kursunu hatırladık. Türk, Avrupa'nın yüz sene geçtiği yolları bugün artık ahâd hanesiyle ifade

edilen seneleri hatta aylar içinde uçmaktadır. Sıhhat ve neşesini, istikbalini medyun olduğu inkılabımızı yaratanlara Türk çocuğu nasıl minnettar olmasın.”

“Zayıf Çocuklara Oyun ve Jimnastik (S.10, s.1-3)” başlıklı yazısı ile Doktor Fatma Reşid Hanım, boyu ve kilosu normalin altında çocuklarda “oyun ve jimnastiğe maalesef kafi derecede ehemmiyet” verilmediğini vurgular. Yazı, “Oyunda İtidal”, “Dahilde Eğlence ve Oyunlar”, “Kitap Okumak” ve “Yaz Kampları” alt başlıklarından oluşmaktadır. Yazının en geniş bölümü “Yaz Kampları”dır. Yazar, yaz mevsiminin çocukların büyüme ve gelişmesi için en müsait zaman olduğundan zayıf çocuklar için en uygun programların bu mevsimde yapılması gerektiğinin altını çizer. “Çocuğun vaktinin ekseri kısmını açık havada geçirmesine yardım eden teşkilattan biri de kamp teşkilatıdır. Ve teşekkür olunur ki bizde de kamplara rağbet başlamıştır.” diyen yazar, “Kamptan azami istifadeyi temin edebilmek için iyi bir doktor, iyi bir spor lideri, iyi bir gıda lazımdır. Çocuklar her gün tartılmalı ve vezinlerindeki terakki tespit edilmelidir. Her oyunun her çocuk üzerindeki tesirine dikkat etmeli ve bünyenin mukavemetine göre her çocuk muhtelif spor grubuna ayrılmalıdır. Bunlara dikkat edilmediği takdirde kamp hayatının kontrolsüz faaliyetinden mütevellit çok büyük zararları olabilir.” cümleleriyle yazısını bitirir. Yazı içinde Amerika’daki kamp hayatına ait fotoğraflar da yer almaktadır.

“Amerika’da Oyun Mektepleri (S.15, s.17-21)” başlıklı yazarı belli olmayan yazıda ise Amerika’da 1918 yılında açılan Oyun Mektebi’nin çalışmalarından (fotoğraflarla) bahsedilmektedir. Yazı şu cümlelerle başlamaktadır; “Yirminci asrın medeniyet alemine getirdiği kuvvetli fikir ve cidallerden biri de çocukları korumak ve yeni nesli sağlam yetiştirmek için açılan cidaldır. Artık milletler istikballerini temin için yalnız donanma ve tayyare yapmağa, muazzam ordular hazırlamağa değil, istikbalin en büyük ordusu olan çocukları hazırlamağa ve her şeyden evvel bu çocukların sıhhatini temine de ehemmiyet veriyorlar.” Yazıda Oyun Mektebi’nin tarihçesi de anlatılır; “New York’ta 1918 senesinde yaz programı meselesi mühim bir mesele olarak münakaşa edilmiş ve bu senenin yazında çocukları bütün gün işgal edecek bir oyun mektebi açılmıştır. Bu mektebe yalnız sıhhi inkişafını yapamayan gıdasız zayıf çocuklar kabul edilmiş ve bu mektebin masrafını Çocukları Tetkik Federasyonu’na dahil beş cemiyet deruhte etmiştir.” Ayrıca “Mektepteki Faaliyetler” alt başlığıyla ayrıntılı olarak yapılan faaliyetler ve “Sıhhi Faideleri”, “Mekteplerin

Temin Ettiği Faide” alt başlıklarıyla okulun çocuklara kazandırdıkları anlatılır. Yazı içinde fotoğrafların yanında Oyun Mektebi’nin bir günlük programı da verilir: “Sekiz yaşından (11) yaşına kadar kız çocuklar

9-10	Dans
10-10.15	Süt ve bisküvi
10.10-10.30	Terasta oyunlar
11-12	Duş
12-12.45	Yemek
12.45-1.45	Terasta istirahat
1.45-3	El işleri, oyuncak yapmak, yama ve söküük, sandalyeleri örmek, sepet yapmak vesaire.
3-3.15	Süt
3.15-5	Oyun

Şarkı haftada iki defa, sıhhi tedrisat haftada bir defa, masal ve hikaye haftada iki defa.

Sekiz yaşından (11) yaşına kadar erkek çocuklar

9-10	Dükkan işleri
10-10.15	Süt ve bisküvi
10.15-12	Bahçede oyun
12-12.45	Yemek
12.45-1.45	Cimnasyumda istirahat
1.45-2.15	Duş
2.15-3	Bahçede oyun
3-3.15	Süt ve bisküvi
3.15-5	El işleri, müşterek oyunlar, oyuncak yapmak, tamir, sandalye örmek, teneke kutu yapma vesaire. Haftada iki defa şarkı, haftada bir defa sıhhi tedrisat.”

Bu yazı; “Üç aylık bir yaz mektebinin temin ettiği büyük faide bugün Amerika’da ve her memlekette bu mekteplerin tezayidine karşı büyük bir cereyan etmiştir. Ve bu cereyan günden güne tezayid etmektedir.” cümleleriyle son bulur.

Yazın yapılması gerekenlere dair bir diğerk yazı da Münir Hayri'ye aittir. "Yaz ve Çocuklar (S.12, s.2-4)" başlıklı yazısına "Yaz çocukların hayatında çok mühim bir devirdir." cümlesiyle başlayan yazar, "Yaz İçin Hayat Programı", "Gıda Meselesi", "Temizlik Meselesi" ve "Avrupa'da Yazın Çocuk Hayatı" alt başlıklarıyla çocukların yazı nasıl geçirmesi gerektiği konusunu işler. "Medeni memleketlerde çocuklar için yapılan kum bahçeleri, havuzlar, eğlence yerleri vardır. Biz bunlardan mahrumuz. En yakın bir atide yarınki neslimizin hayatı demek olan bu mühim ihtiyaçların telafi edileceğini temenni edelim. Fakat ana ve baba da kendi başlarına bütün bu noksanlara rağmen bazı şeyler yapabilirler." diyerek konunun önemini vurgular. Aynı şekilde bu yazıda da çeşitli ülkelerden fotoğraflar bulunmaktadır.

Görülmektedir ki bu üç yazı ile bugün de üzerinde durulan ve halkın talebinin gittikçe arttığı yaz kampları; sağlam çocuklar ve güçlü bir nesil yetiştirmek için tavsiye ve teşvik edilmektedir.

"Çocukları Spora Nasıl Alıştırılmalıdır? (S.18, s.10-11)" başlıklı yazısı ile Emin Şükrü, "Çocukların üzerinde sporun ehemmiyeti- Çocuk oyunlar- Spor hem faydalıdır, hem de muzırdır- Çocuk sporu nedir?- Amerika terbiyesinde çocukla sporun münasebeti ne derecededir?" alt başlıklarıyla çocuk ve spor konusunu işler. "Fransa'da bir çocuk doktorunun mütalaasına" göre çocuk, anne kucağındaiken spora başlar. Yine aynı şekilde "Avrupa'da mektep müdürleri, çocuklara teneffüs zamanlarında verecekleri oyuncakları seçerken, ders kitabı tefrik ettikleri vakitten daha ziyade müşkülata uğradıklarını müteaddit defalar söylemişlerdir. Bu hakikattir. Çünkü çocuğun bahçede oynayacağı oyunların, yalnız alelade bir eğlence olmayıp, aynı zamanda vücudunu sağlam yapacak bir şekilde bulunması iyi düşünen bir mürebbi için mühim bir noktadır." cümleleriyle de yazar, oyun ve sporun çocuk için ne kadar önemli olduğunu belirtir. Yazısının son bölümünde "Amerika terbiye sistemlerinde çocuk sporu denilen kısım, bizim tahlil ettiklerimizden büsbütün başkadır." diyerek Amerika'daki çocuk sporu anlayışından bahseder. Emin Şükrü, "Çocuklarımızın sıhhatini düşünecek olursak, onların spora dersten sonra ehemmiyet vermelerini itibara almalıyız.. Bir çocuk hayatını iyice tanzim edip hıfzısıhha kavaidine riayet ettiği takdirde, sporun en faydalı ve en canlısını yapmış sayılabilir." cümleleriyle yazısına son verir.

“Deniz Çocuğa Cesaret Aşılar Deniz Çocuğa Sıhhat Aşılar (S.24, s.7-8)” başlıklı yazıda ise yaz mevsimi, “deniz mevsimi... banyo mevsimi!” olarak nitelendirilir. Deniz ve güneşten, kumdan faydalanılmasının sağlık için gerekli olduğu vurgulanır. “Deniz, çocuğun sıhhati için ne kadar faydeli ise, zekası için, zihninin küşayişi için de o kadar lüzumludur.” gibi cümlelerle denizin faydaları anlatıldıktan sonra “Hele biz Türkler için, her bir tarafı denizle muhata memleketimizde bu güzel yaz sporundan istifade imkanı çoktur.” Denilerek Türkiye'nin bu önemli spor için çok müsait bir ülke olduğu belirtilir. Yazıda anlatılanları destekler mahiyette fotoğraflar da dikkat çekicidir.

“Türk çocuğunu gürbüz yetiştirmek” ve “Gürbüz Türk çocuklardan kuvvetli, sağlam bir millet vücuda getirmek...” gayesiyle yola çıkan mecmua kadrosunun bu konuda hiçbir hususu göz ardı etmeden çalıştığını, spora verilen önem ve halkı bu noktada bilinçlendirme çabaları açıkça göstermektedir.

I.1.14. Gürbüz Türk Çocuğu Dergisinin Faaliyetleri

Gürbüz Türk Çocuğu, yayın alanının yanında değişik alanlarda da çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Bunlardan “Gürbüz Çocuk Müsabakası” dergide dikkati çeken ilk faaliyettir. “Muhtelif dereceli mükafatlar verilecektir. Çocuklarını müsabakaya ithal edecekler birer fotoğraflarını göndermelidirler. Klişesi yapılabilmek ve iyi basılmak için bu fotoğrafların gayet net olması lazımdır. Her resmin altına veya arkasına çocuğun yaşı, adı, sıklığı, ne sütüyle emzirildiği, şimdiye kadar hasta olup olmadığı ve muvazzah adresi yazılacaktır. Müsabaka iki kısımdır. Birinci kısım: Sıfırdan iki yaş nihayetine kadar çocuklar için. Bunların resimleri behemehal çıplak çekirilmelidir. İkinci kısım: İkidenden beş yaş nihayetine kadar. Bunlar elbiseli olup olmamakta serbesttirler. Resimleri bir an evvel merkezi umumiye gönderilmesi ve zarfın üzerine “çocuk müsabakası” cümlesinin yazılması rica olunur.” ilanı ile okuyuculara duyurulan müsabaka ile sağlıklı ve gürbüz çocuklar seçilir. Bu müsabaka ile gürbüz çocukların özendirilmesi ve sayılarının artırılması hedeflenir. Gürbüz Türk Çocuğu'nun eski harfli devresinde bu müsabaka iki kere tekrarlanır. İlk müsabaka 10. sayıda sonuçlanır ve kazananlar okuyucuya duyurulur; “Birinci Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakası'na iştirak eden çocukların en gürbüzleri 26 Mayıs'ta Çocuk Sarayı'nda bir hakem heyeti tarafından seçildi. Hakem

heyeti Anakucağı Müessesesi Müdürü Ayşe Hanım, Himâye-i Etfâl Ankara Merkezi Reisi Feridun, Etfal Mütihazsısları Doktor Hamid Osman ve Doktor Ali Vahid Beylerle Ajans Muharrirlerinden Süreyya Fehmi ve Hakimiyet-i Milliye Gazetesi Tahrir Müdürü Naşid Hakkı Beylerden teşekkül etmişti. Müsabakaya iki yüze yakın çocuk iştirak etmiş ve bir buçuk yaşına kadar olan çocuklarla bir buçuk yaşından büyük çocuklar arasında beşer çocuk müsabakayı kazanmışlardır.” Ayrıca bu sayıda müsabakayı kazanan çocukların isimleri ve fotoğrafları da yayımlanır. “Müsabakayı kazananlara üzerleri Himâye-i Etfâl markası işlenmiş ve müsabakanın tarihiyle çocuğun ismi yazılı birer gümüş vazo hediye” edilir. İlk müsabakaya gösterilen ilgiden dolayı dergi hemen ikinci bir müsabaka başlatır. İkinci müsabaka 22. sayıda son bulur ve neticeler açıklanır. Hemen arkasından üçüncü müsabaka başlatılır, fakat sonra yeni harfli devreye geçilir.

“Gürbüz Çocuk Müsabakası” ile aynı dönemde yapılan bir diğer müsabaka da “Çok Evlatlılar Müsabakası”dır. Çok Evlatlılar Müsabakası için de anne, baba ve çocukların isimleri, doğum tarihleri, doğum yerlerinin isimleri ve meslekleri liste şeklinde istenmektedir. Çocukların ayrıca ne sütünle beslendikleri, hasta olup olmadıkları ve sıkletleri de istenmektedir. Ailenin toplu fotoğrafı ve fotoğraftaki resimlerin kimlere ait olduğunun da bildirilmesi talep edilir. Ayrıca aile, yanında bulunmayan çocuklarının fotoğraflarını da göndermek zorundadır. “Çok Evlatlılar Müsabakası’nda da İzmir’de mukim on iki evlat sahibi Habibe Hanım-Mehmed Ağa ailesiyle Büyük Millet Meclisi Müstahdemininden dokuz evlatlı Sıdkı Efendi ailesi kazanmışlardır.” Bunlara da münasip hediyeler verilecektir. Bundan maada dahil olanlar arasında dört tane ikiz çocuk vardır ki onlara da mükafat verilecektir. (S.10, s.40)” Bu şekilde bir müsabaka tertip edilmesinin sebebi, savaştan çıkıldığı için nüfusun arttırılması gerektiği düşüncesi olabilir.

“Gürbüz Çocuk Müsabakası”na rağbetin çok olması nedeniyle dergi, daha büyük çocuklar için “Gürbüz Güzeller Müsabakası” başlatır. Bu müsabakaya “12’den 18 yaşına kadar olan kız ve erkek” çocuklar katılacaklardır. Müsabaka adı şu şekilde açıklanır; “Burada güzellikten maksat sırf yüz güzelliği değildir. Herhangi bir vücut sıhhatçe, bünyece, tenasüpçe kuvvetli ve matlup derecede ise o vücut güzel demektir. Bütün bu esaslardan maada bir de çehre güzelliği varsa şüphesiz bu cihet de nazar-ı dikkate alınacaktır. (S.4)” Diğer yarışmalarda olduğu gibi bunda da çeşitli

şartlar bulunmaktadır; “fotoğraflar kartpostal büyüklüğünde veya yarı bele kadar çekilecektir”, “resimlerin arkasında yalnız memleket, mektebin adı ve müsabakanın adı yazılacak”, “müsabaka müddeti 1 Kanun-u Sani 927 tarihinden itibaren 1 Nisan 927 tarihine kadar 3 aydır”. Ayrıca bir de dergi tarafından düzenlenen bir cetvelin doldurulup gönderilmesi istenir. Bu cetvelde; “ebeveynin ismi ve adresi”, “çocuğun ismi, doğum yeri ve tarihi”, “mektebin ismi ve sınıfı”, “santim hesabıyla; boy, göğüs genişliği, kafa genişliği, sıketi kilogram, göz avarızı, diş avarızı, tekellüm avarızı, alamet-i farikası, şimdiye kadar hasta olup olmadığı” istenmektedir. Bu cetvel doldurulduktan sonra “ismi ve evsafi muharrir ..... efendi, hanım mektebimizin ..... talebesi arasından müsabakaya girmek için komisyonumuzca seçilmiş ve cetvelde muharrir izahat tarafımızdan tespit ve kayd edilmiştir.” şeklindeki form çocuğun mektebindeki “müdür, tabip ve idman muallimi” tarafından imzalandıktan sonra merkeze gönderilecektir. Yine bu müsabakada da dikkati çeken sağlığın ön planda tutulmasıdır.

Bu tür müsabakalar yanında cemiyet, “bir aile ve çocuk kütüphanesi” oluşturma fikrini dergi vasıtasıyla okuyucularına duyurur. “Muhterem Halkımıza, Tabi’ ve Naşirlerimize Himâye-i Etfâl’e Hediye Edeceğiniz En Küçük Kitabın Bizce Pek Büyük Kıymeti Vardır (F.N., s.51)” şeklindeki duyurularla da halkı, bu kütüphane için kitap toplama seferberliğine davet eder.

Ayrıca dergide sık sık “Merkezimiz aile doktoru isteyenlere rehberlik edecektir.” şeklindeki ilanlara da rastlanmaktadır. Cemiyet ve dergi, aile hekimliği müessesesini oluşturmak ve yerleştirmek için de büyük bir gayret sarf etmiştir.

“Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı” adıyla yayımlanan kitapların tanıtımları da dergi sayfaları arasında yer almaktadır. Bu kitapların temin edilip alınması tavsiye edilmektedir.

Bütün bu faaliyetlerin yanında Himâye-i Etfâl Cemiyeti’nin düzenlediği bayram etkinlikleri ve yardım faaliyetleri de oldukça kapsamlıdır. Cemiyet tarafından yapılan hemen hemen bütün faaliyetler mecmua ile halka duyurulmuştur. Böylece yardımların boşa gitmediği konusunda halka güvence verildiği gibi, bundan sonra yapılacak yardımlar da teşvik edilmiş olur.

I.1.15. Gürbüz Türk ocuğu Dergisinin Yayınlanma Süresi

Gürbüz Türk çocuğu, eski harflerle yirmi dört sayı yayımlanır (1926-28). 1928 Harf İnkılabı'ndan sonra 1935 yılına kadar yeni harflerle yayına devam eder. Daha sonra ocuk adını alıyor ve 1936-1947 yılları arasında gene ocuk Esirgeme Kurumu yayını olarak 427 sayı intişar ediyor (Okay, 1999, s.206).

I.2.GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU YAZAR KADROSU

Gürbüz Türk Çocuğu dergisinin yazar kadrosu incelendiğinde Himâye-i Etfâl Cemiyeti ile bağlantılı olan yazarların çoğunlukta olduğu görölmektedir. Derginin akademisyen, milletvekili, şair, yazar, doktor gibi çeşitli meslek gurubundan oluşan bir yazar kadrosu bulunmaktadır. Genellikle tanınan isimlerden oluşan bir kadroya sahip olan dergide okuyucu yazılarına da yer verildiği gözlemlenmektedir.

Künye ve biyografisine ulaşılabilmiş yazarların yazıları dışında sadece isim baş harfleri bulunan veya isim bulunmayan yazılar da oldukça fazladır. Bu yazılar içinde bazı yazıların isim baş harflerinden dolayı aynı yazara ait olduğu hissi uyandıran yazılar da dikkati çekmektedir. Bunun yanında yazarların çocuklarının isimlerini kullanarak yazdıkları yazılar da bulunduğu düşünülmektedir; Dr. Fuad (Umay), Turhan-Tunç gibi. Ayrıca Dr. Fuad'ın "Trakyalı" takma adını kullandığı yazısı da bulunmaktadır. Fakat çalışma içinde dergi esas alınmış ve isim belirtilmiş yazılardaki adlar aynen alınmıştır. İsim bulunmayan yazıların hepsi "isimsiz" ibaresi altında toplanmıştır. Gürbüz Türk Çocuğu'nda yazısı bulunan isimlerin tam listesi şu şekildedir:

1. Abdülhak Hamid [Tarhan]
2. Abdülfeyyaz Tefvik [Yergök]
3. Abidin Daver
4. A[ayn]. C[cim].
5. A[ayn]. D[dal].
6. Afacan
7. Afife Celal
8. Ağaoğlu Nezir
9. Ağaoğlu Ahmed
10. Ahmed Rasim
11. A[elif]. Hikmet
12. A[elif]. K[kef].
13. Aka Gündüz
14. Akçuraoğlu Yusuf
15. Ali Şükrü Bey
16. A[ayn]. Nuri

17. A[ayn]. Yıldırım
18. Azim Nureddin Mustafa Bey
19. Azime Reşid Hanım
20. Belkıs Halim Hanım
21. Celal Sahir [Erozan]
22. Cemil Cudi
23. C[cim]. S[sad].
24. Cenab Şehabeddin
25. Emineddin
26. Emin Receb [Gürel]
27. Emin Şükrü
28. Ercümen Ekrem [Talu]
29. Falih Rıfkı [Atay]
30. Fatma Reşid Hanım
31. Feridun Vecdi
32. Firmin Barabey
33. Fuad [Umay]
34. F[fe]. R[rı].
35. Fuad Refik
36. Gülşenoğlu
37. H[ha].A[ayn].M[mim].
38. H[ha].M[mim].
39. Halide Nusret [Zorlutuna]
40. Hakkı Baha
41. Hakkı Ferid
42. Halil Nihad [Boztepe]
43. H[ha]. Ş[şın].
44. Hikmet Şevki
45. Hilmi A[ayn]. Malik Bey
46. İbrahim Alaaddin [Gövsa]
47. İshak Refet [Işıtman]
48. İsmayıl Hakkı [Baltacıoğlu]

49. İsmail Ziya
50. İsmet[Kilis Gazetesi Sahibi ve Müdürü Ragıb Beyin kızı]
51. İzzet Ulvi Gültekin
52. Kadri Bahir
53. Kamil Jakar Bey [İstatistik Müd. Um. Nüfus İşleri Mütchassısı]
54. K[kef]. N[nun].
55. Kazım Nami [Duru]
56. Kazım Vehbi
57. Mahmud Celaleddin Bey
58. M[mim]. Celal
59. Mec. S[sad].
60. Mehmed Nureddin
61. Mehmed Şerif
62. M[mim]. Mermi
63. Mevhibe Ziya
64. Münir Hayri [Egeli]
65. Mustafa Doğan
66. M[mim]. Z[ze].
67. M[mim].Zekeriyya [Sertel]
68. Nahid Ali
69. Nihad Şevki
70. Nurullah Ata [Ataç]
71. Osman Kadri
72. Ömer T[tı]. Ay
73. Ömer Bedrettin [Uşaklı]
74. Rıza Tahir
75. Ruşen Eşref [Ünaydın]
76. R[rı]. Y[ye].
77. Sabiha Zekeriyya [Sertel]
78. Sabri Bey [Nüfus Müd. Umumi]
79. Said Nazif
80. Selim Sırrı [Tarcan]

81. Server Rifat [İskit]
82. Sevim Yıldız Hanım
83. Süleyman Nazif
84. Şahinkayalı Gündüz Mustafa
85. Ş[şın]. M[mim].
86. Şinasi Gün Doğru
87. Şükûfe Nihal [Başar]
88. Turhan-Tunç
89. Turgud
90. Vedide Baha
91. Veled Çelebi [İzbudak]
92. Zeki Mesud
93. *
94. ...
95. ... Hanım
96. ... Bey
97. Büyükanne
98. Masalcı Baba
99. Bebek
100. Bir Aile Reisi

Abdülfeyyaz (Mehmed) Tevfik (Yergök)

1870 yılında İstanbul'da doğan Abdülfeyyaz Tevfik, Semâder-zâde Enderûnî İbrahim Edhem Bey ile Nazire Hanım'ın oğludur. Orta öğrenimini Eyüb Askerî Rüştiyesi'nde, lise öğrenimini Alyans İzraelit'te tamamlar. 1893 yılında Mülkiye'nin Yüksek Kısmı'ndan mezun olur. Mezuniyetinden sonra Bursa İdadisi Fizik, Astronomi, Trigonometri, Cebir, Hesab, Mihanik, Hesab-ı Nazarî, Kitabet-i Resmîyye (Resmî Yazışma Usulü), Makine, İlm-i Servet (Genel Ekonomi), Türkçe, Hendese muallimliklerine tayin edilerek devlet hizmetine girer ve öğretim mesleğine başlar. Burada on beş yıllık görev yaptıktan sonra Şubat 1909'da Edirne İdadisi ikinci müdürlüğüne ve Astronomi, Fizik, Makine dersleri muallimliklerine; Eylül 1909'da İstanbul İdadi Mektepleri Müfettişliği'ne ve Mercan İdadisi Jeoloji, Üsküdar

İdadisi Fizik, Makine muallimliklerine; 1911'de İstanbul, Çatalca, İzmit, Balıkesir, Çanakkale Seyyar Maarif Müfettişliği'ne; 1912'de Mercan İdadisi Müdürlüğü'ne Jeoloji muallimliğine; 1914'te aynı idadinin sultaniye çevrilmesiyle Mercan Sultanisi Müdürlüğüne; 1919'da Maarif Nezareti Müfettişliği'ne; 1921'de aynı nezaretin Tedrisat-ı Ali'ye (Yüksek Öğretim) Dairesi Umum Müdürlüğü'ne getirilir. 1922 yılında İstanbul Hükümeti'nin ilgası üzerine açığa alınır. Fakat 1923 yılında T.B.M.M. Hükümeti Maarif Vekaleti Encümen Heyeti tarafından muhalif hareketinin görülmediğinin anlaşılması üzerine 1925 yılında Maarif Vekaleti Telif ve Tercüme Heyeti Reisliği ile görevlendirilir. Rahatsızlanınca kendi isteği üzerine İstanbul'a nakledilir (1928). Kabataş ve İstanbul Liselerinin Astronomi muallimliklerini yapar. Abdülfeyyaz Tevfik, otuz dokuz yıllık öğretim hayatında binlerce genç yetiştirdikten sonra 1933'de kendi isteğiyle emekli olur. 1947 yılında İstanbul'da vefat eder.

Eserleri, konferansları ve yüzlerce makalesiyle ülkemizde "Edebiyat-ı Fenniyye" çığını açan Abdülfeyyaz Tevfik'e Türk Maarif Camiası tarafından "Şeyh'ül-Muallimin" unvanı verilir. Ayrıca sicilinde Fransızca'ya da kuvvetle vakıf olduğu kayıtlıdır.

Yirmi iki yaşında evlenen Abdülfeyyaz Tevfik, Mükerrerem, Ekrem, Muazzez ve Aziz adlarında iki erkek, iki kız çocuk babasıdır.

Eserleri: Terbiye ve Talim Umdeleri (tercüme) 1924; Yer ve Gök, 1925; Hayat ve Ölüm Meseleleri (George Bauhin'den tercüme) 1926; Arzın Menşei ve Geçirdiği Devreler (konferanslar) 1927.

Kaynaklar: Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, 1968-69.

Abdülhak Hamid (Tarhan)

1852 yılında İstanbul'da doğan Abdülhak Hamid, tarihçi ve devlet adamı Hayrullah Efendi'nin oğludur. Köklü ve zengin bir aileden olan Hamid'in hayatının pek çok bölümünde bunun etkileri görüldü. Eğitim hayatına beş yaşında mahalle mektebine giderek başladı. Zamanın tanınmış hocalarından özel dersler aldı. Hisar Rüştüyesi'nde, Robert Koleji'nde okudu. On yaşında ağabeyi Abdülhalik Nasuhi ile Paris'e gitti (1863), Hortus Kollege'de bir buçuk yıl okudu. 1865'te Tahran'a sefir

atanan babasıyla birlikte oraya gitti. Arapça ve Farsça öğrendi. Babasının vefatı üzerine 1867'de İstanbul'a döndü. Maliye Mühime Kalemi'nde, Şura-yı Devlet ve Sadaret Mektûbi Kalemi'nde çalıştı. 1871'de eserlerini vermeye başladı. Paris Elçilik Katipliği; Poti, Golos konsolosluğu; Bombay başkonsolosluğu görevlerinde bulundu. 1886'da Londra elçiliği başkatipliği ve elçilik müsteşarlığına atandı. 1908-12 yılları arasında Brüksel elçiliği yaptıktan sonra Ayan üyeliğine seçildi. 1928'de İstanbul milletvekili oldu. 1937 yılında İstanbul'da vefat etti.

Hamid, Doğu ve Batı edebiyatlarını yakından incelediği için yeni bir edebiyat ve sanat görüşü kazandı. Şinasi, Recaizade Mahmud Ekrem, Ziya Paşa ve Namık Kemal'den etkilendi. Edebiyatımızdaki yenileşmenin temsilcilerinden oldu. Tanzimat şiirine geniş ufuklar açan, divan şiirinin iç ve dış geleneklerini yıkan, metafizik konuları işleyen, tezatlardan kuvvet alan, ölüm, aşk, vatan, millet, tabiat konularını kâh epik kâh lirik bir dille işleyen bir şairdir (Karaalioğlu, 1993, s.11). Devrinde "şair-i azam" diye adlandırılan Hamid, Türk şiirinin şekil bakımından yenileşmesinin de öncülerindedir. Aruz ölçüsünün yanında duraksız hece ölçüsü de kullandı. Felsefi duyuş ve hayal gücünü şiirlerinde ustalıkla sergiledi. Kabiliyetini her alana dağıtmayarak daima şair olmak için çalıştı; manzum ve mensur eserlerinde dahi şairdi. Hamid'in eserleri iki türde toplanabilir; şiir ve tiyatro. Ayrıca tamamı yayınlanmamış hatıraları ve mektupları da bulunmaktadır.

Eserleri: Macera-yı Aşk (1873); Sabr u Sebat (1874); İçli Kız (1874); Duhter-i Hindu (1875); Nesteren (1877); Nazife (1878); Tarih Yahut Endülüs Fethi (1879); Sahra (1879); Tezer Yahut Abdurrahman-ı Salis (1880); Eşber (1880); Makber, Ölü (1885); Hacle (1886); Bunlar Odur (1886); Divaneliklerim Yahut Belde (1886); Bir Sefilenin Hasbihali (1886); Zeyneb (1908); Bâlâdan Bir Ses (1912); Liberte (1913); Validem (1913); Fitnen (1916); Tahran (1916); Sardanapal (1917); Abdullah'ı-s-Sagir (1917); Yadigar-ı Harb (1917); İbn-i Musa Yahut Zat'ül-Cemal (1917); Cünûn-ı Aşk (1917, basılmadı); İlhan (1918); İlham-ı Vatan (1918); Garam (1923); Hakan (1935); Kanuni'nin Vicdan Azabı (1937, basılmadı). Prof. İnci Enginün, Abdülhak Hamid'in bütün eserlerini yeniden yayınlamaktadır.

Kaynaklar: Aylık Ansiklopedisi, 1944; Şairler, Edipler, Muharrirler; Türk Edip ve Şairler; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Türk Edebiyatı, 1973; Örneklerle Edebiyatımız,

1982; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Abidin Daver

1886 yılında İstanbul'da doğdu. Soğukçeşme Askeri Rüştüyesi ve Galatasaray Lisesi'nden mezun olan Abidin Daver, Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenimini tamamladı. Memurluk ve milletvekilliği (1939) yaptı. Yazar ve yazı işleri müdürü olarak 1908'den itibaren Tasvir-i Efkâr, Yeni Gün, Tercüman-ı Hakikat, İkdam, Cumhuriyet gazetelerinde çalıştı. Ayrıca Aylık Ansiklopedi'nin beş cildinin de yazar kadrosunda yer aldı.

1909 yılında sahnelenen Mazlum Şehzade Cem adlı oyunu basılmamıştır. Yazarın Türk denizciliği üzerine eserleri bulunmaktadır. Abidin Daver, 1958 yılında vefat etmiştir.

Eserleri: Kanatların Zaferi, Deniz (1932); Gemi (1932); Mülâzım Romanı (1936); Dünkü, Bugünkü, Yarınki İstanbul (1947); Türk Denizciliği (1947).

Kaynaklar: Yazarlar Sözlüğü, 1998.

Ahmed Ağaoğlu

Ahmed Ağaoğlu, Azerbaycan'ın Şusa Kasabası'nda 1869 yılında doğdu. Orta öğrenimini Tiflis'te, yüksek öğrenimini Paris Hukuk Fakültesi'nde tamamladı. Ayrıca Sorbonne Üniversitesi'nde de tarih ve filoloji öğrenimi gördü. Ülkesine döndüğünde öğretmenlik ve yazarlık yapan Ağaoğlu, Hayat, İrşad ve Terakki gazetelerinde Azeri Türkleri'nin haklarını savundu (1894). II. Meşrutiyeti'nin ilanından sonra çarlık rejiminden kaçarak İstanbul'a gelen yazar, ilk öğretim müfettişliği ve Darülfünun'da hocalık yaptı. İttihat ve Terakki Partisi'nin Afyon milletvekili ve genel merkez üyesi oldu. I. Dünya Savaşı sonrası Bağımsız Azerbaycan Devleti'nin kurulması için gönderilen ordunun siyasi müşavirliğiyle görevlendirildi. Mütareke sırasında İngilizler tarafından Malta'ya sürülen Ağaoğlu, sürgün dönüşü Kurtuluş Savaşı'na katıldı. Ankara'da Matbuat Müdürlüğü, milletvekilliği ve Hukuk Fakültesi'nde hocalık yaptı. Mustafa Kemal Paşa'nın

isteğiyle kurulan Serbest Fırka'da Fethi Okyar ile birlikte yer aldı (1933). Parti kapatılınca siyasetten çekildi.

Son yıllarında yazarlıkla meşgul olan Ağaoğlu, 1933 yılında İstanbul'a geçerek Akın gazetesini çıkardı. Azerbaycan'da başladığı Türkçülük çalışmalarını Türkiye'de de sürdüren yazar, Türk Ocağı'nın yayın organı olan Türk Ocağı dergisinin de kurucuları arasında yer aldı. Ağaoğlu, 1939 yılında Ankara'da vefat etti.

Makaleleri genellikle kendi yayımı olan Akın, Kültür Haftası (1936), Cumhuriyet, İnsan gazete ve dergilerinde yayımlandı.

Eserleri: Şii Mezhebi ve Menbaları (1892); Üç Medeniyet (1920); İngiltere ve Hindistan (1929), Serbest İnsanlar Ülkesinde (1931); Devlet ve Fert (1933); Ben Neyim (1939); Türk Teşkilat-ı Esasiyesi (1941); Türk Hukuk Tarihi (1941); İhtilal mi İnkılap mı? (1942); Serbest Fırka Hatıraları (1950); İslamlıkta Kadın (1959).

Kaynaklar: Yazarlar Sözlüğü, 1998; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Ahmed Rasim

1864 yılında İstanbul'da doğan yazar, küçük yaşta babasız kaldı. Annesi ve karanne dediği Sudanlı dadısının bakımı altında büyüdü. Öğrenimini Darüşşafaka'ya birincilikle bitirerek tamamladı. Ahmed Rasim, Posta Telgraf Nezareti'nde memurluk, birkaç yıl öğretmenlik ve ömrünün son dönemlerinde (1927-1932) İstanbul Mebusluğu yapmıştır, fakat bunlar geçici işleridir. Ahmed Rasim, aslında tam elli yıl gazetecilik yapmıştır. İlk defa Ceride-i Havadis gazetesinde tercümeleriyle yazarlığa başlayan yazar, kısa sürede sevimli üslubu ile tanınan, kuşaklar arasında canlı bir bağ kuran anlatımıyla dikkat çeken bir gazeteci olmuştur. İstibdat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet devirlerinin hemen bütün gazetelerinde fıkra, sohbet, hatıra ve hikayeleri çıkmıştır. Bu dikkate alındığında onun için Türk basınının sürekli yazan büyük gazetecisidir, denilebilir.

Ahmed Rasim, 1908'de Sofya'ya, 1912'de Edirne'ye, I. Dünya Savaşı sırasında Suriye ve Romanya'ya gitti. Yazar, 1932 yılında İstanbul'da vefat etti.

Ahmed Rasim, edebiyat konusunun içinde kabul edilen edilmeyen pek çok konuda ve türde eserler yazmış; okul kitapları hazırlamış, çeviriler de yapmıştır. Bu

şekilde yayılanmış eserlerinin sayısı yüzü bulmaktadır. Edebi eserleri, en çok, hikaye, roman, şiir, tarih, seyahat, fıkra, hatıra ve makale türlerinde toplanabilir. Ahmed Rasim'in yazarlık gücü üslubunda gizlidir. Yazarın sözlük hazinesi bitmez tükenmez gibidir. Ayrıca yazar devrin genel zevkini okşayan güftesi ve bestesi kendisine ait şarkılar yazmıştır.

Ahmed Rasim'in gözlemleri güçlü, dili sade, anlatımı açık ve canlı idi. Çocukluk günlerinin yanında İstanbul çevresini, basın ve öğrencilik hayatını da neşeli ve renkli bir biçimde tasvir etmiştir.

Başlıca Eserleri: Gecelerim (1984); Şehir Mektupları (1910-11); Tarih ve Muharrir (1910); Eşkal-i Zaman (1918); Muharrir, Şair, Edip (1924); Gülüp Ağladıklarım (1926); Muharrir Bu Ya (1927); Ramazan Sohbetleri (1913); İlk Sevgi (1890); Güzel Eleni (1891); Mektep Arkadaşım (1894); Ülfet (1899); Osmanlı Tarihi (1910-12); İki Hatırat-Üç Şahsiyet (1916); İki Günahsız Sevda (1923).

Kaynaklar: Yazarlar Kılavuzu, 1972; Hikayeciliğimizin 100. Yılında 100 Örnek, 1987; Türk Edebiyatı, 1973; 20. Yüzyılda Edebiyatçılarımız, 2000; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Aylık Ansiklopedi, 1944; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Aka Gündüz

1885'te Rumeli'de doğan Aka Gündüz, Binbaşı İbrahim Kadri Bey'in oğludur. Gündüz'ün çocukluğu, babasının görevi nedeniyle Balkan şehirlerinde geçti. Aslı ismi konusunda kaynaklarda çeşitli rivayetler bulunmaktadır; Hüseyin Avni, Enis Avni, Emin Ali. Serez, Selanik ve İstanbul'da tahsil gördü; Galatasaray, Edirne ve Kuleli Askeri İdadilerinde okudu (Tekin, 1995, s.26). Kuleli'yi bitirince Kara Harp Okulu'na kaydoldu, ikinci sınıfa kadar okudu. Sonra Paris'e gitti; orada Kollege de France, Paris Güzel Sanatlar Okulu ve Hukuk Fakültesi'nde iki buçuk yıl çeşitli derslere devam etti (Tekin, a.g.e., s.26). İstanbul'a döndükten bir müddet sonra siyasi sürgün diye Selanik'e gönderildi (Güvemli, 1954, s.166). Çeşitli memuriyetler aldıysa da devam ettirmedi. 1908'de gazeteciliğe başlayan Aka Gündüz, İstanbul'un İngilizler tarafından işgal edilmesiyle Malta'ya sürgüne gönderildi. Cumhuriyet'in ilanından sonra Türkiye'ye döndü ve Ankara milletvekili

olarak parlamentoya girdi (1932-1946) (Ciravoğlu, 1999, s.32). 1958 yılında Ankara'da vefat etti.

Aka Gündüz yazı hayatına şiirle başladı. İlk şiiri 1900'de Mecmua-yı Edebiyye'de basıldı (Akyol, 1972, s.35). 1905'de Çocuk Bahçesi, 1908'de Kadın (Seniha Hikmet adıyla), 1911'de Genç Kalemler dergi ve gazetelerinde yazdı. Ayrıca Karagöz gazetesinin baş yazarlığını yaptı; Ubeydullah Efendi ile birlikte Hak Yolu adında bir akşam gazetesi çıkardı ve Ercümen Ekrem ile birlikte Alay adlı mizah dergisini yayınladı. Yazılarında Enis Avni, Enis Safvet, Avni, Muallim, Serkengebin, Seniha Hikmet adlarını kullandı. Şiir, hikaye, roman, mizah, fıkra, oyun, tiyatro dallarında yetmiş yakın eseri olan Aka Gündüz, toplumsal ve tezli romanın güzel örneklerini verdi. Şiirlerinin ise bir kısmı bestelendi. Ayrıca çocukları eğitici-öğretici, milli şuur uyandırıcı şiir ve oyunlar yazdı.

Eserleri: Bozgun (1913); Muhterem Katil (1914); Yarım Türkler (1919); Türk Kalbi (1919); Bu Toprağın Kızları (1927); Çocuk Kitabı (1928); Hayattan Hikayeler (1928); Dikmen Yıldızı (1928); Tank-Tango (1928); İki Süngü arasında (1929); Yıldız (1930); Gazi'nin Gizli Ordusu (çocuk, 1930); Demirel'in Hikayeleri (çocuk, 1930); Meçhul Asker (çocuk, 1930); Köy Muallimi (çocuk, 1930); Yılmazların İkizleri (çocuk, 1932); Aysel (1932); Beyaz Kahraman (1932); Yarım Osman (1933); Mavi Yıldırım (1933); Ben Öldürmedim (1933); Onların Romanı (1933); Üç Kızın Hikayesi (1933); Aşkın Temizi (1933); Sarı Zeybek (1936); Çapraz Delikanlı (1938); Zekeriya Sofrası (1939); Giderayak (1939); Yayla Kızı (1940); Türk Duygusu (Mensure, 1941); Bebek (1941); Bir Şoförün Gizli Defteri (1943); Sansaros (1945); Bir Kızın Masalı (1954).

Kaynaklar: Türk Edip ve Şairler; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiir Antolojisi, 1997; Türk Romanlar, 1954; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Seçme Romanlar, 1973; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Şairler, Edipler, Muharrirler; Aka Gündüz, 1989; Parlamenter Şairler, 1990; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Celal Sahir (Erozan)

1883'te İstanbul'da doğan Celal Sahir, Yemen Valisi ve Komutanı İsmail Hakkı Paşa ile şair Fehime Nüzhet Hanım'ın oğludur. İlköğrenimini Şems'ül-Mekâtip ve Nümûne-i Terakki özel okullarında yapan Celal Sahir, orta kısmı Davutpaşa Deniz Ortaokulu'nda okudu (Ersavaş, 1997, s.110). Aynı zamanda Bebek'teki Sörler Okulu'na giderek Fransızca öğrendi. Vefa Lisesi'ni bitirdikten sonra Hukuk Fakültesi'ne girdi. Fakat öğrenimini yarım bırakarak Dışişleri Bakanlığı'na memur olarak girdi. Memurluğu sırasında Mercan, Kabataş, Galatasaray Liselerinde ve Fevziye Mektebi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. İttihat ve Terakki'nin son dönemlerinde tüccarlık ve gıda toptancılığını denedi. 1908'den sonra girişkenliğini ve iş kabiliyetini edebiyat sahasında kullanmaya başladı. Bazı dergilerin çıkarılmasına yardımda bulundu, kendi de dergi çıkarma işine girişti, bu arada bazı manzumeler de yazdı (Aylık Ansiklopedi, 1945, s.588). Seyyare adlı bir gazete ve Demet (1903) adlı bir kadın dergisi çıkardı. 1909'da Musavver Muhit'te Saffet Nezihî ile birlikte başyazarlığını yaptı. O devirde çıkan gazete ve dergilerin pek çoğunda şiir, mensur şiir ve makaleler kaleme aldı. Fecr-i Atî'nin reisliğinde bulundu (1910). 1911'de Genç Kalemler'e katıldı. Ayrıca Türk Ocağı üyesi oldu. 1919 ve 1921 yılları arasında 8 sayı çıkabilen Kitap adlı bir dergi çıkardı (Ersavaş, a.g.e., s.110). Bundan sonraki yayın hayatına Türkçülük gayesi etrafında teşekkül eden dernek ve dergilerde devam etti. Son zamanlarında Ülkü dergisinin yayın müdürlüğünü yaptı. 1928 yılında Zonguldak milletvekili oldu. Bu sıralarda yeni Türk alfabesinin tesbiti için kurulan heyete alındı; daha sonra Türk Dili Tetkik Cemiyeti (Türk Dil Kurumu)ne girdi ve edebî dilde konuşulan canlı Türkçe'nin ve İstanbul şivesinin hakim olması tezini müdafaa etti (Aylık Ansiklopedi, 1945, s.588). Şiir ve nesirdeki ustalığını tercüme ve tiyatro dalında da gösteren Celal Sahir, akciğer kanserinden kurtulamayarak 1935'te İstanbul'da vefat etti.

Celal Sahir Erozan; ilk yazısı "İrtika" isimli bir dergide çıktığı zaman henüz on beş yaşındadır; bir yıl sonra "Servetifünun"da ilk şiiriyle görünür (Ekim, 1899); sonra sırasıyla Malumat, Pul, Musavver Fen, Edeb, Genç Kalemler, Türk Yurdu, Hakka Doğru, Türk Sözü, Bilgi Mecmuası edebî kişiliğinin kronolojik dünyasını yansıtan kaynaklar olur (Karaalioğlu, 1993, s.55). Evvelce aruz kullanan bu çok hassas ve içli şair, sonra hece veznini muvaffakiyetle kullandı (Uraz, s.87). Daha çok

aşk ve kadın temalarını işlediği şiirleriyle tanındı. Celal Sahir, kadınların eğitilmesi, tahsil ve terbiye görmesi gerektiğini savundu; buna dair pek çok makale yazdı. Şiirlerini önce takma isimlerle yayınladı; Ahmet Celal, Şarih, Velhan, Hikmet Celal gibi.

Eserleri: Kardeş Sesi (1908); Beyaz Gölgeleler (1909); Buhran (1909); Siyah Kitap (1911); İstanbul İçin Mebus Namzetlerim (Hakkı Naşir müstearıyla 1919); Müntehab Çocuk Şiirleri (Mehmet Asım ile birlikte, 3 cilt, 1918-19).

Kaynaklar: Aylık Ansiklopedi, 1945; Türk Edip ve Şairler; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Parlamenter Şairler, 1990; Celal Sahir Erozan, 1992; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiir Antolojisi, 1997.

Cenab Şehabeddin

1870 yılında Manastır'da doğan Cenab, Plevne Savaşı'nda şehit olan Binbaşı Osman Şehabeddin Bey'in oğludur. Babasının şehit olmasından sonra Cenab, annesi İsmet Hanım'la İstanbul'a geldi. Evinde bir parça özel öğrenim gördükten sonra Eyüp Rüştüyesi'nde, Fevziye İdadisi'nde, Kuleli Askeri İdadisi'nde öğrenimini tamamladı. Gülhane Askeri Tıbbiye-i Şahanesi'ne girdi; buradan 1889'da birincilikle ve Doktor Yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu. Hükümet tarafından Paris'e cilt hastalıkları ihtisası yapmak üzere gönderildi; burada dört yıl kaldı. Paris'te bulunduğu süre içinde Latince ve Yunanca dersleri alarak kendini geliştirdi. Hekimlik bilgisi yanında, Batı Edebiyatı hakkında da pek çok yenilik ile birlikte yurda döndü (1893). Haydarpaşa Hastanesi'nde hekimlik, karantina mevkiinde memurluk, Cidde'de üç yıl sıhhiye müfettişliği yaptı. 1897'de bir sağlık heyetiyle birlikte Hicaz'a gönderildi. 1899'da Mersin Karantinası'nda üç yıl doktorluk yaptı. 1902'de Rodos Karantinası'nda, 1905'te Cidde Karantinası'nda çalıştı. 1908'de politikaya atıldı; Meclis-i Sıhhiye müfettişliğine getirildi. 1909'da Meclis-i Sıhhiye ikinci reisliğinde bulundu. Aynı yıl Meclis-i Sıhhiye genel müfettişliğine tayin edildi. Yirmi yıl doktorluk yaptıktan sonra 1914'te kendi isteğiyle emekli oldu; tamamiyle eğitim ve yazı hayatına atıldı. Darülfünun'da önce Fransızca, sonra Türk ve Batı Edebiyatı Tarihi Kürsisi müderrisliğine getirildi. 1919'da Osmanlı Edebiyatı Tarihi

müdürlüğüne getirildi. 1922 yılına kadar müdürlüğe devam etti. 1928'de Paris'e gitti. 1931'de tekrar İstanbul'a döndü; herhangi bir resmi vazife almadan gazete ve mecmualarda makaleler yazmaya devam etti. 1934 yılında İstanbul'da beyin kanamasından vefat etti. Cenab, Fransızca, İngilizce, Almanca, Farsça, Arapça biliyordu.

İlk şiirleri Saadet (1885) gazetesi ile Sebat (1886) ve Gülşen dergilerinde basıldı (Akyol, 1972, s.21). Önceleri şair Şeyh Vasfi ve Muallim Naci'den etkilenerek gazeller yazdı. İlk şiirlerini Tâmat adlı kitabında toplayarak 1887'de yayınladı. Recaizade Mahmud Ekrem ve Abdülhak Hamid etkisiyle manzumelere yöneldi. Malumat, Hazine-i Fünun, Maarif, Şelale-i Edep dergileri ile Mektep gazetesinde yeni şiirleri yayınlandı. 1897'de görevli olarak gittiği Hicaz seyahatinin notlarını önce Servet-i Fünun'da sonra da Hicaz Yolunda adlı kitapta yayımladı. 1896'da Servet-i Fünun'a katıldı. Gerçek değerini Mektep ve Servet-i Fünun dergilerindeki yazılarıyla kazandı. 1907'deki Suriye vazifesine dair notları Suriye Mektupları'nda yansıttı. 1908'den sonra Aşyan, İçtihat, Hürriyet, Hak gazete ve dergilerinde yazdı. Yine bu tarihlerde Sabah, Hadisat, Tasvir-i Efkâr, Peyam-ı Sabah, Tanin gazetelerinde siyasi yazıları yayımlandı. Kalem dergisinde Dahhak-Mazlum adıyla mizahi yazıları çıktı. 1918-19 yıllarında iki defa Tasvir-i Efkâr gazetesi için Avrupa'yı dolaşarak intibalarını mektuplar halinde yayınladı. Cenab, şiir, seyahat, tiyatro, vecize, tenkit, makale ve biyografi türünde eserler verdi. Cenab'ın dört yıl Avrupa'da kalması şiir anlayışında değişikliklere sebebiyet verdi. Türkiye'ye dönünce kendine has şiir kurmaya çalıştı. Sembolizmin edebiyatımızdaki ilk temsilcisi oldu. Şiir şekli olarak Sonet'yi de edebiyatımıza kazandı. Şiirlerinde tabiat, ses, musiki, renk esastı. Cenab, Servet-i Fünun şiirine orijinal imaj, alegori ve remizleri soktu. Hep aruzla yazdı; hece vezni parmak hesabı olarak nitelendirdi. 1901'den itibaren nesre yönelen Cenab, nesri de sanat kabul etti ve nesirde sanatkarane ürünler ortaya koydu. Cenab, pek çok konuda eleştiriye maruz kalmış olsa da Tefik Fikret ve Halit Ziya ile birlikte Servet-i Fünun'un üç büyük isminden biri olarak kabul edildi. Ömrünün son dönemlerinde bir Türkçe lügat hazırlığı içindeydi.

Eserleri: Tâmat (1887); Hac Yolunda (1909); Yalan (1911'de yazıldı, 1913'te oynandı, basılmadı); Afak-ı Irak (1915); Evrak-ı Eyyam (1915); Körebe (1917);

Suriye Mektupları (1917); Nesr-i Harb, Nesr-i Sulh ve Tiryaki Sözleri (1918); Avrupa Mektupları (1919); Kadı Burhaneddin (1922); V.Shakespeare (1931); Küçük Beyler veya Derse Devam (Hüseyin Suad Yalçın ile yazdığı vodvil, sonradan Züppeler adıyla operet haline getirildi); ölümünden sonra Cenab Şahabeddin'in Hayatı ve Seçme Şiirleri (Sadedin Nüzhet Ergun, 1935); Cenab Şahabeddin'in Bütün Şiirleri (Mehmet Kaplan, İnci Enginün, Birol Emir, Necat Birinci, Abdullah Uçman, 1984).

Kaynaklar: Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Şairler, Edipler, Muharrirler; Aylık Ansiklopedi, 1944; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, 1968-69; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Türk Edebiyatı, 1973; Örneklerle Edebiyatımız, 1982; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Asker Yazarlarımız ve Ozanlarımız, 1998; Yazarlar Sözlüğü, 1999; 20. Yüzyılda Edebiyatçılarımız, 2000.

Emin Receb (Gürel)

1899 yılında Selanik'te doğan Emin Receb, Balkan Harbi'nden sonra İstanbul'a geldi. Halkalı Ziraat Mektebi'nden mezun oldu. Bir müddet Bulgaristan'da çalıştıktan sonra tekrar geri döndü ve öğretmenliğe başladı. İlk şiirlerini Halkalı'da öğrenciyken yazdı. Celal Sahir'in çıkardığı Kitaplarda, Hayat ve Güneş mecmualarında birçok şiiri yayımlandı.

Pastoral şiirleri, zarif ve samimi üslubu ile tanınan Emin Receb, tabiatı tasvir eden ressamın fırçasıyla tablosuna verdiği renkleri kalemiyle şiirlerine verdi.

Eserleri: Altın Kitap (çocuklar için).

Kaynaklar: Türk Edip ve Şairleri.

Ercümend Ekrem (Talu)

Recaizade Mahmud Ekrem ile Güzide Hanım'ın oğlu olan Ercümend Ekrem, 1888 yılında İstanbul'da doğdu. Galatasaray Sultanisi'nde lise öğrenimini tamamladı. Bir süre de İstanbul Mekteb-i Hukuku ile Paris Serbest Siyasi İlimler

Mektebi'nde okudu (Çankaya, 1968-69, s.1126). İlk yazısı henüz on beş yaşında iken Çocuklara Mahsus Gazete'de çıktı (1903). 1904'te Çocuklara Mahsus Gazete ile Hanımlara Mahsus Gazete'nin yazı işleri müdürlüğüne getirildi (Faik Sabri Duran tavassutuyla) ve hemen her nüshada bir-iki yazısı çıkmaya başladı. 1906'da açılan sınavı kazanarak Düyun-u Umumiye İdaresi'ne mütercim olarak girdi. 1907'de İkdam gazetesinde çalışmaya başladı. İkdam'dan sonra sırasıyla Sabah, Yeni Gazete, Gündelik Servet-i Fünun, Tanin, Tercüman-ı Hakikat, Şura-yı Ümmet, Millet'te çalıştı. 1908'de Meclis-i Ayan Mütercimliği'ne tayin edildi. 1910'da önce Bab-ı Ali (Sadrazamlık) sonra Saray Tefrişat (Protokol) Müdürlüğü'ne getirildi (Çankaya, a.g.e., s.1128). Bu görevden sonra sırasıyla İstanbul Şehremini Muavinliği'nde, Beyoğlu Mutasarrıflığı'nda, ek görev olarak da Yüksek Muallim Mektebi ve Gazi Osmanpaşa, Kadıköy Orta Mekteplerinde Fransızca muallimliklerinde bulundu. 1919'da Matbuat Umum Müdürlüğü'ne getirildi. 1923'te T.B.M.M. Hariciye Vekaleti'ne bağlı olarak ikinci defa Matbuat Umum Müdürlüğü'ne, 1924'te Riyaset-i Cumhur Başkıtabeti'ne tayin edildi. 1925'te istifa ederek Avrupa'ya gitti. İstanbul'a döndükten sonra gazeteciliğe başladı. Bu arada Mülkiye Mektebi'nde Fransızca Muallimliği'ne getirildi. 1927'de üçüncü defa Matbuat Umum Müdürlüğü'ne atandı. 1931'de Varşova Elçiliği Müsteşarlığı'na atandı. 1935'de Ankara'ya döndü; aynı yıl Gazi Terbiye Enstitüsü ile, o sırada yeni açılan Polis Koleji Fransızca Öğretmenliği'ne; 28 Kasım 1936'da da bunlara ilaveten İstanbul'dan Ankara'ya yeni nakledilmiş olan S.B.O. Fransızca Okutmanlığı'na getirildi (Çankaya, a.g.e., s.1129). Ankara Hukuk Fakültesi Fransızca Öğretmenliği'nde de bulundu. 1942'de İstanbul'a döndü, Galatasaray Lisesi ve Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi Edebiyat öğretmenliği'ne tayin edildi. İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu Edebi Heyet Üyeliği, İstanbul Sular İdaresi İdare Meclisi Başkanlığı yaptı. 1956'da İstanbul'da vefat edene kadar Son Posta, Yeni Sabah, Cumhuriyet, Yenigün, Akbaba, Son Saat, Karagöz gibi dergilerde fıkra yazarlığı ve yazı işleri müdürlüğü yaptı.

Feriha –Ercümen Ekrem Talu çiftinin, gazeteci Muvakkar Ekrem Talu ile gazeteci Esin Talu-Çelikkan olmak üzere iki çocuğu vardı. Ercümen Ekrem, Galatasaray Kulübü'nün, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti ve Sendikası'nın üyesiydi. İstiklal Madalyası, Legion d'Honneur Officier Rütbesi'ne, Yugoslavya Kraliyet

Nişanı sahibiydi. Fransızca, Yunanca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca ve Farsça'ya vakıfdı (Çankaya, a.g.e., s.1130).

Ercümend Ekrem hem ciddi, hem de mizahi konulara muvaffik bir muharrirdi. Roman, hikaye, şiir, söyleşi, çeviri, makale, fıkra, hatıra türlerinde eserler verdi. Mizahi roman dizisi Meşhedî yazara şöhret sağladı (Gürsoy, s.206). Rum, Ermeni, Çerkes, Acem, Arnavut, Arap, Musevi taklidini yazılarına ustalıkla kazandıran yazar; Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Sermet Muhtar güldürü geleneğine yeni boyutlar kazandırdı.

Eserleri: Evliya-i Cedid (1920); Asriler (1922); Gün Batarken (1922); Kopuk (1922); Sabir Efendinin Gelini (1922); Teravîh'den Sahur'a (1923); Kan ve İman (1925); Sevgiliye Masallar (1925); Şevketmeab (1925); Zeyl-i Evliya-i Cedid (1925); Kız Ali (1926); Erenler (1926); Kundakçı (1926); Meşhedî ile Devr-i alem (1927); Güldüren Kitab (1927); Meşhedî'nin Hikayeleri (28; Gemi Arslanı (1928); Yeni Kıraat (M.Zekeriyya Sertel ile birlikte, 1928); Meşhedî Arslan Peşinde (1944); Çömlekoğlu ve Ailesi (1945); Cüceler ve Devler Memleketinde Gulliver'in Seyahatleri (Swift'ten tercüme, 1958); Papeloğlu; Gün Doğmayınca; Bu Gönül Böyle Sevdî.

Kaynaklar: Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Portreler, 1960; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Şairler, Edipler, Muharrirler; Roman Hulasaları, 1945; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, 1968-69; Hikayeciliğimizin 100. Yılında 100 Örnek, 1987; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Falîh Rıfka (Atay)

1894 yılında İstanbul'da doğan Falîh Rıfka, din alimi Hilmi Efendi'nin oğludur. Orta öğrenimini Mercan İdadisi'nde; yüksek öğrenimini Darülfünun Edebiyat Fakültesi'nde yaptı. 1910'da Servet-i Fünun dergisinde yazı ve şiirleri yayınlandı. İlk memurluğa Babıali'de Mektubî Kalemî'nde başladı (1913). Aynı yıl Tanin gazetesinde yazıları yayınlandı. 1913'de Dahiliye Kalem-i Mahsus Dairesi'ne girdi. 1914'te ihtiyat zabiti olarak Suriye'de Cemal Paşa'nın özel katibi oldu.

1918'de Bahriye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdür Muavinliği'ne getirildi. Aynı yıl Çarkçı Okulu Edebiyat öğretmenliğine atandı. Bir grup arkadaşıyla akşam gazetesini çıkardı. 1922'de Milli Mücadeleyi desteklemek için Anadolu'ya geçti ve Tetkik-i Mezalim Heyeti üyeleri arasında yer aldı. 1923'te Bolu milletvekili oldu, bu görevini 1927'ye kadar sürdürdü. 1933-50 yıllarında CHP milletvekilliğine devam etti. 1950'de Hakimiye-i Milliye ve Ulus gazetelerinde yer aldı. 1952'de Bedii Faik ile birlikte Dünya gazetesini çıkardı ve 1971'de vefat edinceye kadar gazetede baş yazar olarak kaldı. Ayrıca çeşitli konferanslarda delegelik yaptı.

Atay, yazı hayatına şiir denemeleriyle başladı, fakat bundan vazgeçerek nesre yöneldi. Fıkra, hatıra, makale, sohbet, tenkit, röportaj, araştırma ve gezi türlerinde eserler yazdı. Şair, Şehbal, Aile, Dergah, Türk Dili, Nedim, Yeni Mecmua, Büyük Mecmua gibi dergilerde yazıları yayınlandı. Gezdiği, gördüğü yerlerin sosyal, ekonomik, bilhassa siyasal özelliklerinde onun kadar derinleşen Türk yazarı yoktur, denebilir (Dürer, 11.baskı, s.18). Gezi yazarlığı, yazı hayatının en renkli kısmı oldu. Atatürk ile ilgili olarak yazdığı eserler belgesel niteliğindedir. Bütün eserlerinde Atatürk ilke ve inkılaplarını savunan yazar, Türk devrimine ve milli davalara ait yazılar yazdı.

Eserleri: Ateş ve Güneş (1918); Faşist Roma Kemalist Tiran, Kaybolmuş Makedonya (1930); Yeni Rusya (1931); Deniz Aşırı (1931); Moskova-Roma (1932); Zeytin Dağı (1932); Eski Saat (1933); Bizim Akdeniz (1934); Taymıs Kıyıları (1934); Tuna Kıyıları (1938); Türk Kanadı (1942); Hint (1944); 19 Mayıs (1944); Kanat Vuruşu (1945); Yolcu Defteri (1946); Niçin Kurtulamadık (1953); Baş Veren İnkılapçı (1954); Çile (1955); Atatürk'ün Bana Anlattıkları (1955); Mustafa Kemal'in Mütareke Defteri (1955); Babamız Atatürk (1955); Batış Yılları (1963); 1914 -1919 (1965); İnanç (1965); Atatürk'ün Hatıraları (1965); Atatürkçülük Nedir (1966); Kurtuluş (1966); Pazar Konuşmaları (1966); Yolcu (1966); Atatürk Ne İdi (1968); Çankaya (1969); Gezerek Gördüklerim (1970); Bayrak (1970).

Kaynaklar: 20. Yüzyılda Edebiyatçılarımız, 2000; Şairler, Edipler, Muharrirler; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar, 1960; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Türk Edebiyatı,

1973; Bugünkü Türk Yazarları, 1960; Örneklerle Edebiyatımız, 1982; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Fuad –Doktor- (Umay)

1885'te Kırklareli (Kırkkilise)'de doğan Mehmed Fuad, Mehmed Nuri Bey ile Seniyye Hanım'ın oğludur. Mehmed Fuad, ilk ve orta tahsilini Kırklareli'nde, lise tahsilini ise Edirne İdadisi'nde yaptı. Daha sonra İstanbul Tıbbiye Mektebi'ne gitti ve 1910 yılında mezun olarak doktorluğa başladı. İlk görevi Kırkkilise Sancağı-Tırnovacık Kazası Belediye Tabibliği idi (1910-12). Balkan Harbi başlayınca bölgedeki askeri hastaneye tayin oldu. Harp bitiminde Kırkkilise Belediye Tabibliği'ne, kısa bir süre sonra Hükümet Tabibliği'ne getirildi (1913-19). Çalışması esnasında hem sağlık problemleriyle hem de sosyal meselelerle ilgilendi. Harbin yaralarını tamir ve öksüz, yetim çocukların ihtiyaçlarını gidermek için Himâye-i Etfâl Cemiyeti Kırkkilise Şubesi'ni kurdu. Ayrıca yeni bir harp tehlikesi karşısında hemşehrilerinin hazırlıklı olmalarını temin maksadı ile İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yan kuruluşlarından olan Müdafâ'a-i Milliye Cemiyeti Kırklareli Şubesi'nin teşekkülünde rol aldı (Akın, 2000, s.2). Bu çalışmalarının dikkat çekmesi üzerine Mütareke döneminde terfi görüntüsü verilerek Bolu Hükümet Tabibliği'ne sürüldü. Bolu Müdafâ'a-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti'ni kurdu ve başkanlığını yürüttü. Milli Mücadele'ye katıldı. Bu dönemde Ankara'da açılan T.B.M.M.'ne Bolu milletvekili olarak katıldı (1920-23) ve mecliste önemli görevler üstlendi, çeşitli kanun teklifleri hazırladı. Türk-Yunan Savaşı sırasında Sıhhi Müşavir olarak cephe görevi aldı. Dr. Rıza Nur yerine iki defa Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekaleti Vekilliği (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı) yaptı. 1923 yılında Himâye-i Etfâl Cemiyeti adına özel bir görevle Amerika Birleşik Devletleri birinci seyahatini gerçekleştirdi. Ayrıca bu seyahat, Türk- Amerikan ilişkileri açısından da oldukça önemli oldu. 1923 seçimlerinde Kırkkilise milletvekili oldu ve 1950'ye kadar aynı ilden milletvekili seçilerek görevine devam etti. Bu dönemde Dr. Fuad, hakkında pek fazla bilgi bulunmayan üç tane yurt dışı (Amerika, Sovyetler Birliği ve Danimarka) seyahati gerçekleştirdi. Bu seyahatlerdeki inceleme tecrübelerini çalışmalarında kullandı. Dr. Fuad, Ankara'da bulunduğu 1920-50 yılları arasında birçok cemiyetin kuruculuğunu yaptı. Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti ile Arı ve Kümes Hayvanları

Yetiştirme Cemiyeti'nin de uzun yıllar başkanlıklarını yürüttü (Akın, 1996, s.19). Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin kısa zamanda yurt içi ve yurt dışında yayılmasını, önemli işler yapmasını sağladı. Kırklareli'nde altı, Ankara'da yirmi sekiz olmak üzere hayatının toplam otuz dört yılını çocuk ve annelerin sağlık, gelişme ve refahları için vakfetti. Himâye-i Etfâl Cemiyeti adına sahibi olduğu Gürbüz Türk Çocuğu adlı dergiyi yayın hayatına kazandırdı. Kadınlara özel Ana Dergisi'ni çıkardı. Ankara'da özel Çocuk Bakıcı okulu açtı ve Maarife başvurarak kız mekteplerine çocuk bakımı dersleri konulmasını sağladı. İş Bankası kurucusu Celal Bayar ile görüşerek, çocukların tasarrufa alıştırılması gayesiyle çocuk kumbaralarını oluşturttu. Çocuk Davası'nın bütün millete mâl edilmesi için, Büyük Millet Meclisi'nin açılış tarihi olan 23 Nisanın, her yıl Çocuk Bayramı olarak kutlanılmasını ve haftanın da Çocuk Haftası olmasını temin etti (Akın, a.g.e., s.102). T.B.M.M.'ne verdiği çeşitli kanun teklifleriyle Cemiyet adına sayısız hizmetlerde bulundu. Bu cemiyetin yanında Himâye-i Etfâl Kadın Yardım Cemiyeti (Yardım Sevenler Cemiyeti), Türk Tayyare Cemiyeti (T.H.K.), Milli İktisad ve Tasarruf Cemiyeti (Ulusal Ekonomi ve Artırma Kurumu), Arı ve Kümes Hayvanları Yetiştirme Cemiyeti'ni kurdu ve uzun yıllar başkanlıklarını yürüttü. Ayrıca hayatını çocuk ve gençlere vakfetmiş olan Dr. Fuad, Bolu'da bulunurken gençlerin musikiye merakını görerek Bolu Mûsikî Cemiyeti'ni kurdu ve gençlerin cemiyet etrafında toplanmasını sağladı.

1914'te Mediha Hanım ile evlenen Dr. Fuad'ın bu evlilikten Mübeşşer ve Esin adlarında iki kızı, Turhan ve Tunç adlarında iki erkek çocuğu oldu. Soyadı kanunu ile beraber, Türk çocuklarına verdiği hizmetlerinden dolayı eski Türk dinindeki çocukların koruyucusu kutsal ruh "UMAY"a atfen, Atatürk tarafından kendisine "UMAY" soyadı verildi (Akın, 2000, s.3). 1950 yılında siyasi hayatı bırakan Dr. Fuad, ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. 1963 yılında İstanbul'da vefat etti.

Eserleri: Amerika'da Türkler ve Gördüklerim, (Osmanlıca,1927); Seçmenlerimle Başbaşa (1950).

Kaynaklar: Çocuk Esirgeme Kurumu Tarihçesi; Roman Gibi, 1978; Akademik Araştırmalar Güz-1996; Bir Devrin Cemiyet Adamı Doktor Fuad Umay, 2000.

Halide Nusret (Zorlutuna)

1901 yılında İstanbul'da doğan Halide Nusret, meşrutiyet döneminde Kerkük'te mutasarrıflık yapmış olan ve hürriyet mücadeleleriyle tanınan Avnullah Kâzîmî'nin kızıdır. Halide Nusret, ilk tahsilini ailesinden alır. Kerkük'te özel hocalardan bir yandan Türkçe'sini diğer yandan Arap ve İran dillerindeki bilgisini kuvvetlendirmiştir. Dünya Savaşı'nın başladığı sıralarda İstanbul'a dönerler ve Halide Nusret Erenköy Kız Lisesi'ne devam eder. Mütareke yılları başlayınca çalışmak zorunda kalan şaire Darü'lmuallimat'ta imtihana girerek öğretmen olma hakkını kazanır. Bu arada İstanbul Darülfünunu'na –Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü- devam eder. Özel olarak İngilizce öğrenir. 1926 yılında süvari yarbayı Aziz Vecihi Zorlutuna ile evlenir. 1930 yılında Ergün adlı oğulları ve 1938 yılında da kızları Emine İşinsu kızları dünyaya gelir. Tanrı'nın kendisini öğretmen olsun diye yarattığına inanan Halide Nusret, 1957 yılında kendi isteği ile emekli oluncaya kadar çeşitli illerde öğretmenliğe devam etmiştir. Son yıllarında yüksek tansiyon ve romatizmadan rahatsız olan Zorlutuna, 1984 yılında vefat etmiştir.

Zorlutuna'nın yazarlık hayatına girişi Erenköy Kız Lisesi'nde orta tahsilini yaparken babasını kaybetmesi üzerine yazdığı “Ağlayan Kahkahalar” adlı yazısıyla olmuştur. Bu yazısı 1917 yılında Talebe Defteri adlı derginin açtığı yarışmada birinci olmuş ve neşredilmiştir. On dokuz yaşında iken ilk romanı olan Küller'i kaleme almıştır. Ayrıca Türk Kadını, Kadınlar Dünyası, Aydabir, Salon Mecmuası, Çınaraltı, Çağrı, Hilâl, Defne, Hisar, Milli Mecmua dergilerinde ve Vakit, Zafer, Kudret, Haber, Yeni İstanbul, Sabah, Hürriyet gazetelerinde yazıları yayınlanır.

Halide Nusret, genç yaşlarından itibaren sosyal kuruluşlarda ve hayır cemiyetlerinde çalışır. Türk Kadınlar Birliği, Türk Ocakları, Halk Evleri, Muallimler Birliği, Yardım Sevenler Derneği, Çocuk Haklarını Müdafaa Cemiyeti ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Himâye-i Etfâl Cemiyeti) yönetim kurullarında uzun yıllar hizmet verdi. 1975 yılı Birleşmiş Milletler tarafından “kadın yılı” olarak ilan edildiğinde “Kadının Sosyal Hayatını İnceleme ve Araştırma Derneği” tarafından düzenlenen sergi ve toplantıda Halide Nusret'e “ümmül muharrirat” (kadın yazarların annesi) unvanı verilmiştir. 1983 yılında ise Basın Yayın Genel Müdürlüğü ile Türk Basın Birliği tarafından “Basın Mesleği'nde 50 Yıl Şerefli Hizmet” belgesiyle plaket verilmiştir.

Zorlutuna, şiirlerinde hece ölçüsünü; romanlarında da konuşulan Türkçe'yi kullanmıştır. İnce ruhlu, hassas şairlerimizden olan Halide Nusret, aynı zamanda yazı tekniğinin kuvvetiyle tanınmış kadın ediplerimizdendir.

Eserleri: Şiirlerini 1930'de Gecedan Taşan Dertler, 1943'te Yayla Türküsü, 1960'da Yurdun Dört Bucağı ve 1967'de yayımlanan Ellerim Bomboş adlı kitaplarında topladı. Romanları ise, 1921'de Küller, 1922'de Sisli Geceler, 1933'te Gülün Babası Kum, 1945'te Beyaz Selvi, 1971'de Büyük Anne, 1974'te Aydınlık Kapı, 1978'de Aşk ve Zafer adlarıyla yayımlandı. Ayrıca yazarın 1977 yılında çıkan Benim Küçük Dostlarım ve 1978 yılında Bir Devrin Romanı adlı hatıra türünde kitapları da bulunmaktadır.

Kaynaklar: Bir Devrin Romanı, 1978; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi, 1997; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Edebiyatçılar Alemi, 1999; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Kadın Şair ve Muharrirlerimiz, 1940; Şahsiyetler ve Eserler, 1993; Roman Hulasaları, 1945; Bugünkü Türk Yazarları, 1960; Türk Edip ve Şairleri; Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı, 1938; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Halil Nihad (Boztepe)

Resmi kayıtlara göre 1882 yılında Trabzon'da doğan Halil Nihad, Trabzonlu Hasan Efendi ile Mürüvvet Hanım'ın oğludur. Mahalle mektebinin sıbyan kısmında başlayan eğitimini, iki sene İslahâne Mektebi'nde ve bir hayli başarılı olduğu Trabzon Askeri Rüşdiyesi'nde sürdürmüş, daha sonra da Mülki İdadi'ye devam ederek, buradan iyi derecede mezun olmuştur (Çetinkaya, 1997, s.13). Fransızca'ya daha iyi öğrenebilmek için Trabzon'da Freres Mektebi'ne devam etmiş, rahatlıkla tercüme edebilecek seviyede Fransızca'yı vakıf olmuştur. Burada iken ayrıca Farsça bilen hocalardan da Bostan ve Gülistan'ı okumuştur. Resmi tahsilinin yanında Halil Nihad, gayretiyle kendisini çok daha iyi noktalara getirebilmiştir.

Halil Nihad, Duyunu Umumiye İdaresi'nde çalışma hayatına atılmıştır. Duyunu Umumiye İdaresi'nin lağvedilmesinden sonra Osmanlı borçları için gönderilen heyetle 1925'te Paris'e gitmiştir. 1927- 1931 yılları arasında Gümüşhane, 1931- 1946 yılları arasında ise Trabzon milletvekilliklerinde bulunmuştur. Şair, Ağaç

Kasidesi'ni yayımladığı yıl kalbinden rahatsızlanmış, gözünün birini de kaybetmiştir. Rahatsızlığının iyice artmasıyla 1949 yılında vefat etmiştir.

1908 yılından itibaren Akşam, Alemdar, İstiklal, Vakit, Tanin gibi günlük gazete ve dergilerde şiir ve tercümelemleri yayımlanmaya başlayan şair, son yıllarına kadar kalemi bırakmamıştır. Ünlü divan şairlerine yazdığı nazirelerle ün kazanmıştır. Şair en çok Fuzuli ve Nedim'den ve sonra da Bakî, Nabî, Sabri, Şakir, Hamamizade İhsan, Muhittin Raif, Yahya Kemal'den gazeller alarak tahmis ve tenzirlerde bulunmuştur. Hem aruz hem de hece vezniyle ince, zarif nükteleri ve mizahları ihtiva eden şiirlerini sonra kitaplarda toplamıştır. Halil Nihad, ciddiye, mizahı ve hicvi telife muvaffak olabilmiş ender şairlerimizdendir. Aynı zamanda Alphonse Daudet'nin "Tartarin de Tarascon" eserini "Taraskonlu Tartaren" unvanı altında tercüme ve kitap halinde neşrettiği gibi aynı yazarın "Le Petit Chose" eserini "Küçük Efendi" unvanıyla Vakit gazetesine ve "Les Letters de Mon Moulin" eserini de "Değirmenden Mektuplar" başlığıyla Şehbal mecmuasına tercüme ve tefrika etmiştir.

Eserleri: Siham-ı İlhan (1921); Ayine-i Devran (1924); Mâhitap (1924); Ağaç Kasidesi (1947).

Kaynaklar: Parlamenter Şairler, 1990; Edebiyatçılar Alemi, 1999; Halil Nihat Boztepe, 1997; Aylık Ansiklopedi, 1949; Türk Edip ve Şairleri.

İbrahim Alaaddin (Gövsa)

1889 yılında İstanbul'da doğan İbrahim Alaaddin, Filibeliolu Asım Bey'in oğludur. Yüksek öğrenimini Hukuk Fakültesi'nde yaptı. Bir müddet Adliye'de çalıştı, 1911'de Maarife intisap ederek Trabzon Sultanisi Edebiyat öğretmenliğinde bulundu (Uraz, s.117). Trabzon İdadisi'nde edebiyat öğretmeni iken 1913'te İsviçre'ye gönderildi (Tekin, 1995, s.262). İsviçre'de psikoloji ve pedagoji okudu. 1916-19 yılları arasında İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nda öğretmenlik, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi üyeliği ve müfettişlik yaptı. Siyasete atılarak 1927'de Sivas, 1932'de Sinop, 1939'da İstanbul milletvekili oldu (Çetin, 1994, s.183). 1946 yılından sonra Türk Ansiklopedisi Genel Sekreterliği, Zirai Donatım Kurumu ve Ziraat Bankası İdare Meclisi üyelikleri yaptı. 1949 yılında vefat etti.

İbrahim Alaaddin'in ilk şiiri çocukken Mûsavver Terakki dergisinde çıktı. Aruz vezniyle yazdığı ilk şiirlerinin bir bölümü Servet-i Fünun dergisinde yayınlandı. O devrin tanınmış dergilerinde çıkan şiirlerini 1913 yılında Güft-ü-gû adlı kitabında topladı (Ersavaş, 1997, s.149). Daha sonra Milli Edebiyat akımına katıldı ve hece ölçüsüyle şiir yazmaya başladı (1917-18, Yeni Mecmua). Şiirlerini ferdi ve milli konularda yazdı. Çocuklar için şiir akımının öncüsü oldu (Ciravoğlu, 1999, s.159). Çocuk psikolojisi, mizah, hiciv, eğitim, çeviri, psikoloji ve edebiyat türlerinde yazılar yazdı. Son senelerinde; biyografi, lûgat ve ansiklopedi üzerinde çalıştı ve Meşhur Adamlar ansiklopedisi, Türk Meşhurları, beş ciltlik Ansiklopedik bir büyük lûgat gibi kıymetli eserler verdi (Uraz, 1965, s.42). Atatürk'ün vefatı üzerine Tavaf adlı bir ağıt yazdı.

Eserleri: Çocuk Şiirleri (1913); Güftügü (1913); İlk Gençlik Hakkında Ruhیات ve Terbiye Tedkikleri (1921); Bedii Terbiye (1925); Çocuk Ruhu (1926); Şen Yazılar (1926); Çanakkale İzleri (1926); Ruhیات ve Terbiye (1929); Nazif'ten Hamid'e Ahiretten Mektuplar (1932); Acılar (1941); Söz Oyunları (1942); Süleyman Nazif (1933); Meşhur Adamlar Ansiklopedisi (4 cilt, 1937); Türk Meşhurları Ansiklopedisi (1946); Resimli Yeni Lûgat ve Ansiklopedi (5 cilt, 1947-54).

Kaynaklar: Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi, 1997; Portreler, 1960; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Şairler, Edipler, Muharrirler; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Parlamenter Şairler, 1990; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

İshak Refet (Işıtman)

Şair İshak Refet, 1891'de Ayıntap'ta (Gaziantep'te) doğdu. 1906'da memleketinde rüştiyeyi bitirdi. 1909'a kadar Ayıntap Koleji'nde okuyan şair, 1913'te İstanbul Mektebi Hukuk'tan mezun oldu. Tahsili sırasında özel öğretmenlik yapar. 1914'te Ayıntap Ticaret İdadisi Türkçe hocası oldu. 1915 yılında askerliğe başlayan İshak Refet, 1917'de Beşinci Ordunun muhafız alayına nakledilir.

Kumandanlıklar yapar. 1918'de terhis olur, fakat 1919 yılındaki işgallerle birlikte Anadolu'daki mücadeleye fiilen katılır.

İshak Refet, 1923'te Gaziantep Maarif Müdürlüğü'ne, 1924'te Sivas Maarif Müdürlüğü'ne ve aynı sene içinde Maarif Müfettişi Umumiliği'ne tayin edilir. Müfettişlik vazifesini iki sene yürüten İshak Refet, Ankara Maarif Eminliği'ne alınır. 1927 yılında ise T.B.M.M.'ye Diyarbakır milletvekili olarak girer. Bu yıl içinde arkadaşlarıyla birlikte Ankara'da Halk Bilgisi Derneği'ni kuran İshak Refet, Halkevleri'ne intikal edinceye kadar derneğin reisliğini yapar.

Türkçe hocalığı yapan ve Türkçe'yi seven biri olarak İshak Refet, dil inkılabında fiilen rol alır. Dil Encümeni'nin ilkinden sonuna kadar aza olarak çalışır. Daha sonra ise Dil Kurumu'ndan alakasını kesmemek şartıyla Maliye Temyiz Komisyonu'na tayin edilir.

1911 yılından itibaren çok çeşitli gazete ve dergilerde şiir ve yazıları yayımlanan İshak Refet, 1946 yılında vefat etti.

Eserleri: Gazi Ayıntaba Selam (1921); Dil Kavgası (1931); Ana Dilden Derlemeler (1932); Ne Mutlu Bana ki Türk Yaratıldım (1933); Karaca Oğlan (1933); Cumhuriyet Destanı (1934); Atatürk (1935); Türkçe İçin Bir Konferans (1932); Atalar Sözü; Birkaç Günün İzleri; Işıklar, Gölgele; Armağan; Eski Yolda; Dadaloğlu, Beyoğlu, Gündeşlioğlu; Ana Dil.

Kaynaklar: Türk Edip ve Şairleri; Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı, 1938; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995.

İsmayıl Hakkı (Baltacıoğlu)

1889 yılında İstanbul'da doğdu. Vefa İdadisi, İstanbul Üniversitesi Tabî Bilimler Bölümü öğrenimlerinden sonra Avrupa'da pedagoji üzerine çalıştı (Karaalioğlu, 1982, s.90). İstanbul İlköğretmen Okulu'nda öğretmenlik, pedagoji öğretim üyeliği, dekanlık ve rektörlük yaptı (1913-33) (Ciravoğlu, 1999, s.70). Cumhuriyet döneminin ilk rektörüdür. 1 Ocak 1934'te yayın hayatına başlayan Baltacıoğlu, Yeni Adam adlı aylık bir fikir gazetesi çıkardı (1934-78) (Ciravoğlu, a.g.e., s.70). Bir dönem Afyon ve Kırşehir milletvekilliği yaptı (1942-46). 1978 yılında Ankara'da vefat etti.

Baltacıoğlu, Şirin dışında hemen her konuda yazdı; toplum bilim, ruhbilim, sanat, felsefe, eğitim gibi. Çok sayıda inceleme, makale, araştırma ve oyun yayımladı.

Eserleri: Terbiye İlmi (1916); Demokrasi ve Sanat (1931); Terbiye (1932); Mrebbiyelere (1933); Sanat (1934); Türk'e Doğru (1942); Batak (1943); İnanmak, ller, Sai Çelebi, Hayvanlar (1939); Akıl Tamircisi, Kafa Tamircisi, Andaval Palas (1940); Rüyamda Okullar (1944); Batıya Doğru (1945); Kütük (1946); Dolap Beygiri (1949); Karagöz Ankara'da (1949); Kur'an evirisi (1957); Türklerde Yazı Sanatı (1958); Küçük Şehit (1961); Büyük Tefsir (1961); Pedagojide İhtilal (1964).

Kaynaklar: Bugünkü Türk Yazarları, 1960; Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Kazım Nami (Duru)

1876 yılında İstanbul'da doğdu. ToptaŐı, Edirne, Selanik Askeri rŐiyelerinde (1891), Manastır Askeri İdadisi'nde (1894) okudu (Tekin, 1995, s. 189). Harbiye'yi bitirdikten sonra (1897) orduya katılan Kazım Nami, eğitimci olmaya karar vererek yüzbaşı iken ordudan ayrıldı. Öğretmenlik, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi yeliği ve 5-6. dönem Manisa milletvekilliği yaptı. Selanik, İstanbul ve Ankara'da çeşitli dergi ve gazetelerde yazılar yazdı, hatıralarını yayımladı (Tekin, a.g.e., s.189). 1967 yılında İstanbul'da vefat etti.

Kazım Nami, yazı hayatına 1895 yılında başladı. Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin ve Ali Canip Yöntem ile birlikte Genç Kalemler dergisinin kuruluş çalışmalarına katıldı. Yazarın siyaset ve eğitimle ilgili yazıları Cumhuriyet'in ilanından sonra Varlık, Büyük Doğu, Tarih Dünyası gibi dergi ve gazetelerde yayımlandı. Kazım Nami, edebiyatımıza tercüme ve telif olmak üzere elliyi aşkın eser verdi.

Eserleri: Nasıl Oldu (1908); Terbiyevi Yazılar (1931); UyanıŐ (1933); Ziya Gökalp'ten Seçme Yazılar (1942); Ziya Gökalp (1949); İttihat ve Terakki Hatıralarım (1957); Cumhuriyet Devri Hatıralarım (1958); Arnavutluk ve Makedonya Hatıralarım (1959).

Kaynaklar: Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Yazarlar Sözlüğü, 1998; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

M. Zekeriyya (Sertel)

İstrumca kasabasında doğan M. Zekeriyya, Halim Bey'in oğludur. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra Sorbon Üniversitesi'nde okumuş, sonra Amerika'ya giderek Colombiya Üniversitesi'nde gazetecilik tahsil etmiştir (Uraz, s.78). M. Zekeriyya, Türkiye'de gazeteciliğe dair ilk teknik tahsil gören gazetecilerimizdendir. Amerika'dan döndükten sonra gazete ve dergi işlerinde çalışmıştır. Resimli Ay dergisini uzun yıllar idare etmiş ve Hayat Ansiklopedisi'nin neşrinde çalışmıştır. Siyasi ve içtimai makaleler yazdığı Tan gazetesini de idare etmiştir. Sertel, siyasi ve içtimai yazılarıyla kıymet kazanmış bir şahsiyettir. Eşi Sabiha Zekeriyya ile birlikte Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nde fiilen hizmetlerinin yanında cemiyetin yayınlarına katkıları da büyüktür.

Kaynaklar: Türk Edip ve Şairleri; Roman Gibi, 1978; Bir Devrin Cemiyet Adamı Doktor Fuad Umay, 2000.

Münir Hayri (Egeli)

1903 yılında İstanbul'da doğan Münir Hayri, gazeteci ve yazardır. İstanbul Muallim Mektebi'ni (1919), Sorbonne Üniversitesi Psikoloji Enstitüsü'nü (1922) bitirdi (Tekin, 1995, s.198). 1920-22 yıllarında Paris Türk İstihbarat Bürosu Müdürlüğü'nü yürüttü. Türkiye'ye dönüşünde Maarif Müfettişliği, öğretmenlik; çeşitli liselerde, Milli Temsil Akademisi ve Güzel Sanatlar Okulu'nda müdürlük yaptı. Mustafa Kemal'in yakınında bulunuyordu. Film hakkında ihtisas yapması için Almanya ve Rusya'ya gönderildi. Mustafa Kemal'in isteği üzerine Ben Bir İnkılap Çocuğuyum adlı bir film hazırladı. 1948 yılında Cemal Kutay'ın çıkardığı Millet gazetesinde çalıştı. Kendisi de Haftalık Gazete'yi çıkardı. 1970 yılında İstanbul'da vefat etti.

Eserleri: Temsil Hakkında Bir Konferans (1933); Özsoy, Bay Önder, Bir Ülkü Yolu, Taş Bebek (1934); Haftamızı Oynuyoruz, Yeni Ağustos Böcekleri İle Karıncalar (1930); Lady Winderman'ın Yelpazesi (O.Wilde'dan Bayan takma adıyla,

Nurullah Ata (Ataç)

Ünlü eleştirmen, çevirici ve Türkçe'nin arınmasında öncü olan ünlü Hammer Tarihi'ni dilimize çeviren Ata Bey'in oğlu olan Nurullah Ataç, 1898 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Galatasaray Sultanisi'nde yaptı. Bir süre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne devam ettikten sonra Cenevre'de tahsilini tamamladı. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak çeşitli illerde öğretmenlik ve yöneticilik görevlerinde bulundu (Ciravoğlu, 1999, s.57). Gazi eğitim Enstitüsü'nde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde, Basın Yayın Umum Müdürlüğü'nde ve Türk Dil Kurumu'nda çalıştı. En son resmi görevi Cumhurbaşkanlığı Mütercimliği oldu. 1952'de emekli olan Ataç, 1957 yılında vefat edene kadar sadece yazı yazıp çeviriler yaptı.

1920'den sonra ilk defa şiirle yazı hayatına atılan Ataç en ziyade fıkraları, muhasebeleri, deneme, tenkit ve çevirileriyle meşhur oldu. Yazıları Dergah (1921), Yedigün, Varlık, Türk Dili; Milliyet, Akşam, Haber-Akşam Postası, Tan, Son Posta, Cumhuriyet, Dünya, Ulus, Son Havadis dergi ve gazetelerinde çıktı. Fransızca'nın tesiriyle, kurallı Türkçe cümlelerden hoşlanmayarak nesirlerinde de ısrarla devrik cümle kullandı. Konuşur gibi yazmayı severdi.

Eserleri: Mitoloji (1932); Günlerin Getirdiği (1946); Karalama Defteri (1952); Sözden Söze (1952); Ararken (1954); Diyelim (1954); Söz Arasında (1957); Okuruma Mektuplar (1958); Günce (1960); Prospero ile Caliban (1961); Ataç (1962); Söyleşiler (2 cilt); Aisopos'dan Masallar; Lukianos'tan Seçme Yazılar (3 cilt); Sofokles'den Oidipus Kolonos'da, Filoktetes; Apuleius'dan Altın Eşek; Plautus'dan Amphitruon; Buğday Kurdu, Casina, Çifte Bakkisler, Çömlek, Epidicus, İkizler, Kartacalı, Tecimen, Urgan, Üç Akçelik Kişi, Terentius'dan Andros Güzeli, Formio, Hadım, Hortlak, Kardeşler, Kaynana, Özünün Celladı; Balzac'dan İki Yeni Gelinin Hatıraları, Vendetta; Laclos'dan Tehlikeli Alakalar; Musset'den Andrea del

Sarto; Merimee'den Fırsat, İnes Mendo; Stendhal'dan Kızıl ve Kara; E.Larerta'dan Don Ramio; Vildrac'dan Dünya Gözüyle; Alain Fournier'den Adsız Köşk; Marcel Ayme'den 88 kitaplık) Sarman'ın Masalları, İğneli surat; Ballanti'den Mercan Adası; M.Magre'den Granata Seyahati; Maurois'den Genç Verter'in İstirapları; Simenon'dan Kiralık Oda, Polis Müfettişi, Kadavra, Yedi Kızlar; Bertrand'dan İspanya Tarihi; Dostoyevski'den Kumarbaz; Gogol'dan Taras Bulba; Andersen'den Masallar. Bunlardan başka bir heyetle birlikte Fransızca, Türkçe Resimli Büyük Dil Kılavuzu da yayınlanmıştır (Dürer, 11.baskı, s.17). Ayrıca Sabri Esat Siyavuşgil ile Flaubert'den Madam Bovary'yi kitap haline getirmişlerdir.

Kaynaklar: Şairler, Edipler, Muharrirler, 11.baskı; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar, 1960; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Türk Edebiyatı, 1973; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Ömer Bedrettin (Uşaklı)

1904 yılında Uşak'ta doğan Ömer Bedrettin, Sivas'ın son Kadısı Ömer Lütfi Efendi ile Hayriye Hanım'ın oğludur. İlkokulu Uşak'ta, ortaokulu Sivas'ta ve liseyi İstanbul Kabataş Lisesi'nde okudu. Yükseköğrenimini Mülkiye Okulu'nda yapan Uşaklı, 1927 yılında Mülkiye'nin İdari Şubesinden mezun olarak hayata atıldı. İlk görev yeri olan Bursa'da maiyet memurluğu yanında, lisede edebiyat öğretmenliği de yaptı. Daha sonraları sırasıyla nahiye müdürü, kaymakam vekili, kaymakam ve mülkiye müfettişi olarak çeşitli illere atandı. Mülkiye Müfettişi iken yapılan ara seçim ile Kütahya Mebusu olarak 1943 yılında T.B.M.M.'ye girdi. Milletvekilliğine devam ederken, evvelce yakalandığı verem hastalığından kurtulamayarak tedavi için yatırıldığı İstanbul – Yakacık Sanatoryumu'nda (1946) vefat etti.

Uşaklı, 28 yaşında iken 1931'de Bedia Hanım'la evlenmişti; bu evlilikten biri kız diğeri erkek olmak üzere iki çocukları oldu. İlk çocuğu olan kızları üç yaşında vefat edince içli bir baba olan Ömer Bedrettin, üçüncü kitabı olan Sarı Kız Mermerleri'ndeki bütün şiirlerini ölen yavrusu için yazmıştı.

Ömer Bedrettin, İstiklal Savaşı sırasında yazdığı hamâsî şiirleriyle tanındı. Denizi anlatan şair olarak tanınan Ömer Bedrettin'in ilk şiirleri Milli Mecmua'da

basıldı. Yücel, Varlık, Ülkü, Türk Yurdu ve Hayat dergilerinde yazdı. İlk şiir kitabı olan Deniz Sarhoşları henüz mülkiyede öğrenciyken (1926) yayımlandı.

Şiirlerinde genellikle Anadolu'nun güzelliklerini, sevgi, gurbet, ölüm, aşk ve deniz özlemlerini işleyen şair, gezdiği yerleri bir ressam gözüyle mısralaştırır. İnce ve güçlü hayallerini lirik bir anlatımla ve hece ölçüsüyle yazmıştır. Şiirlerinin bütününde sade, temiz bir dil ve duygulu, hüzünlü bir anlatım hakim olan şairin kendine has bir söyleyişi vardır. Uşaklı, Türk edebiyatına en hakim tarafıyla memleket şairi olarak geçecektir (Aylık Ansiklopedi, 1946, s.753).

Eserleri: Deniz Sarhoşları (1926), Yayla Dumanı (1934), Sarı Kız Mermerleri (1942), Bütün Eserleri (1988, Haz: İnci Enginün).

Kaynaklar: Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, 1968-69; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiiri Antolojisi, 1997; Parlamenter Şairler, 1990; Yazarlar Kılavuzu, 1972; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I, 1994; Şairler, Edipler, Muharrirler, 11. Baskı; 2000 Yılında Türk Şiiri Antolojisi – 1, 2000.

Ruşen Eşref (Ünaydın)

1892 yılında İstanbul'da doğdu. Dr. Eşref Ruşen'in oğludur. Annesini küçük yaşta kaybeden Ruşen Eşref'in babası da Almanya'ya gidince bakım ve eğitimini amcası Tevfik Paşa üstlendi. 1911 yılında Galatasaray Sultanisi'nin Türkçe ve Fransızca bölümlerinden diploma alarak bitirdi (Halıcı, 1990, s.314). Yüksek öğretimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde yaptı (1914). Öğretmen olarak çalışma hayatına atıldı. Aynı yıl, önce tercümeleriyle sonra kendi yazılarıyla yazarlık hayatına girdi. Servet-i Fünun'da, Donanma Mecmuası'nda, Tedrisat Mecmuası'nda, Türk Yurdu'nda, Yeni Mecmua'da, Dergah'da yazı ve tercümeleri yayımlandı. Ayrıca 1918 başında Çanakkale'de Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal Paşa ile görüşerek bu mülakatı Yeni Mecmua'nın Çanakkale özel sayısında yayınladı. Devrinin önemli kişileriyle yaptığı röportajlarla dikkati çeken Ruşen Eşref, Atatürk'ü okuyucuya tanıtan ilk kişi olma özelliğine sahiptir. 1918 yılında Vakit gazetesinde yaptığı röportajlarını "Diyorlar ki" adındaki kitabında topladı. 1919'da Tasvir-i Efkâr muhabiri olarak Sivas ve Amasya'ya giderek Mustafa Kemal ve

arkadaşlarıyla önemli mülakatlar yaptı. 1920 Anadolu Milli Hükümeti'nin daveti üzerine gizlice Ankara'ya geçerek Milli Mücadele'ye katıldı. 1923'te ikinci B.M.M.'ye Afyon milletvekili olarak seçildi. II., III., IV. dönemlerde parlamenter hayatını sürdürdü (Halıcı, 1990, s.315). 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurucu genel yazmanı, 1933'te de Riyaset-i Cumhur Umumi Katibi olarak tayin edildi. Bu görevlerini sırasıyla, Tiran (1934), Atina (1934), Budapeşte (1939), Roma (1943), Londra (1944), Atina (1945) büyükelçilikleri takip etti. 1952 yılında emekliye ayrılan Ruşen Eşref, 1959 yılında İstanbul'da geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti.

Doğu ve Batı Edebiyatı'nı iyi bilen, inceleme ve araştırmayı seven Ruşen Eşref, Türkiye'de edebi anket, mülakat türünü ilk defa kullandı ve yaygınlaştırdı. Düz yazıda tasvir etme, özellikle birkaç cümle ile portre çizme ve küçük bir fikri yayma sanatının örneklerini verdi. Yazıları Halit Ziya'dan beri devam eden düz yazı şiirlere güzel örnekler oldu.

Eserleri: Diyorlar ki (1918); İki Saltanat Arasında (1918); Tevfik Fikret (1919); Geçmiş Günler (1919); Anderson Masalları (1920); Mekteplere Yeni Kıraat (6 cilt, 1920); İstiklal Yolunda (1922); Ayrılıklar (1923); Cumhuriyet Kıratı (8 cilt, 1927); Damla Damla (1928); Seçme Yazılar (1928); Çoban Şiirleri (Virgilius'tan tercüme, 1929); Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal İle Mülakat (1930); Ademoğlu (Ludwing'den tercüme, 1930); Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin Kuruluşundan İlk Kurultaya Kadar Hatıralar (1933); Beyaz Geceler (Dostoyevski'den tercüme, 1934); Boğaziçi-Yakından (1938); Sur La Litterature Turque (1943); Sur La Civilisation De La Crece Antique (1950); Atatürk (1953); Atatürk ve Milli Tesevüt (1954); Atatürk'ü Özleyiş (1957); Atatürk'ün Hastalığı (1959); ölümünden sonra, Çanakkale'de Savaşanlar Dediler ki (1960); İstiklal Yolunda (1960).

Kaynaklar: Parlamenter Şairler, 1990; 20. Yüzyılda Edebiyatçılarımız, 2000; Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar, 1960; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Siyasi ve Edebi Portreler, 1968; Şairler, Edipler, Muharrirler, 11.baskı; Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri; Türk Edip ve Şairleri; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Sabiha Zekeriyya (Sertel)

1897 yılında Selanik'te doğan Sabiha Zekeriyya, Gümrük Başkâtibi İsmail Nazmi Bey'in kızıdır. Selanik İdadisi, bir süre Fransız Okulu, Selanik Amerikan Koleji öğrenimlerinden sonra ailesiyle birlikte İstanbul'a dönen Sabiha Zekeriyya, 1917 yılında M. Zekeriyya ile evlendi. Eşiyle birlikte Amerika'ya gitti. Yüksek tahsil diplomasını Colombiya Üniversitesi Amelî İctimaiyat (Uygulamalı Sosyoloji) kısmından aldı. Sevim ve Yıldız adında iki kız çocukları oldu. 1923 yılında yurda dönünce eşi M. Zekeriyya Basın Yayın Müdürlüğü'ne tayin edildi, bir yandan da Ayın Tarihi dergisini çıkarıyordu. Fakat Ankara'da işler Amerika'da hayallerini kurdukları gibi gitmez. Basında sansürün kabulünden dolayı M. Zekeriyya istifa eder; bu arada Sabiha Hanım ise hastalanan kızları Yıldız'ın tedavisi için İstanbul'da bulunuyordu. İstifadan sonra M. Zekeriyya da İstanbul'a döner ve eşiyle birlikte Resimli Ay, Resimli Perşembe dergilerini çıkarırlar (1924). Sabiha Zekeriyya, yazı hayatına küçük yaşta şiir yazarak başlamıştır; ilk yazıları Selanik'te Çocuk Bahçesi gazetesinde neşredilir.

Amerika'da iken, dönüşte ülkede halka hizmet için çalışmayı, cemiyetçilik meselesinde faaliyetler yapmayı isteyen Sabiha Zekeriyya, buna imkanı olmayacağını fark ederek tamamıyla basın hayatının içine girdi. Ayrıca eşiyle birlikte Çocuk Esirgeme Kurumu (Himâye-i Etfâl Cemiyeti) için çalışmalarda bulundu.

Sabiha Zekeriyya, içtimai, siyasi ve edebi yazılarıyla tanınmış ve ülkemizde gazetecilik mesleğinde en uzun süre çalışmış olan kadın muharrirlerdendir. Zamanında gericiliği, tutuculuğu, faşizmi yeren; demokrasiyi savunan yazıları ilgiyle karşılandı. Makale ve fıkraların yanında roman, tercüme ve hatıra türünde eserler de verdi. Görüşler dergisinde çıkan yazıları nedeniyle üç ay hapis yattı. Eşinin çıkardığı Tan gazetesinin tahrip edilmesi üzerine, yurt dışına gittiler (1950). Bir daha da yurda girmesine izin verilmedi. Yakalandığı akciğer kanserinden kurtulamayarak Azerbaycan- Bakü'de vefat etti.

Eserleri: Fikret-Akif Kavgası (1939); Tevfik Fikret (1946); Roman Gibi (1970); bunların yanında Diyalektik Materyalizm, Harp ve Sosyalizm, Kadın ve Sosyalizm, Sovyet Anayasası, Sınıf Kavgası gibi çevirileri vardır. Ayrıca Çocuk Esirgeme Kurumu Yayınları arasında yer alan pek çok çocuk kitabı bulunmaktadır.

Kaynaklar: Roman Gibi, 1978; Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Kadın Şair ve Muharrirlerimiz, 1940; Türk Edip ve Şairleri.

Selim Sırrı (Tarcan)

1874'te Mora Yenişehirinde doğan Selim Sırrı, Miralay Yusuf Bey ile Zeynep Hanım'ın oğludur. Babasının vefatından sonra ailesiyle birlikte İstanbul'a geldi. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra Galatasaray Sultanisi'ne girdi. Burayı bitirdikten sonra Mühendishane-i Berr-i Hümayun (Askeri Mühendis ve Topçu Okulu) sınavlarına girdi ve kazandı. 1894'te buradan İstihkam Teğmeni olarak mezun oldu. İzmir'e yaver olarak gönderilen Selim Sırrı, resmi görevi yanında bir arkadaşı ile birlikte İrfan isminde özel bir ilkokul açtı. Aynı zamanda İzmir gazete ve dergilerinde eğitim ve pedagojiye dair yazılar yazdı. İzmir İdadisi ve Sanat Mektebi'nde jimnastik ve Fransızca öğretmenliği yaptı. 1900 yılında Yüzbaşı rütbesiyle Abdulhamid'in fahri yaveri olarak İstanbul Anadolu Kavağı İstihkam Bölüğü'ne nakledildi. Bu arada Hendese-i Mülkiyye (Yüksek Mühendis) Mektebi'nde, Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da, Aşiret Mektebi'nde jimnastik, eskrim ve Fransızca öğretmenlikleri yaptı. 1905 yılında Hadiye Fikri hanım ile evlendi; Azade Kent ve Selma adlarında iki kızları oldu. 1906'da özel bir Jimnastik Okulu açtı. Aynı yıl Gizli İttihat ve Terakki İstanbul Şubesi'ne yemin ettirilerek alındı. Cemiyette bir müddet çalıştıktan sonra kendisini çekemeyenlerin artması üzerine görevinden ayrıldı ve tekrar eski görevlerine döndü. 1910'da ilme dayalı İsveç Usulü Jimnastik tahsili için İsveç-Stockholm'a gitti. 1912'de uzman olarak İstanbul'a döndü ve 1913'te askerlikten ayrılarak spor ve beden eğitimi için çalışmaya başladı. 1914'te Maarif nezareti Beden Terbiyesi Müfettişliği'ne yükseldi (Çankaya, 1968-69, s.1081). I. Dünya Savaşı sırasında Alman Hükümeti'nden pek çok sayıda patlayıcı madde kaçırdı. Savaş sonlarına doğru getirildiği Darülmualimin-i Âliye (Yüksek Öğretmen Okulu) Müdürlüğü'nden 1922 yılında Maarif Nezareti 1. Sınıf Müfettişliği'ne terfi etti. 1918-19 yılları arasında Mekteb-i Mülkiyye'de Terbiye-i Bedeniyye Muallimliği yaptı. 1926'da İsveç'ten getirttiği uzmanlarla İstanbul-Çapa'da kız ve erkek jimnastik muallimleri için kurslar açtı. 1927'de tekrar Maarif'e kabul edildi ve Maarif Vekaleti 1. Sınıf Müfettişliği'ne tayin

edildi. 1928'de Türkiye'de ilk defa ve bugünkü 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın esasını teşkil eden "Jimnastik Şenlikleri" adıyla Taksim Stadyumu'nda spor şenlikleri tertibledi (Çankaya, 1968-69, s.1082). 1931'de Maarif Vekaleti Başmüfettişliği'ne terfi etti. 1934 yılında Ordu Milletvekilliği'ne aday oldu ve 1946 yılına kadar milletvekilliğine devam etti. 1946 yılında emekli olarak İstanbul'a döndü. 1957 yılında İstanbul'da vefat etti.

Batı Müziği ile uğraşmak ve flüt çalmak Selim Sırrı'nın hobisi idi. Birkaç defa Avrupa'ya gitmiş, Batı Medeniyeti'ni, kültür ve spor hayatını incelemiş, yalnız Beden Eğitimi'ne değil, toplum terbiyesine de yazılarıyla ve konferanslarıyla hizmette bulunmuştu (Uraz, 1965, s.78). Türk spor hareketinin öncülerinden olan Selim Sırrı, uzun yıllar Beynelmilel Olimpiyat Türk Delegeliği'ni de ifa etti. İyi bir hatip ve folklor araştırmacısı olarak eserlerinde ve söyleşilerinde canlı bir üslubu vardı. Bir aralık birikimlerini radyo konferanslarıyla yurdun dört bir yanına duyurdu. Selim Sırrı aynı zamanda pek çok nişan ve madalyaya da sahipti.

Eserleri: İsveç Usûlünde Jimnastik: Terbiye-i Bedeniyye (1910); Bizce Meçhul Hayatlar (1911); İsveç Usûlü Terbiye-i Bedeniyye ve Mekteb Oyunları (1913); Spor İdmanları (1913); Macaristan'da Terbiye-i Etfal (1914); 6 Yaşından 15 Yaşına, 9 Yaşından 12 Yaşına, 12 Yaşından 15 Yaşına Kadar Kız ve Erkek Çocuklar İçin Jimnastik (üç cilt birlikte, 1916); Terbiye-i Bedeniyye Nazariyyatı ve Usûl-i Talim (1919); Kahkaha Sultan (1923); Prag Spor Pedagojisi Kongresi ve Seyahat İntibaları (1925); Mekteblere Mahsus Aletsiz İsveç Usûlü Terbiye-i Bedeniyye (1926); Muallimlere Terbiye-i Bedeniyye Rehberi (1926); Sporcu Neler Bilmeli (1926); Tenis (1926); Terbiye-i Bedeniyye Tarihi (1928); Bugünkü Almanya (1930); Hatıralarım; Evvel Zaman İçinde (1946). Bunlardan başka, kızı Bn. Azade Kent'in bildirdiğine göre, Beden Terbiyesi, Coğrafya, Genel Kültür konularında kırk kadar basılmış eseri vardır (Çankaya, 1968-69, s.1083).

Kaynaklar: Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, 1968-69; Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Şair ve Ediplerin Hayatı, 1965; Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı, 1970; Türk Edip ve Şairleri; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Server Rifat (İskit)

1894 yılında İstanbul'da doğan yazar, ilk yazılarını okul sıralarında iken yayımlamaya başladı. Gazeteciliğe 1921 yılında Konya'da başladı. 1927'de Ankara'da günlük Ankara Gazetesi'ni çıkardı. 1934-43 yılları arasında Matbuat Umum Müdürlüğü'nde çalıştı; 1941-46 yıllarında kurum adına Radyo dergisini çıkarttı. 1944'te İskit yayınevini kurarak Aylık Ansiklopedi'yi yayımlamaya başladı (1945-50) (Tekin, 1995, s.305). Bunun dışında pek çok dergi ve ansiklopedi çıkararak bu sahada öncü oldu; Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi, Tarih Lügati, Resimli Tarih Mecmuası, Resimli mufassal Osmanlı Tarihi gibi. Bir müddet İstanbul Gazetecilik Enstitüsü'nde dersler verdi. 1975 yılında İstanbul'da vefat etti.

Eserleri: Kadınlar Duymasın (1933); Dünya Matbuatına Bir Bakış (E.Erim, B.Belge ile, 1935); Birinci Basın Konseyi (1936); Hususî İlk Türkçe Gazetemiz: Tercüman-ı Ahvâl ve Agâh Efendi (1937); Türkiye'de Matbuat Rejimleri (1939); Türkiye'de Neşriyat Hareketleri Tarihine Bir Bakış (1939); Türkiye'de Çıkmakta Olan Gazeteler ve Mecmualar (Heyetle, 1940-45); Seçme Latifeler-Nükteler (Zaparta takma adıyla, 1943); Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları (1943); Amme Efkarı ve İlk Gazetelerimiz (1959); Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden En Güzel Seçmeler (M.Aksoy'la, 1962); Dünkü Mizahımızdan Yazı ve Çizgiler (1964); Dünya Tarihinden Garip ve İbret Verici Fıkralar (1964).

Kaynaklar: Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995.

Süleyman Nazif

1870'de Diyarbakır'da doğan Süleyman Nazif, Sait Paşa'nın oğlu ve Şair Faik Ali Ozansoy'un ağabeyidir. Eğitimini özel olarak aldı ve Fransızca ve Arapça'yı öğrendi (Ciravoğlu, 1999, s.321). Meslek hayatına on sekiz yaşında iken Diyarbakır'da katip olarak başladı. Babasının vefatına kadar Musul, Süleymaniye ve Kerkük'te onun yanında bulundu, daha sonra İstanbul'a geldi. 1897 yılında Paris'e gitti ve orada Meşveret adlı gazetede yazılar yazdı. Paris'ten dönüşünde Bursa'da mektupçu olarak vazifeye mecbur edildi. II. Meşrutiyet'ten sonra 1908-1914 yılları arasında çeşitli illerde valilik yaptı. İstanbul'un ihtilaf devletlerince işgalini ertesi günü Hadisat gazetesinde yayımladığı Kara Bir Gün makalesiyle ateşli bir şekilde

kınaması ve Pierre Loti Günü'nde (23.1.1920) sert bir dille hitapta bulunması sebebiyle Malta'ya sürüldü (Tekin, 1995, s.554). Zaferden sonra İstanbul'a yerleşti ve 1927 yılında burada vefat etti.

Süleyman Nazif, Servet-i Fünun şair ve yazarlarından. Şiir ve yazılarında genellikle vatan ve millet sevgisini işledi. Şiirlerini önceleri aruzla yazdı, sonra hece veznini benimsedi. Şiirleri dışında makale, sohbet, mektup ve deneme türünde eserler de verdi.

Eserleri: Malum-ı İlam (Abdülahrar Tahir adıyla, 1897); Bahriyelilere Mektup (1898); El-Cezire Mektupları (1906); Gizli Figanlar (1906); Viktor Hugo'nun Mektubu (Tercüme, 1908); Boş Herif (1910); Süleyman Paşa (1910); İki İttifakın Tarihçesi (1912); Asitan-ı Tarihde (Galiçya, 1917); Batarya İle Ateş (şiir-nesir, 1917); Fırâk-ı Irak (1918); Piyer Loti Hitabesi (1920); Namık Kemal (1897, genişletilerek 1922); Çal Çoban Çal (1921); Tarihin Yılan Hikayesi (1922); Nasiruddin Şah ve Bâbiler (1923); Hazreti İsa'ya Açık Mektup (1924); Külliyyat-ı Ziya Paşa (1924); Malta Geceleri (1924); İki Dost (Namık Kemal ve Ziya Paşa, 1925); İmana Tasallut (1925); Fuzulî (1925); Kâfir Hakikat (1926); Lübnan Kasrının Sahibesi (1926); Yıkılan Müessesese (1927).

Kaynaklar: Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

Şükûfe Nihal (Başar)

1896 yılında İstanbul'da doğan Şükûfe Nihal, Miralay Ahmet Bey'in kızıdır. İlk ve orta öğrenimini özel olarak yaptı. Yüksek öğrenimini İstanbul Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde tamamladı (1919). Yüksek öğrenimdeyken evlendiği Ahmed Mithat (Mithat Sadullah Sander)'la Mekteb-i Ümid'i kurdu (Tekin, 1995, s.89). İstanbul'a öğretmen olarak atanan Şükûfe Nihal, bu ildeki pek çok lisede uzun yıllar edebiyat ve coğrafya öğretmenliği yaptı. Mütareke yıllarında ikinci eşi Ahmed Hamdi Başar ile Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nde çalıştı. Ayrıca Türk Kadınlar Birliği'nin de kurucuları arasındadır. Öğretmenlikten 1953 yılında kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. 1973 yılında İstanbul'da vefat etti.

Küçük yaşlarda şiir yazmaya başlayan Şükûfe Nihal'in yazıları on iki yaşlarında gazetelerde derc edildi. Yirmi iki yaşlarında şiirleri çeşitli dergilerde

(Nedim, Güneş, Şair, Aydıbir, Çınaraltı, Şadırvan) yayımlandı. Üniversiteden mezun olduğu yıl, aruzla yazdığı şiirlerini Yıldızlar ve Gölgeleler adlı kitabında topladı (Ersavaş, 1997, s.193). İlk şiirlerini aruzla yazan şair daha sonra Milli Edebiyat akımından etkilenerek hece vezniyle bazen içli ve duygusal, bazen de realist şiirler yazdı. Akıcı dil ve renkli hayallerle yazdığı mısralarının yanında romancılık yönü de kuvvetliydi. Şiirlerinde genellikle romantik duyguları, hikaye ve romanlarında ise toplumsal meseleleri, kadınların problemlerini yazdı. Bir edebiyat çevresi oluşturmak için bütün külfetleri üzerine alan Şükûfe Nihal, edebiyat toplantıları da düzenledi.

Eserleri: Yıldızlar ve Gölgeleler (1919); Hazan Rüzgârları (1928); Tevekkülün Cezası (1928); Renksiz İstirap (1928); Gayya (1930); Yakut Kayalar (1931); Çöl Güneşi (1933); Su (1933); Şile Yolları (1935); Finlandiya (1935); Yalnız Dönüyorum (1938); Domaniç Dağlarının Yolcusu (1946); Mavi Şeytan (1951); Çölde Sabah Oluyor (1951); Akdağ Kahramanları (1951). Ölümünden sonra ise Şükûfe Nihal/Şiirler (seçme şiirler, 1975) yayımlandı.

Kaynaklar: Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı, 1938; Türk Edip ve Şairleri; Roman Hulasaları, 1945; Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiir Antolojisi, 1997; Kadın Şair ve Muharrirlerimiz, 1940; Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, 1993; 2000 Yılında Türk Şiiri Antolojisi I, 2000; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995.

Veled Çelebi (İzbudak)

1869 yılında Konya'da doğan Veled Çelebi, medrese tahsilini Konya'da yaptı. Tarih, edebiyat ve dil üzerinde özel tetkik ve çalışmalarda bulundu. 1889'da İstanbul'a geldi. İstanbul'da mecmualarda makaleleri yayımlandı ve eserler neşretti. Özellikle Türk dili ve lehçeleri üzerinde kıymetli yazılar yazdı. II. Meşrutiyet'ten sonra Yusuf Akçura ve Necib Asım'la Türk dili üzerinde çalışmalarda bulundu (Tekin, 1995, s.312). Mili Mücadele sırasında Ankara'ya geçti. 1923-49 yılları arasında Kastamonu ve Yozgat milletvekilliklerinde bulundu. Türk Dil Kurumu çalışmalarına katıldı. 1953 yılında Ankara'da vefat etti.

Eserleri: Leyla İle Mecnun (1893); Muhakemetü'l-Lügateyn (1897); Lisani Farisi (1909); Letaif-i Nasreddin Hoca (1909); Hayrü'l-Kelâm (1914); Türk Diline Medhal (1923); Ferhengame-i Sadi Tercümesi (1924); Divan-ı Türki-i Sultan Veled

(Kilisli Muallim Rıfat'la beraber, 1924); El-İdrak Haşiyesi (1936); Atalar Sözü (1936); Mesnevi Tercümesi (4 cilt, 1942-46); Hatıralarım (1946).

Kaynaklar: Türk Edip ve Şairleri; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995.

Yusuf Akçura (Akçuraoğlu Yusuf)

1876 yılında Kazan yakınlarında doğan Yusuf Akçura, babasını küçük yaşta kaybedince annesiyle İstanbul'a geldi. Kocamustafapaşa Rüştüyesi'ni bitirdikten sonra Harbiye Mektebi'ne kaydoldu. Burada okurken siyasi faaliyetleri nedeniyle Trablusgarp'a sürüldü (1896). Trablusgarp'tan Fransa'ya geçerek Paris'te Siyasal Bilgiler okudu (1899) ve Rusya'ya gitti. İkinci Meşrutiyet ilan edilinceye kadar Rusya'da öğretmenlik (tarih, coğrafya, Türk Edebiyatı) yaptı. İstanbul'a döndüğünde Harp Akademisi ile Darülfünun'da tarih dersleri verdi; Türk Ocağı'nın kurucu ve yöneticileri arasında yer aldı (1911). Akçura, 1908-13 yılları arasında Türkçülük ile ilgili derneklerin kuruluşlarında bulundu; Türk Derneği Cemiyeti, Türk Yurdu Cemiyeti, Türk Ocağı Cemiyeti, Türk Bilgi Derneği. 1912'de Türk Yurdu dergisinde Türkçülük akımını destekledi. Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu'ya geçti ve Milli Mücadele'yi destekledi. 1923-35 yılları arasında İstanbul milletvekili oldu. Milletvekilliğiyle birlikte Ankara Hukuk Mektebi ve İstanbul Üniversitesi'nde Tarih profesörü olarak öğretim üyeliği yaptı. 1932-35 yılları arasında Türk Tarih Kurumu Başkanlığı'nda bulundu. Kars milletvekilliğine seçildiği 1935 yılında İstanbul'da vefat etti.

Kazan'da yayınlanan Vakit gazetesinde, Şura-yı Ümmet ve Meşveret gazetelerinde, Kahire'de Ali Kemal'in yayımladığı Türk gazetesinde (Üç Tarz-ı Siyaset makalesiyle) ve Gaspıralı İsmail'in yönettiği Tercüman gazetesinde makaleleri yayımlandı.

Eserleri: Ulum ve Tarih (1906); Üç Haziran Vaka-i Müessifesi (Orenburg, 1907); Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerim (1910); Üç Tarz-ı Siyaset (1912); Mevkufiyet Hatıraları (1914); Rusya'daki Türk-Tatar Müslümanların Şimdiki Vaziyeti ve Emelleri (1914); Şark Meselsine Dair Notlar (1920); Muasır Avrupa'da Siyaset ve İçtimai Fikirler ve Fikri Cereyanlar (1923); Siyaset ve İktisat (1924); Türk

Yıllığı (1928); Osmanlı İmparatorluğu'nun Dağılma Devri (1940); Ta Kendim Yahut Defter-i amalim (1944); Tarih-i siyaset Dersleri (6 cilt, 1927-35).

Kaynaklar: Türk Edebiyatçılar Sözlüğü, 1982; Edebiyatımızda İsimler ve Terimler, 1995; Asker Yazarlarımız ve Ozanlarımız, 1998; Yazarlar Sözlüğü, 1999.

1.3. SONUÇ

Gürbüz Türk Çocuğu (1926-28), Cumhuriyet'in ilanından sonra çıkan en önemli çocuk dergisidir. Derginin yayınlandığı yıllar, savaşların atlatıldığı, Cumhuriyet'in henüz ilan edildiği ve ülkenin yeniden yapılanmasına çalışıldığı yıllardır.

Gürbüz Türk Çocuğu (Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin resmi yayın organı olarak), bir yandan şehit çocuklarına ve ailelerine, yardıma muhtaç çocuklara yönelik faaliyetleri görev şuuruyla yerine getirmeye çalışmış, diğer taraftan da Cumhuriyet neslini yetiştirme vazifesini üstlenmiştir. Dönemin şartları dikkate alındığında mecmua kadrosunun yüklendikleri sorumlulukları gereği gibi yerine getirdikleri görülmektedir. Çocuğun eğitiminde aile ve toplumun eğitiminin ilk şart olduğu bilinciyle mecmua; aile, toplum ve çocuk için yayımlanmıştır.

Mecmuanın yazar kadrosu incelendiğinde edebiyatçı, doktor, akademisyen, gazeteci gibi çok çeşitli ve zengin bir kadro ile karşılaşılmaktadır; Aka Gündüz, Ahmed Rasim, Celal Sahir [Erozan], Halide Nusret [Zorlutuna], Şükûfe Nihal [Başar], Ruşen Eşref [Ünaydın], Ercümend Ekrem [Talu], Cenab Şehabeddin, Ömer Bedrettin [Uşaklı], Yusuf Akçura, Selim Sırrı [Tarcan], Emin Receb [Gürel], Kazım Nami [Duru], Münir Hayri [Egeli], Sabiha Zekeriyya [Sertel], Dr. Fuad [Umay], Dr.Fatma Reşid Hanım, Dr.Ali Şükrü Bey, Dr.Rıza Tahir, Fuad Refik, Abdülfeyyaz Tevfik [Yergök] vd. Bunun yanında dergide okuyucuların mektuplarına ve yazılarına da yer verilmiştir.

Dergide eğitim, sağlık, bayramlar, çocuk hukuku ve siyaseti, görsel sanatlar, evlilik, içki, beden eğitimi gibi konuları içeren makalelerin dışında diğer edebi türlere de yer verilmiştir. Fakat bu türlerin içeriğine bakıldığında da en önemli konunun eğitim olduğu görülmektedir. Mecmua ilk sayıdan itibaren bilinçli ailelerin oluşturulmasına yönelik yayınlarını devam ettirir. Çocuğun ilk yılları eğitim açısından önemli olduğundan, makalelerle, ebeveyn ve öğretmenlerin dikkatleri zinde tutulmaya çalışılır. Bir yandan da uzman kişiler tarafından çocuk eğitimiyle ilgili okurların kendini yenileyerek eğitmesi sağlanır.

Eğitimle ilgili çalışmalar devam ederken, sağlığın ehemmiyeti de ihmal edilmemiştir. Anne-çocuk sağlığını korumaya yönelik her türlü çalışma mecmua tarafından desteklenmiştir. Hatta dergi kadrosu bizzat koruyucu hekimlik vazifesini

üstlenmiş, buldukları mahallerde yapabileceklerini yapma gayreti içinde olmuşlardır. Ayrıca belirli gün ve haftalar da mecmua tarafından fırsat bilinerek çocuk sağlığı; çocuğun beslenmesi, giydirilmesi, eğitimi ile ilgili faaliyetler hızlandırılmıştır. Türkiye'nin emniyet ve kurtuluşunun ancak uygun bir çocuk siyaseti ile gerçekleştirileceği de mecmuada sık sık vurgulanan konular arasındadır.

Toplumu ve çocuğu ilgilendiren hemen her mesele dergide az çok, ama muhakkak kendine yer bulmuştur. Ayrıca dergi incelendiğinde dikkati çeken bir diğer husus ise şudur; 1926-28 yılları arasında tespit edilip önerilenler, günümüze gelindiğinde, hâlâ tam olarak uygulanamamıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; Gürbüz Türk Çocuğu geniş yazar kadrosuyla ve Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin katkılarıyla Cumhuriyet'in ilk dönemlerini yansıtan, o yıllarda yapılan faaliyetleri (gerek yazı gerek fotoğraflarla) belgeleyen bir arşiv niteliğindedir. Bu çalışma sonunda şu hususun da belirtilmesinde fayda görülmektedir; "eski harfli çocuk dergileri" çıktığı dönemin edebi, siyasi, sosyal vb. her türlü yönünü zamanımıza aktaran, muhakkak küçümsenmeden incelenmesi gereken dokümanlardır. Geleceğe emin adımlarla ilerlemek, geçmişimizdeki bilgi birikimini kullanarak daha kolay ve ufuk açıcı olacaktır.

I.4. KAYNAKÇA

AKYOL, Yaşar

1972 Yazarlar Kılavuzu

İstanbul: Hür Yayınevi

AKIN, Veysi

1996 Dr. Mehmed Fuad (Umay) Bey'in Amerika Birleşik Devletleri

Seyahati

Erzurum: Akademik Araştırmalar Dergisi

2000 Bir Devrin Cemiyet Adamı Doktor Fuad Umay

Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi

AYLIK ANSİKLOPEDİ

1944-49

İstanbul

BAYDAR, Mustafa

1960 Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar

İstanbul: Ahmet Halit Yaşaroğlu Matbaası

CİRAVOĞLU, Öner

1997 Yazarlar Sözlüğü

İstanbul: Özyürek Yayınevi

ÇALIK, Ethem

2000 20. Yüzyılda Edebiyatçılarımız

Erzurum: Fen-Edebiyat Yayınları

ÇANKAYA, Mücellidoğlu Ali

1968-69 Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler

Ankara: Mars Matbaası

ÇETİNKAYA, Zemçi

1997 Halil Nihat Boztepe

İstanbul: Esra Yayınları

ÇOCUK EDEBİYATI YILLIĞI

1987

İstanbul: Gökyüzü Yayınları

ÇOCUK ESİRGEME KURUMU TARİHÇESİ

ÇONGAR, Yılmaz

1988 Asker Yazarlarımız ve Ozanlarımız

Ankara: Kültür Bakanlığı

DOĞAN, Abide

1989 Aka Gündüz

Ankara: Kültür Bakanlığı

DÜRER, Baha

- Şairler, Edipler, Muharrirler

İstanbul: Remzi Kitabevi (11. Baskı)

ERSAVAŞ, Fahri

1998 Tanzimattan Bu Yana Hamasi Türk Şiir Antolojisi

İstanbul: Kuşak Ofset

GÜNDEM, Mehmet Nuri

1999 Tanzimattan Günümüze Edebiyatçılarımızın Çocukluk Hatıraları

İstanbul: Timaş Yayınları

GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU

1926-28

GÜRSOY, Hüseyin

- Şairler ve Yazarlar Hayatı ve Eserleri

İstanbul: Yeni Yüzyıl

GÜVEMLİ, Zahir

1954 Türk Romanlar

İstanbul: Türkiye Yayınevi

HALICI, Feyzi

1990 Parlamenter Şairler

Ankara: T.B.M.M.

HENGİRMAN, Mehmet

2000 2000 Yılında Türk Şiiri Antolojisi

Ankara: Engin Yayınevi

İŞİK, İhsan

2000 Yazarlar Sözlüğü

İstanbul: Risale Yayınları

İMLA KILAVUZU

2000

Ankara: Türk Dil Kurumu

KARAALIOĞLU, Seyit Kemal

1982 Türk Edebiyatçılar Sözlüğü

İstanbul: İnkılap ve Aka

1993 Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi

İstanbul: İnkılap Kitabevi

KABAKLI, Ahmet

1973 Türk Edebiyatı

İstanbul: Türkiye Yayınevi

KARACA, Tağızade Nesrin

1992 Celal Sahir Erozan

Ankara: Kültür Bakanlığı

KARAKAN, Hüseyin

1955 Türk Edebiyatında Yeniler

İstanbul: İstanbul Matbaası

KEMAL, Yahya

1968 Siyasi ve Edebi Portreler

İstanbul: Baha Matbaası

MEHMET ÇETİN KİTABEVİ

1994 Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi I

Ankara

MİLLİYET YAYINLARI

1973 Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri

İstanbul

OKAY, Cüneyd

1998 Osmanlı Çocuk Hayatında Yenileşmeler

İstanbul: Kırkambar Yayınları

1999 Belgelerle Himaye-i Etfal Cemiyeti

İstanbul: Kitabevi

1999 Eski Harfli Çocuk Dergileri

- İstanbul: Kitabevi
 2000 Meşrutiyet Çocukları
 İstanbul: Bordo Kitaplar
 ORTAÇ, Yusuf Ziya
 1960 Portreler
 İstanbul: Akbaba Yayınları
 ÖZCAN, Ali Osman
 1995 Çocuk Nasıl Öğrenir
 İstanbul: Seha Yayınları
 SANDER, Mithat Sadullah
 1970 Türkçe Kitaplarında Yazıları Bulunan Şair ve Yazarların Hayatı
 İstanbul: İnkılap ve Aka
 SERTEL, Sabiha
 1978 Roman Gibi
 İstanbul: Cem Yayınevi
 ŞİRİN, Mustafa Ruhi ve diğerleri
 1996 99 Soruda Çocuk Edebiyatı
 İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
 TANER, R. BEZİRCİ, A.
 1973 Seçme Romanlar
 İstanbul: Hür Yayınevi
 TEKİN, Arslan
 1995 Edebiyatımızda İsimler ve Terimler
 İstanbul: Ötüken Neşriyat
 TURAL, Sadık
 1993 Şahsiyetler ve Eserler
 Ankara: Ecdad Yayınları
 TURAL, S. KERMAN, Z. ÖZGÜL, M.K.
 1987 Hikayeciliğimizin 100. Yılında 100 Örnek
 Ankara: Kültür Bakanlığı
 URAZ, Murat
 1940 Kadın Şair ve Muharrirlerimiz

- İstanbul: Tefeyyüz Kitabevi
 1945 Roman Hulasaları
 İstanbul: Tefeyyüz Kitabevi
 - Türk Edip ve Şairleri
 İstanbul: Tefeyyüz Kitabevi
 1965 Şair ve Ediplerin Hayatı
 İstanbul: Okat Yayınları
 UTKAN, Muzaffer
 1960 Bugünkü Türk Yazarları
 Ankara: Yeni Matbaa
 ÜNAYDIN, Ruşen Eşref
 1972 Diyorlar ki
 İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı
 YAZAR, Mehmet Behçet
 1938 Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı
 İstanbul: Kanaat Kitabevi
 1999 Edebiyatçılar Alemi
 Ankara: 21. Yüzyıl Yayınları
 YÜZBAŞIOĞLU, Muammer
 1982 Örneklerle Edebiyatımız
 Tekin Kitabevi
 ZORLUTUNA, Halide Nusret
 1978 Bir Devrin Romanı
 Ankara: Kültür Bakanlığı

II. BÖLÜM

II.1. YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST

A

Abdülfeyyaz Tevfik [Yergök]

Çocuk ve Terbiye: Çocuğun İçtimai Ehemmiyeti	S.2-s.18-20
Terbiye ve İlmi Terbiye	S.3-s.23-26
Çocuklarda Dikkat Hususu	S.5-s.8-10

Abidin Daver Bey

Yetim ve Öksüz Yavruların Annesi	F.N.-s.33-34
----------------------------------	--------------

A[ayn].C[cim].

Dans Hocası –İngilizce’den nakl edilmiştir-	S.24-s.13-15
---	--------------

A[ayn].D[dal].

Ölen Bir Çocuk Eğlencesi –Karagöz..Zavallı Karagöz	S.16-s.18-19
--	--------------

Afacan

Yeni Rakamları Öğrendim	S.23-s.20
-------------------------	-----------

Afife Celal

Sihirli Tokmak –İngilizce’den nakl Edilmiştir-	S.23-s.17-19
--	--------------

Ağa Oğlu Nezir

Hanımlarımıza Düşen Mukaddes Bir Vazife	S.18-s.24-25
---	--------------

Ağa Oğlu Ahmed

Çocuk Günü	F.N.-s.11
------------	-----------

Ahmed Rasim

Bir Çocuk Bir Cihana Değer	S.3-s.7-9
Çocuk Ne Bilir?	S.5-s.14-16
Gıdasız Çocuklar	S.6-s.14-16
Cici Ana-Cici Baba	S.7-s.19-22
Cici Kızım Azra!	S.8-s.11-12
Çocuk Günü Düğün Günü	S.8-s.37-38
Süt Kardeşim!	S.9-s.10-12
Hem Kekeme, Hem Dıgı Dıgı, Hem Hım Hım	S.16-s.8-9

A[elif].Hikmet

Gürbüz	S.21-s.39
--------	-----------

A[elif].K[kef].

Sakarya	S.8-s.29
Teşrinlere Dair	S.14-s.20
Babalı Babasızlara Dair	S.15-s.1-2

Aka Gündüz

Bir Kış Gecesi	S.1-s.14-16
Çürük Bir Elma İçin	S.2-s.23-25
Türkü –Himâye-i Etfâl Yavrularına[erkek çocuklar söyleyecek]	S.3-s.3
Kanbur Vicdanlar	S.3-s.14-16
Birkaç Çocukluk Hatırası	F.N.-s.48-51
Nüfus hakkında Münevver Anneler ve Babalarla Bir Hasbihal	S.13-s.10
Kardeşler Türküsü (Güfte)	S.14-s.17

Akçuraoğlu Yusuf

Milli Şuur ve İnsani Vicdan, Himâye-i Etfâl'e Yardımı Emreder	F.N.-s.12-14
Ana Cemiyet	S.21-s.2-3

Ali Şükrü Bey (Çocuk Doktoru)

Sağlam Bir Çocuk Elde Etmek İçin Gebelik Zamanında Yapılması Lazım Gelen Tedbirler	S.4-s.17-20
Doğacak Çocuklar İçin Sıhhi Ne Gibi Hazırlık Yapılmalıdır?	S.5-s.4-7
Sıhhi Çocuk Çamaşırı Nasıl Olmalı?	S.6-s.8-12
Banyonun Faideleri ve Sıhhi Banyonun Usulu	S.7-s.15-18
Sağlam Çocukların Muhtelif Aylarında Bulunması Lazım Olan Evsaf	S.8-s.5-10
Yeni Doğmuş Çocukların Bazı Hususiyetleri	S.9-s.1-7
Çocuğu Emzirmeyecek Anneler, Emzirmenin Sıhhate Tesiri, Saatle Meme Vermenin Muhsinatı	S.11-s.9-11
Çocuklarda Hangi Gıda İntihab Olunmalıdır	S.11-s.25-30
Anne Sütünden Mahrum Olan Çocukları Beslemek Usulü d.18	S.12-s.6-9-
Süt Çocukları-Fazla Ölmeyi Mucib Eden Hastalıklar	S.21-s.13-14

A[ayn].Nuri

Osmaniye İinden İltifat ve Malumat -karimizin gönderdiği mektup S.6-s.30

Ankara:Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkez Umumisi

Çocuk Bakımına Aid Öğütler S.20-s.6

A[ayn].Yıldırım

Vatan Yavrularımız S.5-s.25

Azım Nureddin Mustafa Bey

Çırçır İle Karınca S.13-s.20

Azime Reşid Hanım

Çocuk S.10-s.9-13

Çocuğu Terbiyesinde Bir Gül Olarak Görmek Zarureti S.11-s.7-9

Çocuğu Terbiyesinde Bir Gül Olarak Görmek Zarureti S.12-s.12-15

Çocuk ve Ceza S.18-s.25-27

Çocuk ve Ceza S.19-s.29-31

Çocuklarımıza Ceza Vermemek Mümkün mü? S.20-s.30-32

B**Belkıs Halim Hanım**

Çocuklarda Tezahür Eden Sinirin Nev'ileri S.6-s.22-25

Bir Aile Reisi

Oyuna Bizim Bahçeye Gelin S.23-s.10-11

Büyükanne

İşpenç Horozu ile Kaplan S.3-s.39-40

Sığırcık Masalı S.4-s.21-22

C**Celal Sahir [Erozan]**

İmtihandan Sonra S.21-s.19

Ordu Orta Mektebi Marşı S.21-s.19

23 Nisan S.21-s.37

Cemil Cudi

Bir Çocuk Mahkemesi Reisinin Hatıratı S.20-s.9-10

C[cim]. S[sad].

Aksi Tesir S.23-s.22

Cenab Şehabeddin

Yoksul Çocuklar F.N.-s.15-16

E

Emineddin

Bilmezlik -Cahil Küçükle İki ufak Şişe- S.7-s.39-40
 Okuma Öğrenmeyen Bir Çocuğun Başına Gelenler S.8-s.28-29
 Namuslu Olunuz! S.9-s.26
 Çaltı Bülbülü –Atmaca S.11-s.31-32
 Kötü Huy- S.12-s.28
 Okuma Bilmeli- s.21-s.32

Emin Receb [Gürel]

Leyla İle Kaya S.20-s.7-8
 Kelebek İle Arı Masalı S.21-s.36-37
 İpek Böceği S.23-s.22
 Çıplak Ayaklı Çocuk S.24-s.30-31

Emin Şükrü

Çocuk Yetiştirmek, Büyütmek İnce Bir Sanattır S.11-s.12-15
 Garbda Çocuk Kulüpleri S.14-s.4-5
 İsveç Köy Belediyelerinde Çocuk Teşkilatı S.19-s.13-14
 Garbda Köy Hayatını Çocuklara Nasıl Sevdireyorlar? S.19-s.18-19

Ercümend Ekrem [Talu]

Yadigar'ın Bayramı S.21-s.17-18
 Mektebim S.22-s.13

F

Fatma Reşid Hanım (Doktor)

Çocuk Ölümüyle Mücadele S.4-s.3-6
 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri-Çocuklarda
     Gizli Hastalıklar S.6-s.34-38
 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri S.7-s.6-8
 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri S.8-s.18-23
 Zayıf Çocuklara Oyun ve Jimnastik S.10-s.1-3
 Şişman Çocuk Sıhhatli midir? S.13-s.14-16

İctimai Ve Sıhhi Derdlerimizden Biri –Doğduktan
Sonra Ölen Çocuklar Değil, Doğmadan Önce
Ölen Çocuklar Meselesi

S.16-s.1-3

Feridun Vecdi

İhtimamın Asıl Manası

S.13-s.22

Niçin Sevilir?

S.17-s.1-2

Cigara İçen Çocuklar

S.18-s.12

Nisan, Sineklerle Mücadele Ayıdır

S.19-s.15-16

Veremle Mücadele Bir Terbiye Meselesidir.

S.23-s.15-16

Firmin Barbey

Genç Kızları İstikbal İçin Nasıl Terbiye Etmelidir?

S.20-s.26-28

Fuad Bey (Doktor) [Umay]

Ziyaretçi Muallimler

S.2-s.3-4

Amerika'da Çocuklar Saltanat Sürüyorlar

S.4-s.6-9

Milli Facia:Çocuklarımızın Yüzde Yetmiş Ölüyor!

S.5-s.1-3

Çocuk Parkları

S.6-s.4-7

F[fe].R[r].

Bir Himâye-i Etfâl Kongresi

S.17-s.29-30

Bir Himâye-i Etfâl Kongresi

S.19-s.23-24

Fuad Refik

Garpta Süt Damlaları Nasıl Teşekkül Etti?

S.11-s.4-6

Çocuğu Fenalıktan Koruyabilmek

S.12-s.22-d.24

Çocuk Muhakemesi Nedir?

S.14-s.23-24

Garbda Çocuk Sinemalarında Yeni Teşkilat

S.16-s.4-5

Çocukları Fenalıklardan Koruma Cemiyeti

S.17-s.10-11

Garbda Çocuk Tiyatroları

S.18-s.6-7

İsveç'de Çocuklar Haftası

S.18-s.17-18

Her Şeyden Evvel Çocuk Tam'ül-Sıhha Olmalıdır

S.20-s.3-4

G

Gülşen Oğlu

Periler Yurduna Seyahat

S.24-s.20-22

H**H[ha].A[ayn].M[mim].**

Çocuk Halet-i Ruhîyesi ve Terbiyesi:Ceza S.12-s.26-d.28

H[ha].M[mim].

Çocuğun Halet-i Ruhîyesi ve Terbiyesi –Çocuklardan
İstenilen İtaat Nedir? 2 S.15-s.5-6

Halide Nusret [Zorlutuna]

En Büyük Vazife S.9-s.28

En Büyük Vazife F.N.-s.24

Hakkı Baha

Tasarruf ve Terbiyedeki Ehemmiyet S.13-s.28-32

Hakkı Ferid

Portekiz Çocukları Koruma Derneği S.22-s.10-11

Halil Nihad [Boztepe]

İnkılabın Manası ve Bu Günkü Neslin Vazifesi F.N.-s.35

H[ha].Ş[şin].

Samanlıktan Saraya –Olçay Tok Hanım Efendiye- S.9-s.23-24

Sefaletten Kurtaran El S.12-s.29-30

Tahakkuk Eden Emel S.14-s.13-14

Kanayan El S.16-s.16-17

Çocuk Kalbi S.17-s.27-28

Küçüğün Tesellisi S.18-s.20-21

En Büyük Yardım S.20-s.13-14

Hikmet Şevki

Kimsesizler Yuvası S.6-s.27-28

Çocuk Nedir? -Amcamın Köşesi- S.7-s.36-38

Mukaddes İsim S.8-s.26-27

Çocuğun Ailedeki Mevkii –Amcamın Köşesi- S.9-s.12-13

Aile Yuvasında Çocuk –Amcamın Köşesi- S.10-s.14-16

Çocuk Nasıl Eğlenmelidir? –Amcamın Köşesi- S.11-s.15-16

Çocuklardaki Fıtri İstidatlar –Amcamın Köşesi- S.12-s.15-
d.s.18

Mektep Hayatı –Amcamın Köşesi-	S.14-s.12
Mürebbiye Meselesi –Amcamın Köşesi-	S.15-s.9-10
Çocuğun Okuyacağı Kitaplar –Amcamın Köşesi-	S.18-s.8
Çocuğun Gıdası –Amcamın Köşesi-	S.19-s.6-7
Son Bir Beyanat Münasebetiyle	S.20-s.1-2
Çocuk aile Yuvasına Nasıl Alıştırılmalıdır? –Amcamın Köşesi-	S.20-s.4-5
Kıymetli Bir Tarihçe	S.21-s.12-13
Eğlencede İntizam –Amcamın Köşesi-	S.22-s.4
Çocuğun Tatili –Amcamın Köşesi-	S.22-s.7

Hilmi A[ayn]. Malik Bey

Çocukta Tahayyülün Mevkii ve Ehemmiyeti	S.9-s.14-16
---	-------------

İ

İbrahim Alaaddin [Gövsa]

Çocuk Hazretleri	F.N.-s.29
Öğle Yemeği	S.21-s.15-16

İshak Refet [Işıtman]

“Kurtuluş” dan Bir Parça	S.21-s.39
Gurur	S.22-s.2

İsmayıl Hakkı [Baltacıoğlu]

Çocuklar İçin İş Odaları	S.14-s.15
--------------------------	-----------

İsmail Ziya

Bağ Dönüşü –Vefa Umur’un ağzından-	S.24-s.23
------------------------------------	-----------

İsmet

Türk Kızı	S.22-s.25
-----------	-----------

İzzet Ulvi Gültekin

Çocuk	S.7-s.39
-------	----------

K

Kadri Bahir

Çocuk Sporları	S.22-s.8-9
Asrı Hazar	S.22-s.24

Kamil Jakar Bey

Umumi Nüfus Tahriri ve Çocuklar S.13-s.2-3

K[kef].N[nun].

Kuşları Seviniz S.20-s.24-25

Masal Lazım mı? S.24-s.10

Kazım Nami [Duru]

Terbiyede Çocuk S.2-s.20-22

Muhtelif Yaştaki Çocuklar ve Tecrübi Ruhiyat S.3-s.4-6

Asıl Terbiye Çocukta Seciye Yaratmaktadır S.4-s.11-12

-----nın Hikayesi-- Beden Gibi Ruhunda

Bir Hıfzıssahası Vardır- S.5-s.20-23

Top Oyunu S.5-s.26

Meksika'da Harikulade Bir Mekteb:

Çocuk Şehri. S.5-s.27-31

İnsanlık S.7-s.42

Ebeveynin İlk Vazifesi S.9-s.22

Dua S.9-s.23

Çocuklara Mahsus Kolay Besteler (Güfte) S.9-s.23

Çocuklarda Seciye Teşkili S.11-s.18-19

Ayla Yıldızlar S.12-s.22

Çocukların Spontaniyetesi S.13-s.18

Çocuk Sevgisi S.14-s.6

Kreşler S.15-s.24-25

Ebeveynin Vazifesi S.17-s.2-3

Çocuklara Nasıl İyi İ'tiyadlar Öğretebiliriz? S.18-s.5-6

Terbiye İhtiyacı S.19-s.20-21

Top Oyunu S.20-s.24

Ah! Bu Çocuklar! S.21-s.3-4

Çocukların Ebeveyne Karşı Himayesi S.22-s.2

Ben Yokum,Biz Varız S.23-s.20

Kazım Vehbi

Himâye-i Etfâl'e Dair F.N.-s.40-41

M**Mahmud Celeleddin Bey**

Memlekette İlk Pravantoryum S.23-s.5-9

Masalcı Baba

Ayaz Paşa S.24-s.18

M[mim].Celal

Bilin Bakalım Ben Kimim? –İngilizce'den nakl edilmiştir- S.22-s.19

Masalcı Baba S.22-s.20

Mecmua

Gürbüz Türk Çocuğu Niçin İntişar Ediyor? S.1-s.1

Mec.S[sad].

Talebe Tarafından İdare olunan Mektep S.24-s.3-4

Deniz Çocuğa Cesaret Aşılar Deniz Çocuğa Sıhhat Aşılar S.24-s.7-8

Mehmed Nureddin

Türk Çocuğuna Dair F.N.-s.42-43

Sevgililerimize Dair S.21-s.7

Mehmed Şerif

Zeyneb,Çocuk Sarayında S.16-s.21-22

M[mim].Mermi

Çocuk Hayalindeki Gönül Gizliliği S.23-s.13-14

Mevhibe Ziya

Adana'da Mühim Bir Teşebbüs: Çocuk Bahçesi S.18-s.16

Anne –Annemin Köşesi- S.19-s.17

Bir Anne Yavrusunu Nasıl Sever? –Annemin Köşesi- S.20-s.11-12

Bir Annenin Eksilmeyen Endişeleri –Annemin Köşesi- S.22-s.5-6

Açık Temiz Havanın Kudreti S.24-s.5-6

Münir Hayri [Egeli]

Çocuklar Cumhuriyeti S.7-s.9-14

Seneler.. ve Memleketler Arasında Çocuk Terbiyesi

Telakkileri –Çocuk Hayatında Bir Devr-i Alem- S.10-s.4-8

Anne Mektebi –Hayat Mektebi S.11-s.1-3

Yaz ve Çocuklar S.12-s.2-4

Hanımlar, Efendiler, Biraz Durunuz Lütfen...	S.15-s.3-4
Mustafa Doğan	
23 Nisan	S.21-s.30
Bir Kış Gecesinde	S.21-s.31
M[mim].Z[ze].	
Himâye-i Etfâl'i Unutmayalım	S.21-s.30
M[mim]. Zekeriyya [Sertel]	
Amerika'da Himâye-i Etfâl ve Çocuk Haftası	F.N.-s.44-45
N	
Nahid Ali	
Ankara Sokaklarında Çocuklar: Yedi Sokak da	
Yetmiş İki Çocuk	S.18-s.1-2
Ankara Sokaklarında Çocuklar: Sokakta Oynayan	
Hastalıklı ve Cılız Çocuklar	S.19-s.1-2
Ankara Sokaklarında Çocuklar: Çocuk Katillerini	
Nasıl Tecziye Edebiliriz?	S.22-s.1
Nihad Şevki	
Yankesici Çocuk	S.19-s.12
Nurullah Ata [Ataç]	
Tenbel Arı –Fransızca'dan nakl edilmiştir-	S.24-s.16-18
O	
Osman Kadri	
Şayan Dikkat Bir Mektup –Mecmuamızın Neşriyatı	
Sayesinde Çocuğunu Kurtaran Bir Baba	
İstanbul:26 Şubat 927-	S.19-s.24
Ö	
Ömer Bedrettin [Uşaklı]	
Yarının Güneşleri	S.24-s.6
Ömer T[tı]. Ay	
Ana Mektebi	S.4-s.30

R**Rıza Tahir (Doktor)**

Doğumdan İtibaren Sütten Kesilinceye

Kadar Çocuk Bakımı

S.14-s.1-4

Çocuk Bakımına Dair Küçük Öğütler

S.14-s.18-19

Hasta Çocuğa Bakım Yolları

S.20-s.23-24

Ruşen Eşref [Ünaydın]

23 Nisan ve Himâye-i Etfâl

F.N.-s.27-28

R[rı].Y[ye].

Almanya'da Köy Çocuklarının Eğlenceleri

S.15-s.12-13

S**Sabiha Zekeriyya [Sertel]**

İstikbal Davası

F.N.-s.30-31

Himâye-i Etfâl'den Neler Bekliyoruz?

S.21-s.8-9

Sabri Bey

Nüfus Bayramı –Türk Çocuklarına-

S.13-s.1-2

Said Nazif

İlk Kitaplar

S.23-s.12

Selim Sırrı [Tarcan]

Bakımsız Çocuklar

S.1-s.10-12

Milletlerin En Büyük Derdi:-Çocuksuzluk /

Fransa Ne Halde?Biz Ne Haldeyiz?

S.2-s.14-16

Çocuklarımıza Oyun mu Oynatalım,

Jimnastik mi Yaptıralım?

S.3-s.12-13

Yavrularımıza Oyun mu Oynatalım,

Jimnastik mi Yaptıralım?

S.5-s.11-13

İki Yaşından Altısına Kadar Çocukların

Terbiye-i Bedeniyesi

S.6-s.17-21

Sahipli ve Sahipsiz Çocuklar

S.7-s.34-35

Verem İrsi midir Sari midir?

S.8-s.4

Çocuğun Hıfzı Sıhhati ve Nüfus Siyaseti

S.16-s.11-12

Çocuklarımızın Bel Kemiği Nasıl Çarpılıyor?

S.17-s.7-8

Çocuklarımızın Cismani ve Manevi Terbiyesi	S.18-s.3-4
Aç Gözlü Çocukları Bu Huydan Nasıl Geçirmeli?	S.19-s.3-5
Dahi Çocuklar!	S.21-s.5-6
Bir Annenin Fedakarlığı –İskandinavya Hikayeleri-	S.22-s.3
Server Rifat [İskit]	
Güzin'in Sesi	S.22-s.26-27
Sevim Yıldız Hanım	
Çocuklara Karşı Şefkatimizi Nasıl Göstermeliyiz?	S.5-s.17-20
Süleyman Nazif	
Unutmayın... Ve Verin!	F.N.-s.22-23
Ş	
Şahinkayalı Gündüz Mustafa	
Taşradaki Himâye-i Etfâl Şubeleri Nasıl Çalışıyorlar?	S.24-s.27
Ş[şın].M[mim].	
Her Memlekette Resimlerle Çocuklar Arasında	
Bir Cevelan	S.15-s.7-9
Şinasi Gün Doğru	
Yirmi Dokuz Teşrin-i Evvel	S.2-s.29
Şükûfe Nihal Hanım [Başar]	
Avare Çocuklar;Hele Sizler!Hele Sizler!	F.N.-s.25-27
T	
Turhan-Tunç	
Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir? 1	S.2-s.8-9
Gürbüz Çocuk Nasıl Meydana Gelir? 2	S.3-s.10-11
Turgut	
Küçük Mekteplinin Elifbadan Şikayeti	S.23-s.20
Yaz mı Kış mı?	S.24-s.15
V	
Vedide Baha	
Çocuklarımızda Sinir Hastalıkları –Gayri	
Tabii Korkular	S.19-s.8-9
Çocuklarda Sinir Hastalıkları	S.20-s.20-22

Veled Çelebi [İzbudak]

Himâye-i Etfâl	F.N.-s.36-39
Z	
Zeki Mesud	
İnkılap ve Çocuk	S.21-s.33-34
... Bey	
Çocuğunuza Rehber Olunuz!	S.4-s.10-11
... Hanım	
Ebeveynin Günahları	S.4-s.13-16
...	
Garbda Sanat Mektepleri	S.17-s.4
Ağaçları Seviniz	S.17-s.9
İsimsiz	
Milli Siyasetlerin En Mühimi Çocuk Siyasetidir	S.1-s.2-3
Çocuk Bakımına Dair Ruhیات Bahisleri-Çocuklar Üzerinde Yapılan Telkinler-	S.1-s.3-9
Uyanıklar Kasabasının Çocukları	S.1-s.12-14
Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Hülâsa-i Mesaisi	S.1-s.17-18
Ebeveynin Vazifeleri ve Ebeveynsizlik	S.2-s.1-2
Temizlik	S.2-s.4
Çocuklarınızla Dost Olunuz	S.2-s.5
Çocuğunuz İnkısafta Niçin Geri Kalır?	S.2-s.6-7
Ben Neyim?	S.2-s.9
Uyanıklar Kasabasının Çocukları	S.2-s.10-12
Şehir Çocuğu	S.2-s.22
Bilmeyerek Yapılan Hayat Hayırsızlıkları	S.3-s.2
Heves	S.3-s.5
Gazi	S.3-s.10
Sinirli Çocukları Nasıl İdare Etmeli?	S.3-s.17-22
Adım Ne?	S.3-s.23
Çocuk Psikolojisi	S.3-s.28-30
Türk	S.3-s.30

Yavruların Hicranı	S.4-sayfa no
yok	
Yavruların Şükranı	S.4-sayfa no
yok	
Uyanıklar Kasabasının Çocukları	S.4-s.25-28
Haksızlık	S.4-s.29
Bir Günlük İşim	S.4-s.29
Anadolu	S.4-s.30
Parmaklar	S.4-s.30
Oyunla Ders	S.4-s.30
Her Türk Ailesi Mutlaka Bir Aile Hekimine Muhtaçtır	S.6-s.2-3
Lale Masalı	S.6-s.26
İlkbahar ve Çocuklar	S.8-s.1
Kız Çocuklarının Jimnastik Elbiseleri ve Geçirdiği İlk Devirler /Kız Çocukların Son Devirlere Ait İki Türlü Jimnastik Elbiseleri	S.8-s.2-3
Bebeğe Ninni	S.8-s.26
Merdiven	S.8-s.28
Biz Ne İyi Çocuklarız	S.8-s.29
Vapur	S.9-s.25
Yelkenli Gemi	S.9-s.26
Çocuk Halet-i Ruhîyesi ve Terbiyesi	S.11-s.21-24
Evlat Şefkati	S.12-s.10-11
Küçük Mektepli Tahriri Nüfus İşinde	S.13-sayfa no
yok	
Bebekler Nüfus Memuru	S.13-s.16
Evlat Sevgisi ve Çocuk Bakımı	S.13-s.24-27
Lakayt Ebeveyne İbret	S.13-s.27
Turgut'la Hale'nin Nüfus Manzaraları	S.13-s.29
Çocuk Halet-i Ruhîyesi ve Terbiyesi –Çocuklardan İstenilen İtaat Nedir ?	S.14-s.7-d.16
Çocuk Bir Kabiliyet Menbaidir	S.14-s.9-10

Amerika'da Oyun Mektepleri	S.15-s.17-21
Çocuğunuzun Mesleğini Kim Tayin Etmelidir?	S.15-s.22-23
Çocuk Bakımına Ait Öğütler	S.16-s.14
Annelere ve Muallimlere Bir Sıhhat Rehberi	S.16-s.23-27
Çocuklar Ne Vakit ve Niçin Çalarlar?	S.16-s.28-29
Çocuk Bakımına Aid Öğütler –Çocuk Beslemek- Annelere ve Muallimlere Bir Sıhhat Rehberi – Çocuklarda Sıhhi Adetlerin Tesisi Her Gün Kontrol Edilmelidir.	S.17-s.5-6 S.17-s.22-26
Bademcikler ve Adoniyetler	S.17-s.30-31
Çocuk Bakımına Aid Öğütler –Çocuk Felci	S.18-s.19-20
Bir Diş Fırçası Ailesinin Hikayesi –İngilizce'den Adapte-	S.20-s.16-17
Sihirli Kirazlar	S.22-s.17-19
Devleri Mağlub Eden Cüceler	S.22-s.21-22
Çocuklarımızı Niçin Nazlı Büyütmemeli, Şımarık Yapmamalıyız?	S.23-s.2-4
Küçük Çocuklara Kitaplar	S.24-s.9
	*
Annelik Sanatı	S.14-s.21

II.2. KONU BAŞLIKLARINA GÖRE FİHRİST

Tanıtmı Yazısı

Mecmua

S.1 Gürbüz Türk Çocuğu Niçin İntişar Ediyor? s.1

İsimsiz

S.1 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Hülasa-i Mesaisi s.17-18

Çocuk Siyaseti

A

Ağa Oğlu Ahmed

F.N. Çocuk Günü s.11

Akçuraoğlu Yusuf

F.N. Milli Şuur ve İnsani Vicdan,

Himâye-i Etfâl'e Yardımı Emreder s.12-14

Aka Gündüz

S.13 Nüfus hakkında Münevver Anneler
ve Babalarla Bir Hasbihal s.10

E

Emin Şükrü

S.19 İsveç Köy Belediyelerinde Çocuk Teşkilatı s.13-14

F

Fuad Refik

S.14 Çocuk Muhakemesi Nedir? s.23-24

F.R.

S.17 Bir Himâye-i Etfâl Kongresi s.29-30

S.19 Bir Himâye-i Etfâl Kongresi s.23-24

H

Halil Nihad

F.N. İnkılabın Manası ve Bu Günkü Neslin Vazifesi s.35

Hakkı Ferid

S.22 Portekiz Çocukları Koruma Derneği s.10-11

K

İstatistik Müdürü Umumisi ve Nüfus İşleri Mütihazsısı Kamil Jakar Bey

S.13 Umumi Nüfus Tahriri ve Çocuklar	s.2-3
Ergani Mebusu Kazım Vehbi	
F.N. Himâye-i Etfâl'e Dair	s.40-41
M	
M.Zekeriyya	
F.N. Amerika'da Himâye-i Etfâl ve Çocuk Haftası	s.44-45
R	
Ruşen Eşref	
F.N. 23 Nisan ve Himâye-i Etfâl	s.27-28
S	
Sabiha Zekeriyya	
F.N. İstikbal Davası	s.30-31
Nüfus Müdürü Umumisi Sabri	
S.13 Nüfus Bayramı –Türk Çocuklarına-	s.1-2
Selim Sırrı	
S.2 Milletlerin En Büyük Derdi:-Çocuksuzluk	
/Fransa Ne Halde?Biz Ne Haldeyiz?	s.14-16
S.16 Çocuğun Hıfsı Sıhhati ve Nüfus Siyaseti	s.10-11
V	
Veled Çelebi	
F.N. Himâye-i Etfâl	s.36-39
İsimsiz	
S.1 Milli Siyasetlerin En Mühimi Çocuk Siyasetidir	s.2-3
Çocuk Eğitimi	
A	
Abdülfeyyaz Tevfik	
S.2 Çocuk ve Terbiye: Çocuğun İçtimai Ehemmiyeti	s.18-20
S.3 Terbiye ve İlmi Terbiye	s.23-26
S.5 Çocuklarda Dikkat Hususu	s.8-10
Abidin Daver	
F.N. Yetim ve Öksüz Yavruların Annesi	s.33-34

A.D.		
S.16 Ölen Bir Çocuk Eğlencesi –Karagöz..Zavallı Karagöz		s.18-19
Ağa Oğlu Nezir		
S.18 Hanımlarımıza Düşen Mukaddes Bir Vazife		s.24-25
Ahmed Rasim		
S.5 Çocuk Ne Bilir?		s.14-16
Akçuraoğlu Yusuf		
S.21 Ana Cemiyeti		s.2-3
Çocuk Dr. Ali Şükrü Bey		
S.7 Banyonun Faideleri ve Sıhhi Banyonun Usulü		s.15-18
S.11 Çocuğu Emzirmeyecek Anneler,		
Emzirmenin Sıhhate Tesiri, Saatle Meme		
Vermenin Muhsinatı		s.9-11
Azime Reşid Hanım		
S.10 Çocuk		s.9-13
S.11 Çocuğu Terbiyesinde Bir Gül Olarak Görmek Zarureti		s.7-9
S.12 Çocuğu Terbiyesinde Bir Gül Olarak Görmek Zarureti		s.12-15
S.18 Çocuk ve Ceza		s.25-27
S.19 Çocuk ve Ceza		s.29-31
S.20 Çocuklarımıza Ceza Vermemek Mümkün mü?		s.30-32
B		
Belkıs Halim Hanım		
S.6 Çocuklarda Tezahür Eden Sinirin Nevileri		s.22-25
C		
Celal Sahir		
S.21 23 Nisan		s.37
Cenab Şehabeddin		
F.N. Yoksul Çocuklar		s.15-16
E		
Emineddin		
S.8 Okuma Öğrenmeyen Bir Çocuğun Başına Gelenler		s.28-29
Emin Şükrü		

S.11 Çocuk Yetiştirmek, Büyütmek İnce Bir Sanattır	s.12-15
S.14 Garpta Çocuk Klüpleri	s.4-5
S.16 Çocuk Ruhunda Teşebbüsü Şahsi	s.6-7
S.17 Çocuk Mütalaa Salonları	s.11-12
S.18 Çocukları Spora Nasıl Alıştırılmalıdır?	s.10-11
S.19 Garpta Köy Hayatını Çocuklara Nasıl Sevdireyorlar?	s.18-19

F

Doktor Fatma Reşid Hanım

S.6 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri- Çocuklarda Gizli Hastalıklar	s.34-38
S.7 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri	s.6-8
S.8 Mekteplerde Amel-i Sıhhat Dersleri	s.18-23
S.10 Zayıf Çocuklara Oyun ve Jimnastik	s.1-3

Feridun Vecdi

S.13 İhtimamın Asıl Manası	s.22
S.17 Niçin Sevilir?	s.1-2
S.18 Cigara İçen Çocuklar	s.12

Halk Tedrisat Dairesi Reisi:Firmin Barebey

S.20 Genç Kızları İstikbal İçin Nasıl Terbiye Etmelidir?	s.26-28
--	---------

Doktor Fuad

S.2 Ziyaretçi Muallimler	s.3-4
--------------------------	-------

Fuad Refik

S.11 Garpta Süt Damlaları Nasıl Teşekkül Etti?	s.4-6
S.12 Çocuğu Fenalıktan Koruyabilmek	s.22-d s.24
S.16 Garpta Çocuk Sinemalarında Yeni Teşkilat	s.4-5
S.17 Çocukları Fenalıklardan Koruma Cemiyeti	s.10-11
S.18 Garpta Çocuk Tiyatroları	s.6-7
S.20 Her Şeyden Evvel Çocuk Tam'ül-Sıhha Olmalıdır	s.3-4

H

Hilmi A.Malik Bey

S.9 Çocukta Tahayyülün Mevkii ve Ehemmiyeti	s.14-16
---	---------

H.A.M.

S.12 Çocuk Halet-i Ruhiyesi ve Terbiyesi:Ceza	s.26-d s.28
Hakkı Baha	
S.13 Tasarruf ve Terbiyedeki Ehemmiyet	s.28-32
H.M.	
S.15 Çocuğun Halet-i Ruhiyesi ve Terbiyesi – Çocuklardan İstenilen İtaat Nedir? 2	s.5-6
Hikmet Şevki	
S.20 Son Bir Beyanat Münasebetiyle	s.1-2
S.21 Kıymetli Bir Tarihçe	s.12-13
İ	
İbrahim Alaaddin	
F.N. Çocuk Hazretleri	s.29
İsmayıl Hakkı	
S.14 Çocuklar İçin İş Odaları	s.15
K	
Kadri Bahir	
S.22 Çocuk Sporları	s.8-9
Kazım Nami	
S.2 Terbiyede Çocuk	s.20-22
S.3 Muhtelif Yaştaki Çocuklar ve Tecrübî Ruhiyat	s.4-6
S.4 Asıl Terbiye Çocukta Seciye Yaratmaktır	s.11-12
S.5 -----nın Hikayesi– Beden Gibi Ruhunda Bir Hıfzıssahası Vardır-	s.20-23
S.9 Ebeveynin İlk Vazifesi	s.22
S.13 Çocukların Spontaniyetesi	s.18
S.14 Çocuk Sevgisi	s.6
S.15 Kreşler	s.24-25
S.17 Ebeveynin Vazifesi	s.2-3
S.18 Çocuklara Nasıl İyi İtiyatlar Öğretebiliriz?	s.5-6
S.19 Terbiye İhtiyacı	s.20-21
S.22 Çocukların Ebeveyne Karşı Himayesi	s.2
K.N.	

- S.20 Kuşları Seviniz s.24-25
 S.24 Masal Lazım Mı? s.10

M

Mehmed Nureddin

- S.21 Sevgililerimize Dair s.7

Münir Hayri

- S.7 Çocuklar Cumhuriyeti s.9-14

- S.10 Seneler.. ve Memleketler Arasında Çocuk

Terbiyesi Telakkileri –Çocuk Hayatında Bir Devr-i Alem- s.4-8

- S.11 Anne Mektebi –Hayat Mektebi s.1-3

- S.12 Yaz ve Çocuklar s.2-4

M.Nermi

- S.23 Çocuk Hayalindeki Gönül Gizliliği s.13-14

N

Nahid Ali

- S.18 Ankara Sokaklarında Çocuklar: Yedi Sokak da
 Yetmiş İki Çocuk s.1-2

- S.19 Ankara Sokaklarında Çocuklar: Sokakta Oynayan
 Hastalıklı ve Cılız Çocuklar s.1-2

- S.22 Ankara Sokaklarında Çocuklar: Çocuk Katillerini
 Nasıl Tecziye Edebiliriz? s.1

Ö

Ömer Bedrettin

- S.24 Yarının Güneşleri s.6

R

R.Y.

- S.15 Almanya'da Köy Çocuklarının Eğlenceleri s.12-13

S

Sabiha Zekeriya Hanım

- S.8 Mekteplerde Sıhhi Terbiye s.13-16

S.9 Bazı Çocuklar Niçin Zulümden Hoşlanıyor?	s.17-22
S.21 Himâye-i Etfâl'den Neler Bekliyoruz?	s.8-9
Said Nazif	
S.23 İlk Kitaplar	s.12
Selim Sırrı	
S.1 Bakımsız Çocuklar	s.10-12
S.3 Çocuklarımıza Oyun Mu Oynatalım, Jimnastik Mi Yaptıralım?	s.12-13
S.5 Yavrularımıza Oyun mu Oynatalım, Jimnastik mi Yaptıralım?	s.11-13
S.6 İki Yaşından Altısına Kadar Çocukların Terbiye-i Bedeniyesi	s.17-21
S.7 Sahipli ve Sahipsiz Çocuklar	s.34-35
S.18 Çocuklarımızın Cismani ve Manevi Terbiyesi	s.3-4
S.19 Aç Gözlü Çocukları Bu Huydan Nasıl Geçirmeli?	s.3-5
Sevim Yıldız Hanım	
S.5 Çocuklara Karşı Şefkatimizi Nasıl Göstermeliyiz?	s.17-20
Süleyman Nazif	
F.N. Unutmayın... Ve Verin!	s.22-23
Ş	
Ş.M.	
S.15 Her Memlekette Resimlerle Çocuklar Arasında Bir Cevelan	s.7-9
Şükûfe Nihal Hanım	
F.N. Avare Çocuklar;Hele Sizler!Hele Sizler!	s.25-27
Z	
Zeki Mesud	
S.21 İnkılap ve Çocuk	s.33-34
Bir Aile Reisi	
S.23 Oyuna Bizim Bahçeye Gelin	s.10-11
...	
S.17 Garpta Sanat Mektepleri	s.4

S.17 Ağaçları Seviniz	s.9
... Bey	
S.4 Çocuğunuza Rehber Olunuz!	s.10-11
... Hanım	
S.4 Ebeveynin Günahları	s.13-16
İsimsiz	
S.1 Çocuk Bakımına Dair Ruhiyat Bahisleri- Çocuklar Üzerinde Yapılan Telkinler-	s.3-9
S.2 Ebeveynin Vazifeleri ve Ebeveynsizlik	s.1-2
S.2 Çocuklarınızla Dost Olunuz	s.5
S.2 Çocuğunuz İnkişafıta Niçin Geri Kalır?	s.6-7
S.3 Bilmeyerek yapılan Hayat Hayırsızlıkları	s.2
S.3 Sinirli Çocukları Nasıl İdare Etmeli?	s.17-22
S.3 Çocuk Psikolojisi	s.28-30
S.8 Kız Çocuklarının Jimnastik Elbiseleri ve Geçirdiği İlk Devirler /Kız Çocukların Son Devirlere Ait İki Türlü Jimnastik Elbiseleri	s.2-3
S.12 Evlat Şefkati	s.10-11
S.13 Evlat Sevgisi ve Çocuk Bakımı	s.24-27
S.14 Çocuk Halet-i Ruhiyesi ve Terbiyesi – Çocuklardan İstenilen İtaat Nedir ?	s.7-d s.16
S.14 Çocuk Bir Kabiliyet Menbaidır	s.9-10
S.15 Amerika'da Oyun Mektepleri	s.17-21
S.15 Çocuğunuzun Mesleğini Kim Tayin Etmelidir?	s.22-23
S.16 Çocuklar Ne Vakit ve Niçin Çalarlar?	s.28-29
S.23 Çocuklarımızı Niçin Nazlı Büyütmemeli, Şımarık Yapmamalıyız?	s.2-4
S.24 Küçük Çocuklara Kitaplar	s.9
*	
S.14 Anelik Sanatı	s.21

A

Ahmed Rasim

- S.6 Gıdasız Çocuklar s.14-16
Çocuk Doktoru Ali Şükrü Bey
- S.4 Sağlam Bir Çocuk Elde Etmek İçin Gebelik Zamanında Yapılması Lazım Gelen Tedbirler s.17-20
- S.5 Doğacak Çocuklar İçin Sıhhi Ne Gibi Hazırlık Yapılmalıdır? s.4-7
- S.6 Sıhhi Çocuk Çamaşırı Nasıl Olmalı? s.8-12
- S.8 Sağlam Çocukların Muhtelif Aylarında Bulunması Lazım Olan Evsaf s.5-10
- S.9 Yeni Doğmuş Çocukların Bazı Hususiyetleri s.1-7
- S.11 Çocuklarda Hangi Gıda İntihap Olunmalıdır s.25-30
- S.12 Anne Sütünden Mahrum Olan Çocukları Beslemek Usulü s.6-9- d.s.18
- S.21 Süt Çocukları-Fazla Ölmeyi Mucib Eden Hastalıklar s.13-14
Ankara:Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkez Umumisi
- S.20 Çocuk Bakımına Ait Öğütler s.6

F

Dr. Fatma Reşid Hanım

- S.4 Çocuk Ölümüyle Mücadele s.3-6
- S.13 Şişman Çocuk Sıhhatli midir? s.14-16
- S.16 İctimai Ve Sıhhi Dertlerimizden Biri
-Doğduktan Sonra Ölen Çocuklar Değil,
Doğmadan Önce Ölen Çocuklar Meselesi s.1-3
Feridun Vecdi
- S.19 Nisan Sineklerle Mücadele Ayıdır s.15-16
- S.23 Veremle Mücadele Bir Terbiye Meselesidir. s.15-16
Dr.Fuad Bey
- S.5 Milli Facia:Çocuklarımızın Yüzde Yetmiş Ölüyor! s.1-3

K

	Kazım Nami	
S.11 Çocuklarda Seciye Teşkili		s.18-19
	M	
	Mahmud Celaledin Bey	
S.23 Memlekette İlk Pravantoryum		s.5-9
	Mec.S.	
S.24 Deniz Çocuğa Cesaret Aşılar		
Deniz Çocuğa Sıhhat Aşılar		s.7-8
	Mevhibe Ziya	
S.24 Açık Temiz Havanın Kudreti		s.5-6
	R	
	Doktor Rıza Tahir Bey	
S.14 Doğumdan İtibaren Sütten Kesilinceye		
Kadar Çocuk Bakımı		s.1-4
S.14 Çocuk Bakımına Dair Küçük Öğütler		s.18-19
S.20 Hasta Çocuğa Bakım Yolları		s.23-24
	S	
	Selim Sırrı	
S.8 Verem İrsi Midir Sari Midir?		s.4
S.17 Çocuklarımızın Bel Kemiği Nasıl Çarpılıyor?		s.7-8
	V	
	Vedide Baha	
S.19 Çocuklarımızda Sinir Hastalıkları –		
Gayri Tabii Korkular		s.8-9
S.20 Çocuklarda Sinir Hastalıkları		s.20-22
	İsimsiz	
S.6 Her Türk Ailesi Mutlaka Bir Aile		
Hekimine Muhtaçtır		s.2-3
S.11 Çocuk Halet-i Ruhıyesi ve Terbiyesi		s.21-24
S.16 Çocuk Bakımına Ait Öğütler		s.14
S.16 Annelere ve Muallimlere Bir Sıhhat Rehberi		s.23-27
S.17 Çocuk Bakımına Ait Öğütler –Çocuk Beslemek-		s.5-6

S.17 Hummayı Tifoidi veya Karahumma veya Sadece Tifo Nedir?	s.13
S.17 Annelere ve Muallimlere Bir Sıhhat Rehberi –Çocuklarda Sıhhi Adetlerin Tesisi Her Gün Kontrol Edilmelidir.	s.22-26
S.17 Bademcikler ve Adoniyetler	s.30-31
S.18 Çocuk Bakımına Ait Öğütler –Çocuk Felci	s.19-20
Hitabe	
S.14 Gazi Hazretlerinin Türk Gençliğine Hitabı	sayfa no yok
Beyanname	
S.13 Muhterem Paşa Vekilimiz İsmet Paşa Hazretleri Tahriri Nüfusun Ehemmiyet ve Şümulü Hakkında Milletimize ve Memurlarımıza Hitaben İki Beyanname Neşr Etiler	s.4-5
S.13 Baş Vekilimizin Bilumum Memurin ve Mütehaddimine Beyannameleri	s.7
Hikaye	
A	
Aka Gündüz	
S.1 Bir Kış Gecesi	s.14-16
S.2 Çürük Bir Elma İçin	s.23-25
S.3 Kanbur Vicdanlar	s.14-16
Ahmed Rasim	
S.3 Bir Çocuk Bir Cihana Değer	s.7-9
S.16 Hem Kekeme, Hem Dıg Dıgı, Hem Hım Hım	s.8-9
C	
C.S.	
S.23 Aksi Tesir	s.22
E	
Emineddin	
S.7 Bilmezlik -Cahil Küçükle İki Ufak Şişe-	s.39-40
S.9 Namuslu Olunuz!	s.26

S.11 Çatlı Bülbülü –Atmaca		s.31-32
S.12 Kötü Huy		s.28
S.21 Okuma Bilmeli		s.32
	Ercümend Ekrem	
S.21 Yadigar'ın Bayramı		s.17-18
	G	
	Gülşen Oğlu	
S.24 Periler Yurduna Seyahat		s.20-22
	H	
	Hikmet Şevki	
S.6 Kimsesizler Yuvası		s.27-28
S.8 Mukaddes İsim		s.26-27
	H.Ş	
S.9 Samanlıktan Saraya –Olcay Tok Hanım Efendiye-		s.23-24
S.12 Sefaletten Kurtaran El		s.29-30
S.14 Tahkik Eden Emel		s.13-14
S.16 Kanayan El		s.16-17
S.17 Çocuk Kalbi		s.27-28
S.18 Küçüğün Tesellisi		s.20-21
S.20 En Büyük Yardım		s.13-14
	İ	
	İbrahim Alaaddin	
S.21 Öğle Yemeği		s.15-16
	K	
	Kadri Bahir	
S.22 Asrı Hazar		s.24
	N	
	Nihad Şevki	
S.19 Yankesici Çocuk		s.12
	S	
	Selim Sırrı	
S.22 Bir Annenin Fedakarlığı –İskandinavya Hikayeleri-		s.3

	Server Rifat	
S.22	Güzin'in Sesi	s.26-27
	T	
	Turhan-Tunç	
S.2	Gürbüz Türk Çocuğu Nasıl Meydana Gelir? 1	s.8-9
S.3	Gürbüz Çocuk Nasıl Meydana Gelir? 2	s.10-11
	İsimsiz	
S.1	Uyanıklar Kasabasının Çocukları	s.12-14
S.2	Uyanıklar Kasabasının Çocukları	s.10-12
S.4	Uyanıklar Kasabasının Çocukları	s.25-28
S.20	Bir Diş Fırçası Ailesinin Hikayesi	
	-İngilizce'den Adapte-	s.16-17
S.22	Sihirli Kirazlar	s.17-19
S.22	Devleri Mağlup Eden Cüceler	s.21-22
	Şiir	
	A	
	Afacan	
S.23	Yeni Rakamları Öğrendim	s.20
	A. Hikmet	
S.21	Gürbüz	s.39
	A.K.	
S.8	Sakarya	s.29
S.14	Teşrinlere Dair	s.20
	A.Yıldırım	
S.5	Vatan Yavrularımız	s.25
	Azım Nureddin Mustafa Bey	
S.13	Çırçır İle Karınca	s.20
	C	
	Celal Sahir	
S.21	İmtihandan Sonra	s.19
S.21	Ordu Orta Mektebi Marşı	s.19
	E	

Emin Receb

S.21 Kelebek İle Arı Masalı	s.36-37
S.23 İpek Böceği	s.22
S.24 Çıplak Ayaklı Çocuk	s.30-31

H

Halide Nusret

S.9 En Büyük Vazife	s.28
F.N. En Büyük Vazife	s.24

İ

İshak Refet

S.21 "Kurtuluş" dan Bir Parça	s.39
S.22 Gurur	s.2

İsmail Ziya

S.24 Bağ Dönüşü –Vefa Umur'un Ağzından-	s.23
Kilis Gazetesi Sahibi ve Müdürü Ragıb Beyin kızı İsmet	
S.22 Türk Kızı	s.25

İzzet Ulvi Gültekin

S.7 Çocuk	s.39
-----------	------

K

Kazım Nami

S.5 Top Oyunu	s.26
S.7 İnsanlık	s.42
S.9 Dua	s.23
S.12 Ayla Yıldızlar	s.22
S.23 Ben Yokum, Biz Varız	s.20

M

Mustafa Doğan

S.21 23 Nisan	s.30
S.21 Bir Kış Gecesinde	s.31

M.Z.

S.21 Himâye-i Etfâl'i Unutmayalım	s.30
-----------------------------------	------

Ö

	Ömer T. Ay	
S.4	Ana Mektebi	s.30
	Ş	
	Şinasi Gün Doğru	
S.2	Yirmi Dokuz Teşrin-i Evvel	s.29
	Şükûfe Nihal	
S.9	Günay'ın Şiiri –üç yaşındaki kızım-	s.26
	T	
	Turgut	
S.23	Küçük Mekteplinin Elifbadan Şikayeti	s.20
S.24	Yaz Mı Kış Mı?	s.15
	İsimsiz	
S.2	Temizlik	s.4
S.2	Ben Neyim?	s.9
S.2	Şehir Çocuğu	s.22
S.3	Heves	s.5
S.3	Gazi	s.10
S.3	Adım Ne?	s.23
S.3	Türk	s.30
S.4	Yavruların Hicranı	s.4
S.4	Yavruların Şükranı	s.4
S.4	Haksızlık	s.29
S.4	Bir Günlük İşim	s.29
S.4	Anadolu	s.30
S.4	Parmaklar	s.30
S.4	Oyunla Ders	s.30
S.8	İlkbahar ve Çocuklar	s.1
S.8	Merdiven	s.28
S.8	Biz Ne İyi Çocuklarız	s.29
S.9	Vapur	s.25
S.9	Yelkenli Gemi	s.26
S.13	Küçük Mektepli Tahriri Nüfus İşinde	sayfa no yok

S.13	Bebekler Nüfus Memuru	s.16
S.13	İki Mektup –Kaya’dan Sevim’e Sevim’dan Kaya’ya	s.20
S.13	Lakayt Ebeveyne İbret	s.27
S.13	Turgut’la Hale’nin Nüfus Manzaraları	s.29
Masal		
B		
Büyükanne		
S.3	İşpenç Horozu ile Kaplan	s.39-40
S.4	Sığircık Masalı	s.21-22
M		
Masalcı Baba		
S.24	Ayaz Paşa	s.18
M.Celal		
S.22	Masalcı Baba	s.20
İsimsiz		
S.6	Lale Masalı-manzum-	s.26
Hatıra		
A		
Ahmed Rasim		
S.7	Cici Ana-Cici Baba	s.19-22
S.8	Cici Kızım Azra!	s.11-12
S.9	Süt Kardeşim!	s.10-12
Aka Gündüz		
F.N.	Birkaç Çocukluk Hatırası	s.48-51
C		
Cemil Cudi		
S.20	Bir Çocuk Mahkemesi Reisinin Hatıratı	s.9-10
E		
Ercümend Ekrem		
S.22	Mektebim	s.13
F		

	Falih Rıfkı	
S.23 İki Çocuk		s.1
S.24 Halil'in Cumhuriyeti		s.2
	K	
	Kazım Nami	
S.21 Ah!Bu Çocuklar!		s.3-4
	M	
	Mehmed Nureddin Bey	
F.N. Türk Çocuğuna Dair		s.42-43
	Mehmed Şerif	
S.16 Zeyneb,Çocuk Sarayında		s.21-22
	Münir Hayri	
S.15 Hanımlar, Efendiler, Biraz Durunuz Lütfen...		s.3-4
	S	
	Selim Sırrı	
S.21 Dahi Çocuklar!		s.5-6
	Şarkı	
	Aka Gündüz	
S.3 Türkü –Himâye-i Etfâl Yavrularına [erkek çocuklar söyleyecek] s.3		
S.14 Kardeşler Türküsü (Güfte:Aka Gündüz Beste:Mühendis Halis)		s.17
	Beste:Mühendis Halis	
S.8 Vatan Kızı		s.27
	Güfte:Kazım Nami Beste:R.B.	
S.9 Çocuklara Mahsus Kolay Besteler		s.23
	Ninni	
	İsimsiz	
S.8 Bebeğ Ninni –malum ninni makamında-		s.26
	Gezi Yazısı	
	Dr. Fuad	
S.4 Amerika'da Çocuklar Saltanat Sürüyorlar		s.6-9

S.6 Çocuk Parkları		s.4-7
	Oyun	
	E	
	Emin Receb	
S.20 Leyla İle Kaya		s.7-8
	K	
	Kazım Nami	
S.20 Top Oyunu		s.24
	İsimsiz	
S.4 Şimendifer Oyunu-Rond		s.23-24
S.5 Koyun Kuzu Oyunu-Rond		s.24-25
S.6 Çocuklara Yazı Oyunu		s.29
S.9 Açık Havada Çocuk Oyunları –Halka Oyunu-		s.25
	Mektup	
	A	
	Abdulhak Hamid	
S.6 Abdulhak Hamid Bey tarafından cemiyetimize gönderilen mektubun sureti		s.1-2
	A.Nuri	
S.6 Osmaniye İlinden İltifat ve Malumat		s.30
	B	
	Bebek	
S.3 Bizi Dövmeyiniz!		s.16
	H	
	Habibe Hanım	
S.7 Vatanın Pek şerefli Pek Kıymetli Bir Ailesi- Habibe Hanım'ın mektubunu fahr ve memnuniyetle derc ediyoruz-		s.30-33
S.8 İzmir`deki Habibe Hanım Validemizin gönderdiği ikinci mektup		s.31-33
	Hikmet Şevki	
S.7 Çocuk Nedir? -Amcamın Köşesi		s.36-38

- S.9 Çocuğun Ailedeki Mevkii –Amcamın Köşesi- s.12-13
- S.10 Aile Yuvasında Çocuk –Amcamın Köşesi- s.14-16
- S.11 Çocuk Nasıl Eğlenmelidir? –Amcamın Köşesi- s.15-16
- S.12 Çocuklardaki Fıtri İstidatlar
–Amcamın Köşesi- s.15-d. s.18
- S.14 Mektep Hayatı –Amcamın Köşesi- s.12
- S.15 Mürebbiye Meselesi –Amcamın Köşesi- s.9-10
- S.18 Çocuğun Okuyacağı Kitaplar –Amcamın Köşesi- s.8
- S.19 Çocuğun Gıdası –Amcamın Köşesi- s.6-7
- S.20 Çocuk Aile Yuvasına Nasıl Alıştırılmalıdır?
–Amcamın Köşesi- s.4-5
- S.22 Eğlencede İntizam –Amcamın Köşesi- s.4
- S.22 Çocuğun Tatili –Amcamın Köşesi- s.7

M

Mevhibe Ziya

- S.19 Anne –Annemin Köşesi- s.17
- S.20 Bir Anne Yavrusunu Nasıl Sever?
–Annemin Köşesi- s.11-12
- S.22 Bir Annenin Eksilmeyen Endişeleri
–Annemin Köşesi- s.5-6

O

Sabık Muş Mebusu Osman Kadri

- S.19 Şayan Dikkat Bir Mektup –Mecmuamızın Neşriyatı
Sayesinde Çocuğunu kurtaran Bir Baba- s.24

Diğer

Üç Kız Arkadaş

- S.6 Gelibolu Şubemiz Tarafından Himaye Edilip Yetiştirilen
Üç Kızımız -tarafından merkeze gönderilen mektup- s.16
Brüksel'de Beynelminel Himâye-i Etfâl Cemiyeti Katibi Umumisi
- S.7 Brüksel'de Beynelminel Himâye-i Etfâl Cemiyeti
Katibi Umumisinden Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti
Reisi Kırklareli Mebusu Doktor Fuad Bey'e 9 Mart 927

tarihinde gönderilen mektup s.4

Çeviri

A

Afife Celal

S.23 Sihirli Tokmak –İngilizce’den nakledilmiştir- s.17-19

A.C.

S.24 Dans Hocası –İngilizce’den nakledilmiştir- s.13-15

M

M.Celal

S.22 Bilin Bakalım Ben Kimim?
–İngilizce’den nakledilmiştir- s.19

N

Nurullah Ata

S.24 Tenbel Arı –Fransızca’dan nakledilmiştir- s.16-18

Bulmaca

S.24 Bakalım En Evvel Kim Bulacak? –iki resim- s.31

İlan

S.1 Sualler: Cevaplar: s.16

S.2 Sualler,Cevaplar Sütunu: s.16

S.3 Gürbüz Çocuk Müsabakası s.9

S.3 Çocuk Manzaraları Hakkında/Her nüshada bir takım
çocuk manzaraları derc ediyoruz. s.27

S.3 Çok Evlatlılar Müsabakası Başladı s.34

S.3 Ankara’da bulunup da bu müsabakaya
girmek isteyenlere kolaylık s.36

S.4 Gürbüz Güzeller Müsabakası

S.4 Mecmuamız Ankara’da Çıkıyor.Her türlü müracaatların
merci Ankara’da Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi
Umumisi’dir. Mecmuamıza abone olunuz.

S.4 Abonemiz yalnız seneliktir. Bedeli iki yüz kuruştan ibarettir. s.18

S.4 Mecmuamızın merkezi:Ankara’da Himâye-i Etfâl
Cemiyeti Merkezi Umumisi’dir. s.20

- S.4 Vatanı bu iki çocuktan hangisine teslim edersiniz?
 Hiç şüphe yok ki şu sağdaki iyi bakılmış gürbüze
 ya soldaki hastalıklı,bakılmamış çocuğu atmalı mı?
 Hayır! Onu da iyi bakalım,sıhhatli,gürbüz yetiştirelim.
 Bunun için ne yapalım? ... s.24
- S.4 Altı aylık abonemiz yoktur. s.31
- S.4 Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakası s.31
- S.4 Muallimlerimize soruyoruz: Çocuklar arasında sıyan
 muameleyi nasıl temin etmelidir? s.31
- S.4 Çok Evlatlılar Müsabakası s.32
- S.4 Gürbüz Güzeller Müsabakası s.33
- S.4 Gürbüz Çocuk Müsabakası s.38
- S.4 Vakit Gazetesinde Üstad Hüseyin Rahmi Beyin
 Şaheser Romanı:Mezardan Kalkan Şehit.
 mutlaka okuyunuz. s.40
- S.4 Muhterem Tüccarımızın İntizar-ı Şefkatine
 mecmuamıza ilan veriniz! s.40
- S.5 Himâye-i Etfâl Cemiyetine her vesile ile yardım ediniz.
 Mecmuamıza abone olunuz. s.5
- S.5 Çok Evlatlılar Müsabakası s.26
- S.5 Kıymetşinas Karilerimize Bundan evvel çıkan bütün
 nüshalarımız tükenmiştir.Hepsini ikinci defa tab ettiriyoruz.
 Eksik sayısı olanlar hangi numaradan ve kaç tane
 istediklerini şimdiden bildirmelidirler. Müracaat mahalli:
 Ankara'da Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi Umumisidir. s.31
- S.5 Mecmuamızın evvelki nüshaları tükenmiştir.
 Bu kere ikinci defa tab ettiriyoruz. s.40
- S.5 İstanbul karilerimize:Mecmuamızın İstanbul'daki
 tevzi mahalli Resimli Perşembe idarehanesidir.
 Mecmuamıza bir an evvel abone yazalımz. s.40
- S.6 Merkezimiz aile doktoru isteyenlere rehberlik edecektir. s.3
- S.6 Himâye-i Etfâl cemiyetine her vesile ile yardım ediniz.

Mecmuamıza abone olunuz.	s.13
S.6 İstanbul karilerimize Mecmuamızın İstanbul'daki tevzi mahalli Resimli Perşembe idarehanesidir. Mecmuamıza bir an evvel abone yazılız.	s.13
S.6 Sizde bir lira vererek Himâye-i Etfâl'e aza olunuz.	s.25
S.6 Mecmuamıza abone olunuz ve başkalarının abone olmasına delalet ediniz.	s.33
S.6 Gelecek nüshamızda karilerimize üç renkli bir tablo hediye edeceğiz.	s.42
S.6 Türk Hava Mecmuası -Türk Teyyare Cemiyetinin fikirlerini neşr eder-	s.45
S.6 Mecmuamıza Gönderilecek Yazılar	s.47
S.6 Gelecek 7. Nüshamızın Münderacatından Bazıları	s.48
S.7 Mecmuamıza abone olunuz ve başkalarının abone olmasına delalet ediniz.	s.35
S.7 Himâye-i Etfâl'e aza olunuz.	s.39
S.7 Umumi Kongre tafsilatı gelecek sayımızda	s.44
S.7 Gelecek nüshamızda:..... Mutlaka okuyunuz. Mutlaka abone olunuz ve başkalarının abone olmasına lütfen delalet ediniz.	s.48
S.7 “Dilek Mecmuası”	s.48
S.7 Türk Hava Mecmuası Teyyare Cemiyetinin fikirlerini neşreder.	s.48
S.8 İkinci Tablarımız 1. ve 2. nüshalarımızın ikinci tablaları bitmiş ve koleksiyonları eksik olan karilerimize gönderilmiştir. Diğer sayılar dahi tab edilmektedir. İkmal olunur olunmaz gönderilecektir.	s.36
S.8 Balıkesir’de Bayi Arıyoruz	s.38
S.8 Bilumum Merakiz ve Şuabata	s.39
S.8 Üç Renkli Tablo	s.40
S.8 Türk Hava Mecmuası	s.40
S.9 Bu nüshamızda üç renkli zarif bir tablo ilave edilmiştir.	Kapak

- S.10 Bu nüshamızda çocuk müsabakasının neticelerini okuyunuz. Kapak
- S.10 Birinci kısım çocuk müsabakası bitti. Tafsilatı bu nüshamızda okuyunuz. s.13
- F.N. Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakası Bitti s.29
- F.N. Gelecek 10 Temmuz Nüshamızı Mutlaka Okuyunuz. Çok Mühim Yazılar Vardır. s.46
- F.N. Onuncu Temmuz Nüshamız Pek Zengin Münderecat İle Çıkacaktır s.47
- F.N. Merkezi Umumimiz Bir Aile ve Çocuk Kütüphanesi Tesis Ediyor s.51
- F.N. Muhterem Halkımıza, Tabi' ve Naşirlerimize Himâye-i Etfâl'e Hediye Edeceğiniz En Küçük Kitabın Bizce Pek Büyük Kıymeti Vardır s.51
- S.11 Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakasının İkinci Kısım s.17
- S.12 "Mecmuamız birinci senesini bitirdi. Muhterem ve şefkatli milletimiz Himâye-i Etfâl Cemiyetiyle mecmuamıza karşı gösterdikleri alaka ve muavenete karşı arz-ı şükran ederiz. Gelecek 13. nüshamızdan itibaren ikinci yaş girdi mecmuamız mazhar olduğu teveccüh ve rağbete şükran mukabelesi olmak üzere daha mükemmel ve faideli bir surette intişarına devam edecektir. Müddetleri hitam bulan abonelerimiz bir ay zarfında kayıtlarını tecdid ettirip ettirmeyeceklerini lütfen bildirmeleri rica olunur." Kapak
- S.13 28 Teşrin Evvel Cuma Günü Umumi Tahrir Nüfusa Hazırlanınız! Kapak
- S.13 28 Teşrin Evvel Cuma Günü Umumi Nüfusun Yazılma Günüdür. sayfa no yok
- S.13 Umumi Nüfusumuz Tarif Ettiğimiz Tarzda Yapılacaktır. s.11
- S.14 Gazi Hazretlerinin Ulvi Hitabeleri Bu Nüshamızın İlavesidir. Kapak
- S.14 Himâye-i Etfâl Merkezi Umumisi Gerek Çocuklar,

Gerek Anneler İçin Mükemmel Bir Kütüphane Hazırlamaktadır.	s.30
S.14 Haydi Kitabını Alınız.	s.32
S.15 Anneler, Babalar, Müsabakamıza Yavrularınızın Resmini Gönderiniz.	s.14
S.15 Çocuğunuz Ne Okuyor? –Haydi-	s.32
S.16 Anneler,babalar, müsabakamıza yavrularınızın resmini gönderiniz.	s.15
S.16 Yeni Bir Çocuk Mecmuası	s.27
S.16 Çocuk Külliyyatımız	s.32
S.17 Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakası 2. Müsabaka Bitmek Üzeredir.	s.3
S.17 Çocuklarımız Ne Okuyor?	s.28
S.17 Çocuk Külliyyatımız	s.31-32
S.18 Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	s.6
S.18 Hollandalı İkizler	s.31
S.18 Çocuk Külliyyatımız	s.32
S.19 Çocuk Külliyyatımız	s.32
S.20 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	sayfa no yok
S.21 Evde Mektep	s.16
S.21 Mecmuamız Pek Yakında Yenilikler Gösterecek Sizi Memnun Edecek Bir Şekilde Çıkacaktır. Mecmuamız En Yüksek Kalemlerin Muavenetini Temin Etmiştir. Bundan Böyle Mecmuamızda Celal Sahir, Ruşen Eşref, Ercümend Ekrem Beyler Çocuklara Aid Yazılmış En Güzel Musahabelerine, En Sevimli Şiirlerine Tasadüf Edebileceksiniz. Bu Suretle “Gürbüz Türk Çocuğu” Memlekette Tam Bir Çocuk Edebiyatı Vücuda Getirmiş Olacaktır. Biraz Bekleyecek Olursanız “Gürbüz Türk Çocuğu” En Güzel ve Kusursuz Bir Mecmua Olarak Bulacaksınız.	s.32
S.21 Müsabakamız	s.40
S.21 Himâye-i Etfâl Çocuk Külliyyatı	sayfa no yok

S.22 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	sayfa no yok
S.22 Keçi Çobanı	s.11
S.22 Gürbüz Türk Çocuğu Müsabakasının İkinci Kısımının Neticesi	s.12
S.22 Müsabakamız	s.19
S.22 Gürbüz Türk Çocuğu Üçüncü Müsabakasına Başlanıyor	s.14
S.22 Gürbüz Türk Çocuğu Üçüncü Müsabakasına Başlanıyor	s.15
S.23 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	sayfa no yok
S.24 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	sayfa no yok
S.24 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı	s.31

Sohbet

A

A.K.

S.15 Babalı Babasızlara Dair	s.1-2
------------------------------	-------

T

Trakyalı (Dr.Fuad)

S.19 Muhterem Köylülerimize	s.10-11
-----------------------------	---------

Sorulan Suallere Cevaplar

S.3 Evlatlık verir misiniz?	s.40
-----------------------------	------

S.3 Grip hastalığına dair	s.40
---------------------------	------

s.4 Annelerle Çocuklar İçin Sıhhi Öğütler- Kuşpalazı Nedir?	
---	--

Çocuklarda İshal. Çocukların Büyümelerinde

Mühim Amil Vitamin Nedir? Çiğ Meyvelerin Ehemmiyeti.

Meme Çatlağı

s.33-34

Rica

S.2 Lütfen gönderilecek makalelerin,mecmuanın nihayet	
---	--

iki sahifesini aşmaması ve kağıdın bir yüzüne

yazılması ve her türlü muhaberatta imzaların

okunaklı olması rica olunur.

s.16

S.3 Muhterem karilerimize: Gürbüz Türk Çocuğu Mecmuası,	
intişarının temini için kıymettar muavenet ve delaletinizi	
rica eder. Senelik abonesi 200 kuruş ve nüshası 15 kuruş.	
Bayilerimiz için şartlarımızı bir veche atfıdır.	

- S.3 Himâye-i Etfâl Cemiyeti,kimsesiz çocuklar için nazar-ı
himmetinizi celb ve muavenetinizi rica eder. s.28
- S.8 Fahri Bayilerimize Rica s.39

Liste

- S.1 Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Şuabatının Esamisi/
Amerika'daki Cemiyetimiz Şuabatı/ Kıbrıs'taki
Himâye-i Etfâl Cemiyeti s.19-20
- S.6 Memleket Hariçinde Bulunup da Mecmuamıza Abone
Olan Şefkatli Vatandaşlar s.46-47

Haber

- S.2 Cemiyetimize yardım edenlerin manevi zevk duyacakları
bir vakıa/Afyonkarahisar'da beş sene evvel himaye
edilen Hayri hakkında malumat s.17-18
- S.2 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Bir Aylık Hülâsa-i Mesaiyi
(20 alt başlık ile yapılanlar anlatılmış s.26-28
- S.2 İki Ay Zarfında Hariçten Ne Kadar Yardım Edildi? s.30-32
- S.2 Kıbrıs'ta Faaliyet s.32
- S.3 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Muhtelif Mesaisine Dair
Hulasa (13 alt başlık) s.31-32
- S.3 Dokuz Çocuklu T.B.M.M. memurlarından
Sıdkı Efendi Ailesi s.34-35
- S.3 Uşakta Ahval-i Sıhhiye s.37
- S.3 Merkezi Umumi Tedavihanesinde s.38
- S.3 Kanada'da Cemiyetimiz Hakkında Bir Nutuk s.38
- S.4 Üç Bin Liradan Fazla Veren Elazizli
Hafız Muhammed Efendi s.4
- S.4 Üç Bin Liraya Yakın Veren Elazizli Yasin Efendi s.4
- S.4 Vatan çocukları için her vakit ibzal muavenet eden
Detroit Şubemize mensup aza hakkında izahat s.4
- S.4 İngiltere'nin Manchester şehrindeki şubemizin
şefkatli reis ve azaları s.4
- S.4 Kan Ağlayan Masum Hırsız Çocuklarımızı ölümden

kurtarmak için kalplerimizi seferber edelim!	s.1-2
S.4 Mini Mini Melahat Necati ile Annesi	s.25
S.4 İki Büyük Kalpli Vatandaş	s.31
S.4 Cenve'den Yardım	s.32
S.4 Cemiyetin Muhtelif Mesaisine Dair Hulasalar (17 alt başlık)	s.35-38
S.4 Cemiyetimiz Anakucağı Müessesesinde Bakılan İki Kardeş	s.39
S.4 Hüseyin Abad Şubemiz. -İlgın Şubemiz -Bafra'da Teşekkül Eden Şubemiz	s.40
S.5 Cemiyetimizin Anakucağı Müessesesinde Bakılan ve Kurtarılan Bir Yavru. Seyyid M'in önceki ve bugünkü hali	s.5
S.5 Meksika'da Harikulade Bir Mektep:Çocuk Şehri. (Kıbrıs Birlik'ten nakleden:Kazım Nami)	s.27-31
S.5 Şaziye Kazım Hanım Efendi	s.33-34
S.5 Ankara Merkezimizde	s.34
S.5 Cemiyetimizin İzmir Merkezi	s.35-37
S.5 Cemiyetimizin İstanbul Merkezi	s.37-38
S.5 Bozburun Şubemiz	s.39
S.5 Kasaba Şubemizde Faaliyet	s.39
S.5 Orhaneli Şubemiz	s.40
S.5 İzmit Şubemiz	s.40
S.6 Cemiyetimizin Anakucağı Müessesesinde Bakılan ve Kurtarılan Yavruları -Nihal ve Latif Osman-	s.13
S.6 Gelibolu Şubemiz Tarafından Himaye Edilip Yetiştirilen Üç Kızımız	s.16
S.6 Şefkatli Bir Vatandaş-New York Tahsildarı Alioğlu Cafer Efendi-	s.27
S.6 Cemiyetimizin Tokat Merkezi	s.33
S.6 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Balosu -Büyük Gazimi de Teşrif Buyurdular-	s.38-39
S.6 Gelibolu Şubemizin Kıymetli Faaliyeti	s.39-40

S.6 Adana Kongresi ve İntehabatı	s.40
S.6 Çocuk Sarayı	s.41
S.6 Diyarbakir Kongresi ve İntehabatı	s.42
S.6 Cebel Bereket Merkezimizde ...	s.42
S.6 Ödemiş Bakımevinde Bakılan Mübarek Şehitlerimizin Yetimleri	s.43
S.6 Malatya Merkezimizin Teşekkürü	s.43
S.6 Muş Şubemizin Teşekkür ve Faaliyeti	s.44
S.6 İstanbul'da Çocuk Doğumu- Kanun-i Sani 927 ayı zarfında-	s.44
S.6 Silvan Şubemizin Faaliyeti	s.44
S.6 Tokat Malumatına İlave	s.44
S.6 Avanos Şubemizin Himayesindeki Çocuklara Açtığı Demircilik Kursu	s.45
S.6 Faal Soma Şubemize Bir Nazar	s.47
S.7 Ankara'da Verilen Himâye-i Etfâl Balosu İntibaları	s.1-5
S.7 Brüksel'de Beynelminel Himâye-i Etfâl Cemiyeti	s.4
S.7 Hind'in Asil ve Şefkatli Bir Evladı -Rahmet Alihan Dindaşımız-	s.18
S.7 Amerika'nın Lawrence Şehrindeki Himâye-i Etfâl Merkezimizden Bir Grup	s.29
S.7 Vatanın Pek şerefli Pek Kıymetli Bir Ailesi	s.30-33
S.7 Elaziz Merkezimizde Çalışkan Muhterem Zevat İle Himaye Olunan Yavrular	s.38
S.7 Hayrabolu Himâye-i Etfâl Şubemizin Giydirdiği Çocuklardan Bir Grup	s.40
S.7 Bursa Merkezimiz Tarafından Himaye,Tedavi Edilen Mini Mini Yavrular	s.41
S.7 Terste de Himâye-i Etfâl Balosu	s.41
S.7 Malatya Merkezimizin İntihabı	s.42
S.7 Kasaba Şubemizin Senelik Kongresi	s.42
S.7 Kofcağız Şubemiz	s.42
S.7 Gürbüz Türk Çocuğu Mecmuasının İlan Tarifi	s.43
S.7 Zile Şubemizin Himayesindeki Yavruardan Bir Grup	s.43

S.7 Gaziantep Merkezimiz	s.44
S.7 Develi Kazasında Şubemiz	s.44
S.7 Karacabey Şubemiz	s.44
S.7 Niğde Merkezimiz	s.44
S.7 Reşadiye Şubemizin Teşekkülü	s.44
S.7 Gemlik Şubemiz	s.44
S.7 İznik Şubemiz	s.44
S.7 Yenişehir Şubemiz	s.44
S.7 Memleket Hariçinde Bulunup da Cemiyetimize Yardım Eden Vatandaşlar	s.45
S.7 Clerton Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi (dolar bağışı ve isimler)	s.45-47
S.7 Lawrence Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi (dolar bağışı ve isimler)	s.45-47
S.8 Babaeski Şubemiz	s.16
S.8 Tokat Himâye-i Etfâl Cemiyeti	s.24-25
S.8 23 Nisan Çocuk Günü Bütün Millet Teyit Etti -haber ve telgraf örnekleri-	s.33-34
S.8 Kocaeli Merkezimiz	s.34
S.8 Cebel Bereket Meclis Umumisi	s.35-36
S.8 Bursa Merkezimizin Faaliyeti	s.36
S.8 Medaniye şubemizin Heyeti İdaresi	s.36
S.8 Armudlu Nahiyesi	s.36
S.8 Çocuk Günü Düğün Günü (Ahmed Rasim)	s.37-38
S.8 Mersin Merkezimizin Hanımlar Şubesi	s.38
S.8 Ilgın Şubemizin Faaliyeti	s.38
S.8 Amerika'nın Toledo Şehrinde Bulunan Şefkatli, Himmetli Millettaşlarımız	s.39
S.8 Mardin Merkezimiz	s.39
S.8 Van Merkezimiz	s.39
S.8 Tokat Himâye-i Etfâl Merkezinin Üç Ay Zarfindaki Mesai Hulasası	s.40

F.N. 23 Nisan Türklerin Kurtuluş Günü ve Çocuk Günüdür	s.2
F.N. Ankara Çocuk Bayramı	s.2-3
F.N. Bursa Programı	s.4-8
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa'da Çocuk Müsabakaları	s.17-18
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.19
F.N. Zile'de Çocuk Bayramı	s.20
F.N. Osmaniye- Ergani'de Çocuk Bayramı	s.20
F.N. Çocuk Günü Bu Sene Büyük Bir Bayram Şeklini Aldı	s.21-22
S.12 Mecmuamız Kahraman Ordularımızın Şanlı Zaferini Tebrik Eder	s.1
S.13 Refet Bey Ailesi-Bir Ana ve Babanın Saadeti	s.7
S.14 Afrika'nın Ortasında Mini Mini Bir Avrupalı	s.8
S.14 Avanos Şubemiz Faaliyet Göstermektedir	s.11
S.14 Bir Gürbüzümüz Vefat Etti	s.13
S.14 Mısır Merkezimizin Umumi İçtimalı	s.19
S.14 Mısır'daki Müşfik Vatandaşlarımız	s.25
S.14 Erbaa'da Şefkatli Halkın Cemiyetimize Teberruları	s.25-26
S.14 Amerika'da Clerton Şehrinde Bulunan Hamiyet ve Şefkatperver Milletdaşlarımızın Cemiyetimize Hediyelediği	s.26-27
S.14 İzmir'de Çocuk Bahçesi	s.28-30
S.14 Tokat Merkezimizin Faaliyeti	s.31
S.14 Kozan Şubemiz	s.31
S.14 Lapseki Şubemiz	s.31
S.14 Zile Şubemizin Faaliyeti	s.31
S.14 Van Merkezimiz	s.31
S.14 Mepaveri Şubemiz	s.31

S.14 Orhan Gazi Şubemiz	s.31
S.14 Magosa'dan Teberruat	s.32
S.14 Ekrem İlahi Han	s.32
S.14 Berlin'den Cemiyetimize Teberruat	s.32
S.14 Detroit Merkezimiz	s.32
S.14 Çanakkale Merkezimiz	s.32
S.14 Kıbrıs'ta Himâye-i Etfâl Faaliyetleri	s.32
S.14 Marsilya'daki Vatandaşlarımızın Teberruları	s.32
S.15 Dünya Himâye-i Etfâl Cemiyetlerine Dair Malumat	s.27-32
S.16 Çocukları Himaye	s.3
S.16 Şefkatli Vatandaşımız	s.3
S.16 Mısır'da Türk Cemiyet Hayriyesi Tarafından Yapılan Şenlikler	s.12-13
S.16 Mısır'da İlk Medeni Nikah	s.13
S.16 Faal Samsun Himâye-i Etfâl Merkezimizin Himayesine Aldığı Çocuklar Serisinden	s.17
S.16 Mersin'deki Hayır Müesseselerimiz	s.20
S.16 Cemiyetimize Kıymetli Yardımlarda Bulunan Uzak Ülkelerdeki Vatandaşlarımız	s.30-31
S.16 Diyarbakır Himâye-i Etfâl Cemiyeti	s.31
S.16 Faal Samsun Himâye-i Etfâl Merkezimizin Himayesine Aldığı Çocuklar Serisinden	s.31
S.17 Cemiyetimizin Muhtelif Mahallerdeki Faaliyetleri	s.17-21
S.17 Kahire Türk Cemiyeti Hayriyesi Yeni Heyeti İdare Teşekkül Etti	s.26
S.18 Balıkesir'de Himâye-i Etfâl Cemiyeti Menfaatine Yapılan Deve Gösterileri	s.9
S.18 Tokat'ta Yapılan Gürbüz Çocuk Müsabakasının Neticesi	s.13-15
S.18 Adana'da Mühim Bir Teşebbüs: Çocuk Bağçesi (Mevhibe Ziya)	s.16
S.18 İsveç'te Çocuklar Haftası (Fuad Refik)	s.17-18
S.18 Cemiyetimizin Memleketin Dört Köşesindeki	

Meşkur Faaliyetleri	s.28-29
S.18 Ulvi Yardımlar	s.30-31
S.19 Cemiyetimizin Yetiştirdiği Çocuklar	s.5-6
S.19 Uzak İllerden Cemiyetimize Yardım Dokunan Şefkatli Vatandaşlarımız	s.26-28
S.20 Cemiyetimize Yardımı Dokunanlar	s.17
S.20 İkizler Anası Bir Kadın	s.25
S.21 Büyük ve Alicenap Bir Hareket	s.4
S.22 Çocuk Resimleri Sergisi –Fransa’da-	s.16
S.22 Cemiyetimizin Memleketin Dört Köşesindeki Meşkur Faaliyetleri	s.29
S.22 Himâye-i Etfâl Altıncı Kongresi	s.31
S.22 Tarsus Merkezimizin Faaliyeti	s.32
S.22 Faal Bursa Merkezimiz	s.32
S.22 Erbaa ve Niksar Şubemiz	s.32
S.22 Himâye-i Etfâl Altıncı Kongresi	s.32
S.23 Cemiyetimizin Avrupa’daki Faaliyeti Brüksel Çocuk Salonu	s.26
S.23 Cemiyetimizin Memleketin Dört Köşesindeki Faaliyetine Ait Haberler	s.27-31
S.23 Cemiyetimize Muhtelif Suretlerde Yardımları Dokunan Din ve Vatandaşlar	s.32
S.24 Mecmuamız Üçüncü Yaşına Giriyor	s.1
S.24 Talebe Tarafından İdare Olunan Mektep (Mec.S.)	s.3-4
S.24 Taşradaki Himâye-i Etfâl Şubeleri Nasıl Çalışıyorlar? (Şahinkayalı Gündüz Mustafa)	s.27
S.24 Cemiyetimizin Taşra Şubelerinin Faaliyeti	s.32
İtizar	
S.8 İtizar	s.40
F.N. İntişar Eden Haziran Nüşamızın Sayısı 9 Olduğu ve İç Sahifelerinde 9 Yazıldığı Halde Kapağında Yanlışlıkla 10 Tab Edilmiştir. Beyan-i İtizar ve O Suretle Tashihi Rica Ederiz	s.51

Tavsiye-Uyarı

- S.1 Memedeki Çocuk İçin Duyulan Ölüm Korkusunu
Önlemek İçin Anne-babaya Tavsiyeler s.8
- S.2 Bir milletin kuvveti, çocukların sıhhati ile ölçülür. Kapak
- S.2 Çocuklarınızı Bir Dakika İhmal Etmeyiniz! s.2
- S.2 Yavrunuzun Oyunuyla Alakadar Olunuz! s.2
- S.2 Kabahatini itiraf eden çocuğu okşayınız, ve bir daha yapmamasını samimiyetle rica ediniz. s.4
- S.2 Çocuğun neşesine; oyununa mani olmayınız. s.6
- S.2 Çocuklara karşı asabiyetinizi zabt ediniz. s.7
- S.2 Her çocuk her zaman dikkat ve ihtimam ister.
(gürbüz çocuk) s.9
- S.2 Çocuklar! Mendil kullanmağa ve burnunuzu temizlemeğe alışınız! s.11
- S.2 Çocuklar! Sabah akşam elinizi yüzünüzü güzelce yıkayınız! s.12
- S.2 Bebekleri ana sütünden mahrum etmek nâ-kabil afv bir hatadır s.13
- S.2 Her çocuk her zaman dikkat ve ihtimam ister. (cılız çocuk) s.15
- S.2 Çocuklar! Her sabah dişlerinizi münasip bir macunla fırçalayınız! s.18
- S.2 Çocuğunuza yalandan bahsetmeyiniz, sonra ne olduğunu tecrübeye kalkışır. s.19
- S.2 Öksürüğü, ateşi, neşesizliği biraz devam eden çocuğunuzu derhal doktora götürünüz. s.20
- S.3 Fikrimce çocuk, vatandır. (D.F.) Kapak
- S.3 Çocukları öpmek, çocukları sevmektir. s.2
- S.3 Çocuğunuza uzun paçalı don giydirmeyiniz! s.2
- S.3 Çocuğunuza uzun atkılı entari giydirmeyiniz! s.2
- S.3 Ey cahiller! Utanın dövmeyin bebekleri. Onlar aziz vatanın sıyanet melekleri. s.6

- S.3 Çocukların sıhhati kendi elinizdedir.Terbiyesi,
rahatı tatlı dilinizdedir. s.6
- S.3 İşte fani bir öğüt:
Çocuklara has süt,
Açık hava,saf su,
Bol bol oyun,uyku.. s.11
- S.3 Uzamış çocuk tırnağı mikrop yuvasıdır. s.13
- S.3 Bebeğe İhtimam Doğumla Başlar.Gebelik müddetince her kadın: s.18
- S.3 Bebek Doğunca Bilmek Bir Meseledir. En iyi gıda anne sütüdür.. s.19
- S.3 Anneler!İsterse evladınız varsın güzel olmasın.Bünye-i çehresi
yalnız hastalıkla solmasın. Temizlik birinci şart,ikincisi ihtimam,
üçüncüsü de şefkat böyle olur sıhhat tam s.24
- S:3 Çocuklara fena sözler söylemeyiniz. s.26
- S.3 Babalar!Çocuklara katiyen çatmayınız kaşınızı!
Döversiniz gün gelir siz kendi başınızı.
Aile ocağında çocuk körpe fidandır.
Mini mini çağında istikbaldir,vatandır. s.27
- S.3 Çocuk insanların çiçeğidir.Seviniz,koklayınız,
fakat öpmeyiniz. s.36
- S.3 Siz de ancak birilerini uyarmak suretiyle Himaye-ü Etfal
Cemiyetine aza olunuz. s.36
- S.3 Sevgili Çocuklarımız Kaç yaşında olursa olsun ne şeraitle
yaşarsa yaşasın hepsi de himayeye muhtaçtır.
(Yetim bir çocuğun himaye öncesi ve sonrası kıyaslanmış) s.36
- S.3 Çocuklara yalancılık istinat etmeyiniz. s.37
- S.3 Temizliğin çocuk ahlakına tesiri vardır. s.38
- S.3 Pisliğin ahlaksızlığa çok tesiri vardır. s.39
- S.4 Çocuğun neşesi,sıhhattir. (D.F.) Kapak
- S.4 Çocuklarınızı açık havadan mahrum etmeyiniz. s.13
- S.4 Çocuğun aynandır. İyi bak,iyi gör,seni iyi göstereceğin. s.15
- S.4 Teneffüs meselesi mühimdir. Üç hafta yemeksizliğe,üç gün
susuzluğa tahammül ederiz.Fakat üç dakika havasız

- durmanın imkanı yoktur. s.20
- S.4 Tabii ve sıhhatte olan bir bebek dünyaya geldiği zaman vasatı 3 kilo 200 gr,altı aylık olunca 7 kilo 200 gr,bir yaşına bastığı vakit 9 kilo sıkletindedir. Çocukta bu sıkletin muhafazasına dikkat ediniz. s.32
- S.4 Çocuğun düşmanı milletin düşmanıdır.Çocukların başlıca düşmanları şunlardır: Bulaşıcı hastalıklar, verem,kızıl,kızamık,kuşpalazı,tifo,arjifrenge.Bu gibi hastalıklara karşı dikkatli olunuz. s.32
- S.5 Çocuk bir cihandır. (Abdülhak Hamid) Kapak
- S.5 Sıhhatli bir çocuğun sevdiği şeyler: s.18
- S.5 Sıhhatli bir çocuğun nefret ettiği şeyler: s.19
- S.5 Yapılmasını istemediğin şeyi çocuğa ifade etme! s.33
- S.5 Çocuklara hürmet ve muhabbet edenler,mensup oldukları millete hürmet ve muhabbet ederler. s.34
- S.5 Süt damlalarının gayesi:Sıhhi gıda sayesinde doğum çocuklarının sıhhat ve hayatını korumaktır. s.35
- S.6 Bir milletin mesnedi,çocuklardır. (D.F.) Kapak
- S.7 Vatan çocukların,çocuklar vatandır. Onları vatan kadar aziz tutunuz. (D.F.) Kapak
- S.7 Açık hava,tertipli sofrayemekte neşe, çocuklarımıza hayat ve sıhhattir. Tablo
- S.7 Himâye-i Etfâl Cemiyetininin vicdani bir mabed ve medeni bir mebnay-ı mesubat ad ederim. (Abdulhak Hamid) s.3
- S.7 Muntazam mesai,şen ve sıhhati çocuklar,bir milletin kuvvet ve sadakatidir. s.28
- S.7 Allah kimine devlet,kimine evlat,kimine de ikisini birden verir. s.30
- S.8 Bugünün çocukları yarının büyükleridir. Kapak
- S.8 Vatan muhabbetininin esası ana muhabbeti ve millet muhabbetininin esası evlat muhabbetidir. s.10
- S.8 Çok yardım ediniz ey vatandaşlar Himâye-i Etfâl Cemiyetine. Kurusun gözlerden dökülen yaşlar,istiklal,erişsin saadetine. s.27

- S.8 Gürbüz Türk Çocuğu Mecmuasını okuyun,herkese okutun verin.
Silik dimağlardan cahilin başını yüzleri sıhhate,nura çevirin. s.27
- S.9 Gürbüz çocuk yetiştiren bir millet/Hiç şüphesiz ki kurar
sağlam bir devlet. Kapak
- S.9 Sağlam çocuk yetiştiren bir millet / Hiç şüphe yok,
kurar sağlam bir devlet. s.7
- S.9 Sivri sinek,kara sinek.. İşte iki düşman ki çocuklara
hücum için halk olunmuşlar sanki. Pis yerlerde biri
sıtma saçar durur her yana. Biri bin bir hastalıkla
durmaz kıyar insana. Sakınınız,pencereye ince teller geriniz.
Yıkayınız,süpürünüz temiz olsun yeriniz.
Kara sinek tehlikesi bir tarafta kalmasın. Çocuğun
sonu vahim hastalıklar olmasın. s.7
- S.9 Çocuğu olan söylemez yalan / Çocuğu okşa kedersiz yaşa /
Evin neşesi şen çocuk sesi / Çocukla olur aile mesrur /
Çocuğun yoksa tükenmez tasa / Afacan bebek sıhhatte demek s.16
- S.9 Çocuğuna hor bakan ebeveyn gün görmez / Çocuğunu
sevmeyi bilenler baş,diz dövmez s.24
- S.9 Çocuklar siz beni tanır mısınız? Bana Topaç Ahmed derler.
Gayet keyifli,gayet akıllı bir çocuğum.
1.karikatür altında; Akşamları erken yatarım.
Pofur pofur hava eserken. Bende rahat yatağında.
Mışıl mışıl uyurum. 2.karikatür altında; Sabah olunca
da erken kalkarım. Cıplı cıplı yıkanır, kahvaltı eder ve
giyinince... 3.karikatür altında; Kırlara çıkarım. Açık havada
koşar oynarım. Siz de böyle yaparsanız benim
gibi gürbüz olursunuz. s.25
- S.10 Bugünün çocukları yarının büyükleridir. Kapak
- S.10 Aile muavenettir. s.5
- F.N. "Himâye-i Etfâl Ana Kucağımı Ziyaretten Mütéhassıs ve
Müftehir Oldum. Himâye-i Etfâl'e Hizmet ve Bu Hizmete
Ömürlerini Vakfedenlerden Daha Muhterem ve Daha Şefkatli

Kimseler Var mıdır?" –26 Nisan 926- (İsmet Paşa)	s.1
F.N. Hissiyatınıza,Mantiğınıza Müracaat Ediyoruz:Vatanda Zayıf Çocuk mu İstersiniz? Gürbüz Bir Nesle Taraftar mısınız; Aramızda,Bakımsız Çocuk Bulunsun mu kimsesiz Çocuklara Yardım Lazım mıdır?	s.18
F.N. Çocuklarımızın Hayatı İçin kara Sinekleri Öldürünüz	s.24
F.N. Senelerde Bir Lira Vererek Himâye-i Etfâl Cemiyetine Aza Yazılıınız	s.30
F.N. Mecmuamızın İntişarına Yardım Ediniz. Herkesin İki Lira İle Abone Olmasını Temin Ediniz	s.31
F.N. Günde On Para Veriniz.Bu Surette Cemiyete Yardım Etmış Olursunuz	s.46
S.11 Bir milletin istikbali;neşeli,sıhhatli ve çalışkan çocuklarına mevdu'dur.	Kapak
S.11 Aile saadetinin temellerinden birisi de annelik sanatını bilmektir. Bizde bugün bir annelik mektebi yoktur fakat bu vazifeyi mecmuamız ifa etmektedir.	s.3
S.13 Anne,baba,çocuklar hepimiz nüfusa yazılalım.	sayfa no yok
S.13 Anneler Babalar Çocuklar 28 Teşrini Evvel Cuma Günü Nüfus Günüdür. O gün hepimiz tahrir memurlarının suallerine tam ve muntazam cevap veriniz!	s.1
S.13 Çocuklar! 28 Teşrini Evvel 1927 Cuma Günü Nüfus Günüdür. Hepimiz Nüfusa Yazılalım!	s.20
S.13 Anneler! Babalar! Sakın Ha Unutmayınız Bizleri de Nüfusa Yazdırınız!	S.20
S.13 Nüfusa Yazılmayan Ceza Görecektir.	s.22
S.13 Anneler,babalara! Yavrularınızı Müsabakamıza Dahil Ediniz.	s.31
S.13 28 teşrini Evvel Cuma Günü evlerinizden Çıkmayınız!	s.32
S.14 Vatan Çocuğu Vatanın İstikbalidir. İnkılap ve Cumhuriyetimiz Onun Kuvvetli Vücut ve Dimağına Emanettir.	Kapak
S.18 Mecmuamızın açtığı Gürbüz Türk Çocuk Müsabakasına Çocuklarınızın Fotoğraflarını Gönderiniz.	s.22

- S.20 Süt Emziren Kadın Sakin ve Sıhhi Surette Yaşamaya Mecburdur.
Anne Sütünün, anne Muhabbetinin Yerini Başka Hiçbir Şey
Tutamaz. İnek Sütü İle Besleme, Çok Dikkatli Bir Nazarını
İstilizam Eder. s.28
- S.21 “Himâye-i Etfâl Ana Kucağını Ziyaretten Mütéhassıs ve
Müftehir Oldum. Himâye-i Etfâl’e Hizmet ve Bu Hizmete
Ömürlerini Vakfedenlerden Daha Muhterem ve Daha Şefkatli
Kimseler Var mıdır?” –26 Nisan 926- (İsmet Paşa) Kapak
- S.21 Anneler Çocuk Bakımını Öğrenseler, Bilseler Elem ve Kederden
Kendilerini Sıyanet Etmiş Olurlar. Annesinden Ayrı Düşen
Çocuğu Ölüm Çabuk Kapar. Suni Surette Beslenen
Çocuklardan On İki Ölürken Meme Emenlerden Yalnız
Biri Ölüyor. (Yani suni surette beslenen çocukların ölümü
ile meme emen çocukların ölümü 12de bir nispetindedir) s.3
- S.23 Bu Kaideleri Ezberleyinceye Kadar Okuyunuz (12 madde) s.21

Tablo

- S.7 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkez Umumisi tarafından
neşr olunan Gürbüz Türk Çocuğu mecmuasının karilere hediyesi
- S.9 Resim altında: Çocuklarımızı suya alıştıralım. Su temizliği,
temizlik sıhhati temin eder.

Fotoğraf

Atatürk

- S.1 Atatürk (tam sayfa portre) sayfa no yok
- S.12 Büyük Gazimiz 26 Ağustos’taki Büyük Taarruzu
Kocatepe’den Takip ve İdare Ederken s.1

Çocuk Fotoğrafları

- S.1 Bebek Fotoğrafi Kapak
- S.1 Çocuk Fotoğrafi s.8
- S.2 İki Gürbüz Çocuk Fotoğrafi Kapak
- S.2 Gürbüz Bir Bebek Fotoğrafi s.13
- S.2 İki Fotoğraf-Hayri’ye Ait s.17-18
- S.3 Kız Çocuğu Kapak

S.5 Kız Çocuğu	Kapak
S.6 Bir Bebek Fotoğrafi	Kapak
S.7 İki Tane Sünnet Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.8 Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.9 Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.10 Bebek Fotoğrafi	Kapak
F.N. Tahtaya Yazı Yazıp Okuyan İki Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.11 Üç Talebe Çocuk Fotoğrafi	Kapak
S.13 Kitap Okuyan Bir Kız Fotoğrafi	s.1
S.14 Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.15 Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.15 Babalı Babasızlara Dair 1 foto	s.1
S.15 İlah Çocuk	s.7
S.15 Buyrun Çocuk Çorbasına	s.7
S.15 Kukluki Klon Çocukları	s.8
S.15 Şahane Mektepli	s.8
S.15 Küçük Süvari	s.8
S.15 En Güzel Türkistan Bebesi	s.9
S.16 Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.17 Bebek Fotoğrafi	s.1
S.17 Önünde Kitap Folklorik Kıyafet Giymiş Bir Erkek Çocuk Fotoğrafi	Kapak
S.17 Bebek Fotoğrafi	s.5
S.18 Bir Kedi İle Kız Çocuğu Fotoğrafi	Kapak
S.18 Ankara Sokaklarında Çocuklar	s.1-2
S.19 Çocuğunu Seven Bir Anne Fotoğrafi	kapak
S.19 Çocuk Fotoğrafi	s.6
S.19 Çocuk Fotoğrafi	s.17
S.20 Türkiye'nin Muhterem Misafiri Afgan Kraliçesi Süreyya Hanım Hazretleri Çocukların Dostudur. Muhterem Afgan Kraliçesi Hazretlerini Burada Bir Çocuğa İltifat Ederken Görüyoruz.	Kapak

S.20 Bebeğini Seven Anne Fotoğrafi	s.11
S.21 İsmet Paşa Kucağında Çocukla	Kapak
S.22 Bir Bebek Fotoğrafi	Kapak
S.22 Kucağında Bebek İle Bir Anne	s.5
S.22 Bir Çocuk Resmi	s.6
S.23 Denize Giren Bir Çocuk Fotoğrafi	Kapak
S.23 Tabiat İçinde Gülen ve Oynayan Türk Yavruları 4 foto	s.25

Müessese İle İlgili Fotoğraflar

a.Yurt İçi

S.2 Anakucağı Müessesemizin İdaresini Muvaffakiyetle İfa Edenler	s.8
S.3 Amerika'daki Milletdaşlarımızın Himmeti ve Bütün Milletin Muavenetiyle Tesis Eden Ankara Keçiören'deki Anakucağı'ndan Bir Manzara (foto altında 4 kıta var)	s.1
S.3 Bütün Milletin Himmet ve Mürüvvetiyle Kurulup Yaşayan Anakucağı Müessesesindeki Büyük Çocuklardan Bir Grup (foto altında 2 kıta var)	s.3
S.4 Tefni Himâye-i Etfâl Cemiyeti Hanımlar Şubesinin Faal Heyet İdaresi	s.22
S.5 Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezi Umumisi Grup Halinde	s.5
S.5 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Ankara Merkezi İdare Heyetine ve Mektep Çocuklarına Ait 3 Fotoğraf	s.39
S.6 Gelibolu Şubemiz Tarafından Himaye Edilip Yetiştirilen Üç Kızımız -Şaziye,Sıdıka ve Kadriye-	s.16
S.6 Gelibolu Şubemizin Kıymetli Faaliyeti	s.39
S.6 Ödemiş Bakımevinde Bakılan Mübarek Şehitlerimizin Yetimleri	s.43
S.6 Avanos Şubemizin Himayesindeki Çocuklara Açtığı Demircilik Kursu	s.45
S.6 Faal Soma Şubemize Bir Nazar	s.47
S.6 Çocuk Sarayı Üç Fotoğraf İle Tanıtılmış	s.41

S.7 Ankara'da Verilen Himâye-i Etfâl Balosu	
İntibaları 9 foto	s.1-5
S.7 Çocuk Sarayı Açılışından; Başvekilimiz İsmet Paşa	
Hazretleri Nutuklarını İrad Ederlerken	s.23
S.7 Çocuk Sarayının Hariçten Görünüşü	s.24
S.7 Çocuk Sarayının Umumi İçtimai ve Konferans Salonu	s.25
S.7 Çocuk Sarayında Hol	s.26
S.7 Çocuk Sarayında Süt Tevzi Mahalli	s.27
S.7 Mimar Sedad Bey	s.27
S.7 Çocuk Sarayında Küçükler ve Annelere Mahsus	
İki Banyo Dairesinden Biri	s.28
S.7 Elaziz Merkezimizde Çalışkan Muhterem Zevat İle	
Himaye Olunan Yavrular	s.38
S.7 Hayrabolu Himâye-i Etfâl Şubemizin Giydirdiği	
Çocuklardan Bir Grup	s.40
S.7 Bursa Merkezimiz Tarafından Himaye,	
Tedavi Edilen Mini Mini Yavrular	s.41
S.7 Zile Şubemizin Himayesindeki Yavruardan Bir Grup	s.43
S.8 Babaeski Şubemiz	s.16
S.8 Bursa Merkezimizin Faaliyeti –	
İkinci Dairede Çocukların Muayenesi ve Levazım Tevzi	s.18
S.8 Bursa Merkezimizin Faaliyeti – 17. Dairede Çocukların	
Muayenesi ve İlaç Tevzi	s.19
S.8 Gelibolu Şubemizin Himayesindeki Mekteplere Devam	
Eden Çocuklardan Bir Grup Yeni Elbiselerle	s.20
S.8 Burhaniye Himâye-i Etfâl Cemiyetinin İlk Yatı Mektebi	
–Terbiye-i Bedeniye Dersinde	s.21
S.8 Tokat Himâye-i Etfâl Cemiyeti 1.foto yemek tevziatı	
2.foto süt damlası ve bakımevi 3.foto süt damlası tevziatı	
4.foto merkez heyeti 5.foto Tokat bakımevinde çocukların muayenesi	
6.foto Tokat öksüz yurdundaki çocuklar	s.24-25
S.8 Erzincan Merkezimizin hanımlar Şubesini Teşkil Eden	

Faal Ve Müşfik Hanımefendiler -isimleri-	s.34
S.8 Erzincan Merkezimizin İdare Heyetini Teşkil Eden	
Faal ve Müşfik Zatlar	s.35
S.9 Halkın Şefkat ve Merhametine İstinat Eden Faal	
Giresun Merkezimizin Mesaisine Ait İntibalar -üç foto-	s.8-9
S.9 Faal Bursa Merkezimizin Giydirdiği İlk Mekteplerdeki 205	
Çocuktan Bir Grup; 1.çocukların giydirilmeden alınan resimleri,	
2.çocukların giydirildikten sonraki resimleri	s.11
S.9 Faal Erbaa Şubemizin Mektep Numunelerine Muvafık	
Giydirdiği Çocuklardan Bir Grup –isim ve izahat-	s.15
S.9 Faal Afyonkarahisar Merkezimizin Giydirdiği Çocuklardan	
Bir Grup –giydirilmeden evvel-	s.18
S.9 Faal Afyonkarahisar Merkezimizin Giydirdiği	
Çocuklardan Bir Grup – giydirildikten sonra	s.19
S.9 Samsun Merkezimiz 2 fotoğraf ve İzahat	s.21
S.9 Himâye-i Etfâl Kongresine İştirak Eden Vekil,Mebus	
ve Merhaslarımız	s.28
S.10 Sivas Merkezimizin Gösterdiği Faaliyet ve	
Muvaffakiyet Vesilesiyle Heyet İdaresi Teşkil Eden	
Zevat İle Himayesine Aldığı Yavruların Grup Halindeki	
Resimlerini Takdir ve Memnuniyetle Dercediyoruz. –isimler-	s.13
S.10 Sivas'ta Faaliyet-babasız olup süt annelerinden	
himaye edilen çocuklar	s.14
S.10 Sivas'ta Faaliyet -merkezimiz tarafından himaye	
ve maaş tahsis edilen çocuklardan	s.14
S.10 Sivas'ta Faaliyet -merkezimiz tarafından maaş tahsis	
vesaire suretlerle himaye olunan çocuklardan	s.14
S.10 Sivas'ta Faaliyet-babasız olup süt anneler nezdinde	
himaye edilen çocuklar	s.14
S.10 Faal Niğde Merkezimizin Giydirdiği Çocuklardan Bir Grup	s.15
S.10 İzmit Merkezimizin Meşhur Faaliyetlerinden;	
Bu sevgili çocuklarımız merkezimiz tarafından	

kamilen giydirilmiştir.	s.16
F.N. Çatalca Merkezimizin Müessesese Azaları	s.32
S.11 Bolu Merkezimiz Tarafından Beş Seneden Beri Himaye Edilen Elli İki Şehit Yavrusunun Grup Halinde Alınmış Resimleri	s.3
S.11 Erzincan Merkezimizin Hanımlar Şubesi Heyet İdaresini Teşkil Eden Şefkatli Hanımlarla Mezkur Şubemiz Tarafından Giydirilmiş ve Himaye Edilmiş Sevgili Kız Çocukları	s.7
S.11 1.foto ----- Süt Damlası Müessesesinde Biberonların İhzarı 2.foto Sütlerin İhzarı 3.foto Şişelerin Yıkanması	s.4-6
S.11 Birecik Himâye-i Etfâl Şubesi Heyet İdaresi	s.26
S.11 Faaliyetiyle Temayüz Eden Diyarbekir Heyet Merkezimiz	s.28
S.11 Burhaniye Himâye-i Etfâl Şubesi İlk Yatı Mektebi Talebesi	s.30
S.11 Burhaniye Kazası Himâye-i Etfâl İlk Yatı Mektebi talebesi	s.30
S.12 Himâye-i Etfâl Gebze Şubesinin Heyet İdaresini Teşkil Eden Şefkatli Zevat 5 vesikalık fotoğraf	s.7
S.12 Rize Merkezimiz – Yavrularımıza muavenet eden beylerle mektepli hanımlar	s.9
S.12 Faaliyetiyle Maruf Tokat Merkezimiz –Çocuklara mahsus eğlencelerden bisiklet oyunu ve yarışları merkezimizin muhterem reis ve azaları çocuklarla beraber	s.13
S.12 Mersin’de yavrularımıza yardım için teşekkül eden heyet	s.14
S.12 Kadıköy Şubemizin himaye ettiği yavruardan 6. İlk Mektepten on çocuk	s.16
S.12 Yoğurtçu 7. İlk Mektepten on çocuk	s.16
S.12 Moda 8. İlk Mektepten on çocuk	s.16
S.12 Kapardan 9. İlk Mektepten on çocuk	s.17
S.12 Mahfirüz 10. İlk Mektepten on çocuk	s.17
S.12 Osman Gazi 11. İlk Mektepten on çocuk	s.17
S.12 Kuşdili 42. Mektepten on çocuk	s.19
S.12 Erbaa Şubemizin himaye ettiği yavrularımızdan bir grup	s.19

- S.12 Faal Edirne Heyet Merkezimizle Leyli Çocuk Yuvasındaki yavrular s.20
- S.12 Faal Edirne Merkezimizin Giydirdiği İlk Mekteplerdeki Erkek ve Kız 125 çocuktan bir grup s.21
- S.12 Faale Bursa Merkezimizin Yetim ve Öksüz Yavrularımız İçin Tertip Ettiği Sünnet Düğününden Bir Davetliler Grubu s.23
- S.12 Faale Bursa Merkezimizin Yetim ve Öksüz Yavrularımız İçin Tertip Ettiği Sünnet Düğününde Çocukların Öğle Yemeği s.25
- S.12 Faale Bursa Merkezimizin Yetim ve Öksüz Yavrularımız İçin Tertip Ettiği Sünnet Düğününde Sünnet Edilen Çocuklar s.27
- S.13 Tokat Merkezimizin Çocuk Bahçesi'ne dair 3 foto s.8
- S.13 Faal Elaziz Merkezimizin Tertip Ettiği Çocuk Günü İle Tesis Edilen Çocuk Sarayı'na dair 2 foto s.21
- S.13 Faal Isparta Himâye-i Etfâl Dairesi Reisi Münir Bey ve Katip Hasan Bey s.21
- S.13 Yalvaç Şubemizin İdare Heyeti s.23
- S.13 Erbaa Şubemizin Faaliyetlerinden s.23
- S.13 Mersin Himâye-i Etfâl İçin Rozet Tevzi Eden Şefkatli Küçük Hanımlar s.23
- S.13 Faal Bolu Merkezimizin Heyet-i Merkezisi ve Büyük Şefkat ve Fedakarlıklarla Teşebbüs ve İdame Ettiği Sevgili Yavrularından Bir Grup 2 foto s.25
- S.13 Faal Adapazarı Şubemizin Himaye ve Elbas Ettiği Yavrulardan Bir Grup İle s.25
- S.14 Bursa Merkezimiz Tarafından Himaye Altına Alınan Bursa'nın Köyünden Çobanın İkiz Kızı Makbule ve Hatice s.1
- S.14 Ereğli Şubemizin Gayyur Veznedarı Eczacı Sami Beyin Kızı Tiraje Hanım Pederiyle Himâye-i Etfâl İçin Son

Derece Çalışmaktadır. Resmini Memnuniyetle Derc Ediyoruz.	s.2
S.14 İçel Merkezimizin Hanımlar Şubesi	s.3
S.14 Uşak Şubemizin İdare Heyeti	s.3
S.14 Yalvaç Hanımlar Şubesi	s.7
S.14 Avanos Şubemiz Faaliyet Göstermektedir 3 foto	s.11
S.14 Mecmuamızın Fahri Bayiliğini Muvaffakiyetle Deruhte ve İntişarımıza Gayret Edenlerden 4 foto	s.16
S.14 Bursa Merkezimizin Reisi Kıymetdar Doktorlarımızdan Rıza Tahir Bey	s.18
S.14 Her Gün Yeni Bir Faaliyetiyle Müftehir Olduğumuz Himâye-i Etfâl Bursa Merkezimizin Mükemmel Surette Giydirdiği Sevgili Yavrularımızdan Bir Grup	s.20
S.14 Cemiyetimizin Geçen Ay Ankara'da İnikat Eden İkinci Milli Tıp Kongresi'ndeki Meşheri	s.22
S.14 İzmir'de Çocuk Bahçesi'ne dair 5 foto	s.28-30
S.15 Himâye-i Etfâl Cemiyetine Kıymetli Yardımları Dokunanlar 2 foto	s.11
S.15 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Faaliyetlerinden Bir İki Numune 3 foto	s.16
S.15 Faal Babaeski Şubemizin Himaye ve Elbas Ettiği Çocuklardan Bir Grup İle	s.26
S.16 Faal Samsun Himâye-i Etfâl Merkezimizin Himayesine Aldığı Çocuklar Serisinden 6 adet fotoğraf	s.17
S.16 Mardin Merkezimizin İdare Heyetini Teşkil Eden Şefkatli Zatlar	s.20
S.16 Faal Samsun Himâye-i Etfâl Merkezimizin Himayesine Aldığı Çocuklar Serisinden 4 adet fotoğraf	s.31
S.17 Himâye-i Etfâl Faaliyetini Köylere Kadar Yayan Taşra Teşkilatımızın Bazıları 2 foto	s.16
S.17 Erbaa Şubemizin Veznedarı Sırzade Salahaddin Bey	s.17
S.17 Erbaa Şubemizin Reisi Şefik Bey	s.17
S.17 Erbaa Şubemizin Katibi Sıkı Efendi Zade Bekir Ata Bey	s.17

- S.17 Faal Küçükçekmece Şubemizin Himayesinde İcra Olunan
Sünnet Düğününden Bir Hatıra s.18
- S.17 Faal Bakırköy Şubemizin Giydirdiği Kasabalı ve
Köylü Şehid ve Kimsesiz Elli Çocuktan Bir Grup s.18
- S.17 Faal Keşan Şubemizin İane ve Elbas Ettiği 99 Mektepli
Çocuktan Bir Grup ve Yetkililer s.18
- S.17 Adana Merkezimiz Tarafından İaşe Olunan Kıymetli
Yavrularımızdan Bir Grup s.19
- S.17 Gönen Şubemizin Giydirdiği Yavrulardan Bir Grup
İle İdare Heyeti s.19
- S.17 Faal Bakırköy Şubemizin Himayesindeki Yavrulardan
Bir Grup Zafer Bayramı Sevinciyle Tes'id Ederken s.19
- S.17 İnebolu'da Kız ve Erkek Şefkatli Yavrularımızın
Himâye-i Etfâl'e Bizzat ve Bilfiil Yardımları s.20
- S.17 Bebeduy Nahiyesi Şubemiz s.20
- S.17 Isparta Merkezimizin Himayesine Aldığı Yetim ve
Öksüzlerden Yüz Mütecaviz Hasta Çocuğun Merkezimiz
Tabib-i Hususiyesi Yüzbaşı alı Rıza Bey Tarafından
Muayene ve Tedavileri İcra Edilmişti. s.20
- S.17 Samsun'da Mecmuamızın Fahri Bayiliğini Deruhte
Etmekle Himâye-i Etfâl'e Karşı İbraz Şefkat Eden
Altın Ordu Kitaphanesi Sahibi Muhammed Fehmi Bey s.21
- S.18 Balıkesir'de Himâye-i Etfâl Cemiyeti Menfaatine
Yapılan Deve Gösterileri 4 foto s.9
- S.18 Tokat'ta Yapılan Gürbüz Çocuk Müsabakasının
Neticesi 20 adet çocuk fotoğraf s.13-15
- S.18 Birecik Şubemizin Faaliyeti s.28
- S.18 Hopa Şubemizin Yeni Heyeti İdaresi Atideki
Zatlardan Mürekkeptir s.28
- S.18 Fethiye Şubemizi, Bilhassa Reis Ana Mektebi
Müdürü Saniye Hanımın Masruf Olan Fevkalade
Mesaiyetiyle Bir Çok Yavrularımız Elbas Edilmiştir. s.28

- S.18 Bozöyük'ün Kaymakamı Burhaneddin Beyin
Cemiyetimize Karşı İbraz Ettiği Himmet ve Şefkatini
Şükran İle Yad Ederiz. s.29
- S.18 Bozöyük'de Kereste Tüccarından Süleyman Sami Bey
Malum Olduğu Üzere Elli Çocuğun Muntazaman
Öğle Yemeklerini Deruhte Etmıştır. S.29
- S.19 Cemiyetimizin Yetiştirdiği Çocuklar 2 foto s.5
- S.19 Cemiyetimizin Yardımlarına Mazhar Olarak Yetişen
Küçük Vatandaşlar s.14
- S.19 Taşra Himâye-i Etfâl Cemiyetlerinden Bazıları s.16
- S.20 Cemiyetimizin Taşra Merkezlerinin Şayan-ı Şükran
Faaliyetlerinden Bir Numune s.14
- S.20 Cemiyetimizin Muhtelif Şubeleri Tarafından
Himaye Edilerek Giydirilen Yavrulardan Bazıları 4 foto s.15
- S.20 Cemiyetimize Yardımı Dokunanlar 3 foto s.17
- S.20 İkizler Anası Bir Kadın s.25
- S.20 Himâye-i Etfâl Kongresini Tertip Murahhaslığına
İntihap Olunan Muzaffer Abdullah Bey s.28
- S.20 Boyabad Himâye-i Etfâl Cemiyeti Tarafından Elbas
Edilmiş Olan Çocuklardan Bir Grup s.29
- S.20 Gümüşhane Himâye-i Etfâl Cemiyeti Tarafından
İaşe Edilen 34 Fakir Çocuğun Fotoğrafları s.29
- S.21 Mersin Himâye-i Etfâl Cemiyeti Azası Görünmektedir. s.26
- S.22 Trabzon'da 23 Nisan'da Yapılan Çocuk Bayramı 3 foto s.28
- S.22 Boğazlıyan Mektebindeki Kimsesiz ve Zavallı Yavruların
İaşesinin Temini Edilmekte Olduğunu Büyük Bir
Memnuniyetle Haber Aldık. s.30
- S.22 Himâye-i Etfâl Salihli Şubesi Son Günlerde Pek
Mühim Bir Faaliyet Göstermiştir. s.30
- S.22 Salihli Şubesinin Bu Hummalı Her Şubeye Bir Numune
Emsal Olmasını Arzu Eder ve Bu Faaliyeti
Takdir İle Karşılız. s.30

S.22 Himâye-i Etfâl Altıncı Kongresi 3 foto	s.31
S.23 Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Ankara'da İnşa Ettirmekte Olduğu Yeni Apartman Dairesi	s.4
S.23 Memlekette İlk Paravantoryum 7 foto	s.5-9
S.23 Cemiyetimizin Fethiye Merkezinin Meşkur Faaliyetlerinden Bir Sahife	s.14
S.23 Karadeniz Ereğlisi Himâye-i Etfâl'inin Faaliyeti	s.27
S.23 Kemaliye Şubesi Heyet İdaresi	s.28
S.23 Mersin Himâye-i Etfâl Merkezinin Himaye Ettiği Yavrulardan Bir Grup	s.29
S.23 Sinop Himâye-i Etfâl Şubemizin Himaye Ettiği Yavrulardan Bir Grup	s.30
S.23 Terme Himâye-i Etfâl Şubemizin İdare Heyeti Aza Muhteremesi	s.31
S.23 Lapseki Himâye-i Etfâl Şubemiz Namına Mühim Teberruatta Bulunan Dedezeade İbrahim Murad Bey	s.31
S.23 Lapseki Himâye-i Etfâl Cemiyeti Tarafından Giydirilen 49 Talebe Mızıka Takımlarıyla Birlikte	s.31
S.24 Çocuklar Bu Ablalarınız Gibi Çalışıp Güzel Bir Şehadetname Alınız..	s.23
S.24 Ankara Kız Lisesinin İkinci Derece Mezunları	s.23
S.24 Ankara Himâye-i Etfâl'inin Sünnet Düğünü 2 foto	s.24
S.24 Ankara'da Cemiyetimizi Seven Yavru	s.25
S.24 Himâye-i Etfâl Piyangosu Bir Çok Talililerin Yüzünü Güldürdü 3 foto	s.25
S.24 Ödemiş'in Bakım Evi Talebeleri Mürebbiyeleri Şinasi Bey Nezaretinde Gölde Banyo Yapıyorlar	s.27
S.24 Gölcük'le Bozdağ Arasında Talebenin Keşif Kolu Hareketinden Sonra Reisi Devrali Halil Beyin Kumandasındaki İzciler	s.27
S.24 İnebolu Şubesinde Giydirilen Fakir Mektep Yavrularının Giyinmeden Evvelki Halleri	s.32

b. Yurt Dışı

S.4 İngiltere'nin Manchester Şehrindeki Şubemizin Şefkatli Reis ve Azaları(4 fotoğraf)	s.4
S.5 Cemiyetimiz New York Merkezini Teşekkür Eden Kıymetli ve Hamiyetli Kardeşlerimiz	s.5
S.5 Cemiyetimize Yardımlar Eden Amerika'nın Naşova Şehri'ndeki Kardeşlerimiz	s.5
S.7 Amerika'nın Lawrence Şehrindeki Himâye-i Etfâl Merkezimizden Bir Grup	s.29
S.7 Memleket Hariçinde Bulunup da Cemiyetimize Yardım Eden Vatandaşlar	s.45
S.8 Cemiyetimize Her Vakit Yardım Eden İtalya Terste Türk Kolonisinden Mümtaz Bir Grup	s.22
S.19 Vatandan Uzak Diyarlarda Cemiyetimize Yardımları Dokunan Dindaşlarımız	s.9
S.22 Vatanımızdan Uzak Köşelerde Himâye-i Etfâl'e Çalışan Yüksek Ruhlar	s.9
Bayram İle İlgili Fotoğraflar	
S.3 Cumhuriyet Bayramımızda Kahire'de ...	s.33
S.3 Kahire'de Cumhuriyet Bayramımızda Himaye-i Eftal İçin Çalışan Muhterem Zevat:	s.33
S.8 Çocuk Bayramında Ankara'dan Birkaç Manzara	s.37-38
S.10 Çocuklara Mahsus Bayram Yeri	s.9
F.N. Aziz ve Sevgili Paşa Vekilimiz ve Cumhuriyetimizin Kıymetli Hamisi İsmet Paşa Hazretleri,Şen ve Gürbüz Oğlu Mini Mini Ömer'le El Ele Çocuk Balosunu Teşrif Ediyorlar. Sağ Taraftaki Faal ve Nazik Yavruları Fikret Beydir.	s.1
F.N. Piyero ve Piyerot Rolünden Zarif Bir Sahne	s.2
F.N. Bahriye Vekili İhsan Bey Efendinin Kızı Sevim Hanım Kelebek Rolünde	s.3
F.N. Ankara'da Balık Pazarı Caddesinde Çocuklar	

Şerefine Kurulan Zarif Taklardan Bir Tane	s.4
F.N. Ankara'da Çocukların Otomobil Kafilesi	s.4
F.N. Çocukların Otomobil Kafilesi Ankara Caddelerinde Cevelan Ettikten Sonra Dönüyor	s.5
F.N. Çocuk Sarayın Önünde Ahali Sevgili Yavruların Geçmelerini Memnuniyetle Bekliyorlar	s.5
F.N. Adliye Müfettişlerinden Necati Bey Efendinin Kızı Süheyla Hanım Alkışlar Arasında Çarliston Oynarken	s.6
F.N. Çok Alkışlanan Sevimli Sevim Ahsen Hanımın Pek Muvaffak Olduğu Abajurlu Dans	s.7
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa İntibaları	s.9
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa İntibaları	s.12
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa İntibaları	s.13
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa İntibaları	s.14
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Bursa İntibaları	s.15
F.N. Süt Çocuğu Müsabakasında Birinci: Leman	s.17
F.N. Süt Çocuğu Müsabakasında İkinci: İlhan Alp	s.17
F.N. Oyun Çocuğu Müsabakasında Birinci: Necla	s.17
F.N. Oyun Çocuğu Müsabakasında İkinci: Makbule Hanım	s.18
F.N. Mektep Çocuğu Müsabakasında Birinci: Mehlika Hanım	s.18
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı İntibaları	s.19
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı Bisiklet Yarışı	s.20
F.N. Bayram Yerinin Umumi İntizamıyesi	s.20
F.N. Spor Sahasında Futbol Maçı	s.20
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı Seyredenler	s.21
F.N. Mektepli Kafileler Eğlenceye Gidiyorlar	s.21
F.N. Afyon Şehrinin Umumi Manzarası	s.21
F.N. Bursa İntibaları	s.22
F.N. Bursa İntibaları	s.22
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.23
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı İntibaları	s.24
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı İntibaları	s.25

F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.26
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.26
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.27
F.N. Afyon'da Çocuk Bayramı	s.27
F.N. Bursa İntibaları	s.28
F.N. Bursa İntibaları	s.30
F.N. Bursa İntibaları	s.31
F.N. Çatalca'da Çocuk Bayramından Bir Manzara	s.32
F.N. Çatalca'da Çocuk Bayramı	s.32
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Gayyûr Ceyhan Şubemiz Himâye-i Etfâl Darül Mesaisi Çocuklarıyla Bir Kır Eğlencesi Tertip Etmiş Çocuk Bayramını Neşeli Bir Surette Geçirmeğe Muvaffak Olmuştur.	s.33
F.N. Çankırı'da Yapılan Çocuk Bayramından Diğer Bir Güzel Manzara	s.34
F.N. Çankırı'da Yapılan Çocuk Bayramından Neşeli Bir Manzara	s.35
F.N. Bursa İntibaları	s.36
F.N. Bursa İntibaları	s.37
F.N. 23 Nisan Çocuk Bayramında Faal Osmaniye-Ergani Şubemiz Çocuk Bayramını Tes'id Etmekle Beraber Rozet Tevziatı Hususunda da İyi Muvaffakiyet Göstermiştir.	s.38
F.N. Trabzon'da 23 Nisan Çocuk Bayramında Şefkatli Çocuklarımız Arkadaşlarına Çok Yardım Etmişlerdir.	s.39
F.N. Trabzon'da Çocuk Bayramı Günü Küçük Arkadaşlarına Yardım Eden Küçüklerden Başka Bir Grup	s.40
F.N. Trabzon'da Çocuk Bayramı İntibaları	s.41
F.N. Mepavri'de Çocuk Bayramı ve Himâye-i Etfâl'in Teşekkürü	s.43
F.N. Gaziantep'te 23 Nisan Çocuk Bayramı İntibaları	s.44
F.N. Gaziantep'te Çocuk Bayramı Günü Cemiyetimize Yardım Eden Küçük Hanımlar	s.45
F.N. Samsun'da 23 Nisan Çocuk Bayramı Münasebetiyle	

Mahalli Himâye-i Etfâl Heyet Merkezisi Grup Halinde	s.46
F.N. Samsun'da 23 Nisan Çocuk Bayramı İntibaları	s.47
F.N. Gaziantep'te Çocuk Bayramı İntibaları	s.48
F.N. Gaziantep'te Çocuk Bayramı İntibaları	s.48
F.N. İzmit'te Çocuk Bayramı İntibaları 2 foto	s.49
F.N. Samsun'da Çocuk Bayramı İntibaları 2 foto	s.50
S.11 Bursa'da 23 Nisan Günü Merkezimiz Önünde Muvaffakiyetle Manzume İnşad Eden ---- Paşa Kız Mektebi Dördüncü Sınıftan Hikmet Hanım	s.22
S.11 Nekar Talib Hanım Melahat Hanım (7 Temmuz 927'de Bursa'ya Giden Baş Vekil İsmet Paşamız Aksu'da İstikbal Eden Himâye-i Etfâl ve Hilal-i Ahmer Cemiyetleri Namına Buket Takdim Edenler)	s.29
S.13 İzmir'de Çocuk Bayramı İntibaları'na dair 3 foto	s.9
S.13 Uşak Şubemizin Tertip Ettiği Yeni Çocuk Eğlenceleri'ne dair 4 foto	s.12
S.13 Uşak Şubemizin Çocuk Eğlenceleri'ne dair 4 foto	s.13
S.13 İzmir'de Çocuk Bayramı'na dair 4 foto	s.15
S.13 İzmir'de Çocuk Bayramı İntibaları'na dair 3 foto	s.17
S.13 İzmir'de Çocuk Bayramı İntibaları'na dair 3 foto	s.19
S.19 Cemiyetimizce Bayramda Giydirilen Çocuklar 2 foto	s.22
S.21 Düzce'de Bayrama Ait İntibalardan Biri	s.20
S.21 Ankara Merkezinde Tertip Edilen Çocuk Bayramına Ait İntibaat	s.21
S.21 Ankara'da Çocuk Sarayının Önünde Gülüp Eğlenen, Sevinip Oynayan Yavrular	s.21
S.21 Ankara Merkezinde Çocuk Bayramı Çok Neşeli ve Mesut Olmuştu	s.21
S.21 Eskişehir'de Çocuk Bayramı	s.22
S.21 Rize'de Çocuk Bayramı	s.22
S.21 İzmit'te 23 Nisan Çocuk Bayramı	s.22
S.21 Çocuk Bayramı En Canlı ve Heyecanlı Bir Surette	

- Tes'id Eden Yerlerden Biri Bursa Vilayeti Olmuştur.
Buradaki Resimler Ana Mektebi Çocuklarının
Himâye-i Etfâl Cemiyeti Bursa Merkezi Ötündeki
Eğlencelerini Göstermektedir. 3 foto s.23
- S.21 Bursa'da Çocuk Bayramı: Nilüfer Mektebi Talebeleri s.24
- S.21 Bursa'da Çocuk Bayramı: Hususi Bizim Mektep
Talebesinin Askeri Grubu s.24
- S.21 Bursa'da Çocuk Bayramı: Setbaşı Kız
Mektebinin Bahar Temsili s.24
- S.21 Bursa'da Çocuk Bayramı: 23 Nisan Mektebi
Talebelerinin Oyunları s.24
- S.21 Bursa Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkezinde
Yapılan Çocuk Bayramına Ait Diğer Birkaç
Manzara 3 foto s.25
- S.21 Antalya Himâye-i Etfâl Cemiyeti Erkanıyla
Bayrama İştirak Eden Yavrular s.26
- S.21 Mersin'deki Çocuk Bayramına Ait İntibalar s.26
- S.21 Eskişehir'de Çocuk Bayramı Günü Yapılan Kır
Eğlenceleri ve Kır Oyunları 2 foto s.27
- S.21 Eskişehir'de Yapılan Bisiklet Müsabakasından Bir Manzara s.27
- S.21 Bafra'da Şeyh Ulaş Karyesinde Çocuk Bayramını
Tes'id Eden İlk Mektep Yavruları s.28
- S.21 Bafra Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Tertib Ettiği
23 Nisan Çocuk Bayramına Ait Diğer Bir Sahife s.28
- S.21 Bafra Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Çocuk Bayramı
Münasebetiyle Tertip Ettiği Kır Ziyafeti s.28
- S.21 Bafra'da Çocuk Bayramının En Canlı Sahifesi:
Yavrularımız Bizden Neler İstiyorlar s.28
- S.21 Kırklareli'nde Ahmed Midhad Bey İlk Kız Mektebi
Yavruları O Gün Evvela Cemiyet Hesabına Rozet
Dağıtmış, Diğer Taraftan Şehrin Çocukları Bir Araya
Gelerek Eğlenip Hoş Vakit Geçirmişlerdir. s.29

S.21	Biga Himâye-i Etfâl Merkezi 23 Nisan Çocuk Bayramı Münasebetiyle Bir Sünnet Düğünü Tertip Etmiş, Davullar Tutmuş, Pehlivanlar Güreştirmiş, Çocuklara İyi bir Gün Yaşatmak İçin Hiçbir Şey Esirgenmemiştir.	s.29
S.21	Bir Kutlama Fotoğrafi	s.30
S.21	Yukarıdaki Resimler İstanbul Çocuklarının O Günkü Mesut Tezahürlerine Ait Muhtelif İntibaları Tespit Etmektedir. 4 foto	s.35
S.21	Tokat'ta Çocuk Bayramı Günü Şimdiye Kadar Görülmemiş Tezahürlere Vesile Olmuştur. 3 foto	s.38
S.23	Kemaliye Şubemizde 23 Nisan Bayramı	s.28
S.23	Sinop'ta 23 Nisan Bayramında	s.30
S.24	Bursa Şubemizin Tertip Ettiği Çocuk Balosundan Bir Manzara	s.26
S.24	Baloda Büyük Bir Muvaffakiyet Gösteren Nejat Beyle Ferdan Hanım	s.26
S.24	Bursa'da 23 Temmuz Bayramı Münasebetiyle Rozet Tevzi' Eden Yavrular	s.29
S.24	Kuşadası'nda 23 Temmuz Bayramı'nda Rozet Tevzi' Eden Yavrular	s.29
S.24	Himâye-i Etfâl'in Kıymetli Yardımcı Yavrularıyla Onun Müzahirleri	s.29
S.24	2 Mart Şeker Bayramı Günü Söğüt'te Tüccar Hasan beyin Himmetiyle Gözyaşları Sildirilerek Sevindirilen Yavrular	s.32
Aile Fotoğrafları		
S.3	Dokuz Çocuklu T.B.M.M. Memurlarından Sıdkı Efendi Ailesi	s.34-35
S.7	Vatanın Pek Şerefli Pek Kıymetli Bir Ailesi -Açılan Çok Evlatlılar Müsabakasına İkinci Olarak İştirak Eden Mehmet Ağa ve	

Habibe Hanım Ailesi	s.30-33
S.8 Habibe Hanım Bu Seferde Bütün Ailesiyle Çektirdiği Daha Kıymetli Bir Resim –fotoğraf altında: Bütün Türk ailelerine;çocuklarının çocuklarının çocuklarını gürbüz yetiştiren bu Habibe Hanım Mehmet Ağa ailesi gibi mesud görmek isteriz.	s.30
S.13 Umumi Tahrir Defterlerine Şeref ve İftihar Veren Bir Sahife:Refet Bey Ailesi	s.6
S.19 Dokuz Çocuk Babası Bir Vatandaşımız: Mehmet Salih Efendi	s.11
S.23 Bursa'nın En Çok Çocuğu Olan Aile Hangisidir?	s.16
Yardım Fotoğrafları	
S.3 Yetim Bir Çocuğun Himaye Öncesi ve Sonrası	s.36
S.4 Üç Bin Liradan Fazla Veren Elazizli Hafız Muhammed Efendi	s.4
S.4 Üç Bin Liraya Yakın Veren Elazizli Yasin Efendi	s.4
S.4 Mini Mini Melahat Necati ile Annesi	s.25
S.5 Bir Şefkatli ve Alicenap Vatandaş İzmirli M.Emin Bey	s.5
S.5 Cemiyetimizin Anakucağı Müessesesinde Bakılan ve Kurtarılan Bir Yavru. Seyyid M'in Önceki ve Bugünkü Hali	s.5
S.6 Cemiyetimizin Anakucağı Müessesesinde Bakılan ve Kurtarılan Yavruları -Nihal ve Latif Osman-	s.13
S.6 Şefkatli Bir Vatandaş-New York Tahsildarı Alioğlu Cafer Efendi-	s.27
S.7 Hint'in Asil ve Şefkatli Bir Evladı -Rahmet Alihan Dindaşımız-	s.18
S.12 Boyabad Köylerinden Penbe Kadın ve Kızı	s.13
S.16 Şefkatli Vatandaşımız Süleyman Sami Bey	s.3
S.17 Şefkatli Vatandaşımız Musiki Muallimi Ahmed İdris Bey	s.26
S.23 Cemiyetimize Hizmet Dokunanlardan	

–İstanbul Polis Müdürü Şerif Bey-	s.26
S.23 Cemiyetimizin Yetiştirdiği Bir Genç	s.26
Yurt Dışından Çocuk Manzaraları	
S.4 ABD. Kindergartında:Büyük küçükler	s.6-9
S.4 ABD.Müstakbel anneler sevinç içinde	s.6-9
S.4 ABD.Kindergartında çocuklar mütalaa ile meşgul	s.6-9
S.4 ABD.Kindergartında bahtiyar çocuklar	s.6-9
S.10 Zayıf Çocuklara Oyun ve Jimnastik	
1.foto;Amerika'da kamp hayatı-basketbol sahası ve muallimleri 2.foto;Amerika'da kamp hayatında-yüzmeciler 3.foto;Amerika'da bir kamp ve kampçı kızı 4.foto;Su başında kamp ve serinlenen kız 5.foto;Deniz kenarında kamp eğlenceleri	s.1-3
S.10 Çocuk Hayatında Bir Devr-i Alem 1.foto;Bu makalede de okunacağı üzere dünyanın bakım itibariyle en bahtsız çocukları zavallı Çin çocuklarıdır. 2.foto;Çin'in talihsiz kız çocuğu 3.foto;Şimal memleketlerinin bahtiyar çocuklarından bir kısmı sahillerde 5.foto;Bu makalede en fena şeraitle bakıldığı söylenen Yunan çocukları 6.7.8. Yukarıda iptidai bir aile yurdu-ortada Amerika yerli çocuğu-aşağıda Afrikalı bir zenci çocuğu	s.4-8
S.10 Amerika'da Bakımlı Çocuklar ve Oyuncaklarla Kırlarda Tenezzüh	s.9
S.10 Afrika'da Bakımsız Bir Valide İle Bakımsız Çocuğu	s.10
S.10 Eskimo Çocuklarına Bakmasını Bilmeyen Bir Memlekettir.	s.10
S.10 Şarkî Asya'da Bir Ana İle Çocuk ve Mançuryalı Sefil Bir Aile	s.10
S.10 Çocuk Oyunlarından Sonra Çocuk Sporu Gelir. Gürbüz Bir Millet Vücuda Getirmek İçin Çocuklar İçin Nasıl Çalışıldığını Bu Alman Resmi Pek Güzel Göstermektedir.	s.12
S.12 Başka Memleketlerde Çocuk Hayatı adlı yazıda;	

- “Müslüman Sumatra, Brunei, Şarkî Asya Adalarında
Çocuk Hayatı ve Himâye-i Etfâl Teşkilatı”
alt yazılı 4 tane foto. s.5-6
- S.14 Afrika'nın Ortasında Mini Mini Bir Avrupalı
yazısına dair 2 foto s.8
- S.15 Almanya'da Köy Çocuklarının Eğlenceleri'ne
dair 3 foto s.12-13
- S.15 Amerika'da Oyun Mektepleri'ne dair;
1.foto:Yazın Çocuklara evlerin Üzerinde
Açılan Oyun Mekteplerinde Çocuklar
Sıhhat ve Kuvvet Kazanırlar s.18
- S.15 2.foto: Oyun Mekteplerinde Çocuklara
Yaptırılan Bazı Oyunlar s.18
- S.15 3.foto: Çocukların Oyunlarına Bir
Mürebbiye Nezaret Eder s.18
- S.15 4.foto: Kız Çocuklarına Öğretilen Ev İşlerinden Biri s.19
- S.15 5.foto: Çocuklar En Ziyade Açık Havada Oyunla
Vakitlerini Geçirirler s.19
- S.15 6.foto: Çocuklar Her Hafta Muntazaman Tartılırlar s.19
- S.16 Almanya'da Ekseri İlk Mekteplerde Açık Havada
Yazın Çıplak Hareket-i Bedeniye Yapan Çocuklar s.11
- S.16 Almanya'da Açık Hava Çıplak Nefes Alma Talimleri
Yapan İlk Mektep Talebesi s.11
- S.16 Belçika'da Açık Havada Şarkılı Oyunlar
Oynayan Çocuk Kulübesi s.11
- S.16 Mısır'da Türk Cemiyet Hayriyesi Tarafından
Yapılan Şenlikler'e dair 4 foto s.12-13
- S.22 Fransa'da Sırf Çocuk Resimlerinden Mürekkep
Bir Resim Sergisi Açıldı 2 foto s.16
- Yazar Kadrosu**
- F.N. Ahmed Rasim Bey s.10
- F.N. Ağa Oğlu Ahmed Bey s.11

F.N. Akçuraoğlu Yusuf Bey	s.13
F.N. Cenab Şehabeddin Bey	s.15
F.N. Halide Nusret Hanım	s.24
F.N. Şukufe Nihal Hanım	s.25
F.N. Abidin Daver Bey	s.33
F.N. Muhammed Nureddin Bey	s.42
S.21 Akçuraoğlu Yusuf	s.2
S.21 Selim Sırrı	s.5
S.21 Sabiha Zekeriyya Hanım	s.8
S.21 Hikmet Şevki	s.12
S.21 Ercümend Ekrem	s.17
S.21 Celal Sahir	s.19
S.21 Zeki Mesud Bey	s.33
S.21 A. Hikmet	s.39

Çeşitli Fotoğrafları

S.6 İki Yaşından Altısına Kadar Çocukları Terbiye-i Bedeniyesi 3 foto	s.17-19
S.7 Mekteplerde Sihat Dersleri 6 foto	s.6-8
S.7 Çocuklar Cumhuriyeti 6 foto	s.9-14
S.8 Kız Çocuklarının Jimnastik Elbiseleri ve Geçirdiği İlk Devirler	s.2-3
S.8 Kız Çocukların Son Devirlere Ait İki Türlü Jimnastik Elbiseleri	s.2-3
S.11 Yukarıda: Genç kızlara amel-i çocuk dikişi ve biçkisi dersleri Aşağıda: Kızlar bilfiil çocuk bakımını öğreniyor.	s.1
S.11 Yemek pişirmeyi ameli bir şekilde öğreniyorlar. Bazı ev eşyalarını bizzat tamir ve i'mali öğreniyorlar.	s.2
S.12 Yaz ve Çocuklar adlı yazı genelinde 9 tane foto var.	s.2-4
S.12 Evlat Şefkati adlı yazı genelinde 6 tane foto	s.10-11
S.14 Çocuk Bir Kabiliyet Menbaıdır yazısı içinde 6 foto	s.9-10
S.14 Bir Gürbüzümüz Vefat Etti	s.13

S.21 Yarınki Nesil Bizden Neler İstiyor?	s.1
S.22 Henüz Seyahatten Avdet Ettim (köpek)	s.27
S.23 Oyuna Bizim Bahçeye Gelin 3 foto	s.10-11
S.24 Talebe Tarafından İdare Olunan Mektep 3 foto	s.5
S.24 Deniz Çocuğa Cesaret Aşılar Deniz Çocuğa Sihat Aşılar 4 foto	s.7-8

Müسابaka Fotoğrafları

S.2 Ankara'da Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Vekaleti Muhasebe Müdürü Yahya Nahi Beyin oğlu Aydın	s.21
S.2 Adapazarı'nda Çıracılar Sokağında Kaymakam Naci beyin oğlu İlhan	s.
S.2 Ankara'da Hüseyin Habib	s.
S.2 Erzurum Mebusu Münir Hüsrev Beyin oğlu Çetin	s.
S.3 T.C. Baş Vekili İsmet Paşa Hazretlerinin oğlu Erdal İsmet.	s.15
S.3 T.C. İş Bankası Ankara Merkezi Muamelat Müdürü Salahaddin Beyin kızı Jale	s.17
S.3 Baş Vekalet Evamir ve Mükerrerat Müsveddi Memduh Ziya beyin kızı Nermin.	s.19
S.3 Ankara Osmanlı Bankası Şeflerinden – Efendinin kerimesi Lüsyen	s.20
S.3 Refika Hanımın kızı Lale	s.21
S.3 Sedad Ali	s.22
S.3 İstanbul'da Divan-ı Muhasebat Murakkiplerinden Keşanlı Sami Beyin torunu ve Viktorya Roberlin Sigorta Şirketi Müfettişi Kamil Beyin oğlu Aydın.	s.24
S.3 Ankara Merkez Kumandanlığı Memiş Efendinin oğlu Akşit	s.25
S.3 İstanbul,Aksaray'da ... Nevin Tefvik.	s.26
S.3 İstanbul Vilayeti Emlak Maliye Reyi Müzhir Beyin kızı Payidar Necla	s.37
S.3 Maarif Vekaleti Aylık Tedrisat Mümeyyizlerinden Münib Beyin oğlu Sırrı	s.37
S.3 Ankara Adliye Müfettişi Necati Beyin	

kerimesi Süheyla Güzin	s.38
S.4 Hakimiyet-i Milliye Matbaası Sermürettibi	
Ahmed Beyin oğlu Erdoğan	s.2
S.4 İstanbul Galata'da Güzide Hanımın kızı Firuzan	s.4
S.4 İstanbul,Aksaray'da Şehit Muhammed Refik	
Efendinin kızı Sühendan	s.5
S.4 İstanbul,Süleymaniye'de Süreyya Beyin oğlu M.Rıza	s.5
S.4 İstanbul,Sultan Ahmed'de Dr.Mustafa Münif Paşanın	
torunu M.Ali	s.12
S.4 Ankara'da Hakimiyet-i Milliye Matbaası	
Makinistlerinden Mustafa Zeki Efendinin kızı Suad	s.14
S.4 Kırklareli'nde Halim Beyin oğlu Ertuğrul	s.16
S.4 İstanbul'da Kolordu Levazımı Birinci Kısım Müdürü	
M.Ziyaeddin Beyin kızı Süreyya	s.17
S.4 Tekirdağ'ında Alay Muamelat Memuru Nuri	
Reşad Beyin oğlu Mahmud Reşad	s.18
S.4 Tekirdağ'ında Alay Muamelat Memuru Nuri	
Reşad Beyin kızı Bediha Reşad	s.19
S.4 İstanbul'da Topkapı'da Kadıköy Zabıta Memurlarından	
İbrahim Efendinin Oğlu Nedai	s.20
S.4 Rasih	s.26
S.4 Taşköprü Ziraat Banka Veznedarı Fahri	
Beyin kızı Lamia Fahrennisa	s.27
S.4 Abbas Osman Beyin kızı Alanur.	s.29
S.4 İstanbul'da Türk anonim Şirketinde Daktilograf	
Mevhibe Hanımın kızı Mabude Senem Hayri	s.32
S.4 Hariçeye Vekaleti Mümeyyizlerinden Hamid	
Beyin oğlu M.Nur	s.35
S.5 Bern Sefiri Münir Beyin kızı Selma	s.2
S.5 Diyarbekir Valisi Ali Rıza Beyin oğlu Ertuğrul	s.3
S.5 Balye Şubesi Mulhakki Yüzbaşı Emin Beyin	
oğlu Hamid Vecdet	s.5

S.5 Gelibolu'da Muallim Hasan Basri Beyin oğlu İlhan	s.6
S.5 Zonguldak'ta Muhasebe Varidat Mümeyyizi Muhammed Beyin biraderi Nail Beyin oğlu Selçuk	s.9
S.5 İstanbul, Cağaloğlu'nda Reşad Beyin hanesinde Muhammed Semih	s.10
S.5 İstanbul, Beyoğlu Midyatta Alayın Taburu Kumandanı Binbaşı Muhammed Nuri Beyin kızı Nebahat	s.12
S.5 Sinop Vilayeti Tahriratbaşı Katibi Hüseyin Mahir Beyin yeğeni Kamuran	s.12
S.5 İstanbul, Beyoğlu'nda Saim Beyin oğlu Erol Tekin	s.13
S.5 İstanbul, Kadıköy'ünde Dr. İsmail Hikmet Beyin oğlu Binyad	s.15
S.5 İstanbul, Maçka civarında Vatman Mecid Efendinin oğlu Server	s.20
S.5 Sofya Sefirimiz Rıdvan Bey oğlu Hüsrev Beyin oğlu Ali Faruk	s.21
S.5 İstanbul, Polis Müdiriyyeti Muhasebe Müdürü Esad Beyin kızı Hatice Esad.	s.21
S.5 İstanbul'da Şehzadebaşı'nda Askeri İkinci Sınıf Muamelat Memurluğundan Mütেকaid Abdullah Şevki Beyin oğlu Kemal	s.22
S.5 Antalya --- Muayene Memurlarından Reşad beyin kızı Naciye	s.22
S.5 Tekirdağ'ında Muallim Raşid Beyin oğlu Vüsat	s.23
S.5 Sinop Vilayeti Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdürü ve Himâye-i Etfâl Merkezi Reisi Dr. Hasan Zühtü Beyin ikiz çocukları, ikisi de erkektir. İsimleri: Yılmaz Cumhuri, Yıldırım Cumhuri	s.25
S.5 İstanbul'da Türk Muharrirlerinden İbrahim Necmi Beyle Ayşe Saibe Hanımın oğlu Osman Amil	s.26
S.5 Denizli Vilayeti Orta Mektep Tarih Coğrafya Muallimi Yusuf Beyin oğlu Necati	s.27
S.5 Himâye-i Etfâl Cemiyeti Merkez Umumi Azasından ve Sıhhiye Dairesi İkinci Şube Müdür Muavini	

Dr. Cevdet Tahir Beyin kızı Sevim Handan	s.28
S.5 İstanbul,Sultanhamam Nafia Müteahhidi Cevad	
Rıfat Beyin oğlu Bülend	s.28
S.5 İstanbul,Fatih Daire-i Belediyesi Heyet Fenniyesinde	
Akif Beyin oğlu Haluk	s.29
S.5 Osmaneli Kazası Maliye Sandık Emni ve	
Himâye-i Etfâl Cemiyeti Reisi Osman Nuri Efendi	
kerimesi Mualla Osman	s.29
S.5 Erzincan'da Kolordu Sertabibi Muavini Mustafa Naili Beyin	
çocuklarından oğlu Sina, kızı Naime Betül	s.30
S.5 Maarif Vekaleti Mümeyyizlerinden Mustafa Nami Beyin	
oğlu Midhat Yıldırım	s.31
S.5 Kocaeli Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Müdürü	
ve Mahalli Himâye-i Etfâl Merkezi Reisi Vekili	
Dr. Hıfzı Nuri Beyin altıncı evladı Necla Cankapa	s.31
S.5 Adliye Vekaleti Evrak Müdürü Katiplerinden	
Necati Beyin kızı Necla	s.32
S.5 Rize'de Nuran	s.33
S.5 İstanbul'da Eyüb'de Birinci Mülazım Osman	
Beyin kızı Fatma Şermin	s.34
S.5 Otobüs Şirketi Fabrikasında Mühendis	
M.Ali Efendinin çocuğu -----	s.38
S.5 Edremit Ziraat Fen Memuru Sadi Beyin	
oğlu Cafer Sedad	s.40
S.6 Zonguldak Belediye ve Himâye-i Etfâl Reisi	
Hüseyin Fehmi Beyin torunu ve Erkeli Kömür	
Şirketi Fabrika memuru Makbul beyin oğlu Levend Makbul	s.3
S.6 Samsun'da Divan Muhasebat Şef Murakibi Nusret	
Beyin oğlu Turgut	s.3
S.6 Tuzla'da Alayda Bölük Kumandanı Yüzbaşı	
Burhaneddin Beyin kızı Bedia	s.12
S.6 Kastamonu Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye	

Katibi Sabri Beyin oğlu Nejad.	s.20
S.6 Avanos İlk Erkek Mektebi Baş Muallimi	
M.Kuddusi Beyin oğlu Muzaffer Yıldırım	s.20
S.6 Samsun-Sivas Demiryolu Merkez Muahsiblerinden	
Abdulkadir Beyin oğlu Esad Dündar	s.21
S.6 Edirne Himâye-i Etfâl Cemiyeti Heyeti İdare	
azasından Sabık Belediye Müfettişi Hacı Pehlivanzade	
Rıza Efendi Beyin torunu ve bakkal Mahmud Hamdi	
Efendinin oğlu Orhan Aydın	s.22
S.6 Hayrabolu Ziraat Bankası Memuru Ahmed Besim	
Efendinin kızı Bedia.	s.23
S.6 Amerika'nın Chicago şehrinde Ahmed Efendi oğlu Arif	s.24
S.6 Edremit'te Fırka ikinci Şube Müdürü Yüzbaşı Vehbi	
Beyin kızı Perran	s.25
S.6 Kıbrıs'ta Adliye Hakimi M.Raif Efendinin	
oğlu Yılmaz Rauf	s.28
S.6 Kocaeli vilayeti Polis Müdürü Yusuf Ziya Beyin	
oğlu Mustafa Kemal	s.29
S.6 Erkan-ı Harbiye-i Umumi Talim ve Terbiye	
Dairesi'nde Yüzbaşı Nail Beyin kızı Lamia	s.30
S.6 Mardin Mebusu Ali Rıza Beyin kızı Gönül	s.38
S.7 Kırklareli Hudut Taburu İaşe Zabiti Birinci Mülazım	
İsmail Hakkı Bey'in oğlu Şinasi	s.34
S.7 Çubukabad Ehaz Asker Şubesi Reisi Binbaşı	
Arif Beyin kızı Rukzan	s.36
S.7 Adana Lisesi İkinci Müdürü Hüseyin Hüsnü	
Beyin oğlu Ali Hikmet	s.37
S.7 Eskişehir'de Gümüşhane Mebusu Sabık	
Hacı Mustafa Beyin torunu Alparslan	s.37
S.7 Burhaniye Himâye-i Etfâl Mektebi Müdürü Nazım	
Beyin oğlu Turgut	s.39
S.7 Bolu Orman Müdürü Beyin yeğenleri (ikizdir)	

Meliha ile Orhan.	s.46
S.7 Bolu Ağır Ceza Reisi Beyin çocukları	
Tufan ile Ayhan.	s.47
S.7 Bolu'da Tekaud Şube Katibi Muharrem Beyin	
altıncı çocuğu Islahaddin	s.47
S.7 Düzce'de Un Fabrikatörü Fettah Beyin oğlu Hazım.	s.48
S.8 Ankara Posta ve Telgraf Murakıbbı Ömer Melih Beyle	
Bursa Kız Muallim Mektebi Edebiyat Muallimi	
Hamide Melih Hanımın kızları Harikazinnur	s.6
S.8 Avanos Himâye-i Etfâl Cemiyeti azasından muallim	
M. Hulusi Beyin oğlu Şahin	s.6
S.8 Edremit Hastahanesi Operatörü Edhem Beyin oğlu Aydın	s.6
S.8 Türkiye İş Bankası Sigorta Memuru Tahsin	
Tahir Beyin oğlu Cengiz	s.7
S.8 Adapazarı Belediye Dairesi Muhasebecisi	
İbrahim Edhem Beyin kızı Perihan	s.7
S.8 Bodrum'da Harita Müdüriyeti Umumisi Topograf	
Zabitlerinden Birinci Mülazım Adil Beyin oğlu Tuğrul	s.7
S.8 Cidemir ----- Kız Mektebi muallimlerinden Fatma Nihad	
Hanımın kızı Nezahat	s.8
S.8 Erbaa Tütün İnhisar İdaresi Muhasebecisi	
Hamdi beyin oğlu Sabahaddin	s.8
S.8 Adana'da tüccardan M. Hulusi Beyin oğlu Suad	s.9
S.8 Afyonkarahisar Mebusu Ali Beyin oğlu İstiklal Ali	s.9
S.8 Erbaa Himâye-i Etfâl Cemiyeti Reisi Cevad Şefik	
Beyin oğlu Şehabeddin	s.14
S.8 Erbaa Himâye-i Etfâl Cemiyeti Reisi	
Cevad Şefik Beyin kızı Feriha	s.14
S.8 Ceyhan Himâye-i Etfâl Reisi Eczacı Abbas	
Hilmi Beyin oğlu Adnan	s.15
S.8 Kastamonu Tuhafiye tüccarından Katipzade	
Yusuf Ziya Beyin kızı Halide Ferda	s.15

S.8 Tekirdağ Maarif Memuru Naci Beyin kızı Rahşan	s.17
S.8 Samiye Hanımın kızı Sürayya	s.17
S.8 Keskin'de mukim Asaf Beyin kızı Güherşah	s.17
S.8 Kuşadası'nda Perukar Hasan Tahsin Efendinin oğlu Burhan Cahid	s.17
S.8 Samsun'da Yemenicizade Hasan Fahri Beyin kızı Cahide	s.17
S.9 Diyarbakir Himâye-i Etfâl Merkezi Reisi Doktor İhsan Beyle Heyet Merkezi azasından Zehra İhsan Hanımın kızları Sara	s.2
S.9 Diyarbakir Himâye-i Etfâl Merkezi Reisi Doktor İhsan Bey'le Heyet Merkezi azasından Zehra Hanım'ın kızları Sevim	s.2
S.9 Balıkesir Baliye Kız Mektebi Muallimi Abdulkadir Rüşdi Beyin oğlu Mehmet Muhid	s.4
S.9 Kıbrıs Adası Baf Kazası Varidat Katibi M. Tevfik Beyin oğlun Re'fet.	s.4
S.9 Kıbrıs Adası Baf Kazası Varidat Katibi M. Tevfik Beyin kızı Süheyla	s.4
S.9 Adana'da Doktor Kaymakam Şevket Beyle Şadiye Hanımın kızları Handan	s.5
S.9 Kütahya İmam ve Hatip Mektebi Müdürü Ahmed Tevfik beyin oğlu Kemal Gültekin	s.5
S.9 Samsun'da Cemiyetler Murakıbbı Sabit Beyin kızı Sabiha	s.5
S.9 Emlak Bankası Muhasebe Memurlarından Vacid beyin oğlu Osman Satı	s.6
S.9 Edremit-Horan Kasabasında Eminzade biraderlerin Sabuncu Ustası İbrahim Ertuğrul efendinin kızları Belkıs ile Gönül	s.6
S.9 Yedinci Kolordu Ser..... Miralay Mehmed Beyin oğlu Gültekin	s.7
S.9 Ankara'da Polis Müdüriyeti karşısında fotoğrafçı Mehmed Ali Beyin çocukları 1.Şükrü, 2.Celaleddin, 3. ve 4. İkizdir; 3. Ahmed Refik 4. Hüseyin Şefik	s.7
S.11 Avanos Mal Müdürü Recep Beyin oğlu Zülfü	s.17
S.11 Lice Kazası Kaymakamı Nihad Beyin oğlu Necib Selçuk	s.17

S.11 Balye meydanları Levazım Müdürü Cevad Beyin oğlu Aydın	s.17
S.11 ----- Asker Şube Reisi Binbaşı Tahsin Beyin kızı Nebahat	s.17
S.11 Bilecikli (Ertuğrul vilayeti) Ahmed Hamdi Efendinin kızı Mukadder	s.17
S.11 Diyarbakir'de Fırka Sertabibi Muavini Doktor Sabri Beyin kızı Selma	s.19
S.11 Ankara'nın Karayış Mahallesiinde 9/6 numaralı hanesinde mukim Zehra Hanımın oğlu Tevfik Rüşdi	s.20
S.11 Balye Merkez Erkek Mektebi Müdürü İbrahim Edhem Beyin oğlu Kemal Oğuz	s.20
S.11 Ünye Merkez Mektebi Baş Muallimi Ruhi Hasan Beyin kızı Sevim	s.20
S.11 Hopa kazası Himâye-i Etfâl cemiyeti Reisi Dava Vekili Şehrizade Yahya Vehbi Beyin oğlu Sabahaddin	s.20
S.11 İstanbul'da ----- malul zabitanadan Edib Şükrü Beyin oğlu Ali Orhan	s.22
S.11 Rize Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Müdürü Musa Kazım Beyin oğlu Mehmed Münici	s.22
S.11 Boyabad Yatı Mektebi Hesap Memuru İbrahim Zeki Beyin kızı Firuzan	s.22
S.11 Antalya Nakliye Umumi Anbarı Müesseselerinden Mehmed Nuri Beyin oğlu Seci	s.25
S.11 Salihli'de Gaurzade Ali Osman Efendinin oğlu Nevzad	s.25
S.11 Fethiye'de Alemdarzade Ahmed Hulusi Beyin oğlu Osman Bedri	s.26
S.12 İzmir'de Ticaret Gazetesi Sahibi Reşad Beyin oğlu Mehmet Reşad	s.30
S.12 Adliye Vekaleti Matbaası Ser Mürettibi Abdulmuttalib Efendi kızı Suzan	s.31
S.12 Sabık Keskin ziraat Fen Memuru Mahmud Şevket Beyin kızı Neriman	s.31
S.12 Kars Himâye-i Etfâl Cemiyeti Heyet İdare	

Azasından Evkaf Müdürü Talat Beyin oğlu İlhan Reşad	s.31
S.12 Trabzon Islaha Sevk Memuru Münir efendinin kızı Şükran	s.32
S.12 İstanbul'da Yılmaz Ticarethanesi Sahiplerinden	
Hilmi Beyin oğlu İlhan	s.32
S.12 Fuad Beyin oğlu Emin	s.32
S.13 Soma'da Fotoğrafçı Abdurrahim Efendinin kızı Perihan	s.28
S.13 Burhaniye Ehaz Asker Şubesi Mülhakı Yüzbaşı	
Emin Beyin oğlu Hamid Vecdet	s.28
S.13 Balıkesir'de Çayırhisar'da Topçu Alay Kumandanı	
Yüzbaşı Hakkı Beyin kızı Hale Sevim	s.29
S.13 Balıkesir'de Çayırhisar'da Topçu Alay Kumandanı	
Yüzbaşı Hakkı Beyin oğlu Turgut	s.29
S.13 Polatlı Sıtma Mücadelesi İkinci Daire Sıhhiye	
Memuru Ahmed Hamdi Beyin oğlu Abdurrahman Sami	s.29
S.13 Niğde Himâye-i Etfâl Reisi Maarif Müdürü	
Hadi Tuğrul Beyin kızı Ülker	s.31
S.13 Soma Ziraat Bankası Muavini Kamil Beyin oğlu Erdoğan	s.31
S.13 Ankara Merkez İnzibat Bölük Kumandanı	
Yüzbaşı Refet Beyin oğlu Doğan	s.31
S.14 Ankara İmaret Mahallesinde Marangoz Ustalarından	
Bartınlı İbrahim Efendinin kızı Suzan	s.5
S.14 Kastamonu Ziraat Bankası Muhasebeci Muavini	
Refet Beyin kızı Zehra	s.5
S.14 İzmir'de İnce oğlu Avukat Hamid Şevket	
Beyin kızı Zafer Hamid	s.24
S.14 İzmir'de İnce oğlu Avukat Hamid Şevket	
Beyin kızı Halas Hamid	s.25
S.14 İstanbul İcra Dairesi Reisi Ahmed Refik Beyin kızı Mefkure	s.26
S.14 Konya Lisesi Riyaziye Muallimi Şevki Beyin kızı Saide	s.27
S.15 Diyarbakır'da Teyyare Makinisti Cemal Beyin oğlu Nejad	s.14
S.15 Alay Kaymakamı Nazım Beyin oğlu Anfvan	s.14
S.15 Tüccar Gaziantepi Kemal Mazlum Beyin oğlu Ziya Mazlum	s.14

S.15 Ergani Madeni Hükümet Tabibi Zahid Beyin oğlu Lemi	s.14
S.15 Fırka Topçu Alay Kumandanı Kaymakam Ata Beyin kızı Emel	s.14
S.15 Resumat Müdüriyet Umumisi Memuru Mazhar Beyin kızı Ayten	s.15
S.15 İlgin Himâye-i Etfâl Cemiyeti Reisi Ali Melazade Ahmed Şükrü Beyin oğlu Yaşar	s.15
S.16 Urla'da Tüccar İsmail Hakkı Beyin mahdumu Edhem	s.15
S.16 Samsun Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdürü Mazhar Beyin oğlu Coşkun	s.15
S.16 ----- Merkez Memuru Hasan Beyin oğlu Erdoğan	s.15
S.16 Erzurum'da Islah	
S.16 Ankara Numune Hastahanesi Sertabibi -- Beyin oğlu Selçuk	s.15
S.16 Karamürsel Merkez Mektebi Müdürü ve Maarif Memuru --- Beyin oğlu Haluk	s.15
S.16 Atanara İbrahim Zeki Beyin oğlu Aykut	s.15
S.17 Şükran Hanım	s.14
S.17 Çorum'da Tütüncüzade Ahmed Efendinin oğlu Necdet	s.14
S.17 Zara'da Hamid Beyin oğlu Kazım Şinasi	s.14
S.17 Salihli'de Komisyoncu Haşim Beyin oğlu Şehab Samim	s.14
S.17 Adapazarı'nda Rehber Terakki Mektebi Muallimlerinden Affan Beyin kızı Betül	s.14
S.17 Salihli'de Komisyoncu Haşim Beyin kızı Reşide	s.14
S.17 Mülazım Mehmed Ali Beyin oğlu Faruk	s.15
S.17 Gebze'nin Güzeller Mahallesinde Abdullah Efendinin kızı Azade	s.15
S.17 Kayseri'de Teyyare Mühendisi Cemal Beyin oğlu Turgud Doğan	s.15
S.17 Aydın Himâye-i Etfâl Cemiyeti Reisi Doktor Ahmed Nafiz Beyin oğlu Gültekin	s.15
S.18 Bodrum Mektep Müdürü Ali Subhi Beyin oğlu Cengiz	s.22
S.18 Fatma Osman	s.22
S.18 Mustafa Refet Beyin mahdumu Mahmud Safa	s.22

S.18 Besim Nuri Beyin beşinci kerimesi Sabiha	s.22
S.18 Ana Kucağından Metruk Çocuk Çelik	s.22
S.18 Kığı Müddei Umumisi Salih Zeki Beyin mahdumu Nuri	s.22
S.18 Ahmed Kemal Bey kerimesi Sevim Muazzez	s.22
S.18 Şarköy Ziraat Fen Memuru mahdumu Turhan	s.22
S.18 Ziraat Memuru Mehmed Bey kerimesi Handan Hanım	s.23
S.18 Umum Kayıkçı ve Sandalcılar Cemiyeti Katibi Umumisi Abdurrahman Ali Beyin mahdumu Nejad	s.23
S.18 Lütfi Beyin kerimesi Zehra	s.23
S.18 Mehmed Reşad Beyin mahdumu Süreyya	s.23
S.18 Avukat Faik Kemal Beyin hafidi Şefik	s.23
S.18 Rahmi Beyin hafidi Nezahat Hanım	s.23
S.18 Sıdkı Bey kerimesi Mualla	s.23
S.18 Köyceğiz Kaymakamı Vasfi Beyin mahdumu Tekin Fikri	s.23
S.18 Artvin Maarif Müdürü Vehbi Beyin oğlu Nejad Altay	s.23
S.19 Bursa Elektrik Şirketi Müdürü Hamdi Beyin kızı Nur	s.25
S.19 Muallim Hilmi Beyin kızı Melahat	s.25
S.19 Kıdemli Yüzbaşı İsmail Emin Beyin mahdumu Bedri	s.25
S.19 Şemnilî İbrahim Bedri Beyin kızı Ayşe Şükran	s.25
S.19 Babaeski Himâye-i Etfâl Veznedarı Akifzade Arif Beyin birinci oğlu Münir	s.25
S.19 Avukat Hakkı Beyin oğlu Altan	s.25
S.19 Avukat Hakkı Beyin oğlu Orhan	s.25
S.20 Bursa Askeri Lisesi Kimya Muallimi Hüsameddin Beyin kızı	s.18
S.20 Tavşanlı Hattı Fen Memuru Necmi Beyin oğlu Beha	s.18
S.20 Keban Jandarma Kumandanı Avni Beyin oğlu	s.18
S.20 Sinop İdare Heyeti Baş Katibi Süreyya Beyin oğlu Ercümend	s.18
S.20 Balıkesir Tütün İnhisarı İdaresi Dördüncü Şube Müdürü Mustafa Beyin oğlu Şefik Yılmaz	s.18
S.20 Kuyucak İstasyon Memuru Adnan Beyin kızı Lale	s.19
S.20 Kütahya Vilayeti Simav Kazası Dağ Arası Nahiyesi Müdürü Beyin kızı Bakiye	s.19

S.20 Topkapı'da İbrahim Beyin oğlu Nedai	s.19
S.20 Bursa Polis Memurlarından Ziya Beyin kızı Nilüfer Ziya	s.19
S.22 Samsun Tüccardan Hacı Osmanzade Tevfik Beyin mahdumu	s.14
S.22 Lise Muallimlerinden Avni Beyin kerimesi Ferdan Avni	s.14
S.22 Aydın Yeni Pazar Nahiyesinde Havudcu Mehmed Efendinin kızı Remziye	s.14
S.22 Balıkesir İstihdam Taburunda Birinci Mülazım Kadri Beyin kızı Nilüfer	s.14
S.22 Şuray-i Devlet Ketebesinden Kırşehirli Ali Rıza Beyin kızı Sevim	s.14
S.22 Samsun Hattatzade Kaşif Efendinin kızı Neriman ve Kamuran	s.15
S.22 Alaşehir'de Şehbazzade Hasan Tahsin Beyin oğlu Talat	s.15
S.22 Samsun'da Mühendis Ömer Lütfi Beyin kızı Jale	s.15
S.22 Bursa Kozgani Mektebi Muallimlerinden Hüsni Beyin kızı Ayten	s.15
S.22 Erzurum Mıntıkası Telgraf Fen Müfettişi Beyin kerimesi Müjgan	s.15
S.22 Erzurum Mıntıkası Telgraf müfettişi Beyin oğlu Muammer	s.15
S.23 Tüccar Arif Hikmet Beyin oğlu	s.23
S.23 ---Muhasebe-i Hususiye Müdürü Nuri Beyin oğlu Adnan	s.23
S.23 Mualla -sağda- , solda Nasuhi Yılmaz	s.23
S.23 Bekir Sıtkı Beyin oğlu Kemal Tekin	s.23
S.23 Kerim Beyin oğlu Necdet	s.23
S.23 Abdullah Mustafa Beyin oğlu Tevfik	s.24
S.23 Said Beyin mahdumu Kemal Aytekin	s.24
S.23 Bekir Efendinin kızı Mürşide	s.24
S.23 Kasaba Mahkeme-i Asliye Reisi Süreyya beyin kızı Nükhet	s.24
S.24 Uşak'ta Eczacı Salim Beyin oğlu Yılmaz	s.11
S.24 Matbuat --- Umumisi Neşriyat Şubesi Müdürü İsmail Ziya Beyin oğlu Vefa Umur	s.11
S.24 Bafra'da Belediye Tahsildarı Halil Efendi mahdumu Tarık	s.11

- S.24 Muallim Ali Ulvi Beyin oğlu Mustafa Emel s.11
- S.24 Ankara Müdde-i Umumisi Ali Rıza Beyin oğlu Kaya s.11
- S.24 Karabiga Himâye-i Etfâl Şube Reisi Behçet
Beyin kızı Nebahat s.12
- S.24 Sıhhiye ve Muavenet İçtimaiye Müdürü
Doktor Şükrü Beyin oğlu Deha s.12
- S.24 Harpa Jandarma Kumandanı Yüzbaşı
Hamid Sırrı Beyin mahdumu s.12
- S.24 Sarayköy Kaziye Köyünde Öz Yurt Mektebi
Müdürü Asım Beyin kızı Ülker s.12
- S.24 Murgüz oğlu Atalay Musib s.12

Yarışma

- S.2 Gürbüz Çocuk Müsabakası s.16
- S.3 Soru:Muhterem mefkureci muallimlerimizden soruyoruz:
Çocuklar arasında sıyan muameleyi nasıl temin etmelidir?
-resmî günlerde- Bir ay zarfında verilecek cevaplar
incelenecek.Birinci,ikini ve üçüncü dereceye giren cevap
sahiplerine çeşitli hediyeler verilecek ve fikirleri
aynen derc edilecektir. s.27
- S.4 Gürbüz Güzeller Müsabakası s.4
- S.4 Çok Evlatlılar Müsabakasına İştirak Ediniz s.4
- S.21 Her Çocuk Baba ve Annesine Mühim Bir Sual Soruyoruz:
Çocuk Niçin Sevilir? s.40
- S.22 Gürbüz Türk Çocuğunun Kariler İçin Müsabakası
Küçük Karilerimize Bir Sual Soruyoruz ve
Cevabını İstiyoruz: Hangi Oyuncağı Seversiniz,Niçin? s.19

Yarışma Cevapları

- S.5 Anketimize gelen cevapları sırasıyla derc ediyor:
Çocuklar arasında sıyan muameleyi nasıl temin etmelidir?
Cevap 1:Zonguldak Ak Şeyh Mektebi Muallimi
İbrahim Edhem Beyin cevabı. Cevap 2:---- Merkez
İlk Erkek Mektebi Baş Muallimi Ahmed Hilmi Beyin cevabı. s.32-33

- S.6 Cevap 3: Babaeski İlk Erkek mektebi Muallimlerinden
 Recai Dündar Cevap 4:Burhaniye Himâye-i Etfâl
 Mektebi Müdürü Y.Nazım s.31-32

Teşekkür

- S.2 Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle şubelerimizden
 tebrik telgrafları gelmiş ve cümlesine bilmukabele
 tebrik ve teşekkür edilmiştir. s.13
- S.2 İntişarımızı tebrik etmek lütfunda bulunan dahil ve
 hariçteki bütün meslektaşlarımıza arz-ı teşekkür ederiz. s.32
- S.3 Ali Rıza Bey'e Teşekkür s.27
- S.3 Bulancak ve Ahlat kazalarına teşekkür s.37
- S.4 Muğlalı Tefvik Beye Teşekkür s.32
- S.5 Muhterem Muallimlerimize Teşekkür s.31
- S.5 Teşekkür Ankara'da Sadat Şirketi Tarafından s.34
- S.5 Salihli Şubemize Teşekkür s.40
- S.6 Kemal Bey'e Teşekkür s.42
- S.8 Çocuk balosu azami muvaffakiyetle verildi. Bu muvaffakiyet
 Bahriye Vekilimiz İhsan Efendinin refika-i muhteremeleri
 Nuriye Hanım Efendinin riyasetlerindeki hanımlar heyeti
 tertibiyesinin eseridir. Gerek kendilerine gerek fevkalade
 ibraz-ı faaliyet eden muhterem sefirelere arz-ı teşekkür olunur.
 Çocuk günü cemiyetimizin gaye ve mesaiyesi hakkında
 umumi Türkiye Matbaasının ibzal ettiği mezahiratla yazı
 yazmak ve göndermek lütfunda bulunan muhterem muharrir,
 edip ve şairlerimize arz-ı şükran ederiz. s.23
- S.8 Muhterem Muallimlerimize Teşekkür s.39
- S.17 Matbuatımıza Teşekkür s.3

Tebrik

- S.2 Cumhuriyet Bayramını bütün karilerimize tebrik ederiz s.2
- S.8 23 Nisan Milli Bayramımızla bugüne mahsus olan
 çocuk bayramını bütün karilerimize tebrik ederiz. Kapak
- S.14 29 Teşrin Evvel Cumhuriyet Bayramı bütün aziz

milletimizle aziz karilerimize mübarek olsun.

Kapak

Tashih

- S.5 Üçüncü sahifemizin yedinci satırındaki cümlelerin aslı
böyle olacaktır: [kaç aile çocuk bakımını bilir?]
yanlış dizildiğinden maal itizar tashih olunur. s.20
- S.6 Geçen nüshamızda kıymetli yazarımız muhterem
Şadiye Kazım Hanım Efendinin isimleri yanlışlıkla
Şaziye yazıldığından maal-itizar tashih ederiz. s.42

Kitap Tanıtımı

- S.8 Cehennem Çocuğu –roman- Müellif:Aka Gündüz s.40
- S.14 Haydi s.19
- S.23 Ali'nin Düğmesi –roman- Vedide Beha Hanım s.11

Resim

- S.2 Karakalem gürbüz çocuk çizimi s.9
- S.2 Karakalem cılız çocuk çizimi s.15
- S.1 Çocuk resmi Kapak
- S.4 Kız portresi Kapak
- S.10 Resim altında; Her medeni memleket çocuk
bakımında oyun meselesinin büyük bir kıymet
vermiştir. Bu İskandinav çocukları o kıymete
güzel bir misaldir. s.11
- S.13 Nüfus Sayımıyla İlgili Bir Resim Kapak
- S.24 Bir Sokak Çocuğu Resmi Kapak

Karikatür

- S.10 Çocuk Hayatında Bir Devr-i Alem'de dördüncü resim;
İlk vahşet devirlerindeki aile,çocuk ve yaşayış tarzı s.7
- S.15 Dayak Yiyen Çocuk s.3
- S.16 Sıhhat,Hayatı Saadet ve Muvaffakiyetinin Eseri
Olan Fazla Canlılık, Fazla Neşe ve Sürur Demektir. s.23
- S.16 Çocuk Her Ay Muntazaman Vezinleri Kayd Edilmelidir. s.24
- S.16 Çocuklar Mektebe Gitmeden Evvel Her Sabah
Yüzlerini Yıkamalıdır. s.24

- S.16 Çocuğun Devamlı Muayenesi ve Vücudunun
Tetkiki Lazımdır. s.25
- S.16 Bahçede,Açık Havada Oynamak En İyi
Sıhhat Vasıtasıdır. s.25
- S.17 Çocuk Mütalaa Salonlarında Bir de Kütüphane
Memuru Çocuğa Rehberlik Eder s.12
- S.17 Sınıfta Çocuğun Sıhhi İtiyatları kontrol Edilmelidir. s.23
- S.17 Çocukları Dişlerini Yıkamağa Teşvik İçin Sınıfta
Şarkılı İdmanlar Yapmalıdır. s.23
- S.17 Mektepte Çocuklar Muayene Edilmeli ve Gıdasını
Alamayarak Zayıf Kalanlar Tespit Edilmelidir. s.23
- S.17 Çocuklar Sütçü Dükkanlarını Ziyaret Ederek Sütlerin
Nasıl Hazırlandığını Görmelidir. s.24
- S.17 Gıdasını Alamayan Çocuk Zayıf ve Takatsız Olur,
Derslerini Dikkatle Takip Edemez. s.24
- S.17 Muallimler Evleri Ziyaret Ederek Annelere
Çocuklarına Verilmesi Lazım Olan Gıda Hakkında
Malumat Verirler. s.24
- S.23 Şımarık Çocuklar Büyüyünce Hodgam ve Toy Olur,
Mesut Yuva Kuramaz, Bedbaht Olurlar. s.2
- S.23 Şımarık Çocuk Büyüyünce Cani ve Hırsız Olur s.3
- S.24 Çocuk Sofrada Az Yemek Gördüğü Zaman Yemeğin
Kendisine Kifayet Etmeyeceğini Düşünerek Büyük
Bir İştihâ İle Sarılır ve Yer s.5

III. BÖLÜM SEÇME METİNLER

GÜRBÜZ TÜRK ÇOCUĞU NİÇİN İNTİŞAR EDİYOR?

Mecmuamız birbirine sıkı münasebeti olan iki gaye ile çıkıyor:

- 1- Türk Çocuğu'nu gürbüz yetiştirmek;
- 2- Gürbüz Türk çocuklardan kuvvetli, sağlam bir millet vücuda getirmek...

Biliyoruz, yolumuz sarp ve uzundur. Bu yolda yürümek için ne kadar müşkillerle karşılaşacağımızı, nihayetsiz yorgunluklarla çarpışacağımızı da takdir ediyoruz. Fakat gayemizin bize her türlü sabır ve metaneti verecek ulviyeti vardır. Gözümüz, dimağımız, bileğimiz en kimsesiz Türk çocuğundan en müreffeh Türk çocuğuna kadar hepsiyle meşgul olacaktır. İptidaî anelerden medenî, fennî ve sihhî usullere sıyrılıp geçmeğe çalışacağız. Babaları ikaz etmeğe, ninelere rehber olmağa gayret edeceğiz. Türk çocukları için milletin bütün kabiliyetlerinden istiâne ve istifade çarelerini arayacağız. Mecmuamızı ilmin kuru, ve hayalin fantezili üslubundan kurtararak her kârî tarafından memnuniyetle takip edilebilir bir sadelikle neşre muvaffak olmak yegane emelimizdir. Yalnız muhterem halkımızdan mecmuamıza karşı lütufkâr bir alâka bekliyoruz. Evlat sahibi vatandaşlarla temasımızın daimî olmasını istiyoruz. Hepimizin hedefi birdir ve şudur: Gürbüz Türk Milleti için gürbüz Türk Çocuğu...

Muvaffak olup olmamak bir mesele değildir. Halk ve mecmuamız birleşince elbette muvaffak olacağız. İşte bu kanaatle ve millete güvenerek bu günden itibaren vazifemize başlıyoruz.

MİLLÎ SİYASETİN EN MÜHİMİ ÇOCUK SİYASETİDİR

İnkılap ve Cumhuriyet Türkiye'si bir çocuk siyasetine süratle, şiddetle muhtaçtır. Toprağın mahdut ve istikbalin nâ-mahdut hudutlarındaki emniyet ancak bu siyasetin sayesinde ebedileşebilir.

Türk Devleti'nin aslı ve asıl adı Türk Çocuğu'dur. Sakarya ne ise Türk Çocuğu odur.

Sakarya; sağ sahilinde bir milletin mukaddes feragat ve mukaddes birliğini nasıl topladıysa, Türk Çocuğu da saçı bitmemiş, garip başının ucunda öyle bir fedakârlık bekliyor.

Bugünkü Türk Çocuğu sıhhatin kovduğu ve ölümün beğendiği makûs talihli bir yavrudur. Vatanın dünkü ters talihini yenen bu nesil, Türk çocuğu içinde muttarid ve mütevâli hamleleri göstermek vazifesiyle mükelleftir.

Çocuk düşmanlarına ilan-ı harp!

Çocuk düşmanlarına ilan-ı harp için umumî ve daimî seferberlik!

İşte çocuk siyasetinin hulâsası...

Bu seferberliğe ve bu mülhemeye devletçe, milletçe başlamalıyız. Türk Çocuğu her cepheden birçok düşmanlarla sarılıdır ve her düşman bin ölümle taarruz etmektedir.

Tetik etmeyenler zannediyorlar ki Türkiye'de çocuk doğumu gittikçe eksiliyor. Bilakis Türkiye'de her sene fazlaşan bir doğum cömertliği vardır. Her köyde meydan dolusu her kasabada sokak taşırın çocuklar görülür. Bu hâl neslî münasebetin tabii bir neticesidir, bunun gayr-ı tabii şekli şudur: Bizde çocuk, milletin kemmiyet ve keyfiyetini azaltmak için doğuyor. Biraz garip görünen bu telakki, maalesef bir hakikattir: Bizde çocuk nadiren delikanlı olur, çünkü toprağa girmek için rahimden çıkar. Çocukların ölümü yalnız kendilerine mahsus bir kemmiyet eksilişi değildir. Her sene doğuran kadınla, her sene evlat, torun sahibi olanın keyfiyetçe bir eksilişi, artışı vardır:

1. Fena şeraitle tevlîd,
2. Bu tevlîdin tevlîd ettiği sıhhat inhilali;
3. Masraf ve bakım endişesi;

4. Tabutların arkasındaki ızdıraplar;
5. Bunlar bitmeden yeni tevlid ve yeni ızdıraplar..

Her evlat acısı, bir ailenin omuzlarını daha çökertir ve ruhundaki kuvvet ve küşayış kabiliyetini daha çürütür.

Bunu da hulâsa edelim: Çocuk aile ve aile Türkiye demektir. Çocuğun haksız, bakımsız ölümü Türkiye'nin nefes nefes, zerre zerre ölümüdür. O halde? Seri ve şedit işe başlayan bir çocuk siyasetine muhtacız.

Çocuk siyaseti dediğimiz zaman, sakın bu, her sene evler dolusu çocuk doğsun, gibi sakım bir fikirde bulunduğumuz anlaşılmasın. Biz tabii bir surette doğan ve gübreler üzerinde nefes alan, mevcut çocukların sıhhat ve hayatlarını kurtaracak bir siyaset istiyoruz.

Biz, biz olduğumuzu, seviyemizi, kesemizi, içtimaî şartlarımızı, telkinlerimizi bilirsek nev'i şahsına mahsus, kendimize göre bir siyaset, bir bakım ve durum siyaseti meydana getirmiş oluruz.

Yapabileceğimizi en başlangıcından ve en pratik tarafından yapalım. Ve her sene zihniyetlerin, telakkilerin, yaşayış tarzlarının inkişafıyla mebsûtan mütezayid bir sistem tutalım. Avrupa memleketlerinde dahiliye nezaretlerinden tutunuz da nâfia nezaretlerine varıncaya kadar her nezaret çocukluğun içtimaî teşkilatına yardım için bütçelerinden bir miktar tahsisat ayırmışlardır.

1.Müdafâ'a-i milliyenin bir gözü millî hudutlarda ise öteki gözü yarın yirmi yaşına gelmesini beklediği vatan çocuklarındadır.. Binaenaleyh vatan fedakârlığını omuzlarına alan bu kıymetli daire bütçe fedakârlığını da deruhte ederek yarınki Mehmedleri için her sene biraz bir şey ayırıp versin.

2.Sağlam bünyeli, sağlam kafaya irfan sokulur. Binaenaleyh maarif vekâletinden bu hususta yardım görmeği istemek hakkımızdır.

3.Nâfia sekiz milyon kilometre demiryolu yapabilir. Bunu işletecek Türk çocuklarıdır. Demir yolların üstünde çelik kollar için buradan da ufak bir bütçe teberruu bekleriz. Avrupa'da olduğu gibi çocuklu annelerin tren ücretlerinden tenzilât gibi.

4.Maliye para ister. Maliyenin parasını bu çocuklar verir. Onları ölümden kurtardıkça hazinenin çekmeceleri dolar. Binaenaleyh maliyenin mukaddes kıskançlığı, kendi vâridat menbacıkları için mümkün olan cömertliği yapmalıdır.

5.Vatanın gürbüz çocuklarına istinat etmeyen hariciye idaresi olamayacağını biliriz. Elhâsıl her vekâlet asgari ve asgari bir bütçe fedakârlığı yapmalıdır.

6.Halk, her sınıf ve her meslekte bulunan halktan Himâye-i Etfâl'e aza olmak. Ve bunun için de günde on para vermeği taahhüd etmek (Himâye-i Etfâl'e aza olmak için senede bir lira vermek kâfidir).

Türkiye'nin emniyet ve kurtuluşu çocuk siyasetine vabestedir. Size korkunç bir müeyyide hatırlatalım: Sevr muahedesi bütün mahvedeceği maddelerini az görmüştü de en kuvvetlisi, Türkiye'yi en batırcısı olmak üzere Türk çocuklarının izciliğini, idmancılığını, gürbüz ve canlı olmasını sarahaten men etmişti... Türkiye'de çocuk siyasetinde büyük bir azim ve iman ile başlayan Himâye-i Etfâl Cemiyeti Türk çocuğunun himayesini bütün bir müşkilât içinde adım adım takip etmektedir. Teşkilatımızın noksanını daima mu'terifiz. Fakat şunu da daima söyleyeceğiz ki Türkiye Cumhuriyeti'n çocuk siyasetini ilk defa kuran bu cemiyet mukaddes cumhuriyetin bu siyasetinde çok kuvvetli bir unsur olarak daima çalışacaktır.

S.1 s.2-3 İsimsiz

BAKIMSIZ ÇOCUKLAR

Yetimler- Öksüzler- Kimsesizler- Piçler

Kemal-i hicâb ile itiraf etmeliyiz ki biz kendi cinsimize hiç bakmıyoruz ve bakmasını da bilmiyoruz. Elbette ki hayvanât ve nebatâta kendimizden daha ziyade itina ederiz. İyi cins köpek, koyun, tavuk, inek, at yetiştirmek için yüzlerce eserler vardır. Çiçeklerin, meyvelerin envainı meydana getirmek için, hastalıklarını tedavi için ne emekler sarf etmeyiz. Roçild'in bahçelerini, Lord Derbi'nin haralarını görünce insanın aklı duruyor. Dünyaya gelen nevzâdı nasıl yıkamak, nasıl giydirmek, nasıl beslemek, nasıl büyütme lazım geldiğine dair ne biliriz? Hiç! Zaten izdivaçlar hep rast gele olmuyor mu? Birinci derecede düşünülen para, ikinci mevki ve şeref ya sıhhat? Maalesef bu hiç düşünülmez. Zengin veya mevki sahibi bir adamın kızı istediği kadar çirkin, biçimsiz, özürsüz olsun mutlak koca bulur. Hatta ekseriya yakışıklı koca bulur. Diğer taraftan nice güzel ve endamlı kızlar vardır ki paraları olmadığı için evde kalmaya mahkumdurlar. Demek esasen izdivaçta neslin güzelleşmesini nazar-ı dikkate almıyoruz. Doğan çocuklara iyi bakamıyoruz. Sırf cehaletimiz yüzündendir ki doğan çocukların yüzde sekseni iki yaşına vâsıl olmadan hayata veda ediyorlar. Çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren hayatlarının ilk senelerinde icap eden ihtimamdan bahsedilen bir ilim vardır (poerikültür) bu ders Avrupa'da ve Amerika'da kız muallim mekteplerinde ve ekseri liselerde programlara girmiştir. Fransa'da Sen Kalu'daki kız muallim mektebinin üçüncü sınıfının müfredat programında doğan çocuklara ihtimam, banyo temizlik, yatak ve beşik, nevzâdın gıdası, emzirme, meme verme, sütleri ta'kîm usulü, telebbüs, ilk senelerde bakım, aşı, ilk gezintiler, diş çıkarma, ilk adımlar, memeden kesme, süttten kestikten sonra verilecek gıda, bu tedrisattan mâadâ muallim namzedi matmazeller senenin muhtelif zamanlarında kreşlere devam edip bil-fiil analık tatbikatı görüyorlar. Bilhassa İsveç'te bu tatbikat derslerine genç kızlar çok meraklıdır. Liselerin son sınıflarındaki kızlar kısım kısım kreşlere iki ay kadar devam edip üç aylıktan bir yaşa kadar çocukları kendi elleriyle banyo yapıyor, kuruluyor, giydiriyor, ta'kîm olunmuş sütlerle besleyip yatırıyorlar. 18, 19, 20 yaşında kızlara evlenmeden evvel validelik sanatını öğretiyorlar. Yalnız İsveç'te değil, medenî dünyanın her tarafında doğan

çocuklarla işgal eden ve yavrulara nasıl bakmak lazım geldiğini öğreten yüzlerce, binlerce müesseseler var.

Orphelinatlar, ouvroirlar, kreşler, süt damlaları, bakım evleri bütün bu muhtelif yurtlar hep doğumdan üç yaşına kadar çocukların hayatını korumaya çalışıyorlar. Dört evlatlı bir valide maişeti dar ise beşinci çocuğu düşürüyor. Hâlbuki beşinci çocuğu dünyaya gelirken henüz bir yaşında bulunan son çocuğunu bir sene için tevdi' edecek bir müessese varsa elbette ki beşinci ve sonra altıncı çocuğunun hayatına kıymak istemez. Bugün artık geçinme o kadar güçleşti ki kadınlar da erkekler gibi günde sekiz hatta dokuz saat çalışmaya ve ekmek parasını ellerinin emeği ile temin etmeye mecburdurlar. Bu vaziyet karşısında amele kızlar aç kalmak tehlikesinden korkarak valide olmak istemiyorlar hâlbuki her sabah işe giderken altı aylık veya bir yaşındaki çocuklarını akşama kadar tevdi' edecek bir misafirhane **kreş** olursa o genç kızlar ana olmaktan elbette ki korkmazlar.

Bazen bir genç kıızı bir delikanlı baştan çıkarır. Sevdalı geçen birkaç aylık beraberlik hayatın neticesinde kız kazaen gebe kalır. Bu ayıbı örtmek için şunun bunun tavsiyesi ile ilaçlar alınarak çocuğunu düşürmeye teşebbüs eder. Bazen çocukla birlikte kendi de ölür veya bütün hayatında malûl kalır. Böyle heder olmuş nice Türk kızları vardır. Avrupa'da böyle bir hadise vukuunda genç kadın bir hastahaneye müracaat edip çocuğunu doğurur ve tamamiyle iyi olduktan sonra yavrusuyla birlikte yurduna müracaat eder. Stockholm'de iken bu müesseselerden birini gezmiştim. İki katlı büyük bir binanın alt katında müteaddit dokuma tezgahları kurmuşlar, üst katını da kırk çocuklu bir yatakhane yapmışlar. Mini mini karyolalarda henüz bir yaşını doldurmamış çocuklar yatıyor validelerden biri hepsine nezaret ediyor. Diğerleri aşağıda dokumacılık öğreniyor ve tezgahlarda işliyorlar. Her üç saatte bir kampana çalıyor, analar işlerini bırakıp yukarı çıkıyorlar çocuklarını emzirip altlarını temizliyorlar. Akşam çocuklarını alıp evlerine dönüyorlar. Bu nevi müesseselerden ben orada iken yalnız Stockholm'de yüz tane vardı. Görülüyor ki bir anda dört bin çocuğun hem hayatı kurtarılıyor, hem analarının temin-i maişete medar olacak sanat öğretiyorlar.

Metruk Çocuklar Evi:

Bizde bazen gazetelerde okuruz, iki aylık bir nevzâd bir zenbil içinde cami kapısına bırakılmış. Avrupa'da böyle bir vakaya hiç tesadüf edilmez. Bazı valideler

beslemeye kâdir olmadıkları veya valideliğinden feragat etmek mecburiyetinde kaldıkları ciğerparelerini metrûk çocuklara mahsus müesseselere bırakırlar. Müessese o birkaç aylık yavruyu alır, kemal-i itina ile büyütür, üç dört yaşına geldikleri zaman her sene tertip ettikleri çocuk sergisinde teşhir ederler çocuğu olmayan aileler onlardan beğendiğini intihâb edip kendilerine evlat edinirler. Çocuk ailenin hem ismine hem servetine tevârûs eder. Bu kabil müesseseleri İngiltere, Almanya, İsveç ve Danimarka'da **Selamet Ordusu** namını taşıyan teşkilat idare ediyor. Onların himmetiyle o çocuklar ziyan olmuyor, bilakis bahtiyar oluyor, çünkü müreffeh bir ailenin şefkat ve nevâzişi ile büyüyor ve adam oluyorlar.

Fransa'da kimsesiz, yetim veya çok fakir ailelerin çocuklarına yardım eden, onlara tebdil-i hava ettiren, sıhhatlerini yerine getirdikten sonra ailelerine iade eden bir müessese vardır. İsmine **Lemezou Kaler** Minör yurtlar diyorlar. Harb-i Umumî'nin sonunda Madam "Siyon Sarsey"ın teşebbüsüyle meydana gelen bu müessese fakru'd-deme müptela binlerce çocuğun hayatını kurtarmıştır. Minör yurtların dört bin hamisi var bunlar muntazaman deruhte ettikleri aidatı veriyorlar ondan başka küçük büyük herkes vüs'u nispetinde bu hayırlı müesseseye iane vermeyi vatanî bir vazife biliyorlar. Madam Sarsey Fransa'nın en havadar yirmi şehrinde birer yurt açmıştır ve on senedir Fransa'nın her köşesinden gelen çocukları bu misafirhanelerde icabına göre on beş gün bir ay üç ay bakıyorlar. Dünyaca maruf olan **Lezonel** mecmuası bir sahifesini Minör yurtlara tahsis etmişlerdir. Bütün Fransa her hafta Minör yurtlar hakkında malûmât alır. Şimdiye kadar kaç çocuğa bakılmış, ne kadar iane almışlar? Masraflar ne imiş? Kasalarında kaç frankları varmış? Elyevm kaç çocuğa bakıyorlarmış, bu yaz sahillerdeki yurtlarda kaç çocuğa deniz ve güneş banyosu yapılmış? İyi olan çocukların valideleri müesseseye neler yazmış? En küçük teferruata kadar neşrediliyor. Minör yurtlarla bütün Fransa hatta Fransa haricinde Amerika'da aksâ-yı şarkta bulunan Fransızlar bu gazete sayesinde daimî irtibatta bulunuyorlar. İşte bu mecmuanın elime geçen 1925 senesi 5 Temmuz nüshasında şu satırları okuyoruz:

"Yaşasın Dokuzuncu Yıl"

"Bugün dokuzuncu yılı bitirdik, yurdumuzun geçen senelerine şöyle bir atf-ı nazar edelim: Bu geçen günler mesut mu geçti? Elbet, çünkü hamdolsun bakımını deruhte ettiğimiz zayıf, kansız çocuklardan hiçbiri ölmedi. Düşünmelidir ki şimdiye

kadar yavrulara 109,021 mesut gün temin ettik. Bu sene iane suretiyle temin ettiğimiz para 536,852 franktır ve bunun 511,139 frankını sarf ettik. Şimdiye kadar dokuz sene zarfında elimizden 9.002 çocuk sıhhate kavuştu. Şöyle-böyle senede bin çocuğun hayatını kurtarıyoruz demektir.”

Muhtelif namlar altında çocuklara yardım eden onların yaşamasına faideli bir unsur olmasına çalışan bu çeşit müesseseleri gördükten sonra kendimizi düşünmemek kabil olmuyor. Memleketimiz fakir, ahalimiz cahil olduğu için binlerce aileler rutubette, havasız ve gayr-ı sıhhî evlerde yaşıyor. Gıdanın, ziyanın ve havanın ilmin fıkdanı Türk yavrularını merîd, zayıf bir hâle getiriyor, ailelerimiz çocuk yetiştiremiyor, doğan çocuklara bakılamıyor.

Bu elim vaziyete çaresâz olacak ve çocuğun hayatını koruyacak bakım evleri tesis edecek yegane müessesemiz Himâye-i Etfâl'dir. Himâye-i Etfâl bütün Türklerin azami alâka gösterecekleri bir rehagâr yurttur. Zengin, orta hâlli, tüccar, zâbit, genç, ihtiyar, herkes oraya yardım etmeli ve onu yaşatmalıdır. Çünkü onun gayesi Türk yavrularını yaşatmaktır.

S.1 s.10-12 Selim Sırrı

BİR KIŞ GECEŚİ

-Siz basit, alelade bir muharrir olduğunuz halde ne çok mevzu buluyorsunuz. Ben öyle dâhiler tanırım ki keşiş katırından daha kırsırdırlar. Hâlbuki siz bir ada tavşanından fazla velutsunuz. Hayret ediyorum.

-Hiç şaşmayınız. Ben mevzu aramam. Mevzu beni bulur. Türkiye’de mevzusuzluktan şikayet eden muharrir var mıdır? Belki vardır, fakat ben o değilim.

-Mevzular size nasıl geliyor?

-Tıpış tıpış! Bazı tipi bazı çığ halinde.. Çok defa dolu sağanağı gibi.. Memleket maddî, manevî içtimaî hadiselerle ezelden ebede, coşkun taşkın akan bir ırmaktır. İşte size altı harfli bir kelime ki altı bin mevzua az gelir: Sakarya..

İşte size yedi harfli iki başka kelime ki yetmiş bin mevzuu tek müsait yarasının bir köşesine sığdırır: Türk köyü... Hele Türk çocuğunu sormayınız. Değil bunun kendi mevzularını sadece Türk çocuklarını düşünmeyenleri ele alsanız birkaç muharririn bütün ömürlerince kâfi gelen mevzular bulunur. Hem ben başka türlü yaparım: Mini mini bir defterimle yelek cebimde yırtık pırtık kağıtlarım var gördüğümü, işittiğimi, tetkik ettiğimi ikişer kelime ile oralara kaydederim ve sonra duya duya ve doya doya yazarım.

-Şimdi yazdığınız onlardan birisi mi?

-Evet, sizi alâkadar etmeyecek bir mevzu: Bir kış gecesi yaptığım küçük bir cevelanın kağıt üstündeki yarı yamalak aksi..

-Beni neden alâkadar etmesin?

-Orasını kurcalamayınız dilim kaydı farz ediniz, işte: ..... Bir kış gecesi.. bir dostun ziyafetinden çıktım. Paltoma sarılıyım. Sayısız soğuk usturalar burnumun üstünde ve göz kapaklarımın etrafında işliyor. Yalnız kuvvetli kalori dedikleri zalim şeyin eliyle karnımın içinde yaktığı ateşin alevini bütün damarlarımda dolaştırıyor. Bana:

-Züppe edebiyatının haricinde bir öz hayat var demişlerdi. Oralarda dolaş ve yolun düşerse bir gecede, geç vakit Galata’nın hangi bir balozuna uğra..

Oraya gidiyorum. Tokatlıyanın solunda etrafı yüksek binalarla kuşalı dar bir sokak vardır. Otelin tel kaplı mutfak pencereleri bu sokağa açılır. Onların hizasına geldiğim vakit pencerelerden birinin önünde yırtık pırtık bir çocuğa tesadüf ettim.

Sıskalığı yaşını tahmin ettirmiyordu. Çocuk duvarın dibine oturmuş, kafasını mutfak penceresinin tellerine dayamış mışıl mışıl uyuyordu. Sokuldum. Pencereden sıcak bir hava ile yemek kokuları geliyordu. Çocuğun yüzü bu hava ile ısınıyordu. Teneffüsleri öyle derindi ki.. Şüphesiz bu koku ile karnını doyuruyordu. Kalori!!!... gıda!!!... bir koku halinde çocuğun burnundan midesine siniyordu. Şüphesiz böyleydi bu. Çünkü mat yeşil dudaklarında sofraya oturan bir milyoner çocuğunun tebessümü vardı.

Çocuğun dudaklarında o tebessüm ve benim dudaklarımda bin bir küfür, uzaklaştım oradan.. Köşeyi bükerken büyük kristal pencerenin arkasında bir madamla bir mösyö Sope ediyorlardı. Madam veya hanım efendi çatalındaki kroket dovoleyi **tavuk köftesi** fino köpeğinin ağzına ve mösyö yahut bey efendi çatalındaki turfanda şeftali dilimini kadının ağzına veriyordu. Yürüdüm, içeride dans ediyorlardı, arkada bıraktığım çocuk taşların üstünde yemekleri koklaya koklaya uyuyordu.

Yürüdüm, yürüdüm. Tünelin yanındaki tütüncü açtı. Sigara almak için saptığım vakit başka bir manzara ile karşılaştım: Tünelin medhalinde bir ızgara vardır. Buradan makine dairesinin sıcak havası çıkar. En büyüğü on yaşında dört beş çocuk birbirine sarılmış, yüzlerini ızgaraya eğmişler ısına ısına uyumaya çalışıyorlardı. İçlerinden en küçüğü mırıldandı:

-Ahmet ağabey, ben hepimizden çok üşüyorum, bana daha çok yer ver.

Yer.. bir kış gecesi tünel ızgarası üzerinde yalnız burunlarının uçlarını ısıtmaya uğraşan Ahmet ağabeylere yer..

Yer.. baştan başa bir vatanın sahiplerine bir burun ucu kadar yer..

Yüksek kaldırımdan indim, Tophane caddesine saptım ve ilk gözüme ilişen baloz kapısından girdim. Dar merdiven, geniş ve sahneli localı bir salona açılıyordu. Dumanlı salonda pudra, yağ ve ciğer kebabı kokusu hakimdi. Bir klarnet bir davul çalıyor ve bir dişi bedbaht göbek atıyordu, bu yaşlı âşüfte ne kadar namuslu ne kadar ulvîydi: Etini ve hareketini kiralayarak kendi alın teriyle yaşıyordu. Fakat ben yere batasınca felsefeyi hortlatmak için buraya gelmedimdi ki..

-Baloz çocukları var, demişlerdi bana, onları bir defa gör.

Baloz çocukları? Bunlar nelerdi ve kimlerdi? Hiç, basit, hüviyetlerini görmeden öğrenmiştim.Baloz çocuklarını; gazete bile satamayan, kimsesiz, yersiz, yurtsuz, bakımsız çocuklardı. Bazı züppelerin fuhuş yatağı dedikleri bu balozlar kış

geceleeri o çocuklara bir köşe ayırıyorlar ve kimsesiz, mini mini vatan sahipleri, kapanıncaya kadar o bedava köşelerde ısınıyorlar. Evet züppelerin fuhuş yatağı, kimsesiz yavrulara şefkat köşesi veriyor!!

.... Şefkat köşesine yakın bir masaya oturdum beş altı mini mini bir masanın etrafına toplanmışlar, salonun pudra, peynir ve ciğer kokan sıcak havasında ısınıyorlardı.

İçlerinden birisi kalktı. Alt kat localardan birincisine gitti ve annesi mürebbiyesi öğretmiş gibi locanın kapısını tıkırdattı. İçeride yüzü acele yıkanmış, ceketi omzunda bir kömür amelesi oturuyordu. Gir! dedi. Giren çocuğu görür görmez ablak ve kömür lekesi dolu yüzünde bembeyaz dişli, en cana yakın bir tebessüm peyda oldu. Hiçbir şey söylemeden çocuk da gülümsedi. Kömür amelesi elini kuşağının arasına soktu çocuğa bir şey verdi. Çocuk aynı tebessümle kapıyı kapadı. Ve koşa koşa balozdan dışarıya çıktı. Kalan çocuklar masa etrafında doğrulup hazırlandılar. Beş dakika sonra giden çocuk geldi. Elinde bir somunun beşte birisinin arasına sıkıştırılmış iki köfte vardı. Oturdu. Bir lokma bir lokma kopardı ve her çocuğa dağıttı. Kendisi de iki lokma aldı. Bu bir fazla, ayak ve emek hakkıydı. Çocuklar bir hamlede yediler ve sonra iki lokmalı çocuğun ikinci lokmasına baktılar. O ne bakıştı! O ne iştihali, o ne heyecanlı bakıştı!..

Sarhoş bir harp zengini Miloviçin bacaklarına böyle bakmamıştır. Kurtlar, kuşlar hükümdarı Süleyman Belkis'in gerdanına böyle bakmamıştır.

Doymadıkları besbelliydi. De La Palis'in aklına gelmeyen bir hakikat hafızamı kurcaladı. Bütün dünyayı yemekle doymayanlar olduğu gibi bir lokma ekmekle doymayanlar da bulunur..

Bir garson çocukların yanına geldi. Bir sürahi su, bardak koydu ve on kuruş verdi:

-Karşı masadaki maunacı gönderdi. Bir başka çocuk fırladı ve beş dakika sonra ikinci lokmayı yediler. Palis'in unuttuğu ikinci bir hakikat daha içimi yaktı: İkinci bir dünyayı da yeseler yine doymayacaklar olduğu gibi ikinci lokma ile doyanlar da var. Çayımı getiren o garson kaşlarını çatarak sözümü reddetti:

-Hayır efendi. Burada sadaka yok, onlar dilenci değil.. adettir. Kışın bedava ısınırlar. Müşteriler de bu saatte köfte ziyafeti çeker.

-Bunlar nerede yatarlar?

-Yerleri yoktur. Yağış havalarda Ömer Abidin Hanımın çıkmazında Karadilyonenin arkasındaki sokakta sıralanırlar... Yaşlı havalarda ise köprünün altı onların ilticagâhıdır...

S.1 s.14-16 Aka Gündüz

EBEVEYNİN VAZİFELERİ VE EBEVEYNSİZLİK

En vatanperver, en şefkatli ebeveyn, çocuklarına dikkat, ihtimam ve alâka gösterenlerdir.

Dün sabah evden çıkmış işimize gidiyorduk. Sağımızdaki birinci sokağın köşesinde birbiriyle pençeleşen çocuklar gördük ki ölümlerden ölüm beğeniyorlardı. Bu sözümüz ne şairânedir, ne mübalağa.. biz söyleyelim, siz takdir ediniz: Birbiriyle pençeleşen bu beş-altı çocuğun yaptığı ne idi? Ortalarında iki tane yerlere dökülmüş süprüntü tenekesi vardı. Çocuklar, kokusuna bile tahammül olunamayan bu süprüntülerin ortasına oturmuşlar, çömelmişler, yaslanmışlar, süprüntülerin içinde oyuncak arıyorlardı! Kendilerini eğlendirebilecek şişe kırığı, boncuk, düğme, mantar parçası, bez kırıntısı gibi şeyler... Sırf avunmak, oynamak, vakit geçirmek için. İçlerinde bu süprüntüden bir lokma gıda bekleyecek çocuk yoktu. Görüyorduk ki hepsinin üstü başı yerinde, yanakları kırmızı idi ve gözlerinde ışık vardı, yalnız elleri; ıslak süprüntülerin içinden zevk, neşe, oyuncak arıyordu. İki süprüntü tenekesi ki her tekinin muhteviyatında bin bir ölümün görünmez mevcudiyeti müteaffin bir hakikatle kendini ilan ediyordu. Kıyafetleri düzgün, kırmızı yanaklı ve tok karınlı çocukları buraya sevk eden sebep ne idi? Açık ve müteessir bir lisanla memlekette çocuk parklarının olmayışını mı söyleyeyim? Buna evet diyeceğiz. Çocuk bahçeleri gürbüz ve sıhhatli çocuk yetiştirmek için birinci derece amiller arasındadır. Orada çocuk temiz bir havada temiz bir yerde oynar. Fakat bizde bunların eksikliği yanında bir de ebeveynsizlik mevcuttur. İşte bahsettiğimiz bu çocuklarda bir ebeveyn mahrumiyeti vardı.

Öksüz mü yetim mi idiler? Komşu oldukları için biliyorduk ki hepsinin anası, babası vardır ve hepsi de mümkün merteye iyi bir maişet ve hayat sahibidirler. O halde?

O halde bu çocuklar ebeveynden mahrumdurlar. Bir ana ve bir baba çocuklarını böyle kapıp koy vermez. Onlar bundan ziyade ebeveynlikten mahrumdurlar. Ebeveynlik; işte bizde noksan olan budur. Bir ebeveyn ciğerparesini binler ölüme sevk ederse ona Himâye-i Etfâl mi dayanır; bütçesi mi, mektebi mi? İnsanın gözleri kararıyor. Bir ana diyelim ki echeldir, bir baba farz edelim ki cahildir.

Fakat echel de cahil de ölümü ve hastalığı bilir. Evladını ne kalple ve ne hisle süprüntülerin içine bırakır?

Oradan geçtik. Meydandaki kuru çeşme yalağında yine oynayan çocuklar vardı. Bir mini mini çocuk on yaşındaki ablasının arkasına binmiş bir elinde ekmek dilimi, ötekinde kavun parçası, kemiriyordu. Burnu akıyordu. Sol yanağıyla dudağının köşesinde koca koca tozlu çamurlu yaralar görünüyor ve sayısız sinekler çocuğun gözlerini ve yaralarını emiyordu... Ablası kendi elindeki kavunu yere düşürdü, aldı, kirliliyle sildi ve yemesine devam etti. Bir efendi kızı olduğu belli olan kısa entarili, sarı saçlı sekiz on yaşında başka bir kız, yalağın kenarına oturmuş, dizinin üstündeki sivilcenin kopmasına sebep olan arkadaşına darılıyor ve yalağın içinde bulduğu bir bez parçasıyla çibanın irinlerini siliyordu. Ötede at ve insan gübrelerini elleriyle temizledikten sonra açtıkları düzlükte çizgi ve kaydırak oynayan çocuklar da gördük...

Bütün bunlar millî sıhhat namına tedhiş edilecek hakikî sahnelerdir. Bu çocuklara darılmak hakkımız yoktur. Yarasını yerdeki çaputla silen sevimli kıza arşını seksen kuruşa kısa entari ve fiyonga alan bir anne ve bey baba vardır ki elden gelse ikisinin de kafasını koparmak Türkiye'nin sıhhati namına farzdır. Bize öyle ebeveyn değil, bu çocuklar lazımdır. Tahlil ediyoruz, yanağındaki çibanı bir ıslak bezle silemeyen anadan ve bunu görmeyen babadan ne hayr gelir? Biz köylüden, merkep ve zifiri cahilden bahsetmiyoruz. Bütün gördüğümüz bu çocukların iyi kötü akli eren ebeveynlerinden bahsediyoruz.

Çocuk fotoğraf gibidir. Hâl ve maişeti düzgün bir ebeveynin bu tarzda büyüyen çocuğu, elbette yarın kendi çocuğunu böyle büyütecektir.

Memlekette şüphesiz birçok noksanlarımız vardır. Bunları itmâm ve kemâl için çalışıyoruz. Fakat çok rica ederiz, hangi kuvvet, hangi tedbirdir ki bu **ebeveyn** ve **ebeveynlik** yoksulluğunu telafi edebilir?

Bu asrın cemiyeti çocukların sırf ebeveyn malı olmasına cevaz vermiyor. Çocuk vatanın ve cemiyetindir. Bir cemiyet ki çocuklarını iyi ve sağlam yetiştirmek için elinden geleni ve gelmeyenini yapmaya uğraşsın, nasıl olur ki vatan evlatlarını lakayt ebeveynin ölüme sevk eden ellerine terk edebilir?

Bu kabil ebeveyni canice veya cinayetle mi ittiham edeceğiz? Ederiz, fakat bu manevî bir itham olur. Bunun maddî çaresi nedir? Mesele buradadır. Bizce buna çare

ebeveyni irşattır.. Bu, ufak risalelerle yapılabileceği gibi en ziyade kısm-ı mahsusamızda bahsolunan ziyaretçi muallimler vasıtasıyla temin olunabilir.

Mini mini çocukları himaye ettiğimiz gibi ebeveynlerin de fikirlerini dikkatlerini, vicdanlarını tenvir etmiyoruz. Onları irşat vazifemizdir. Öz evladına göz yuman anaların, babaların gözlerini açmalıyız. Ebeveynsizler, ebeveynlilerden daha mesutturlar. Çünkü ilmin ve dimağın gözü önünde yaşıyorlar. Biz ebeveynleri, hem vakti hâli yerinde ebeveynleri göz önünde bulundurmanın yeni ve mühim bir vazife teşkil ettiğine kaniyiz.

S.2 s.1-2 İsimsiz

ZİYARETÇİ MUALLİMLER

Muallimler; mektepte olduğu kadar aile içinde de çocukla çocuğun ebeveyniyle meşgul olmalıdırlar.

Mekteplerdeki fakir talebenin öğle yemeklerini temin için şayan-ı şükran bir alâkadarlık vardır. Hilal-i Ahmer, Himâye-i Etfâl, yavrulardan bir kısmını olsun doyurmaya çalışıyorlar. Fikrimizce mektebe devam eden fakir olmayan diğer çocuklar da kâfi derecede kalori almıyorlar. Ana ve babalar çocuklarının gıdasıyla fazla meşgul olmamakla beraber, mektepler bilhassa kışın erken açıldığından talebe mektebe yetişememek korkusuyla ekseriyetle kahvaltı yapmadan evden çıkarlar. Öğle zamanı oyuna yetişmek için acele acele yiyip bahçeye giderler. Akşam yemeğinde de yorgun düştüklerinden tamam yemezler. Baba ile birlikte yemeği i'tiyad etmiş çocuklar, babası gecikince uykuya galebe edemez, aç da uyurlar. Muallimlerimiz, mektep doktoru ile birlikte bu çocuklarda da tetkikat yapsalar kâfi derecede gıda almadıklarını göreceklerdir.

Esasen mektep doktoru muallimlerle birlikte her çocuğun beden ve zeka inkişafının yaşıyla mütenasip gidip gitmediğini tetkik etmekle mükelleftir. Gıdanın bunda başlıca tesir yapacağı şüphesizdir. Talebenin yalnız mektepte değil evinde de ne derecede gıda aldığını öğrenmek lazımdır. Kâfi derecede gıda almayan çocuğun bedenî inkişafı tehir ettiği gibi zekası da bundan müteessir olur, derse çalışmak, anlamak kabiliyeti azalır...

Muallimler, terbiye ve tedrislerini deruhte ettikleri yavrulardan müspet bir netice alabilmek için ziyaretçi muallim rolünü ifa ederek hiç olmazsa zafiyeti nazar-ı dikkati celp eden çocukları evlerinde analarıyla temasta bulunarak tetkik etmelidirler. Bu tetkik yalnız gıdaya münhasır kalmayarak çocuğun hareketlerine, vaziyetlerine teşmil edilirse muvaffakiyet tezayüd eder.

Zamanımızda bütün talebeye aynı muameleyi yapmak doğru değil. Her çocuğun hâlet-i ruhiyesi, hassasiyeti bir olmadığından yapılacak muamele çocuğun ruhuna ve hislerine uygun olmalıdır. Muallim, çocuğun ruhunu anlayabilmek için evladını tetkik ve mütalaa, ondan sonra çocuk hakkında takip edeceği hatt-ı hareketi tespit etmelidir. Muallim bu hususta muvaffak olması için çocuğu evde, sokakta,

oyun mahallerinde, mektepte muntazaman takip etmelidir. Bu suretle muallimin muvaffakiyeti şüphesiz olduğu gibi terbiye de az çok tevhid edilmiş olur...

Bizde çocuk evde başka türlü terbiye alır, mektebe gider başka türlü terbiye görür, sokakta ise terbiyesizlik öğrenir. Zavallı yavru bu muhtelif tesirler altında terbiye med ve cezirine tâbi olur. Hangisinin kuvve-i müessiresi fazla ise onun taht-ı tesirinde kalır. Bu vaziyette şüphesiz muallim muvaffakiyet gösteremez. Usanç gelir. Talebe ile uğraşamaz.

Mektepte verilen terbiyenin ailede ve muhitte idamesine ihtiyaç vardır. Mektep ile çocuk ailesi ve muhit arasında terbiye itibariyle ahenk tesisine çalışmak ziyaretçi muallimlerin vezai fi meyanına dahil olur.

Ziyaretçi muallimler vakit vakit ana ve babalara konferanslar vermek, hasbihaller etmek ve evlatlarının hareketlerini evde tetkik ve tespit ettirmek ve bunları mütalaa etmek suretiyle bu ahengi tesis edebilirler. Bu, şüphesiz kolay bir şey değildir, çok yorucudur, fakat şerefli, vatanî bir meseledir.

Ziyaretçi muallim rolünü yapacak muallimin; çocuğun ruhunu okuyacak kadar psikoloji ve çocuğun terbiyesine vakıf olacak kadar fenn-i terbiye bilmesi lazımdır. Muallimlerimiz içinde kıymetli ve fedakâr gençler çoktur. Muallimler birliği rehberlik eder, ziyaretçi muallimler teşkilatını yaparsa, istikbalde yapmağa mecbur olacağımız bu teşkilatı şimdi yapmakla vakit kazanılmış, terbiyeyi tevhide doğru bir adım atılmış, talebe de maarifin istediği tarzda yetiştirilmiş olur. Muallim çocukla yalnız sınıfta meşgul oldukça çocuğu aile ve muhit terbiyesinin tesirinden kurtarmağa imkan yoktur...

Şu vesile ile muallimlerimizden bir temennide bulunmak istiyorum. Bu sene muallimler kongresine her taraftan kıymetli ve ateşli gençler iştirak ettiler, heyecanlı hitabelerde bulundular, yüksek mevzularda iyice münakaşât oldu. Fakat müspet olarak alınan neticeler azdır.

Muallimler çocuklarda görecekları gayr-ı tabilikleri, çocukluğun icap ettirdiği yaramazlığın fevkindeki hareketleri tespit ve böyle bir çocuğu tabii dereceye, hadd-ı itidale indirmek için takip ettikleri usulü, ğabî görünen ve çalışmayan bir talebeyi suver-i muhtelif ile çalışmağa teşvik yolundaki mesainin neticelerini ve muvaffakiyet, adem-i muvaffakiyet sebeplerini kaydedip gelecek kongrede mevzu-ı bahs etseler zannederim mesleklerine, meslektaşlarına kıymetli yardım etmiş olurlar.

Mesela: Geçen sene İstanbul Lisesi'nde muallimin sandalyesine iğne koyan ve bir sınıf talebesinin tardına sebebiyet veren efendi, acaba bu hareketi hangi hâlet-i ruhiye tesiriyle yaptı? Evvelce de bu gibi hâlleri vuku bulmuş mu idi? Bu efendinin diğeri muallimlere ve arkadaşlarına karşı olan muamelesi, vaziyeti nasıldı? Asabî ve ruhî bir hastalığı var mıydı? Hatta ebeveyninin vaziyetleri ve hâlet-i ruhiyeleri bile tetkik olunarak netice kongrede mevzu-ı bahs olabilir. Vakıa bu vakada asıl fail zannediyorum bulunamamıştı. Bunun için bütün talebe mektepten çıkarılmıştı.

Burada vakayı esas itibariyle kaydettiğimden failin bulunmaması esbâbını ve kararı mevzu-ı bahs etmiyorum.

Muallimler arasında bu ve emsali hareketlere karşı takip edilecek terbiye yolları kongrede faideli bir surette münakaşa ve tespit edileceğinden böyle bir vaka karşısında muallimin takip edeceği hatt-ı hareket tebellür etmiş olur. Hem muallim zahmet çekmez, müşkil vaziyetlere düşmez, hem de talebe haklı bir hükme tâbi tutulmuş olur.

S.2 s.3-4 Doktor Fuad

GÜRBÜZ ÇOCUK NASIL MEYDANA GELİR?

Bu tabir ile çocuğun bünye ve seciye itibariyle gürbüz olmasını murat ediyoruz. Böyle çocukların çoğalmasına vatan şiddetle muhtaçtır. Çocuğun sıhhatli ve gürbüz olmasını temin edecek takayyüdât, şerait-i sıhhiye ve içtimaiye, zevc ve zevcenin bünye, seciye ve seviye itibariyle küfüv olmasından başlar. Bu takayyüdâtın sırası ile nelerden ibaret olduğunu iki gencin tehhüllerini tasvir suretiyle ifadeye çalışacağız.

-1-

Bülent, Ticaret Mektebi diplomasını yirmi üç yaşında almış, hayata büyük bir ümit ve iman ile atılmıştı. Ahlakın güzelliği, dürüst ve samimi muamelesi, iktidarı az zamanda kendisine güzel bir muhit temin etti. Çalışıyor, kazanıyor gün geçtikçe halktan gördüğü teveccüh artıyordu. Annesi, babası oğullarının vaziyetinden çok memnundular. Artık bütün emelleri Bülent'i evlendirmek mürüvvetini görmektir. Bülent de evlenmek istiyordu fakat annesinin tavsiye ettiği herhangi bir kızı görmeden seciye ve ahlakını, derece-i sıhhat ve tahsilini öğrenmeden almaya hiçbir zaman tecviz etmiyor. O alacağı kızı görecektir, konuşacak, tetkik edecek ondan sonra kararını verecektir. Anası bütün ısrarlarına rağmen oğlunu bu fikrinden çeviremedi. Nihayetinde Bülent kendi arzu ettiği ve uzun bir tetkikten sonra evsaf-ı lazıme haiz olduğuna kanaat getirdiği Leyla isminde bir hanımla tehhüle karar verdi. Annesiyle babası da bu güzel intihabı tasvip ettiler. Düğüne karar verildi. Düğün hakkında Bülent'in yeni yeni fikirlerinden ana ve baba memnun olmuyorlardı.

Mürüvvet, sazla sözle ikmal olunacakmış gibi çalgı tutmak, davetler yapmak gelini kendi evlerine getirmek ana ve babanın bütün arzularını teşkil ediyordu. Bülent fazla lüzumsuz masraf yapmak istemiyor, çalgıcılara ziyafetlere sarf edilecek parayı tasarruf ederek bankaya vererek ailenin saadetine yavrularına tahsis etmeyi daha muvafık buluyor, ne kadar masraf yapılsa ne kadar fazla dost çağrılrsa yine hepsini memnun edemeyeceğini biliyordu. Düğünlerde içki ikram edilmesine tamamiyle muârizdi. Hele anasının babasının evinde oturmaya hiç taraftar değildi. Yeni yuva yeni yerde yakışır diyordu.

Kaynana gelin dırıltılarını, tabiatın ref' ve izalesi mümkün olmayan hükmü diye telakki ediyor, yeni yuvasında bu içtimâî derdin yer bulmasını yavrularını eski

ananelerden korumak, yeni bir ruhla teçhiz için yeni bir aile muhitinde büyütmek istiyordu. Bütün ısrarlara mukavemet etti. Çalgı tutulmadı, ziyafetler yapılmadı. Yalnız hısım ve akrabaya ve en yakın dostlara münhasır ziyafetle, eğlence ile düğün tamam oldu. Bülent-Leyla teşrik-i hayat ettiler. Bir sene yalnız başlarına mesut yaşadılar. Bil-iltizam çocuk yapmadılar. Bu dedikoduyu mucib olmadı değil. Leyla'nın çocuğu olmayacağına hükmedenler çoktu, herkes bir şey söylüyordu. Çocuk erkeğin ayak bağı olduğunu çocuklu bir babanın haricinde gözü olmayacağını yeni gelin iken ifade edenler de vardı. Kayınvalidesi de; kemal-i iftiharla daha kırkı çıkmazdan gebe kaldığını, erkeğe emniyet olmadığından çocuk yapması lazım geldiğini söylemişti. Leyla; zevceynin saadeti mütekabil itimat ve muhabbet ve aşkla mümkün olduğunu çocuğun bunda mühim bir rol oynamayacağını ve altı çocuklu erkeklerin bile bir gün ailesini kolayca terk edebildiğini ispata lüzum görmüyor, kayınvalidesinin sözlerini hürmetle dinliyor, yalnız ufak bir tebessümle mukabele ediyordu.

Şuurlu ve pek musib hareketlerini bu ihtiyarlara nasıl izah edebilirdi? Yeni yuvada yeni prensipleri ile hem kendilerine hem vatana daha müfid olacaklarına kanaat-ı tâmmе hasıl etmişlerdi. Kanaatlerini fiiliyat sahasında göstermeleri tabii idi. Bir sene hem aşklarını bütün sıcaklığı ile pürüzsüz yaşadılar, hem de birbirlerini daha güzel anlamış oldular. Ailenin mesut olmasında sıhhatin büyük tesiri olduğunu şüphesiz addettiklerinden yeni yuvalarını tesisi müteakip samimiyet, ciddiyet ve iktidarlarına kani oldukları bir doktoru aile tabibi edindiler. Aile tabibi ailenin tedabir-i sıhhiyeye müteallik bütün hususatını temine çalışıyordu. Hasta olup tedavisine çalışılmaktan ise hasta olmamanın çarelerini temin şüphesiz müreccah, aile tabibinin bu hususta çok faydeli olacağı da muhakkaktı. Artık Bülent-Leyla saadetlerini tezyid için bir yavru yapmağa karar verdiler. Bunu pek mühim telakki ettiklerinden tesadüfe bırakmadılar, bırakamazdılar. Yavrularının hayata çıkacağı zamanı düşündüler. İlkbaharda dünyaya gelecek yavrunun maruz kalacağı tesirat-ı hariciye ile kışın şiddetli zamanında dünyaya gelecek bir yavrunun maruz kalacağı tesiratu, tehlikeleri takdir ediyorlar, evin tarz-ı inşasını konfor derecesini, kışın evde derece-i harareti sabit tutmanın imkansızlığını ve yavrunun ilk zamandaki mukavemetsizliğini biliyorlardı. Bunun için yavrunun martta dünyaya gelmesi ve kışa girinceye kadar yedi sekiz aylık, binaenaleyh mukavemeti biraz daha fazla

olması lazımdı. Zaten tabiatta diğer mevcudat da hükmünü böyle icra etmiyor mu?

İlkbahar civcivler, mini mini yavrular zamanı değil mi?

S.2 s.8-9 Turhan-Tunç

**T.C. YÜSEYERDEĞERLİM KURULU
EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI**

MİLLETLERİN EN BÜYÜK DERDİ: ÇOCUKSUZLUK

Fransa Ne Halde? Biz Ne Haldeyiz?

Hayat-ı beşeriyenin saadetini tehdit eden iki afet vardır: Biri emraz-ı tenasüliye, diğeri kılet-i nüfus.

Tababet ilminde son zamanlarda ilmi ve tecrübeleri ile şöhret alan Paris'in Sen Lui Hastahanesi şeflerinden Doktor P. Ravold **Emraz-ı Tenasüliye Namı Verilen Hastahklar** isimli eserinde bu acı dertten bahsederken diyor ki:

“Gerek ırsen ve gerek doğrudan doğruya temas suretiyle intikal eden emraz-ı tenasüliyenin ika ettiği fenalıklar tadat ile bitmez. Bir kelime ile ifade etmek lazım gelirse ırkı mahvediyor, diyebiliriz.” Diğer taraftan **Rivokontanporan** mecmuasında Victor Kanbon Fransa'da nüfusun günden güne azalmasından acı bir lisanla şikayet ederek: “Bir katiyet-i riyaziye ile diyebilirim ki bir rebi' asır sonra Fransa'nın bugünkü kırk milyon nüfusu yirmi beş milyona inecektir.” diyor. Yine bu nüfus meselesi hakkında Henry Doror şu kıymetli sözleri söylüyor:

“Her istikbal bir mağlubiyete veya bir zafere bağlı değildir, yükselen memleketleri mağlubiyet durduramadığı gibi, ölmekte olan ülkeleri zafer yaşatamaz.” Profesör Doktor Şarl Rişe bu sözleri şöyle teyid ediyor:

Almanya büyük harpten mağlup çıktı, fakat yaşıyor ve yaşayacak, Fransa galip geldi, yaşayacağı meşkük. Çünkü Fransa'nın nüfusu günden güne azalıyor. On sene değil fakat iki asır sonra mahvolacaktır. Evet Fransızların bu gidişle yeryüzünden kökünün kazanması için iki yüz sene lazımdır. Her ne kadar bu uzun bir zaman gibi görünüyorsa da ben hiç öyle telakki etmiyorum, vatanın bu badireden kurtarılması için pek büyük bir ceht sarf etmek lazımdır itikadındayım. Hayat-ı müessesatımızda insan kıtlığından ne zahmetler çekiliyor. Bir milletin kudret ve şevketi çocuklarının miktarıyla ölçülür. Bu kudret ve şevket tabirinden ben ticarî, sınaî, ziraî, askerî, ilmî, ahlakî, fikrî kudret anlıyorum ve nihayet vatani her suretle müdafaaya kadir olmak şarttır. İddia edebilirim ki tevellüdat meselesi Fransa için en ehemmiyetli bir varlık meselesidir.

Şimdi bir de istatistiklere müstenid rakamlara bakalım. O zaman acı hakikatlerle karşılaşacağız. Maten Gazetesi'nin 1 Mayıs 1922 nüshasından:

“Fransa’nın muhtelif şehirlerinin nüfus hareketlerine ait istatistikler bize 1921 senesinin ikinci sömerstriyesinde aynı senenin birinci sömerstriyesine ve 1920 senesine nispetle tevellüdatın daha dîn mertebede olduğunu gösteriyor. 1921 senesinin ilk altı ayında 27,498 tevellüdât olmuş son altı ay zarfında ise 24,522 çocuk doğmuştur. Başka bir sahife-i elem zikrederim:

1913 senesi istatistiklerinde 77 eyalette her 10.000 nüfusta 150 izdivaç 183 tevellüdat kaydedilmiş, harp senelerinde izdivaçlar daha azalmış ve 1914’ten 1918 senesine kadar 10.000 nüfustan yalnız 83 izdivaç ve 122 tevellüdat kaydedilmiştir. Mütarekeden beri tevellüdata nispetle vefeyât çok artmıştır.

Hükümetin “Ceride-i Resmîye”sinin 12 Kanun-i Sani 1922 tarihli nüshası her Fransız kalbini sızlatması gelen meşûm bir istatistik neşrediyor:

“1922 senesinin ilk altı ayı zarfında Fransa’da tevellüdat 396,726 vefeyât ise 416,811dir. 1911 senesinden 24,454 çocuk noksan doğmuştur.

Asıl şayan-ı dikkat olan **70-71** harbinde bir evvelki sene Fransa’nın nüfusu 26 milyon, Prusya’nın ise 5 milyon idi, 1840’ta Fransa’nın 34 milyon, Almanya’nın 21 milyon oldu. 1924’te Fransa’nın 40 milyon, Almanya’nın 67 milyon oldu. Bu 67 milyona Polonya ve Fransa’ya terk edilen 8 milyon ve harpte zayi olan 2 milyon dahil değildir.

1923 senesi haziranın 20’sinde Fransız ayan meclisinde Mösyö dö Lamarz pek mühim bir nutuk irad etmiş ve ezcümle demiştir ki:

“Bir millet nüfusunun azalmasına karşı lakayt kalırsa kendi mahvını istiyor demektir. Efrâdı istediği kadar cesur, istediği kadar güzel ve gürbüz olsun ölümün eşğine yaklaşmış demektir. Müddeâmızı ispat için gözümün önünde tarihin irae ettiği pek güzel bir misal vardır: Roma! Mazide bu azamet ve ihtişam hangi millette görüldü? O ne kavi, ne cengaver ne müstevli bir millettir. Onu mağlup eden hatta mahveden ne silah ne de herhangi bir afet olmuştur. Roma’yı yalnız sefahet yıktı. Çünkü sefahet killet-i nüfusu intâc etti. Maalesef Fransa da bugün aynı haldedir. Mahsuldar aramız var, ne yazık ki işleyecek kol yok, cennet gibi köyler harabiye mahkumdur. Buna çare olmak üzere Polonyalıları, Belçikalıları, İtalyanları, İspanyolları çağıralım. Arazimizi onlar işletsin diyenler var.

Efendiler! Buna karşı yine Roma’yı misal olarak zikredeceğim. Roma da aynı tecrübeyi yaptı. Arazisini işletmek için ecnebileri davet etti. Hatta imparatorluğu

onlarla müdafaa edebileceğini zannetti. Fakat barbarların istilası karşısında yabancılar mukavemette bulunmadı. Memleketi ancak kendi evlatları imar ve kendi evlatları müdafaa eder.

1919 senesi 11 Teşrin-i Evvelinde Başvekil Kalemansoya Meclis-i Ayan'da irad ettiği tarihi nutkunda:

“Çok yazık ki Versay Muahedenamesi Fransa'da tevellüdatın tezyidine dair bir kararı ihtiva etmiyor, hâlbuki muahedenin birinci maddesi bu olmalı idi. Zira Fransa, efrâdı kesir ailelerden mahrum oldukça muahedelere istediğiniz kuyud ve şurutu koyabilirsiniz, hatta isterseniz Almanların bütün top ve tüfeklerini müsadere edebilirsiniz, neticede Fransa yine muhakkak mahvolacaktır. Babaların yerini tutacak evlat yetiştirmeyen bir heyet-i içtimaiye inkırâza mahkûmdur.” demişti. Görülüyor ki tevellüdat meselesi Fransa'yı pek ciddi düşündürüyor.

Acaba biz ne haldeyiz? Senelerden beri tevali eden muharebeler müdafaa-i vatan uğrunda memleketin en gürbüz, en diri evlatlarını diyar-ı ademe götürdü. İdare-i milliye teessüs edinceye kadar Anadolu ciddi bir ihtimam görmedi. Cennet gibi yerlerin her tarafında billur gibi sular aktığı halde halk bilfiil pislik içinde yüzdü. Uyuz, kel, terahume, çiçek, malarya gibi medenî memleketlerde isimleri bile yavaş yavaş unutulmaya başlamış olan hastalıklar, bakımsızlık yüzünden köylerimizi kasti kavurdu. Hâlbuki bizim yegane istinatgahımızı teşkil eden hayat menbamız Anadolu idi. Hakikî Türk olmayanların bize ne derece yar olduklarını acı tecrübelerle öğrendik. Bizde maalesef Avrupa'da olduğu gibi esaslı tutulmuş istatistikler yoktur. Şüphe edilmemelidir ki vatanımızda vefeyat tevellüdatından kat kat fazladır. Artık zamanımızda beş-altı evlatlı babalar parmakla gösterilmeye başladı. Doğanlara da layıkıyla bakmasını bilmediğimizden pek çoğu küçük yaşta ölüyor. Geri kalanların ise nesli **dejeneresans**dan kurtaracağı şüphelidir.

Milletlerin hayatı ticarete, sanayie, ziraate, askerliğe bağlıdır. Hâlbuki bunların hepsinin temeli ailede yetişen çocuklardır. Servet-i milliyeyi husule getiren say ve amel insanla temin edilir. İflasa doğru giden milletler parasızlıktan değil çocuksuzluktan korkmalıdır. Bir memleketin ümidini çocuklar teşkil ederler, onlar olmayınca ümit söner.

Hayat pahalılaştıkça erkek gibi kadınlarında içtimai cidale atılması ev haricinde çalışması bir zaruret hâlini aldı. Hâlbuki kadının hariçte iş tutması çocuğa

daimî bir engel oluyor. Bu sebeple fakir tabaka çocuk istemiyor. Köylerde doğan çocukların cehalet yüzünden yüzde doksanı ölüyor, orta tabakaya mensup olanlar maişet darlığı yüzünden evlat sahibi olmaktan tevakki ediyor, zenginler sınıfını teşkil eden hanımlar güzellikleri bozulur vahimesiyle valide olmaktan korkuyorlar. Bu gidişle istikbal bizi endişeye düşürüyor.

İsveç'te, Danimarka'da, Finlandiya'da çocuğun hayatıyla alâkadar yüzlerce hatta binlerce cemiyet-i hayriye vardır. Bunların vücuda getirdikleri müesseseleri gezdik, gördük. O milletlerin çocuklarına nasıl baktıklarından da biraz bahsedeceğiz.

S.2 s.14-16 Selim Sırrı

MUHTELİF YAŞTA ÇOCUKLAR VE TECRÜBİ RUHİYAT

Her çocuk ayrı bir alemdir. Her çocuğun ayrı bir tetkike tâbi tutulması yeni neslin terbiyesi nokta-i nazarından mühimdir.

Doğumdan üç yaşına kadar çocukların tetkiki doğrudan doğruya mürebbiyeye ait olmadığı için bu bahis üzerinde tevakkuf etmeyeceğiz. Çocuk ana mektebine girdiği andan itibaren nema-yı muayeneye tâbi tutulabilir; bu kadarı da mürebbi için kâfidir. Bundan sonra ruhiyat nokta-i nazarından çocuğun tarassudu gelir. Üç yaşından yedi yaşına kadar çocukların ruhî tetkiki kabil midir? Yakın zamanlara kadar bu mesele ile çok az mütehasşısalar uğraşıyordu. Müteveffa **Alfred Bine** ile refiki Doktor Simon'un, çocuk zekasının ölçülmesine dair vücuda getirdikleri mihekklerden istifade edilerek bu yaşlardaki çocukları tetkik etmek mümkün oluyor. Bir çocuk ne vakit şu, yahud bu mefhumu edinir, adet fikri muhtelif şekilleri altında zihnine ne vakit girer, lisanı nasıl teşekkül eder? ... ilh gibi birçok meseleler mürebbi için bilinmesi elzem olan şeylerdir.

Ana mektebine dahil olan çocuklar muhtelif içtimaî şartlara tabidirler; bu şartlar çocukların zihinleri üzerinde tesir icrasından hâlî kalmaz. Sonra çocukların hakikî yaşlarıyla zihnî yaşları arasında fark vardır. senelerine göre bir dereceye tâbi tutulan çocuklar içinde zihnî yaşı o derecenin fevkinde, yahud dînunda olanlar bulunur. Bunlar ancak tecrübî ruhiyat mihekleriyle tayin edilebiliyor. Cenevre'de Jan Jack Russo Müessesesi muallimlerinden Matmazel Alis de Kuder'in "Çocuğun İki Yaşından Yedi Yaşına Kadar İnkişafı" isimli kitabı bu husustaki tecrübî ruhiyat tetkiklerinde takip olunacak usulleri bize pek güzel gösteriyor.

Vakıa bu yaşlardaki çocuklar okuma yazma bilmediklerinden tahriri mihekkler kullanılamaz. Çocuklara sorulacak sualler şifahi olacaktır. Bundan başka çocuklardan bazılarının utangan, bazılarının inatçı olmaları sorulan suallerin cevapsız kalmasını da mucib oluyor. O vakit mürebbi, çocuğu söyletebilecek vasıtalar bulmakta maharet göstermelidir. Çocuklara karşı derin bir şefkat, hararetle bir muhabbet onların gönül buzlarını çözmekte çok muvaffak olur.

İçtimaî aile şartlarının çocuk zihnine icra ettiği tesiri göstermek için ufak bir misal zikrederim:

Serbest Konuşma

	Yaş 2	Yaş 3	Yaş 4	Yaş 5	Yaş 6	Yaş 7
Müreffeh muhit	15	30	33	42	45	45
Fakir muhit	7,5	15	25	28	41	40

Resimleri Tesmiye

Müreffeh muhit	30	41	43	50,5	52	52
Fakir muhit	19	26	34	36	44	46

Birincisinde çocuklara bir levha göstererek “Bu resmin üzerinde ne görüyorsun? Gördüklerini bana anlat.” suali sorulup alınan cevaplar doğruları yüzde hesabıyla kaydedilmiştir. İkincisinde de bazı şeylerin münferit resimleri gösterilerek isimleri sorulmuş, muvafık cevaplar yüzde hesaplarıyla kaydolunmuştur. Şu tetkike nazaran çocukların içtimaî muhitlerine göre zihnî kabiliyetleri arasında ehemmiyetli bir fark bulunduğu anlaşılıyor. Ana mektebine devam eden çocukları aynı derecede bir talime tâbi tutmaktan bir faide husule gelmiyor, demektir. Binaenaleyh zihnî yaşları derecelerine göre tefrik edebilmek için tecrübî ruhiyata vukuf lazımdır.

Çocuk bünyesinin en nazik, hummevî hastalıklara karşı en müstaid bulunduğu devir iki ile yedi yaşları arasındaki devirdir. Bu devir nemanın en seri hamlelerini de arz eder. Binaenaleyh ana mekteplerinde çocuk hıfzıssıhasının ehemmiyeti çok büyüktür. Mürebbiyenin ufak bir tedbirsizliği, küçük bir ihmali, çocuğun hayatını tehdit edecek bir hâl alır. Hıfzıssıha meselesinde tâbib olmak lazım değildir. Çocuk cemiyetlerinde umumî hıfzıssıha ile birlikte ferdî hıfzıssıha hakkında da malûmât edinmek zaruridir. Bir mürebbinin eline vedia olarak bırakılan onlarca çocuğun hayatına müteallik mesuliyet, velev ki sade vicdanî olsun, az ağır mıdır?

Nemaiyat ile tecrübî ruhiyat yalnız yedi yaşına kadar nazar-ı dikkate alınıp da sonra terk edilemez. Buluğa geçinceye kadar çocuk, çocuktur; hele buluğa yakın zamanlar hassâten ehemmiyetle takibe değer. Nemaiyatın bu esnadaki vazifesi pek büyüktür. Fransa’da köyündeki ilk mektepte büyük bir zeka kabiliyeti gösteren bir çocuk, ilk tedrisat müfettişinin tavsiyesiyle, civar şehirdeki Leylî Koleje

gönderiliyor. Orada nema-yı muayeneye tâbi tutulan çocuk birkaç ay içinde öyle bir teraddi ediyor ki bir daha hayatta bir işe yaramayacak bir hale geliyor. Nihayet ebeveyni çocuğu mektepten almağa mecbur oluyorlar. Hâlbuki çocukta husule gelen inhitat-ı nemayı grafik daha önce göstermiş bulunuyor ama, ehemmiyet verilmiyor. Nema-yı muayenenin inhitatı göstermeğe başladığı anda çocuk mektepten alınmış olsaydı, Leylî hayatın onda yaptığı zararlı tesirin devamına mani olunur, çocuk daha evvel mektepten alınarak hayatı kazanılırdı. İşte şu ufak misal ilk mekteplerde nemaiyat muayenesinin ehemmiyetini göstermeğe kâfidir.

Şimdi kendi kendimize bir soru soralım: İlk tahsilden gaye nedir? Bütün mekteplerin ilk tedrisat kanunlarında bu gaye hemen hemen birbirine müşabih olarak tayin edilmiştir. Bizim ilk tedrisat kanununun beşinci maddesi: “Mekatib-i ibtidaiye çocukların bir suret-i mütevazinede küşayış-i ezhânını temin eyleyecek esasları vazeden ve herkese lazım olan malûmâta mükteseb olan mekteplerdir.” diyor. Bu madde 1912 senesinden beri aynı ibareyi muhafaza ediyor. Bir kere “bir suret-i mütevazinede küşayış-i ezhân” tâbiri pek muğlaktır. Her çocuğun zihnî kabiliyeti aynı derecede değildir; her çocuğun zihnî inkişafı aynı tarzda vuku bulmaz. Sonra da yalnız “küşayış-i ezhân”ı temin etmek yalnız “herkese lazım olan malûmât”ı vermek ilk tahsilin gayesi olamaz. Herkese lazım olan malûmâtı tayin, tahdit etmekte kolay bir iş değildir. Türk Cumhuriyeti’nin müstakbel vatandaşı nasıl olacak? Zihnî mütevazinin bir surette inkişaf bulmuş, herkese lazım olan malûmâtı edinmiş kimseler mi? Binaenaleyh gayeyi esaslı bir surette tespit etmek zaruret kesbediyor. Maarif Vekâleti’nin en son ilk mektep programı bu gayeyi şöyle gösteriyor: “Mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitinden en iyi istifade edebilecek bir hâle getirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir.” Mamafih Profesör **John Dewey** vekâlete takdim ettiği raporda: “... mekteplerin millet efrâdına evvela doğru siyasî itiyatları ve fikirleri vermesi, saniyen: onlarda muhtelif şekilde iktisadî ve ticarî liyakat ve kabiliyetleri teşvik etmesi, salisen: erkek ve kadını hakimiyet-i milliyeye, iktisaden kendi kendini idareye ve sanatça terakkiye sevk edecek, yani onları teşebbüs ve ibdaa, istiklâl-i muhakemeye, ilmî bir surette düşünmeğe ve menfaat-i umumiye için içtimaî bir tarzda teşrik-i mesaiye alıştıracak fikrî ve ahlakî seciyenin hatlarını ve temayüllerini kendilerinde inkişaf ettirmesi lazımdır” diyor. Öyle kanaat ediyorum

ki, John Dewey yalnız ilk tahsile bir gaye koymuyor aynı zamanda bu gayeye varacak tarzın hulasaten programını da tayin ediyor.

Amerikalı profesörün irae ettiği bu gayeye vusul için ilk mekteplerde tecrübî ruhiyat usullerinin tatbikine ihtiyaç vardır. Çocuk tahsili bitirdikten sonra hayata atılacaksa, gireceği meslek için kabiliyetini tayin etmek lazım gelmez mi? Bununla beraber beş senelik ilk tahsili müteakip hemen hayata atılmak çocuk için kabil değildir. Kabiliyetlerin tayiniyle meslekî teveccühü takdir edebilmek yalnız ilk tahsil çağındaki, yani on iki on üç yaşındaki çocuklar üzerinde yapılacak ruhî tetkiklerle kâfi derecede temin edilemez. Çünkü on yaşındaki çocuklar birçok mesleklere giremezler, bedenî inkişafı henüz buna müsait değildir. Binaenaleyh ilk tahsili ikmal dersleriyle uzatıp takviye etmek, bu esnada da gencin ruhî tetkikine devam etmek lazımdır. Yalnız beş senelik bir tahsil verip de çocuğu hayata atıvermek, istenilen müstahsil vatandaşları yetiştirmek istememek demektir.

Mamafih bizim bu makalede takip ettiğimiz maksat mektepler hakkında mütalaada bulunmak değil, ilk mekteplerde de tecrübî ruhiyattan istifade edilmesi lüzumunu anlatmaktır. Her çocuk ayrı bir alemdir; her çocuğun ayrı bir tetkike tâbi tutulması, bu alemin meçhul sahaları içinde meçhul istidatların keşfine çalışılması hem yeni neslin terbiyesi nokta-i nazarından mühim, hem de son derece zevklidir.

İlk mekteplerde çocukların zihnî yaşlarını tayin program derecelerini o zihnî yaşlara tevfiik etmek pek mühimdir. Kanun asıl yaşını nazar-ı dikkate alıyor. Hâlbuki altı yaşına giren bir çocuğun zihnî yaşı yedi olabilir; onun mevkii ana mektebi değil, ilk mekteptir. Sekiz yaşındaki bir çocuk da ilk mektebin ilk sınıfını takip edebilecek zihnî bir kabiliyette bulunabilir. Çocuklar arasındaki tecanüs asıl yaşlara göre değil, zihnî yaşlara göre olacaktır. Bu cihetlere ehemmiyet verilmeyerek hem çocuğun asıl yaşına göre tedrise tâbi tutulması, bazı çocuklarda görülecek fazla terakkinin, bazılarında da dikkat-i şayan bir tereddinin sebepleri anlaşılabilir. Tenbel zannolunan bir çocuk, belki bulunduğu sınıfın derslerini takip edecek zihnî yaşta değildir; belki kendine uygun bir sınıfta bulunsa, hakikaten sa'yinin semeresini iktitaf eder. Bir çocuğa tenbellik istinadı, onda da aynı kanaati uyandırır, cemiyet için ne büyük ziya' olur.

S.3 s. 4-6 Kazım Nami

BİR ÇOCUK BİR CİHANA DEĞER

Mini miniler için sakın bir gün:

-O, ne anlar, ne bilir, daha çocuk! demeyin, yarın mutlaka

-Çocuk ama her şeyi anlıyor, biliyor, ahir zaman cücesi! diyeceksinizdir!

Emin olun ki onların hafızası adeseleri tozsuz, çiziksiz olduğu halde daima sizlere müteveccihdir. Ruhları ilk çizgilere, ilk şekillere gittikçe artan bir kuvvetle sadık kalır. Her hafızanın mukaleme odasının kapıları ardına kadar açıktır. İçerisi en pes sedalardan binlerce ihtizazatı ile büyülten mikrofonlarla mücehhez gramofon mihzesinden başka bir şey değildir. Doğar doğmaz bile sizin kokunuzu alışı görmek işitmek, bahusus tekrar etmek hassalarının ilk faaliyeti âsârındandır. Baksa da görmez, işitse de anlamaz dediklerinizi, işte o faaliyet âsârından olan koku almakla görür anlar, bu sebeple evladınıza hiçbir zaman sizin için bir kusur, onlar için bir muzır olan fena kokmayınız.

İyi biliniz ki yavrunun ilk gülüdüğü, beşeriyete has olan “rüya hissinin” ilk defa uyandığına işarettir. Artık onun uyurken yahud sizin tâbiriniz vechiyle müşildarken yüzünü güzellendiren gülücüklerden bu hissin idman etmekte olduğunu anlamalısınız. İlk feryadı karanlıklardan çıkarken etrafını en hurda eşyaya varıncaya kadar tamamiyle görebilmek için ziyanın göz bebeğini silip acıtmasındandır. Pekala bilirsiniz ki onlarda feryatta, gülücükte birer tekrar hadisesidir.

Geçen gün sevdiğim arkadaşlardan biri anlattı, dedi ki:

-Büyükannem, her münasebet aldıkça söylerdi. Ben doğduğum zaman annem bir fenalık geçirmiş, baygın kalmış. Ebe şaşırmış. Ayıltmak için verdikleri o ilaçlar okuyup üflemeler faide etmemiş, yatağının başında oğunup duruyormuş beni kundaklamışlar bir kenara bırakmışlar... Kimse aramıyor, mühimse miyormuş, bu aralık bir feryat koparmışım... Bir anda annem gözlerini açmış,

-Aman evladım bir şey mi oldu? diye yatağın içinde doğrulmuş. Annemi ben bayıltmış, ben ayıltmışım.

Şu son cümleyi zihninizden çıkarmayın. En bariz bir ruhî hadisedir. Doğarken bayıltmış, doğduktan sonra ayıltmış! Hayat ise bu ruhî hadiselerin tekerrür-ü devresidir. Bu tekerrürün sayısını ancak hadisatın kendisi bilir!

Benim annem de benim için bir şey söylerdi:

-Doğalı ya bir hafta, ya on gün olmuş. Bir gece beni uyutmak için pek çok yorulmuş. Ben uyur uyumaz o da uyumuş. İlk dalgınlığı arasında:

-Anne... Anne! Kalk!.. Çabuk! diye benim sesimi işitmiş. Gözlerini açmış bakmış ki uyuyorum. Hem on günlük yavru söz söyler mi?.. Bir de mumu etrafa gezdirmiş, bakmış ki yatağının istinad ettiği duvarda koca bir akrep!.. Gördünüz a... O beni uyutmuş fakat ben onu uyandırmışım!... Bu hadise nasıl olmuş?... Bilinemez. Elbette bilinemez. Göremediğimiz bir mebdein, görsek de hiçbir türlü anlayamayacağımız bir müntehanın hadiseleri ne anlatılır, ne de evvelce anlaşılır. Hâlbuki çocuk bize bu mebdei, bu maadı doğup büyümesiyle bir dereceye kadar anlatır. İsterse de iyi anlatır hem etrafiyle de kendisi anlayarak dakikası dakikasına, saati saatine, günü gününe, biz analar, biz babaların derece-i hassasiyetine tâbi olarak anlatır. Büyükbabalarımızın büyükannelerimizin bazen torunlarının gözlerine, yüzlerine baka baka:

-Bu çocukta bir hâl var ama bir türlü anlayamıyorum! dedikleri şayan-ı tahlil bir ifade-i ruhiyedir.

Elbette, sizde müsadif olmuşsunuzdur, yahud olmak ihtimali yok da değildir. Bazen dört beş yaşındaki bir çocuk durup dururken, annesine mesela:

-Anne, daha ben küçük iken, bir gün sen beni kuyuya atarım! diye korkutmuşsun da ben humma olmuşum öyle mi? der. Ah küçük kurnaz, mürâi yaramaz... O hatıranın klişesinin silik bir yerini dolduracak.

.....

Belki otuz otuz beş sene evvel idi. Bir sabah gazetelerden biri Üsküdar'da işret düşkünü, sefih birisinin annesini, para meselesinden dolayı aralarında zuhur eden bir münazaa neticesinde pencereden bahçeye attığını, bir bacağıyla kolu kırılıp başındaki büyücek bir yaradan kanlar aktığını yazdıkları sırada kadının:

-Kendim istedim, kendim buldum! diyerek daha oğlu küçük iken oğlu yaramazlık ettikçe kolundan tutarak veya kucaklayarak:

-Şimdi seni pencereden atarım! diye korkutmak itiyadında bulunduğu için en akıbet bu cezaya kendisinin uğradığını söylemekte olduğunu ilave etmişlerdi.

Demek ki bu mütereddi mahluk, küçükten beri anasından dinlediklerinden mütenebbih olmuş imiş...

.....

Sakın çocukta yeni yeni inkişaf etmek üzere bulunan hiss-i muhabbet, izzet-i nefis, haysiyet-i zatiye âsârına karşı lakayt veya mütehevvir bulunmayın, ana babanın evlat aleyhinde en tehlikeli hareketi, bu gibi teşebbüslerdir. Ona sizden intikam almak için kullanılacak silahı kendi elinizle vermiş olursunuz. Zira anadan, babadan görülen hakarete mühayyedir, reddolunur.

Bir gün bizim evin bulunduğu sokakta, üç ev ötede, cam şakırtıları duydum.

-Ne oluyor? diye merakımdan, kapıyı usulca açarak sokağa fırladım. Bir de baktım ki komşu siyahî Hüsniye kadının çengel bacak oğlu Hasan baş açık, yalın ayak, eline geçen taşları pencerelelere atıyor. Bir taraftan da kuzgunî yavru gözleri şiş, dudakları şiş, beş yaşında ya var, ya yok, homur homur homurdanıyor; arada:

-Sen öl inşaallah, yetim kalmam inşaallah! diye bağıryordu. Evden, içeride kimse yokmuş gibi bir ses çıkmıyordu. Yavaş yavaş yanına yaklaştım. Bana acayip hilkatten biri gibi görünen bu çocuğa sordum. O da beni sordu. Nerede görse:

-Beyaz acaca! der, koşar, elimi öperdi. Bu defa beni görür görmez ağlamadan kızarmış, şişmiş gözlerinden, sık damlalı, iri yaşlar boşandı. Başını bacaklarımın arasına sıkıştırarak titreye titreye, hıçkıra hıçkıra, kesik kesik, fakat pek mahzunane:

-Beyaz acaca!... Annem beni dövdü, baban ölür inşaallah! dedi, diyordu. Acıdım, dedim ki:

-Ağlama, oğlum, ölmez inşaallah! bir daha boşandı, aynı hâl, aynı tavır, aynı vaziyette:

-Ölmez in.. şa.. Allah... dedim de... dövdü!

Anladım. Hasan babasının gıyabında intikamını almak istiyordu. Babasının vefatıyla yetim kalmak gibi bir sükuta uğramak ihtimali onun nazarında bir mahkuriyet idi.

Akşam oldu. Babası bizim eve geldi:

-Haydi oğlum, Hasan'ım, evimize gidelim deyince öyle bir şiddetle sarıldı, öyle bir ağlayış ile arz-ı hâl eyledi ki ben bile ağladım. Gülmeleri takdim tehir ederek sevincin verdiği arızı kekeleme ile:

-Baba.. ya sen öleydin, bana kimler Hasan'ım, der idi?

Meâlîni ezip büzerek anlatmak istedi... Ve hakkıyla anlattığı için babasını da ağlattı!... Hasan kendisini her gün bir bahane ile döven annesinden intikam almış,

ona her gördükçe Hasan'ım! diyen babasına derece-i merbutiyetini bu suretle anlatmış idi.

S. 3 s. 7-9 Ahmed Rasim

GÜRBÜZ ÇOCUK NASIL MEYDANA GELİR? (2)

Bülend- Leyla sıcak, samimi yuvalarını bir yavru ile tezyine verdikleri kararı Mayısın ilk günlerinde, gündüz ki yorgunluklarını giderdikleri saatte, sabaha karşı tatbik ettiler.

Alemin medar-ı hayatı güneşin; zerrin şuaatını arzımıza izale başladığı, kuşların pek neşeli cıvıdadıkları, oynastıkları zamanda Leyla anne olmuştu. Öteden beri tedabir-i sıhhiyeyi ihmal etmeyen bu numûne-i imtisal hanım; kalbinin, vücudunun artık yalnız kendisi için değil, yavrusu için de çalıştığını bildiğinden tekayyüdât-ı sıhhiyeye daha fazla itina ediyordu. Mutadı olan yaşayışında pek değişiklik yoktu. Sabahları jimnastiğini bilhassa oturup kalkma hareketlerini, havanın müsait zamanında gezintilerini muntazaman yapıyordu.. Aile doktoru ziyarete gelmişti. Vaziyeti anlattı. Ve yapılması icap eden tekayyüdatta mütalaasını istediler. Aile doktoru zevc, zevcenin bünyelerini ve adetlerini pek iyi biliyordu. Kendilerini tebrik etmekle beraber hususat-ı âtiyeye riayeti tavsiye etti:

Mutad hayatınızı değiştirmeyiniz. Zaten her vakit banyo yapıyorsunuz. Harekat-ı bedeniye bilhassa oturup kalkma hareketlerini yine yapınız. Havanın müsait zamanlarında yaya olarak tenezzühe çıkınız. Fena yollarda arabaya binmeyiniz. Sarsıntıdan sakınınız. Bol su ve süt içiniz. Sıkı elbise, bilhassa korse giymeyiniz. Mutad yemeklerinize muntazaman devam ediniz. Ağır kaldırmayınız. Yüksekçe uzanmayınız. Korku veya meserretten mütevellit heyecana kapılmayınız. Yapılacak tedabir hemânda bundan ibarettir. İdrarınızda bilâhare albümin olup olmadığını kontrol ve karın korsesi zamanını tespit edeceğim. Bazı hamilelerde haml ilerlediğinde albümin tahassul ediyor; şayan-ı endişe bir şey değildir. Daimî surette sıhhî kontrol altında bulunduğunuzdan böyle bir şey görülürse icap eden tedabir-i sıhhiyeyi bilhassa yemek meselesini hâl ve tespit ederiz.

Bir de **aşerme** hususu vardır. İlk çocukta bu aşerme fazla olur. Canınız birçok ve hatıra gelmeyen şeyler yemek ister. Sıkılmayınız. Zevcinize söyleyiniz. Bazı garip şeylerde iştihanız açılır. Toprak, kireç, kömür ve fazla ekşi yemek istenebilir. Dikkat etmek, arzunuzu yenmek lazımdır. İçkiden bahis etmiyorum. Çünkü siz de Bülend Bey de içkinin şiddetle aleyhindediniz ve pek isabet ediyorsunuz.

Bülend Bey- Doktor! Bunda isabetimiz şüphesiz. Biz ilmimizle amel olmak istiyoruz. Vatanın terakkisini, tealisini herkes ister. Fakat bunun esbabına tevessül edenimiz azdır. İçtimaî bünyemizin hücresi ailedir. Bununda nüvesi, cevheri çocuktur. Ebeveynin bilhassa çocuğun sıhhat ve kuvveti, milletin kuvvet ve kudretinin temelidir. Aileyi gerek sıhhat, gerek içtimaî hususatta içki gibi gayr-ı tabii ve mazarratı muhakkak sebeplerle zaafa düçar etmek doğru değildir. İçki kullanan bir babanın; bünyesini tahrip etmekle beraber eve sarhoş gelmesi zevce ve çocuk üzerinde ne kadar fena tesir yapar. Çocuklarımızı gerek sıhhî, gerek içtimaî cihette kendimizden daha yüksek bir mevkie yetiştirmek lazım iken, bunun aksini yapmak vatanî ve millî vazifeyi yapmamak demektir. Fikrimce babanın boğazından geçen gıda kendisinin, kazancının üst tarafı çocuklarıdır. Kazancından bir kısmını içki gibi muzır mevâde hasretmek muvafık değildir. Hiç dahl ve tesiri olmadan dünyaya getirilen yavrunun refahı, istikbalini temin etmemek hele onu hastalıklara müstaid bir vaziyette zayıf olarak dünyaya getirmek cinayet değil midir?

Doktor- Hakkınız var. Mefluç çocuklar, şekl-i mayûbda, hastalıklı çocuklar, caniler, katiller, sarhoş baba ve ana mahsulleridirler. Yüz ve ellerin ceremelerinden kendileri değil baba ve anaları mesul olmak lazımdır.

Bülend Bey- Doktor, vatan nesl-i hâzırdan böyle çocuklar değil; bünye ve seciye itibariyle gürbüz çocuk istiyor. Bunu temin edecek esbaptan biri de içki kullanmamaktır. İçki bünyeyi tahrip ile kalmaz. Hayatı zehirler, zevki kaçıırır, aile facialarının da yegane sebebi, aklı ve mantığı, muvazeneyi bozan içkidir. Bu sebeple biz içkiden fevkalâde müctenibiz.

Doktor- Bülend Bey sizin gibi bir aileye **aile tabibi** olmak ne kadar zevkli. Fennin icabatı tatbik edildiğini gördükçe memnun ve mesrur olmamak mümkün değil. Vatanın tealisi sizin gibi düşünenlerin adediyle mütenasip olur. Temenni ederim sizin gibiler çoğalsın.

Leyla Hanımın son zamanlarda tatbik edeceği sıhhî tedbirleri arz edeceğim. Müsaadenizle gideyim Allah'a ismarladık.

Bülend Bey- Güle güle Doktor, teveccühünüze teşekkür ederim. Evet aile yükseldikçe çocuk yükselir. Çocuğun yükselmesi, vatani yükseltir.

YAVRULARIMIZA OYUN MU OYNATALIM, JİMNASTİK Mİ YAPTIRALIM?

Mübalâğaya haml edilmesin bin bir işimin arasında, birçok babalardan, analardan mütemadiyen mektuplar alırım ve işte kabahatimi itiraf ediyorum. Bunların yüzde doksanını cevapsız bırakıyorum. Bir kısmı beni müşkil mevkide bırakmak için mektuplarına posta pulu da koyuyor. Bu suretle çoğuyla müşerref olduğum muhabirlerime borçlu da kalıyorum. Vakıa ebeveynin terbiye-i bedeniyyeye alâka göstermesi hoşuma gitmiyor değil, ancak hepsine ayrı ayrı cevap yazmağa vaktim müsait değil. İşte şimdi bir çare-i hâl buldum. Bu sorulan şeylerin en mühimlerinin cevaplarını “Gürbüz Türk Çocuğu” mecmuasına yazacağım ve bir taşla iki değil, birkaç kuş vurmuş olacağım. Bakınız neler soruyorlar:

1. İki yaşında bir çocuğum var, sıhhatine itina ediyor, jimnastiğe başlatabilir miyim, ne gibi hareketler tavsiye edersiniz?
2. Üç yaşında bir kızım var. Bünyesi zayıftır, biraz fazla yaramaz, çok koşuyor, yerinde duramıyor, ayrıca jimnastiğe de lüzum var mı?
3. Oğlum dört yaşındadır. Daha iki evladım var. Ancak geçinebiliyorum. Ben vaktiyle jimnastiğe pek hevesli idim, ona da yaptırayım mı?
4. Gürbüz, kuvvetli bir oğlum var. Dördünü bitirdi. Uykusu iştihası mükemmeldir. Oyunu pek seviyor, evimizin bahçesi de müsait. Her gün ağaçlara tırmanıyor. Anası razı değil, fakat ben jimnastik yaptırmak istiyorum, siz ne dersiniz?
5. Çocuğumuz oyun çağındadır. Altısını bitirdi; itinalı bulunuyoruz. Bu yaştaki çocuklara mahsus oyun kitabınız var mı? Bize ne gibi oyunlar tavsiye edersiniz?
6. Yedi yaşında bir çocuğumuz var. Şimdiden futbola heves ediyor. Bu sene mektebe verdik. Altı ayda topa vurmaktan üç potin eskitti. Bu arzusuna mani mi olalım? Yoksa teşvik mi edelim?
7. Oğlumuz on ikisini bitirdi. Bu tatilde velesipit aldık. Spora pek hevesli, her gün bir saat kadar binip dolaşiyor bir zararı var mı?

8. Dokuz yaşında bir oğlum var, Nişantaşı'nda İngiliz Mektebi'ne gidiyor. Mektep idaresi spora ehemmiyet veriyor. Futbol oynatıyor. Yarışlar tertip ediyor. Bizimki de koşullarda birinci geliyor. Siz muvafık görüyor musunuz?

İşte birbirinden oldukça ehemmiyetli birtakım sualler ki cevaplarını vermeğe çalışacağım.

Evvela bir kere çocuğun ne olduğunu anlayalım. Çocuk büyük adamın bir nispet dahilinde küçültülmüş modeli değildir. Onu, Durkheim gayet güzel tarif ediyor:

“Zayıf fakat harekete muhtaç bir mahluktur. Körpeçik bünyesi bir sürat-i harikulâde ile inkişaf bulur. Uzviyeti tamamiyle teşekkül edinceye kadar şekilden şekle girer. Çocukluğun vasf-ı farkı kıvamsızlığıdır. Bu nakıs beşer makinesi, bu insan taslağı işleye işleye tenemmu ediyor. Bu küçük, mudil makine mütemadiyen faaliyettedir. Çarklarında her gün yeni dişler peyda olur. Müteharrik, mütelevvin olan bu alet sükundan başka her şeye kadirdir.”

Filhakika düşünecek olursak çocuk cismen mahlukatın en zayıfı, öyle ki en küçük bir sadme onun vücudunu rencide eder, en hafif bir hastalık hayatı tehlikeye kor. Sütten mamul olan etleri, sinirleri, kemikleri salabet peyda edinceye kadar ne ihtimamlara, ne dikkatlere, ne himayelere muhtaçtır. Haddizatında çocuğun cismaniyeti acz ve zaafından başka bir şey değildir. Doğduğundan buluş devrine kadar faaliyet daima vücudunu mütemadiyen istihalelere uğratar. Gittikçe büyür, gelişir, ağırlaşır.

Fikren ahlâken de aynı zayıf, aynı noksan fakat aynı faaliyet müşahede edilir. İradesine taalluk eden ef'al gayet hafif intibalardan ibarettir. Devamlı bir ceht kudretini haiz olmadıkça çocukların ruhunda ne hayır, ne şer yer tutabilir. Gayet süratle verdikleri en iyi kararları, aynı süratle unuturlar. Yeni şeyleri kabulde isticial gösterirler. Onların küçücük vicdanı adeta bir eşkâl-nümâ aleti gibidir.

En mütebayin ahval ve hadisat onların kalbinde teâkup ve tevali eder durur. Gülmelerini, gözyaşları tebessümlerini hiddet takip eder. Bir anda bedbin ve yine nikbin olurlar. Hiçbir şey onlara kat'i değildir. Her şey mütemadiyen bozulup yapılır.

Çocuklara bir mecmua-i tezat denilebilir. Çocuk bir ihtilalci, bütün kanunlara karşı isyankâr olmakla beraber, muhafazakâr ve ananepereştir. Bir hareketi veya bir

oyunu birkaç kere tekrar ettik mi ona alışır ve bırakmak istemez. En iyi bildiği hikayeler, kendisine en çok söylenenler ve en sevdiği ve en ziyade zevk aldığı yine birçok kere dinlemiş olduğu masallardır. Çocuklar alıştıkları kaplardan başkasında yemek istemedikleri gibi kendi yataklarından başkasında yatmak istemezler. Bazen değişikliğe fevkalâde arzukeş gibi görünen çocuklar, bazen de adeta yenilik düşmanı gibidirler. Bu iki his ne kadar mütebayın görünürse görünsün aynı sebebin neticeleridir. Adem-i istikrar, kıvamsızlık. Onlarda her şey mütemadi bir tebeddüle maruz olduğu için ister hareket ister fikir olsun birkaç kere tekerrür edince bir kudret peyda ediyor, mütekabil bir kuvvetin fikdanı dolayısıyla o fikir hemen yer tutuyor, diğerleri ise esasen kalîlü'd-devam ve sathi olduklarından payidar olmayıp geçip gidiyorlar. Bir fikir veya hareket istikrar peyda edince kendi kendine tekerrür ihtiyacını hasıl ediyor. Bilhassa bu sebeptendir ki çocuklarda itiyat husule getirmek gayet kolaydır. Hayat-ı ruhiyesinin kararsızlığı neticesi olarak itiyadın çocuk üzerindeki nüfuz ve hakimiyeti bu nakîsayı tahsis veya tadil etmeyi mümkün kılıyor. İtiyadat-ı muntazamanın zevki, intizam ve ittirat zevkinin ilk şeklidir. Bu ise hayat-ı ahlâkiye ibtidar demektir ki pek erken başlar. Hatta nevad dünyaya geldiğinin ertesi gününden itibaren kendi mevcudiyetine müteallik ahvalin muayyen itiyatları ona verilebilir. Bu ilk tohumun gafilane ve müdebbirane inkişafına gayret edilirse iyi itiyatlar yavaş yavaş tekarrur eder ufule müheyâyâ şeyler tespit edilir.

Sir William James diyor ki: “Mürebbinin vazifesi çocukları hayatında en lüzumlu itiyatlarla techiz etmektir.”

Çocuk dünyaya geldikten sonra ruhen ve cismen yavaş yavaş tekemmül eder. Bu tekemmülün kendi kendine vuku bulduğu zannedilmemelidir. Çocuk büyük bir ceht ile kuvvesini sarf ede ede kemale erer. Çocukta ilk tecelli eden hadise oyuna münkalib olan harekettir.

Taklit, oyun meylinden birkaç ay sonra başlar. Oyun çocuktaki zevk ve neşenin müvellididir. Çocuk oyunla güler haykırır, sıçrar, eğlenir ve itiyatlar alır. Oyun sıhhat ve saadetin nazımıdır. Oyundan mahrum olan çocuk sudan mahrum olmuş çiçek gibi sararıp solar. İki buçuk yaşından itibaren çocuklara bazı oyunlarla ilgili iyi itiyatlar verilebilir ve bu oyunlar tedrici bir surette onların sıhhat ve karakterleri üzerine tesirini gösterir bu oyunların faide, mazarratlarını ve kemmiyetlerini ikinci bir makalemizde izah edeceğiz.

Yalnız ister oyun ister jimnastiğin mahiyetinde çocukların fikir veya bedenî faaliyetlerinde vücutlarının zaafı, harekete olan ihtiyacı, cehde olan meyl ve merakı nazar-ı dikkate alınmalıdır. Yoksa yanlış bir hareket onları bütün hayatında bedbaht edebilir.

S.3 s.12-13 Selim Sırrı

KANBUR VİCDANLAR

-Izdırap Hikayeleri-

Onu matbaanın penceresinden günde birkaç defa görürdüm. İlk günler hikayesini işitince öyle sevindim ki.. Yazı almağa gelen ser-mürettip anlatmıştı:

-Asıl nereli oldukları malum değil. Karı koca ve şu biricik çocukları bize kapı karşı komşu oldular. Erkek rençperdi. Kıt kanaat geçiniyorlardı. Millî mücadelede asker oldu. İzmir yollarında kaldı. Kadın bekar dikişi diker ve komşuların gündelikle işini görürdü. Bir aralık hastalandı. Geçen kıştı. Galiba zatürre olmuş. Belediye hastahanesine kaldırttık ama faide vermedi. Beş on gün sonra acıklı bir yol ile kocasına kavuştu.

Himâye-i Etfâl henüz teşekkül etmemişti. Meydanda kalan mini miniyi komşular baktı. Sonra bir bey çıktı. Çocukları yokmuş. Bu kızcağızı evlatlık edindi. Allah razı olsun, pek vicdanlı insanlarmış...

Sermürettibin bildiği bu kadar; benim bildiğim ölçülemeyecek kadar feci.

Bu yedi sekiz yaşındaki yavru bir güzel ve gülbüz çocuk numûnesiydi. Kesik siyah saçlı. Kırmızı yanaklı, kara kaşlı ve uzun kara kirpiklerin içinde bir çift iri lacivert göz.. Tombul tombul. Ömrümde bu kadar sevimli, şen ve şirin çocuk görmedim. Ona vicdanlı dedikleri bey ile hanım efendi, kısa entari şık patik ve penbe kurdele almış. Şık ve temizdi. Hayatta her istediğinin temin olduğuna hüküm edebilirdiniz. Bir bakıma da öyleydi. Üstü başı, boğazı bakılıyordu. Fakat bir müddet sonra iş değişti. Bir gün onu bir bakraçla su taşırken gördüm. Bir başka gün evin dolu zenbilini bey efendinin yanında yüklenmiş gidiyordu. Bir başka gün, bugünkü gibi aklımdadır, bir kara kış günü sokak ortasında pancarlaşan ellerini ovuştura ovuştura dinleniyordu. Tenekeler ikiye çıktı. Yedi yaşında bir çocuk iki gaz tenekesi suyu taşır mı? Kimsesiz olunca, böyle vicdanlı bey efendiler içine düşünce taşır! Yalnız onda öksüzlüğün ve desteksizliğin zekası olmalı ki bir kuvvet usulü icat etsin. Mini mini kız da bu kolaylığı bulmuştu. Ökçelerini hohlayarak ısıtır, sonra tenekenin birini yirmi adım öteye götürür, döner, diğer tenekeyi alır, ötekinin yanına koyardı. Bu nispeten zor bir şey değildi. Fakat vicdanlı hanım efendi pek usturuplu, evcimend bir insandı. Vaktin ziyanına meydan vermezdi. Mini mininin usulü uzun sürüyordu, onun için bir gün baktım ki sekizine basan kızcağız tenekenin ikisini de taşımağa

uğraşüyor ve her adımda durup belini ovuyor, kollarını kaldırıyor ve gözlerinin yaşını siliyor.

-Kızım! dedim bir defasında. Madem ki götüremiyorsun, birer birer taşı.

İri lacivert gözlerini gözlerime dikti:

-Sonra hanım efendi darılır.

-Varsın darılsın. Taşıyamıyorum dersin.

-Dün sabah dedim de bak ne yaptı.

Zarif entarisinin yakasını çekince altından bir çift mosmor maşa izi çıktı.

-Demek hanım annen seni dövüyor?

-Yalnız maşa ile. Ama bey efendi..

Sustu, dudakları köşelerinde büklüm büklüm oldu, gözleri doldu.

-Bey efendi döver mi?

-O tokat, baston, tekme vuruyor.

-Niçin onların yanında duruyorsun?

-Ne yapayım? Kağıt çıkarmışlar, ben onların evladı olmuşum, kimsecikler alamazmış beni. Hem kim görse üstüme başıma bakıyor da bana yalan söylüyorsunuz! diyor. Bak hele yalan mı?

Uzun konçlu yeni çorabını sıyırınca dizinde biraz tentürdiyot bile sürülmemiş büyük ve kanlı bir sıyrık kırmızı kırmızı sırttı.

Birkaç eşe, aşınaya şikayet ettim. Hepsi aynı itirazda bulundular:

-Ah bu beslemeler! Esasen terbiye-i ibtidaiyeleri mefkûd. Hâlbuki bu kıza bey efendi öyle bakıyor ki..

Evet, doğru. Bakıyordu. Doyasıya yediyor, eskiyesiye giydirdiyordu. Fakat biftikle beraber şamar, kuşkonmazın yanında baston ve sigara böreğinden sonra demir maşa veriyordu. Şüphesiz ki ve inkâr etmiyorum ki bayramlarda ipekli entari, lüsteryen patik ve mevsimlerde mevsimlere göre elbise alıyordu.

Fakat.. bunların altındaki bünye beyaz, tombul cildin üzerini de lüzumsuz yaralar, mor mor bereler ve baston maşa yerleriyle süslüyorlardı. Sapı boğaza batacak sıcak et suyuna çorbayı, çatalı göz çıkaracak şiş kebabını ve bıçağı gırtlığa dayanacak baklava samsasını benim lacivert gözlü şehit yavrusuna değil, hepsini birden o bey efendiye ikram ediniz! Çıkacak göz gözü laciverdim, delinecek boğaz,

benim sesi bülbülüm, boğazlanacak ense benim kesik saçım değildir. Onun için vicdanlı dedikleri beye hanıma ikram ediniz!

Gönlümün ve hissimin mini mini kızını üç sene görmedim. Bir aralık hasta olduğunu haber aldım. Sonra bey efendiyle hanımısının vicdanlarını öyle medh ettiler ki:

-İnsan adamlar canım! diye salya saçtılar. Öyle vicdanlı adamlar ki besleme kızı ameliyat için İstanbul'a kadar gönderdiler.

Niçin ameliyat? Kızın nesi vardı? Bunu dördüncü sene bizzat kızdan öğrendim. Bir sabah işime giderken yolda kanbur bir kıza tesadüf ettim. Zavallının bel kemiği üstünde iki müthiş yumru vardı ve kızın göğsü içeriye çökmüştü. Tanıyamadığım bu sarı benizli kız bana güldü, gözlerimin içine baktı. Titredim. Gözleri tıpkı benim lacivert gözlümün gözleriydi. Nihayet dayanamadı:

-Beni tanıyamadınız mı? Ben hani her vakit yolda okşardınız. Bey efendinin beslemesi!

Yer yarıldı, bey ve hanım efendinin hesabına ben yerin dibine geçtim.

-Ne oldu? Geçmiş olsun? Nasılsın?

-Hiçbir şey olmadı. Üç dört sene evvel bir gün bey yeni bastonunu sırtımda kırdı. Aradan bir ay geçti geçmedi. Kemiklerimin üzerinde fındık kadar yumrular peyda oldu. Bir yıl hekime gittik, İstanbul'da ameliyat olduk faide vermedi. Böyle kaldım.

Benim gözlerim dolarken, onun dertli içi boşalıyor ve gülümsüyordu. Hiç müteessir değildi.

-Beyi dava etmedin mi?

-Ben mi? Kime? Niçin? Bizim kısmetimiz bu. Hem kim inanırdı? Mahallede oynarken çocuklar taş atmış deseler ona mı inanacaklar, bana mı?

-Şimdi neredesin?

-Bir fakir mahalle bakkalının yanında. Bana evladı gibi bakıyor. Ben de onları ana, baba gibi seviyorum. Kanbur kaldım. Kanbur kaldım ama. Allah'ıma bin şükür bu kanburluk sayesinde ellerinden kurtuldum. Kanbur etmeselerdi kim bilir daha neler çekecektim?

Ayrıldık. Bu hikaye burada bitti ve bu hikayeyi öksüz vatan kızlarını kanbur eden kanbur vicdanlılara ithaf ettim.

S.3 s.14-16 Aka Gündüz

BİZİ DÖVMEYİNİZ!

Anneler! Babalar! Ablalar! Ağabeyler! Amcalar! Teyzeler! Halalar! Bildikler! Bütün büyükler! Bizi dövmeyiniz!

Bize vurulan her tokat izzet-i nefsimizden, aile şerefimizden, insanlığımızdan bir derece eksiltiyor. Bizi terbiye için değil; belki ayaklanan sınırlerinizi yatıştırmak, parlayan hiddetlerinizi tatmin etmek için dövüyorsunuz. Bir buçuk iki yaşımıza kadar inkişaflarımız tabiidir, güzel addedilebilir. Okşarsınız, seversiniz, mikroptan, pislikten, hastalık tehlikesinden çekinmeyerek yüzümüzü gözümüzü öpersiniz. Fakat bir buçuk yaşından sonra vaziyet değişir. Muhitin yaptığı tazyik ile gittikçe bozuluruz. Annelerimiz paylar, babalarımız döver, kardeşlerimiz çimdikler, evde kaç kişi varsa hepsi de bizim terbiyemizde kendisini salahiyyettar addeder. Bu tesirlerin altında korkak, ahmak, miskin oluruz. Yahud büsbütün çileden çıkar, teraddi eder, bir daha düzelmek üzere berbat olur gideriz. Bedenî ve zeka inkişaflarımızı medenî vasıtalarla temin edemiyorsanız, hiç olmazsa bizi serbest bırakınız! Yapma, etme, ayıptır gibi ve daha ağır sözler, sillelerle cendereye koymayınız!

Biz de insanız. Siz mazi, fakat biz âtî. Vatan bizi bekliyor ve biz zamanımızdan daha daha parlak bir istikbali temine hazırlarız. Oyunumuzdan size ne? Elbette oynayacağız. Türk bebeği, kansız, cansız, atıl, miskin mi olsun? Elbette oynayacak, gülecek, sıçrayacak, neşeli olacak ve şarkı söyleyeceğiz. Dar elbise nasıl vücutlarımıza muzır ise, dar kafalılık da terbiyemize muzırdır. Bize şefkat ve muhabbetle muamele ediniz.

İSPENÇ HOROZU İLE KAPLAN

Çocuklar! Siz ispenç horozunu, ispenç tavuğunu bilir misiniz? Yumruk kadar olur. Gayet sevimlidir. Bazılarının ayakları paçalı ve tepeleri yelpazelidir. Cıvcivler yok mu? Cıvcivler... İşte onlardan bir iki parmak büyük. İşte böyle bir ispenç horozu vardı. Tarlalardan topladığı arpa, buğday tanelerini biriktirdi, kırıntıları topladı. Yiyeceği kadarını yedi. Üst tarafını diğer horozlara, tavuklara, hindilere sattı. Gayet hamarat ve akıllıydı. Böylece yüz lira biriktirdi. Bir gün bir çalının dibinde paralarını sayarken karşısına birden bire bir kaplan dikildi. İспенç horozu çok korktu. Kaplan hap! dese zavallıcağı yutuverecekti. Fakat kaplan kendisinden küçüklere çatmazdı. Yalnız tenbel olduğundan başkasının kazandığını alırdı. İспенç horozuna dedi ki:

-Mini mini horoz! Paralarını bana ödünç ver gelecek bahara sana iki mislini ödeyim.

İспенç kaplanın sözüne inandı. Yüz lirasını kaplana ödünç verdi. Ertesi bahar oldu. Parasını almağa gitti. Kaplanın büyük bir sarayı vardı, ispenci kapıdan kovdular. Zavallıcık belki on defa haber gönderdi. Bir türlü parasını kurtaramadı. Bir gün kendisine para lazım oldu. Ne olursa olsun yine gideyim dedi. Yolda bir tilkiye rast geldi. Tilki dedi ki:

-Aman ispenç! Canım ispenç! Çok yoruldum, avcılar beni kovalıyor. Alır mısın?

İспенç düşündü, taşındı. Herkese iyilik etmeği severdi:

-Peki dedi.Yorgunluğunu dindirmek için sırtıma bin! Tüylerimin arasına saklan! Avcılar seni görmesin.

-Sen nereye gidiyorsun?

-Ben kaplanın sarayına gidiyorum. Bana borcu var.

Tilki küçüldü, mini mini horozun sırtına binerek tüylerine saklandı.

Horoz yine yürümeye başladı. Bu sefer bir kurda tesadüf ettiler. Kurt sordu. Horoz nereye gideceğini söyledi. Kurt dedi ki:

-Aman mini mini horoz! Beni de beraber al. Avcılar ayağımı yaraladılar. Yavrularım o taraflarda kaldı. Beni beklerler.

İyiliği seven ispenç horozu onu da sırtına yükledi ve tüylerinin arasına sakladı. Yine yola koyuldular. Biraz gidince önlerine bir ırmak çıktı. Nasıl geçeceğiz diye düşünürken, ırmak dedi ki:

-Böyle hep bir tarafa akıp gitmekten bıktım usandım, dermanım kesildi. Rica ederim ispenç beni de al.

Küçük horozun yükü ağırdı. Fakat bilirdi ki herkes sonuna kadar iyilik etmelidir.

-Peki ırmak kardeş! dedi. Ama üstümü başımı ıslatma!

Koca ırmak derlendi, toplandı, mini mini oldu ve ispencin sırtındaki tüylerin arasına yerleşti.

Gide gide kaplanın sarayına vardılar. Kapıcılar bırakmak istemedi. Fakat ispenç acı acı ötmeğe ağlamağa başladı. Kaplan duydu. Çağırın şu bağırın çapkını! dedi. İspenci huzura getirdiler. Kaplanın ziyafeti, davetlileri vardı, çalgılar çalıyordu. İspence ne istediğini sordu:

-Efendim! Hani size yüz lira ödünç vermişim, onu istemeğe geldim.

Kaplan kızdı. Zaten hep haksızlık ederdi. Hemen haykırdı:

-Atın şu horozu tavuk kümesine!

Zavallı ispenci koca tavuk kümesine hapsettiler. Oradaki koca koca horozlar, baba hindiler ispenci görünce dövmeğe, gagalamaya başladılar. Çünkü onlar zavallıya merhamet, misafire ikram etmesini bilmezlerdi.

Terbiyesiz idiler. O zaman ispenç can acısıyla ağlamağa başladı:

-Aman tilki kardeş beni öldürüyorlar! Tilki hemen ispencin tüyleri içinden fırladı, kümeste ne kadar horoz, hindi, tavuk varsa boğdu.

Kümes bekçisi yem vermeğe geldiği zaman şaşırıldı. İşi kaplana haber verdiler. Kaplan kızgınlığından köpürdü:

-Atın çapkını atların ahırına! Tekme yiye yiye gebersin! dedi.

Zavallı horozu atların ahırına attılar. Atlar horozu ezmek için tekmelerini hazırlarken ispenç yine haykırdı:

-Aman kurt kardeş! beni öldürüyorlar!

Kurt hemen horozun sırtından atladı ve ne kadar at varsa hepsini parçaladı. Seyisler gelince telaş ettiler. Koşa koşa kaplana haber verdiler bu sefer kaplan küplere bindi, dedi ki:

-Artık yeter! Ben onu kendi ellerimle parçalayım tüylerini havaya savurayım da anlasın?

İspenç horozunu kaplanın karşısına getirdiler. Kaplanın ne kadar askeri, uşağı varsa hepsi toplandı. Kaplan tam pençesini kaldıracağı vakit, horozun sırtındaki ırmak atladi, aktı, coştı, taşı ve kaplanla etrafını sularıyla boğdu öldürdü. İspenç koca sarayda yalnız kaldı. Parasını aldı. Rahat etti. Artık kim sorsa dedi ki:

-İyilik eden iyilik bulur. Eğer ben yolda onlara iyilik etmemiş olsaydım, onlarda bana iyilik edip canımı, malımı kurtarmazlardı. Şimdi ne kadar ispenç varsa, hep onun torunları, çocukları, yavrularıdır...

S.3 s.39-40 Büyükanne

ÇOCUK ÖLÜMÜYLE MÜCADELE

Mecmuamız; Amerika'nın Boston Tıp Darülfünunu'nda icazet alarak İzmir'e avdet eden kıymetli doktorlarımızdan Fatma Reşid Hanımefendinin muavenetlerini temin etmiştir. Güzide doktorumuz bu nüshamızdan itibaren muntazaman yazacaklardır. Bugün şayan-ı dikkat olan makalelerini neşretmekle müftechiriz.

Ne kadar arzu ederdim ki “Türk Çocuğu” Mecmuası –ki çocuk ölümü mücadelesinde çok ciddi adımlarla yürümeye başlayan, çocuk bakımı için en lüzumlu ihtiyaçları teşrih eden ve halkın seviyesine göre malûmât veren kıymetli bir mecmuadır- her ana ve baba tarafından okunabilseydi. Fakir, zengin; cahil, okumuş; şehirli, köylü eminim hepimizin buna ihtiyacı azımdır. Zenginlerimizi ve tahsil görmüşlerimizi de bu grûba ithal ettim. Çünkü yalnız bizde değil diğer milletlerde de efkâr-ı umumiyede yanlış bir zihniyet vardır: sağlam bünyeli çocuk yetiştirebilmek için zengin değilse bile hiç olmazsa bir ailenin serveti mütevassıf olmalı. Hâlbuki en sathi bir tetkik gösteriyor ki çocuk vefiyyatı maalesef halkın seviye-i içtimaiyesi, vaziyet-i iktisadiyesi yükseldikçe tenakus değil bilakis ya aynı derecede yahud tezayüd etmiş bulunuyor bu bittecrûbe sabit olmuştur. Bundan yedi sekiz sene evvel Newyork'un mektepleriyle, çocuklarıyla alâkadar olan mühim simaları ağırlar, sızılar şeklinde tecelli etmeyen fakat günden güne benizleri solan, sıhhatlerini tedrici bir surette kaybeden ve tabii neşv ü nemadan çok geride kalan çocukları kurtarmak için sıhhat mücadelesine başlamışlardı. Her hastalıkta olduğu gibi evvela bir teşhis yapmak, sonra tedaviye başlamak lazım geliyordu. Çocuk mütehassıslarıyla teşrik-i mesayi eden bu heyetin bu elim vaziyete sebep ararken zihinleri hep fakir ve zaruret, saf havadan mahrumiyet frengi vesair ırsî rahatsızlıklar, verem ve müskirât gibi sebepler etrafında dolaşıyordu. Fakat karşılarında çok kuvvetli bir muarız buldular. Profesör Emerson da bu sûtunda aynı gaye uğrunda yeni bir teşhisin açtığı yeni bir mecrada çalışıyordu. Hem de çok muvaffakiyetle.. Profesör iddiasını ispat etmek üzere Newyork'a davet edildi ve kendisine 1918 senesinde Newyork şehrinin şark kısmında – ki fakir ve sefaletiyle iştihar etmiş bir kısımdır- 64. numaralı mektebi tecrübe tahtası olarak verdiler. Emerson'un o mektepte çocukların sıhhatiyle meşgul olarak fikirlerini kabul ettirmeğe muvaffak oldu... bu muvaffakiyetinden sonra kendi,

kendine birer müstakil hükümet gibi idare olan muhtelif eyaletler tarafından mekteplerine davet edildi. Bugün Emerson'un sıhhat programı Boston'dan başlayarak hükümet-i müttehede-i Amerika'nın her eyaletinde tamim etmiş ve iptidai, tali mekteplerinde, hatta bazı darülfünunlarında hem talebe, hem muallimler tarafından amelî bir ders halinde tatbik edilmeğe başlanmıştır. Emerson'un fikirleri yeni olmayabilir, fakat ilk defa olarak asırlardan beri tıp ve hıfzıssıha kitaplarını tezyinden başka bir işe yaramayan basit ve müfid malûmâtın herkes tarafından kabil-i tatbik olduğunu ispat etmesiyle milletine ve insaniyete büyük bir hizmet görmüştür. Emerson'un muvaffakiyeti intaç eden programı bir makalede tafsilatıyla anlatmak mümkün değildir. Fikirleri şu surette hulasa edilebilir:

1. Fakirlik sıhatsızlığın en mühim amili değildir. Ucuz ve mugdi gıda çoktur. Elverir ki onu kabil-i hazm bir surette ihzar edelim ve çocuklarımıza muayyen saatlerde, kâfi miktarda yedirelim.
2. Bademcik, ahtapot, böbrek rahatsızlıkları, diş iltihapları gibi gizli gizli toksinlerini bütün vücuda tevzi ederek iştihayı azaltan, vücuda kırgınlıklar veren ve çocukların neşv ü nemasına mani olan bu arızaların tashihi sıhhatin temini için en evvel nazar-ı dikkati celb edecek noktalar olmalıdır.
3. Çocukların çalışma, oyun, idman ve okuma saatleri tanzim edilmeli. İştihatsızlığı mucib olan fazla yorgunluğa mani olmalıdır.
4. Çocukları iyi gıda ve sıhhat itiyatları edindirmek için iyi ailevî bir kontrol olmalıdır.
5. Gece ve gündüz çocuğun yaşadığı yerde saf hava temin edilmelidir.

Emerson'un bu beş prensibi nerede tatbik edilse muvaffak olmuştur.

Bu hayati prensipler nasıl tatbik edilmiştir? Çocukların, annelerin teveccühünü, itimadını kazanmakla.. Mektep programına sıhhat dersi ilave edilmiştir. Bu derse çocuklarla beraber anneleri de davet edilmiştir. Annelerin de bu yeni fikirleri kavramaları muvaffakiyeti temin eden en ruhlu bir nokta olduğundan mektebin davetiyesine icabet etmeyen validelerin çocukları da sınıfa kabul edilmemiştir.

Bu ders bir doktor, bir hasta bakıcı tarafından idare olunur ve muallim çocukların sıhhat programlarını takip ettirmesi için bu derste mevcut bulunur. Çocuk

sıkı bir muayene-i tibbiyeden geçirilir. En ufak şüphelerin izalesi için röntgen, kan ve idrar muayeneleri yapılır. Fakat ekseriya laboratuvarın ianesine lüzum kalmaz. Çocuklar bu muayene neticesinde teşhis edilen herhangi bir arızanın tedavisi için mektebin merbut olduğu hastahanelere dış kliniklerine gönderilir. Bu arızalar bertaraf edildikten sonra, gıdası, saf havası, çalışma, oynama okuma saatleri tanzim edilir. Çocuk tabii neşv ü nemasına devam eder.

Gerek sıhhî, gerek içtimaî olsun bazen çocuğun tabii surette büyümesine mani olan sebeplerin teşhisi çok güçtür, o vakit bunlar için ayrı birer sınıf teşkil edilir. Ve onlar daha derinden derine tetkik edilir.

Çocuk bu dersler sayesinde hayatı için daima elzem olan yaşama usullerini öğrenir.

Bu bizim mekteplerimizde de kabil-i tatbik bir şeydir. Esasen doktorları olan mekteplerimize bir de bu sahada ihtisası olan bir hasta bakıcı ilave edilmeli. Sıhhat dersi riyaziye, edebiyat, fen dersleri gibi mecburi olmalı. Şimdiye kadar malûmât hazinesi yaptığımız o küçük dimağların müstakbelde o malûmâtan kendilerini ve diğerlerini müstefid etmeleri için bu amel-i sıhhat dersi mekteplerimizin en ziyade ehemmiyet verdiği ve iftihar ettiği bir ders mahiyetinde olmalıdır. Sıhhat meselesi mektepler arasında müsabakayı mucib olacak derecede çocuklarımızı alâkadar etmeli. Öyle ki bu müsabaka futbol, tenis vesair spor müsabakalarını fersahlarla aşmalıdır.

Amerika'da mini miniler grafik bir tarzda boylarının, vezinlerinin arttığını gösteren bir levha üzerine kendilerine mükafaten verilen altın bileziklerin ilavesi için ne yılmaz bir gayret gösterirler. Bir haftanın ikmal ve tekasülü yüzünden birkaç yüz gram kaybeden bir küçüğün ertesi hafta kaybettiğinin üç dört misli kazandığı vaki olmuştur. Bugünün mektepleri, yarının ana ve babaları olacak hâlihazır çocukluğu bu suretle kendi hayatlarını kurtardıkları gibi gelecek nesli de fennî usullerle yetiştirmeği öğrenmiş olurlar.

Daha küçükleri, mektebe giremeyecek yaşta olanları nasıl kurtarabiliriz? Anadolumuzun kaza ve köylerini gören herhangi müdakkik bir göz oralarda annelerin yardımına derhal koşulmak lazım geldiğinde bir saniye tereddüt edemez. O anneler belki yardımı reddedecekler, hariçten müdahaleye muğberr olacaklardır. Fakat bugün onların çocukları Türk çocuklarıdır. Onları yaşatmak, yalnız yaşatmak

değil, sıhhatli yetiştirmek millî bir vazifedir. Onun için bugün evladını afiyetle uyutan, küçükken sıhhat mi'yârı olan tartılma ve ölçülmeye “Çocuklar teraziye konur mu, ömrü kısa olur.” diye itiraz eden, sırf cehaletinden beş çocuğunu kaybedip de altıncısını ölümden vikaye için mezarlıklardan, türbelerden imdat dileyen, henüz yaşamağa başlarken öldürdüğü çocuğunun matemine “izni gelmiş de ölmüş” diye teselli bulan, nazardan içtinab için çocuklarını temizlemeyen annelere sıhhat rehberleri lazım.

Seviyesi müsait olan muhitin anneleri ve çocukları bir kliniğe celb ile umumî irşadatta bulunulabilir. Fakat maalesef seviyesi böyle bir müesseseyi takdir değil tenkit edecek derecede olan ve çocuk vefeyatının en yüksek hadde çıktığı köy ve kazalarımızda bu tarz kabil-i tatbik değildir. Orada halk ne mecmuadan, ne de hastalığı gayr-ı kabil tedavi bir raddeye geldikten sonra müracaat ettiği belediye doktorundan azami istifadeyi temin ediyor. Böyle bir muhitin muktedir bir doktorun nezareti altında, halkın hâlet-i ruhiyesini okuyabilen, değerli, samimi, müşfik, sabûr hasta bakıcılar daha seri ve daha müfit neticeler elde edebilir. Çünkü onların aile ile temasları daha sıkı, daha arkadaşça olacağından dedelerimizden tevarüs eden fena itiyatları kırmak için tesirleri, ziyaretleri daha seyrek olacak bir doktorunkinden daha müessirdir. Hasta bakıcılar böyle bir vazifeyi deruhte edebilmeleri için bir buçuk veya iki sene nazarî ve amelî ders görmelidirler. Kâfi malûmâtla mücehhez olduktan sonra köylere, kazalara kâfi adette gönderilmeli. Onlar aileleri ziyaret ile çocuk bakımına ait amelî dersler vermeli.. Eminim ki hüsnü idare edilirse mektep çocuklarında olduğu gibi aileler arasında da sıhhat rekabeti başlayacaktır ve bu rekabetin başladığı günden itibaren memleket yarının çocuklarını bugünkünden daha sağlam, daha çevik, daha çalışkan ve Türklüğün korkmaksızın istinat edebileceği fertler olarak beklemekte hak kesbedecektir.

S.4 s.3-6 Doktor Fatma Reşid Hanım

AMERİKA'DA ÇOCUKLAR SALTANAT SÜRÜYORLAR

İstikbalin terakki derecelerini çocuklara verilen ehemmiyet ve terbiye tayin eder. Bunu çoktan takdir etmiş olan Amerikalılar çocuklarına fevkalâde ehemmiyet vermekte onlara çok müstesna ve hürmetle muamele yapmaktadır. Çocuğun evde, mektepte, oyun bahçelerinde aynı terbiyeyi görmesini, aynı şefkat ve muhabbetle bakılmasını temin maksadıyla yapılmış, o kadar muntazam teşkilat var ve halk bu teşkilata o kadar kuvvet ve samimiyetle merbut ki bunun mesud neticelerini görüp takdir ve hayret etmemek mümkün değil. Hatta çocuk meselesini rahm-i madere düşükten itibaren değil; daha evvel zevc ve zevcenin küfüvviyeti meselesinden itibaren takip eden teşkilatlardır. Çocuğun sıhhatli, sağlam ve cemiyet-i beşeriyeye yararlı bir vaziyette doğabilmesi zevc ve zevcenin vücutça, sıhhatçe küfüvv olması şartına vabestedir. Bu şart dahilinde evlenen çiftlerin yavruları sıhhatli, gürbüz, aksi halde cılız, binaenaleyh beşeriyeti, içtimaiyatçıları fazla meşgul etmiş olur. Bunun için bu ilk şartın vücudunu ehemmiyetle aramak lazımdır.

Çocuk rahm-i maderde iken valide bütün tekayyudat-ı sıhhiyesini ifa eder, ifa edebilmesi için mukteza vesaiti cemiyetleri, hükümet temin eder.

Evinde, yahud hususî veya resmî veladethanelerde vaz'-ı haml eden anne ve çocuk büyük bir itina ile bakılır. Çocuğa muntazam saatte, hesapla maması verilir. Lohusalık hâli geçince mevsim de müsaitse behemehâl günde dört saat her tarafta mevcut parklardan çocuk bahçelerinden birine arabasıyla çıkarılır. Güneş banyosuna maruz bırakılır. Bu gezinti her gün muntazam ve muayyen saatlerde yapılır.

Bebeğin giydirilmesi, yatırılması; her hususu sıhîdir. Valide sütüyle bir müddet beslendikten sonra -aile tabibi lüzum görürse- sıhî inek sütü ve nebati gıdalarda verilmeğe başlanır. Süt muntazaman kapının önüne kadar getirilir. Ekseriyetle sütçü ile buzcu kapıda birleşirler. Tezyi saatleri o kadar muntazam. Her evin bir buz dolabı var. Buz içinde süt muhafaza ediyorlar. Sütün su miktarını şeker miktarını sütü tezyi eden dairenin doktoru çocuğun yaşına göre tadil ederek gönderiyor. Çocuğun süttan gıdadan derece-i istifadesi her hafta Himâye-i Etfâl cemiyetindeki terazi ile kontrol edilir. Bebek doğduktan sonra mahalli Himâye-i Etfâl cemiyetine kayd edilerek bir karne **defter** alıyor. Anne her hafta çocuğunu bu defterle cemiyete getirerek veznini, tulunu, derece-i neşv ü nemasını kayd ettiriyor.

Gelecek hafta takip edeceği gıda usulünü anladıktan sonra gidiyor. Anne derece almasını bilir. Her sabah yavrusunun boğazını muayene etmesini borç telakki eder. Bebeğin kakasını her defasında dikkatle tetkik eder. Gayr-ı tabiielik varsa hemen doktora yahud Himâye-i Etfâl Cemiyetine koşar.

Anne, memeden çocuğu ayırmadan yeniden hamile kalma ihtimali yoktur. Korunma usullerini gösterir, bildirir cemiyetler vardır. Hamile kalmak tesadüfe bırakılmamaktadır. Bizim zavallı çocuklarımızdan mühim bir kısmı da süt vurukluğundan sıksa olup ölürlür. Kucağındaki henüz daha dört beş aylık iken ikincisine gebe kalan hanımlarımız epeyce bir yekün teşkil eder. Hamile kadının sütü bozulacağı pek tabii olduğundan sütteki yavru bundan müteessiren bağırsak hastalıklarına düçar olur, tedavisine ihtimam edilmezse ölüm muhakkaktır. Zavallı valide aylarca zahmet çekip meydana getirdiğine sevindiği yavrusunu böyle bilmemezlik yüzünden zayi etmek felaketine maruz kalır.

Çocuk – Oyuncak

Amerika'da çocuk-oyuncak yekdiğerine müteradiftir. En fakir aile bile çocuğunun senenin icab ettirdiği oyuncakları almağa kendini mecbur addeder. Üç aylık, dört aylık ilh bebeklerden itibaren tertip edilmiş oyuncaklar muntazaman alınır.

Daha küçükten itibaren çocuğa darılmak, sert söz söylemek, korku hissini vermek, hele vurmak şiddetle memnu. Bu gibi hareketin çocukların bilhassa hayata atlama çağlarındaki hâlet-i ruhiyeleri üzerindeki tesirâtı takdir edilmiş. Çocuk daima tatlı, munis, şefkatli nazar ve sözlere muhatap. Yaşının icabatını yapmakta serbest. Yapmaması icab eden şeyleri doğrudan değil, dolayısıyla yaptırmamak usulü takip ediliyor.

Üç dört yaşa girdi mi artık aile kadar cemiyetler de çocukla meşgul oluyorlar. Çocuk kahvaltısını etti mi, bu yaştaki çocukların bahçesine götürülüyor. Orada maarif nezaretinin temin ettiği mürebbiyenin küçük bir oyuncak deposu var. İçinde yaşa göre yapılmış muhtelif oyuncaklar dolu. Çocuklar mürebbiyeyi anneleri kadar seviyorlar. Zaten mürebbiye, kendini sevdirmek usulünü bilen ve bu sayede çocuk ruhuna vakıf olacağını takdir eden sempatik bir kadındır. Muayyen saatte behemehâl bahçede bulunuyor, çocuklar gelmeğe başlıyor, hepsine ayrı ayrı hatır soruyor. Selamlarını alıyor. Ellerini sıkıyor. Okşuyor çocuklara oyuncakları veriyor yaşı

müsait olanlara teşkilatlı oyunlar gösteriyor oynatıyor. Çocuklara yaptığı muamele gayet hürmetkârânedir. Sanki karşısında büyük ve hürmetkâr bir zat varmış gibi.

Evet; yarının en büyük ve şerefli insanı olmağa namzet riyasız, samimi yavrucaktan, çocuktan daha ziyade hürmete layık kim var?

Yavrular daha bu yaştan adab-ı muâşereti öğreniyorlar. Birbirlerine karşı yaptıkları ufak kusurları bile mürebbiye gözünden kaçırıyor. O kusuru çocukların izzet-i nefsinin rencide etmeyecek surette ve ekseriyetle hikaye şeklinde bürüyerek tashihe çalışıyor. Çocukların mektepten çıkma zamanında bütün fabrikalar şoförleri ikaz maksadıyla düdüğü öttürüyorlar. Her köşe başında büyük muntazam levhalar; üzerinde büyük bir el şu yazıyı işaret ediyor:

“Saat 3,5 !! Çocuklar mektepten çıkıyor dikkat!”

Çocuk yer altı trenine bindi mi, büyükler ona yer gösterecek, tramvaya bindi mi yersiz kalmayacak. Çünkü çocuktur. Çünkü yarının büyüğüdür. Çünkü o bir cihandır daha büyükçe olan çocukların teşbit kabiliyetlerini, mesuliyet hislerini tecrübe ve tenmiye için bazı şehirlerde senenin muayyen gününde bütün idare işlerini çocuklara gördürüyorlar. O gün vali, belediye reisi, azalar, memurlar ilh baştan nihayete kadar o memleketin muayyen yaşlarındaki çocuklarından intihab olunuyor. Adeta mesul ve hakikî memur imişler gibi vazife görüyorlar. Bu sayede çocukların kabiliyet ve enerjilerini kontrol eyliyorlar.

Çocuklar büyük oyuncak mağazalarında istedikleri oyuncakla oynamakta serbest. Mağaza sahibi, çocukların arzularını tatmin etmekte bir zevk hissettiği gibi, çocuklar da bu arzuyu suiistimal etmemektedirler. Newyork'ta büyük bir mağazanın spor alet ve edevatına tahsis edilmiş on sekizinci katında izci elbiseleriyle mektepli gençler görmüştüm. Bir kısmı trampet çalıyor, bir kısmı top oynuyor. Bir kısmı da sandalyelerde oturmuşlar hafiften şarkı söylüyorlardı. Nazar-ı dikkat celb eden bu hâli sorduğumda mağazalarda bu gibi mesaidatın çocuklara bahşedilmekte olduğunu söylemişlerdi.

Yarının büyükleri olacak çocuklara sarf ettikleri mesai ne kadar kıymetli. Çocuklar evde, yolda, bahçede, mağazada hasılı her yerde hürmet ve muhabbetten başka bir şey görmemektedirler. Bunların her biri birer hükümdardır.

Biz çocuklarımızın inkişaflarını teshil edecek oyun ve oyuncak vesaiti temin etmiyoruz, edemiyoruz. Hiç olmazsa yavrucaklarımıza karşı sinirlerimize, dilimize, elimize hakim olsak, onları rencide etmesek.

S.4 s.6-9 Doktor Fuad Bey

EBEVEYNİN GÜNAHLARI

Ebeveynin iki büyük günahı var: 1. Çocuklarını şımartmak, 2. Çocuklarını sıkı bir disiplin altında büyütmek. Bu günahlardan nasıl kurtulabilirsiniz?

Komşusundaki bakkalın kasasından yirmi beş lira çalan on iki yaşında bir çocuğun mahkemesi vardı. Hakim merhametli bir nazarla çocuğu süzdü:

-Kabahat sende değil, dedi. Fakat kanun beni seni mahkum etmekle tavzif etmiştir. Belki ıslahhanede oturduğun müddette seni buraya kadar getiren günahıtan tebriye edersin. Senden ziyade ebeveynini itham ediyorum. Onlar şayan-ı hürmet kimseler olabilirler fakat seni buraya gelmeğe sevk eden noksanları zamanında görmemekle hata etmişlerdir.

Hakimin söyledikçe sözlerinde çocuğa karşı bir terahhüm ebeveynine karşı bir isyan vardı. Günahını duyarak sararan çocuğun çehresinden gözlerini kaldırdı, davayı müdafaa eden avukatla dinlemeğe gelenlerin yüzlerine çevirdi:

-Memlekette cinayetlerin, kavgaların, içtimaî huzursuzlukların çoğaldığını iddia ediyorlar. Ben iddia ediyorum ki kabahat evlerdedir; tedavisini de evlerde yapmak lazım. Evlerden bahsederken fakir, düşük tabakayı murad etmiyorum. Her taraftaki evi kastediyorum.

Geçende münevver bir arkadaşa rast geldim. Bana memlekette çocuklara karşı tatbik edilen disiplinden, tazyikten, bu surette büyüyen çocukların üzerinde yaptığı ruhî tetkikten bahsetti. Ben evimde böyle bir tazyikin yapılmasına tahammül edemem. Sıkı bir disiplinin çocuğun ruhu üzerinde yaptığı fena neticeleri yakinen biliyorum. İyi büyütülen bir çocuğu az bir disiplin ile yola getirmek mümkündür.

Hakim de bu ruhî tetkiki yapan arkadaş da evlerin çocuklara karşı yapmaları icab eden vazifeyi yapmadıklarında ittihat ediyordu.

Fakat hakimin sözleri bana evdeki disiplinsizlikten bahseden bir babayı hatırlattı. Bu adam dedi ki:

-Dünyada bedbaht ve felaket o kadar çoktur ki, çocuğumun şimdi mesud olabileceği kadar mesud olmasına gayret ediyorum. Canı ne isterse yapsın bırakıyorum.

Merakla sordum:

-Mesela? Canı istediği zaman yatmasına müsaade ediyor musunuz?

-Ne zaman isterse yatmasına, ne zaman isterse yemesine, ne zaman isterse kalkmasına, istediği gibi giyinmesine, istediği gibi oynamasına müsaade ediyorum.

Eğer çocuğum benimle annesinin sokağa çıkmasını istemezse ikimizde evde oturmayı verdiğim mülakata gitmekten daha faydeli buluyorum. Hayat ve dünya o kadar zulümdar ki çocuklar bunun içine girmeden ne kadar mesud yaşayabilirlerse yaşamalıdırlar. Pek az sonra zahmetler, felaketler, mesuliyetler başlar. Ve onları üzer.

Bu adamın nokta-i nazarı bu idi. Hayat ızdırap ve felaket doluydu. Çocuğun arzusunu bilâhare kanunlar tahdit eder. Yani bu dünyada mücadele etmeğe ve yaşamağa mecburuz. Binaenaleyh çocuk bu hayata girinceye kadar ona bunu duyurmamalı, istediği gibi rahat büyümesine meydan vermelidir.

Fakat bence bu suretle büyüyen bir çocuk kendini dünyaya ve hayata hiç uyandıramaz. Ona küçükten hayatın gösterilen panoraması, zevk, huzur, saadet ve her arzuya malikiyetten ibarettir. Her şey kendisi için kendi arzusuna göre yapılır zanneder. Fakat büyüüp de hayatta bunun böyle olmadığını görünce, diğer fertlere kendi arzu ve haklarını istedikçe, hayata karşı aksi, bedbin ve gayr-ı memnun olur. Hayatın soğuk ve gayr-ı şahsi olduğunu, ebeveyninin ona gösterdiği gibi sıcak ve hodgam olmadığını görünce hayattan korkar ve atacağı adımı şaşırır. Her şeyden şikayet eder, hiçbir şeyi beğenmez, kusurun kendini hayata uyduramamasında olduğunu fark etmez. Arzularını yaptırmak için istibdada başlar, yegane gayesi kendi arzusu ve menfaati olur. Bu şımarık çocuğun aile hayatı da bir ızdırap olur. Amirlerine arkadaşlarına, çocuklarına karşı daima gayr-ı memnun, hodgam ve müstebid vaziyette kalır.

Şımarık çocuklar ufak tefek dağları kendi yarattıklarını, kendi arzularının her şeyinin fevkinde olduğunu, bunun fevkinde hiçbir kanun mevcut olmadığını zannederler.

Fakat bunun zıttı olan disiplin altında büyüyen çocuk kendini hayata uydurur mu?... Bunların ikisi de evlerin cemiyete hediye ettiği iki kurbandır.

Evlerde çocukları disiplin ile büyütmek daha umumî bir şeydir. Medenî memleketlerde artık buna ölmüş nazarıyla bakılıyorsa da daha pek çok yerlerde

mütemmim olan şekil budur. Bu evlerde çocuk bir hayvan, ebeveyn bunu yularından tutup idare eden bir seyistir. Bunların gayeleri muti çocuk esirlerin üzerinde diktatörlüklerini icradır. Çok gariptir ki bazen mektep muallim ve muallimleri bu hususta ebeveyni geçer. Talebelerini o derece disiplin altında tutmağa alışmışlardır ki bu ruhu evlerine de götürür, çocukların zekasını, enerjisini öldürmek için bunu kendilerine verilmiş meşru bir silah addederler.

Mektepte muallimlik etmiş bir annenin iki yaşında çocuğuna tatbik ettiği disiplini gördüğüm zaman bu kadının muallim olmaktan ziyade bir bedevi çadırından çıktığına inandım çocuğuna emirler veriyor, icrasında kusur gösterince cezalandırıyordu. Bu zavallı bilmeyerek günahkârdı. Fakat bir muallimin bilmemesindeki günah kime aittir?

-“Çok uslu sakin bir çocuktur, fakat bazen yularını kaçırdı mı hiç yola gelmez.

Muallim annenin ağzından bu cümleyi iyi hıfz ettim. “Yularını kaçırmak” bu cümle bana bir ahırı ve hapishaneyi hatırlattı. Hayvanları yularla, mahpusları zincirle muhafaza ederler. Bu çocuğa beş on sene sonra rast geldim. Ailesinin kendisine karşı gösterdiği istibdat, onu ebeveyninden nefret ettirmişti. Kim bilir, hürriyetini ve hareketini tahdit eden her kanuna karşı nasıl bir nefret besliyordu. Sıkı bir disiplinin zararı bundan ibaret değildir. Artık hayata girmiş genç bir çocuk disiplinden bahsederken anlatmıştı:

-Babam evde bir hakim-i mutlak vaziyetinde idi. Benimle hiçbir şey münakaşa etmez, hod-be-hod hükümler emirler verirdi. Kendisine yaptığım bir fiilin sebep ve hikmetini izah etmek mümkün değildi.

Yaptığım her harekete karşı bilasual takdir ve tecziye ile cevap verirdi. Ben de onun muhalif olduğunu bildiğim her hareketi saklamağa, yalan söylemeğe başladım. Şimdi ağzım yalana o kadar alıştı ki bana gayet tabii gibi gelir.

Hayatta çocukların değil büyüklerin bile hata yapmaması kabil midir? Fakat hatalar tehdit ile, takdir ile tashih edilmek istendiği zaman çocuğu bu hatayı saklamağa sevk etmek gayet tabii bir şeydir. Böyle sıkı bir disiplin altında büyüyen çocuklar zekalarını, enerjilerini kaybettikleri gibi ahlaklarını, muhakeme ve münakaşa kabiliyetlerini de kaybederler.

Ceza ve adet-i nefilerle, olmazlarla büyüyen, menfi terbiye alan çocukların bütün adetlerinde, gayelerinde menfiye doğru bir gidiş vardır. Bu çocuğa artık söz ve nasihatın hiçbir tesiri yoktur. O hareketten vazgeçmek için o saniye yine şiddet ister, bu şiddeti gördükten sonra yine aynı hareketi daha fena şeklinde tekrar eder. O zaman bu çocuğun gayr-ı kabil-i ıslah olduğunu zannederiz. Fakat ona bu menfi kabiliyeti vermekteki günahın kendimize ait olduğundan gafiliz.

Diyeceksiniz ki çocuklara yumuşak muamele etmemeli, sert muamele etmemeli, o halde ne yapmalı?

Yalnız bir imkan vardır, o da gayet kolaydır. Bu çare hem çocuğun, hem ebeveynin sinirlerinin bozulmasına mani olur, hem de çocuğun zeka ve enerjisinin inkişafına serbest bir meydan bırakır. Çocuğa itaati öğretir fakat cebren değil, gönülle... Şımarıklıktan kurtarır. Onu bir muharebe meydanından mesud bir yuvaya çevirir. Bu usul yüzlerce evde tecrübe edilmiş hiçbirinde iflas etmemiştir.

Evvela: tatbik edilecek olan planda ebeveyn ittifak etmelidir. Her ikisi de bu noktayı iyice kafalarına yerleştirmelidir:

“Çocuğumuzun teşebbüs, ve nefsine hakim olmak hassalarının inkişafına hizmet edeceğiz. Kendisine o kadar çok hürmet vereceğiz ki istiklalden bahse lüzum görmeyecek, mahdut bazı müesseselerde kendisinden itaat etmesini isteyeceğiz. Bunu kendi reyine bırakacağımız için her noktada irşadatımızı kabul edecektir. Yanlış gördüğümüz her noktayı kendisiyle münakaşa edecek, iyi ve fenayı kendi muhakemesiyle bulup kani olmasına çalışacağız. Çocuğumuzla yaptığımız bu iştirakte gayemiz onu mesud etmek, hayata hazırlamak olacaktır. Kendisinden körü körüne bir itaat istemeyecektir.”

Ebeveyn bu planda ittifak ettikten sonra bunu nasıl tatbik edebilirler?

Evvela: hiçbir meselede aralarındaki ihtilafı çocuğun yanında münakaşa etmeyecekler. Ne anne babanın çocuk üzerindeki tesirinin, ne baba annenin tesirinin az olduğunu çocuğa ihsas etmeyecektir.

Saniyen: çocukların gıdasına verdikleri ehemmiyet kadar işlerinde ve oyunlarında serbest olmalarına ehemmiyet verecektir. Hiçbiri kat'i bir disiplin ve hükümle çocuğu istediği gibi hareketten mani etmeyecektir.

Akşamları baba eve geldiği zaman çocuk ağladığı için odadan dışarı çıkmayacaktır. Çünkü uzun gün yorulan çocuğun sinirleri bu saatte zayıf olur. Onu erken yatırıp uyutmağa çalışacaktır.

Ebeveyn umumî programda anlaştıktan sonra neler yapacaklar?

Çocuğu emirleri bir müzakere şeklinde, onunda fikirlerini alarak veriniz. Birçok emirleri aynı zamanda vermeyiniz. Çocuk hürriyetinin tahdidine tahammül edemez.

Her yapılmasını istediğiniz şeyin sebebini çocuğa izah ediniz. Bu suretle onu muhakemeye alıştırmış ve çocuğu ona istediğiniz gibi idare etmek değil, onu ikaz ve irşat etmiş olduğunuzu telkin etmiş olursunuz. Çocuk bir suretle emirlerinizi korktuğu için değil, kendi menfaati namına yapmış olduğu için suhuletle kabul eder.

Hangi hususlarda çocuklarımızdan itaat isteyebiliriz? Bunun için kat'i bir şey söylenemez, bu çocuğa ve çocuğun yaşadığı muhite göre değişir. Fakat umumî olarak çocuğun sıhhatine, selametine, başkalarının hukukuna tecavüz etmemesine ait noktalara şamil olmalıdır.

Çocuğunuza yatağına gitmesini, yemeğini yemesini, ilacını içmesini söylediğiniz zaman bunları hemen yapabilmelidir. Fakat bunu emirle değil, kendi muhakemesi neticesinde elde ettiği itiyadıyla yapmalıdır.

Çocuğa istediğimizi nasıl yaptırabiliriz?

Mümkün oldukça çocuğa menfi edat yerine müspet edat (yani yapma yerine yap) kullanınız. “Kapıyı süratle kapama” yerine “kapıyı yavaş kapa” “ayaklarını vurarak gezme” yerine “ayaklarını yere hafif hafif sürterek yürü” gibi daima menfi emir yerine müspet emir veriniz. Bu çocuğa bir emir altında değil fakat irşat altında hareket ettiği hissini verir.

Eğer çocuğa tehlike getirecek bir oyun oynar görürseniz, “yapma” diye bağırmayınız ve elinden almayınız. Çocuk korkar ve elde etme haris olur. Onun yerine eline başka bir şey vererek almağa çalışınız. Ve buna ihtiyacınızdan bahsediniz.

Bu suretle çocuğa kendi haberi olmadan istediğinizi yaptırabilirsiniz. Onun mukavemetine karşı bu en güzel çaredir. Bundan mâadâ çocuğunuza karşı sakin olunuz. Çocuğunuza şiddetle muamele ederek size karşı aynı suretle mukabele etmesine meydan vermeyiniz. Çünkü çocuk en güzel mukallittir. Çocuklar

ekseriyetle dövmeğe, fena kelimeler kullanmağa, kendilerine karşı bu suretle muamele eden ebeveynden öğrenir.

Nazar-ı dikkatinize çarpan fena hareketi mantiki bir şekilde çocuğu ikna ederek kafasına sokmağa çalışınız, emir, tehakküm, disiplin çocuğu yola getirmez. Bilakis çıkarır. Çocuğunuzu ne şımartınız, ne de disiplin altında kabiliyetlerini öldürünüz. Bu üçüncü şekil size çocuğunuzu kazandırır.

S.4 s.13-16 ... Hanım

SİĞİRCİK MASALI

Çok eski zamanlarda idi. Fena topraklı, susuz, yağmursuz bir arazide bir köy vardı. Bu köy halkı çok sıkıntı çekiyordu. Ne ekseler olmuyor, ne yapsalar, ne kadar çalışsalar hiçbir mahsul alamıyorlardı. Öyle bir hâle geldiler ki canlarına tak etti. Bir gün toplandılar. Ne yapalım? Ne edelim? Diye uzun uzadıya konuştular. Nihayet şuna karar verdiler:

-Biz burada kalırsak, hiçbir mahsul alamayacağız. Aç kalacağız, çıplak kalacağız. İyisi mi toprağı iyi, suyu bol, havası güzel bir yere gidelim. Orada çiftçilik edelim.

Bu karar üzerine ilkbaharda bütün köylüler eşyalarını arabalara, atlara yüklediler. Koyunlarını, keçilerini, ineklerini, sığırlarını önlerine kattılar ve iyi arazi aramak için yola çıktılar.

Günlerce, haftalarca, aylarca gittiler. Karlı dağlar aştilar. Güneşli ovalar, dereler geçtiler. Nihayet istedikleri gibi güzel, sulak bir arazi buldular, hemen yerleştiler. Evlerini yaptılar, araziyi pay ettiler. Bunları yapıncaya kadar sonbahar geldi. Sonbahar çift sürme zamanı olduğu için herkes tarlalarını sürdü, ektiler, bitirdiler. Kış geldi. Artık ocak başında çorap, fanila, elbise örmeğe, kitap okumağa başladılar. Yaz gelince arpaları, buğdayları biçecekler, kazanacaklardı.

Bahar geldi, yaz yaklaştı. Bütün tarlalar önce yemyeşil oldu, sonra sararmağa başladı. Bütün köylüler sevindiler. Mahsul o kadar çoktu ki bütün sene sıkıntı çekmeyeceklerdi. Fakat bir gün birdenbire gökyüzü karardı. Köyün üstünü bir bulut kapladı. Acaba nedir bu? Diye hepsi korktu. Anlamağa vakit kalmadan, kara bulut yere indi. O zaman ihtiyar bir köylü baktı, tanıdı ve haykırdı:

-Eyyvah! Mahvolacağız. Tarlalarımızı çekirge bastı. Çekirge taze mahsulün düşmanıdır. Bütün başakları yiyecekler...

Bütün köylüler ağlamağa başladılar ve sahiden bütün çekirgeler tarlalardaki yeşil mahsule hücum etti. Henüz bir iki tarlayı harap etmişlerdi ki gökte başka bir bulut peyda oldu. Bu bulut köyün üstünde dolaşmağa başladı. Baktılar, sayısız kara duman gibi sürülerle kuş!.. Bu sefer ihtiyar köylüler de bunların ne kuşları olduğunu bilemediler. Yine haykırdılar:

-Eyyvah! Bu sefer de kuşlar üşüştü. Açlıktan mahvolacağız.

Ne yapacaklarını şaşırđılar. Sopa, taş, bıçak, tñfek aldılar. Kuşları öldürmek için hazırlandılar. Tam öldürmeğe başlayacakları sırada ne görsünler? Kara bulut gibi gelen kuşlar, kara bulut gibi gelen çekirgeleri öldürmüyorlar mı? Bir kuş bir dakikada belki bin tane çekirge öldürtüyordu. Köylüler bunu görünce sevindiler:

-İyi ki kuşları öldürmedik dediler. Baktılar ki kuşların gagaları hep kan oluyor. Kuşlar köyün çeşmesine gidip gagalarını yıkıyorlar, sonra yine çekirgeleri öldürüyorlar.

O zaman köylüler:

-Aman, dediler. Mahsulümüzü çekirgeden kurtaran, bize iyilik eden kuşlara su yetiştirelim!

Her köylü çanak, tabak, leğen, sahan götürdü. İçine su doldurup tarlaların ötesine berisine koydular. Bu sayede kuşlar gagalarını daha çabuk yıkadılar ve az zamanda bütün çekirgeleri öldürdüler. Tarlalar mahvolmaktan, köylüler aç kalmaktan kurtuldu. Çekirge kalmayınca kuşlar kimseye bir zarar vermeden geldikleri gibi uçtular, gittiler.

Köylüler çok merak ediyorlardı. Acaba bu kuşlar ne kuşlarıydı. O zaman, oradan gayet ihtiyar bir seyyah geçiyordu. Vakıyı ona anlattılar. Seyyah dedi ki:

-Anladım. O kuşun adına sığırcık kuşu derler. Tarlaları mahveden çekirgelere musallat olurlar ve köylülerin mahsulünü kurtarırlar. O günden sonra köylüler sığırcık kuşunu sevdiler ve bu iyiliği unutmadılar ve birbirlerine söz verdiler ki dünyada insanlar mutlaka iyilik etmelidir ve gördüğü iyiliği unutmamalıdır.

İşte o günden beri çekirge denildi mi sığırcık kuşu akla gelir ve herkes onları sever.

ŞİMENDİFER OYUNU

Çocuklar birer ikişer, birbirinin arkasına dizilirler. Öndekiler lokomotif, arkadakiler vagon olur. İster bir istikamette, ister bir daire üzerinde oynarlar. Oyunu ve taklitleri eğlenceli bir tarzda öğrenmelidir.

(Dururken hepsi)

Haydarpaşa' da bindik

Ne kadar çok sevindik

Ocak yandı har, har, har!

İşlendi makineler..

Lokomotif su aldı

Düt! Diye düdük çaldı

Döndü tekerlekleri

Tren gitti ileri.

(yürürler ve iki defa)

Tangır tungur

Langır lungur

Paf! Puf!

(kısa duruşlarla yola devam)

Kartal! Pendik! Tuzla! Dil!

Hereke'de ne var bil?

Tezgahlar galdır guldur

Halı, kumaş, bez dokur

(kısa bir duruş)

İzmit'e geldik durduk

Yarım saat oturduk

İndirdik epeyce yük

Tersanesi ne büyük!

Tütün, mısır yükledik

Düt! Düt! Hareket ettik

(hepsi iki defa)

Tangır tungur

Langır lungur
Paf! Puf!
(her mevkide bir duruş)
Sapanca'nın "elma"sı
Yemişlerin "elmas"ı
Adapazar'da herkes
Bize verdi patates
Hepsinden aldık sandık
Paraya para kattık
İleriye yürüdük
Bilecik'le Bozüyük..
Birinden ipek iste
Ötekinden kereste
(iki defa)
Tangır tungur
Langır lungur
Paf! Puf!
.....
Köprülerle tüneller
Trenimiz ilerler
Yine dü! Dedi düdük
Neresi? Diye sorduk
Eskişehir burası!
Ankara'yla arası
Sekiz, dokuz saatmiş
Yolculuğu rahatmış
Aldı bütün çocuklar
Lüle taşı çubuklar
Tesbih, kuşak, gerdanlık...
Gece oldu karanlık
Gezdik, her yeri gördük
Düt! Öttü yine düdük

(iki defa)

Tangır tungur

Langır lungur

Paf! Puf!

...

Döndük yolun soluna

Ankara'nın yoluna....

Meraklandırıldı bizi

Cumhuriyet merkezi

Çok yerler var arada

Az durduk Sakarya'da

Burada Türk askeri

Titretti göğü yeri

Burada kurtuldu Türk

Sakarya adı büyük

Ey bizim Gazi Paşa!

Çok yaşa! Sen çok yaşa!

.....

Bu gidiş yavaş gidiş

Makinist! Çabuk yetiş!

At ocağa çok kömür!

Düt! Diye düdük öttür!

(iki defa)

Tangır tungur

Langır lungur

Paf! Puf!

...

Armutla bal yiyelim

Hakka şükür diyelim

Görelim gazimizi

Çökelim dizimizi

(hep birden diz çökerler)

Ellerini öpelim

Haydi çabuk gidelim

(kalkarlar acele yürürler)

Tangır tungur

Langır lungur

Paf! Puf!

(oyun biter)

İhtar: Dût! Taklidinin hecesi şu : Dût ve paf puftaki pufun hecesi şudur: Pouf.

S.4 s.23-24 İsimsiz

HAKSIZLIK

Kedi bir piliç tuttu
İki lokmada yuttu
“Seni arsız! Pist!” diye
Bir taş attım kediye
Annem darıldı,dedi:
-Yaralandı bak kedi!

-Civcivi kapmasaydı
Haksızlık yapmasaydı!
Kedinin hakkı fare
Yoktur başka bir çare
Köpeğin hakkı kemik
Koyununki ot, kekik
Arpa, saman at için
Kediye piliç niçin?
Haksızlık yapmasaydı!
Civcivi kapmasaydı.

S.4 s.29 İsimsiz

BİR GÜNLÜK İŞİM

Erken yatarım, erken kalkarım;
 Bir yumurtayı sütle çalkarım.
 Kızarmış ekmek, biraz da peynir
 Aman efendim! Ne güzel yenir..

Erken kalkınca, karnım doyunca
 Çantaya kitap, kalem koyunca
 İster yaz olsun, ister kara kış
 Haydi mektebe! Tıpış da tıpış!

Elif be te se ! Cim dallı köse
 Girmiyor artık şimdiki derse
 Şimdi efendim, dersler medenî
 Hoca seviyor gayret edeni

Mektepten başka gitmem bir yere
 Mâşâallahım var, hem kırk bir kere!
 Kimse duymasın! Ayda dört akşam
 Sinema payı! Onsuz yapamam.

ANADOLU

Kuvvetlidir Türkün kolu
Doğruluktur her bir yolu
Baştan başa Türk'le dolu
Anadolu, Anadolu..

Türk çocuğu küçük yaştan
Ekmeğini söker taştan
Kurtulmuştur yeni baştan
Anadolu, Anadolu..

Çalışmanın vardır tadı
Tenbelliğe alışmadı
Türk cennetinin bir adı:
Anadolu, Anadolu..

S.4 s.30 İsimsiz

PARMAKLAR

Elimin var beş parmağı
Tertemizdir her tırnağı.
Say bak bir, iki, üç, dört, beş,
Küçük büyük hepsi kardeş.
Baş parmağım işte budur
Biraz kalın, biraz bodur!
Şahadet parmağım da şu
Baş parmakla yakın komşu.
En uzununu orta parmak
Kabil değil ona varmak
Yüzük parmağım da işte
Hepsi lazım her bir işe.
Hele bakın en incesi
Parmakların en cücesi
Serçe parmak buna derler
Bize çok hizmet ederler.
Onun için ellerimiz
Olmalıdır gayet temiz.

DOĞACAK ÇOCUKLAR İÇİN SİHHİ NE GİBİ HAZIRLIK YAPILMALIDIR ?

Eski Usul Kundak ve Beşiğin Mazarratı – Banyonun Faideleri

Geçen iki makalede sağlam bir çocuk elde etmek için annenin gebelik zamanında nasıl bir gıda yemesi lazım geldiğinden bahsetmiş idim. Şimdi de dünyaya gelecek olan yavruya ne gibi bir hazırlık yapılması lazım olduğundan bahsedeceğim.

Dünyaya gelecek olan bu mini mini, misafiriniz demektir. Bu misafir her ailenin hâline göre bir hüsnü kabul bekler. Bunun için yapılacak hazırlık âtîdeki tarzda olmalıdır.

Evvela bir yuva lazımdır. Bu yuva kabil-i iskan, temiz ve mini mininin ihtiyacatını havi olmalıdır. Fena bir yuva çocuğun hayatını tehdit ve bilhassa yazın tedavisi gayr-ı kabil hastalığa sebebiyet verir.

Sihhî çocuk yuvası nasıl olmalıdır? Çocuğun yuvası: odasıdır. Çocuk için oda, hanenin cenub veya cenub-i şarki veya cenub-i garbi tarafında, gürültüden azade olmalıdır. Bu cihetteki oda sabah ve öğle güneşine maruz kalacağından bu, çocuğun hayatına bir hayat daha katar. Çünkü hastalık mikroplarını ve odanın rutubetini ve küf yapan mikroplarını öldürdüğünden bu suretle parasız bir tathirat-ı echizesine malik olunur. Güneş aynı zamanda vücudunun nemasına hizmet ettiği gibi yediği gıdayı iyice hazmettirir, kemik hastalıklı olmaz. Eğer çocuk odası güneş görmeyen tarafta yani şimal tarafında olursa bu oda mikroplu, rutubetli, küflüdür, hele bir de titiz bir anne olup da sık sık odayı kirlidir diye ıslatarak silerse rutubet daha ziyade artacağından şu hâller mini mininin hayatına fena tesir eder. Hele bir de süslü olsun diye zaten güneş görmeyen bir odaya bir de kalın kalın perdelerle kapatılırsa böyle bir odanın hiç elverişli olmayacağı tabiidir. Çocuk ziyasızlıktan neşvüneması düçar-ı tagayyur olur, kemik hastalığına düçar olur, mikroplar daima mevcut olacağından hastalıktan kurtulmaz. Garp tarafında olan bir oda çocuk için iyi bir oda olamaz. Buraya ikindi zamanından sonra güneş gelir. Ve bu güneş birçok hava tabakasından geçerek geldiğinden içinde en kıymetli olan ziyası zayi olur, bu sebepten istifadeli değildir.

Havanın Faidesi

Hava çocuklar için güneş gibi çok mühimdir. Çocukların adeta ikinci bir gıdasıdır. Teneffüs ile taze havanın derûnundaki faydeli maddeler alınır, yerine kandaki fena maddeler, yine ciğer vasıtasıyla geri verilir. Eğer oda küçük veya havasız olursa oda derûnunda havanın faydeli maddeleri çabuk biteceğinden çocuk teneffüs ile verdiği kendi kanındaki fena maddeleri tekrar almış olur. Kanı tasfiye olamaz ve tedricen zehirlenir, baş ağrısı, hazımsızlık, iştahsızlık yüz göstererek mininin sıhhati bozulur, zayıflar, rengi solgun olur.

Bir Çocuğun Ne Kadar Havaya İhtiyacı Vardır?

Bir çocuğun on beş santimetre mükâ'ab taze havaya ihtiyacı vardır. Buna, birlikte yatan validesinin de havası zam olunacak olursa ona göre geniş bir oda intihab olunmalı. Mesela dört metre tül, üç metre en ve üç metre yetmiş beş santim yüksekliğinde olmalı. Ve bu odanın camları sık sık açılarak havası tecdid olmalı. Odada fazla insan yatmamalı ve kat'iyen ne yemek pişirilmeli, ne de çocuk bezleri ve çamaşırları yıkanıp kurutulmalı. Bunlar hem havasını ifsat eder hem de rutubetli bulunduracağından çocuğun hastalanmasını mucib olur. Odanın penceresinde süslü olsun diye aydınlığın girmesine mani olacak derecede renkli kalın perdeler olmamalıdır. Yazın fazla güneşe mani olmak için beyaz üstur ve üzerine tül ve daha süslü olması arzu edilirse yan ve üstünden kapatmak şartıyla Amerikan bezi kalıplığında korniş üzerine beyaza yakın kumaş veya ipekli konabilir. Kanatları hiçbir zaman camı kapatacak tarzda olmamalıdır. Odayı havalandırmak meselesi çok mühimdir, oda penceresinin en üst kısmı açılmalı ki sıcak ve kirli hava daima yukarıya çıktığından buradan çabuk gider. Hâlbuki bizde hanımlarımızın pencerelerinin ekserisi aşağı kısmından açıldığından kullanılmış havanın gitmesi uzun sürer bu sebepten pencereleri asgari yarım saat açık bulundurmak lazımdır. Çocukları yalnız böyle odanın içerisinde bulundurmak kâfi değildir, doğduğunun haftasından itibaren kışın saat 10-12 arasında ve birde on beşte, yazın sabahleyin ve bir de öğleden sonra sokağa çıkarıp hava aldırılmalı. Ve bu zamanda da odanın camları açılıp hava aldırılmalı. Yağmurlu rüzgârlı havalarda bittabi çıkarılmaz, çok soğuk havalarda güzelce giydirilir çıkarılır.

Fakat sokakta çok durmamalı. Eğer hanenin balkonu varsa sokağa çıkarılmaya lüzum yoktur, balkona çıkarılır. Bu suretle hava aldırılmaya alışan çocuklar hiç hava aldırılmaksızın odanın içinde kalan çocuklara nispetle daha sağlam

ve hastalığa karşı daha mukavimdir. Çocuk sokağa çıkarsa üşür nezle olur, diye söylerler, bu doğru değildir. Nezle olmak soğuktan değil mikroptandır. Çocuğu nezleli kimselerden saklamak daha münasip bir tedbirdir. Birçok anneler şikayet ederler: çocuğumu hiçbir yere çıkarmadım, daima sıcak odada yine nezle oldu yine öksürük oldu derler. Hâlbuki buna sebep havasız odanın içinde çocuğun sıhhatinin tam olmaması vücudunun mukavemetinin azalması, evdekilerin veya misafir gelenlerin nezleyi getirerek çocuğa bulaştırmasındandır. Onun için anneler çocuğun hava almasına dikkat etmeleri ile beraber nezleden de muhafaza etmelidirler. Hatta bizzat anneleri nezle olsa burnuna bir tülbent sardıktan sonra çocuğunun yanına gelmeli, altını değiştirmeli, memesini vermeli. Nezle çocuklar için çok zararlı bir hastalıktır.

Odanın Harareti

Çocuk odasının harareti on sekizden aşağı ve yirmi ikiden yukarı olmamalı. Üç aylıktan fazla olan çocuklar için azami yirmi derece olmalıdır. Bundan fazla sıcak olursa çocuk terler, ciğerlerine kan hücum eder, vücudu rutubetli olur, hastalanır, öksürük gelir, iştahsız olur, vücudunun mukavemeti noksanlaşır.

Çocuk Odasında Bulunması Lazım Olan Eşyalar

Çocuk odasında yatak, çekmeli dolap, bir masa, çocuk terazisi, validesinin yatağı ve birde ayna bulunmalı. Zemini muşamba olursa temizlenmesi daha emindir. Olmadığı takdirde daima silkelenmesi kolay kilim ve seccadeler konabilir. Başka hiçbir ziynet eşyası, daima silkelenmesi müşkil olan hâlılar bulunmamalı, çünkü bunlar toz, mikrop tutar çocuk için muzırdır.

Görülüyor ki bu sayıya beşiği ilave etmedim, çünkü mazarratından başka faidesi yoktur. Birincisi çocuk serbest hareket edemediğinden eli ayağı sıkı bir sargı altında kalınca buralara kan layıkıyla gidemeyeceğinden uyuşur karıncalanır ve çocuk daima ağlar. İkincisi sussun diye beşik sallanır ve sallandıkça çocuğun başı da hareket ettiğinden hem sersem olur hem midesi de birlikte hareket edeceğinden kusar. Üçüncüsü böyle sıkı sargılar altında çocuk terler ve bu ter vücudunda tekrar soğur, öksürmesini mucib olur ve terden vücudunda pişikler husule gelir veya terden başının altında ve boynunun etrafında, ayaklarının arasında kırmızı kabarcıklar husule gelir. Bu kabarcıklar terle ıslanmış çamaşıra temas ede ede uçları sıyrılır çıbanlar, yaralar olur. Bir de sakım bir duygu vardır. Güya beşiğe konmayan bir

çocukta kemik hastalığı olmuştur! Bu sebepten beşikte sımsıkı sarılırsa ayakları eğilmezmiş. Hâlbuki kemik hastalığı beşiksizlikten değil havasızlıktan, güneşsizlikten, çocuğun gıdasını fena bir surette vermemekten ileri gelmektedir.

Eğer beşiksizlikten olsa idi Avrupa çoktan beşiği arz olunan muzır sebeplerden dolayı kaldırıp atmazdı. Bütün çocuklarının ayakları çarpık olması lazım gelirdi. Hâlbuki biz beşik kullandığımız halde maatteessüf çarpık ayaklılar bizde çoktur. Bu sebepten bizde bu muzır şeyi kaldırıp atalım. Aynı zamanda gece gündüz sizleri yoran sallamaktan, sabrınızı tüketen, uykusuz bırakan bu muz'ic beladan kurtulmuş olursunuz. Bugün pek kolay çocuk büyütme usulü var iken elan eski adetlerin bar-i sekili altında ezilen annelere ve bu yolda kurban giden yavrulara acıyorum.

Çocuğun Yatağı

Yerden yüksek olmalı, bu suretle yerin toz ve pisliğinden kurtulmuş olacağı gibi zehirli böcek sokmaları, tahta kurusu pireden de muhafaza olunur. Bu da sepet, ağaç veya demirden karyolalarla temin olunur. Bunların herhangisinden yapılırsa yapılsın bütün aksamı pürüzsüz adeta cilalı gibi olmalıdır ki temizlemek hususunda kolay olur. Eğer pürüzlü olursa elini vurarak yaralamak veya düşerek yaralamak tehlikesi vardır. Etrafında süse ait şeyler olmamalı, bunların üzerinde mikrop saklanır. Karyolanın kenarları yüksek olmalı, bilâhare çocuk oturmaya veya ayakta durmaya başladığı zaman düşmesin aynı zamanda bu kenarlar çocuğun etrafını görmesine mani olacak kadar kapalı olmasın, seyrek kafes tarzında olsun. Yatağı sert ve düz olması için kenarları fitilli olmalı aksi takdirde çocuk ortasında veya kenarında mütemadiyen yatması hasebiyle o kısım çukurlaşır ve çocuk rahatsız olur. En güzel ve sıhhi yatak beygir kılından yapılan yataktır. Bunun orta ve kenarının çukur olmak ihtimali olmadığı gibi idrar bulaşırca donmaz derhal altından akar bu tarzda üzerinden su dökülerek temizlenir de. Pamuk ve tüy yataklarda ise söylediğim bu mahzurlar vardır. Yastığa bir yaşına kadar ihtiyaç yoktur. Fakat arzu edilirse incecik bir yastık konabilir. Yorgan hafif olmalı. Bunun için kılıflanmış yün battaniye kâfidir. Kışın ayağı üzerine ince tüy minder konmalı. Kalın yorgan ve fazla örtüler konmamalı, çocuğu terletir hasta eder.

Çekmeli Dolap: Çocuk çamaşırları ötede beride dağınık bir halde orta yerde bulunmamalı çünkü her gelen elini sürerse çocuklara birçok hastalıklar geçer. Bu sebepten dolap içine konmalı ve bir gözüne de banyoya ait eşyalar yerleştirilmelidir.

Masa: Üzerinde çocuğun altı değiştirmeli, aynı zamanda banyo zamanında çocuk bunun üzerinde soyulur giydirilir ve sabunlanır.

Porselen Kap: Banyo zamanında çocuğun başı ve burnu banyonun içerisinde yıkanmayıp bu kaplar bulundurulacak temiz su ile yıkanmalı **ileride** çocuk banyosunu tarif ederken mufassalen bildireceğim.

Çocuk Terazisi: Hangi şekilde olursa olsun yalnız, asgari on gram gösterecek kadar hassas olmalıdır. Çünkü sağlam bir çocuğun ilk üç ayına kadar yevmiye otuz daha sonraları yirmi gram sıkletinden kazanması lazımdır. Eğer birkaç gün sıra ile sıkleti hiç artmazsa veya tenakus ederse ya hastadır veyahud annesinin sütü gayr-ı kâfidir. Her gün çocuğu gören anne bu farkı kendisi tefrik edemez ancak bir ay sonra fark eder ki o zaman telafisi müşkil bir hastalık başlamış olur. Bu sebepten her anne çocuğun hiç olmazsa haftada bir sıkletini bilmelidir.

Validesinin Yatağı: Ayrı olmalıdır beraber yatmamalıdır, bir yatakta yatmanın mahzuru, birincisi annesine gelen bir hastalık derhal çocuğa geçer. İkincisi gece bilmeyerek çocuğun üzerine giderek veya kapanarak boğulmasına sebebiyet verir. Üçüncüsü annesinin harareti ile çocuk fazla ısınarak terleyip hastalanmaz, dördüncüsü çocuk annesi ile beraber yatmağa alışacağından bir daha her zaman yanında annesi yatmadan uyumaz ve bu suretle annesi çocuğun esiri olur.

Kundak: Bu da tıpkı beşik gibidir. Çocukta beşikte olan aynı mahzurlar olur. Modern kundaklanma usulünden ileride bahsedeceğim.

Gerek çocuğun ve gerek validesinin yatak takımları beyaz renkte olursa kirlenince göze çarpar ve derhal yıkanır.

ÇOCUK NE BİLİR?

Çocuk, gözü önünde ilk yapılan, ilk işlere, ilk işittiği ilk sözlere pek ziyade ehemmiyet veren, dikkat eden bir mahluktur. Çocuğun, karşılarında, terbiyeli terbiyeli, gezinip oturmasını hırçlıklarda bulunmamasını isteyen ana, baba, kardeş vesaire evvelemerde onun karşısında terbiyeli terbiyeli gezinip oturmalı, her nevi hırçlıklarda bulunmamalıdır.

Şimdi kırk yaşını tecavüz etmiş olan büyük kızımı –yeni yürüyüp çatra patra söylemeye başlamış olduğu bir zamanda idi- bir sabah elinden tutarak evin alt katına indirdim. Ortalık daha ağarmamış, loş duruyordu, bahçe kapısına götürdüm. Kapıyı birdenbire açtım. Bahçe kar altında kalmış, karlar dış dış olmuştu.

Kızım bu beyazlığı taşıyamadı. Şaştı. Bir bana bir karlara bakmağa başladı. Ağzı açık, nazarları dağınık, elimi sımsıkı tutmuş, geri geri gitmek istiyordu. Sordum:

-Bu ne kızım?

Zoraki gülümser, sevinir görünmek istedi, olduğu yerde kıpırdanarak:

-Cici!

Dedi. (böyle bu çağda çocuklar ne kadar munistir) Onu da elinden çekerek bir adım attım. Eğildim, bir parça kar aldım. Eline tutuşturdum. Korktu, attı: Yine sordum:

-Niye attın kızım;

Öteki elini, benim elimden çekerek onunla karı attığı elini ovar gibi yaparak:

-Uf!

Dedi.

Karın manzarasını beğendiği halde temasından hoşlanmadı. Yine eğildim, bir parça daha aldım. Ağzına uzattım. Yiyecek bir şey zannıyla ağzını açtı, dudaklarına değer değmez, yemem, istemem manasına başını oynattı, silkindi. Geri geri çekilerek:

-Acı!

Dedi. Tadını da beğenmedi. O yaşta ne bedii bir zevke malik, ne beş duyguyu müdrik, ne de hararet ve berudet keyfiyetlerini farik idi.

Ertesi sene idi. Karlı bir gündü, alessabah yine elinden tutarak bahçe kapısına götürdüm. Açar açmaz karı görünce sevindi. Elini elimden kurtardı. Bahçeye karların üstüne koştu. Dönüp dönüp mesrurane ve birbiri ardınca:

-Baba, bak cici?

Diye, diye gidiyor, gidiyor, arada bir dönüyor, mini mini elleriyle aldığı kar parçalarını ağzına götürür gibi püskürüyor, bana birbiri ardınca:

-Baba... ee!

Diyordu, bir sene evvel bir vakıada öğrendiğini tekrar ediyordu. Yalnız evvelki sene dediği gibi, acı demiyor ee! Yani yenilir şey değil demek istiyordu. Bu arada kırk bir kere mâşâallah!... biraz da büyümüş idi. Benden öğrenmediği bir marifet de gösterdi.

Kar tabakası üzerine birdenbire sırt üstü yattı, kalktı. Vücudunun orada bıraktığı izi bana göstere göstere:

-Baba... bak!

-Ne var? Kızım

Umacıya verdiği ismi, kendinden uydurduğu lisan ile, kendi kalıbına nispet ediyordu.

Çocuktan al haberi derler.

Odaya avdetimizde, refikaya sordum;

-Bu günlerde gelen giden oldu mu?

Dedi idi ki:

-Evvelki gün komşu hanımlar gelmişlerdi. Başka gelen giden olmadı.

-Bu marifeti sen mi öğrettin;

-Hayır... kızları bahçeye çıktılar, boy ölçtülerdi. Bu da pencereden bakıyordu.

Çocuğa gözü önünde ilk yapılan, ilk işittiği ilk sözlere pek ziyade ehemmiyet veren, dikkat eden bir mahluktur. Beceriksizliği, temrinsizlikten, çetrefilliği ses mihezesi henüz kurulmak üzere bulunduğuandır. Çocuğun karşılarında, terbiyeli terbiyeli, gezinip oturmasını hırçnıklarda bulunmamasını isteyen ana, baba, kardeş vesaire evvelemerde onun karşısında terbiyeli terbiyeli gezinip oturmalı, her nevi hırçnıklarda bulunmamalıdır.

*

* *

O büyük kızım otuz bu kadar sene evvel bahçede karlar üzerinde boyunu ölçen o çocuğum, dün ziyaretime gelmişti. Söz arasında bir komşunun üç, dört yaşlarındaki kızı için dedi ki:

-Ben bu çocuktan korktum... bey baba!

-Pek mi yaramaz;..

-Bilakis... gayet terbiyeli... annesi yeni loğusa yatağından kalktı. Hatır sormağa gittim idi. O kızı kapıdan beni temennaları ile karşıladı... büyük büyük **buyurun**larla önüme düştü. Misafir odasına götürdü. Ben oturdum, o da karşıma geçti oturdu. Bir temenna daha... hatırımı, çocuklarımın mektebe gidip gitmediklerini sordu, yetişmiş bir kız gibi:

-İyilerdir inşaallah efendim dedi. Zevcim için:

-Onlar da iyilerdir, inşaallah, efendim! ..geçenlerde hasta dedilerdi, pek merak ettik idi. Dün sabah kendileri evinizden çıkarken görünce iyileştiklerini anladım, sevindim.

Derhal bey babama, hanım anneme haber verdim, onlarda sevindiler, efendim...

Şaşaladım!.. Görseniz büyümüşte küçülmüş dersiniz, sevimli, nazik, güzel ve inci gibi bir kız yeni doğan kardeşi için sordum. Verdiği cevaptan bana daha ziyade şaşkınlık geldi. Gözlerini ne yapalım, elimizden ne gelir demek ister gibi süze süze,

Kaşlarını kaldıra kaldıra;

-Biz erkek olsun diyorduk ama... kız oldu! Kardeş değil mi? hepsi bir...

Hanım annem, sizi bekletiyor ama... af edersiniz.. şimdi gelecektir!.

Dedi birdenbire, kalkarak, dışarı çıkmasıyla gelmesi bir oldu. Elinde yaşlı, boyu posu ile uygun ufacak bir ud, yine karşıma oturdu...

-Annem gelinceye kadar sizi eğlendireyim!.

Diye çalmağa başladı.

-İyi çalıyor mu?

-Mızrabı vurup duruyor... işittiği şarkılardan yarım yamalak, birbirine karışmış güfteler söylüyor.

-...?

-Dahası var. Size (kasap) şarkısını da söyledim ama yasak olmuş!... demesin mi?

Artık büsbütün şaşaladım.

Kızıma dedim ki:

-Hiç de şaşalama!.. Pederini tanırım, validesi nasıl kadındır?

-Pek terbiyeli, pek nazik, pek hatır-şinas bir hanımdır, günlerce görüşsem ayrılmak istemem.

-Küçüğün senin hakkında gösterdiği nezaketler mutlaka ondan... kasap şarkısı, öteki bir iki çocukların sokak sokak okudukları için sokaktan... yasak olduğunu söylediği de babasından!..

-Nasıl da bildiniz?.. Şimdi hatırıma geldi.. bey babam söyledi dedi idi!..

-Pek küçük idin. Biz bize gelir gider sütüne derdin bir kadın var idi. Bir şey mi söylemişsin, bir şey mi yapmışsın, pek beğenmiş, hoşlanmış, kadın akli bu ya sana nazar değmesin diye;

-Kırk bir kere mâşâallah!

Demiş, sen de bu tabiri derhal kapmışsın, gelene, gidene, bana, annene, fırsat kaçırmaz, kırk bir kere mâşâallahı bastırırdın. Hatta büyükannen bize uğradığı bir gün kapıdan görünce ona da:

-Kırk bir kere mâşâallah!

Der demez, koca kadın şaşalamış, seni kucaklamış.

-Kırk bin kere de sana mâşâallah! Ağzın, gönlün var olsun, yavrum! Diye gözleri yaşara yaşara öpmüş idi. Sen merhumenin bu sözünü de gramofon gibi söyler durur idin.

*

* *

İşte çocuk ne bilir? Sualinin en kestirme cevabı:

-Ne öğretirsen onu!

-Ne tanıtırsan onu!

Mutlaka mı? Bence mutlaka. Tecrübe etmek istersen öğret, tanıt, öğretsinler, tanıtınsınlar. Biz, otuz, kırk, elli yaşına geldik de ne biliyoruz? Neler öğrettiler, neler tanıtırlar ise onları değil mi?

Bu sebeple aile, mektep, cemiyet terbiyelerinde çocukları daima güzel örneklere doğru sevk etmek esas ittihaz edilmiştir. Bu esas üzerinden yürüten aileler,

cemiyetlerde hem terbiyece ileriye giderler, hem de bu gidiş ile güzel örnek olurlar. Bu mesele ta'mik edilecek olursa altından daima (çocuk) çıkar. Çocuğu bilmek, çocuk büyütmek, çocuk sahibi olmak terkiplerinin herhangi lisanda olursa olsun ifade ettikleri mefhum hep bu güzel örneklerin verdikleri manadan başka bir şey değildir.

Ya nasip!... deyip durmamalı. Böyle güzel örnekli terbiyeye alıştırmak için aile haricinde evvela, ana mekteplerinde, ilk, orta, yüksek mekteplerde derece derece ayrıca çocuk terbiyeleri verebilecek, çocuk terbiye edecek iktidarını haiz, muallimler, müderrisler fevkinde umumî mubsırlıklar fevkalâde mürebbilikler ihdas etmeli. Bunların haftada veya ayda bir çocuk velileri de hazır olduğu halde verecekleri konferanslar, aynen gazeteler, mecmualar tarafından neşrolunarak bilâhare kitap kitap neşredilmeli. Cumhuriyetin gelecek nesle yadigar edeceği en büyük eser, ancak bu türlü kitaplar, risalelerdir.

S.5 s.14-16 Ahmed Rasim

ÇOCUKLARA KARŞI ŞEFKATİMİZİ NASIL GÖSTERMELİYİZ?

Hiçbir Şey Çocuğun İnkişafında Şefkatin Oynadığı Rolü Oynamağa Muktedir Değildir

İnsanların saffet ve masumiyete karşı derin bir zaafı var. Gerek insanın gerek hayvanın küçüğü insan kalplerinde şefkat yaratan en büyük amillerdir. Bazen en vahşi, en zalim bir adamın bir çocuğun tebessümü karşısında yumuşadığını, bir çocuğun gözyaşı önünde demir iradesinin eridiğini görürüz. Çocuklara karşı duyduğumuz bir saf ve şefkat mütakamil insanlarda daha bariz bir şekilde görünür. Fakat bu zaaf ve şefkati hüsn-i istimal etmesini pek azımız bilir. Bizce bir çocuğa karşı gösterilen şefkat duyduğumuz merhametin neticesidir. Bunun için birçok esbab-ı mucibe gösteririz. Fakat hangi çocuklara acımak lazım ve bu şefkati zararsız bir şekilde çocuklara nasıl bezl edebiliriz? İşte bilmediğimiz nokta budur. Ve bilmeyerek çocuklara yaydığımız fenalığın menbaları budur.

Çocuklara karşı şefkatimizi sevmekle izhar ederiz. Bu şüphesiz insan çocuğunun en büyük ihtiyacıdır. Çocuk terbiyesinde sevmek, çocuğa bilmediği hakikatleri göstermek için en güzel vasıta. Fakat bu aşkı israf ile çocuğa büsbütün yanlış bir istikamet vermekte mümkündür. O halde çocuğumuzu sevmemeli miyiz? Hayır, bilakis çok sevmeliyiz. Yalnız bu sevdayı hüsnü istimal etmesini bilmeliyiz.

Küçük bir kız çocuk tanıyorum. Annesi gayet iyi tahsil görmüş, çocuğunun terbiyesi ile yakından alâkadar bir hanımdı. Çocuğunun sıhî ve fikrî inkişafı için birçok kitaplar okumuş, bu sistem dahilinde çocuğunu büyütmeğe çalışmıştı. Bütün tatbik ettiği usuller yeni ve tamdı. Bütün bu gayretlerine rağmen çocuğu yalnız bir şeyden mahrumdu, o da şefkati. Bu kadının nokta-i nazarına göre üç yaşından sonra çocuğu sevmek, şımartmak için en büyük amildi. Bu sebeple ona karşı ciddi ve vakur davranmak ihtiyacını hissediyordu.

Bu çocuk bütün bu ciddi terbiyeye rağmen hodgam vahşi, mahçup ve metin olmuştu. Hatta annesine karşı bile fazla bir muhabbet duymuyor, herkese karşı lakayt, dünya ile alâkasını kesmiş bir vahşi oluyordu. Yaşına rağmen çok ciddi ve ağırdı. Nadiren yaramazlık yapardı. Fakat insan çocuğunun hayatı en büyük delili olan neşeden mahrumdu. Büyük bir adam gibi artık oyun ve oyuncak ile alâkasını kesmişti. Çünkü annesi ona “hanım kız kendi kendine oynar, ve biraz büyüdükten

sonra artık oynamaz” demişti. Büyümek çocukların en büyük gayesidir. Oyun çocukluk alameti olduğu için biraz büyümeğe başlar başlamaz annesinden aldığı ilham ile derhal oyundan kaçmağa başlar. İşte bu çocuğunu çok seven, çocuğunun terbiyesiyle her anneden fazla alâkadar olan kadının çocuğuna bilmeyerek yaptığı en büyük fenalıktır. Bir hanım kız kendi kendine oynamaz, annesi ona nasıl bütün hayatı eliften başlayıp, ilk hakikatleri göstermeye, oyununda ilk ana hatalarını ona vermeğe mecburdur. Çocuğun kafası bir saat gibidir. Zenbereği kurduktan sonra kendi kendine işler, fakat zenbereği kurmak, ilk oyunları çocuğa göstermek, bir çocuk gibi onunla karşı karşıya oynamak annesinin vazifesidir. Oyun çocuğun yemek kadar muhtaç olduğu bir gıdadır. Süt nasıl sıhhî inkişafını temin ediyorsa, oyun da fikrî inkişafını temin eder. Çocuğunu oyundan mahrum eden anneler onların bu manevî tenemmularına yaptıkları zararı bilseler, çocuğun yemeğine verdikleri ehemmiyetten daha fazla buna da ehemmiyet verirlerdi.

Yukarıda bahsettiğim çocuk büyüdüğü zaman her çocuktan daha sıhhatli, daha muntazam, kendi kendine oynar bir çocuk olmuştu. Fakat şahsiyetinde, cazibe ve hararet eksikti. Diğerleriyle hiç alâkadar olmaz, insanlardan kaçır, hiçbir çocukla arkadaş olamazdı. Çünkü sevilmemiş, sevmenin insan hayatındaki büyük rolünü ve bu mühim ihtiyacı duymamıştı. Bu netice fena inkişaf etmiş bir hissin dimağ ve şahsiyet üzerindeki akisleridir. Bu çocuk bu vahşi tabiatı annesinin bu yanlış bellediği nazariyeden almıştır.

Bugün çocukların ruhu üzerindeki yapılan tetkikler bize çocuğun en büyük ihtiyacının şefkat olduğunu göstermiştir. Disiplin, fena usuller, hiçbir şey çocuğun inkişafında şefkatin oynadığı rolü oynamağa mukadder değildir. Bir çocuğun ruhunu anlamak için evvela onu sevmeli, bu şefkat yolundan hislerine erişmeliyiz. Burada fena inkişafa müsait bulduğumuz herkesi yine bu şefkatle tedavi edebiliriz tekdir, ceza, zulüm, vahşet, çocuk ruhunu isyan ettiren, bozan en büyük amillerdir.

Fakat bu şefkati suiistimal etmek de doğru bir şey değildir. Eğer bunu nasıl istimal edeceğimizi bilmezsek yukarıda bahsettiğim hanımın endişesine hak vermiş oluruz. Her ikisinin de ifratı çocuğun fikrî ve manevî inkişafında çok fena ve muzır tesirler yapar.

Bu sade annesinin cehline kurban olmuş diğer bir çocuk tanıyorum. Kendisi dört yaşında zengin bir ailenin çocuğu idi. Oyuncak odasında bir kindergartından

fazla oyuncak vardı. Masası, yazıhanesi, sandalyeleri kendine göre tertip edilmiş, sıhhi her nokta-i nazara dikkate alınarak yapılmıştı. Almanya'dan getirilmiş bir mürebbiyenin taht-ı nezaretinde büyüyordu. Bütün bunlara rağmen zavallı çocuk tabii olarak büyümüş en fakir bir çocuğun mazhar olduğu inkişaftan mahrumdu. Çünkü her şeyi hazır olarak eline verilmişti. Odasında o kadar her şey vardı ki mahrum olduğu şeylere uzanmak ve bunları kendi kendine yapmak, yaratıcı kabiliyetini kullanmak fırsatından mahrum idi. Fakir çocuğu mağazalarda gördüğü bebelere özendiği zaman evde onu bezden meydana getirmeğe, göz ve kaşlarını kömürle boyamayı, dudaklarını kırmızı sürmeği düşünür, kafası işlemek ve yaratmak için fırsat bulur. Fakat öteki bundan varestedir. Hatta yemek, yatmak, oynamak, teneffüs saatleri o kadar muntazamdır ki o bir manken gibi bu mürebbiyenin elinde yatar, kalkar, gezer, bedenî inkişafını belki çok iyi yapar, fakat teşebbüs-ü şahsiyesi yaratıcı kabiliyeti inkişaf etmez. Bu disiplin içindeki hayat onda irade namına bir şey bırakmaz. Her arzusu tatmin edilir, onun için erişilecek gaye kalmaz.

Binaenaleyh ambitione iyi hars ve hassaları inkişaf ve tenemmüv etmez. İşte asıl acıyacağımız çocuklar bunlardır, bu çocuk daima mürebbiyesiyle yaşar, anne ve babasını evde bazen ancak sofrada görür. Bir misafir gördüğü zaman kızarır, derhal kaçar. Çünkü insanlarla bir arada yaşamamış, konuşmamış bir vahşidir. On beş yaşına geldiği zaman yanındakilere de istediklerini yaptırmak ister. Çünkü o zamana kadar daima istediğini yaptıрмаğa alışmıştır. Arkadaşları yanında aldığı bu tahakküm vaziyeti onu arkadaşlarından ayırır, o tepede mağrur ve müteazzim müteccerid ve münferit kalmağa mecbur olur.

Bu iki çocukta acınacak iki çocuktur. Çünkü anneleri bunları bir cemiyetin uzvu olmak üzere terbiye etmemiş, bunları içinde yaşayacakları cemiyete adapte etmek ihtiyacını duymamışlardır. Bu iki vakada da yapılacak ilk iş, çocuğun ihtiyacını keşfetmek ve bu ihtiyaçları cemiyete göre inkişaf ettirmektir. Çocuğun şahsiyeti şefkatle yükseltilmeli, fakat enaniyetin inkişafına saha verilmemelidir.

Çocukların ahlaksız olmasında en büyük amil, mürebbiyelerin çocuğun tabiatını anlamamasıdır. Çocuğu her şeyden evvel içtimaî sociale yapmak lazım. İnfirat çocuğu en ziyade bedbaht eden bir şeydir. Çocuk arkadaşlarla oynaması, oyuncaklarını arkadaşlarına vermesi, müşterek oyunlar tertip etmesini öğrenmeli. Annesi başı ucunda, odayı kirletme, şuna dokunma, elbiselerle yere oturma, sıçrama,

diye çocuğun en tabii hislerini tecessüs eden bir casus, en tabii inkişafına mani olan bir cellat olmamalıdır.

Çocuğa göstereceğimiz şefkati ne iktisat ne de israf etmeliyiz.

Eğer bu ifratlardan birini tercih etmek icab ederse, az şefkatin çok şefkatten daha muzır olduğunu unutmamalıdır.

Şefkat çocuğa en tabii inkişaf fırsatını veren, çocuğun bedenî ve fikrî inkişafını temin eden en büyük ihtiyaçtır.

S 5 s.17-20 Sevim Yıldız Hanım

ANKETİMİZE GELEN CEVAPLARI SIRASIYLA DERCEDİYORUZ:
 ÇOCUKLAR ARASINDA SIYAN-I MUAMELEYİ NASIL TEMİN
 ETMELİDİR?

CEVAP: 1

Zonguldak Ak Şeyh Mektebi Muallimi İbrahim Edhem Beyin Cevabı

Bu, terbiyecilerin zihninde mühim bir mevki işgal eden oldukça müşkil bir meseledir. Talebe arasında her hususta müsavat gözetmek usulü artık yeni mekteplerimizin yeni ve genç muallimleri arasına tamamiyle sokulmuş ve hamdolsun cumhuriyet yavruları eski saltanat idaresine has olan iltimas belalarından kurtulmuşlardır. Yalnız, resmî günlerde veya tenezzüh zamanlarında bayraktar olacak talebeyi intihab etmek hakikaten teemmüle şayan bir meseledir. Şu kadar var ki: bunların daima sahib-i servet ve nüfuz olan ebeveynin çocukları olduğunu iddia ediyorsunuz. Fakat bu, hemen yerde böyle değildir. Henüz bu köhne nazariyeyi tarihin kapanan sahifeleri arasında bırakmayan muallim arkadaşlar varsa – ihtimal ki pek mahduttur- tebdil-i fikir etmelerini çok temenni eyleriz.

Mektebimiz dört sınıflı ve altmış mevcuttur bilhassa bahar mevsimlerinde –civardaki mekteplerle birleşerek hemen her zaman tenezzühler ve müsamereler yaparız. Bakınız bayraktar olacak efendiyi nasıl intihab ederim?

Evvela: bayrağı taşımak isteyenlerin parmak kaldırmalarını emrederim. Bu emir çok mühimdir. Çünkü, küçük sınıftakilerle diğer sınıflardaki vaziyeti bayrak taşımağa müsait olmayan efendiler –ki bunlar kendilerinin bu şereften mahrum olduklarını bilirler- sükut eder ve diğerlerinden kendine güvenenler parmaklarını kaldırırlar. Bunlar arasında iki kişiye isabet etmek üzere kura çekerim. Kazanan efendinin biri azimette diğeri de avdette bayraktar olur. Diğerleri talihlerine küserek fakat muallimin adaletsizliğinden nevmîd olmayarak yerlerine giderler. Başka defada bu şerefi onlara vereceğimi vaad ile kendilerini teselli ederim ve diğeri bir defada evvelce bayrağı taşımış olan çocukları kuraya dahil etmem. Bu suretle çocuklar arasında siyan-ı muameleyi temin etmiş olduğuma kanaat-ı kamilem vardır.

İbrahim Edhem

CEVAP: 2

Ceyyide Merkez İlk Erkek Mektebi Muallimi Ahmed Hilmi Efendinin Cevabı

Çocukların arasında bu gibi muameleyi mütesaviyenin ihmal edilmesi; kıskançlık, haset hislerinin inkişafına ve kendilerini diğerlerinden şerefsiz ve kıymetsiz telakkiye itiyat hasıl edebileceği cihetle pek büyük olan çocuk ruhuna fenn-i terbiyenin usullerine mutezad bir tesir icra edilmiş bulunacağından endişeniz çok muhakkak görülmüştür.

Boyu veya sınıf tertibiyle talebenin müsamere iştirakı tabiidir. Boy sırasıyla iştirak edilecekse muallim talebesine hitaben “her efendi kendi boyuna göre iki sıra üzere yerlerini bulabilecek mi?” beyanatıyla bütün talebeyi tertip eder. Tabur olduktan sonra “bakınız yavrular bazı arkadaşlarınız küçük olduğundan sıranın intizamı bozulmamak için büyük arkadaşlarınız yanında duramıyorlar; birkaç sene sonra onlar da taburun baş tarafında merasime iştirak edeceklerdir” diyerek objektif mesabesinde olan dimağlarına yanlış bir fikrin in’ikasına mani olurlar.

Eğer sınıf tertibi üzere tabur yapılacaksa yine sınıflar dahilinde boy sırası icab edeceğinden muallim bey “büyük sınıflarda bulunmak ne kadar şerefli dir siz de yüksek sınıflara terfiye çalışmalısınız” teşvikkâr sözleriyle hissiyatlarını okşamalıdır. Ba’de sınıf sınıf talebeyi tabur yapar. Bayrak tevzii esnasında yine müsâvâtsizlik ihdasına mahal bırakmamak için mektebin bayrak mevcudunun talebe adedi itibariyle miktar-ı isabeti der-pîş edilerek “işte artık sıra olduk, hareket edeceğiz; sizler, Türk yavruları mukaddes bayrağımızı, cumhuriyetimizin bu şanlı timsalini ellerinizde taşımağı çok arzu edersiniz ben de mektebimizin bayrakları adedine göre sizlere taksim edeceğim” der ve mesela ön sıraya beşer saydırıp, ön sıranın on, yirmi ... ilh sayanlarıyla arka sıradakilerin beş, on, on beş ilh sayan talebesine birer bayrak verir yahud bilfarz her sınıfa altı isabet edeceğine nazaran her sınıfa ayrı ayrı “sınıflarınızdan altışar talebe seçiniz, ayırınız bunlara sınıf namına bayrak vereceğiz” gibi münasip sözlerle intihab ettikleri talebeye bayraklar tevzi olunmalıdır. Bu suretle yapılacak sıra tertibatı ve bayrak tevziyatı hem talebede iş yapmaktan, iradelerini istimal etmekten mütevellit haz ve hem de sıyan-ı muamele edilmiş bulunacağı fikrindeyim.

Ahmed Hilmi

DAHİ ŞAİRİMİZİN CEMİYETİMİZ İLE MECMUAMIZA İLTİFATLARI
Abdülhak Hamid Bey Tarafından Cemiyetimize Gönderilen Mektubun Sureti
Minnettar-ı iltifatı olduğum efendim

Yetmiş yedinci sal hicrî hayatıma erdiğimden dolayı vakı' olan lütufkârane tebrikatınızdan çok mütehassis oldum. Hassaten arz-ı teşekkürat ederim. Bu taltifât bendeniz için pek kıymetli mükafattır.

Türk Çocuğu Mecmuası'na bir hizmet-i kalemiyyede bulunmaklığım hakkındaki emrinize gelince malûm-ı âlileri olduğü vechile mevzu çok mühim ve müessirdir. Lakin yetmiş yedi yaşında bulunan bir âcizden öyle hizmet ibrâzına nasıl cesaret beklenir? Onda mukadderattan ziyade mazeret vardır. Binaenaleyh hâl u sâlimin müsait olduğü bir zamanda emrinizi ifa etmeği vaat ile iktifa edeceğim. Yalnız serlevha-i eserde münderic olan "Çocuklarımızın yüzde yetmiş ölüyor" sözünden müteellim oldum. Bu bir fena haberdur. Hâlbuki o zayi olan çocukların her biri bir istikbal müjdecisi olmak lazım gelirdi. Bu zayia-i uzmanın esbabı tahaddüsünü heyet-i içtimaiyemizin ihmalinde, çare-i âtfiyesini de cemiyet-i hayriyyenizin muvaffakiyetinde aramalıyız. Bir çocuğun sefil kalması hem sıhhat-i bedeniyye hem de sıhhat-i fikriyyeden mahrum, her cihetle alil kalması demektir. Öyle olduğü içindir ki bir yerde dediğim gibi:

Etfâl, o hilkatın mütehakkim sığar-ı nâs
Ekser hatalarıyla büyürler zamânedede.

Sefalet, yahut muhit cehaleti onu şekavet ve cinayete kadir her türlü tecavüzata sevk edebilir. Şüphe yoktur ki dört beş yaşına basmış olan bir erkek çocuk tab'en mütehakkimdir. Yapmaktan ziyade yıkmaktan hazzeder. Sahte bir kahramandır. Bununla beraber mazur ve masumdur. Çünkü çocuktur. Bir hükümdar ki ona hiç bir vakitte biat etmemeliyiz, fakat bir masum ki onu daima şayan-ı merhamet ve şefkat bulmalıyız.

İşaret buyuruyorsunuz ki -çocuk bir cihandır- demişim. Belki de doğru söylemişim. Çünkü o küçük insan bir büyük adam olabilir. Alemde gün a gün inkılaplara pîşvâ olan dahilerde vaktiyle birer çocuk idiler, değil mi efendim? Yüzde yetmiş, ölen bu hayat ve memmat müptedilerini düşündükçe felsefi bir fikir ve nazarla söylenilmiş olan:

Azade olaydılar seferden

Bir ordu çıkardı bir neferden

Beytini der-hatır ediyorum. Kim bilir o yetmiş çocukla beraber ne kadar istikbal harikaları gömülmüş ve ne kadar sökecek şafaklar sönmüştür; ve onların içinde bilmem nasıl diyeyim? Belki de bir –tıfl-ı ekber- bulunurdu. Şimdi o tıfl-ı ekber, defîn-i makber!

İnsanın hilkatinde çocukluk masumiyeti olduğu gibi behimi bir vahşet de vardır.

Melek de yani insandır bugün şeytan da insandır.

Ve Rahmana bir hikmet-i İlahiye olarak rivayet olduğuna göre insanıyet mahza o masumiyet sayesinde payidar oluyormuş, yoksa çoktan gazab-ı kahâranesine uğrayarak tarumar olurmuş. Herhalde bu rivayette bir hikmet, bir ders-i şefkat vardır. Rabbaniyete iktidaen insanıyet de şefik ve rahîm olmalıdır. Çocukların maddî ve manevî gıdaları temin olunmalıdır. Bu yolda pîşvâ olan müessesenizi vicdanî bir mabed ve medenî bir mebnâ-yı mesûbât addeder ve müessislerini kemal-i hürmetle tebrik eylerim efendim.

Maçkapalas 12 Şubat 927

S.6 s.1-2 Abdülhak Hamid

ÇOCUK PARKLARI

Cumhuriyete layık yeni nesil yetiştirebilmek için nazar-ı dikkate alacağımız hususattan biri de çocuklarımızı milyonlarca mikropların makarrı olan sokaklardan kurtarıp, sıhî güzel yerlerde oyun ile meşgul olmalarını temindir. Çocuk oyun mahalleri mürebbiyenin taht-ı nezaretinde bulunacağı için aynı zamanda çocuklarımızın dimağı ve bedenî inkişafına ve terbiyenin tevhidinde medar olur. Ankara'da; İzmir'de; Mersin'de; Elaziz'de çocuklara park yapılmağa teşebbüs edilmesi şayan-ı şükran bir başlangıçtır. Diğer büyük şehirlerimizde de bu teşebbüsün müsmir neticelerini göreceğimiz şüphesizdir. Müterakki milletler çocuk parklarına çok ehemmiyet vermektedirler. Çocuklar boş zamanlarını bu parklarda mürebbiyelerin fennî, sıhî nezareti altında neşe içinde geçiriyorlar. Oyun esnasında hiç yorulmaksızın malûmâtları da inkişaf ediyor. Bu parkların en mükemmelleri Chicago'dakilerdir. Burada gördüklerimi müfit olur fikriyle arz ediyorum:

Chicago'da otuz iki park ve bunları idare için nezaret teşkilatı vardır. Naziri ile görüştüğüm vakit bana şu izahatı vermişti:

“1905'te tesis edilen ve çok ehemmiyet verilen parklar, sırf yeni nesil vücuda getirmek Amerika'nın istikbalini metin ellere vermek için azimkâr , müteşebbis, kuvvetli çocuklar yetiştirmek gayelerini takip ediyor. Cenub parklarının senevî varidatı 7,5 milyon dolardır.

Nezaret her sene parkların istilzam eylediği masrafı müş'ir bir bilanço yapar belediyeye verir. Belediye şehrin halkına bu parayı vergi şeklinde tarh eder. Parkların muhassenatını halk gördüğü için bilançomuz hemen daima aynen kabul edilir. Park için zahmet çekmeyiz.”

Bizim paramızla on dört milyon lira tutan sarfiyât hâllerini görmek cidden faydeli olmuştu. Nazır; muavini Mr. Brovn'u memur etti. Parkları birlikte gezdik evvela en yakın parka gittik. İyi bir tesadüf. Çocukların uçurtma müsabakası günü imiş. Parkın uçurtmaya tahsis edilen mahalli etrafı ağaçlarla müzeyyen gayet geniş düz çamlık. Muhitini yarım saatte gezmek ancak mümkün. Mr. Brovn izahat verdi:

“Çocuk oyunlarının kaffesinin bir müsabaka günü ve müsabakayı icra için ayrıca parkları vardır. Çocuklar müsabaka gününde kazanmak maksadı ile bir sene çalışırlar. Birinciliği kazanmak mühim bir meseledir. Her çocuk bunu arzu ettiğinden

muvaffak olmak azmiyle boş vakitlerini buna hasreder. Müsabakanın şeraitini nezaretin mütehassıs dairesi tespit eder. Bakınız bu günkü uçurtma müsabakasında istediğimiz şeyler şunlardır:

- 1-Hangi çocuk güzel bir uçurtma yapmıştır.
- 2-Hangi çocuk hiç görülmemiş bir şekilde uçurtma yapmıştır.
- 3-Hangi çocuğun yaptığı uçurtma en yükseğe çıkacaktır.
- 4-Hangi çocuğun yaptığı uçurtma havaya fazla mukavemet edecektir.

Çocuklar evvelden bildikleri için bir sene çalışır bu şeraiti azami temine gayret ederler. Çocuk müsabakaya yalnız uçurtmasıyla gelir. İpliğini biz veririz. Hepsine verdiğimiz iplik aynı uzunluktadır.”

Mr. Brovn bunları anlatır iken kız erkek on iki yaşına kadar çocuklar ellerinde uçurtmaları etrafımızı almışlar, müsabakanın icrasına heyecanla intizar ediyorlardı. Mr. Brovn’unda dahil olduğu hakem heyeti iplikleri tevzi etti. Yüzlerce çocuğu bir hizaya getirdiler. Çalınan düdüğü müteakip herkes olduğu yerde durmak şartıyla uçurtmasını havalandırmağa başladı. Aynı hizada yüzlerce kollar hareket ediyor. Kiminin uçurtması uçmuyor düşüyor. Kiminin süratle havalanıyor. Kimininki de diğerlerinininkilere karışarak dolaşıyordu. Çocuklarda çocuk babalarındaki heyecan görülmeğe layıktı. Müsabaka zamanı muayyendi. Hakem heyeti çocukların arka tarafında dolaşiyor. Çok çıkmış ve iplik inhitaları çok uçurtmaları kaydediyorlardı.

İkinci düdük müsabakanın hitamını bildirdi. Herkes uçurtmasını süratle sarıp muayyen noktaya kadar koştı. Hakem heyetinin vuruduna intizar ettiler.

İrtifada, havaya mukavemette birinci çıkanları tayin etmişti. Güzel uçurtma yapan ve yeni icat yapanlar tefrik edildi. Dört köşe, altı köşe, sekiz köşe, ustuvane, muayyen, murabba’, tayyare, armut, muhtelif kuşlar şeklinde çok muhtelif uçurtmalar vardı. Birinci çıkanların fotoğrafları alındı. Gazeteciler hüviyetlerini tespit ettiler.

Bizim hiç ehemmiyet vermediğimiz uçurtma Amerika çocuklarının fikir inkişaflarını temin için güzel bir vasıta telakki ediliyor. Bu müsabakalara ne kadar ehemmiyet veriliyordu. O gün akşam gazeteleri bundan mufassal surette bahsettiler. Birinci çıkanlar hakkında takdirkâr yazılarıyla onları teşvik ediyorlar, bunu istikballeri için kuvvetli bir ümit olarak kaydediyorlardı. Birinci çıkanlar şehrin büyükleri tarafından da takdir ve parklar nezaretinin mükafatıyla taltif edildiler.

Mr. Brovn izahatına devam etti:

“-Bizim bu tertibatımız çocukların istidatlarını inkişaf ettirmek hususunda çok güzel neticeler veriyor. Diğer oyunların müsabaka zamanında bulunabilmiş olsa idiniz çocuklarımızın istidatlarını daha iyi görmüş olacaktınız. El işleri müsabakasında birinci çıkmış bir çocuğumuz vardır. Yaptığı işe bütün hakem heyetinin nazar-ı taaccüp ve takdirini celb ettiği için bunu size de göstermek isterim” dedi. Bu çocuğun evi gideceğimiz diğer parkın yolu üzerinde imiş. Gittik validesi oğlunun maharetini büyük bir sevinçle anlattı. Bir sene çalışarak vücuda getirdiği 80 santim boyundaki yelkenli gemi cidden çok güzel ve temiz boyalı, pürüzsüz yapılmış. Her tarafı mütenazır ve mütenasip. Çocuğun yaşı 12. Babasının sanatını sordum kadın “marangozdur fakat kat’iyyen çocuğun işine müdahale etmemiş bu gemiye el sürmemiştir” dedi. Oyunlardan çocukların istifadesini bilen bu baba şüphesiz çocuğuna kendi istidadını gösterecek sahayı serbest bırakmış ve ona yardımının muzır olacağını takdir etmiştir.

Mr. Brovn ile bir günde yedi park gezdik. Her biri bir şehir için kıymeti bir servet ve ziynet olan bu parklar Chicago’nun yalnız cenub kısmı parkları idi. Her biri de yedi yaşına, on iki yaşına, on beş yaşına kadar ve on yaştan yukarı çocuklar ve büyük adamlar için ayrı ayrı oyun cihazlarıyla müzeyyen oyun mahalleri, yazlık, kışlık banyoları, havuzları, küçük çocukların kayma merdivenleri, üstü kapalı kum yerleri, jimnastik mahalleri vardı. Küçük çocuklar kumlarda oynuyor, gelip banyoya giriyorlar. Hizmetçiler bunları dikkatle yıkıyor giydiriyorlar, çıkıyorlar yine oyuna başlıyorlar, banyolardan, havuzlardan büyüklerde istifade ediyorlardı. Kışın bu oyunlar içinde ayrıca yerler vardı çocuklar için gayet mükemmel kütüphaneler de vardır. Küçük yaşta tetebbua alışıyorlar. Parklarda oyun cihazlarından başka hayvanat-ı vahşiyeden aslan, kaplan, ayı, kurt ve maymun, zürafa, yaban keçileri, karacalar, bufalolar, develer ve kuşların envai ve nebatât-ı muhtelifi var. Buraya gelenler bir iki saat zarfında hayvanat ve nebatât hakkında çok güzel malûmât alıyorlar...

Yedi yaşına kadar olan çocuklar Maarif Nezareti’nin tayin ettiği mürebbiyenin nezareti tahtında oyun oynuyorlar. En ziyade kumda fırın, köprü, kuyu yapmak. Kayma merdiveninde kaymak, salıncakta sallanmak, muallim tarafından idare olunan teşkilatlı oyunlar terbiye mütehassısları tarafından tertip olunuyor ve

birkaç çocukla birlikte oynanıyor. Çocuklar oyunu öğrendikten sonra münavebe ile mürebbiye vekâleten oyunu idare ediyorlar. Bu suretle intizam, dikkat, arkadaşlarına karşı rıfk ile dürüst muamele etmek gibi evsafı cem etmiş oluyorlar.

Teşkilatlı oyunların muhtelif çeşitleri vardır. Bunlardan birini kaydediyorum:

Toprak üzerinde çizilmiş muntazam bir dairenin ortasına kaimi bir tahta konuyor. Dairenin karşılıklı iki tarafına muayyen buutta hudut çiziliyor. Çocuklar birbirini arkasına dizilmiş vaziyette hududun bir tarafında, muhacim vaziyete geçecek çocuk da diğer tarafta duruyor. Nâzım vazifesini gören çocuk da dairenin hizasında elindeki iki tahtayı yekdiğerine vurmak suretiyle çocukları oyuna başlattırıyor. Çocuklardan muhacim vaziyette olan dairenin ortasındaki tahtayı alıp kendi istikametinde muayyen bir hududa kadar kaçırıyor. Dizinin önünde duran çocuk da o hududa kadar onu takip ediyor. Kovalıyor. Muayyen mesafeye kadar yetişirse kazanıyor. Muhacim vaziyetine geçiyor. Kaybeden dizinin arkasına gidip sıraya giriyor. Kazanamazsa o dizinin arkasına gidiyor. Dizinin önünde bekleyen çocukla bu oyun tekrar ediliyor. Muhacim vaziyette olan çocuk kaybedinceye kadar muhacimliği muhafaza ediyor.

Muayyen mesafede yetişip yetişilemediğini nâzım vazifesini gören çocuk tayin ediyor. Hakemlik yapıyor. Hakemin hükmü kat'idir. İtiraz götürmez. Altı yedi yaşlarındaki çocuklar için tertip edilmiş olan bu oyun çok heyecanlı oynanıyor. Böyle bir oyunu seyrettiğim zaman nâzımlık **hakemlik** vazifesini ifa eden altı yaşındaki bir çocuğun elindeki tahtaları vurarak arkadaşlarını oyuna başlatması ihtilaf zuhurunda hakemliği kemal-i ciddiyetle yapması, oyunu idare etmesi nazarı dikkatimi celb etmişti.

Chicago'da çocuklara tahsis edilen parklar cidden çok büyük itina ile tertip ve tayin edilmiştir.

Bizim yapacağımız parklarda çocuklara düz, geniş bir çimenlik, ince temiz kum, kayma merdiveni, resimde görüldüğü vechile tahtirevan, düz halka ve trapez yapmak çocuklarımızı memnun edeceğine şüphe yoktur. Çocuklarımıza bunları olsun temin etmeliğimiz elzemdir.

GIDASIZ ÇOCUKLAR

Birkaç seneden beri mekteplerimizde birçok **gidasız çocuklar** bulunduğu, bunlara gıdayı kâfi tedarik ve tevzi meselesinin halli için sarf-ı gayret edilmekte olduğu hakkında gazetelerin yazdıkları fıkralar, mütalaalar gittikçe nazar-ı dikkati şiddetle celb edecek dereceye varmış, hatta geçenlerde meclis-i umumî vilayete eski imaretler tahsisatının evkafından talep edilerek bunun, böyle gidasız çocuklara yardım edecek olan teşkilata verilmesini natık bir teklif vuku bulduğu işitilmiştir.

Acize ve aç olanları bahusus fakir mektep çocuklarını doyurmak hususunda Türklerin kalpleri pek ziyade hassastır.

Elli, altmış sene evvel sıbyan mekteplerine devam etmiş olanlar, bu hassasiyetin âsâr-ı mütebakiyesini görmüş olduklarını tahattur edebilirler. Ben de tahattur ederim. Mektepte çalışıp dururken ihtiyarca bir hanım ile arkasında iki koli simitli birkaç kişi girdiğini, bunların bizlere o simitleri birer birer dağıttıklarını görürdük. Bazen sakallı bir zat zuhur ederek elindeki torbamsı bir keseden yirmişer para, birer kuruş dağıtırdı. Arada sırada hoca, değneğini rahlesine vurur, bizi daldığımız velvele kıratından kurtarıp susturduktan sonra:

-Yarın öğle yemeği getirmeyin, pilav zerde var. Veyahud kavurmalı pilav yiyeceksiniz, perşembe günü de getirmeyin, lokma dağıtılacak, derdi.

Hatta her perşembe günü pilav zerde yediren mektepler de vardı. İrmik veya un helvası, çarşı böreği dedikleri kabarık, eski önlük börek, cevizli sucuk, **amin**lerde mektebin hocası, kalfası, bevvalı da dahil olduğu halde etli pilavdan mâadâ baklava, zerde dağıtırlar, beşer altışar kişilik sofralara oturularak çocuklara muhtasar ve müfit bir ziyafet çekilirdi. Bu meyanda mektep seyirlerini de unutmamalıdır. Bilhassa bakla zamanında şehir haricine gidilir, orada kazanlarla etli bakla, enginar, pilav, helva pişirilip yedirilirdi. Devr-i Hamîdîde ilkbaharda Kağıthane'de hemen mekatib-i umumiye şakirdanına verilen ziyafetlerde kuzu kızartmaları, etli pilavlar, yemişler eskiden kalma adet-i maarif-i perverane bakiyyesi idi.

Bundan mâadâ bazen eski sıbyan mekteplerine mahsus olarak her sene takye, entari, don, gömlek, pabuçtan ibaret **kapama** denilen bir elbise takımı bunun ile beraber para dağıtılırdı.

Ben **Zeyrek** civarındaki **Çukurçeşme** mektebine devam ettiğim esnada böyle kapama almış idim. Hatırımda kaldığına göre Tophane'deki Fevziye Mektebi ile **Aksaray**'daki Valide Mektebi **kapamalı** idi. Bu mektepler böyle senelik ve berikleri ile imtiyazlı addolunurlardı. Bu gibi mekteplerde şakirdanı sık sık it'am etmek, daha evvelleri usulden imiş. Gele gele şeker, kurabiye, lokum, göz helvası, kağıt helva, revani, kuş lokumu, elma, ceviz, kestane, kuru üzüm, avuç avuç kiraz, peynir ekmek, zeytin, peynirli pide, içine tulum peyniri konulup ikiye bükülmüş has fudula, tabak tabak muhallebi, muharremlerde aşure, yazları iyi su, şerbet, mevlidün-nebîyi müteakip şeker, vesaire bu nev' tevziata dahil idi. Mesela:

-Şu işim olursa bizim mahalle mektebine sütlaç dağıtacağım.

-Oğlum, kızım, babam veya annem şu hastalıktan kurtulursa, bizim mahalle mektebini baştan başa hasırla döşeteyim! diye adak adayanlar, çocuğunun, mushafa çıkış hıfza başlayışından istisâden etiyle, sebzevâtıyla, böreği, baklavasıyla ziyafet verenler, merhumun veya merhumenin ruhuna hocaya veya kalfaya hatim indirterek çocuklar da amin dediler diye lokma döktürenler, mektebi gelip gezerken üstü başı olmayanlara derhal kapamacılara giderek beş on kat rûba haffafhaneden laçın, mest alıp giydirenler, kendi eliyle ucuna birer çil kuruş sarılı mendil dağıtanlar ve emsali hasenatta bulunanlar nadir değildi.

Bu mektepler, hâfız cemiyetleriyle hacı tehniyyeleri ikramatından da ekseriya hissedar olurlardı. Hacı tehniyyeleri münasebetiyle çocuklara içinde **hacı lokumu** denilen birer lokmalık fırında kavrulmuş hamur bulunan şerbetler verilirdi. Pek iyi hatırımdadır. Perşembe günleri **Laleli**, **Şehzadebaşı** imaretleri gibi zerde pilav pişiren imaretlerden de cami kayyumu veya müezzini ile pazarlık ederek her iki kazanı mektebe yollayanlar da vardı.

Daruşşafaka'ya girdiğim sene, bu muazzez millet mektebinin bânî ve müessisi olup, bilâhare Vak'a-yı Aziziyeden dolayı maliye nezaretinden Trabzon vilayetine iade edilmiş olan **Yusuf Paşa** henüz hayatta idi.

Müşarunileyh Daruşşafaka'ya pek çok muavenat-ı nakdiyye ve hayriyyede bulunduğu gibi bir gün başı ağrıyacak olsa:

-Çocuklarım bana dua etsinler! diye hayır gönderir, ağrı geçer geçmez civardaki muhallebiciden umumumuza ya muhallebi ya tavuk göğsü ısmarlar, elhâsıl biz yetimlerin, kimsesizlerin babası olduğunu ispat eder; âsâr-ı şefkat-i mürüvvet

izharına vesileler arardı. Daruşşafaka o devrede de pek çok müessir-i kerimaneye cilvegah olurdu. Cenab-ı Hak cümlesine gani gani rahmet eylesin. Müessisleri içinde sadr-ı esbakı Mısırlı Yusuf Kamil Paşa, Mebâniü'l-inşa ve Tarih-i Âlem müellif-i fâzılı Müşîr **Süleyman Paşa** sadr-ı esbak **Esad** Paşa, Bâb-ı Serâskerî muvazene kalemi müdürü **Cemal** Bey, maliyeden **Emin** Bey, adliye nazır-ı esbakı (Rıza) Paşa gibi şime-i kerime eshabından olan zevat-ı kiram bizleri beslemek, giydirip kuşatmak hususunda ibzal-i kerem ve atıfet etmekten ta ölünceye kadar geri kalmamak o zamanlarda, Daruşşafaka efendisi takdiriyle parmakla gösterilecek edep ve terbiyeye mazhar kılmışlardır. Mektebin içinde başka, izin günlerinde yine başka rûbalar, kaputlar, çamaşırlar, potinler giyerdik. Taamhanelerde hizmetçilerin ellerinde tevzi tabakları, kucakları etmek sepetleri:

-Daha isteyen var mı?

nidasıyla masa masa, bölük bölük dolaşırlardı. Senenin dört mevsimine mahsus olan yemeklerin, tatlıların, yemişlerin envayıyla beslenirdik.

-Mektepte sizin için her şey vardır. İzin günleri avdetinizde hiçbir şey getirmek, hatta hariçten bir tabaka kağıt bile memnûdur. Tenbihatı hâlâ kulağımdadır.

Arz-ı şükran u mahamedet zeria-i nimet-şinasânesi ile yazdığım şu satırlarla da tekrar ederim ki milletin evladına yedirdiği kuru etmek bile yağlı ballı çöreklerden, mevâdd-ı gıdaiyesi dünyaca müselleme yemeklerden daha besleyici, daha faidelidir. Binaenaleyh mekteplere devam edip de fakr-ı hâl ilcaatı ile gıdasız kalmakta olan evlad-ı vatana yiyecek tedarik etmeği cümlemiz boynumuzun borcu bilmeliyiz.

Mektebin her iki alt kat divanhanesine giden büyük merdivenli kapılarından girilince:

Bir hasene ile gelen, bir öyle on misli haseneye nail olur. Meâl-i insaniyetkârânesini muhattar iki levha-i garrâ nazar-ı itibara çarpar ki zamanımızda bu iki levha bu türlü bir ecir ve sevabı yüz misline iblağ ettiğini, **gıdasız çocuklar** mesele-i mühimmesini meydana çıkaran erbab-ı fütüvvete manen tebşir eder.

Evvelemirde muhterem Himâye-i etfâl ve Hilal-i Ahmer Cemiyetleri bu beşaret-i uzmâ ile mübeşşerdir. Böyle bir maksad-ı milliyeyi tatmin için bezli mürüvvet edecekler de bu tebşirden aynen ve tamamen hissedardır. Çocuklarımızı

vatana layık hıdemât-ı mustahsene ifasına hazırlamak için onları beslemek, yaşatmak, onları vatanî bir gıda olan himaye ve sıyânet gibi hissiyât-ı insaniyeyi gösterir müessir-i mebrure karşısında bulundurmak elzemdir.

S.6 s.14-16 Ahmed Rasim

İKİ YAŞINDAN ALTISINA KADAR ÇOCUKLARIN TERBİYE-İ BEDENİYESİ

Kindergartenlar – Çocuk Oyuncakları – Çocuklarda Ceht – Fiil-i Teneffüs –
Terbiyede Gaye – Mini Minilerde Disiplin – Cahil Mürebbiyeler

Avrupa ve Amerika'da iki üç yaşından itibaren içtimaî müesseseler sırasına geçen çocuk bahçeleri **kindergarten**lerde terbiye görüyorlar. Alman pedagogu **Frobel**'in bundan seksen sene evvel teessüs ettiği çocuk bahçeleri bu son elli sene zarfında ilk mekteplere tekaddüm eden ciddi ve samimi bir aile ocağı hâlini aldı. Frobel bu çocuk yuvasını teessüs etmekle cemiyet-i beşeriyenin nüvesi olan ilk çocukluk hayatının ruhî ve bedenî ihtiyaçlarını temin etti. Onun himmetiyle küçük dimağlar büyük yorgunluklardan kurtarıldı. Yine onun himmetiyle oyunun bir terbiye vasıtası olduğu anlaşıldı. Bu şefkat yurtları teessüs ettikten sonradır ki dört beş yaşında çocuklara kargacık burgacık yazılar ezberletmekten vazgeçildi. Kindergartenlerde bu mini mini yavrucaklarla kitapla, defterle, sıra ile, kürsü ile, kara tahta ile karşılaştırmadılar. Orası bir dershaneden ziyade oyuncak odasıdır. Dairen mâdâr raflarda çocukların merak ve zevkini okşayacak her şey vardır. Muhtelif mikyasta balmumdan, alçıdan, tahtadan, mukavvadan, tenekeden küçücük evler, oda takımları, mutfak edevatı, trampetler, ziraat aletleri, şimendiferler, elektrikli tramvaylar, atlı arabalar, teyyareler, askerler, hayvanat-ı ehliye ve vahşiye numûneleri, otomobiller, rengarenk toplar... ilh çocuklar bu oyuncakları alıyor, oynuyor çeviriyor, tetkik ediyor. Hakayık-ı eşya ile temas terbiye müesseselerinin en mühimidir. Dikkati, hafızayı terbiye eden, müşahedeyi tenbih eden, el ile tutulan, gözle görülen maddelerdir. Bu eğlenceli salonlarda çocuklar gördükleri şeyler hakkında umumî bir fikir ediniyor, diğer bir salonda piyanonun veya kemanın refakatiyle basit şarkılar söylüyorlar, rondlar yapıyorlar, üçüncü bir salonda veya gölgelikli bir bahçede oyun oynuyor ve jimnastik yapıyorlar.

Dünyanın her tarafında bu kindergartenlar büyük bir ehemmiyet almıştır. Paris'te, Londra'da, Berlin'de, Viyana'da, Bükreş'te yüzlercesine tesadüf ettik. 1825'te Macaristan'da Kont Etyen Zıçninin yeni bir Macaristan vücuda getirmek mefkûresiyle başlayan ıslahat programının hutut-u esasiyesi meyanında çocuk bahçeleri ehemmiyetli bir fasıl teşkil ediyor. Ne yazık ki biz henüz bu müesseselerin

yeni Türkiye için nasıl hayati bir mesele olduğunu hakkıyla takdir edemiyoruz. Ümidimiz kavidir ve çocuğun içtimaî kuvveti takdir edildikçe onun ihtiyaçları düşünülecek, Anadolu'nun her köşesinde şefkat yuvaları vücuda gelecektir. Bu yuvalar meydana gelinceye kadar biz iki yaşından itibaren çocukların bedenî terbiyeleri hakkında bazı tavsiyelerde bulunacağız. Çocuklarıyla meşgul olmaktan zevk alan ebeveyne bu suretle yardım etmiş olacağız.

İkisinden altısına kadar çocukların sporcu veya dansçı olması matlup değildir. Maksat onların ciğerlerini, uzuvlarını biraz takviye etmek ve onları büyüklerinin yedi vesayetinden kotaran bir müstakil insan yapmaktır. Bazı tabii ve eğlenceli mumareselerle onları becerikli, müteşebbis ve afiyetli bir hâle koymaktır. Böyle bir terbiye onları adale ve iradelerine hakim kılar.

Bütün bu öğretmek istediğimiz bazı şeylerde oyuncaklar, çenberler, toplar, ipler, halkalar gibi alet ve edevata lüzum vardır. Kuru kuruya veya taklidî bir surette yapılan oyunlardan büyük faide beklememelidir. Elllerinde değnek olmadığı halde vurma taklidi yapanın veya mania yok iken varmış farz edip atlamanın hem zevki yoktur hem de bizim için kontrolü mümkün değildir. Vesaitin mebzuliyeti çocukların şevkini artırır. Yalnız çocuklar müşkilâtla tedricen karşılaştırılmalıdır. Bilhassa üç yaşındaki çocuklarda kuvvetten ziyade maharete kıymet vermeli, çocukları fazla yormaktan da sakınmalıdır.

Çocuklar gıda kadar harekete muhtaçtırlar. İkisi de kendilerine lazımdır. Hareket hayatın ilk tezahüratı, faaliyetin ilk şekilleridir. Çocuk bir cehd-i dimağı sarf ettiği zaman bile sakin duramaz. Ellerini ayaklarını oynatır, yüzünü buruşturur. Pek çoğu bir şey kaldırırken dilini çıkarır. Ancak fevkalâde dikkat ve alâka ile bir şey dinler ise, mesela, kendilerine bir masal anlattıkları zaman bir iki dakika bîhareket dururlar o zaman dikkat edilirse görülür ki hemen hemen nefes bile almazlar. Fakat bu müstesna bir hâldir. Çocuğu neşeyâb etmek istersek onu harekete sevk etmeliyiz, hatta kendisine vereceğimiz çukulata bile onu oyun kadar zevkyab etmez. Tecrübe için elinize biraz alçı veya balmumu alınız ve onunla herhangi bir şekil yapmak isteyiniz, göreceksiniz ki çocuk atılacak, bana ver, bana ver ben yapayım! Diyecektir. Ne gösterseniz mutlaka sonunu beklemeden derhal yapmaya kalkarlar. Daima harekete müheyyadırlar. Hatta yarışa kalksanız hâline bakmadan sizi geçmek isterler. İşte asıl müşkil olan bu harekete teşne olan makineyi hüsn-i suretle işletmeyi.

bilmektir. Terbiye-i bedeniye bize bu hareketlerin hangi nevi ve miktarı çocuklara bir faide temin eder, hangi şekil zarar verir? onu öğretir. İki üç yaşındaki çocukların bizi en çok işgal edeceği uzvu adalelerinden kemiklerinden evvel ciğerleridir. Bütün insanların birer teneffüs cihazı vardır. Fakat layıkıyla nefes almayı bilenler parmakla gösterilecek kadar azdır. Hepimiz de fena itiyatların zebunuyuz. Geniş ve derin nefes almasını bilmeyiz. Hayatla başlayan ve ölümle biten fiili teneffüsü daha pek küçük yaşta iyi terbiye etmek lazımdır. William James der ki “Terbiyecinin vazifesi çocukları hayatlarında faydeli olan birtakım itiyatlarla techiz etmektir.” Filhakika terbiyenin gayesi iyi itiyatlar vermektir. Acaba sıhhat, zeka, nefese hakimiyet nokta-i nazarından ciğerleri temiz hava ile tegaddiye alıştırmaktan daha müessir ne olabilir?

Çocukların pek küçük yaşta uzviyyeti disipline alıştırılırsa büyüdükleri zaman her bir azaları kendi vazifesini hakkıyla ifa eder. Bilhassa uzuvlar pek küçük yaşta bu terbiyeyi almalıdır. Filhakika disiplin her ne şekilde olursa olsun bir cehdi istilzam ettiği için küçük çocuklara bunun tatbikatında birtakım mahzurlar tahayyül eden pedagoglar eksik değildir. Fakat acaba mini miniler bu cehde bigane midirler? Ayakta durmak, yürümek, söz söylemek için onlar ne büyük cehtler sarf ederler? Bir adım atabilmek veya bir kelime telaffuz etmek için yavru ne güçlükler çeker. Çocuk cehtten kaçmaz, hatta diyebilirim ki çocuk müşkilü iktiham için cehdi sever. Çok kere görmüyor muyuz iki yaşında yavrumuz kendi kadar bir yastığı yakalayıp kaldırmak ister ve biz muhalefet etmezsek, en ağır şeyleri taşımağa yeltenir. Dört beş yaşına geldikleri zaman onlara atlamak için gereceğiniz bir ipi daima daha yükseğe kaldırmanızı isterler. Bundan anlıyoruz ki çocuklarda ceht zevki vardır. Yenecek zorluk ararlar. İşte cidal-i hayatın başlangıcı olan bu arzuyu idare etmek, onlara itiyatlar vermek, onların karakterinin salim bir şekilde teşekkülünü temin etmek için yegane vasıta oyun ve jimnastiktir.

Şimdi muallimin bütün bilgisi, bütün mahareti çocuğa iyi itiyatlar verecek en mühim amildir. Çocuk doğru durmayı, doğru yürümeyi, koşmayı, atlamayı, ayaklarını ellerini suhuletle kullanmayı, sürat ve çalaki ile hareket etmeyi, muntazam iş görmeyi, kolay kavramayı, dikkat etmeyi, hatırda tutmayı, nizama riayet etmeyi, söz dinlemeği, iyi geçinmeyi, akranlarından geri kalmamayı, çalışkan vazifeşinas, becerikli, haluk, müteşebbis olmayı hep oyunla ve musiki ile yapılan mümâreselerle öğrenir. Mürebbiye vazifesini müdrik olmazsa bu faaliyet-i bedeniye çocuğa

imtizaçsız, serkeş, kanun-şiken, hodpesent bir hâle koyabilir. Demek hareket çok faydeli, çok rehakâr olduğu halde nevini ve miktarını tayin etmesini bilmeyen cahil ellerde muzır bir şekil alabilir.

Gerek oyun gerekse jimnastiğin mahiyetindeki faaliyetlerde çocukların çehrelerinde taab alameti görülünce derhal oyunu bitirmeli. Üç dört yaşındakileri bir çeyrek, daha büyükleri yirmi dakikadan fazla yormamalı. On dakikalık bir oyunu müteakip dinlenmek lazım geldiği zaman çocukları oturtmak caiz değildir. Yine hareketle dinlendirmeli. Mesela piyano veya keman sesiyle veya şarkı söylenerek yürüyüşe geçmeli, üç dört yaşındaki çocukları bir iki diye sayı sayarak yürütmek doğru bir şey değildir. Bu yürüyüşler şekilden şekle sokulabilir. En önde giden muallim veya mürebbi ne yaparsa küçükler onu taklit ederler. Ayağını vurarak yürür, adımlarını büyütür, gayet küçük adımlarla yürür. Ellerini başının üstüne koyarak topuklarını kaldırır, gayet sessiz yürür, şimendifer gibi süratle küçük adımlarla ilerler, koşar adımla yürür, yilankavi şekiller yapar, birden geri döner yürür. Dört ayak tavşan gibi atlayarak veya kuzu gibi emekleyerek yürür, el ele tutarak bir halka teşkil eder, bir sağa, bir sola koşarak yürürler. Ortaya toplanıp açılırlar. Bu muhtelif şekillerde yürüyüşler mini, minileri fevkalâde zevkyab eder. Ondan sonra dinlendirici ve dikkati terbiye eden bir oyun yapılır. Ortaya yere bir sepet veya leğen konur, çocuklar onun etrafında halka olurlar her birine birer küçük lastik top verilir ve leğene hangisi kondurabilirse taltif edilir. Bu suretle tahmin-i mesafeye alıştırlırlar. Gözleri bağlanarak dikkati terbiye eden oyunlar yapılır. Bir ayak üzerinde muvazene oyunları yapılır.

Hepsi birden bağırtılır, muallim veya mürebbiyenin düdük sesiyle veya ellerini çırpmasıyla bir anda susturulurlar. Hepsi bir ağızdan kahkaha ile gülerken yine düdük sesiyle bir anda susmaya alıştırlırlar. Bu tecrübelerde muvaffakiyet hasıl olduktan sonra hepsi birden koşturulur ve dört beş adım sonra bir anda düdük sesiyle durdurulurlar. Bu tecrübeler pek az zaman içinde çocuklarda iradelerine hakim olmak kudretini tenmiye eder. Ve disiplinle alışırlar. Karşılıklı iki sıra dizilirler. Ve birbirlerinin aralarından koşarak geçecekleri ve birbirlerine çarpmayacakları ihtar edilir. Bir işaretle hepsi koşturulurlar. Zemin tahta veya asfalt ise tebeşirle çizgiler çizilir ve hepsi bir sıra dizilerek keman veya trampet sesiyle bu çizgiler üzerinden yürütülürler. Bazen iki muvazi çizilerek bunun arası bir nehir farz edilerek çocuklar

üzerinden atlatılır. Bazen küçük manialar konur ve onların üzerinden atlatılır ve atladıkları zaman ayaklarının ucuna düşecekleri, dizlerini esnetecekleri ta'lim edilir.

En ziyade dikkat edilmesi lazım olan cihet çocuklara yaşlarıyla, idraklarıyla mütenasip şeyler öğretmektir. Üç dört yaşında yavrulara foktrod öğretmek veya beş yaşında çocuğu futbola teşvik etmek, onların hayatına zehir katmaktan başka bir şey değildir. İnsanlar öteden beri harikuladeliklere meyyal olduklarından küçük yaşta çocukların büyük iş görmelerini hayret ve memnuniyetle karşılaşırlar. Bizi memnun eden bu gibi hâller çok kere çocukların ahlakını, zekasını ve bedenini zedeler. Vaktinden evvel yetiştirmek sevdasıyla sekiz yaşında çocuklarına sekiz lisan öğretmeğe kalkan nice mecnun babalar tanıdık ki dahi yapmak istediği evladını nihayet aptal edip çıkmıştırlar. Hareket de gıda gibi lüzumundan fazla verilirse çocukları mide fesadına uğratar. Çocuk mütemadiyen ister, aklından ziyade hissine tabi olduğu için kendi hoşuna giden şeyleri daha çok ister. Ona lüzumu kadarını verecek biziz. Fikrini fazla zorlarsak serserem, bedeni fazla zorlarsak hasta ederiz. En büyük mürebbi, çocuğun ihtiyacının derecesini takdir eden ve ona fikrî ve bedenî gıdasını yoluyla verendir.

KİMSESİZLER YUVASI

-Muhterem Ragıp Nureddin'e-

Kar, fırtına, soğuk.... bu kelimelerin dehşetini zavallı Salim kadar iyi bilen, bunların ne kadar korkunç olduklarını onun kadar iyi hissetmiş olan bir kimse yoktu. Zavallı yavru, iki günden beri yağın altında titriyor, inliyordu. Fakat zavallının titrediğini gören bir göz, iniltilerini duyan bir kulak bulunmuyordu. Kalın paltoların altında gülerken zevkle dolaşan insanlar bu zavallıyı göremiyorlardı. Yalnız kahkahalarını yükselterek ilerliyorlardı.

Karanlık tamamıyla basmıştı. Sokağın üzerindeki beyaz kar tabakaları, gecenin karanlığını kısmen gideriyordu. Zavallı Salim, bol sarı ışıkların süzülmediği pencereye bakıyor, havada muhtelif daireler resmederek yükselen ocak dumanlarını içini çekerek seyrediyordu. Bedbaht yavrunun muhayyilesinde mazi, bütün kuvvetiyle yaşamaya başlamıştı. Onun da sıcak bir odası, küçük bir yatağı, kendisini seven bir ailesi vardı. Babasını iyice hatırlıyordu. Otuz beşlik bir genç olan babasının, haki elbisesini, üç yıldızlı yakasını gözünün önünde tecessüm ettirebiliyordu. Çok zaman babası onu kucağına alıyor, okşuyor, onun küçük kalbine zevk ve neşe serpmeye çalışıyordu. Fakat bir gün, bu güzel elbiseli, sevimli bakışlı baba kayboldu.. O, bu evden ayrılmıştı. Fakat nereye gitmişti? Annesi Salim'in sorduğu suallere:

-Baban memleketi kurtarmağa gitti..."cevabını veriyordu.

Memleket ... Bu kelime, Salim'e babasından çok tesir ediyor, henüz güzelliğini, kıymetini layıkıyla bilmediği bu meçhul sevgili için, onun da mini mini ruhu titriyordu.. Bu kelimenin içindeki güzellikleri, kıymetli bir asker evladı daha çabuk ve daha kolaylıkla hissediyordu... Memleket... Bunun karşısında her muhabbet eriyor, her zevk sönüyor... Bu büyük düşüncenin önünde bütün emeller, muhabbetler mevkilerini terk ediyordu. Senelerce beklediler.. Bu meçhul sevgiliyi kurtarmağa giden baba bir daha dönmedi.. Onun Sakarya kenarlarında Türk bayrağını dikerken, hayattan uzaklaştığını Salim'e söylediler...

Küçük bir evde, mini mini bir odada annesiyle geçen hayatı da fena değildi. Yine yatacak bir şilte, içecek bir çorba bulunuyordu. Fakat bir gün bu zavallı anne öksürmeğe başladı, inledi... Sesi çıkmıyordu... Gün geçtikçe kuvvetten kesildi, eriyen

bu zavallı kadın aylarca yataktan çıkamadı. Eşyalar satılıyor, doktorlar geliyor, ilaçlar yaptırılıyor, fakat bu biçare anne hastalıktan kurtarılamıyordu.. Salim sekiz yaşında iken, annesi ölümün kucağına atıldı. Boş bir sandık, küçük bir şilte ile kimsesiz kalan bu yavru, artık açlık ve yoksullukla çarpışıyordu. Onun imdadına yetişen tek bir nokta vardı: Dilenmek... O, her sabah neşeli tebessümler dağıtarak, mekteplerine koşuşan yavruya gıpta ile bakıyordu; daha doğrusu haset ediyordu. Onun bütün emeli ve arzusu, bir gün babası gibi zabıt olmak değil miydi?

Dilencilik ne kadar güçtü... Uzattığı el, çok zaman boş dönüyordu. İnsanların kalbine merhamet hislerini aşılacak müşkildü. Kuru bir ekmek alabildiği gün, Salim kendisini dünyanın en bahtiyar ve mesud insanı addediyordu.

Bunları düşünerek ilerleyen Salim, daha fazla yürüyemeyeceğini anladı. Büyük bir evin önünde yıkıldı. Kaldı.

*

* *

Salim gözlerini açtığı zaman kendisini, güzel bir karyolanın içerisinde buldu. Yanı başında duran bir kadın ona süt veriyor, okşuyordu. Salim'in gözleri, bu kadının gözlerine tesadüf etti. Zavallı yavrucak, babası ve annesi öldükten sonra, ilk defa iyilik ve müşfik bir nazarla karşılaşılıyordu. Kendi kendine düşünüyordu: "demek ki bana bir anne gibi bakacak, benimle meşgul olacak merhametli insanlar da var..." diyordu. Salim, neşelendi. Senelerden beri simasını süslemeyen tebessümler, dudaklarına kondu. Baş ucunda duran kadın, onu okşayarak sordu:

-Ne istiyorsun güzel yavrum...?

-Neredeyim?

-Burası Himâye-i etfâl Şubesi... Senin gibi kimsesizler yuvası...

Pek erken olarak hayatın zulmüne uğrayan bu biçare yavrunun gözleri parıldadı. Salim, on yaşında vardı; aklı eriyordu. O, hayatla çarpışabilecek bir kuvveti kendisinde bulmuştu. Çünkü o, kendisine hakikî bir anne muhabbetiyle bakan insanlara tesadüf etmiş, kendisini büyütecek, küçükten beri derin bir muhabbetle bağlı bulunduğu memlekete babası gibi fedakâr bir zabıt olarak hediye edecek bir yuvaya kavuşmuştu...

Kadıköy: 2 Şubat 927

S. 6 s.27-28 Hikmet Şevki

ÇOCUKLARA YAZI OYUNU

Bu oyun gayet eğlenceli ve faidelidir. Muhterem muallimlerimizle ebeveynlere tavsiye ederiz. Çocuklar aşağıda gösterilen tarzda dururlar. İki den başlar, dörde sekize ve ilh çıkar.

Kara Tahta

Çocuklar

-
-
-

Çocuklar

- *
- *
- *

Muallim veya ebeveyn

İdare eden

Çocuklar kara tahtanın önünde bu vaziyette durduktan sonra muallim veya oyunu idare eden, sağ veya solda duranlardan birincisine kumanda verir. Her iki tarafta da yalnız birer tebeşir vardır. Kumandayı alan çocuk derhal koşar, kara tahtanın noktalı tarafına bir kelime yazar, hemen döner aynı süratle yerine gelip yüzünü tahtaya çevirir çevirmez, rakip tarafın birinci çocuğu aynı süratle gider o kelimenin yanına diğ er uygun kelimeyi yazar. Döner, asli vaziyetini alır almaz, sağ tarafın ikinci, sonra sol tarafın ikinci ve sağ tarafın üçüncü, sol tarafın böylece ilk yazılan tek kelimed en bir cümle teşkil etmeğe çalışırlar. Eğer çocuklar biraz büyük iseler bu ilk kelimeyi mini mini bir hikaye, bir fikra şeklinde vücud a getirebilirler. Bir misal gösterelim. Sağdakilere 1, soldakilere 2 diyelim. İlk cümle: 1 Ahmed, 2 dün, 1 top, 2 oynar, 1 iken, 2 ayağını, 1 taşa, 2 çarpa, 1 caktı.. gibi.

Oyunu idare eden elindeki kağıda sağlı sollu duran çocukların aldıkları puanları kaydeder. Muvafık kelimeyi yazan tarafa bir zaid ve yazamazsa bir nakıs işareti yapar. Cümle veya fikra bittikten sonra her iki taraf kaç zaid ve nakıs almıştır hesap ve tarh edildikten sonra zaidleri fazla olan taraf oyunu kazanır.

Yazılan şey eğer doğru ise hakem doğrudur der, yanlış ise yanlıştır, mana çıkmadı, şu tarzda olmalıydı diye tashih eder ve doğrusunu tahtaya yazar.

S.6 s.29 İsimsiz

OSMAN İLİNDEN İLTİFAT VE MALÛMÂT

Bir Kârîmizin Gönderdiği Mektup:

Vatanımızda bir çocuk dünyası yaratacağına emin bulunduğum mecmuanızı mütalaa eden her zat bilaistisna derin bir memnuniyet göstermekten kendilerini alamamaktadırlar.

Mecmuanızın buraya gelen miktarı pek mahdut olduğu halde pek çok okuyucusu olduğuna emin olunuz. Bir diğerinin vuruduna kadar elden ele evden eve dolaşiyor. Hatta çocuklar bile mecmua ile meşguldür.

Geçen cuma günü istasyona gidiyordum. Yolda çocukların müctemian oynadıkları nazar-ı dikkatimi celb etti.

Esasen nerede bir veya birkaç çocuk görsem uzaktan yakından kendileriyle meşgul olmak adetimdir. Bu adetime kasabanın çocuklarının ekserisi vakıftır. Yanlarına yaklaştım. Beni bir alışkanlıkla karşıladılar. Baktım, ellerinde iki üç kağıda istinsah edilmiş şimendifer oyunu vardı. Ve çoğu ezberden biliyorlar ve tatbike uğraşıyorlardı. Takdir ve teşvik ettim. Hatta beraberce tatbike bile uğraştık. Fakat çocuklardan bazıları oyunun bir noktasına itiraz ettiler. Her istasyona uğruyoruz da Osmanili istasyonuna uğramadan nasıl geçeceğiz? diyorlar.

Bilecik'te ipek için değil Bufa'da yemek için kalalım. Orada eskiden ipek varmış; şimdi yoktur. Hâlbuki biz kendi ellerimizle çektiğimiz ipekten bahsetmeden geçemeyiz, dediler. Bizim Osmanili istasyonunda da inelim demir köprüler fabrikasını, ipek fabrikasını gezelim. Her sene vagon vagon yüklediğiniz altın gibi tütünlerimizden oyunumuzda da vagonumuza doldurup öyle hareket edelim diyorlar. [*]

Fırsat bulmuş iken biraz da Osmanili Himâye-i etfâl'inden bahsedeyim. Cemiyetimizin kazada yüze yakın aza-i muavenesi vardır. Geçen seneden beri erkek ve kız çocuklara elli kadar izci ve mektep elbisesi yapılmış ve altmış çocuğa kitap alınmış ve birkaç çocuğun iaşelerine muavenet edilmiştir.

Bir adet hariston çorap makinesi ve yirmi beş okka ipeklik mübayea edilmiştir. Şehit çocuklarından birkaçına bu sanat öğretilerek Himâye-i etfâl namına esnafa satıp temettuunu irad etmek ve muhtac-ı muavenet olanlara meccanen çorap vermek emelindedir.

Geçenlerde İstanbul'dan geçerken kasabamıza uğrayan "edeb-i sahne" heyetine Himâye-i Etfâl namına bir temsil verdirilmiş ve çocukların mefkûre vesair hususattaki azami istifadeleri nazar-ı dikkatte tutulmuştur. Hasılat safiyesinden de beş on çocuğa daha elbise tedariki temin edilmiştir. Himâye-i Etfâl'in faaliyetine mümkün mertebe muavenet buyuranlar meyanında bilhassa Kaymakam Şakir Bey şayan-ı tezkâr ve tevkirdir. Çocukçuluk hakkındaki mefkûrenin neşr ve ta'miminde sevgili mecmuamıza muvaffakiyetler dileriz.

[*] Hakkınız var, o manzumeyi arzu ettiğiniz şekilde tashih edeceğiz. (mecmua)

S.6 s.30 A(yn). Nuri

İNSANLIK

-Balyanın Tathirhanesinden Mülhem-

Başını kaldır

Bak nasıl

Galdır, galdır...

Muttasıl

Gün işler, gece işler,

Kocaman

Bir insan

Başı kadar

Taşları dişler.

O koca taşlar

Ufalır, ufalır,

Kum olur;

Makine

Canavar gibi solur.

İnsan da

Bu taş gibidir;

Hayat makinesinde

Öyle erir.

Fakat

O taşlar nasıl kurşun,

Gümüş, altın

Oluyorsa,

İnsanda

Uzun, uzun

Kışın, yazın

Çalışır,

Didinir;

Düşer kalkar,

Nihayet bir gün

İyiliği anlar,
Güzelliği anlar.
Doğruluğu anlar.
Nihayet bir düzgün
Yolda
İnsanlığı edinir.

S.7 s.42 Kazım Nami

KIZ ÇOCUKLARIN JİMNASTİK ELBİSELERİ VE GEÇİRDİĞİ İLK DEVİRLER

Cehl ve taassub; her işte daima mazarratı ve kötülüğü muhafaza, faideyi ve iyiliği reddetmiştir.

Her memlekette, her millette fenalığı idame etmek isteyen fikirler vardır. Fakat zaman onları süratle bertaraf eder.

Kurun-u evvelde erkek çocukları kadar kız çocuklarının jimnastiklerine itina eden Yunanistan'da kızlar da erkekler gibi yarı çıplak ta'lim ederlerdi. Kurun-u vusta kadınlığı tedricen esarete soktuğu zaman artık kadın jimnastiği mevzu bahis bile olamıyordu. 18. asırda kız çocuklarının jimnastiği tasavvur edildiği zaman pek çok aleyhtarları kızların kapalı bir yerde alelade kostümlerle yaptıkları bedenî idman hareketlerini tenkit etmişler, hatta bunu muğayir-i edeb ve namus addetmişlerdi.

18. asırda "Yan" kız çocuklarında jimnastik yapmaları esasını kabul ettiği zaman kızlara giydirdiği kısa etekli elbiselerin altına bir de pantolon ilave etmek mecburiyetinde kalmıştı.

Harb-i umumîden evvel Avrupa'da kız mekteplerinde jimnastik taammüm etmiş ve artık açık sahalara çıkmıştı. Fakat yine elbise, sıhî bir jimnastiğin icab ettirdiği tekamül derecesini buldu denilemezdi.

Bugün Avrupa bütün eski zihniyetleri yıkmış ve kız çocuklarına da erkekler gibi kısa bir pantolon ve kolsuz bir gömlekle terbiye-i bedeniye hareketi yaptıрмаğa başlamışlardır.

Resimlerimiz Ludwig Werner'in (1794-1866) tasavvur ettiği hareket-i bedeniye, Yan jimnastiğini harb-i umumîden evvel ve sonraki kız jimnastiklerini göstermektedir.

Berlin civarında Şempandave'de Jimnastik Mektebi'nin yaptığı bir müsamerede terbiye-i bedeniyenin tekamülünü gösteren bir rondun fotoğraflarıdır ki aşağı yukarı kız jimnastiklerinin ve elbiselerinin 100-150 senelik safahatını göstermektedir.

Bu satırları yazarken on beş sene kadar evvel Selim Sırrı Bey'in ilk kızlara terbiye-i bedeniye dersi verdiği zaman yapılan dedikoduları ve bugün İstanbul'daki terbiye-i bedeniye kursunu hatırladık. Türk, Avrupa'nın yüz sene geçtiği yolları

bugün artık ahâd hanesiyle ifade edilen seneleri hatta aylar içinde uçmaktadır. Sıhhat ve neşesini, istikbalini medyun olduğu inkılabımızı yaratanlara Türk çocuğu nasıl minnettar olmasın.

Kız Çocuklarının Son Devirlere Ait İki Türlü Jimnastik Elbiseleri

İlim ve inkılap; her işte daima müfidi ve güzeli seçmiş, muzırını ve fenayı atmıştır.

Sıhhat, irfan, terakki ve medeniyet müesseselerinde kız ve erkek çocukları ayırmak milleti ikiye bölmek demektir.

S.8 s.2-3 İsimsiz

BEBEĞE NİNNİ

-Malum ninni makamında-

Ninni meleğim ninni!

Sever misin anneni?

Ben çok severim seni

Ninni bebeğim ninni!

E .. e.. e.. e!..

Büyüyünce bebeğim

Mektebe göndereyim,

Onun olsun her şeyim

Ninni bebeğim ninni!

E .. e.. e.. e!..

Mektebine gidiği

Öğretecek her işi,

Hem biçiyi, dikiği,

Ninni bebeğim ninni!

E .. e.. e.. e!..

Sus yavrum kes sesini!

Çok severim ben seni

Sonra belle dersini

Ninni bebeğim ninni!

VATAN KIZI

Beste: Mühendis Halis

Artık açıldı kara bahtımız

Vatan kızları bahtiyar olsun!

Şan ve şereftir bizim tahtımız,

Cihan tarihi haberdar olsun

Nakarat

Biz Türk kızımız, vatan kızımız,

Cumhuriyetin tâk yıldızımız.

Vatan ufkunda akşam olunca

Bizim nurumuz saadet saçsın

Baba yurtları çocuk dolunca

İstikbal bize kucaklar açsın.

Nakarat

Biz Türk kızımız, vatan kızımız,

Cumhuriyetin tâk yıldızımız.

Aziz vatanda cehli savurduk

Kara geceler erdi sabaha.

Kızlar, erkekler kalktık yürüdük

Bir yol açıldı ilme, felaha.

Nakarat

Biz Türk kızımız, vatan kızımız,

Cumhuriyetin tâk yıldızımız.

MERDİVEN

Bu sabah erken erken,
Haylazca koşa koşa,
Merdivenden inerken
Ayağım kaydı boşa,

Pat! Diye düştüm yere
Her yanım oldu bere.

Ağladım avaz avaz,
Başım kolum sarıldı,
“Seni gidi yaramaz!”
Diye annem darıldı.

Şu hâlime bir bakın!
Koşmayın siz de sakın!

S.8 s.28 İsimsiz

SAKARYA

Ne sandılar?. Türk süngüsü parıldar ya!
 Türk kalbinde güneş mi var? Güneş var ya!
 Elbette bu su kan köpürür, kan akar ya!
 Onun adı: Türk yurdunda Türk Sakarya..

Bu sahiller: “yirmi üç gün sahilleri.”
 Bu sahiller kızıl düğün sahilleri..
 Düşmanlara ölüm, sükun sahilleri
 Onun adı: Türk yurdunda Türk Sakarya.

Yürü asker! Yürü zabıt! Yürü tarih!
 Ufukları zaferinle bürü tarih!
 Zalimleri eze eze sürü tarih;
 Onun adı: Türk yurdunda Türk Sakarya.

Polveristar Malta, 338

S.8 s.29 A(elif) K. (kef)

, DÜĞÜN GÜNÜ

Bu gelen **çocuk düğünü** ile beraber **çocuk günü**, çünkü bugünü saran hâle-i izz u şeref, bilhassa vatan yavruları için bir kımât-ı himayet olmuş, bîkes, öksüz, yetim severleri vatan-ı istiklalın bilhassa muazzeziyet ve müşerrefiyeti bereketiyle ortadan kalkarak günün büyüklüğü, mukaddesiyeti içinde bu yavruların sığınacak, rahm ve şefkat görececek hakikî kucaklar açılmış terbiye ve ta'lim bucakları te'sis olunarak bilfiil analık, babalık mürüvvetinin âsârı ibraz ve ispat edilmeğe başlanmıştır. Bir halde ki bu emr-i mebrurada vatan, ana, baba **Himâye-i Etfâl Cemiyeti** muhteremesi de dayı, lal, sıfat-ı kaşifesiyle tahayyüz ve temeyyüz eylemişlerdir. Böyle bir gün ise düğünsüz olmaz. Cümlemiz bu düğüne davetliyiz. Türk ananat-ı içtimaiyesinde ise düğüne hediyesiz gidilmez. Bu Türklükte kadim, kadim olduğu kadar fezail-i ahlakiyesi meyanında birleşip kalmış vacibül ittihaz bir itiyat da atalarımızdan, dedelerimizden kalma mekarim-i haslet cümlesinden biridir. Türk istiklalini kurtaracak kudreti, bu nevi mekâr im ve hasenatın izhar ve iblağı kuvvetiyle iktisap edegelmiştir.

Kim ne derse desin Türk âlftır, evlat düşkünüdür, aile muhabbeti ile son dereceye kadar mütehassistir. Yurdunun, vatan yavrularının nur-ı enzârıyla aydınlanmasından hissedar-ı saadettir.

Cemiyet bu düğün gününü 23 Nisan gibi eyyam-ı bahardan eyyam-ı milliyeden birine nispet etmekle neşvü nema, feyz ve itilaya namzet olan yavrularımızın ruhlarını tatmin emelinde bulunmuştur. Her emel ki müstakbeli istihdaf eder, hıdamat-ı vataniyenin en ziyade hayırlı, en esaslı envaindandır. Bu sebeple düğün techizatı da teşhire ve inzar-ı med'uvvine yani bizlere göstermeğe özenmiştir. (Ankara)da bina ettiği çocuk sarayının kapılarını ardına kadar açmış, teşkilat namına memleket dahilinde vücuda getirdiği 318, haricinde bais olduğu 34 şubesini davetli kabulüne müheyya olduğunu haber alıyoruz ki bu sene **seksen dört bin yetmiş altı** vatan yavrusu bizi karşılayacaktır. Oh! Bugünün ne masum, ne müntehab okuyucuları var!

Bir sene zarfında (3110) kat elbise

“ “ (2257) çift ayakkabı

“ “ (1616) kat çamaşır

“ “ (8054) adet mektep kitabı

almış bunları:

23,941 okka taze, 158,401 şişe muakkam, 580 kutu mütekasif süt, 3989 paket pirinç, 2,083 paket fosfatin yedirmiş.

Bunlar için:

736 paket muhtelif erzaktan maad

20,700 adet kitap ve levha

29,664 adet mecmua

tevzi etmiş, bu çocuklardan:

10782 tanesini doktorlara muayene ve tedavi ettirmiş.

Anlaşıyor ki bu sa'yi hamiyetmendane ne derecede inkişaf ettirmiş memleket için o mertebede hayır var.

Keza anlaşılıyor ki el birliği ile böyle bir hayır ve haseneyi tevsi' etmek icabat-ı hamiyet ve insaniyettir. Binaenaleyh cümlemizin boynuna düşen borç, yavrularımızı infak ve ilbasa, ta'lim ve terbiyeye, millî, vatanî bir gayret ile millet babalığını , vatan analığını en bala mertebeye is'ada çalışmaktır. Böyle bir düğünde, verecek hiçbir şeyi olmayan bile eski sözlerimizden, fakat hayır-endişane sözlerimizden **çeşmeden su taşımak** ile me'cur olur.

SÜT KARDEŞİM

Çocukluğumda **Hasan** namında bir süt kardeşim var idi. İkimizde bir yaşta idik. O bana nispetle elli gün daha evvel dünyaya gelmiş idi. Ağabey idi ama ben ona nispetle daha vücutlu, daha biçimli, daha çevik, bhusus bembeyaz idim, o ise vücutça cılız, bacakları eğri, ayakları içeri içeri basar, badi badi yürür, hem de simsiyah idi. Hilkatte yek diğerine son derecede zıt birer neslin, fakat muşerette son derecede yek diğerine mürtebit, vefakâr birbirinden ayrılmaz iki kadının oğulları idik.

İkimiz de öksüz idik; babam beni otuz kırk günlük bırakmış, gitmiş, bir daha hanesine dönmemiş, onun babası zavallı iki aylık iken terk-i hayat etmiş, bir daha görünmemiş. Benim annem ile onun annesi kapı yoldaşı imişler. Benimkini Çerkistanda dayısı olacak mendebur çalmış, götürmüş, satmış, onunkini bir esirci Sudandan, afnûn kapmış götürmüş, satmış, bir tesadûf her ikisini de aynı efendiye mal etmiş, aynı konağa cariye vermiş, aynı terbiye, aynı nazar altında büyümüşler, annem konağın yukarı, onun annesi aşağı işlerinde pişmişler, günün birinde yek diğerinden üçer dörder ay fasıla ile azat olmuşlar. Benimkini sülehadan biri tezevvüc etmiş, onunkini yine kendi gibi siyahi bir zaptiye mülazımı almış, senesine varmadan doğmuşuz, doğduğumuzdan biraz sonra da öksüz kalmışız. İki kapı yoldaşı birleşmişler, tıpkı konaktaki vaziyetlerini almışlar, fakat benim annem, on umur idare ve tanzifesini, onun annesi de matbahı, çamaşırhaneyi üzerine almış, gül gibi geçinmeğe başlamışlar.

Bir odada idiler, beraber namaz kılar, bir seferde yerler, beraber hamd ve sena ederler, beraber bizi yürütürler, beraber bizi gözetirler, hep beraber bizi severler idi. Ölüm var ayrılık yok. İkisinin de ezber ettikleri hayat parolası bu idi.

Onun annesi benim anneme:

-Küçük

Benim annem onun annesine:

-Yumru!

Diye hitap ederdi. Ne olur bir kerecik olsun **efendimsiz** konuşsunlar!

-Küçük!

-Efendim

-Yumru neredesin?

-Aşağıdayım, efendim

Biz de onları takliden:

-Ağabey!

-Efendim

-Kardeşim!

-Efendim

Biz de hâlimize göre hayatın tıkrını yoluna koymuş idik. Sofrada beraber, odada beraber, yatakta beraber, bahçede beraber, oyunda beraber, sokakta beraber, giyinişte beraber, hasılı birer birader can beraber idik.

Hiçbir zaman aramızda renk ihtilafı olmamıştır. Ben ona kızarsam **yumruya**, o bana kızarsa **küçüke** şikayet ederdik. Ben **yumruya** ettim mi, annem beni, o beni anneme şikayet etti mi **yumru** onu azarlardı. Baktık ki ikisinden de vefa yok, aramızdan şikayet mürtefi' oldu. Kimseye derdimizi yanmayarak çekilir, konuşmazdık. Bunda da başımıza müşkil bir dert çıktı. Validem bir gün her ikimize birden:

-Kardeş kardeşe dargın olursa şeytan sevinirmiş!

Dedi. Onun annesi de:

-Hem sevinir hem de nispet verip eğlenirmiş!

Cümlesini ilave etti.

Düşündük, taşındık ki bu iki sözün ikisi de doğru! Dargın gezdik mi ne oyun var, ne salıncak, ne uçurtma.. bir can sıkıntısı, bir can sıkıntısı ki tarif olunmaz!.. Dargın bulunduk mu ikimizden biri ya bir bardak kırar, azar işitir, bahçede yalnız başına deli gibi koşarken kapanır, canı acır, yahud yüzü gözü berelenir, kimsenin karşısına çıkamaz olurdu.

Süt ağabeyim, siyahi idi ama, dargın da olsak, bensiz bir şey yemez idi. Verilen yemişi, yarıya böler, başını çevirmiş, suratını asmış olduğu halde yanıma gelir, bırakır, döner idi. Ben de böyle davranırdım.

Gözleri iri, beyazları süt gibi, idi. Sözüme bakar idi. Bu bakışında şimdi bile anlatamayacağım, bir mahzunluk var idi. Her ne zaman bana öyle baksa

-Ah! Ağabeyciğim!

Der barıştırdım. Bana pek dokunurdu. Gülümsedi mi yanakları –acaba annesinin yüzündeki mühevvit yarıklardan mı tevarüs etmiş idi?- çukur çukur olur, bir çukur da çenesinden belirirdi.

Birgün bahçede oynuyorduk. Bahçemiz şehzade kemerinin hizasında idi. Mevsim de bizim için **böğürtlen** mevsimi idi. Her biri kara çilek zannedilecek kadar olmuşlarını aşağıdan seyir ediyorduk. Bana kapının beri tarafındaki merdiveni göstererek dedi ki:

-Gel, merdiveni kemere dayayalım. Ben çıkar, toplarım...

-Olur!

İkimiz güç hâl ile merdiveni kemere kadar getirdik. Burası bir girinti teşkil ederdi. Getirdik ama merdiveni dikemiyorduk, kemerin duvarına dayayamıyorduk. Uğraşıyorduk. Merdiven kah sağa, kah sola meyil ediyor, beraberce yapışıp düz durdurmağa çalışıyorduk. En nihayet maksat hasıl oldu. Merdivenin son kademeleri böğürtlenlere yetişir, yetişmez bir halde idi. Ağabeyim, çarpık bacakları ile çıkmağa başladı. Fakat korkuyordu. Ben de korkmağa başladım. Ya kayarsa!..

Bu esnada idi ki:

-İn aşağı, seni böcek seni!

Bir ses,

-Seni bacaksız, kafir seni!

Diğer bir ses, aksetti. Ağabeyim paldır küldür merdiven ile beraber indi. Baş köşeye yığılı taş yığınına geldi. Yarıldı. Ağlamağa başladım. Bayıldı, ben dona kaldım.

Su içirdiler, melisa ruhu, çiçek suyu koklattılar. Başının yarığına kantron yağı koydular.

-Kefareti budur!

Diye tütsüler verdiler. Hiçbiri kâr etmedi. Gözlerini açamıyordu. Yarım saat sonra idi. Bir kere gözlerini açtı. O sevdiğim gülümsemesiyle beraber yalnız bana bakıp süzdü, yine kapadı. Hem de ebedîyyen...

O bakış, o gülümseyiş hâlâ karşımdadır!

DUA
Ya Rabbi!
Kalbimin
En derin
Yerinde
Işığın
Yanıyor,
Kalbim sana taşkın
Bir sevgiyle
İnanıyor.
Ya Rabbi!
Sen
Birsin,
Seversin
Birliği,
Ya Rabbi!
Verirsin
Birliğe dirliği
Ya Rabbi!
Sen
Beni
Birlikten
Ayırma;
Birliğe küseni
Lütfunla kayırma.

NAMUSLU OLUNUZ!

“Sevim” fakir bir kadının kızıydı; anası yaşayacak kadar bile kazanamıyordu; fakat pek geniş yürekli, çok namuslu idi.

Bir gün Sevim, evinin karşısında bir yumurta buldu. Aldı, koşarak annesine götürdü, sevinç içinde çırpınıyordu. Kızcağız: “Anneciğim, bak! Ne iyi işte çorbanın terbiyesine güzel bir yumurta.” Diye uzattı. Annesi “kızım, o bizim değildir, komşunundur; çünkü onun tavuğu vardır, gelip yumurtlayıvermiştir. Git yumurtayı ona götür, ver!” dedi.

Sevim, yumurtayı götürdü. Komşu, bundan pek hoşlandı ve dedi ki “ne kadar iyi... mini mini kızım, sen namuslu bir çocuksun. Yumurtayı alıyorum. Fakat herhalde seni sevindireceğim.”

İyi kalpli kadın, yumurtayı “kuluçka” bir tavuğun altına koydu. Üç hafta sonra küçük, güzel bir civciv meydana çıktı. Komşu kadın Sevim’i çağırdı:

“Al!dedi, şu civcivi sana veriyorum. Bu bana getirmiş olduğun yumurtadan çıktı.”

Sevim, şaşırды, alkışladı.. toplandı.. sevindi.. açık yürekli hanıma teşekkür etti ve soluğu anasının yanında aldı. Civcivi ona gösterdi.

Sözü uzatmayalım! Fazla dikkat ve pek çok itina ile yavru büyüdü, güzel bir tavuk oldu, yumurtladı.. Kuluçka yattı.

Bugün Sevim, yirmi tane tavuğa sahiptir. Her gün yumurtlarlar..

Yumurtaları pazara götürür, satar, yaşamasına yardım etmek için, parasını getirip annesine teslim eder.

Küçük Sevim, namusluca bir iş yaptı. İşte mükafatına pek az zamanda nail oldu.

GÜNAY'IN ŞİİRİ

Üç Yaşındaki Kızıma

Küçükçük Günay,
 On dördlük bir ay
 Gibi güzel, şen,
 Bir sabah, erken,
 Geldi, ansızın,
 Dedi: (Günaydın!)
 Gün aydın, kızım,
 Cici yıldızım;
 Kapıyı kapat,
 Gel yanıma yat!
 Açık, bak, camlar,
 Dışardan rüzgâr
 Girer de, dedim,
 Üşürüm.

Benim

Cici annecim (1)

Şimdi kapıcım (2)

Dedi, tay tay tay,

Küçükçük Günay.

Kapıya koştı;

Uğraşmak boştu..

Kapayamadı.

Kapı kanadı

Açıldı yine.

Kapanmaz anne!

Böye tuyayım da (3)

Böye koyayım da (4)

Gemesin rüzgâr (5)

Diyerek Günay

Göğsünü şimdi,

Kapıya gerdi..

Bu güzel şefkat,

Bu güzel rikkat,

Beni kalbimden,

Titretti birden...

1: (anneciğim)

2: (kapayayım)

3: (böyle durayım da)

4: (böyle koyayım da)

5: (gelmesin rüzgâr)

S.9 s.26 Şükûfe Nihal

EN BÜYÜK VAZİFE

Çocukları sev, onlara hürmet et:

Kemal, Hamid ve Fikret

Çocuktular dün.

Bugün

Tarihte bir altın sahifedirler...

Yer yer

Yangınlarla, sefaletle,

Bin bir felaketle

Harap olmuş güzel yurdunda, bilsek,

Ne çok yetim,

Ne çok yaralı yavru var...

Büyük milletim!

Sen,

Cömert elini uzat,

Kederlere neşe kat,

Yaraları sar!

Bu, en büyük vazifedir,

İyi bil;

Çocukların karşısında hürmetle eğil:

Her küçük kız bir annedir

Ve her erkek

Yarının çok şerefli bir askeri!

Hep onların arasında yetişecek

İstikbalin İsmetleri, Fevzileri, Kemalleri!..

21 Nisan 927 İstanbul

S.9 s.28 Halide Nusret

ÇOCUKLAR NIÇİN YALAN SÖYLERLER

Acaba bazı çocuklar yalancı olarak mı doğarlar? Bunlar hilkaten yalancı olmayan çocuklardan fazla değildir. Bütün çocuklar doğdukları zaman ne ahlaklı ve ne de ahlaksızdırlar. Hep masum olarak doğarlar. Yalan söylemeği, öğrendikleri hakikatleri, hiçbir doğruluk ve yalancılık fikri katmadan, tekrar ede ede öğrenirler. Fakat daha sonraları müsait bir zaman bulunca küçük hayatlarını kolaylaştırarak onu hoş yapmak veya dara geldikleri zaman kurtulmak için yalan söylemeğe başlarlar. Bu hiç de gayr-ı tabii veya gayr-ı ahlakî bir şey değildir. Bir ağaç kökünün sert taşlardan uzaklaşması ne kadar tabii ise çocuğun da bu tarz hareketi o kadar tabiidir. Yalan çocuğun tabii hayat planına pek muvafık görünür. Hâlbuki hakikat böyle değildir. Hakikatin, çocuğun hayatına ihtimamla ve mümkün olduğu kadar erkenden aşılması lazımdır. Ondan sonra da neşv ü nemasını ve kuvvetlenmesini dikkatle takip etmek icab eder. Dayak bugün çocuğa ders öğretmediği gibi ahlak da öğretmez. Ahlak da, malûmât da tedricen öğrenilmesi icab eden iki güç derstir. Bunda ebeveyne düşen vazife bu öğrenmeyi mümkün olduğu kadar çocuğa kolaylaştırmaktır.

Ebeveyn için en mühim mesele çocuğa iyi misaller göstermektir. Bilhassa kendilerinin ise birer misal olmalarıdır. Çünkü: çocuklar hilkaten mukallittirler. Hizmetçiye, misafire evde olmadığını söyleten bir anne çocuğu terbiye ederken onu sözünde durmadı diye takdir edemez. Tramvayda bilet almamak için çocuğun yaşını saklamağa uğraşan bir anne çocuğunu hakikî yaşını söylediği için azarlaması çok düşüncesizce bir harekettir. Çünkü: bu suretle çocuğa, büyüklerin istedikleri şeyleri yapabilmeleri için yalan söylediklerini öğretmiş oluyoruz. Böyle muhit içinde büyüyen çocuğu bizden mektep parası diye aldığı parayı sinemada sarf edince azarlayamayız. Çünkü o dersi ona biz, kendimiz öğretmişizdir.

Çocuk mütemadiyen telkinin taht-ı tesirindedir. Her hareketimiz ve her muamelemizi taklit eder. Eğer biz onun yalancı olduğunu düşünüyor ve ona da gösterirsek o da kendini öyle zannedecek. Ve ona göre hareket edecek.

Çocuk her zaman kendisinden beklenen şeyi yapmak ister veya yapmağa çalışır. Eğer bir çocuğa ondan her zaman doğruyu söylemesini beklediğimizi

hissettirsek çocuk ona göre hareket etmeğe çalışır. Çocuk ona karşı olan itimadımızı hisseder ve cevap vermeğe uğraşır.

Hatta çocuk yalan söylediği zaman bile ona kendisinin yalancı olduğunu hissettirmeyecek tarzda muamele etmelidir. Yalanı onun için bir adım geri, tabii yoldan bir inhiraf, bir hata gibi görmeli. Yaptığının yanlış olduğu ve ona daha iyisini yapmağa muktedir olduğu itimadını vermeli. Çocuğa verilecek en iyi telkin budur.

Çocuğa doğruluk hocalığı yapan bir kimse onun mukallit ve telkine müsait olduğunu ve önünde daimî ve doğru bir misal ihtiyacı bulunduğunu ve ondan her zaman hakikati söylemesini beklediğimizi telkin etmeyi hiç unutmamalıdır.

Bu program çocuğu yalandan vazgeçirmek için ekseriya kâfi olmakla beraber ebeveyn için çocuğun haricî ve dahilî tesirlerinin yaratacağı müşkilâtı da bilmek lazımdır.

Çocuğu yalana sevk eden amiller acaba nasıl şeylerdir? Ona bu yalanı söyleten ne gibi bir kuvvet veya muharriktir?

Çocuğun niçin yalan söylediğini bulduktan sonra onu tashih etmek gayet kolaydır. Muhtelif yalanlar ve bu muhtelif yalanlara tekabül eden muhtelif sebepler vardır.

Bu muhtelif sebepleri izah için birkaç misal verelim:

On iki yaşında olan Ahmed muntazaman mektebe gidiyordu. Akı, düşüncesi daima göklerde uçardı. Dersinin sıkıcılığından, kuruluşundan kurtulmak için o bir çare bulmuştu. Sınıfta uyumuyordu. Fakat uyanık da hiç değildi. Sınıfta daracak sıranın içinde olduğu halde hayalen dolaşmadığı yer, girip çıkmadığı delik kalmazdı. İşte tahta başında hoca okur ve hesap meselelerini onlara hazmettirmeğe uğraşırken o hep böyle hayalata dalar; dersin sıkıcılığını duymazdı. O böyle havalarda uçarken bir derste hocanın kendisine hitap eden sesini duydu. Hoca ona on yedi elmanın üç kişi arasında mütesaviyen nasıl taksim edileceğini soruyordu. Hoca suali her defasında fazlalaşan bir hiddetle muteaddit defalar tekrar etti. Yine cevap alamayınca hiddetli hiddetli bağırdı.

Ahmed kafasını sarılı olduğu buluttan bir türlü kurtaramıyordu. Nihayet –Oh Allahım! Bir dakika müsaade edemez misiniz diye söylendi. Ahmed’in bu aksi cevabı bütün sınıfı titretti ve Ahmed ancak o zaman yükseldiği havadan yere inebildi.

Dersten sonra hoca Ahmed'i çağırıldı ve onu bu tarz harekete sevk eden sebebi bulmak için isticvaba başladı. Ahmed düşünüyordu. Ne söyleyecekti? Niçin öyle hareket ettiğini kendisi de bilmiyordu. Veyahud biliyordu da söyleyemiyordu. Alayla, istihfafla karşılanacağını bildiği hayalatını nasıl herkesin önüne serebilirdi.

İhtiyaç icadın annesidir derler. Ahmed'in düştüğü mevkiden kurtulması için bir şeye ihtiyacı vardı. Bunun için o da derhal bir yalan uydurdu.

-Sınıfta ne yaptığımı bilmiyordum onun için eğer dün akşam benim başımdan geçenler sizin de başınızdan geçmiş olsaydı siz de bilmezsiniz, dedi. Ve son zamanlarda görmüş olduğu sinemanın bir kısmını kendi başından geçmiş gibi anlatmağa başladı:

Sarhoş kocası tarafından dövülen halası küçük bebeğiyle ağlayarak onlara gelmişti. Annesiyle babası eniştesini aramağa gittikleri için zavallı halasını teselli etmek vazifesi ona düşmüştü.

Ahmed hikayeyi süsleye süsleye hocaya anlatmış ve işin içinden muvaffakiyetle çıkmıştı.

Hoca anlatılan hikayeden çok müteessir olmuştu. Ahmed'in başını okşadı ve istirahat etmesi için onu bir odaya gönderdi.

Bu misal biz çocukları söylemeğe mecbur eden bir sebebi izah eder: çocuklar tazyik edildikleri zaman yalan söylerler. Onların bu hareketini muahaza etmeğe hakkımız yoktur. Çünkü onları bu tarzda harekete sevk eden muhafaza-i nefis sevk-i tabiiyesidir. Eğer yalan onları herhangi bir üzüntü veya meşakkatten kurtaracaksa yalan derhal kafalarında hazırdır.

Yalan hazır olmasa bile iyi bir tanesini bulabilmek için onlarda kuvvetli bir arzu uyanır.

O halde mümkün olduğu kadar çocukları bu mevkie düşürmemeğe çalışmalıyız. Muhafaza-i nefis sevk-i tabiisi onu bu suretle tahrik ederken çocuğun yalan söylememesi pek zor bir şeydir.

Ahlakî meselelerin de, hesap meseleleri gibi çocuğun seviyesine göre olması ve basitleştirilmesi lazımdır çocuğa hakikati söylemeği veyahud söylememeği öğrenmeği mümkün olduğu kadar kolaylaştırmalıyız.

Birçok ebeveyn, çocuklarının seciyesini kuvvetlendirmek hususunda çok aksi, yanlış bir yol takip ederler. Çocuğu cürmü meşhud hâlinde yakalamak ve kendi

söylediğini tekzip ettirmek için fırsatlar ararlar. Onlar belki bunun çocuğa doğruluğu öğreteceğini zannederler. Fakat eğer çocuklar bu vaziyeti bir yalanla karşılarsa bu onlara doğruluğu öğretmez. Bilakis bu müşkil mevkiden kurtulmak için onu bir daha yalan söylemeğe mecbur eder.

Bunun için çocuğa cevabını kendimizin de tahmin edebileceği nahos bir suali hiçbir zaman sormamalıyız. Eğer dört yaşındaki Fatıma'nın şeker kutusundan gizli gizli şeker çıkarıp ağzına attığını görürsek ona kutudan sen şeker aldın mı? sualini sormadan evvel düşünmeliyiz. Eğer tecrübemizle onun hayır cevabını vereceğini öğrenmişsek sormamak daha iyidir. Ona kutudan şeker aldığını gördüğümüzü söylemeli ve onun yalan söylemesine meydan bırakmamalıyız. Çünkü çocuğun söylediği her yalan onun sonra söyleyeceği yalanı ona daha fazla kolaylaştırır.

Eğer çocuğun yalan söylediğini biliyorsak ona bunu söylemeli ve orada durmalıyız. Daha ilerisine gitmek hiç faydeli bir hareket değildir. Eğer ona müteaddit sualler sormağa başlarsak Ahmed gibi o da bir yalanla bunların içinden sıvışmağa ve bu yalanlarla bizim itimadımızı kazanmağa uğraşır.

Kendimizi büyük görmek huyu hepimizde olan bir şeydir. Fakat bu çocuklarda daha tabiidir. Bunu anlatabilmek için bugün otuzu geçkin olan ve küçükken müthiş bir yalancı olan birini misal olarak alacağım bana "çok konuşmazdım fakat ağzımı açtığım zaman boş yere açmazdım" diyor.

Eğer gece beş dakika uykusu kaçmış, uyuyamamışsa sabahleyin kalkınca bütün gece gözünü kırpmadığını söylemiş.

Ebeveyni meseleyi bu suretle tashihe çalıştılar. Çocuğu hiçbir zaman ne cezalandırdılar ve ne de tahkir ettiler. Mütemadiyen onu tetkik ettiler ve nihayet kararlarını verdiler. Çocuğun parlaması için icab eden her fırsatı buldular ve onun hakikaten yaptığı şeyleri medhetmeğe, takdir etmeğe başladılar. Çocuk hakikaten yaptığı şeylere bu kadar ehemmiyet verildiğini görünce, ağzıyla kendisini büyütme, medhetmek ihtiyacını duymamağa başladı ve bu suretle dünkü yalancı çocuk bugün kuvvetli seciyeli otuzu geçkin bir adam oldu.

Çocuğun kendini başkalarından daha aşağı gördüğü veyahud memnuniyet duymadığı zamanlar söylediği yalan kendini küçük göstermek için söylediği yalandan daha mühimdir..

Tanıdıklarından şaşî gözlü bir çocuk vardı. Bu kusuru onu her türlü tenkide istihzaya karşı çok hassas yapmıştı. Kendisinden küçük olan kardeşi güzeldi. Ailesinin bu çocuğu tercihleri her muamelerinde görölüyordu. Ailenin sevgilisi olan ağabey arkadaşlarının da sevgilisi idi. Her gün postacı ona bir mektup bırakır, her gün kapının zili beş altı defa onun için çalışırdı. Şaşî gözlü çocukta arkadaş bulmak ve takdir edilmek için derin bir hasret vardı. Herhangi hususta olursa olsun geçmeğe uğraşıyordu.

Ağabeysinden fazla arkadaşı olması onun iki ihtiyacını da temine kâfi gelecekti. Pek az zaman sonra evde arkadaş bulmağa başladı. Artık postacı ağabeysi için uğradığı kadar onun için de uğruyor, kapının zili ağabeysi için çaldığı kadar hatta belki, ondan fazla kendisi için de çalınıyordu.

Ailesi çocuklarının bu ânî tahavvülüne hayret ediyorlardı. Fakat pek az zaman sonra bu muvaffakiyetin sırrını keşfetmekte gecikmediler çocuk eline geçen parayı alıyor, arkadaşları için sarf ediyordu. Çaldığı para ile arkadaşlık satın alıyordu. Her hırsızlıkta olduğu gibi onunda hırsızlığı en kurnazca yalanlarla örtüldü. Hırsızlığını örtmek için anasına, babasına ve bu kadar fazla ve bol cep harçlığını arkadaşlarına izah edebilmek için onlara karşı da yalan söylüyordu.

Bu çocuğa karşı ne yapılabilirdi? Acaba dayağın veya annesinin gözyaşlarının faidesi dokunabilir miydi? Ağabeysiyle mukayese onu bu düştüğü fena mevkiden kurtarabilir miydi? Bütün bunlar tecrübe edildi. Fakat bunların hiçbir faidesi olmadıktan başka çocuğunu daha beter yalancı yaptı. Nihayet aile çocuğu hırsızlığa ve yalancılığa sevk eden şeyin dahilî üzüntüsü olduğunu ve onu izale etmeden bu hırsızlığın yalancılığın önüne geçmek imkanı olmadığını anladılar. Hırsızlık, kıskançlık, hilekârlık gibi şeylerle karışık olan yalancılık çok tehlikeli bir alamettir. Bunun için aile, üzerinden çok zaman geçmeden çocuklarının bu ruhî hastalığını tedaviye başladılar. Onu takip eden en kuvvetli şey gözünün şaşılığıydı. Bir taraftan onu tedavi ettirmeğe başladılar. Diğer taraftan çocuğa karşı olan muamelelerini değiştirdiler. Ona artık öteki çocukları gibi ehemmiyet veriyorlar ve dinliyorlardı. Ona yeni mesuliyetler tahmil ettiler. Bol cep harçlığı verdiler. Velhâsıl çocuk hayatında ilk defa olarak istediği gibi muamele görmeğe başladı. Bu suretle onu yalan söylemeğe mecbur eden sebep izale edilmiş oldu.

Bundan başka bir nevi yalan daha vardır: bu hakikî bir yalan değildir. Fakat her zaman fena netice veren bir şey gibi nazar-ı itibara alınır.

Size küçük çocuğunuz pencerede küçük parmak boyunda bir adam gördüğünü, sonra duvarı tırmanıp tavana çıktığını, orada dans ettiğini, sonra aşağı onun yanına inip aynı tabaktan beraber yemek yediğini söylese çocuğunuza yalancı nazarıyla bakmamalısınız.

Çünkü o yalan söylemiyor, fakat tahayyül ediyor. Onun küçük dimağı henüz hakikatle uydurma şeyi tefrike müsait değildir. Onun hayali de müşahedeleri kadar kuvvetli ve canlıdır.

Burada çocuğa yapılacak şey onu azarlamak ve hakikati gözüne sokmak değil, fakat hakikatle hayali birbirinden tefriki öğretmek için yardım etmektir.

Evvela çocuğa hakikaten cereyan eden bir şey anlatılmalı ve dikkati için onu medhettikten sonra kendisinin uydurduğu bir hikayeyi anlatılmalı ve böyle güzel hikayeler uydurabildiği için onu yine medhetmelidir. Bu tarz hareket çocuğun kıymetli muhayyilesini inkişafa, canlandırmağa yardım eder. Hâlbuki onun hayaline yalan nazarıyla bakmak çocuğun bu kabiliyetini öldürebilir pek az zaman sonra çocuk hayalî ve hakikî olarak iki türlü vakıa olduğunu, bunların her ikisinin de ehemmiyetli olmakla beraber başka başka faideleri olduğunu anlayacaktır.

Hakikati söylemek tamamiyle bir terbiye meselesidir. Bunu çocuğa öğretirken adımlarımızı başlangıçtan ve dikkatle takip etmeliyiz. Hayalci bir çocuğa yalancı nazarıyla bakmağa ve onun hayalini öldürmemeğe çok dikkat etmeliyiz. Herhangi bir kimsenin hayatında en kuvvetli amillerin ondaki doğruluğun, sağlam bir seciyeye hürmetin ve kendisinden her zaman iyi şeyler beklendiğinin telkinidir. Bunların iki yaşındaki bir çocuğun üzerinde bile tesiri görülebilir.

Çocuğun yalan söylemeğe olan hevesini muhafaza-i nefis sevk-i tabiiyesini, tahakküm etmek arzusunu ona bunları karşılamak için yardım edebilmemiz için hatırlamamız lazımdır.

Bunlardan başka yalanın muhakkak bir sebebe istinat ettiği ve çocuğu yalandan vazgeçirmek için o sebebi izale etmemiz lazım geldiğini hiçbir zaman unutmamalıyız. Yalancılık sopayla çocuğun vücudundan atılacak bir şey değildir.

23 NİSAN

1336 senesi Nisanının yirmi üçüne müsadif günde idi ki Türk milletinin keyfiyet-i istiklali ve temin-i istiklali ile vazifedar olan **Büyük Millet Meclisimizin** resm-î küşadı icra edildi. Gönüllerimiz, ruhlarımız böyle muazzam bir kuvve-i müeyyedenin vermiş olduğu meserretlerle doldu, taştı idi. Feyz a feyz bir mübarekiyet ile vatanın ser-i kârına geçmiş olan âlî ve hadim milliyet böyle bir meclisin şehbal-i izzet ve mekatı altında müctemi' olduğumuza ne kadar sevinmiş ve istikbalimizi emin ve asayiş içinde bulunduracağından dolayı ne derecede iftihar etmiş idik.

Hâlâ öyle bir meserret, böyle bir mefharet ile hissedar-ı saadetiz. Var olsun, daim olsun.

İstikbaline sahip olmak isteyen ve bu yolda her türlü fedakârlığı göze aldırın milletlerdir ki asırların tarihiyle beraber yürürler, coğrafyalarında, haritalarında isbat-ı mevcudiyet etmeğe muktedir olurlar. Her devr-i seneviyede ona dair mefahir ve neşayidi tekrar ederek istis'ad ederler. Bilirler ki istikbale sahip olmak emelini en ziyade besleyen milletin çocukları, sevgili yavrularıdır. Pek iyi takdir ederler ki memleketin hâl ve âtîde gelen ve gelecek olan her günü bu çocukların, bu yavrularındır. Aylar, seneler bunlarıdır, tarih bunlarıdır. Daha umumî bir tabir ile bütün millet bunlarıdır.

Bir hasbihal-i makul saikasıyla derler ki:

-Biz de çocuk idik. Anamızın şefkat, babamızın hıfz ve sıyânet, akrabamızın muhabbet ve meveddet nazarları altında, nevaziş ve iltifatları terbiyet ve mürüvvetleri ile büyüdük. Bunca ana babanın timsal-i feridi de ancak millet dediğimiz heyet-i muazzamadır. Vatanda yaşayan her fert bu ananın yavrusudur. Aman ya Rabbi! bu ne kadar kudretli, kuvvetli, merhametli bir anadır! Fakat, ana şefkatini, baba himayetini, akraba muhabbetini ferdan ferda duyduk. Bu şefkati, himayeti, muhabbeti hakkımızda ibzal eden ayrı ayrı şahsiyetlerdi. Acaba bu şahsiyetlerden kazaen mahrum ve mehcur kalmış olan yavrular kimden öğrenecekler?

Buna verilecek cevap da hazır:

-Analarımızın, babalarımızın, akrabamızın asıl anası, babası, akrabası olan **milletten!**

Biz ise millet efrâdından değil miyiz? ... Demek ki bizden, hepimizden! O halde biz de, analarımızdan duyduğumuz şefkati, babamızdan bize intikal eden hiss-i hamiyet ve sıyâneti, akrabalarımızdan gördüğümüz muhabbet ve medevveti bir ana, bir baba, bir akraba duyguları ile “kimsesiz” dediğimiz yavrularımıza duyurmalıyız. Onlara bîkeslik tabirinin bir vatan dahilinde bulunmayan bî-mana bir söz olduğunu bildirmeliyiz.

İşte bu tabirin bî-mana, hükümsüz bir söz olduğunu anaların masum ve saf ruhlarına telkin edecek vakt-i fırsat, milletin istikbali kurulduğu gün olan 23 Nisandır.

Bugünde yapacağımız ne tasadduk, ne muavenet, ne de bezl ve sehavettir. Bu üçünden de yüksek ve tam manasıyla doğrudan doğruya millet ve vatana ait bir vazife-i hamiyettir.

Hamiyet ise o muhızır-ı vefadardır ki ferdi huzur-u millete:

-İşte öz yavrulardan biri daha!

Diye takdim etmekte saniye fevt etmez.

F.N. s.10 Ahmed Rasim

ÇOCUK GÜNÜ

Himâye-i Etfâl Cemiyetine cidden minnettar ve müteşekkir olmalıyız. Bu muhterem cemiyet bütün diğer faideli faaliyetleri arasında bir de bize çocuklarımıza bakmak usulünü fiilen öğretmektedir.

Türk, çocuğunu sever. Bu faziletle Türk ta öteden beri mütehallidir. Fakat sevmek başkadır, bakım meselesi ayrıca bir sanattır ve bu sanat bir millette ne kadar tekevvün ve intişar ederse, millet de o nispette bahtiyar ve sağlam olur. Sağlam vücutlu, sağlam ruhlu ve sağlam kalpli çocuklar yetiştirmek sanatını benimsemiş olan milletlere ne mutlu!

Himâye-i Etfâl Cemiyeti Türkiye'de ilk cemiyettir ki Türk muhitinde dahi bu sanatın intişarını kendisine gaye edinmiştir. Kurmuş olduğu bakım evleri ile bu cemiyet, yalnız şehitlerimizden bize aziz yadigar olarak kalan yetimleri, bî-kes ve himayesiz kalmış olan vatan yavrularını himaye etmekle kalmıyor, aynı zamanda ailelere çocuk bakımı hususunda bir numûne, bir enmuzec irae eyliyor.

Bakım evlerini ziyaret eden anne ve babalar bir çocuğun vücutça nasıl tegaddi olduğunu, onun ruhen nasıl terbiye olduğunu, nasıl eğlendirilerek kalbinde yüksek hisler tenmiye edildiğini fiilen görüyorlar ve bu usulleri az çok tekayyüt ederek aileler içinde dahi tatbik koyuluyorlar.

Bu kere cemiyet faaliyet sahasını genişleterek bakım evleri haricinde umuma açık olan yerlerde dahi halkı irşat edecek teşebbüsler icra etmektedir.

Ezcümle bugünün çocuklara tahsis olunması ve bu münasebetle memleketin muhtelif yerlerinde çocuk mesireleri, çocuk eğlenceleri, tertip olunması, cemiyetin minnetle kaydedilecek teşebbüslerinden birisidir. Bilhassa hürriyet ve cumhuriyet tarihinde hususî bir kıymeti olan bugünün intihab olunması pek münasip olmuştur.

Bu aziz günde memleketin muhtelif yerlerinde hürriyet ve cumhuriyetin temini için canlarını feda etmiş olan şehitlerin yetimleri ve bî-kes kalmış olan vatan yavruları ile diğer çocuklarımız birleşerek hürriyet şerefine terennüm, büyük gaziyi hürmetle ve muhabbetle yad, millî ediplerimizden parçalar inşad, ve çocuk hayatından alınmış oyunlar ile rakslar icra ederek sürur ve neşe içinde ma'şeri bir hayat yaşayacaklar! Millî tesanüd ve millî birlik nokta-i nazarından ne kadar faziletkâr bir teşebbüs!

Çocukları eğlendirmek ve eğlendirerek terbiye etmek işte sanat!

Maatteessüf şimdiye kadar bu sanata biz yabancı idik! Zannediyorduk ki en iyi usul terbiye-i huşunet, sertlik, çocuğu hariçle temastan sakınmak ve eğlencelerden menetmektir!

Bilmiyorduk ki bu usul terbiye kalbimizi kurutuyor, dimağımızı eziyor ve yalnız kendini düşünen egoistler yetiştiriyor!

Himâye-i Etfâl Cemiyeti yeni teşebbüsü ile sağlam ve reha-kâr bir yol açmıştır. Çocuk sarayları, çocuk günleri, çocuk mesire yeri mümkün olduğu kadar ziyadeleşmelidir, her tarafından çocuk cıvıltılarının neşe ve şetareti yükselen memleket ne bahtiyardır!... Bu cıvıltılar sağlam bir istikbalin beşaretidirler!

F.N. s.11 Ağaoglu Ahmed

MİLLÎ ŞUUR VE İNSANÎ VİCDAN, HİMÂYE-İ ETFÂL'E YARDIMI EMREDER

Her milletin içtimaî ihtiyaçlarını temin gayesiyle teşebbüs ve idame edebildiği tesanüt ve teavün miktarı, o milletin kendi mukadderatına kendisi hakim ve müdür olabilmek isti'dat ve iktidarının derecesini izhar eden alaimdendir. İptidai kavimlerde maddî veya maddîye pek benzer manevî bir icbar olmaksızın efrâdı tesanüt ve teavüne temayül etmez; müterakki milletlerin en fertçi sayılanlarında bile tesanüt ve teavün cemiyetlerinin, iktisadi, içtimaî ve siyasî sahalarda inkişafı mütevassıt bir seviye-i medeniyede bulunanlara parmak ısırtacak kadar fevkalâde görünür.

Devletten gayrı cemiyet ve şirketlere nazar-ı istirkab ve husumetle bakan istibdat-ı idare, Türkler üzerine hakim iken, Türk ülkesinde, galiba "Hilal-i Ahmer"den gayrı hiçbir içtimaî teavün müessesesi mevcut değildi; ve bu müessesenin faaliyet ve inkişafına da bin türlü mevani' ihdas edilmişti; "Hilal-i Ahmer" o devirde bekasını, ağleb-i ihtimal beynelmilel Salîb-i Ahmerler teşkilatıyla alâkadar olmasına medyundur.

Türkiye Cumhuriyeti'nde içtimaî gayeler takip eden cemiyetlerin miktarı, taaddüt ve tekessür etmiştir. Bu nevi cemiyetlerin seneden seneye tezayüd, inkişaf ve tekemmül etmekte olduklarını, iftihar ve şükranla müşahede ediyoruz; ve bu müşahededeki Türk Milleti'nin seviye-i medeniyeye mütemadiyen yükselmekte bulunduğunu istinbata haklıyız.

İçtimaî teavün müesseselerimiz arasında kanaatimce en mühim bir vazife-i içtimaiye deruhte eden müessese, "Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti"dir. Hilal-i Ahmer, milletin efrâdına bilhassa bir felakete maruz kaldığı zaman yardım etmek gibi, çok insanî bir vazife-i şefkat-kârâneysi üstüne almıştır, bu vazifenin kıymet ve ehemmiyeti şüphesiz çok büyüktür. Türk ocağı, millî benliğini tamamen bulamamış, yahud kâfi derecede inkişaf ettirememiş Türklere his ve şuur-u milliyeyi telkin ve telkih ile mükelleftir. Ocağın yüklendiği büyük hizmet, Hilal-i Ahmer'in deruhte ettiği vazifeden daha az kıymetli daha az ehemmiyetli sayılmaz; Muallimler Cemiyeti, Teyyare Cemiyeti gibi milletin bağrından doğan müesseselerimiz için aynı mütalaaları, haklı olarak tekrar edebiliriz. Lakin "Himâye-i Etfâl Cemiyeti" diğer

millî cemiyetlerin hizmetlerine, tabiri caizse, saha ve mevzu hazırlayan bir cemiyettir. Türk çocukları çok çok ve sapaşğlam yaşatılabilmelidir ki diğerk cemiyetlere menba ve iş mevcut olabilsin. Himâye-i Etfâl, bence “ana cemiyet”tir.

“Himâye-i Etfâl Cemiyeti”, bundan beş sene evvel, Ankara’da millet çocuklarının çoğı gibi fakir ve zayıf doğmuştu; başında bulunan zatların gayret ve himmetiyle, memlekette ve memleket haricinde oturan vatandaşların şefkat ve muavenetiyle kendisine mevdu’ çocuklar gibi itina görerek büyüdü; şimdi çok gürbüz bir çocuktur.

Aldığımız malûmâta göre Himâye-i Etfâl’in Türkiye’de 318, Türkiye haricinde 34 merkez şubesi var; ve şimdiye kadar, süt, yemek, çamaşır, elbise ve kitap verilmek suretiyle 90 bine yakın Türk çocuğına yardım etmiştir; takdir buyurulur ki bu kadar muavenet yapabilmek istisğar olunacak bir iş değildir.

Bugün Himâye-i Etfâl, gürbüz olmakla beraber henüz beş yaşında bir çocuktur. Seneden seneye büyüyecek, her yıl on binlerle, hatta yüz binlerle değil, milyonlarla çocuklarımıza yardım etmeye kadir, erkin, sağlam bir vücut olacaktır. Himâye-i Etfâl’in bu suretle serpilip büyümesi için, müdürlerine mevdu’ himmet vazifesi kadar, belki ondan fazla bir fedakârlık vecibesi de bütün millet efrâdına, alalhusus millet efrâdının az çok servet sahibi olanlarına düşer: çocuğı olup analık babalık muhabbeti duyanlar, millî şuuru olup Türkiye’de nüfusun ehemmiyetini anlayanlar, alalumum insanî vicdanî olup hayrın zevkini tadanlar, Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti’ne mutlaka aza yazılırlar, ve her türlü yardımdan çekinmezler...

Ankara, 21 Nisan 1927

F.N. s.12-14 Akçuraoğılu Yusuf

YOKSUL ÇOCUKLAR

Sabahı severiz, çünkü gündüzün mebedidir; goncaları severiz, çünkü güllerin bebekleridir; senenin yavruluk devri olduğu için bahar hoşumuza gider. Kaderin yoksul yarattığı şu çocuğu sevmeyecek miyiz ki insanlığın baharı, goncası ve sabahıdır?

Bence insan her muhabbete belki yüreğini kapayabilir; fakat içinde penbe parmağını emerek bir çocuk uyuyan altın yahud tahta beşiği eğer insansanız, halecansız temaşa edemezsiniz. Orada yatan küçük mahluk sevildiğini bilmez; ayakta duracak hâli yoktur; söz namına saçmalar ve hareket namına sallanır ve sendeler; mamafih zaaf ve sefaleti üstünde gülen bir yüzü vardır; çünkü o.. çünkü mest-i masumiyettir.

Masumiyeti sevmeyen yürek insan yüreği olamaz. Hem de düşününüz ki ince parmağını emerek uyuyan yavru doymak için meme rüyası görüyor ve emdiği kuru parmak soğuktan kızarmıştır; ve beşiğinin etrafında ecelin kötü hayali dolaşır, çünkü ölüm de kurt gibi körpe eti çok sever.... İpek, şekerleme, nevazeş ve buse onun hakkı tabiiyesi idi. Fakat işte talihin cimriliği ona doyuracak kadar süt vermiyor, ne de ısıtacak kadar giyecek; oyun bir hakkı iken kımlıdayacak kuvveti yok; üzerinde sıçramak için zinde bir ana dizi bulamaz ve yanaklarını ancak yakan yahud donduran rüzgâr dalgası okşar. Bayram onu çıplak buldu ve bulduğu halde terk etti, şekere ancak uzaktan tahassür gözleriyle bakarak: “şeker!” demişti. Onu memnun ve mesud etmek için o kadar az şey lazım ki... lakin o kadarcığı da kendisinden esirgeyen fena bir bahtı var. Mamafih yoksulluğun her zalim darbesini yalnız boynunu bükerek isyansız ve sakit kabul ediyor. Aczin bu samimi tevekkül manzarasında yürek paralayan öyle bir gizli testere vardır ki... ooh, çocuklar için yoksulluk tabiatın bir memnu-ı müebbedi olmalıydı.

O sefil ve mahrum yavru bu hasis ve yabis varlık çölünü kendisi mi istemişti? Hayır... Onu mini mini çarpan bir kalp ve hiçbir şey tutamayan iki cılız kol ile hayata atan ancak tabiatın ve tesadüfün müşterek iradesidir. Bilmediği ve işlemediği bir günahın işte hayat eşiğinde cezasını çekmeğe başladı. Onun her derdini söylemek için yalnız bir cümlesi var: ağlamak! Ve her cümlesi aynı kelimelerden teşekkül

eder: gözyaşları!.. Sesi öyle zayıftır ki yakından dinlemezseniz işitilmez; ve gözünün yaşları o kadar şeffaf katrelerdir ki baş ucunda şefkatle eğilmedikçe göremezsiniz.

Gece aç çocuğun gökyüzüne öyle bakışları vardır ki birer birer yıldızları emmek istiyor, sanırsınız. Ve sanırsınız ki vücudunda şimdi sönecek bir yıldız gibi titreyen kendi ruhunu arşa göstererek hilkati itham ediyor. Ve bilelim ki onun bize doğru birer zayıf şua' gibi beş parmağını açan eli de bir küçük serzeniş ve inkisar yıldızıdır. Ve düşününüz ki onun avucunu doldurmak için serçe parmağınız kâfidir!

“Ona acıyınız ve merhametiniz onu elemden ve ölümden kurtarsın!” diyecek değilim. Çünkü o küçücükte şayan-ı hürmet bir haysiyeti vardır. Türk çocuğu hangi yaşta ve hangi vasıfta bulunsa dilenci olamaz. Ona kuvvetimizden kuvvet uzatmak bir sadaka değil, bir vicdan zimmeti ve bir hayat farizasıdır. Sema onun hayatı üstüne aydınlığını dökerken biz insan saffetinden sakıt olmadıkça göz yumamayız ve başımızı karanlığa çeviremeyiz... Onun şikayet bilmeyen uçuk dudaklarının sükutu bizi ayet inzarı gibi korkutmalıdır. Bu yoksul yavru yoksulluğundan ölürse kaybedeceğimiz tek bir çocuk değil, hayır değil bir baba yahud bir ana, elhâsıl bir aile nüvesidir. Her çocuk bir cemiyet ümididir; onda bilkuvve bir aile-i istikbal yaşar. Onun sükutuyla âtînin dallarında bir yuva yıkılır ve bütün Türk fideliği filizlenmeden harap olmuş olur.

Bir hırka ve birkaç damla gıda ve deva: işte hayatı ve ölümü bilmeyen yavru ölümden kurtuldu ve hayata bağışlandı; ve işte sürur ve şükran dolu gözleriyle size tebessüm ediyor.

Bu güzel tebessümler şimdi “Himâye-i Etfâl” cemiyetinde istiktab etmektedir. Çünkü o büyük cemiyet bir anaç güvercin gibi sıcak kanatlarını yoksul çocuklar üstüne açmış, tabiatın kendilerine karşı ona analık göstermediği mazlum masumiyeti besliyor, okşuyor, ve memleket için kuvvet-i fedai yapıyor.

Kalbimizin insaniyet ölçüsünü vermiş olmak için o cemiyete vesaimizin yettiğini ihda edelim ve mümkünse verdiğimiz gece karanlığı ile saralım ki tekaddümemiz her neye baliğ olsa kendi kifayetsizliğini görerek utanmasın.

UNUTMAYIN... VE VERİN!.

Dinimizde kurban kesmek vacip, zekat vermek farzdır. Himâye-i Etfâl ianesine iştirak etmenin kurban kesmekten daha büyük vücüp; ve zekat vermekten daha mübrem fariza olduğunu söylersem, eminim ki, Allah'a da hoş gelir. Çünkü bu etfâlin kısm-ı azamı şehit yetimleridir. Babaları bu din yolunda kurban gitmiş, canlarını bu dine zekat vermişlerdir.

Şehitlere huzur-u sermedinin mevud-ı İlâhi bulunduğuna itikat etmekle beraber, ruhlarının ıstırap içinde çırpındıkları ihtimali hepimizi daima bîhuzur etsin. Hayatından yeryüzünden zihayat-ı nakısa kalan çocuğunun, hem de düşmandan kurtarmak için kendi nefsinin feda etmiş olduğu toprağın üstünde!.. Sefil ve zelil kaldığını duyan ve gören bir ruh, mübeşşer bulunduğu cennette cehennemlerin azabını çekmez mi?..

Unutmayınız!

Unutmayınız ki babaları sizi kurtarmak için mazide meydana atıldılar... öldüler... öldüler ve kurtardılar. Kendileri de evladınızı kurtarmak için müstakbelde iktiza ederse, tıpkı babaları gibi ateşe atılacaklar ve belki yine onlar gibi ölecekler!..

Veriniz!

Mazideki necatınızın takdime-i şükranını ve âtîdeki selametinizin fidiye-i teminini vatanın sizden başka kimsesi olmayan yavrularına kudretinizin yettiği derecede veriniz.

Gazetelerde gördüm. Bu sene İstanbul'da on beş aile hac için hazırlanmış. Kimler olduklarını bilseydim gidip derdim ki:

-Kral Hüseyin'in İngiliz müstemlekesi ve İbni's-suudun yine İngiliz hesabına hercü merc ettiği bir diyardan şimdilik vazgeçerek göğsünüzün içindeki Kabetullahı tavaf etmekle iktifa ediniz. Bu yolda sarf edeceğiniz paraları din ve vatanınızı küfrün cenderesinden kurtarılan şehit olanların bî-kes yetimlerine takdim ederseniz sevabınız daha büyük olur.

Geçen gün Bayezid Camiinde bir vaiz söylüyordu: Leyle-i Kadirde kılınan teheccüd namazının her rekatında yetmiş bin hac sevabı varmış bu böyle olunca, o rüku ve sücutların merku' ve mescudu olan Allah'a ve onun dinine kendi nefsinin kurban etmiş mü'minlerin verilen her kuruşta yetmiş milyar hac sevabı bulunmaz

mı? 23 Nisan istiklal-i milliyemizin ilan edildiği gün bizim en büyük bayramımızdır. Bu ruz-ı ıydde Himâye-i Etfâl ianesini cemiyete tahsis etmeği düşünenlerden Allah razı olsun. Eyyam-ı şevk ve sürurda uluvv-i cenap teheyyüc eder fakat teberru'lar yalnız eyyam-ı sürura hazır edilsin.

Ey muazzez şüheda!...

Ruhlarınızı temin ederiz; müsterih olunuz. Siz aramızdan çıktığınız dakikalardan itibaren, çocuklarınızın babası millettir. Millet bugün sizsiniz. Şehit olmayan ve gazi olan siz evladınız yine sizin eyad-ı ihtimamınızda büyüyor demektir. Büyüyecekler ve size layık evlat ve ehfad yetiştirecekler. Onlara dua ediniz.

Onlara ve bize...

F.N. s.22-23 Süleyman Nazif

“AVARE ÇOCUKLAR; HELE SİZLER!. HELE SİZLER!..”

Gözlerimi hayata açtığım günden beri duyduğum bin bir ıstırap arasında ruhumu en çok sarsan şey, **çocuk** acısı oldu... Dünyanın sefillerini, dünyanın bedbahtlarını gözlerimle gördüm; fakat hiçbir şey kalbimi bedbaht bir çocuk, ağlayan bir çocuk kadar derinden kemirmedi... Hiçbir şey, yüzümü o kadar hicapla kızartmadı... Hepimiz için, bilhassa çocuk manasını çok daha yakından anlayan anneler için, bu duygu, aynı değil midir? Temiz, sıhhatli çocuğumuzun elinden tutarak mesud bir gezinti yaptığımız günler; kaldırımlarda, duvar diplerinde günün yavrularıyla beraber sürünen; köpek yavrularıyla beraber ölen bedbaht insan yavruları, hangimizin saadetini zehirlememiştir; hangimizi insanlığımızdan utandırmamıştır? Hayata, güneşe daha henüz gözlerini açarken hakkı olan şefkat, hürmet yerine açlığın, mahrumiyetin, ölümün korkunç pençeleriyle karşılayan bu yavrular; hangimizi, onu kurtarabilmek kaygısıyla düşündürmemiştir?..

Mini mini elini şefik avuçlarımızda sıkarak nazlı nazlı yanımızda gezdirirken mevcudiyetinden gurur duyduğumuz çocuğumuza gösterdiğimiz itina kadar o duvar dibindeki kadîd insan yavrusuna da alâka göstermeye mecbur olduğumuzu hepimiz duyuyor ve biliyoruz da, onu, yine çok çirkin ve affedilmez bir gafletle çiğneyip geçiyoruz... Bazılarımız önüne attığımız beş kuruşla vazifemizi yapmış farz ederek yalancı bir kalp istirahati duyuyoruz; ne boş teselli!...

Büyük harp senelerinde İstanbul'un kar ve çamurla örtülen hazin sokaklarında yaralı, bakımsız askerler dolaşırdı... Köşe başlarında açlıktan düşüp ölen insanlar görülürdü, bütün bu feci manzaraların arasında hâlâ gözlerimden acı intibaatı silinmeyen manzara, yine çocuklar oldu:

Yalnız balmumu gibi ince parmakları görülen siyah örtülü kadın dizlerinde bir iskelet-i hazîneyle uzanan ciğerleri kısılmış aç çocuklar!.. İstanbul'un birçok köşelerinde varlığın taşıdığı zamanlarda, solmuş dudaklarının arasına bir damla süt akıtamadığımız için, doğar doğmaz hayat yerine ölümle kucaklaşan bedbaht çocuklar!

*

* *

Onlar, birçoklarımıza, bizi ölünceye kadar kemirecek bir vicdan ezası bırakarak öldüler....

Yavrularımızın en ufak bir şeyden mahrumiyeti, nasıl gözlerimizi yaşartır!.. Gece, uyurken, birden bire bir çocuk sesi, bir çocuk hıçkırığı duyar gibi oluruz; çocuğumuzun odasına koşarız; hâlbuki, onun mesud bir uyku içinde rahat rahat uyduğunu görerek döneriz.. Bu hissi bütün anneler tanır, değil mi? Hâlbuki, gecelerin korkunç karanlığı arasında sabaha kadar açlıktan ağlayan yavrusunun karşısında ıstıraptan boğulan anneler var.. Bu varlığın hakikatini hepimiz biliyoruz? Bunu bilmek öyle acı ki!..

Son iki sene içinde Anadolu'da yaptığım seyahatlerde neler görmedim; baştan başa nüfuzsuz, çöl bir memleket içinde şurada burada dağılmış köylerdeki çocuklar hep ölüm namzetleri!.. Bunlardan hangimiz haberdar? Anadolu köylüsü çok uzak, değil mi? Şurada İstanbul'da, arkamızdaki mahallede, karşıımızdaki kulübede açlıktan, bakımsızlıktan, cehaletten ölen çocukları tanıyor muyuz?

Çocuk acısı, acıların en büyüğü değil mi? Anneleri bu acı ile bedbaht olmaktan kurtaralım! Çocuklar memleketimizin istikbali, değil mi? Vatanı fena bir istikbalden kurtarmak için, bugün çocuklarımızı kurtaralım!....

Zevk gecelerimizde boşalttığımız bir kadeh şampanyada vatan çocuklarının gidasından çalınmış bir hak vardır.

Eteklerimizin ucunu süsleyen yalancı inciler, bize, bedii zevk yerine, muzdarip gözlerden dökülen yaşları hatırlatır...

Medeniyetin manası insanlığı yükseltmek mi? Çocuklarının kemiklerine basarak yükselen medeniyetlerin kıymeti nerede?

Saadet, hiç şüphesiz, biraz da etrafımızı mesud görmektedir; bunu göremiyorsak, kendi dar muhitimizde tam bir saadet aramayalım!..

Muhterem Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ne, bize bu insanî vazifemizi, bu vatan ve vicdan borcumuzu derhatır ettirdiği için, minnet ve şükranımı arz ederken, yapacağımız yardımın, onun saracağı yaralara ne kadar gayr-ı kâfi olduğunu düşünerek üzülüyorum... Ne kadar isterdim ki, çok daha fedakâr olalım..

Yurdumuzdaki son sefalet hıçkırığını susturmadan son ıstırap yaşını silmeden, şahsî zevklerimize dalmayalım?. Ne yazık ki, hepimizin insanî zaaflarımız var.. bunu itiraf etmeliyiz!.

Bir baştan bir başa hicran dolu bir memleket için ne versek kâfi değilken; düşünelim ki, ne veriyoruz?

Muhterem Himâye-i Etfâl'in Ankara ve diğer mahallerdeki müesseselerinden başka, İstanbul'da kalender yurdunda himaye ettiği **110** çocuk var.. biliyor muyuz, İstanbul'un tanımadığımız köşelerinde himayeye, şefkate muhtaç daha kaç 110 çocuk vardır!..

Himâye-i Etfâl'e yardım etmek; ona minnetle, şükranla yardım etmek, hepimizin en mukaddes gayesi olmalı.. **23** Nisan gününün vücuduyla kutuya atacağımız birkaç kuruşla şüphesiz vazifemiz tamamlanacak değildir; hepimiz cemiyetle çok samimi şekilde alâkadar olmalıyız..

Bütün lüks hayatımızda, zevk hayatımızda, hatta alelade hayatımızda vatan çocuklarına ait hakkı unutmadan cemiyete azami yardımı yapmak; gazetesine abone olmak, ona, hayırkâr fakat sarp yollarında yorulmamasını temin etmek, kuvvet vermek; ödememiz lazım gelen bir borç, bir vatan, bir vicdan borcudur.

F.N. s.25-27

Şükûfe Nihal Hanım

23 NİSAN VE HİMÂYE-İ ETFÂL

Gazinin eliyle açılan bu kapı, o kapıdan girenlerin dalgalı bir umman üstünde aradıkları uzun ufuklar, bu ufukların maverasında sezdikleri altın ışıklar, mefkûre ışıkları... Yeni başlangıcımızın ilk günü yedinci defa gözümde böyle bir tecellâ hâlinde canlanıyor.

Millet evinin açıldığı bu vatan gününü o vatani kurmak uğrunda canlarını hibe edenlerin bir güzârlarına da gün saymakla, Himâye-i Etfâl Cemiyeti çok manalı, çok mühim bir harekette bulunmuş oldu. Çünkü bütün millet kendi evinin ilk açıldığı, kendi kulağına ilk kurtuluş nidalarının geldiği bir günü şenlikle yad ederken Himâye-i Etfâl onu en yüksek millî servet olan çocuklarını da düşünmeğe davet ediyor. Yakın olsa da artık ancak çok kudsî bir mazi hatırasında can ve cûşîş verici hayalinden ibaret kalan bu günde milletin rüyalı nazarlarını istikbalin ümit ve emel menbâna da celb ediyor. Ona demek istiyor ki: 23 Nisan'ın ebedîleşmesini dilersek onun manasını senden sonrakilere de naklet. Öyle yap ki her yıl daha çoğalmış Türkler o manzaradan ibret alsınlar. Onu bir hakikat ananesi hâlinde can evlerine soksunlar. Onun manasını daima daha, daha yükseltsinler. Nesillerimiz ta haşire kadar bu tecella etrafında zinde toplansınlar.

Filhakika 23 Nisan'ın manasını seven her Türk nazarında adsız şehitlerin kendi canlarıyla vatana hizmet ettikten sonra vatanın ileriki ihtiyaçları, hizmetleri için de mübarek vücutlarına halef diye bıraktıkları çocuklara perestîş etmek kabil değildir.

Türkleri bir iki asır afyonlu bir uyku içinde –bin tehlike ve terakkinin ortasında- uyşuk bırakan eski idarelerden sonra nasıl yapayalnız ve çok geri kaldığımızı acı muştalar duyarak, anladık.

Etrafımızdaki yabancı vatanların bütün medenî terakkilere rağmen yine geceyi gündüze katarak çalıştıklarını gördükçe nefsimizi müdafaa ve neslimizi muhafaza için Türk vatanında çalışma günlerinin yirmi dört değil, kırk sekiz saat olmasını, böyle fevkattabia ve muhal temenniye, insanın nasıl dileyeyeceği geliyorsa nüfusumuza ve bu nüfusun uğraşıp hal etmeğe mecbur, hatta mahkum olduğu müesseselere de baktıkça şimdikinden üç dört misli daha fazla insana derhal malik olmak sihrinin de bir an içinde hakikîyle şemş olduğunu isteyeceği gelir. Zira vatan

toprakları vatan suları ve havaları engindir. Bu engin tenhadır, onu gidermek lazım. Vatan güzeldir. Bu dilbere hırsla bakanlar var. O saldırgan gözleri başka ufuklara ve maceralara çevirmek için vatan sahiplerinin çoğalması lazım. Turalım ki bu temenni birden bire azami semeresini vermez. Pek iyi hiç olmazsa mevcutları ziyan olmaktan kurtarmak da mümkün değil mi?

Vatanın kendini koruması için demire, topa, tüfeğe, gemiye, teyyareye ihtiyacı var. Fakat bunlardan evvel bunları kullanacak, bunları ona temin edecek ellere ihtiyacı var. İşte Himâye-i Etfâl'in en güzel ve yüksek gayesi bu memlekete insan malzemesini kusursuz ve sefaletsiz temin etmektir. Bu gayenin manasını ne kadar yakından anlarsak cemiyeti kendi yardımımızla o derece takviye etmiş oluruz. Takviyenin en ilk ve zaruri vasıtası da Himâye-i Etfâl'i milletin teberru'larından, o ezelî iyilik ve şefkat menbaından gelme sermaye ve servetle canlı tutmaktır.

23 Nisan gibi büyük günlerde ruhlarımızın coşku ve kuşayışı bu manayı daha derin bir ehemmiyetle kavrayacak, sevecek bir kabiliyet alır. Onun için büyük Türkleri düşündüğümüz ve tebcil ettiğimiz bu mukaddes hatıranın gününde küçük Türklerin kıymetli hayatlarını teazzüz edelim. Büyük Türklerin milletçe sevindiği gün olan 23 Nisan Türklerin de milletçe düşünüldüğü gün olsun. Bu azm ve celadet günü mürüvvet ve merhametin nuruyla satvetleşsin. Bu bahar günü Himâye-i Etfâl'in çiçekleri milletin göğsünü ve milletin hediyesi Himâye-i Etfâl'in kutularını doldursun.

ÇOCUK HAZRETLERİ

Serlevhaya “zat-ı hazreti tıfilliyetpenahı” terkiibini koymak maksadımı daha kuvvetle ifade ederdi. Fakat çocuğa pek yakışan samimiyet ve sadeliğe riayetkâr olmak için onun layık olduğu azami hürmeti “çocuk hazretleri” suretinde ifade etmeği kâfi buldum.

Müstebid ve pervasız olmaları bilhassa gayr-ı mesul bulunmaları itibariyle çocukların ezelden beri ailelerde hakikî birer hükümdar olduklarına şüphe yoktur. Ancak son zamanlara kadar onların saltanatlarında resmî bir mahiyet mevcut değildi çocuk saltanatının ilanı edilmesi için tarih; bütün tacirlerin ve tahtların sarsılıp devrilmesini beklemiş olacak ki zamanımıza “çocuk asrı” diyorlar.

Biz; çocuğa ailede ve heyet-i içtimaiyede layık olduğu mevki ve ehemmiyeti vermek için en geç kalan milletlerden birisiyiz. Başka milletlerde çocuk lehine yapılan hareketlerin mebdeleri birkaç asra kadar irca olunabilir.

Fransa inkılabının mübeşşirlerinden addedilen “Russo” çocuk fitratını ilk teşhis ve intak eden bir mütefekkir olmak itibariyle çocuk saltanatının temellerini kurmuştu deniyor. “Victor Hugo” çocuk şiirini terennüm eden dolgun bir cildin manzumeleriyle bu masum saltanatın ilk kasidehanı oldu. Onlardan sonra ve zamanımıza kadar garpta çocukluk hakkında yapılan neşriyatın başlı başına kütüphaneler doldurabileceğini tahmin etmek güç değildir. Bu eserlerden pek çoğu münhasıran çocuk muhabbetini değil, bilhassa çocuk hakkını ve çocuk hürmetini telkin ettiler ve zaten meselenin asıl mühim ciheti buradadır.

Çocuğu sevdirmek için âsâr ve teşkilat ile çalışmaya ihtiyaç bulunduğunu kim iddia edebilir? Zaten her aile kendi mevcudiyetinden ayrılan bu küçük parçayı kıskanç bir aşk ile seviyor. Bizim mevzu bahis ettiğimiz nokta, içinde birçok da hodgamlık hissesi bulunan bu muhabbet ve şefkati hak ve hürmet suretinde telakkiye alışmaktır. Çocuklar, bizim evladımız oldukları için değil, istikbalin vatandaşı ve vatanın istikbali buldukları için heyet-i içtimaiyece birtakım hukuka malik, ehemmiyet ve riayet-i mahsusaya sahip adeta manevî birer şahsiyet olarak tanımalıyızdır. Hatta bu hürmet resmî bir mahiyette bulunmalıdır.

Nitekim meşhur “Cenevre Hukuk-u Etfâl Beyannamesi” ile çocuğun hakkı beynemilel resmî bir mahiyet iktisab etmişti. “Himâye-i Etfâl Cemiyeti” memleketimizde aynı meşkur hizmeti ifa ediyor.

Milletimizi ihata eden tehlikelerin içinde insan azlığı ve toprak tenhalığı kadar tamir ve telebbüsüne imkanı bulunmayanı hatırlayamıyorum. Etfâlin himayesi tezyid-i nüfus endişesinin en müsmir bir çaresi olmaktan ibaret kalmıyor, aynı zamanda yakın bir istikbaldeki cumhuriyet vatandaşlarının evsafi itibariyle de daha mükemmel olmasını istihdaf ediyor.

Bu muzaaf gayeyi temine uğraşan “Himâye-i Etfâl” muaveneti yani “çocuk hazretleri”ne hürmeti en esaslı bir vatan borcu addetmekte zerre kadar tereddüt etmemeliyiz.

F.N. s.29 İbrahim Alaaddin

İSTİKBAL DAVASI

Çocuk davası medeniyetin insan ırklarını kurtarmak, insanlara insan gibi doğmak, büyümek ve yaratmak imkanlarını hazırlamak için açtığı son davadır. Çocuk, tabiatın yarattığı, toprağın büyüttüğü, kader ve tevekkülün çocuğu olmaktan çıkacağı güne kadar bu dava devam edecektir. Çocuk milletlerin istikbalini üstüne kurdukları temel direği mahiyet ve kıymetini kazandığı gün yeni medeniyet açtığı davalardan birini kazanmış olacaktır.

Yeni medeniyet bütün makinelerini, ilim dünyasını idare edecek, bilinmeyen hakikatleri bulacak insan dehasına muhtaçtır. Bugünkü insanlık, teşkilatı ile, yanlış terbiye akideleri ile, içtimâî kayıtları ile bu dehalari öldürüyor. Bütün ırkların sıhhati, talihi, kader ve tevekkülün elindedir. Bunlar fennin eline geçeceği güne kadar insanlar cehalet ve taassupla çarpışacaklardır. Çocuk davasının en büyük hasmı, korkmak ve yılmak bilmeyen her adımda o güne perde çeken zalim düşmanı bu cehalet ve taassuptur. Bu hasmı devirmek, sağlam bir ırk, yaratıcı bir nesil ve deha yaratmak için bütün kuvvetimizi yeni nesle, çocuklara vermek mecburiyetindeyiz.

Yarın garbın tamamen yeni zihniyetler, yeni nazariyeler, yeni hayat akideleriyle dolu çıkaracağı bir medeniyetle karşı karşıya geleceğiz. Bugün garbın fikir aleminde mütemadi yeni cereyanlar, yeni fikirler, yeni akide kasırgaları var. Bunlar ara sıra bizim topraklara da esiyorlar. Bunların arasında gelen ve hüsn-i kabul gören fikirlerden biri de çocuk davasıdır.

Bu davayı güden, çocuk meselesinin halli ile yeni Türkiye'ye yeni ve sapsağlam bir nesil ve yeni bir hayat vermek isteyen Himâye-i Etfâl Cemiyeti memlekette bu muazzam davayı açan ve müdafaa eden istikbalin vekilleridir.

Bugün çocuk meselesine verilen ehemmiyet kalbimizden kopan şefkat ve merhamet değildir. Yarınki Türkiye'nin temel direklerini sağlam kurmak için, yeni medeniyetle karşı karşıya geldiği zaman yıkılmayacak bir hâle getirmek için açılmış bir istikbal davasıdır. Bu dava ne benim, ne senin, ne hükümetin, ne milletindir. Türkün ve Türkiye'nin davasıdır.

Çocuk günü bu hakikati millete göstermek, çocuklarımızı dolayısıyla istikbali tehdit eden felaketlere karşı el ele verip çalışmak için hepimize müşterek bir şuur verebilecek. müşterek heyecanlar yaratacak bir gündür. Bugünden alacağımız

heyecan ile fikir ve sa'y adamlarının birleşmesi, bu davayı millî bir dava hâline getirip hasımlarına karşı müttehit bir cephe teşkil etmesi ne kadar şayan-ı temennidir.

Çünkü çocuk davası bir fert davası, bir zümre davası, bir hükümet davası değil, bir istikbal davasıdır.

F.N. s. 30 Sabiha Zekeriya

İNKILABIN MANASI VE BU YENİ NESLİN VAZİFESİ

Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin nasıl bir gaye ile teşkil edilmiş olduğu ve ne gibi vazifeler ifa etmesi lazım geleceğini anlayabilmek için her şeyden evvel Türk inkılabının hakikî manasını anlamış olmak icab eder. İdarî, siyasi, içtimaî olan ve şimdiye kadar belki hiçbir memlekette emsali görülmeyen bu inkılap munhasıran gelecek nesillere yani bugünkü çocuklarla doğacak olanlara aittir. Çocuk tabirini kullanıyorum, genç demiyorum. Çünkü benim fikrimce bugünkü gençleri bile inkılap muvacehesinde birer fedaiden başka bir şey değildir ve bu itibarla onlarda Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin azası mesabesinde. Fikrimi daha iyi ifade etmiş olmak için diyebilirim ki biz yani bugünkü nesil vatanı yarınki nesle devir ve teslim memuruz. Fakat bu devir ve teslim muamelesi halef ile selef arasındaki alelade devir ve teslim muamelesi gibi değildir. O muameleyi ifa ederken biz çekilip seyirci kalacak değiliz. Halefimizin yürüyeceği inişli yokuşlu yolda kendisine rehberlik edeceğiz. Bu işte çok yorulacağız. Belki zarar göreceğiz. Fakat ne çare ki vazifemiz budur. Bu vazifeyi hakkıyla anlayıp da ona göre bir hatt-ı hareket tayin edecek olursak vatanın kurtulduğuna şimdiden iman edebiliriz. İşte bu mülâhazalar dolayısıyla ki ben Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin teşekkülünü her şeyden üstün tutuyorum. Cemiyetin şimdiye kadar sebkeden hizmetleri gözle görülüp elle tutulabilecek kadar meydandadır. Ben epeyce zamandan beri sokaklarda dilenen çocuklar görmüyorum. Cemiyetin merkez ve şubelerinin raporlarına nazaran muhtelif suretlerle yardım gören çocukların miktarı seksen beş bin raddesindedir ve bu miktar günden güne artmaktadır. Mesaisinin böyle mesud bir netice vermesinden dolayı bu muhterem cemiyeti her Türk'ün can ve gönülden tebrik etmesi ve o mesaiye herhangi bir suretle iştirak ederek vatanın hakikî sahibi olan yarınki neslin medeniyet dünyasına yakışacak surette meydana gelmesine yardım etmesi inkılabın tevcih ettiği vazifelerin üssü'l-esâsını teşkil eder.

HİMÂYE-İ ETFÂL

Himâye-i Etfâl= çocukları kayırma. Bu unvanı ne vakit işitem ruhum tazimen yerlere kadar rüku' eder. Ne kudsi bir dernek, ne ulvi bir ocak. Vatan tehlikeye düşünce çoluğunu çocuğunu düşünemeyerek hudut boyuna, düşman karşısına koşan şanlı yiğitlerimiz yavrularını milletin himayesine terk ederler. İşte o yavrular **Himâye-i Etfâl**'in himmet ve şefkatiyle kendi evlerinde göremeyecekleri sıhhî bir maişet ile yetişirler. Vatanın her kısım bî-kes çocukları bu himaye sarayında âli terbiye görürler. Orası memlekete asrî çalışanlar vücuda getiren istihzar ocağıdır.

Çocuk yetiştirmesinin ne demek olduğunu her aile bilir. Çocukla uğraşmak; dünyada meşguliyetlerin en tatlısı olmakla beraber en gücüdür. Son derece lakayt bir dücvî hayatın bin türlü avarızından -mümkün merteye onu memnun ederek koruyacaksınız. Pek meşhurdur ki bir padişaha **benden ziyade sözünü geçiren, dinleten var mıdır?** sualine nedimi **evet efendim vardır çocuktur** demiş. Padişahın istizahına mukabil nedimi başlamış çocuk taklidi yapmaya, padişah o ne istediye müsaade etmiş. Vurmuş, kırmış, sokağa atmış. Padişah fütursuz istediğini yapmış. Ortada çay ile süt varmış. Çay istemiş, vermişler. Süt istemiş, vermişler. Bittabi bunu şımarıklıklarla, envâ-ı iz'âcatla yapıyor. O bardağı beğenmez, şu kaşığı atar, ben teferruatı bırakıyorum.

Ennihaye sütü çaya karıştırmış, bir kere içmiş, beğenmemiş **illa bu sütü bu çaydan ayır** diye tutturmuş. Ayrıca çay süt vermişler. Hayır illa ki o sütü o çaydan ayır; diye tutturur, ağlar, tepinir, atar, kırar, yırtar, bağıırır, çağırır, bir hezeyan ki nâkâbil tahammül. Padişahın sabrı tükenir. **Ey... artık çok oldun. Atın şunu dışarı...** der. Nedim bir temenna ederek **işte padişahım! Çocuğun emrinden, tahakkümünden ufak bir numûne. Zavallı analar payansız şefkatleriyle hayatı kendilerine haram ederek yıllarca iz'acata, hele hastalıklarındaki çekilmez meşakkatlerine tahammül ederler** demiş. Bunu her ana baba bilir.

Hâlbuki Himâye-i Etfâl'de çocuk böyle şımarık, arsız yetişmez. Daima şen, daima handan olarak hüsnü terbiye ile büyür. Fakat her biri bir halde olduğundan, çokları ana ağuşundan, hırçın, hastalıklı geldiğinden bittabi bunlara bakan kadınlar onları ıslah edinceye kadar hayli zahmet çekerler.

Daha iki üç senedir yoluna giren, vatana on binlerce, adeta ordu yetiştiren bu müessesenin bu yüksek mesaisinden meşkur hidematından haberdar olmayanımız, böyle bir âli ocağın hizmetine pek naçiz iştiraka ehemmiyet vermeyenlerimiz hadsiz, hesapsızdır. Mürettep bir surette umumî iştirak boynumuzun borcu iken –ne yalan söyleyeyim- milletimizde daha bu kabil şuur hasıl olmamıştır. Çok eskiden eslafımız vatana hizmet için pek büyük vakıflar vücuda getirmişlerdi. Daha yakın zamanlarda herkes zekat, sadaka-i fitr, ulemaya, sulahaya, muhtâcîne hizmet tarzında pek çok muavenetlerde bulunuyorlardı. Şehirlerde seyyahîne mahsus konaklar vardı. Evlerde, hanlarda dünyanın öbür ucundan gelmiş Hintli, Çinli, Türkistanlı, İranlı, hele Arabistanlı hacı, hoca, şeyh, şair, hünerver hadsiz hesapsız yabancılar görülürdü. Köylerimiz de misafirle dolu idi. Bir yerde senelerce misafir kalan olurdu. Ben Konya'yı ve mülhakatını söylüyorum. Bizim memleketimizde –biraz da Hazreti Mevlana'yı ziyaret kastıyla- öyle uzak memleketlerden öyle garip adamlar, öyle hünerver kimseler gelirdi ki şimdi kendi kendime düşünüyorum da aksa-yı Çinden taban tepip aylarca, senelerce dünyanın öbür ucuna kadar gelen acibişşekil seyyahîne şaşarım. Elbiseleri de kendilerine mahsustu. Senelerce elbiseleri eskimez mi, yine kendileri evcimend yenisini mi dikerler, bilmiyorum. Hasılı onlar yıllarca bizim diyarımızda otururlar. Değil dillerini, meşreplerini; hatta ufak bir eşyalarını bile değıştirmeden ya vatanına gider, yahud vatan-ı aslıye rücu' eylerlerdi.

Bu tafsilatımla şunu ispat etmek isterim ki pek yakın zamana kadar halkımızda yüksek bir semahat, bir keremkarlık vardı. Harb-i umumînin silip süpürdüğü hasenat meyanında bu îsâr, bu sehavet, bu himayet hasletimize de halel geldi. Çünkü hayatın şekli değışti. Yoksa eskiden de yedirip içirenler, yetimleri giydirip kuşatanlar fazla fazla mallarından yapmıyorlardı. Büyük kalplerinden taşan bir îsâr hevesiyle yemekler yediriyorlar, kimsesizler giydiriyorlar idi. Hepimizin hatırımıza derhal birçok meseller, menkîbeler gelir. Çocuklarını harice savurup da misafirine sabah kahvaltısı çıkaran köylülerimizi benim yaşımda bilen çoktur.

Ey büyük bir milletin kahraman evlatları sulbünden gelen Türk çocukları! Ey bugünün yaşlı başlı efendileri!

Sizin ecdadınızdan mevrus yüksek ruhunuza hitap ediyorum keremkar efendilerim! Ver ki, îsâr, himayet, esirgemek denilen şey bir huydur. O, sizin damarlarınızda vardır. Fakat çok paranız yokmuş da istediğiniz derecede iyilik

edemiyormuşsunuz. Siz buna üzölmeyin. Biz sizi soymak istemiyoruz. Biz sizin ecdattan mevrus “iyilik etmek, kayırmak” huyunuzu tenmiye etmek istiyoruz. Memleketimizin size mevdu’ yetimleriyle alâkadar olmakta rüşuh hasıl etmenizi arzu eyliyoruz. Biz istiyoruz ki vatan; evlatlarını müdafaa için davet eylediğı vakit; kahramanlarımız arkasına bakmadan, küçüklerini düşünmeden koşmalı ve müsterih bir kalple:

-Benim milletim çocuklarını sefil bırakmaz, benden çok iyi bakar.

Diye tam bir emniyetle hududa koşmalıdır.

Eskiden vatan çok vasi’ idi. Memlekette zat-ı servetler vardı. Sanat, ticaret, ziraat yüksek miktarda idi. Onun için türlü türlü vakıflar vücuda gelerek birçok muhtâcîn himaye olunuyordu. Fakat o meyanda çalışacak birçok kimseler de bu vakıfların gölgesinde asırlarca uyuyup bu kısımdan ordular teşkil eden eşhasın müstahsillik şerefinden faidesiz müstehlikler derekesine inmişlerdi.

Etrafını rakipler sarmış olan bu vatan bu kadar küçükler servetinde kaybettikten sonra bir tane bile bomboş adam beslemeğe vakti yoktur. Meğer ki alil, ihtiyar veyahud kimsesiz tıfl-ı masum ola. Aliller, ihtiyarlar bir dereceye kadar meramını anlatıp kendine merhamet celb edip hayatını sürükleyebiliyor. Fakat çocuklar, masum yavrular... Bunlar ne olacak. Aliller, ihtiyarlar vatanın taşımağa mecbur olduğı yükür. O yükü yüksünmeden taşıyacak. Fakat yavrular bize bâr değıl. Bize yârdır. İstikbalin serveti, kuvveti, refah ve nimetidir, bade-i mefharetidir. Onlardır ki yarını bizden parlak bir surette teşkil edecekler.

Buraya kadar irad eylediğim tafsilattan yegane şunu kastediyorum, kiram-ı kârînimden ancak şunu niyaz eyliyorum. Artık hepimiz vatanımızın kimsesiz, muhtaç yavrularına alâkadar olalım, “alâkadar olalım...” diyorum. “Avuç avuç para veriniz!” demiyorum. Siz alâkadar olun, muhtaç yavrularımızı kayırmağa garizi bir meyliniz hasıl olsun da arpa arpa veriniz, bir veriniz, beş veriniz, para vermeyiniz. Elinizle, dilinizle, gönlünüzle yardım ediniz. Bütün evlad-ı memleket bu işte gönül birliğı yapacak olurlarsa onların hiç ehemmiyet vermeyerek deruhte ettikleri mini mini paralardan milyonlar hasıl olur. Sair suretle hizmet edenlerin hizmeti de faideler hasıl eder. O vakit vatanın en hücre köşesinde tek bir tane sefil masum kalmaz. O vakit işte sabahü’l-hayrın mübeşşiri “hayyealelfelah” nidası asrî bir sesle millete haykırmış olur. Bütün millete tekamül merdiveninin ilk basamağına basıldığı tebşir

edilmiş olur ki bir kere bu merdivenin ilk basamağına ayak basmak demek; artık az zamanda en sonuna irtika etmek ve hatta sadr-ı kemale oturmağı namzet olmak demektir.

Binaenaleyh: haydi vatandaşlar!... nâçiz birkaç paralık yardımdan ziyade vatan yavrularıyla alâkadar olmağı.....

F.N. s.36-39 Veled Çelebi

AMERİKA'DA HİMAYE-İ ETFÂL VE ÇOCUK HAFTASI

Memlekette ilk defa tes'id edilen çocuk günü Türkiye'nin de nihayet çocuk meselesine ehemmiyet vermeğe başladığını göstermek itibariyle şâyân-ı kayd ve mesud bir gündür. Bu mesud günü, memlekete çocuk meselesinin ehemmiyetini anlatmak hususunda en faideli ve müessir bir vasıta telakki edenlerdenim. Hatta bence çocuk günü, yalnız yetimler namına rozet toplamak ve çocuk meselesine nazar-ı dikkati celb etmek kâfi değildir. Çocuk günü memleketin hayatında çocuğun kıymet ve ehemmiyetini yükselten bir bayram, bir hadise olmalıdır.

Amerika'da "çocuk haftası" denilen bir hafta vardır. Çocuk haftası, bütün milletin çocuklarla meşgul olduğu, çocukların fiilen saltanat sürdüğü haftadır. Bu hafta için bütün mektepler tatil olunur. Ve haftanın her günü için bir program tanzim olunur. Mesela çocuk haftasının birinci günü "eğlence günü"dür. O gün bütün Amerika hükümetleri dahilinde bulunan milyonlarca çocuğun eğlence günüdür. O gün sinemalar, tiyatrolar, parklar, eğlence mahâlleri hep çocuklara tahsis edilir. Çocuklar bütün bu eğlence vasıtalarından meccanen istifade ederler. Sinemalar, parklar, tiyatrolar o gün çocuklardan para almazlar. Çocuklar mürebbiyelerinin nezareti altında evvelce tertip edilen program mucibince bütün o eğlence mahallerinden istifade ederler. İkinci gün "sıhhat günüdür". O gün çocuklar kır eğlencelerine gider, açık hava oyunları oynar, güneş altında bol havada eğlenirler. Bütün stadyumlar, bütün spor mahalleri o gün çocukların emrine âmâdedir. Üçüncü gün "nümayiş günüdür". O gün bütün mektepler şehrin bir ucundan başlayarak öbür ucuna kadar boy boy muntazam ordular halinde bir resm-i geçit yaparlar. Yüz binlerce çocuğun muntazam kıyafet, muntazam hareketlerle, önlerinde musiki çalarak geçişleri kalpleri yerinden oynatan, bütün milleti sokaklara döken müheyyiç bir manzara teşkil eder. İnsan bu manzarayı seyrederken istikbalin gözleri önünde resm-i geçit yaptığını zanneder.

Dördüncü gün "iş günü"dür. Çocuk haftasının en meraklı günü bugündür. Çünkü bugün hükümetin, belediyenin, bankaların ve büyük ticarethanelerin başına çocuklar otururlar. O gün memleketin valisi mektepler arasından seçilmiş bir çocuk, şehremini bir çocuk, banka müdürleri çocuk, hulâsa memleketi idare eden bütün müesseselerin başında birer çocuk bulunur. Bu çocuklar o gün o müesseseleri idare

eder ve mesul birer amir gibi ifa-yı vazife ederler. Bundan maksat çocukta istikbaldeki mesleği için bir hırs yaratmak ve ona işin mesuliyetini duyurmaktır.

Hulâsa bütün çocuk haftası böyle çocuklar için mesud, müheyyiç bir tarzda geçer. O hafta bütün millet, bütün müesseseler, bütün matbuat bu çocuk meselesi ile meşgul olur. Memlekette bulunan bir yabancı bile bu tezahürat karşısında heyecana kapılmaktan kendisini kurtaramaz.

Gönül ister ki bizde de bir maksad-ı hayır ile tesis edilen 23 Nisan Çocuk Günü böyle bir çocuk haftasına kalbedilsin ve o hafta memleketin çocuklarına bir kıymet ve ehemmiyet verilsin. Bize çocuk meselesinin ehemmiyetini anlatacak bundan daha iyi bir vasıta tasvir edemiyorum.

F.N. s.44-45 M.(mim) Zekeriya

BİRKAÇ ÇOCUKLUK HATIRASI

Civcivlerin baş soktukları bir çift kanat, ispençlerin tünedikleri bir kümes, tayların oynadığı bir seki köşesi, kedi yavrularının bile mangal altı vardır. Bizim çocukluğumuzda hiçbir şeyimiz yoktu, bir sınıf dolusu kimsesizlerdik. Bizi ayva, söğüt, kızılıcak dikenleri, çizgi tahtalarıyla okşarlar ve küfürle çağırırlardı. Yerimiz, yurdumuz, memleketimiz, baba ocağımız yoktu. Yalçın kayaları heybe gözünde, karlı balkanları sepet içinde, uykumuzu katır sırtında geçirdik, hepimizin babası zabıt ve anası gözü yaşlıydı. Bizi kuzu yavruları gibi bir vadiye toplarlar ve çil yavruları perişanlığıyla bir vadiye dağıtırlardı: başımı gerilmiş çadır iplerine dayayıp toprak üstünde uyuduğumu ben unutsam bile Makedonya dağları unutmaz.. Her zabıt, her zabıt çocuğunun amcasıydı. İmparatorluğun her köşesinde bir deste amca gömdük. Ve bir deste amcazâde ile koyun koyuna ağladık. Bir paket çürük hurma kayıtsızlığıyla Yemen'den getirilen çocuk, yarım kobalak küflü mısır ehemmiyetsizliğiyle İşkodra'dan gönderilen çocuğu tanırdı. Geride görmediğim halde geride kalan amcaların çocuklarıyla içimizi çekerdik. Bazı helva yerdik, fakat bunu her zaman isteyemezdik, bilirdik ki her helva tepsisinin önünde hıçkırıklı bir cenaze alayı gider. Milletin etli pilavından bir kaşık alsak padişah ekmeği boğazımıza gelinboğan kemiğinden katı bir ısırapla takılırdı.

Bugün 23 Nisan. Bakıyorum ki çocuklar bayram ediyor. Edin çocuklar! Bayram edin. Madem ki birer babanız, birer ocağınız ve bir tam vatanınız var, bayram edin çocuklar! Her gülüşünüz karlı başımda bir bahar oluyor, eğleniniz çocuklar!

Sağ böğrümde bir yara nişanesi vardır. Sağ böğrümü ne bir kurt, ne bir sırtlan ısırdı. Otuz sekiz senedir, acısı geçmeyen bir çimdik yeridir. Bir çimdik ki etimin bir parçasını ve ruhumun hepsini söküp attı. Niçin? Öksüzlüğün niçini olmaz. Bir arefe günü eski püskü bir fistandan bana bir mintan çıkarılmasını istediğim için...

Boğazımda, küçük dilimin iki tarafında iki yara yeri vardır. Boğazıma balık kılıçığı kaçtı. Yemek çatalıyla çıkarmağa çalıştılar, olmadı. Kan revan içinde kaldım. Gözlerim fırladı, bir ince pırasayı boğazıma soktular, çağırta bağırtta sokup çıkardılar da mahalle komşumuz operatör Trabzonlu Hüseyin Beyi rahatsız etmediler. Çünkü öksüz çocukların boğazına kaçan balık kılıçıklarını öyle çıkarmak adetmiş..

Bugün 23 Nisan.. çocuk bayramı? Bayram ediniz çocuklar! Sizi eğlenir ve sevinir gördükçe kalbimde biriken kırk iki senelik kılçıklar tatlı tatlı eriyor.

***

Ben İstanbul'a mektebe gideceğim!

Basit bir talep fakat bana öğle ezanından ikindi sonuna kadar dayak yedirdi. Allah Allah, orada, orada amcalar da kalmamıştı, babalar da.. Olsalardı beni kurtarırlardı. Sordum, dediler ki:

-Hepsi, hepsi Tesalya'ya gittiler. Muharebe var.

-Muharebede adam ölür mü?

diye sordum.. ha ha diye başlarını sallayarak tasdik ettiler. Anne ağlama ben de adam ölen yere gider, ölürüm. Daha iyi olur. Şemsi Paşa'ya gittim:

-Ben de muharebeye gideceğim!

dedim. Ömrümde ilk defa sarı lirayı avucumda gördüm ve okşayarak börek reçel yedim.

Fakat beyhude beni geldiğim yere iade ettiler ve akşam ezanından yatsı sonuna kadar dayak yedim. Ertesi günü İstanbul'a savuştum. Tren kalkarken bir kompartımanın kereveti altına gizlendim. Selanik'e gelinceye kadar fareleştim. Beni bir amca keşfetti: Yüzbaşı Sıdkı Bey. Sonra hep birlik oldular, beni vapura yüklediler, onlar şahadete ben dersaadete yollandık. (Cevdet)in [*] içi kırmızı kukuletası içimde bir hasret ateşi gibi yandı:

-Ah, ben de bu mektebe gideceğim.

dedim. Eğer sevinmesini bilseydim, o gün çok sevinecektim.

Bugün 23 Nisan.. çocuk bayramı, bayram ediniz çocuklar! Cıvıltılı, şakrak sesleriniz, yeni Türk tarihini ifade ediyor. Mademki bir milletiniz var, öksüzlük mevzu bahis değildir. Mademki derli toplu bir vatanınız, derli toplu amcalarınız var, yetimlik manası kalmamıştır. Çocuğu gülen toprağın tarihine gözyaşı damlamaz. Çocuğu benimseyen vatanın hudutları çeliktendir. Çocuklar kendi sarayınızın etrafında birer istikbal hükümdarının gurur ve neşesiyle oynayınız, bayram ediniz şayet gözlerimi coşkun görürseniz biliniz ki ömrümün ilk sevincindedir.

---

[*] Cevdet Bey şimdi Ralla Şirketi müdürlerindedir.

ÇALTI BÜLBÜLÜ – ATMACA

Bir çaltı bülbülü –sık bir çalılık içinde gizli- yuvasının yakınında ötüyordu.

Yeni yumurtadan çıkan yavruları büyümeğe, azar azar sesler çıkararak cıvıldağa başlıyorlardı. Bülbül, sevincinden kabına sığamıyor, sığıyor, daldan dala konuyor, yavrucaklarına ötüş öğretiyordu.

Bunu bir “atmaca” gördü, pusu kurdu, çaltı bülbülünün sarsaklığını beklemeğe, avın kolayca yakalanacağı anın zuhurunu gözetlemeğe başladı.

Bülbül, tehlikeden bîhaber, ötüyor, sığıyor, silkiniyor, atlıyor, kanat çırpıyor, oraları da –kendisi gibi- sevinç içine boğuyordu.

Birden bire atmaca atladı, sivri, eğri, sert pençelerini taktı, sıktı, göklerin yüksekliklerine doğru akıyordu...

Çaltı bülbülü artık ölüme götürüldüğünü biliyordu. Çabalamak, çırpınmak faydasızdı. Sinmiş, dönmüş, hareketsiz, atmacanın pençelerinde havalanan bülbül, kıpırdamaktan korkuyor, fakat kuşçağızlarını düşünüyor, sadasının – en katı yürekleri delen ince, yumuşak yakıcı kavurucu bir edasıyla sızlanıyordu:

-Senin iyiliğine, lütfuna, keremine sığındım.. benim yavrularım var; onlar, bensiz, validesiz ölürlər.. senin de –elbette benim gibi- bir yuvan vardır:

Merhamet et!.. Benim zavallı bülbülcüklerime acı!..

Atmaca, bu yanık yalvarışa, kaskatı taş gibi bir sada ile cevap verdi:

-Sen, çok güzel ötüyorsun, sesinin bütün tatlılığıyla figan ettin; lakin benden böylelikle kurtulamazsın. Senin yumurcaklarının sonunu düşünemem, onların gailisini çekemem; çünkü:

Ben daha kuvvetliyim!

Bülbülcüğü, atmaca boğdu, işi bitirdi. Kanatlarının son çevikliğiyle yuvasına yollandı. Korkunç bir ses onu ürküttü; yuvasına abanan iri bir kartalın yavrularını parçalamak üzere olduğunu gördü, kafası zonkladı, gözü dumanlandı, indi, kartala yalvardı:

Merhamet et!. Yavrularıma acı!..

Kartal, atmacanın üzerine atıldı, tırmalayıcı bir gırtlıyıla mukabele etti:

-Hayır, senin iniltilerin, sızlanmaların beni asla yumuşatmaz; çünkü:

Ben daha kuvvetliyim!..

Kartal, -daha evvel atmacanın çaltı bülbülüne yaptığı gibi- atmacayı yırttı, didiklede, etlerini çeke çeke yedi.

***

Herhalde diğerlerine fenalık edenler, kuvvetlerine güvenenler; kollarının bütün kuvvetiyle zayıflara, acizlere darbeler indirirler.

Böyleleri, günün birinde bu hareketlerinin cezasını, acısını çekeceklerini düşünmelidirler; zira hayat, daima kendisinden daha ziyade bir kuvvetlisine rastlamakla nihayete erer.

Çocuklar, ezilmemek için kuvvetleniniz, aklınız, zekanız, bünyeniz tek mil vücudunuz daima kuvvetli olsun lakin atmaca gibi yırtmak için değil, düşmanları kaldırmak, acizlerin elinden tutmak, şaşmışlara yol göstermek için sağlam vücut, sağlam dimağ sahibi olunuz; çünkü:

İnsanlık bunu emreder, Türk'ün en büyük hasleti: muavenet, muvaneset, muhadenet, vatani, milleti sevmektir.

S.11 s.31-32 Emineddin

ÇOCUKLARDAKİ FITRÎ İSTİDATLAR

-Amcamın Köşesi-

Oğlum;

Sana uzun zamandan beri mektup yazamadığımdan şikayet ediyorsun. Hakkın yok değil.. Fakat artık ihtiyarlığın müziç öksürükleriyle baş başa kalan amcandan, sık sık mektup beklemen de pek doğru bir şey olmasa gerek. Mamafih öksürükleriyle, romatizmalarımın mütemadiyen artan sızılarına rağmen sana küçük yavrun hakkında okuduklarımı sıralamaktan kendimi men edemiyorum. Bu mektupta sana büsbütün başka bir meseleden bahsetmek isterim.

Her çocukta fitrî bir istidat, herhangi bir şeye karşı tabii bir meyil mevcuttur. Dikkat edecek olursak bazı çocukların ellerinde oyuncakların makineleriyle saatlerce meşgul olduklarını, diğer bir kısmının muharebeden ve askerlikten zevk duyduğunu, birçoklarının da kitaba karşı küçük yaştan bir meclubiyet hissettiklerini anlamak kabildir. Çocuklardaki bu arzular ya hakikî bir istidadın başlangıcı veyahud geçici bir hevesten ibarettir. Hakikî bir istidadı lazım geldiği bir şekilde beslemek ve çocuğun fayda bulabileceği bir surette ilerletmek her ebeveyn için borçtur. Geçici hevesleri de bir istidat olarak kabul etmek, çocuğa faydadan ziyade mazarrat tevliât eder.

Fransız profesörlerinden biri çocuklar hakkında yazmış olduğu bir eserde bu mesele hakkında şu mütalaayı yürütmektedir:

“Çocuk, çiçek tomurcukları henüz beliren küçük bir fidana benzer... Ebeveyn, bu tomurcukların yabani çiçekler açmamasını temin etmeğe borçlu olan bir bahçivandır. Herhangi bir fidanın çiçeği, iyi bir bahçivan tarafından lazım gelen bir şekilde aşılırsa, o fidan kokulu ve sevimli olabilir. Yabani çiçeklerin kokusuz bulunmalarının mesulü ve müsebbibi bahçivan olduğu gibi, bir çocuğun da iyi bir mesleğe, istidadı olduğu bir işe süluk etmeyip neticede harap olmasının amili de ebeveyndir.”

Aile hayatımızda garibeleri ve eski ananeleri gözden geçirecek olursak, nice istidatların ebeveynin dikkatsizliği neticesinde sönmüş olduğunu, geçici heveslerin çocukları manasız hedeflere sürüklediğini anlarız.. Şimdi ebeveyne terettüp eden en birinci vazife çocukta ilk temayüllerin hakikî bir istidat veyahud geçici bir heves olup olmadığını tefrik etmektir.

Baba ve anne çocuğuna meyil ettiği şeyler hakkında mütemadiyen yeni malûmât vermeye ve onun arzularını anlamaya mecburdur. Sekiz yaşındaki bir çocuk, eğer hakikaten bir istidat hissediyor ise, bir makine hakkındaki malûmâtı sıkılmadan, üzülmeden saatlerce dinler. Sırf bu şeyin zahirî güzelliğine kapılıp da gönlünü eğlendirmek istiyorsa tabii ebeveynin bu uzun mütalaalarını, verdiği izahatı dinlemeye tahammül edemez. Tabii bu izahat ve malûmâtın çocuğu sıkmayacak ve üzmeyecek bir şekilde verilmesi lazımdır.

Çocuktaki hakikî bir istidadı fark ettiği halde arzu ettiği tarafa çevirmesi ve onu meyil ettiği yerden uzaklaştırması en büyük hatadır. Bu arzu çok zaman çocuğu tenbel ve uyuşuk yapar. Askerlikte muvaffak olan bir adamın muhakkak diğer bir meslekte de muvaffak olması şart değildir. Bir çocuğun okumaya ve tettebbu' a merakı olduğu sezildiği anda, onu ancak bu arzusunu tatmin edecek bir meslek için yetiştirmek zarureti vardır. Spora müteallik işlerden zevk alan bir gencin daima vaktini tettebbu' ile geçirecek bir mesleğe süluku, manasız ve anlayışsız bir meslek adamının vücut bulması demektir.

Güzel evladım.. Şimdi henüz salonda paytak paytak yürüyen ve her söylediğin sözlere karşı garip bir tebessümle mukabele eden yavrun, birkaç sene sonra istidadı hakkında malûmât verebilir. Sen meşgul olur isen, onun yürüyüşünden, konuştuğu sözlerden, iştigal ettiği işlerden nereye doğru ilerlediğini ve hangi hedefe gitmek istediğini anlarsın.. Senin vazifen, eğer meyil ettiği meslek iyi ise, küçük yaştan itibaren onun yürüyeceği yollardaki dikenleri atmak, maniaları ezmek, ona hedefine kolaylıkla varabilecek iyi bir vasıta temin etmektir. Eğer arzu ettiği meslek meyil ettiği iş çirkin ve fena ise onu bu yoldan cebr ve şiddetle olmayıp sükunetle çevirmek senin için bir borçtur. Çünkü cebr ve şiddet yapıldığı takdirde çocuğun ruhunda men edilen şeye karşı bir arzu yerleşirse gittikçe köklenir. Sana itaate mecbur buldukça bu arzusunu gizler ve hiçbir harekette bulunmaz.. Fakat hayatta serbest kaldığı zaman, ilk işi evvelce senin mani olduğun işi bir defa tecrübe etmek, o hayata atılmak olur.

Güzel yavrum; sana bu defa çocuklarda görülen fitrî istidattan bahsettim. Şimdi çocuğa bir aile reisi sıfatıyla vermeliğin lazım gelen dersleri diğer mektubumda bildirmeğe çalışacağım. Çünkü senin iki sıfatın vardır. Biri baba olmak, diğeri aile riyasetinde bulunmak.. Aile reisinin oğluna öğreteceği o kadar çok mühim

noktaları vardır ki, onları böyle bir mektupta izah etmek bile mümkün olamaz.
Gözlerinden öper ve cevabını beklerim.

S.12 s.15-devamı 18 Hikmet Şevki

AYLA YILDIZLAR

Yıldızlar der ki aya

-Benzersin

Bazen güzel bir yaya

Lakin

Yine bazen olursun

Dolgun,

Yuvarlak

Bir ayna gibi parlak...

Söyle

Bize,

Nesin sen?

Böyle

Daim değişen bir şey,

Bir hanım yahud bir bey?

Anlamadık sırrını.

Ay der ki yıldızlara:

-Bana

Bakınız, söyleyeyim

Size

İşin aslını.

Öğreniniz beni neyim:

Ne bir hanım, ne bir bey,

Ne şaşılacak bir şey...

Sizler,

Ezelden beri,

Elmaspareler gibi

Parlarsınız,

Uzak,

Pek uzak,

Belki bin bir yıl uzak,

Payansız
Semada
Hep aynı yeri,
Hep aynı parlaklıkla
Tutarsınız.

Hâlbuki
Zavallı beni,
Kah gizlenip
Kah görünen
Ben.

Güneşteki

Nurla
Temizlenip
Gökte sürünen
Beni

Gece karanlıkta

Şu kara yeri

Parlatırım;

İnsanlara

Anlatırım:

Aydınlığın değeri

Nedir?

Bir

Yerde karar etmeden;

Daima ben

Yerin etrafını dolaşırım.

Maksadım

Şu ki:

İnsan

Nurdan bıkmadan

Onun safını

Sevsin, arasın.

Kalbindeki
Ateş,
İyilikle eş,
Olarak
Mutlaka
Vicdanına yarasın.

S.12 s.22 Kazım Nami

ÇOCUĞU FENALIKTAN KORUYABİLMEK

Gayet gariptir. Garbın birçok istatistikleri tetkik edilecek olursa, senelik vukuatın ekserisinin on sekiz yaşından küçük çocuklar tarafından yapıldığı anlaşılır. Memleketimizdeki zabıta memurlarıyla biraz hasbihal ederseniz size yankesicilerin, katillere hizmet edenlerin en fena yerlerde dolaşan küçük hırsızlıklar yapanların hep çocuklardan ibaret olduğunu anlamakta müşkilât çekmezsiniz.. Demek oluyor ki müstakbel bir neslin mühim bir kısmı, bu fena muhitlerde bu çirkin işlerde çürüyüp gidiyor. Hâlbuki tek bir çocuğun ahlaken, bedenen bozulması ve cemiyete fayda veremeyecek bir şekle girmesi, bir memleket için en büyük bir zarar, en mühim bir derttir.

Bunlar için birçok mühim sebepler zikredilebilir. Fena romanların kıraatı, hırsızlığa müteallik filmlerin seyredilmesi, ebeveynin lakaydisi, hayat pahalılığı... Bu zikrettiğimiz sebepler en mühimleridir. Mamafih çocukların fena bir yola sapmalarına ve binnetice cemiyet hayatına muzır bir uzuv olarak yetişmelerine daha mühim sebepler mevcuttur. Bunlar yeniden silinemez ve silinmeleri de mümkün değildir. Çocuk daima akıllara hayret veren serkeşliklere, karışık ve desiselerle dolu işlere karşı yenilmez bir meclubiyet hisseder. Bu suretle birçok yavruların pek küçük yaşta, en çirkin yolları takip etmelerini tevlit eder.

Çocukların bu fena yollara süluk etmemeleri için birçok çareler vardır. Fakat bir defa bu hayata atılan, pek küçük yaşta bu çirkinliklere gömülmeye başlayanları tahlis edebilmek imkanı da mevcuttur. Amerikalı bir hakimin bu husustaki mütalaatı nazar-ı dikkate alınacak olursa, çocukları muhakeme edecek adl heyetinin büsbütün başka bir tarzda yapılması icab eder. Bir defa hakim büyüklerde olduğu gibi, yüksek bir kürsünün arkasından dehşet ve heybet içinde çocuğun gözünü korkutacak yerde, onun yakınında bir baba gibi yavaşça suallerini irad eden, onun cevaplarını dinlerken derdini paylaşmak isteyen bir hâmi gibi dinleyen bir reis olmalıdır. Mahkeme salonunda tek bir kimsenin bulunmaması, bu işlerin matbuat sahifelerine intikal etmemesi şarttır.

Vaktiyle Philadelphia'da sekiz yaşında öksüz bir kızcağız, bir eve kundak sokup yaktığından dolayı muhakeme olunuyordu. Kızcağız cevabında hayatta en büyük zevki itfaiyelerin bir evi söndürdüğünü seyrederken hissettiğini bunun için bu

fenalığı işlediğini söyledi. Mahalli matbuat kızın cevabını sütunlarla yazıp, ruhundaki bu garip arzuyu teşrihe başladılar. Neticede birkaç ay zarfında yüzlerce çocuk kızın bu hareketini taklit ettiler. Zavallı Philadelphia İtfaiyesi hangi yangını söndüreceğini şaşırды. Görülüyor ki çocuklarda taklit etmek azusu her şeyin fevkinde bir mevki işgal eder.

Çocukları muhakeme etmek için tanzim edilecek salon muhakkak diğerlerinden farklı olmalıdır; çünkü çocuk bildiğimiz mahkeme salonlarına girdiği zaman, gayet mühim bir iş gördüğünü, hakikaten akıllara hayret veren bir harekette bulunduğunu zanneder. İşte bu zan çocuğu bir daha o salonlardan kurtaramaz.. Mahkeme salonunda hakim ve katip için iki masa ve birkaç iskemleden başka hiçbir şey bulunmamalıdır. Çocuk oraya girdiği zaman mektep müdürünün odasında bulunduğunu zannetmelidir. Hiçbir kimse çocuğun vereceği cevapları dinlememelidir. Bu hafi celsede hakimle çocuk dertleşmeli ve hakim o çocukta ıslah edilebilecek bir hâl müşahede ettiği takdirde tahlis edebilecek salahiyeti haiz olmalıdır. Bu şekil evvela Kanada, Avustralya ve İngiltere’de tatbik edilmiştir. Bir İngiliz hakimi “bir çocuğu fenalığa sevk eden en mühim kuvvet, polis dairelerinde sürüklenmesi, heyet-i adliyenin muvacehesine katiller ve hırsızlarla çıkmasıdır” diyor.

Bu şekilde yapılan muhakemeler neticesinde bir sene zarfında 828 çocuktan 17 erkek 4 kız hapisneden ayrı bulunan bir yerde hapsedilmiş diğerleri muhtelif sınaî mekteplerine yerleştirilmiştir. Fakat bunun neticesi olarak on sene zarfında fenalığa sürüklenen çocukların adedi yüzde üçe tenezzül etmiştir. Bu neticeyi gören Almanya, Avusturya, Belçika, Macaristan, İtalya, İsveç, İsviçre, İspanya, Rusya bu şekli tatbik etmişlerdir.

Herhangi bir cürmü işleyen bir çocuk, müdde-i umumilikçe tevkif müzekkirası kesilmeden evvel yatacağı yeri tayin etmek lazımdır. Onun alelade serseriler, uygunsuz hırsızlar veyahud da evvelce bir cürüm işleyip de tevkif edilen hemsinni olanlarla bir arada bulunması en mühim bir tehlikedir. Eğer çocuk bu cürmü bilmeyerek, hiçbir maksadı olmayarak işlemiş ise, bir daha tekerrür etmemesi için icab eden tedabirin alınması mümkündür. Hâlbuki onu seciye ve seviyesi olmayan ve hapiste yatmak, günlerce hürriyetten mahrum bulunmak, itiyat hükmünü

alan kimselerle bulundurmak, ahlaksızlığa doğru kuvvetli bir adım daha atmasını intaç eder ki, böyle bir çocuğun iyiliğe çevrilmesi imkansız olur.

Diğer muhakemede, tahkikatı ikmal edenler bir mücrimin sabıkası olup olmadığı hususiyetinde bir fikir elde etmek mecburiyetindedir. Çocuk muhakiminde ise, reis maznunu isticvab etmeden evvel çocuğun ailesi, derece-i tahsili, aldığı terbiye ve ruhî hastalıklarını uzun uzadıya tetkik etmesi icab eder. Çocuk muhakemesini idare eden heyet, adliyeden mezun olmakla beraber iyi bir ruh doktoru olmaz ise vereceği kararların yüzde yetmiş arzu edilen faydayı teminden uzak kalır.

Gelecek makalemizde çocuk muhakiminin faydalarını ve ne suretle teşkili lazım geldiğini izaha çalışacağız.

S.12 s.22-devamı 24 Fuad Refik

ÇOCUK HÂLETİ RUHİYESİ VE TERBİYESİ: CEZA

Çocuklara tatbik edilen cezaların envayı ve adedi çoktur. Sopadan tutunuz da, çimdiklemek, elleri yakmak, mahzene tıkmak ve abdesthaneye kapamak gibi müteaddit ve mütenevvi cezalar... Çocuğun terbiyesiyle sıkıca alâkadar olanlar için cezanın müfit ve muzır kısımlarını aramak, tahlil etmek ve sonra da üzerinde fikir yürütmek son derecede elzemdir.

Çocuk fenni ve terbiyesiyle cezanın münasebeti hakkında birçok mütalaa yürütülmüştür. Ve bu gibi mütalaayı hemen her millette bulmak kabildir. Cezanın tarihçesini nazar-ı dikkate alınca göze çarpan ilk şey: “mukabele-i bilmisil bulunmak” felsefesidir. Fakat nasıl? Birisi başınızı yarıncaya siz de onun başını yaracaksınız... Bir zamanlar insanları harekete getiren kuvvet “hissi-i intikam”dı. Aynı hissi bugün bile birçok milletlerde olduğu gibi bizim de hayat-ı içtimaiyemizde görmek kabildir. Sokaklarda oynayan çocukları birbirine kavga ettiren, taş attıran ve kafa taslarını yardıran his, hep bu kadim intikam hissidir. Bunun en acıklı tarafı, çocukları bu gibi harekatta bulunduran, umumiyetle, ebeveynlerin kendileri oluşudur. Fakat, kabahat onlarda dahi değil... Çünkü onlar bundan daha iyi bilmezler: yani onlara bu gibi cezaların fenalığını ve iyiliğini gösteren olmamıştır.

Hâlihazırda yapılacak vazife, çocuklara tatbik edilen cezaların mazarratını ve faidesini aramak ve tahlil etmektir. Mesela: cezanın, çocuklardan gayrisına tesiri olur mu? Olunca nasıl tesir eder. Ve ne olur? Cezanın şu veya bu yaşta veyahud şu ve bu zamanda tatbik edilmesi hakkında kat’i ve muayyen formüllerinin vücuda getirilmesi fikri boştur ve imkansızdır.

Mamafih bazı menfi prensipleri tavsiye dahi, faideden hâli değildir. Kendi duygumuzu tahfif edeceğimiz diye çocuğu cezalandırmak doğru değildir. Hiddetli zamanımızda tesadüf eden bir çocuğun küçük bir hareketi, bizi gazaba getirdiği çok vaktadır. Kaza neticesi kırılan eşya, bizi hemen çocuğun cezalanmasına sevk eder. Çocuğu cezalandırmakla, ne kırılan eşyayı iade edebilir ve ne de bu gibi kazaların ileride vuku bulmamasına yardımcı olur. Binaenaleyh cezaların verdiği neticeler korkudan hasıl olan mütemadi sinir hastalığı ve asabilğin ve bu sinir hastalığını takip eden umumî infialdir.

Bazen çocuğu birçok fenalıkları irtikaba sevk eden kendi ebeveyni oluyor. Mesela mutfakta veya evde iş ile meşgul olan bir ana, çocuğun dışarıda bağırdığının sebebini bilmediği halde: Remzi Mebruke'yi rahatsız etme, dokunma gibi ihtaratta bulunur. Bunu işiten, işsiz Remzi, Mebruke'nin saçlarını çeker ve Mebruke'nin yaptığı evi ve oyun mahallini bozmaya teşebbüs eder.

Bunun en felaketli kısmı şudur. Ebeveyn, cemiyetin tanıdığı ve kabul ettiği bazı prensiplerin ihmaline sebep olur. Ve fenalığın müsebbibi olan ebeveyn, akli ermediği için, çocuğunu cemiyetin muzır bir azası olarak yetiştirir. Bu son mülahazayı bir misal ile anlatalım: çocuğun terakkisini ve mektepte sınıfı geçmesini arzu eden ana ve baba, onların imtihanlarda kopya etmek veya kitabı açıp yazmak gibi hâllerine ehemmiyet vermezler ve hatta cesaret bile verirler.

Medenî milletlerin ve bilhassa Amerika'nın yorulmak bilmeyen çocuk fenni terbiyecileri muhtelif sinnde, yapılaşta, zekada ve kabiliyetteki çocuklardan neler intizar edilmesini hemen hemen tespit etmek üzeredirler. Altı yaşında bulunan bir çocuğun on yaşındaki çocuk gibi hareket etmesi veya düşünmesi ümit edilmemelidir.

Muhtelif sinndeki çocukların adetleri de cemi' ve tahlil edilmiştir. Beş yaşındaki Remzi'nin her gün muayyen saatte oyuncaklarını sandık içine koyması için ona o fiili, o vazifeyi pek çok defalar hatırlatmak lazımdır. Ve bir zaman gelecek ki çocuğa falan işi falan saatte yapması için "hatırlatmak" meselesi ortadan kalkacaktır. Fakat o zaman gelinceye kadar, çocuk oyuna dalacak ve o muayyen saati müteaddit defalar unutacaktır. Bu zamanda hiddetimizi teskin etmek ve çocuğa karşı sempatik davranmak ihtiyacı vardır. Neden? Çünkü, bu yaştaki bir çocuktan hakikî ve tam bir mesuliyet beklenemez. Fakat sinni 10'u bulmuş bir çocuktan ise tam bir mesuliyet istenmelidir.

Bize aynı düşünceyi verecek yukarıdaki misallere benzer daha birçoklarını zikredebiliriz. Kendimizi akıllıca kontrol etmek ve çocukların hâlet-i ruhiyelerini idare eden kanunları daha iyi idrak ile, çocukların terbiyesi hususunda kullandığımız müteaddit ve muhtelif cezaların azalmasına sebep olmuş oluruz.

SEFALETEN KURTARAN EL

“Öksüz bir çocuğun defterinden”

İstanbul: 1 Temmuz 1927

Bugün uyandığım zaman ne kadar sevinç içinde bulunduğumu buraya kaydedemeyeceğim.. Seneler var ki bu kadar sevinmedim. Nasıl sevinebilirdim? Annesi olmayan, babası bulunmayan bir çocuk kolayca sevinebilir mi? Hiç unutamıyorum... Bundan senelerce evveldi. Bir gün bu İstanbul sokaklarında yine bir karışıklık, yine bir telaş görünüyordu.. Fakat bugünkü gibi değildi.. Davullar çalınıyor, gençler koşuyordu. Ben o zaman mini mini bir yavru idim. Ancak beş yaşında vardım.. Annem yaptığım yaramazlıkları fazla buluyor, bir şey söylediğim zaman yüzüme sert, sert bakıyordu.. Ne olmuştu? Büyük bir kabahat mi işlemiştim? Hiçbir şey bilemiyorum..

Akşam üzeri babam gelmedi ve bir daha görünmedi. Onun güneşin izleriyle parıldayan sırmalarla donanmış elbisesini ne kadar seviyordum. Akşamları evimin küçük cumbasından hep onu gözlüyordum. Fakat o gelmiyordu. Her akşam babacığım beni dizine oturtur, küçük sualler sorarak benimle meşgul olurdu.. Annem ara sıra beni öpüyor, seviyordu.. Fakat eskisi gibi benimle meşgul olamıyor, yüzünde endişe içinde olduğu anlaşılıyordu.. Nihayet bir gün postacının getirdiği bir kağıt bizi ne kadar sevindirdi.. Annem hem gülüyor, hem ağlıyordu. Babamdan mektup gelmişti.. Babam Sina cephesinde düşmanla uğraşiyor, onun vatana girmemesine çalışıyordu. Aradan seneler geçmişti... Bir gün yine bir kağıt geldi. Fakat bunu bir postacı değil, bir asker getirmişti. Bu kağıt annemi harap etti. Evimizin altındaki taşlıkta onun ağlayarak çırpınarak bayıldığını gözlerimle gördüm. Bu acı hakikati günlerden sonra öğrendim.. Babam dönülmez bir yolculuğa çıkmıştı. Artık gelemeyecekti.. Ben de ağladım.. Gözyaşlarımı başkasının görmesinden çekinerek, korkarak ağladım..

Felaket bu kadar değilmiş.. Bir akşam mektepten eve geldiğim zaman annemi hasta buldum.. Ona bakabilecek bir yaşta değildim. Günlerce yatağının başucunda çırpındım. Fakat bu çırpınlara hiçbir fayda vermedi. Nihayet bir sabah, güneş yeni doğarken, annem gözlerini bana çevirdi.. Son bir defa gülümseyerek yumdu.. Ağladım, inledim.. Fakat annem gözlerini bir daha açmadı.

Artık sefalet başlamıştı. Bir sene sonra ben yersiz, yurtsuz bir zavallıydım.. Günlerce aç kaldım.. Bir gün herkes rıhtıma dolmuş uzaktan gelecek bir yolcuyu bekliyordu.. Ben babamla giden askerlerin döndüklerini zannettim. Saatlerce bekledim.. Uzaktan siyah dumanlar saçarak kimler geliyordu.. Yanımdakine sordum.. “İngilizler, Fransızlar, Yunanlar geliyor.” Dedi. İşte o dakika asıl öksüzlüğümü anladım. Babamı kaybetmişim. Annemi toprakların arasında bırakmışım.. Şimdi de şirin İstanbul’u yabancılara terk ediyordum. Öksüzlüğümü ne kadar kuvvetle hissediyordum. Oradan geçen Türklerin, insanların bu gemilere tırnaklarıyla hücum etmediklerine şaşıyordum.. Boynum bükük, gözlerim yaşlı döndüm.. Bu manzarayı seyredemedim. Bundan sonraki hayatım büsbütün acı, büsbütün elimdi. İngilizlerden tekme yiyor, Yunanlıların tokatları yanaklarımda iz bırakıyordu. Bir gün Beşiktaş’ta sarayın yanından geçerken bir adam beni tekme ile kovdu. Ben boynumu bükerek: “şehit evladım, beni niçin kovuyorsun” dedim. Adam büsbütün hiddetlendi. Üzerime hücum ederek:

-Şehit evladımış, memleketi veren şehitlerin mi?

Beynim attı.. Dev gibi bu adamı gırtlaklamak istedim.. Açlıktan kollarımda kuvvet kalmamıştı.. Adeta sürükleniyordum, bu kadar sene nasıl yaşadığımı bilemiyorum.. Bir gün müşfik bir el beni bu sokaktaki sefaletten kurtardı.. Korkuyordum.. Bir tuzağa tutulduğumu zannediyordum.

Beni nereye götürüyorsunuz? Diye sordum.. O adam gözlerimin içine şüphe ile bakarak:

-Sen şehit çocuğu değil misin? Seni Ankara’daki Himâye-i Etfâl’e göndereceğim..” dedi. Ankara’ya gittiğim zaman Himâye-i Etfâl’de bakıldım.. Artık ben babasının şehit olmasıyla iftihar edebilecek bir çocuktum. “Şehit yavrusuyum” dediğim zaman herkes bana iltifat ediyor, evimdekinden fazla bir muhabbetle karşılanıyordum. Hâlbuki İstanbul’da şehit yavrusu olmaklığım bana tokat, tekme yedirmişti. Nihayet zamanla bu farkı da öğrendim. Gazi Mustafa Kemal, çocuklara bir yuva yaptırmıştı.. Öksüzleri, yetimleri orada toplattırılmış.. Günlerce onu görmeğe çalıştım.. Muvaffak olamadım. Üç sene evvel Kuleli’ye yerleştirdim.. Şimdi babam gibi asker olmaya çalışıyorum. Onun gibi cephelerde memleketi müdafaa edecek bir Türk zabiti olmaya uğraşıyordum. Dün haber verdiler. “Gazi Mustafa Kemal geliyor..” Ne sevindim. Gözlerim yaşardı. Gönlüm açıldı.. Sevincimde haklı değil

miyim? Ben adeta cepheye giden babamın, döndüğünü zannediyordum. Babam öldükten sonra bana ilk müşfik eli uzattı. O, olmasaydı beni sefaletten, açlıktan, cehaletten kim kurtaracaktı? Mustafa Kemal yalnız vatanı kurtarmadı... Vatanı kurtarıırken benim gibi sefaletten ölmeye mahkum bulunan birçok yetim yavrularını kurtardı.. Gazi bir vatanla beraber, inkiraza mahkum koca bir nesil kurtardı.. ağlıyorum. Seviniyorum.. Babam gelseydi bu kadar sevinecek miydim? Zannediyorum ki hayır.. Çünkü babam yalnız beni kurtaracaktı.. Hâlbuki, bana sıcak elini uzatan bu büyük Türk, benim gibi birçoklarını sefaletten uzaklaştırdı...

Gazi, Sakarya fatihi, İstanbul'un hakikî hâlaskârı senin en büyük saffetin yetimler babası bulunmaklığıdır. Senin himmetin memlekette bizim gibi öksüzlere ehemmiyet ve mevki verdirdi.. Bizler, öksüzler büyüdüğümüz zaman senin çizdiğin yolda yürüyerek gösterdiğin nura kavuşacağız. Memleketi aydınlatmaya çalışacağız..

Bir öksüzün kaleminden daha fazla ne çıkar? Erkenden yatacağım. Yarın mektebin fener alayına iştirak edeceğim. Tokatla tekmeyle kovulduğum sarayın önünde "Paşa" diye bağırın benim gibi yüzlerce yetim yavrularının ağızları susacak, kalpleri lisana gelecek...

NÜFUS HAKKINDA MÜNEVVER ANNELER VE BABALARLA BİR HASBİHÂL

28 Teşrin-i Evvele kadar temas edeceğiniz gayr-ı münevver veya lakayt ebeveynleri irşat etmek millî, vatanî vazifenizdir.

Teşrin-i Evvel 28. Cuma günü umumî nüfus tahririne tahsis edilmiştir. Muhterem ve münevver annelerle babaların o gün için mühim vazifeleri vardır. Tahrir-i nüfusun ehemmiyetini takdir ettiğimize şüphe yoktur. Bu takdir, sadece takdir ve tahrir muamelesine riayet etmekle kalmamalıdır. Her aile yalnız kendisini yazdırmak suretiyle vazifesini ifa ettiğine kani olmamalı. Münevver ailelerin daha şamil bir vazifeleri vardır ki o da lakayt veya gayr-ı münevver aileleri tenvîr ve ikaz etmektir. Temas ettiğiniz; hatta dost olduğunuz birtakım aileler görülür ki maatteessür hâlâ batıl itikatlar, geri kalmış zihniyetler içinde hakikati ve kendilerini bulamamışlardır. Münevver ailelerin en vatanî işleri, işte bu kabîl iptidai düşünceli tanıdıklara meselenin hakikat ve ehemmiyetini anlatmaktır. Tahrir mütehassıslarıyla vakı' musahabelerimde çok garip vakıalara muttali' oldum. Mesela aile efrâdından birisi, bilhassa çocukların bir tanesini nüfusa yazdırmamak güya ailenin bekasına yararmış! Hepsini yazılırsa çocuklardan birisini toprak çekermiş! Bu kafada olanlara tekrar tekrar söyleyiniz ki Azrail'in nüfus memuruna uluorta müdahale etmek salahiyeti yoktur. Bu aziz vatan toprağına da o hayaleti atfetmek çok günahtır. Birtakım dar düşünceli aile reisleri de refikalarının veya o ev içindeki kadınların isimlerini söylemeği ayıp bir şey, ahlakî bir mesele addediyorlarmış! Onlara da ısrarla anlatınız ki ayıp olan şey, millî camiadan kaçınmaktır. Ahlakî meselesinin kadın ismiyle, kız yaşıyla hiçbir münasebeti yoktur. Ne arz, ne şer-i şerif puf demekle yerinden oynamaz. Oynarsa o aile reisine pek zayıf adammış denilir. Bugün doğan bir çocuk, doğduğu dakikadan itibaren anasının babasının ne kadar evladı ise, doğduğu vatanın içine girdiği milletin de o derece kıymetli evladıdır. Gerçi tahrir-i nüfusa karşı ketm ve tekasülün kanunen cezası vardır ve kat'idir. Fakat neye yarar? Umumî tahrir-i nüfus bir günde bütün memlekette yapılmalı ki millî kemmiyet ve keyfiyetimiz bir anda malum olsun. Vaktiyle bazı analar, babalar da çocuklarını bir çift yağ mumuyla evliyalara adarlardı. Şimdi evliyaların hepsi cennete göç ettiler, vatanda diriler, gürbüzler ve Hakk'a tapanlar kaldı; lakin bu zihniyet henüz bakidir.

Öylelerini de ikaz ediniz ki ölümlerden ölüm beğenmiş, ıstıraplardan ıstıraplara düşmüş milletimizin hiçbir ferdini ölümlere emanet edemeyiz. Her tek Türkün bütün bir millet kadar kıymeti vardır ve o dirlikten feyz ve nur alır. Binaenaleyh münevver aileler her gün, her vesile ile 28 Teşrin-i Evvel 1927 Cuma gününe kadar bu irşat ve ikaz vazifelerinde devam etmelidirler.

S.13 s.10 A(elif).G(kef).

İKİ MEKTUP

Kaya'dan Sevim'e:

Yepyeni bir topacım var
Ucu süslü kırbacım var
Gel bu Cuma bizim eve
Döndürelim döve döve

Lastik kuşum pek minicik
Bas karnına ötsün cik cik
Gel bu Cuma bizim eve
Öttürelim seve seve.

Çukolata, şekerle
Varsa getir sakın yeme
Gel bu Cuma bizim eve
Dadım yapsın onu deve

Tahta bacak bir atım var
Deh demeden koşar atlar
Gel bu Cuma bizim eve
Ata getir biraz meyve

Mektubun Cevabı

Sevim'den Kaya'ya:

Ben bu Cuma hiç çıkamam
Yazılma var dedi babam
Nüfusa yazılacağız
Büyük küçük erkekle kız

Yaşımızı adımızı
Annemizi dadımızı

Yazacaklar bir deftere
Çıkamayız hiçbir yere

Çukulatam şekerim yok
Fakat taştan zıpzıpım çok
Göndereyim sizin eve
Dadın sana yapsın deve

Önce yazdır nüfusunu
Sonra meyve kutusunu
Göndereyim sizin eve
Sende yersin seve seve.

S.13 s.20 İsimsiz

TAHAKKUK EDEN EMEL...

Yağmur, fırtına, bora... Kış hükmünü sürdürüyor askerler bu kar ve fırtınaya rağmen ilerliyorlar, birden bire atlayarak hakim olan tepeyi kazanmaya çalışıyorlar... Asker zevkini ve eğlencesini millet uğruna feda eden her hususta feragat gösteren fazilet timsali... Yağız çehreli bir kumandan emirler veriyor.. Günlerden beri emir vermekten kısılan sesi güçlükle çıkıyor.. Buna rağmen bu kısık ses, kat'i bir azmi sönmez bir iradeyi gösteriyor.

-Haydi evlatlar... İleriye...

Askerler, zabitlerinin bu emri karşısında daha fazla canlanıyor, daha ziyade heyecanla mukaddes vazifeye koşuyorlar...

Biraz sonra zafer bayrağı hakim tepenin üzerinde dalgalanıyor. Püskürtülen düşman yamaçlardan dağınık bir vaziyette kaçıyor, şarapnellerin, bombaların kovaladığı bu sürü ölümden kurtulmaya çabalıyor.

Cenk günlerinde akşam ne hazindir. Bir yanık kokusu gittikçe artan bir sis arasında güneşin batışı, evlerinden, ailelerinden uzak bulunan bu fedakârlara ne acı hatıralar sunar. Onların gözleri önünde aevli bir uçuk, mütebessim bir çehre, masum bir yavru canlanır; akşamları düşmandan biraz nefes aldıkları anlarda siperlerde oturarak birkaç hafta evvel gelen bir mektubu tekrar okurlar, küçük bir çocuk resmini saatlerce seyrederek, eski günlerin bir hatırası olan bir mendili dudaklarına sürerler... Adeta onlar haftanın bazı geceleri hasretini çektikleri ailesine kavuşurlar. Onların hatıralarını canlandırarak gönül ve kalp acılarını biraz tahfife çalışırlar.. Bütün bu acıların yanında onları teselli eden tek bir nokta vardır; memlekete çalışmak... İşte bu zevk onlara kuvvet ve cesaret veren yegane menba'dır.

Kamil Bey, bu uzun mücadeleden sonra yerde bağdaş kurup oturduğu vakit, ailesi, evi tamamiyle muhayyilesinde canlandı.. Şimdi kim bilir onlar da kendisini nasıl düşünüyorlardı... Ayrılırken üç aylık bıraktığı yavrusu Necmi, şimdi artık konuşmaya, yürümeye başlamıştır.. Onu ilk defa kucakladığı dakika bütün yorgunluklarının dineceğini biliyordu. Fakat o bu özlediği dakikayı şanlı bir zaferi temin edebildiği zaman elde etmeyi istiyordu. O, senelerce uzaklaştığı evine vazifesini yapmış, kendisinden beklenen neticeyi temin etmiş bir insan olarak avdet etmek arzusunu hissediyordu. Onun hayat hakkında ne güzel emelleri ne yüksek

tasavvurları vardı. O, her şeyden evvel iyi bir aile babası olmak istiyordu. Mini mini Necmi'sini okutacak, onun her sene biraz daha boy atarak, mektebinde birincilikle terfi ettiğini zevkle seyredeceğini kendisi tekaut olarak bir tarafa çekildiği bir zamanında da evladının muvaffakiyatı ile iftihar edeceğini.. Kamil, bir erkek evladına sahip olabilmenin hayatta ne derin bir zevk olduğunu daha iyi hissediyordu. Bu düşünceler arasında iken birden bire Necmi'nin hayali canlandı. Cüzdanını açtı. Bir köşede duran oğlunun resmini eline alarak gözlerinin yanına yaklaştırdı. Onun hayatın her şeyinden bihaber gülen gözlerine, tebessüm dağıtan küçük dudaklarına baktı. Bu güzel yavrusunu koklamak ihtiyacını o kadar kuvvetli hissediyordu ki....

Tam resmi dudaklarına götüreceği bir sırada bir teyyare sesi kulaklarını tırmaladı. Bu gece kuşları onu en fazla düşündüren bir kuvvetti... Çünkü düşman neferini eliyle boğan, süngüsüyle parçalayan, toplarıyla kaçırarak askerleri, bu kuvvetin gece yarılarda fırlattıkları bombanın tesiri karşısında hiçbir şey yapamıyordu. İşte yine gelmişlerdi..

Gürültü, karışıklık, feryat, parçalanmış bir göz, yuvarlanan bir cisim... Biraz sonra sessizlik yeniden hakim olmaya başlamıştı... Fakat beş dakika evvelki faciyanın tevlit ettiği heyecan ve endişe zail olmamıştı. Beş çavuş ertesi gün yerleri ararken parçalanmış bir cisim buldular.. elbisesinden Yüzbaşı Kamil Beyin olduğu anlaşıldı.. Zavallı yüzbaşının dudaklarının üzerinde kavrulmuş bir kağıt parçası vardı... Bu dudaklarına götürdüğü Necmi'nin fotoğrafıydı..

Seneler o kadar çabuk geçti ki... Aradan yirmi sene geçti.. İstanbul'un kuytu bir mahallesinde ihtiyar bir anne evladını sabırsızlıkla bekliyor. Ara sıra cumbalı pencereye koşarak dışarı bakıyordu...

Güneş, kızıl izlerini etrafa yaydığı bir sırada kapı çalındı. Zavallı valide tıkanacak gibi oluyordu. Acaba netice ne olmuştu? Bir anne için en şerefli gün evladının mektebi bitirip hayata atıldığı zaman değil midir. İşte onun da Necmi'si bugün mektebin sıralarını terk etmek üzere bulunuyordu. Onun beklediği bir netice vardı Necmi'nin mektepten birincilikle çıkması... Zavallı anne kapıyı açmadan evvel muhayyilesinde mazi canlanmıştı.. Henüz Necmi adım attığı, tek tük kelimeler söylediği bir zaman babasını kaybetmişti. Öksüz ve kimsesiz bir erkek evlat yetiştirmek ne güçtür.. Annesinin saçlarının telleri beyazlamış, gönlü çökmüş, ruhundaki zevkler tükenmişti. Onun yalnız tek bir emeli ve ümidi vardı. O da

Necmi'nin mektebi bitirmesi.. eğer babası sağ olsaydı bu tahakkuk edecekti. Fakat dul bir kadın ne yapabilirdi? Onun en dertli bir gününde aldığı küçük bir zarf bu emeli ve ümidi bir hakikat yapmıştı. Memlekette babası şehit olan, anasından mahrum bulunan kimseleri kucağına alan ve onlara şefkat gösteren müessesese ona da yardım elini uzatmış, onun da Necmi'sini şehit babasının arzu ettiği şekilde hayata hediye etmişti...

Necmi kapıdan girip de annesinin kucağına atıldığı zaman heyecan içerisinde bulunan annesinin ilk suali şu oldu:

-Oğlum... nasıl oldu?

-Birinci çıktım..

Anne cevap vermedi. İlık bir yaş, Necmi'nin yanaklarını ıslattı. Anne Allah'ına dua ederken karşısında tek bir isim beliriyordu: Himâye-i Etfâl... Bu ismi hatırladıkça emelini ve ümidini tahakkuk ettiren bu mabede karşı kalbinde silinmez ve sönmez bir minnet ve şükran hissi besliyordu.

Ankara 19 Teşrin-i Evvel 927

S.14 s.13-14 H(ha).Ş(şın).

KARDEŞLER TÜRKÜSÜ

Kız ve erkek çocuklar için tertip edilmiştir. Aynı ayrı teganni edebilirler.
Bestesi kolaydır.

(Canın kardeşiyiz, can kardeşiyiz. – Bu yolda akan kan kardeşiyiz.)

Müzik bu nakarat ile başlar, iki defa çaldıktan sonra çocuklar hep birden
iştirak ederler yine iki defa tekrar olunarak asıl beste ve güfteye geçilir.

Güfte:

Vezi: 5+ 5 = 10'dur.

Çanakkale'de ölen canların

Yavrularınız, çocuklarınız.

Kum çöllerinde akan kanların

Millete kalan yadigarınız.

(iki defa)

Canın kardeşiyiz, can kardeşiyiz.

Bu yolda akan kan kardeşiyiz.

Dumlupınar'da "şehit asker"ın

El ele vermiş yavrularınız.

Sakarya denen o şanlı nehrin

Cumhuriyete yadigarınız.

(iki defa)

Canın kardeşiyiz, can kardeşiyiz.

Bu yolda akan kan kardeşiyiz.

MÜREBBİYE MESELESİ

-Amcamın Köşesi-

Oğlum;

Diğer mektubumu almadan yine benden mürebbiye hakkında fikrimi soruyorsun. Zaten bu ikinci mektubunu almasaydım da, yine sana bir mektupla bir mürebbiyenin aile arasındaki rolünü ve çocuk üzerindeki tesirlerini bildireceğim.

Bazı aileler vardır. Baba pek fazla meşgul olduğundan çocuğuna ait kendisine terettüp eden vazifeleri yapamaz. Anne, vaktiyle bir çocuğu terbiye edecek derecede tahsili elde etmemiş bulunduğundan evladına müessir olamaz. Bu vaziyet karşısında çocuğunun bir ana mektebine verilmesi lazımdır. Fakat henüz bu teşkilat, lüzumu olduğu kadar, tevsi edilmediğinden ilk hatıra gelen şey bir mürebbiyenin getirilmesidir. Mürebbiye intihabında pek titiz davranılması icab eder. Çünkü bir eve mürebbiyenin getirilmesi, ebeveynin çocuk üzerindeki terbiye hakkının bir diğerine verilmesi demektir. Artık çocuk, o baba ve annenin düşüncelerinden uzaktır. O, daima beraber bulunduğu mürebbiyesinin hareketini taklit eder, onun arzusu dairesinde çalışır, onun istediği şekilde anlatır... Onun için tek bir hedef vardır: mürebbiyesini memnun etmek...

Mürebbiyenin umumî malûmâtının oldukça kuvvetli olması lazımdır. Fakat en ziyade aranılacak cihet, bir mürebbiyenin çocuk ruhuna tamamiyle vukufu bulunmasıdır. Eğer çocuk ruhunu bilmeyen bir mürebbiye ailenin arasına girerse, yetiştireceği çocuk hırçın, yaramaz, kavgacı olur.

Yahud başka bir netice verir: çocuk konuşurken, yürürken daima korkaktır. Bir tekdir veyahud ceza karşısında kalacakmış gibi ürker ve çekinir. Hâlbuki bir çocuk terbiyesinde en ziyade korkulan netice bunlardır. Çocuğun hırçın ve kavgacı olması ne kadar muzır ve fena ise, çekingen ve ürkek olması da istikbalde atılacağı işlerde o kadar mazarrat tevlit eder.

Bizim ailelerimize mürebbiye olarak giren ecnebi kadınların birçokları tahsilden mahrum buldukları gibi, zatî terbiyeleri de yoktur. Onlar mürebbiyeliğin vazifesini yalnız çocuğu giydirmek, gürültü ettirmemek, gezmeye götürdükleri zaman da fena çocuklarla görüşmesine mani olmak zannederler. Hâlbuki mürebbiyenin vazifesi büsbütün başkadır. Bir mürebbiye çocuğu tekdir etmekten

çekinmelidir. Pek tabiidir ki çocuk, onun istemediği birçok şeylere atılır ve yapmak ister. Mani olmak için tekdire ve cezaya müracaat etmek, mürebbiyelik vazifesini bihakkın yapmamak demektir. Mürebbiye her şeyden evvel güzellikle çocuğun ruhuna nüfuz ederek onun üzerinde müessir olmaya çalışmalıdır. Bu suretle çocuk mürebbiyeyi severek korkar. Onun gücenmesini ve darılmasını istemediğinden her dediğini yapar.

Mürebbiyenin çocukla sırdaş bir dost olması lazımdır. Mürebbiye bu sırdaşlığı o kadar ilerletmelidir ki, çocuk yaptığı fena bir işi bile mürebbiyeye söylemek mecburiyetinde kalmalıdır. Bu muvaffakiyeti elde edilen bir mürebbiye, çocuğun terbiyesinde hiçbir müşkilâta tesadüf etmez; çünkü çocuğun söylediği fena şeyleri, yine bir sırdaş safiyetiyle tenkit edip mütalaasını onun anlayabileceği tarzda söyler ve tashih eder. İyi şeylere çocuğun devam etmesi için de güzel hikayecikler tertip edip anlatır.. Mürebbiye gayet müdakkik olmalıdır. Çocukla beraber gittiği gezide ve eğlence yerlerinde, tesadüf edecekleri şeylerden çocuğun istifade temin etmesine çalışmalıdır. Mürebbiye, çocuğa aynı zamanda mütalaalarını bildirecek ve icabında itiraz edebilecek kadar serbesti vermelidir. Eğer bunu yapmazsa, yukarıda da yazdığım gibi, çocuk her söylenilen söze itaat eder, her emrin karşısında boynunu eğerek kabul etmek mecburiyetinde kalır. Bu ise diğer neticeden daha fenadır.

Mürebbiyenin en ziyade dikkat edeceği noktalardan biri de çocuğa herkes önünde ihtaratta bulunmamasıdır. Çocuk bir hata yaptığı zaman mürebbiye bunu sezerse müdahale etmez. Yalnız kaldıkları zaman lazım gelen ihtarata yapar. Bu suretle çocuk, mürebbiyeyi bir düşman değil, fakat kendisini himaye eden ve iyiliğini isteyen bir hamî olarak tanır..

Geçenlerde bir yere misafir gitmiştim. Mürebbiye çocuğu yemekten kolundan tutup kaldırdı ve yatak odasına hapsetti. Bu hatadır. Çünkü, çocuk herkesin önünde bu muameleye hedef olduktan sonra. izzet-i nefsi parçalanır ve senede birkaç defa tekerrür eden bu hadiseler, çocuğun bu kaba muameleye garip bir şekilde ısınmasını intaç eder. O zaman çocuğun terbiyesi çapraşık bir yola girmiş bulunuyor. Ben bir mürebbiyede aranılacak evsafi sıralamak isterim. Eğer layıkıyla anlatabilseydim daha böyle birkaç mektup yazmaklığım icab ederdi. Eğer yavruna alacağın mürebbiye bu vasıfları taşıyorsa ne ala.. Fakat bana kalırsa tahsili mükemmel ve terbiyesi iyi bir anne mevcut iken mürebbiyeye ihtiyaç görmek doğru değildir. Benim gelinim,

evladını kendi terbiyesiyle yetiştirebilecek kadar yüksektir. İyi düşünerek hareket et..
Gözlerinden öperim..

Amcan

S.15 s.9-10 Hikmet Şevki

GARPTA ÇOCUK SİNEMALARINDA YENİ TEŞKİLAT

Çocuk sinemalarında gözetilen noktalar- Dersten evvel mi sinema gösterilmeli, sonra mı?- Sinemanın çocuk ruhu üzerindeki faydaları- Sinemadan en ziyade istifade edilen hangi cihettir?

Çocuk ruhiyatı ile işgal edenler, son zamanlarda tedrisatın şeklinde mühim bazı tadilatın yapılmasına lüzum görmüşlerdir; çünkü yapılan birçok istatistikler göstermiştir ki, ilk tedrisatın yanlış bir yol takip etmesi çocuk zekası ve kabiliyetini söndürmektedir.

Fransa'da neşredilirken "çocuk zekası ve inkişafı çareleri" isimli eserde gayet haklı olarak şu mütalaa yürütülmektedir:

"Çocuk, gayet güzel meyve verilebilecek bir ağaçtır. Bu ağacın aslındaki bu güzellikleri yanlış bir budama neticesi gürletmek, en feci bir cinayettir. Hâlbuki bu güne kadar tatbik edilen usul-ü tedris, daima çocuk zekasını körletmiştir. Buna misal bulmak gayet kolaydır. Bizden evvelki asırlarda yetişen dahilerin, tahsile ehemmiyet vermeyen, mektep tedrisatında kafalarını körletmeyen bir daire arasında bulunduğunu göstermek kâfidir. Henüz yumuşak bir halde bulunan çocuk zekasında tahsil ismi altında vurulan tokmaklar, o zekayı parçalamıştır... İlk tedrisat, çocuğun henüz katılaşmamış olan dimağını, yavaş yavaş derslerin çetin takrirlerini hazmettirecek bir şekilde sokmakla mükelleftir."

İlk tedrisatını eski şeklinden ayırırken, fennin ve asrın terakkiyatını nazar-ı itibara almak lazımdır. Garpta bu yeni teşkilat yapılırken ilk defa sinemalardan istifade etmek çareleri düşünüldü.

Bidayette çocuk terbiyecileri yanlış bir yol takip ettiler. Gösterilen bütün dersleri çocuklara sinema vasıtasıyla okutmanın daha doğru olacağını zannederek, o şekilde filmler imal ettirdiler. Hâlbuki bu şekilde yapılan filmler, çocuklar üzerinde kat'iyen müessir olmadı ve olamazdı. Birtakım krokiler ve ciddi resimler arasında çocuk bunaldı ve şaşırıldı.

Son zamanlarda çocuklara sinemanın ders şeklinden çıkarılarak, güzel hikayeler, kısa romanlar tarzında gösterilmesini muvafık buldular. İsviçre maarifinin

açmış olduğu müsabakada ilk sinema romanı olarak “Ayaklanan Ölü” isimli eser kazandı..

On sekiz yaşında bir yavrunun yaptığı cinayeti tasvir eden bu roman, ölünün bilâhare hortlak olarak çocuğu takip ettiğini ve daimî bir azap içinde bunalttığını gösteriyordu. Ahlak muallimleri bu filmde istifade ettiler. İyiliği ve hayatta takip edilmesi lazım gelen yolları gösterirken: “Ayaklanan Ölü filminde olduğu gibi, fena adamlar daima bu hortlak tarafından takip olur ve kendilerine hayat bir zevk değil, tahammül edilmez bir zehir olur” diyebildiler... Tabii elde edilen netice çok faydalı oldu. Bu ilk tecrübe, çocuk sinemalarının ciddî mevzudan kurtarılıp, daima güzel hikaye ve romanlar tarzında, arzu edilen dersi verecek şekle konulmasına sebebiyet verdi.

Sinema Dersten Evvel mi, Sonra mı Gösterilmeli?

Sinema dersten evvel mi, sonra mı gösterilmeli? İşte bir sual ki senelerce çocuk sinemaları müesseselerini idare eden pedagogları işgal etmiştir. Bidayette dersten sonra gösterilen sinemaların bir fayda tevliit etmediği görülmüştür. Çünkü ders yine çocuk üzerinde aksi bir tesir bırakıyor ve sinemada hiçbir fayda vermiyordu. Son şekil olarak verilecek ders hakkındaki sinema evvela gösterilmekte ve bilâhare ders takrir edilmektedir.

Çocuklara tuzun nasıl elde edildiği hakkında bir ders vermek isteyen muallim, evvela sinemasını gösteriyor. Fakat tuz hakkında gösterilen sinema gayet meraklı bir romandır. İki çocuk dağ başında kalıyor.. Evlerini kaybediyor.. Ormanlardan aşağı yuvarlanıyor.. Nihayet bir yere geliyorlar.. Orada küçük tepecikler görüyorlar. Bidayette anlamıyorlar.. Fakat sabah olunca, amelelerin, işçilerin oradan tuz çıkardığını müşahede ediyorlar ve bir amelenin yardımı ile evlerine dönüyorlar.. Görülüyor ki bir ders büsbütün başka ve meraklı yollardan talebeye gösteriliyor.. İki gün sonra muallim dersini verirken: “Hani bir sinema seyretmiştik.. Piyerle Alberin kaybolduğunu göstermişti.. onlar küçük tepeciklerin bulunduğu yere gelmişti...” diye başlıyor. Ve tuz hakkındaki malûmâtını bir hikaye gibi anlatıyor.. Meraklı vakıalar karşısında dinlemek zevki ziyadeleşen çocuk, tuzun nasıl çıktığını ve nasıl elde edildiğini bir kitap sahifesinden daha kolaylıkla öğrenebiliyor. Artık garpta sinemanın dersten evvel gösterilmesi umumî bir kaide hâline gelmiştir.

Sinemanın Çocuk Ruhü Üzerindeki Faydaları

Sinemanın çocuğun ahlakını tasfiye, merakını tezyîd, hayat hakkındaki fikirlerini takviye etmek itibariyle pek büyük faydaları olmuştur. Bilhassa makinelere ait yeni keşifler üzerine yapılan sinemalar, çocuğa en küçük yaşında en çetin fikirleri yormadan, üzmeden öğretebilmiştir. Avrupa'da sinemalar için her maarifin bütçesinde pek mühim meblağ ayrılmıştır. Çünkü yalnız sinema masarifi değil, aynı zamanda müelliflere ve muharrirlere verilen ücrette pek mühim bir yekûn baliğ olmaktadır. Çocuklar, diğer sinemalarda iğrenç ve çirkin mevzular etrafında uğraşmayıp, kendilerine faydalı olacak derslerle meşgul bulunmaktadır. Hatta İsviçre'nin köylerinde bile küçük birer çocuk sineması mevcuttur. Orada muallimler talebelerini götürüyorlar ve sinema gösterildiği zaman kat'iyen ders kısmına intikal etmeyip, vakıa etrafında izahat verirler..

Son zamanlarda çocuklara tatbik edilen bu sinema sistemi, başka bir tarzda okumamış olan kalil bir kısma da gösterilmektedir. Onlarda tahsil müddeti zarfında elde edemedikleri malûmâtı bu gölgeler vasıtasıyla öğrenmektedirler.

Sinemanın En Ziyade İstifade Ettirdiği Nokta

Sinemanın en ziyade istifade edilen derslerin fennî ve ahlakî kısımlar olduğu tahakkuk etmiştir. Bilhassa ahlak dersleri hususunda sinemanın pek büyük faydaları olmuştur. Talebenin günlerce bir sinema filminin verdiği tesir altında kaldığı görülmüştür.

Talebeye ahlak dersi verilirken sinemada bir hafta fena, bir diğer hafta da yüksek bir hareket gösterilmekte ve vakıa bu ruhu ve neticesini canlandırmak için yaşatılmaktadır.

Mesela, bir hafta hasîs bir çocuğun ruhunu canlandırmak ve fenalığını göstermek için güzel bir hikaye ve neticesinde canlandıran sinema. Ertesi hafta cömert ve herkese iyilik etmek isteyen bir yavrunun macerasını tespit eder. Muallim bu iki sinema gösterildikten sonra, o vakayi'i talebelerine izah ederek aralarında bir mukayese yapar ve dersini verebilir. Her haftaki programda muhakkak yekdiğerine zıt olan iki ruh gösterilir. Ve muallim bu vakıaları anlattıktan sonra talebesinin fikrine müracaat eder, hangisini tercih ettiklerini sorar. Talebe tercih ettiğini söyler ve neden tercih ettiğini izah eder. Bu suretle ders talebeyi yormaz, bilakis eğlendirerek verilmiş olur.

Görülüyor ki garpta sinemalar çocuk terbiyesi üzerinde en müessir olanlardır. Temenni edelim ki bizde de aynı tarz, küçük bir şekilde başlayarak gittikçe tevessü' etsin ve nesl-i âtî garp pedagoglarının kabul ettiği bu son şekilden müstefit olabilsin...

S.16 s.4-5 Fuad Refik

HEM KEKEME, HEM DIĞ DIĞI, HEM HIM HIM

Anneler... aman çocuklarınızın en ufak bir arızayı bile geciktirmeyip tütsü, nefes, koca karı ilacı, filanın lokması demeyip erbabı olan hekimlere gösterin.

Eski kadınlarımız, yine eskiden kalma adetler, taammüllere riayet etmekten geri kalmazlardı. Ezcümle gürbüz, sevimli, mini mini, küçücük çocuklar haklarında güya manevî bir sıyânette bulunmağı ittizamen her görüşte:

-Tü...tü! Kırk bir kere mâşâallah!.. Yavruma, kızıma veya oğluma..

gibi tabirler kullanırlar, bu vecihle yüzlerine tükürüncesine takdirleri, tahsinleri eksik etmezler, bu yavruların hâllerinde en ufak bir değişiklik görür görmez:

-Belki nazar değmiştir!

diyerek mangala veya içinde ateş bulunan herhangi bir kaba çörek otu atıp onun yanarken çitlomasından kuşkulananarak:

-Patlasın düşmanların ki !

tarzına benzer bir sürü sözler söylerler, hatta birtakımı geğirip böğürerek, birtakımı okuyup üfürerek arada:

-Ay! Ağrlık bastı!

teranesiyle esneyip dururlar. Çocuklarının takkelerine, saçlarının aralarına, boyunlarına, omuzlarına, kollarına, rubalarının göze görünen yerlerine çarşılardan, eski attar dükkanlarından, tekkelerden, şundan bundan aldıkları nazarlıkları, nüshaları asarlar, münasip vakitlerde, ziyaret günlerinde sıhhat ve afiyet, hayır ve bereket, akıl ve zeka niyazıyla camilere, veliyullah tanınmış kimselerin makberelerine götürürler, fakire sadaka verirler, adaklar adarlar. Mesela, yürümekte gecikenlerin gömleklerini veya mendillerini cuma günü namazdan evvel sala okuyan müezzinlere verip minarelerde sallandırdıktan sonra giydirir, kullanırlar, bu esnalarda koltuklarından tutarak yere bastıra bastıra gezdirerek kuvvet umarlardı.

Bilhassa pek küçük çocukların **hıfzıssıha** hususunda pek iptidai, şimdi bizler için gülünç görünen gerek bu türlü. gerek emsali daha pek çokça tarzlara tabii bir tekayyüt ve itinayı pek ziyade safiyane bulmakla beraber vaktiyle analarımızın bizler

hakkında bilir bilmez, olur olmaz buluttan nem kaparcasına dikkatli davranmış olduklarını anlamak mümkün değildir.

Bu münasebetle size bu saydıklarımın bambaşka ve bir ekseriyetçe meçhul kalmış, eski olduğu kadar garip ve hayretengiz bir vakıadan bahsedeceğim:

Mektebe yeni gitmeğe başladığım yarım asırdan evvelki senelerde idi. Evde kadınlar arasından dönüp dolaşırken komşularımızdan **saraylı hanım** dediğimiz bir kadıncağz valideye, bir buçuk yaşlarındaki çocuğunu göstererek:

-Hanım, benim bu **Şemsi** galiba söylemeyecek, dilsiz kalacak diye korkuyorum, geçenlerde sizin **kasabada** hanım bana dedi ki:

-Ben senin yerinde olsam saraya gider, kilerci ustaların birine yalvarır, efendimizin (padişah murad olunurdu) her yemekte artık kalmış ekmek lokmalarından bir tane ister, yedirir idim. **Şemsi'yi göstererek** daha bu kadar küçük iken söyleyemez imiş de rahmetli validesi saraya gitmiş, almış, yedirmiş, bir haftaya varmadan dili açılıp söylemeğe başlamış, ne dersiniz? Gidip isteyeyim mi?

Valide merhume de derhal:

-Ne duruyorsun a kızım, zararlı bir şey değil ki.. diye tasdik etti idi.

Çocukluk bu ya... Bu muhavereye ziyadesiyle kulak vermiş olacağım ki hatırımda kaldı idi. Hatta yaz münasebetiyle biz bağa mı gittik de kışa doğru evimize geldiğimizde **saraylı hanım** uzak bir mahalleye taşınmış idi, **Şemsi'nin** dili açılıp açılmadığını bir türlü öğrenememiş idik. Süt nineme sorar, valideye sorar, mahalledeki hasbi teyzelerime sorar, bir cevap-ı şafi alamaz idim. Bende bu meçhuliyet, adeta bir merak hükmünde kökleşip kalmış idi.

Aradan günler, aylar, seneler bermutad geçtiği gibi bizde nakl-i mekan derdiyle birtakım semtlere taşınmış, bilhassa ben mahalle mektebinden kurtularak **Daruşşafaka**'ya kaydolanmış, birkaç senelik şakirt olmuş, bittabi **saraylı hanımı**, oğlu **Şemsi'yi** bile unutmuş idim.

Bir izin gününün ertesi sabahı idi. Şehzadebaşı'ndaki evimizde validenin yanında oturuyordum. Süt ninem geldi, valideye dedi ki:

-Sofular'da iken komşu idi, hani bir saraylı hanım var idi. O geldi, çağırayım mı?

Valide derhal:

-Çağır ya... kaç sene var ki görmedim... pek de severim, naziktir, kibardır!

demekle beraber yerinden kalkarak bizzat kendisi merdiven başına giderek:

-Buyrun, buyrun!

diye istikbal etti. Beni sormayın. O hatıranın şevk hali ile müteheyyiç bir hâle geldim. Dört gözle bekliyordum. Saraylı hanım, fesi nazar boncuklu **Şemsi** ile beraberce odadan içeriye girdi. Beni görür görmez:

-Tü... tü mâşâallah!.. Kocaman olmuş, (Daruşşafaka rûbasının az çok iltibası münasebetiyle) asker olmuş... mâşâallah, zaten akıllı, uslu, kamildir. Tü tü... ne kadar da yakışmış!

diye sevdi, okşadı. Siz bendeki isti'cale bakın ki kadıncağızın daha elini öpmeden:

-Şemsi bey, nasıl oldu? Dili açıldı mı efendim? diye sormayayım mı?

Valide de, saraylı hanım da böyle beş, altı sene evvelki bir muhavereyi tahattur ettiğimden dolayı şaşakaldılar. Valide bile anasının yanına sıkışmış duran **Şemsi**'yi işaret ederek sordu:

-Sahih hanım, **Şemsi**'m açıldı mı?

Zavallı, saraylı hanım, hüznün ve kederini göstermemeğe çalışarak:

-Epeyce açıldı! Ama daha ister, bunca hocalar... şeyhler...

Ben atıldım:

-Efendimizin artık lokması...

-Gittim, yalvardım. Verdiler... ama... çocukcuğum... hâlâ beğendiğim gibi söyleyemiyor.

-İnşâallah!.. uğramamışa döner...

***

Yine farkına varmadan seneler mürur etmiş, **Daruşşafaka**'dan diploma almış, çıkmış idim. Bir gün Şehzadebaşı'ndaki çaycılarda oturup dururken **Şemsi**'yi geçer iken görüp tanımayayım mı?.. Çağırdım, oturttum. Anası saraylı hanımı sordum... biçare çocuk evvela kıpkırmızı kesildi. Bu arada dilini çıkardı, çekti.

-O... o... öl...dü!

dedi farkına vardım. Kekeme!

-Şimdi nerede oturuyorsunuz? dedim.

Zavallıcağ aynı tarz teklemede olarak, fakat **releri ğ** okuyarak:

-Zeğrek'te!

diyebildi.

Yine farkına vardım: **dığ dığı** da olmuş!... fazla olarak hım hım!... Gül gibi çocuk, malul ve sektedar kalmış idi.

Valideler!... Aman çocuklarınızı en ufak bir arızayı bile geciktirmeyip tütsü, nefes, koca karı ilacı, falanın lokması demeyip erbabı olan hekimlere gösterin.

S.16 s.8-9 Ahmed Rasim

KANAYAN EL

Küçük Vecdi, öğle tatili olduğu zaman arkadaşı Cudi'yi arar, bulur, onunla beraber evine giderdi. Onların yekdiğerinden ayrıldığı bir gün bile görülmemiştir. Ne kadar çok sevişiyorlardı.

Bazı zaman Vecdi'nin anlamadığı dersleri, kendisinden bir yaş büyük olan Cudi anlatıyor, ona bildiği şeyleri yarım ifadesiyle izaha çalışıyordu.

Çocukların ebeveyni de bu iki yavru arasındaki muhabbeti uzaktan takdir ve zevkle seyrediyorlardı. Cuma günleri diğer çocuklar meydanlarda oyun oynarlarken Cudi ile Vecdi birlikte sinemaya, gezmeye gidiyorlar, tatil gününden bile istifadeye çalışıyorlardı. Bu yavrular, hayata atılmadan evvel arkadaşlığın verdiği samimiyetten hisselerini almışlar, yekdiğerine bir dert ortağı olmuşlardı.

Güzel ve ılık bir yaz günü... Havadaki küçük bulutçuklar, güneşin nurlu izleri karşısında büsbütün parlıyor, kasabanın arkasındaki dere güzel şarkılar söyleyerek akıyordu...

Vecdi, Cudi bu güzel tatil gününü evde geçirmek istemediler. Yanlarına birer kitap alarak annelerinin hazırlamış olduğu bir sepetin içine ikinci kahvaltılarını yerleştirerek kasabanın dere kenarına gittiler.. Cudi, evden getirmiş olduğu salıncağı bin müşkilâtle, boyu en kısa olan ağaca kurabildi.

Açık hava, daima akan bir su, zümrüt renkli ağaçlar, gönlü gıcıklayan kokulara sahip çiçekler çocuklara büsbütün can verdi... Koşuyorlar, gülüp dolaşıyorlardı... Ara sıra terleyip terlemediklerini de muayene ediyorlardı. Her gezmeye eğlencesinin arkasından bir hastalık çıkmamasına Cudi ile Vecdi büyük adam gibi dikkat ve itina edebiliyorlardı. Zaten mektepte hocaları, arkadaşları şaklen küçük, fakat muhakeme itibarıyla büyük bulan bu iki yavruya "küçük filozoflar" namını vermişlerdi...

Tam çayırın bir köşesinde şarkı söyleyerek sallanırlarken bir adamın yerden bir şeyler topladığını gördüler. Çocuk merakı... Her ikisi de eğlencelerini bırakarak sakalı uzamış, elbiseleri yırtılmış bu adamın yanına koştular. Zavallı adam yerden Cudi ile Vecdi'nin biraz evvel yemiş olduğu yemeklerin döküntülerini topluyordu. Her ikisi de acıldılar... İhtiyar, çocukların kendisine göstermiş olduğu alâkayı fark etti. Titrek sesiyle onlara birkaç hamlede hayatını anlattı:

-Vaktiyle ben de sizin gibi neşeli bir çocuktum.. Benim de üzerime titreyen bir annem, bana kollarını açan bir babam vardı... Mektep sıralarında uyukladım... Ders zamanları uzaklara kaçarak eğlenceler peşinde koştum... Bir gün baktım ki, ne beni seven annem ve ne de benimle meşgul olan bir babam var... Yalnız kalmışım... Günün birinde yiyecek ekmek bulamadım.. İşte senelerden beri böyle dolaşıyorum..

Vecdi ile Cudi'nin gözleri doldu... Ceplerindeki sinema paralarını ihtiyara uzattılar.. Her ikisi de memnundu.. Çünkü bir zavallının, hiç olmazsa, bir günlük ihtiyacını temin edebilmişlerdi.. İyi düşünen bir çocuk için bundan daha yüksek bir zevk olabilir miydi?

Bu manzaranın verdiği teesürle biraz durdular.. Cudi, Vecdi'den daha akıllı, daha iyi düşündüğü için, fazla teessürün doğru olmayacağını söyleyerek, kendilerini oyalayacak yeni bir oyun aradılar...

Cudi yeni bir oyun tertip etmişti. Büyük bir mendilin içine bir kitap konacak ve ağacın bir köşesine bırakılacak.. Ebenin gözleri bağlanacak. Kırk adımlık bir mesafeden gelip bu bağlı şeyi ilk el atışta bulup alacak.. hakikaten iyi bir fikirdi... Oyun başladı... İkisi de gülüyorlardı. Ebe olan çocuğun elini boş yere atması, bu masum yavrulara sürekli kahkahalar attırıyordu.

Vecdi'nin aklına bir şey geldi. Kitabın üzerine büyük bir diken dalı koydu.. Cudi ebe olduğundan gözleri kapalı bulunuyor, hiçbir şey görmüyordu..

Tam Cudi ağaca yaklaşıp da paketi yakalayınca dikenler eline battı.. Birden paketi yere attı. Can acısıyla gözlerini açtı... Vecdi gülmek istedi.. fakat kahkahaları dudaklarının etrafında dondu...

Cudi'nin elleri kanyordu.. Derhal mendilini çıkardı. Yaptığı işin fenalığını hissetmiş olduğu gözlerinden okunuyordu. Boynu bükük, af dilemek isteyen bir mahkum gibi, arkadaşının yanına yaklaştı.. Kanattığı eli sardı...

Aradan seneler geçmişti.. Her ikisi de büyümüş, lisenin son sınıfına gelmişlerdi... Bir akşam geç vakit sinemaya giderlerken sakalları uzamış, elbiseleri yırtık bir adamın kendilerine el uzatmış olduğunu gördüler... Derhal çayırdaki ihtiyarı hatırladılar... Ona parayı verdikten sonra her ikisi de bakiştılar... Cudi, vaktiyle yapmış oldukları yüksek bir hareketi hatırlayarak gülümsüyordu.. Hâlbuki Vecdi'nin gözlerinin üzerinden bir teessür bulutu geçti.. Çünkü Vecdi o güzel günde arkadaşının elini kanatmış olduğunu düşündü. Her defa çocukluk aleminde

bahsedildikçe Vecdi'nin bu hareketi hatırlamamasına imkan yoktu... Kanayan el, Vecdi'nin kalbinde her gün kuvvetini arttıran bir sızı oldu...

Zaten en iyi kalpli olanlar, yapmış oldukları fenalıkları silmeyen ve daima hatırlayanlar değil midir?

Ankara: 16 Teşrin-i Sani 927

S.16 s.16-17 H(ha).Ş(şın).

ZEYNEP, ÇOCUK SARAYINDA

Himâye-i Etfâl'in sefaletten, ölümden istismardan kurtardığı bu çocuk, dilenciler elinde istismar edilerek sokak köşelerinde sizden merhamet dilenen bu yavru, şimdi çocuk sarayının sıcak ağışundadır

Adliye Sarayı karşısında, tam Hacı Doğan'a inen caddenin başında yere büzülmüş, ellerini koltukları altına sokarak, muttasıl ağlayan ve haykıran bir şey.. bir şey ki insan mı, kedi yavrusu mu tefrik edilmesi çok güç bir mahluk gözüme ilişti, durdum.

Kim bilir hangi bir feci ve kör tesadüfün dünyaya getirmek cinayetini irtikab ettiği bu insan yavrusu kundağından sıyrıldığı gün hemen kaldırım üstüne fırlatılmış ve artık bu tozlu topraklı sokaklar onun evi, şu viraneler onun dinlendiği ılık yuvası olmuştur. Gözlerinden yaş, boğazından feryat eksik değil.. yalnız dünyayı gördüğü dakikadan beri hep ağlıyor ve haykırıyor.

Sonra!...

Yine kim bilir hangi sefil ve alçak bir vicdan bu Türk cemiyetine girmek için talihin dünyaya sevk ettiği bu mahluku tamam istismar edecek bir şey olmak üzere yakalamış, ona ilk öğrettiği kelime:

-Allah için acıyınız, açlıktan ölüyorum, sözü olmuştur.

Boyunun üç dört misli uzun, reng-i rûyu kayıp olmuş bir entariye sarılı, cılız ve bitkin vücudunu titreten soğuşun şiddetinden ağlarken, bu feryatların akşama az para getirince yiyeceği dayağın da acı hatırası karışarak yaygarayı bastıkça basıyor.

Şöyle elimle yüzünü yukarı kaldırdım. Tozdan topraktan mamul bir çamur suratta parlayan iki çukur, incelmış yüz hatlarında, işlenmiş bir yaratılış intizamı var.

Karmakarışık bir keçe hâline gelmiş saçların örttüğü alında çocukluğun saffeti, kara gözlerde masumiyetin nişanesi hiç sönmemiş. Zavallı Türk çocuğu!

Kolundan tuttum; korkarak silkindi ve ağlayan, yalvaran bir nazarla onu bırakmamı istiyor gibi melül melül yüzüme baktı.

-Kalk yavrum, üşüyorsun, seni ısıtayım, dedim.

Bütün ömründe tatlı bir söz, bir nevaziş duymamış, görmemiş olan masum çocuk bu yumuşak sözünden hiçbir şey anlamadı ve berbat murdar elini uzatarak ezberlediğini tekerrür etti:

-Allah için.....

Ve anladım ki bir Türk çocuğu sokak çocuğu olarak zillete, sefalete ve cinayete mahkum olmuş ve şu tozlu kaldırımlar üstünde kalacaktır.

Kolundan tuttum, adeta zorla sürükleyerek onun çırpınmasına, elimden kurtulmasına ehemmiyet vermeyerek yürüdüm.

Ankara'nın kemikleri donduran soğuk günlerinden birinde idik. Beni sokakta biraz fazla tutan bu çocuğun yüzünden çok üşümüşüm. Lakin kollarımda çırpınan, artık soğukla sıcakla alâkası ne olduğu anlaşılmayan bu yavrucak da bilmem benim duyduğum soğuğu duyuyor muydu? Karşımda "çocuk sarayı"nın ağır kapısını açtım. Bizi ılık bir hava sardı.. Çocuğu sol tarafa doğru iterek odaya soktum. İki şefkat hemşiresi imdadıma koştu. Hemen çocuğu aşağıya, merdivenden indirmeğe başladılar.

Üstündeki murdar entariyi atınca, çırılçıplak nahif vücudu meydana çıktı. Ben hâlâ bir oğlan olarak getirdiğimi zannettiğim bu yavrucak meğer bir kız imiş.

Şimdi sarayın mini miniler için zevk, neşe, sıhhat ve temizlik bucağı olan banyo kısmında ılık köpüklü sular içinde benim kız yıkıyordu.. Vücudunu doğduğu günden beri saran ikinci pis ve arızî deri kazınıp temizlenince altından yavaş yavaş Zeynep'in yumuşak teni görünmeğe, hakikî rengiyle meydana çıkmağa başladı. Dikkat ettim, şefkat hemşiresi muttasıl kızın sağ avucunu açmağa uğraşiyor, çocuk da inatla avucunu sıkıyordu.

Adı Zeynep imiş!

Zeynep yüzüme merhamet dilenen istimdatkar bir nazarla baktı.

-Çocuğum, avucunu niye açmıyorsun.

-Akşama ağam beni döver!

Derhal anladım. Cebimden üç beş bronz para çıkararak işte ağana bunları götürürsün, avucundakileri de şuraya bırak dedim.

Zavallı yavrucak, derhal avucunu açtı ve yedi sekiz kadar onluk, kırkılık nikel döküldü. Şimdi Zeynep önüne konan yemeği yemiş, sırtına giydirilen temiz bir entari altında, kesilen saçları taranmış, tertemiz sevimli bir kız olmuştu. Artık ağlamıyordu.

Yavaş yavaş yanıma sokularak benimle konuşmak, sormak ve niçin böyle yaptığımı anlamak istiyor gibi bir hâli vardı.

Kolundan tuttum. Şimdi banyo dairesinde Ankara'nın her köşesinden annelerin getirdikleri mini minilerin yıkandığı yerleri gezdirdim. Temiz fayanslarla döşenmiş, tertemiz bölmeler içindeki mutedil hararetli hamamlarda oynayan bu yavrular Zeynep'in bugüne kadar gülmeyen dudaklarına tatlı bir tebessüm getirmişti. Çocuk sarayını ona birer birer gezdirdim:

Zeynep, çocuk sarayının kolundan tutarak Türk cemiyetine nafi, hayırkâr bir evlat olmak üzere takdim ettiği, çöplükten alarak insanlığa yükselttiği bir mahluk oldu. Artık Zeynep'i düşünmüyorum. O şimdi Himâye-i Etfâl'in sıcak ağuşunda Türk vatanına layık bir evlat olarak yürüyor. Şu köşe başında toz toprak içinde eğlenen, haykıran dünkü dilenci kız, daha dün onu dayakla dilencilik ettirerek parasını elinden alan zalimin kahrından kurtularak hayata şevk ile, neşe ile gülümseyerek kavuştu.

Zeynep'i çocuk sarayında dolaştırırken bende masum bir mazinin ne kadar mahrum, mesud hatıraları uyandı ve o günleri bir daha yaşadım: şimdi şu muhteşem çocuk sarayının içinde cıvıldaayan yavrular, süt gibi beyaz elbiseler içinde yavruları tedavi eden, yıkayan, saran, seven ve okşayan doktorlar, şefkat bacılarını meydana çıkardı?

Bu âlî varlık nasıl doğdu ve kim yaptı? İşte bu aziz muammanın sır hâli karşısında ve şu ölü çocuk mabedinin mehabetli huzurunda diz çökerek düşündüm. Sekiz yıl evvel, Ankara, iman ve emel ocağı, vatan aşkının temerkuz ettiği yer... ne manzara gösteriyordu.

Türk'ün ebedî hâlaskârı, bu yalçın kayalarda yuva tuttuğu zaman bu şehre Sakarya'nın adsız kahramanları, şehit gelinlerin kimsesiz yavrularını göndermezden evvel Hacı Bayram'daki sıvası dökük mektebin kırık ayaklı rahleleri üstünde dört imanlı arkadaş toplanmış, bu yüksek azimli, yüksek kalpli, yüksek imanlı Türk Trakya çocuğu vicdanının maşuku olan [Himâye-i Etfâl] temelini, daha evvel her yaşadığı memlekette, kurduğu binanın bir kere daha Ankara'da temelini kurmuştu. Ve işte yok olmak bilmeyen bir azmin sekiz sene sonra memleket çocuklarına verdiği saray bu şerefli başlangıcın muvaffak olmuş şerefli bir neticesiydi.

O şehametli Türk destanını işleyen Türk sazı burada, şu çocuk sarayının bütün harim-î vatanda kurduğu şefkat ve cemiyet ağını terennüm etmelidir. Onu istikbal evladına ebedî bir tekrîm tuhfesi olarak anlatırken bir Türk azminin yoktan neler yarattığını, bir inci gibi işleyerek genç nesle teslim ve devretmelidir.

Çocuk sarayı Türk azminin, Türk mürüvvetinin timsalidir.

“Himâye-i Etfâl” işte derin bir feragat nefsin meşru bir çocuğudur. Ve her Türk bu sevimli evladını bütün idrak ve vicdanıyla sevmelidir.

S.16 s.21-22 Mehmed Şerif

ÇOCUKLAR NE VAKİT VE NİÇİN ÇALARLAR?

Çocuk hırsız olarak doğmaz, onu biz hırsız yaparız. Çocuğu hırsızlığa sevk eden birçok sebepler vardır. Bu sebepleri bulup izale etmedikçe hırsızlığın önüne geçilemez.

Her aile şu veya bu suretle çocuğunun bazı zamanlarda hırsızlığa meyil ettiğini fark etmiştir. Bu meyil bazen ehemmiyetsiz vakıalarla kendisini gösterir, fakat bazen aileyi endişeye düşürecek büyük vakıalara sebebiyet verir. Mamafih ne şekilde tezahür ederse etsin, çocukta hırsızlık kabiliyetinin görünmesi bir aileyi endişeye düşürmeğe kâfidir. Filvakıa bazı aileler bunu çocuğun cehline, çocukluğuna atfederek ehemmiyet vermezler. Fakat mesele o kadar basit değildir. Her aile çocuğu sirkata sevk eden amilleri bilmek ve ona göre tedbir almak mecburiyetindedir.

Çocuğu hırsızlığa sevk eden sebepler şu suretle hulasa edilebilir:

1. Çocuğun bedenî veya hissî bazı ihtiyaçlarını tatmin etmek istemesi.
2. Henüz mülkiyet hakkında bir fikir sahibi olmaması.
3. Fena bir muhitte fena misaller görmesi.
4. Dahilî ve derunî bir kin, bir haset ve bir temayül duyması.

Bu dört sebebi biraz izah edelim.

1. Bazı aileler çocuklarını büyük bir mahrumiyet içinde büyütürler. Bu mahrumiyet onun gıdasından, elbisesinden tasarruf şeklinde değildir. Çocuğu iyi besler, iyi giydirirler, fakat cebine para vermezler. Çocuk mektepte, sokakta kendi ayarındaki arkadaşlarının istediklerini alıp sarf ettiklerini gördüğü zaman mahrumiyet duyar. Bu mahrumiyet, onda maddî bir ihtiyacın tatmini arzusunu tevlîf eder. O vakit çocuk bu ihtiyacını meşru şekilde tatmin edemezse, babasından para çalarak arkadaşlarından aşağı kalmamağa çalışır. Zengin bir ailenin yedi yaşında bir çocuğunu tanırım. Mektepte arkadaşlarından gördüğü top gibi bir top alabilmek için babasının çantasından para çalmıştı. Çocuk herhangi bir ihtiyacını tatmin için hırsızlığa başladı mı, yavaş yavaş bu bir itiyat hâlini alır. O vakit tedavisi güç bir hastalık şekline girer. Binaenaleyh ana baba, çocuklarının her ihtiyacını tatmin etmekle beraber, onlara muayyen bir

haftalık vermelidir. Çocuğun öyle tuhaf ihtiyaçları olabilir ki, bunu anasına babasına söylemekten utanır. Fakat serbestçe sarf edebileceği bir parası bulunursa, bu ihtiyacını ailesine sezdirmeden ve hırsızlığa lüzum görmeden kendi kendine tatmin edebilir. Çocuğa muayyen bir haftalık vermek, onu bu kabil ufak tefek hırsızlıklardan men eder.

2. Bazı çocuklarda mülkiyet hissi erkenden inkişaf eder. Çocuklar vardır ki oyuncaklarını, kendi eşyasını büyük bir itina ile saklar, hakkını başka çocuklara karşı müdafaa eder. Bu çocuklar başkalarının da mülkiyet haklarına hürmet etmeği erkenden öğrenirler. Fakat bazı çocuklar vardır ki her bulduğu, her beğendiği şeyi almakta kendisini serbest addeder. Onun nazarında bir mülk kendisine veya başkasına ait olması ihtimali yoktur. O her şeyin herkes tarafından alınabileceğini zanneder. Her arzusunu bila-itiraz tatmin edilen zengin çocuklar bu sınıfa dahildirler. Bunlar farkına varmaksızın başkalarının mülkiyet haklarına hürmet etmezler. Mesela annesiyle birlikte misafir gittiği evde beğendiği herhangi bir oyuncuğu, sormağa ve izin istemeğe lüzum görmeden, alır. Kendisine bunu niçin aldığını sorarsanız saklamağa lüzum görmez. Çünkü günah işlediğinin farkında değildir. Fakat masumane başlayan bu ufak sirkatler, büyüdükçe itiyat hâlini alır ve vahim bir şekil iktisab eder. Binaenaleyh çocuğa küçükten mülkiyet fikri vermeli ve başkalarına ait şeylere tecavüz etmemek lazım geldiğini öğretmelidir.
3. Fena bir muhit ve fena bir misal çocukluk hayatında sirkatin en kuvvetli amilidir. Fena arkadaşlar, fena bir terbiye, macera ve sergüzeşt cazibesi çocukta sirkat temayüllerini inkişaf ettiren muhtelif sebeplerdir. Bilhassa fakir ailelerde çocuk bu kabil fena misallerden çok müteessir olur. Geçen gün gazeteler yalnız İstanbul'da elli bine yakın sabıkalı olduğunu yazıyorlardı. Bu sabıkalı ailelerin çocukları elbette kendilerine temiz bir muhit ve güzel misal bulamazlar. Cahil anne ve babalar çocuklarına sirkati öğretirler. Köprü parası vermeyen, tramvayda kırk para için bileteçiye yalan söyleyen anne, çocuğunu sirkate ve yalancılığa teşvik ediyor demektir. Çocuğunu bu kabil gayr-ı meşru hareketlere sevk eden birçok analar, babalar vardır. Çocuk bu fena misali gördükten sonra,

sirkati mübah addeder. bu temayülünü izhardan kendisini men edemez. Bu kabil çocuklar, istikbalde tehlikeli bir sınıf yetiştirmeğe namzettirler. Medenî memleketlerde bu çocukları kurtarmak için alınmış hususî tedbirler vardır. Bizde bu tedbirleri almak henüz mümkün değildir. Fakat yapılabilecek şey bu çocukların muhitlerini değiştirmek, onları leyfî mekteplere yerleştirmektir.

4. Bazı çocukları sirkate sevk eden amel kıskançlık ve kindir. Birçok çocuklar kardeşlerine yapılan bir taraflı muameleden müteessir olur, onu kıskanır, ve bu kıskançlığını sirkat suretiyle izhar ederler. Evde çocuklara müsavi muamele yapmayan aileler, onları sirkate kendileri sürüklerler.

Çocuk doğarken hırsız olarak doğmaz. Sonradan hırsız olur. Şu halde çocuğun hırsızlığını keşfettiğimiz zaman kızıp darılmak, çocuğu dövmek fayda vermez. Çocuğu sirkate sevk eden sebebi aramak ve bu sebebi izale etmek lazımdır. Sirkatin birçok sebepleri vardır. Bu sebepleri anlamadıkça çocuğu hırsızlıktan men etmek mümkün değildir.

Bu sebepler bazen burada izah ettiğimiz nikata temas eder. Fakat bazen daha derûnî sebepler olabilir. Mütereddi ailelerin çocuklarında sirkat temayülü kuvvetli olur. Keza ailesinde sirkat hastalığına müptela biri bulunursa, çocuk bu ailevi lekeye tevarüs edebilir. Binaenaleyh çocukta ufak bir hırsızlık temayülü sezilir sezilmez faaliyete geçmek ve çocuğu bu sirkate sevk eden sebepleri arayıp tahlil etmek lazımdır. Dayak, tehdit, hapis, tecziye çocuğu usandırmaya kâfi değildir. Yapılacak muamele sebebe göre değişir. Mesela, medenî memleketlerde bu kabil çocuklar için ıslahhaneler olur. Hırsız bir çocuk bu ıslahhanelerin müdürüne düşünce, sirkatin sebepleri ilmi bir surette tetkik olunur ve kendisine ona göre ceza verilir. Mesela bazen hırsız bir çocuğa müessesenin kasası teslim edilir. Onda izzet-i nefis uyandırılır. Ruhuna emniyet ve itimat telkin edilir. Dışarıda hırsızlık yapan çocuk, burada müessesenin en emin adamı rolünü görür.

Hırsızlık temayülü yalnız fakir, mütereddi ve sabıkalı aile çocuklarına has bir şey değildir. En zengin aile çocukları arasında bile bu meyil kendisini gösterebilir.

Binaenaleyh her aile kendi çocuğunu tetkik etmek ve böyle bir temayül sezer sezmez hastalığı menbanda kurutmak çarelerine tevessül etmek mecburiyetindedir.

S.16 s.28-29 İsimsiz

GARPTA SANAT MEKTEPLERİ

Garpta çocuklar için yapılan sanat mektepleri – Sanatkâr nasıl yetiştirilir? – Sanatkâr yetiştirmek için mürebbiyelerin düşündükleri noktalar – Hangi çocuklar sanat mekteplerine devam ederler?

Garpta sanat mektepleri hakkındaki tetkikatım neticesinde bu mekteplerin iki büyük kısımdan terekküp ettiğini anladım. Bunlardan biri memleketimizdeki mevcut sanat mekteplerinin aynıdır. Diğerleri ise sırf çocuklar için vücuda getirilen mekteplerdir. Himâye-i Etfâl mütehasıslarından bir İsveçli bu hususta gayet muhikk bir mütalaada bulunmuştur. Mütalaayı aynen iktibas edeceğim:

“Bazı çocuklar vardır ki küçük yaşlarından itibaren onlar tahsilden ziyade sanata meylederler. Bunları senelerce mektep sıralarında, en ağır ve en ciddi mevzuların kucağında yormak, faydasız bir hâle getirmektir. Belki de bu çocuklar çalışkandır. Belki de pek fazla gayret gösterip mekteplerinden iyi bir şekilde çıkarlar. Fakat cemiyet için katiyen faydalı bir uzuv olamazlar. İşte bu noktayı nazar-ı itibara alarak bu çocukların faydalı birer uzuv olmalarına çalışmalıdır.

Bir çocuk sanata meylettği zaman, onun iptidai tahsilini diğer mekteplerde göstermekten ise hususî bir teşkilat içinde öğretmek daha doğru ve daha esaslı bir iştir. Sanat mektepleri bu gibiler için hem iptidai bir tahsil mahiyetini teşkil edecek hem de onların sanata olan meyillerini ziyadeleştirerek anılacakları mesleğin ilk esaslarını gösterecektir.”

İsveçli mütehasısın bu mütalaası üzerine ilk defa İsveç’te teşkil edilen bu sanat mekteplerinden azami istifade temin olunmuştur.

Çocuklar bu mekteplerde her dersi görürlerken ilk evvela sanatı nazar-ı itibara almakta ve her ders muhtelif sanatın etrafında gösterilmektedir. Hatta bu mekteplerin her dershanesi küçük bir atölye şeklinde bulunmaktadır. Bu atölyelerden muallim azami istifade eder. Mesela çocuğa sırf dersi gösterirken muallim daima yanında bulunan aletlerden istifade etmeği ihmal etmez. İsim bahsinde onun vereceği bütün misaller şunlardır: rende, çekiç, makine.. ilh.. gibi..

Talebe hem ismin ne olduğunu anlar ve hem de karşısında ileride kendi sanatına yarayacak olan bir aleti görür. Talebe artık bu aletlerin yabancıısı değildir.

İlk tahsilini bu şekilde ikmal eden talebe, ikinci kısma geçtiği zaman hiçbir müşkilâta tesadüf etmez.

Sanatkâr yetiştirmek için mürebbiyeler şu noktaları nazar-ı itibara almışlardır:

1. Basit ailelerin evlatları fikir adamından daha ziyade sanata daha elverişlidir.
2. Babası sanatkâr olanlar, çok zaman onların aletlerini, küçük müesseselerini işletmek için muhakkak o sanata süluk etmelidir.
3. Sanatkâr olacak yavruları lüzumsuz nazariye arasında boğmak manasızdır. Onlara küçük yaştan itibaren, ihtiyaçları olan malûmâtta başka bir şey göstermek manasızdır.
4. Sanat mektepleri diğer mekteplerden farklı olmalıdır. Onların yatakhaneleri, yemekhaneleri diğerleri gibi alayışli olmamalıdır. Onlar küçük yaştan itibaren basit, fakat muntazam bir hayata alıştırılmalıdır.

İşte bu mütalaa neticesindedir ki, garpta birçok mektep talebeleri arasında bu gibi şeraiti haiz olanlar tefrik edilmekte ve sanat mekteplerine alınmaktadır.

Sanat mekteplerinden yetişen talebeler memleketleri iktisadiyatında pek mühim rolleri oynamaktadırlar. O itibarla hükümetler, sanat mekteplerine pek fazla ehemmiyet vermekte ve bu birinci kısmın tekemmülü için çalışmaktadırlar.

ÇOCUK KALBI

[Bir çocuğun hatıra defterinden]

Dün gece hiç uyuyamadım. Misafirlige gittiğimiz zaman ne kadar uykum gelmişti. İhtiyar dadım yanaklarımı okşayarak:

-Safvet, sakın uyuma... bir daha seni bir yere getirmem, demişti. Ben gözlerimi açmak, uykumu yenmek istiyordum, ne mümkün?.. Gözlerim kapanıyor, tatlı bir uyku her tarafımı kaplıyordu.. Dadımın tehditleri, annemin ricaları, misafirlikteki arkadaşlarımın güzel sözleri beni bu tatlı uykudan bir türlü ayıramadı.

Onlar beni avutmak, güzel sözleriyle kandırmak isterlerken, ben hep rüyamda mini mini karyolamı, güzel çarşafli yatağımı, küçücük yastıklarımı görüyor, onları canlandırıyordum. Bir defa onlara kavuşmak, onların sıcak ve ılık kucaklarına yaslanmak benim için en büyük zevk, en büyük saadet olacaktı...

Ah bir yatağıma kavuşabilsem... Kanepenin üzerinde her tarafımı saran tatlı uykunun sersemliğiyle şaşkın bir vaziyette dururken birden bire dadımın sesi kulağımda çınladı:

-Haydi Safvet... gidiyoruz evladım.. Ben kanepeden güçlükle kalkabildim. Küçük paltomu giydirdiler. Dışarı çıktığımız zaman, müthiş bir soğukla karşılaştık. Soğuk izler, uykumu uçurdu. Artık ben karların içinde oynamak için, biraz evvel evde bana yalvaran arkadaşlarımı düşünüyordum. Keşke onlar bulunsaydı, birkaç kar topu yapıp onların başına yağdırır ve biraz da gülerdik.. Onlarla gülüp, eğleneceğimiz zaman, uykunun bastırmasında ne mana vardı? Kendi kendime kızıyor, biraz evvel gözleri kapanan küçük Safvet'i dövmek, hırpalamak istiyordum...

Evimiz de oldukça uzak.. Öyle olmasaydı belki uykum da kaçmazdı... Fakat uykumu kaçıran ne soğuk, ne de evin uzaklığıydı. Büsbütün başka bir şey benim uykumu kaçırdı. Beni sabaha kadar mini mini karyolamın içinde düşündürdü.

Beni düşündüren meseleyi buraya yazmadan geçemeyeceğim: tam eve gireceğimiz zaman bir çuval parçası gördük. Bu çuvalın altında bir tümsek vardı. Acaba ne idi?.. Hepimiz merak ettik. Dadım elindeki küçük feneri yaktı. İyi dikkat ettik. Bir çocuk... Soğuktan donmuş elleriyle kar yığınlarının arasında, çuvala sarınmış, büzülmüştü.

Çocuğun yanına yaklaştık. Zavallı ne uyku uyduğunu biliyor ve ne de istirahat edebiliyordu. Onun soğukla mücadelesi, onda uyku uyuyabilecek bir hâl bırakmamıştı. İliklerine kadar işleyen soğuk, zavallıyı sersemletmişti. Dadım, annem kendisine birçok şeyler sordukları halde, tek bir kelimeyle cevap vermiyordu.. İçim sızladı. Yüreğim parçalandı. Şimdi biz hepimiz sıcak yataklarımızın içinde güzel yorganlarımıza sarılıp uyurken, o kar ve buz parçaları arasında bocalayacaktı... Bebeğimi kırdıkları, en güzel çikolatalarımı çaldıkları, en çok sevdiğim elbisemi yırttıkları zaman bile ben bu kadar üzülmemiş, bu derece müteessir olmamıştım...

Gözlerim daldı.. Annem yürüdü. Dadım ilerledi. Fakat ben çocuğun yanında kaldım. Annemin sesini duydum:

-Haydi Safvet üşüyeceksin... İçeriye girmiyorsun?

Annemin her emrine itaat ettiğim halde, bu defa yerimden bile kıpırdamadım, hatta cevap bile vermedim:

-Üşüyen sade ben miyim? Burada başka bir üşüyen daha var. Onu görmüyor musunuz? Annem durakladı.. Dadım adımını atamadı. Ve ben de çocuğu kaldırarak beraber eve götürdüm. Ona aşağıda oturan bahçıvan Mustafa ağanın odasına bir yatak yaptırdık. Zavallı çocuğun yatağa girdiği zaman gözlerinin içi gülüyor, neşesine diyecek olmuyordu.

Ne sevindim.. Fakat sabaha kadar gözüme uyku girmedi.. Aşağıda bir zavallı istirahat ediyordu. Fakat kim bilir böyle nice zavallılar vardı. Onlara kim bakar ve kim sevindirirdi...

***

Sabahleyin bu düşünce ile mektebe geldiğim zaman, kapının yanında duran bir kutuya gözüm ilişti. Üzerinde şu satırlar yazılıydı: Himâye-i Etfâl... Çocuk sarayını yapan, sefalette bulunan yavruları kurtaran büyük mabet... Babamın bir gün evvel vermiş olduğu yarım lirayı kutuya atarken, gönlüm sevinç içinde çırpınıyordu. Çünkü bu yarım lira, bir zavallı yavruyu soğuktan açlıktan kurtaracaktı.

YEDİ SOKAKTA YETMİŞ İKİ ÇOCUK

Üçünden on üçüne kadar, her boyda ve her yaşta olan bu çocuklar sabahtan akşama kadar sinemalarda gördüklerini tatbik ile meşguldürler

Çok kenar mahallelere gitmeyiniz. Merkezî vaziyete girmiş olan bir iki mahallede yarımşar saat dolaşırsanız, benim gördüklerimi siz de müşahede edersiniz. Elverir ki alâkadar olmalısınız.

Ben bu mahallelerden birinin yedi sokağını gezdim, bu sokaklarda üçünden on üçüne kadar yetmiş iki çocuk saydım. Gezdiğim her sokakta ancak on ev olduğuna nazaran bu miktar, çocuk bereketine delalet eder. Çünkü bu evlerin sokaklarda kalan çocuklarından mâadâ babalarının, ustalarının yanında çalışanları da olduğu gibi henüz sokağa çıkamayacak sinnde olanları da bebe toprağında yatmaktadırlar. Bazıları da sokağa çıkamayacak derecede hasta olduklarından komşu teyzelerin salık vermiş oldukları afyonlu hamuru göbeklerinden massederek tedricî surette zehirlenmektedirler.

Hiç şüpheniz olmasın ki, her sene bu yedi sokaktan asgarî yedi çocuk cenazesi de annesinin, teyzesinin, uzak yakın komşuların çığlıkları arasında kaldırılmaktadır.

Şükür edelim ki, yedi çocuk cenazesi çıkan bu sokaklara senede yedi defa ebe uğrar ve ondan fazla evde loğusa şerbeti kaynar.

Çocuklar arasındaki bu vefeyat, hiç şüphesizdir ki nazar-ı dikkati caliptir. Ve vefeyatın esbabını araştırmağa ise hiç hacat yoktur. Çünkü bütün sebepler göz önünde...

Çocuk bakımına ve çocuk terbiyesine bigane olan anne ve babalar, daha emeklemeğe başlar başlamaz, biraz başlarını dinlendirmek için zavallı yavrucaıkları sokağa (kapı önüne) fırlatmakta hiçbir mahzur görmezler.

O küçücük vücut soğukta çamurların içinde yuvarlanır, düşer, kalkar ve her yuvarlanışta avuçlarına dolan çamurları kendisine arkadaşlık eden diğer bir yavrunun ağzına yüzüne sürer. Aralarına karışan küçük bir köpek onların yüzlerini gözlerini yalar, yakaladıkları bir kedi ellerini, kollarını yırtar, nihayet yüz göz, kan, gözyaşı, akide şekeri, çamur ve sair bin türlü pisliklerle bakılmayacak bir hâle gelir. Akşam

karanlığında bu halde eve girebilen yavru o ellerle yemek yer ve hiç temizlemeden dudaklarını yalar, ellerini ağzına sokar, uyur. Ertesi sabah yapacağı tuvalet de çok pistir. Eğer annesinin eli değerse sabah kahvaltısından sonra bulaşık yıkamak için ısınan su ile ve kirli bir bezle yüzü silinir ve tekrar sokağa bırakılır.

En küçüklerin gündüz ve gece hayatı budur. Bunlardan biraz daha büyükçeleri sinemalarda merak ve heyecanla takip ettikleri **kahraman elmo, yılmaz edipoli, arslan cak, kaplan coni** ve daha bin bir isimdeki kahramanları taklit ederler. Hepsinin elinde bir tabanca taklidi vardır. Hepsi kendilerine göre cihan şampiyonluğunu kazanacak derecede birer boksördürler ve hepsi de birer sinema kahramanıdır.

Birleştikleri zaman, kaydırak oynayarlar, bilye oynayarlar, ayı **topaç** çevirirler. Çamurlu taş parçasını, çirkefe yuvarlanmış bilyeyi ve mikrop yuvasına dönmüş olan ayları **topaçları** ellerine alır, bu sırada küçük bir bahane ile sinema artistliği başlar. Yumruklar sıkılır, gözler süzülür, ağız çarpılır, omuzlar yükselir ve yumruk teatisine başlanır. Biraz sonra içlerinden birinin yüzünün kanaması, başının yarılması üzerine oyun kavgaya döner. Din, iman, ana, avrat, soy, sop sayılır. Muzır madruplar evlerine koşup ablalarını, ağabeylerini getirirler ve dâribi dövürürler. Öteden anneler, babalar, teyzeler, dayılar meydana çıkar ve çurcuna başlar. Her ağızdan bir ses çıkar, arada birkaç çocuk, birkaç kuvvetli tokat daha yer. Bütün mahalleli birbirine girer ve hırslarını alıncaya kadar döverler, dövülürler, mesele de biter.

Fakat biten yalnız kavga ve gürültüdür. Diğer taraftan başı yarılan çocuğun yarasına giren mikrop kazıklı humma tevlit eder, yavruyu alır götürür. Herhangi bir tarafında küçük bir sıyrık husule gelen çocuğa yapılan koca karı ilacı orasını şişirdikçe şişirir, azdırdıkça azdırır ve hasıl olan koskoca bir çıban yavrucağı mahveder.

Bakide kalan çocuklar da o kadar küfürbaz olurlar ki annelerinden, babalarından işite işite öğrendikleri onlar için kâfi gelmez. Küfürle nema bulan dimağları daha kabalarını, daha keskinlerini bulur ve sizde yakası açılmadık nevelerini işitirsiniz de hayretten ağızınız bir karış açılır.

Bu saydıklarımın mâadâ sârî hastalıklara müptela olan çocukların sokaklardaki vaziyetleri ile mini minilerin sokakta bulup yemekte oldukları pislikler

vardır ki vefeyat-ı etfâli tevâlî eden en mühim sebeplerden bazıları da bunlardır.
Diğer bir yazım ile kâfîlerimi bu hususta da tenvire çalışacağım.

S.18 s.1-2 Nahid Ali

GARPTA ÇOCUK TİYATROLARI

Çocuk tiyatroları için yazılan eserleri ilk defa kim düşündü? – Çocuk tiyatrolarında en ziyade dikkat edilecek nokta – Çocuk tiyatroları mı, yoksa sinemaları mı faydalıdır?

Bundan evvelki makalelerimizin birinde çocuk sinemaları hakkında garpta tatbik edilen usullerden bahsetmiştik. Çocuk sinemaları kadar çocuk tiyatrolarının da terbiye usulünde pek büyük ve mühim mevkileri vardır. Çocuk tiyatroları, garip bir vakıayı müteakip doğmuştur.

Fransa Akademi azasından biri, bir gün ailesiyle birlikte “Sara Bernar” Tiyatrosu’na gider. En güzel eserlerden birinin temsil edildiği o gece, akademi azasının yanında bulunan çocuğu, esere iyice dikkat eder ve ertesi günü sahnede bir gencin aşk neticesi muzdarip bir vaziyette bulunmasını taklide başlar. Çocuğun bu tavır ve hareketi, babasının nazar-ı dikkatini celb eder.

Akademi azası uzun müddet bu mesele etrafında düşündükten sonra, en iyi ve en kıymetli eserlerin bile çocuk ruhiyatı üzerinde aksi tesirler uyandırdığını anlayarak bir teşebbüste bulunur.

Arkadaşlarından bir heyet toplayarak derhal çocuklara mahsus eserler yazdırmağa teşvik eder. Fakat ilk yazılan eserler, sırf çocuk edebiyat ve ruhiyatına ait olduğu için tiyatro nokta-i nazarından fazla bir kıymeti olmamış ve nitelik de arzu edilen faydayı temin edememiştir. Hatta o zamanki tiyatro münekkitlerinden birinin gayet haklı bir tenkidi neşredilmiş, münekkit teşebbüsü takdir ettikten sonra şu suretle beyan-ı mütalaa etmiştir:

“Tiyatro âsârı yazılırken, maksat ve gayeden evvel eserin hakikî bir tiyatro kitabı olmasına çalışmak lazımdır. Çünkü iyi bir tiyatro eseri olmaz ise, maksat ve gaye de derhal zail olur. Gerek çocuk ve gerek büyük, bir tiyatro eserini seyredelerken, ruhları ya eğlenmeli veya ıstırap duymalıdır. Bu eğlence veyahud ıstırabın sonunda vakaya amil olan maksat ve gaye yeniden meydana çıkmalıdır ki, maksada çalışılmış olunsun...

Çocuklar için ayrıca tiyatro eserleri yazmak ve temsil etmek, büyük bir noksanı kapamak, şimdiye kadar düşünülmemiş olan mühim bir derdi nazar-ı itibara

almak demektir. Fakat bunun mükemmel bir şekilde olması lazımdır. Bunun için de tiyatro eserleri yazarların tiyatro kavaidine tamamiyle riayet etmeleri şarttır.” İşte bu tenkit üzerine, muharrirler derhal faaliyete geçerek tiyatro kavaidine riayet olunmak şartıyla, sergüzeştçe bir eser yazmağa muvaffak olmuşlardır. İlk eserin ismi “Arkadaşımın Derdi” isimindeki üç perdelik bir komedidir.

Bu Komedinin Mevzuu Şudur:

Daima kendisinin medh edilmesini isteyen ve yüksek işlere girişmekten zevk duyup tenbellikten ayrılmayan bir gençle, mütevazi, haluk fakat çalışkan bir genç arkadaşlık ediyorlar. Girgin ve atılgan görünen gencin teşebbüsü üzerine pek az bir para ile mühim bir seyahate başlayan arkadaşlar, tabiatıyla çalışkan ve mütevazi gencin irade kuvvetiyle, onun sağlam muhakemesiyle seyahati muvaffakiyetle bitirebilirler.. Seyahat esnasındaki vakayı’ o suretle tertip edilmiştir ki, herkes saatlerce gülmekten kendini men edemiyor. Fakat her vakanın sonunda bir ruhun galebesi, diğerinin mağlubiyeti meydana çıkar.

Aynı tiyatro münekkidi bu eserin temsilinden sonra şu satırları yazmıştır:

“Tenkidimizde ne kadar haklı olduğumuzu bu son eserin temsili ispat etti. İşte hakikî bir çocuk tiyatrosu meydana getirildi. Son temsil edilen “Arkadaşımın Derdi” isimli eser, ancak seyir olunduktan üç dört saat sonra iyi bir muhakeme neticesinde maksadını ve gayesini anlatan bir eserdir. Çocuk ruhu, gülünçlü veyahud heyecanlı vakaları günlerce zapt eder. Hafızası onunla meşguldür. Uzun zaman hafızalarda kalan vakayı’, daima doğru, salim bir muhakeme ile neticelenenlerdir. Bu nokta-i nazardan, maksat ve gayesini her vakanın arasına gizlettirmeğe, fakat en sonunda belli etmeğe muvaffak olan eserler, en iyileridir.”

Çocuklar üzerine sinemalar kadar tiyatrolar da müessirdir. Hatta bazı noktalardan tiyatro eserlerini tercih etmek lazımdır. Çünkü tiyatro eserlerinde, güzel cümleler çocukların hafızasında kalır.. Tavır ve hareket, inşad için, çocuklara tiyatro kadar amelî bir ders olamaz. Bu itibarla çocuk tiyatrolarına, sinemalardan daha fazla ehemmiyet vermek lazımdır.

Dahiliye Vekâleti’nin teşebbüsüyle çocukların muzır mahallere gitmesi men edilebilir. Bunlar men edilirken, Dahiliye Vekâleti Himâye-i Etfâl’le müştereken memleketin mühim merakizinde birer çocuk tiyatroları meydana getirmelidir. Bu suretle çocukların ruhu üzerinde yapılmak istenilen tesirler eğlence tarzında telkin

edilmeli ve onların da boş zamanlarında vakitlerini istifadeli bir tarzda geçirtebilecek yuvalar kurulmalıdır. Çocuğun yalnız tahsil ve terbiyesini değil, eğlence tarzlarını da düşünmek en esaslı bir noktadır. Memleketin içtimai hayatında müessir tedbirler yapan Şükrü Kaya Bey'in, gelecek nesli ihmal etmeyip düşünceğini ümit ediyoruz.

S.18 s.6-7 Fuad Refik

KÜÇÜĞÜN TESELLİSİ

Genç kadın hızla ilerliyordu. Elindeki testiği çeşmenin yanına bıraktıktan sonra etrafına bir göz gezdirdi. Bu kadar geciktiği yoktu. Acaba ne olmuştu? Yoksa... Fena ihtimaller zavallı kadının göğsünü sıkıyor, gözlerini dumanlandırıyor, muhayyilesinde yer etmesiyle beraber tahammül edilmez bir heyecan başlıyordu. Hakikaten tahammül edilmez dakikalar yaşıyordu. Son günlerde yağın şiddetli kar, köyün civarındaki ormana çok kurtları indirmişti. Hatta muhtarın Emin, bir gün bu kurtların hücumuna maruz kalmış, sopa ve silahla kendisini zor kurtarmışlar ve iki kurdu öldürmüşlerdi...

Genç kadın gözlerinde pırıldayan ve henüz yanaklara inmeyen iki damla yaşla etrafına tekrar bakındı.. Hava kararmağa başlamış, uzaktan ağullarına giden koyunların çingirakları sessiz ovalarda derin akisler uyandırmıştı.

Akşam.. Gönlünde derdi olan insanların dertlerini eşen, ıstıraplarını tutuşturan zamandır. Karanlık, ruhundaki ıstırap ateşini bir meşale halinde taşıyan korkunç bir zamandır. İşte karanlık başlamış, akşam çökmüştü. Sekiz yaşında bir yavrunun birden bire kayıp olması, bir annenin ruhunda ne fırtınalar koparmaz, bir annenin gönlünde ne acı sesler uyandırmaz...

Anne... Bütün bir şefkatin, bütün bir merhametin mücessem timsali değil midir? Yavrusuna karşı derin alâkalarla bağlı bulunan bir anne, onun yanından bir dakika ayrılmasına nasıl tahammül edebilir, bu hadiseyi nasıl olur da soğukkanlılıkla karşılayabilirdi?

Yavaşça ilerledi.. Testinin yanına çömelerek, gözlerini yere dikerek düşünceye koyuldu. Fakat bu düşüncelerin sonu gelmiyordu.. Dumanlı gözlerinde bir şimşek çaktı. Nihayet dayanamayarak, hıçkırıklarını zaptedemeyerek, boğazından kısık sesler çıkararak testinin üzerine abandı kaldı...

***

O vaziyette ne kadar kaldığını bilmiyordu. Yalnız küçük bir elin omzuna temasıyla uyandı. Bütün vücudu dayak yemiş, günlerce yol yürümüş gibi ağrıyordu...

Bütün bir gece heyecanla ve ıstırapla ağlayan anne evine gidememiş, kendisinde yavrusunun boş yatağını seyredecek kuvvet bulamamış, oraya yığılmış kalmıştı.

Ağlamaktan ve uykusuzluktan şişmiş olan gözleriyle başını kaldırdı ve karşısında gülümseyen yavrusunu gördü.. Güneşin ilk izleri masum gülüşlü yavrunun yüzünde altından bir duvak vurmuştu.. Açık renkli saçakları ve beyaz dişleriyle gülümseyen yavrunun dudaklarındaki tebessüm, annesini gördükten sonra silindi. Gözleri yavaşça açıldı. Bu masum bakışlı nazarların arasında hayret izleri sinmişti. Artık evde gülmek istiyordu. Evde annesinin sebebini bilmediği, ıstırabından bir parça almak, gönlüne sindirmek arzu ediyordu. Nihayet dayanamadı, kesik sesiyle sabahki vakıayı anlattı:

-Sabahleyin eve geldim... Seni bulamayınca öyle üzüldüm ki.. Her tarafı aradım.. Ben senin burada bulunduğunu ne bileyim ki.. Sonra çeşmenin kenarında karaltı gördüm. Koştum seni tanıyınca sevindim.

Anne gözlerini sildi. Evladına daha yakından baktı. Sonra koparacakmış gibi kollarından çekti. Göğsüne bastı... Dudaklarını saçlarına dokundurarak kokladı, kokladı...

Sonra aklına gelen şeyi sormak için yavrusunu dizlerinin üzerine oturttarak sordu:

-Sen sabaha kadar ne yaptın?

Çocuk bu sorunun cevabını bulmakta müşkilât çekti. Sebebini söylemek istiyordu. Durakladı:

-Ben mi? diyebilirdi.

-Evet sen... Sen sabaha kadar niçin beni üzdün?.. Niçin beni uykusuz bıraktın? Nereleri dolaştın?

-Ben hiçbir yeri dolaşmadım. Başka bir evde yattım?

-Başka bir evde mi? Senin başka evin de var mı?

-Yok...

-Öyle ise nerede idin?

Çocuk elleriyle pantolonunun yanındaki düğmelerle oynamaya başladı. Nihayet kekeleyerek cevap verdi:

-Yukarıki mahallede oturan imamın Emine hanıma gittim.

-İmamın Emine hanıma mı? Niçin?

-Geçen hafta benim yaşındaki çocuğu ölmedi mi? Bana biraz benziyormuş.. kadın da çok ağlıyormuş.. Onun gözlerinin yaşı dinsic diye gittim.. kabahat mi yaptım?

Anne düşündü.. dakikalarla düşündü.. evladını kayıp eden anne kadar dertli kim olabilir? Hangi dert, evlat acısından yüksek, hangi elem bir evlat ölümünden daha müessirdir. Kendisi, yanından birkaç saat için ayrılan evladı için bütün bir gece çırpınmamış mıydı?

Anne bu acıyı tadacağından korkarak yavrusunu bir daha göğsüne bastırdı ve onun bu yüksek düşüncesini takdir ederek yalnız:

-Keşke bana haber verseydin... diyebildi.

Onun gözlerine, dudaklarına kondurup, içine sinen buseler aldıkça gönlü bir akşam evvelki elem ve ıstırap yerine zevk ve neşe içinde çırpınıyordu.

Ankara: 2 Kanun-u Sani 928

S.18 s.20-21 H(ha).Ş(şın).

ÇOCUK VE CEZA

Çocuklar hakkındaki telakkiler günden güne değişiyor. Şimdiye kadar intizam hissinin hakim olduğu ceza sisteminde ıslah fikri hakim olmağa başlamıştır.

Bütün diğer şeyler gibi ceza da nokta-i nazar ve felsefe değiştikçe şekil değiştirmiş ve binnetice başka sebep ve gayelerle tatbik edilmiştir. Gerek pedagojide ve gerek adli safhalarda ceza kendisini evvela intikam gayesini takip ederek göstermiştir. Cezanın geçtiği devirler bize o kadar yakın, hâlen o kadar mevcut ve hâlihazır düşünüşümüzle bugün için içinde bulunmasını arzu ettiğimiz devri o kadar gayr-ı kâfi bir surette tatbik edilmektedir ki; ilk iki safhayı daha yakın bir aşinalıkla ve sonuncuyu daha derin bir arzu ve temenni ile münakaşa edebiliriz:

İntikam gayesiyle tatbik edilen cezanın en kısa tarz-ı beyanını “kısasa kısas” kelimelerinde buluruz, bize ne yapılmış ise yapana aynen onu yapmak. Mesela: çocuğumuz eğer kardeşini dövmüşse biz de –kendimizi sanki birden , onun tabiatıyla bulunduğu hudud-u dar düşünüşüne indirip- onu dövmekliğimiz gibi onu takip eden şekil yapılmamasını arzu ettiğimiz hareketin sahibini korkutarak mezkur hareketi tekrar ettirmemektir. Terbiye safhasında kesretle kullanılan korku vasıtası, dayak idi. Bu elan çocuklara maalesef pek büyük bir nispetle tatbik olunmaktadır. Üçüncü ve cezanın –terbiyede yerini kabul ettiğimiz takdirde- hâlihazırda bulunmasını arzu ettiğimiz devreye geçmezden evvel bugünün çocuklarının terbiyevi bahtsızlığına delil gibi hemen her gittikleri yerde biraz yaramazlaşınca kendisini gösteren dayaktan bahsedelim: dayağın terbiyedeki yeri menfidir. O, eski mürebbiyelerin çocuğun her hoş gitmeyen hareketinde bila teemmül çocuğa tatbik ettikleri şeydir. Onlar bunu niçin yaptılar? Ve elan bazen veya bazı yerlerde bu niçin yapılıyor?

Çünkü, başını dinlendirmek isteyen ebeveyne, sınıfında mutlak bir nizam ve intizam temin etmek isteyen bir muallime bu tarz disiplin şüphe yok ki en kolay bir çare geldi. Ve bu çocuk neden sınıfındaki sükutu bozuyor, benim çocuğum neden komşununki gibi uslu değil diye düşünmektense gürültüyle neticelenen hareketin cezasını çocuğa bir tokat veya bir değnek ile vermek daha basit, daha az tefekkür ve zaman alan bir şey geldi. Ceza her şey gibi değişen nokta-i nazar ve gayelerle değişti ve değişmekte demiştik. Bu annenin gayesi ne bahanesi ne olursa olsun çocuğu uslu

yapmak ve o muallimin maksadı ne olursa olsun sınıfın nizam ve intizamını bozmamaktı. Bugün ise bunlar değişmiştir. Veya değişmesi doğru olan şeylerdir. Birçok kimseler dayanın fena olduğunu söyler, fakat niçin fena olduğunu bilmeyerek onun fenalığını bu usulün bu anne ve muallimin gayesine isal etmediği iddiasıyla göstermek ister ve der ki: dayak çocuğa müspet veya menfi bir şey ifham etmez. Hâlbuki bu, doğru değildir. Dayakla çocuğa şu veya bu hareketi yaptırmayan mürebbiyeleri inkar imkanı yoktur. Çocuk elbette dayaktan korkar. Ve ihtiyar edeceği hareketin bunda neticeleneceğini öğrenmişse bittabi korku saikasıyla ondan imtina eder. O halde biz bunu neden tervîç etmiyoruz? Çünkü cezadaki gayemiz değişmiştir. Ve çünkü artık çocuğa korkunun hakim olması düsturunu kabul etmiyoruz. Hedefimiz korku ile onu yanımızda uslu uslu oturtmak değil, fakat education tarikiyle karakterine şekil vermektir. Bunu şimdilik ahire terk ederek dayak üzerinde konuşalım:

Evvela dayak veya bedenî herhangi bir mücazat-ı terbiye usullerinin en zavallısı en muvakkat tesiri olanı ve en fenasıdır. Çünkü, bedenî mücazat veya dayak nihayet çocuğun vücuduna yapılan menfi bir hitaptır. Halbuki çocuğun ruhu, manevî benliği ve bunlara merbut kafası vardır ki iyi bir karakter şeklinde müracaat edilecek en mühim menbalardır. Çocukta izzet-i nefis gibi yüksek şeyleri hırpalayan dayak ise çocuğun yalnız cismaniyetine yapılan bir tesirdir ki, iyi bir karakter teşekkülü ile bunun arasındaki münasebatı bulmak biraz müşkildür. Çocuğun dayağı yedikten veya herhangi bedenî bir mücazata düçar olduktan sonra onu mucib olan hareketi o cezanın tekerrürü korkusuyla yapmadığı doğrudur. Fakat yaptığı hareket için neden dayak yediği veya neden o hareketin fena telakki edildiği hakkında bir fikir edinmiş değildir. Öğrendiği o hareketin dayakla neticelendiğidir. Bu halde çocuk şu hareketi yaparsam dayak yiyeceğim der ve yapmaz. Fakat bu yapmayış onu bu cümlelerin altında bir türlü cevabını bulamadığı neden ve niçinlerle müteazzi olmaktan kurtaramaz. Binaenaleyh vaki olan şey çocuğun zahirî usluluğunu temin etmektir. Dahilen onu birçok mücadelelere atmış ve yalnız bırakmışızdır. Saniyen, büyük bir ekseriyetle ve bilhassa zeki ve mütecessis çocuklar bu hareketi kendi mantık ve felsefelerine uygun bir fenalık gösterinceye kadar gizli olarak yaparlar. Binaenaleyh dayak çocuğa korku ile hakim olmak, ondaki izzet-i nefsi hırpalamak gibi fena şeylere sebebiyet vermekten başka çocuğa böyle fena yollar da açar. Bunlardan

birincisi çocuğu gizli yaptırmağa ve diğeri yalan söylemeğe sevk etmektir. Bundan mâadâ dayak her öne gelen sebep ile tatbik edildiği için her aynı suretle tatbik edilen şeyler gibi yeknesağı kesb ederek ilk bıraktığı tesirden de yavaş yavaş kayıp eder ve sonraları her muayyen ceza gibi istediği yahud niçin men edildiğini anlamadığı şeyi yapmak için vermesi zaruri bir baha şeklinde kabul ederek “dayağı yiyeceğim ama şunu da yapmış olurum ya!” felsefesiyle o hareketi ihtiyar eder. Bu kısa izahtan anlıyoruz ki dayak esasen terbiyede yeri menfi olan cezanın en sakat usullerinden biridir.

Cezanın geçmekte olduğu son ve hâlihazırda içinde bulunmasını arzu ettiğimiz devri, onu karaktere şekil vermek için bir vasıta olarak kullanmaktır. O halde cezayı bugün neticeye değil fakat esbaba tatbik etmek zarureti vardır. Şöyle ki, çocuğun hareketi herhangi bir suretle mukabele etmezden evvel onu, o harekete sevk eden saiki, onun mantığını ve arzusunu mütalaa etmek icab eder. Netice-i mütalaa da tatbik edeceğimiz şey, ona ceza hissini vererek değil, fakat hareketinin muvafık olmadığını gösteren ve daha iyi yolu işaret eden bir tarik olarak tatbik edilmelidir. Bir de çocuğumuzda hoş görmediğimiz ve doğru bulmadığımız şeyler için müracaat edilecek başka bir menba bulunamadığı takdirde ihmal edilmemesi ve derhal tatbik edilmesi lazım bir şeydir. Zira çocuk itiyatlarını herkes gibi tekrarlar edinir. Ve itiyat husul bulunca her devam eden tekrar ona resaniyet vurduğu gibi değiştirilmesi müşkilâtını da tezyid eder. Şu halde çocuğu muvafık bulmadığımız bir hareketi için tecziyede karar kılınarak onu derhal ve çocuğa esbabını izah ederek tatbik etmeliyiz. Çünkü çocukların günü birçok vakayı ile dolu uzun saatlerden tereküp eder. Ve hafıza henüz inkişaf devrelerinde olduğu için bir vakıa diğerini, bazen çok kolaylıkla unutturabilir. Mesela çocuğun en neşeli bir zamanda, günün ilk yarısını uzun bir mazi gibi hissettiği bir vaktinde siz onu sabahleyin yaptığı bir kabahati için cezalandırırsanız ona ihtimal tamamiyle unuttuğu vakıayı bu suretle ihya etmeğe uğraşır, neşesini hiç hakkınız olmadığı halde tamamiyle kırarsınız. Ve nihayet vakıayı bu suretle ihya etmeye uğraşır, neşesini hiç hakkınız olmadığı halde tamamiyle kırarsınız ve nihayet vakıayı zuhuru anı gibi hafızasında canlandıramayacağınız için vereceğiniz cezanın en iyi neticesini de almış olursunuz.

Çocuğun karakteri için müfit olan cezalar nelerdir? Çocuğun karakterinin hüsnü suretle inkişafı için tavsiye edilecek bir tarz mutlak yok mudur? Hayır, takip

edilecek usul bütün ruhiyatçıların, pedagogların müttetikân söyledikleri gibi çocuğa, ebeveynine veyahud daha şümullü bir mana ile mürebbiyesine ve çocuğun şerait-i muhitine bağlıdır. Mamafih bu hususta çok istifade edebileceğimiz umumî kaideler ve prensipler vardır:

1. Tekdir ve takdir, bilhassa küçük çocuklarda çok müessirdir. Biz büyükler bile düşünecek olursak muhitimizin tekdir ve takdirinin yarattığı tesirlerden hiçbir zaman azade kalmadığımızı itiraf etmeliğimiz lazım gelir. Bilhassa takdir ve tekdiri izhar eden çocuğun sevdiği ve hürmet ettiği bir kimse olursa –ki ebeveyn daima çocuğun indinde bu yüksek mevkiye yükselmiş bulunmalıdır. Çocuk şüphe yok sevdiği ve hürmet ettiği kimsenin hoş ve muvafık bulduğu tarz hareketi ihtiyar etmek isteyecektir. Tekdir ve takdirin çocukların hata ve muvaffakiyetlerinde izhar edilmesini doğru bulan Bertrand Russell diyor ki:

“Tekdir ve takdir çocukların terbiyesinde ihmal edilemeyecek kadar mühim olmakla beraber ihtiyatla nazar-ı dikkat ve tatbik alınacak cihetlerden ari değildir. Evvela çocuk bilmukayese tekdir veya takdir edilmemelidir. Yani çocuk hiçbir zaman bir işi bir arkadaşından daha iyi yaptığı söylenerek takdir veya bilmem hangi çocuğun hiç yaramaz olmadığını söyleyerek tekdir görmemelidir. Zira birincisi çocukta diğerine karşı istihfaf ve yüksekte bakmağı öğretir ve ikincisi diğerine karşı nefreti uyandırır. Bundan başka çocuk tekdiri takdirden çok az görmelidir. Tekdir, çocuğa ancak hiç ümit edilmediği halde hüsnü suretle gidenken birden bire iyi yoldan inhirafı halinde en yerinde olarak verilir. Çocukta tesirini gösterdikten sonra tekdir artık nihayete ermeli ve kat’iyyen devam edilmemelidir. Çocuk, tabii görülmesi lazım gelen şeylerde kat’iyyen takdir görmemelidir. Yeni inkişafa başlayan bir cesaret-i maneviye, maharet diğer benlik çocukta takdire layık ve takdirle kemale doğru yürütülmesi arzu olunan şeylerin başlıcasıdır. Yalnız şuna dikkat olunmalıdır ki bu, kemale doğru gidişin yegane amili, takdir değil, fakat çocuğun alâkası olsun.”

-Bitmedi-

S.18 s.25-27 Azime Reşid Hanım

SOKAKTA OYNAYAN HASTALIKLI VE CILIZ ÇOCUKLAR

Çöp tenekelerinde bulduğu çürük meyvelerin yarısını yedikten sonra diğer yarısını da küçük arkadaşına ikram eden mini miniler birbirlerini zehirliyorlar.

Bu makalemde de geçen defa olduğu gibi sokaktaki çocuklardan bahsedeceğim. Dikkat ederseniz bu çocukların çoğunun hasta olduklarını görürsünüz. Ve işin en mühim ciheti, boğmaca, uyuz, kel, kızamıklı ve sair bütün sârî çocuk hastalıklarına müptela olanlardan pek çokları takatları kalmayınca kadar sokaklarda birbirleriyle sarmaş dolaş oynarlar ve kendilerinde mevcut hastalığı diğerlerine de verirler.

Eline sıkıştırılan bir çürük elma, cebine doldurulan bir avuç şeker ile sokağa bırakılan çocuğu takip ederseniz, kalbinizi sızlatacak pek çok manzaralara şahit olursunuz.

Koşarken düşen, düşünce elmasını çamurlayan bu yavrucak onu çamuru ile yemeğe devam eder.

Mahalleler arasında eksik olmayan ve çocuklarla haşır ve neşir olan köpeklerden biri onun şekerini kapar, kaçır. O kovalar, tutar, köpeğin ağzından şekerini alır ve yer. Canı isterse ağzından çıkarır, yine köpeğe verir.

Devrilen çöp tenekelerinde bulduğu lahana koçanlarını, havuç kabuklarını, hatta inanmazsınız balık kafalarını çocukların ağızlarında görürsünüz. Onlar, bu müzahrefata o kadar düşkündürler ki, birbirlerinin ellerinden kaparlar, yahud birbirlerine ikram ederler.

Daha küçüklerinin kirlettiği ve annelerinin kurusun diye güneşe koydukları **dulluk** bebe toprağını, tükürükle yahud herhangi bir evden akan pis sularla çamur yaparak, kendilerine çanak, çömlek imal ederler. Bunların içine ekmek kırıntısı, meyve parçaları, sebze döküntüleri, evlerden ellerine geçirdikleri peynir, zeytin, hatta fasulye piyazı bile koyarak komşuluk oynarlar, birbirlerine ziyafetler keşide ederler.

Netice yine malum, milyonlarca mikrop bu genç ve bakımsız vücutlara girer ve icra-yı faaliyete başlar.

Diğer arkadaşından sârî hastalığı göz göre göre alan yavru, yirmi dört saat sonra ateşler içinde yatağa serilir. Sokakta yuttuğu milyonlarca mikrop mini miniyi

hummalar içinde kendi kendinden geçirir ve o zamana kadar çocuklarının bütün hareketına lakayt kalan ebeveyni bir telaş alır.

Çocuk hasta

Anne ağlar, baba düşünür, fakat doktora koşmak akıllarına bile gelmez. Ninelerinden, dedelerinden işitip akıllarında kalan ilk tedbirlerin tatbikine başlanır. Çocuğu terletirler, terli vücudunu yağlarlar, zaten sokaktaki toz ve çamurla bütün vücudu kirlenmiş olan zavallı hastacığın bütün mesâmmatı tıkanır. Hava alamaz, boğulacak bir hâle gelir. Sararır, morarır. Hastalık geçeceğine ilerler. Diğer hastalıklarla ihtilat yapar. Zaten zayıf iken büsbütün cılızlaşır. Ateş düşmez, yükselir. Korkunç bir hararet baş gösterir. Çocuğa her istediği verilir. Erik hoşafı, acı elma pestili, yüreği bayılmasın diye bulgur pilavı, tatar böreği... nihayet her taraftan dahili ve haricî, çeşit çeşit ilaçlar salık verilir. Bunların hepsi tatbik edilir. Nefesi keskin bazı gizli hocalar getirilir. Meşhur kurşunculara kurşun döktürülür. Bütün bu didinmelere rağmen, küçücük hasta dünyasına doymadan ölü gider.

Size burada çok acı bir hadiseyi kaydedeceğim. Altı ay evvel Ankaralı bir zatın evinde oturuyordum. Üç yaşında tombul ve sevimli bir kızları vardı. Çocuk bir gün hastalanmış, ishal başlamış, bittabi ev ilaçları vermişler. Üç gün sonra meseleden haberdar oldum. Anasını ve babasını ikna ederek hasta çocuğu doğum evi polikliniğine gönderttim. Orada mütehassis doktor tarafından muayene edilmiş ve kendilerine icab eden reçete verilmiş. İlaçları bizzat yaptırtdım, kendilerine verdim. Yarısını bile içirmemişler. Başka bir doktorun methini işitmişler, gittiler. Aldıkları reçeteler yaptırıldı. Bizim ısrarımız üzerine kısmen içirdiler. Çocuk biraz iyiliğe yüz tutmuştu. Bir gün hastalık tekrar şiddetlendi. O doktor da **sıfır** numarayı aldı. Bu defa çocuk sarayındaki çocuk mahfiline muayene ettirdiler. Yine ilaçlar alındı ve kat'i tenbihat üzerine ilaçlar içirildi. İshal kesildi. Hararet hafifledi. Ev sahiplerimin de yemekte yüzü gülmeğe başladı. Fakat ne çare ki sokaktan geçen dondurmacıdan aldıkları bir fincan dolusu dondurmayı hasta çocuğa vermekte bir beis görmemişler. Ertesi günü de evde yaptıkları ıspanaklı börekten henüz ishali kesilen yavruya büyük bir parçayı yedirmişler.

O akşam hastalık bütün şiddeti ile yeniden başladı. Ertesi günü çocuğun gözleri rüyet hassasını kaybetti. Üçüncü günü de sevimli kızcağızın cenazesini kaldırdılar.

Aradan bir hafta geçmişti ki zavallı yavrucağın bedbaht annesi bana dedi ki:
-Çocuğu biz kendi ellerimizle öldürdük. Ah sizi dinleye idik, ah....

S.19 s.1-2 Nahid Ali

GARPTA ÇOCUKLARA KÖY HAYATINI NASIL SEVDİRİYORLAR?

İsveç çocuk kulüplerinin köylerdeki tetkikatı – Çocukların tetkikatı hangi sahalara üzerine yapılır? – Köylüyü çocuklara tanıttırmak ve sevdirmek lazımdır

Müteaddit musahabelerimde muhtelif meseleler hakkında numûne olarak gösterdiğim İsveç çocuklarının hayatının en mühim kısımlarından biri de, onlara köyü ve köylüleri sevdirmektir. Türkiye, ihmal edilen bu noktanın acılarını çekmiştir. Senelerce İstanbul'da kalmış, garbın en güzel şehirlerini dolaşmış birçok gençlerin, bilâhare Anadolu'da çalışmak istememelerine sebep sırf onların ruhunda köy hayatına karşı bir cazibenin uyanmamış olmasıdır.

İsveçliler çocuk terbiyesi meselesinde, bizim düşünemediğimiz ve hatırlayamadığımız teferruatı nazar-ı itibara alarak çalışırlar. İsveçlilerin çocukları köy hayatına ne suretle alıştırdıklarını, o hayatı nasıl sevdirdiklerini burada muhtasarane tespit edeceğim.

Köy Hayatını Sevdirmek

İsveç'te çocuk terbiyesi ile meşgul bulunan kulüplerin ilkbaharda tanzim ettikleri bir program vardır. Bu programın tatbikine mart nihayetinde başlanır. Bütün mektepler bir hafta tatildir. Her talebe bu tatil müddetini mensup bulunduğu kulüp heyetiyle birlikte geçirmeğe mecburdur. Aksi takdirde mektebe devam etmeyen talebeye verilen ceza, o çocuğa tatbik olunur.

Kulüp, bir hafta evvelden hazırlığını ikmal eder ve derhal tatilin ilk günü azalarını, evvelce tensip edilmiş olan bir köye götürür.

Bu şekil pek basittir; çünkü herhangi bir izci teşkilatını nazar-ı itibara alacak olursak, görürüz ki izci olan gençler senenin birçok günü, köylerde çadırların altında geçirirler..

Kulübün tatbik ve istifade ettiği nokta büsbütün başkadır. Bir hafta zarfında talebe muhtelif vazifelerle tavsif olunmuştur. Çocuklar ilk ve ikinci günü köyün vaziyetini tetkik ile meşguldür. Kulübün cevabını istediği sualler budur:

- 1.Köylü ne ile uğraşmaktadır?
- 2.Köyün terakkisi kabil midir?
- 3.Bu köyü asrî bir hâle ifrağ etmek için ne yapılmalıdır?

4.Köyün suyu ve havası iyi midir? Fena ise tadili kabil midir?

5.Köyde hastalık mevcut mudur. sebepleri?

Çocuklar iki gün zarfında tetkikatta bulunmağa mecburdur. Tetkikatın neticesini her çocuk defterine kaydeder.

Köylünün Hayatını Tetkik

Çocuklara iki gün sonra kulüp azaları tarafından yeni bir vazife verilir. Bu vazife de köylünün hayatını tetkik etmektir.

Sualler şunlardır:

1.Köylü ne düşünüyor?

2.Hayatı nedir?

3.Şimdiye kadar geçirdiği maceralar?

4.Hükümet hakkında köylünün düşüncesi.

Her çocuk bir köylü ile meşgul olur ve onun hayatını tespit eder. Bunun için de iki gün verilmiştir. Çocuklar köylüye hayatını söylettirmek, onun hayatında macera ve vaka addettiği noktaları canlandırmak vazifesiyle mükelleftir.

Bu vazife de hitam bulduğu zaman, çocuklar diğer umumî bir işle meşgul olur. Onlar köye ait darb-ı meselleri, menakıbı, köyden yetişen kahramanların hayatını tespit ederler ve bunları not ederler. Artık çocuğun bir günü kalmıştır. O, bir gün içinde boş durmaz. Ona bu tetkikatın neticesi sorulması lazım gelen en mühim bir sual tevcih eder:

-Siz bu köyde yaşayabilir misiniz? Yaşamak mecburiyetinde olursanız hayatınızı güzel geçirmek için ne yapardınız?

Çocuklar bir haftalık tetkiklerini nazar-ı itibara alarak, bu mühim sualin cevabını tanzim ederler.

Kulübün vücuda getirdiği istatistikte bu gezintilerin ve tetkikatın neticesinde, çocukların köye çabuk ısındıkları köylüye köy hayatına fazla kıymet verdikleri anlaşılmıştır.

Kısa Gezintiler

Bundan başka kulüpler kış günlerinde haftalık bir av eğlencesi tertip ederler. O zaman, sırf köylünün kış hayatı hakkında bir fikir edinmiş olurlar..

Bu kış gezintileri izcilerin hayatına müşabihtir. Artık onlar karların arasında, ocak başlarında köylülerle dertleşir, onların kış gezintilerindeki eğlencelerine nüfuz etmeğe çalışırlar.

Çocukların yapmış olduğu bu tetkikat yalnız kulüplerin dosyalarında hıfzedilmez. Kulüpler, bu seyahat neticesindeki çocukların elde ettiği malûmâtın hulasasını hükûmete bildirirler. Hükümetin bu notlardan pek çok istifadeler temin ettiği de görülmüştür.

Yukarıda tespit ettiğimiz malûmât ve izahattan sonra çocuklar için böyle bir kulübün açılmasında ne büyük faydalar hasıl olacağını anlamak kabildir. Nesli yetiştirmek hususunda kat'i azim ile işe başladığımız bu sırada, bu gibi kulüplerin açılması hususunda biraz gayret gösterirsek, pek iyi neticeler alırız. Bir defa memlekette köylüyü hakim kılmak ve onun efendiliğini kabul etmek, ancak onun saf ve temiz ruhuna nüfuz ile kabildir. Yarının büyükleri olan bugünün çocukları, şimdiden köylüyü anlar ve onun ruhunu takdirle karşılayacak olursa istikbalde köylüyü refaha kavuşturacak en esaslı bir nokta ihmal edilmemiş olur.

LEYLA İLE KAYA

[Leyla ile Kaya iki küçük bebektir. Çocuklar bu bebeklerle serbestçe oynarlar yuva mualliminden veya annelerinden duydukları sözleri tekrar ederler. Yaşamak için bilinmesi lazım olan bu ilk malûmât, bebeklerle oynayan mini mini yavruların ufacık dimağlarında yavaş yavaş yer eder.

Terbiyevî bir monolog mahiyetinde olan ve aynı zamanda çocukları eğlendiren bu gibi oyunların açık havada yapılması daha muvafıktır.]

Leyla'nın Yatma Zamanı

1

Uykun geldi küçük bebeğim, gel seni yatağına yatırayım. Asma saate baksan â, tam dokuz. Arkadaşın Kaya uyudu bile.. Düşün ki yarın erken kalkacaksın. Uyandığın zaman sabunu bol su ile köpürteceğim. Kırmızı renkli süngerle yüzünü, gözünü, kulaklarını, enseni oğuştura oğuştura yıkayacağım. Yeni aldığım fil dişi tarağı gördün mü Leyla... İşte o güzel tarakla altın saçlarını tarayacağım, her bir telini güzel güzel havalandıracağım; bilirsin ki saçlarda temiz havaya muhtaçtır. Taranmamış, karışık saçlar kadar insana sıkıntı veren ne var?

Seni çok sevdiğim için bunları söylüyorum. Yoksa, iyiliğini istemeseydim, omuzlarımı silker; “Leyla kirli kızmış... bana ne?...” derdim.

Fakat her şeyden evvel sen benim bebeğim değil misin? Öyle ya. Öteki beriki görür, sonra beni ayıplar.

Gel şimdi elbiselerini çıkarayım. Gündüzün taşıdığın o esvaplarla yatağına girmemelisin!

Baksana onlar ne kadar tozlu!.. yatağı çarçabuk kirletmek hiç doğru değil. Hele şu beyaz çarşafa bir bak... adeta kaymak gibi.

Dur sana beyaz geceliğini giydireyim. Uslu çocuklar, geceliksiz yatmaz. Sen mahalle çocuğı değilsin. Onlara sorarsak gündüzün gezindiğı tozlu elbiselerle bile yatılır derler. Sen inanma meleğim... Sen onlara benzeme Leyla... Demek ki yatmaya karar verdin. Öyleyse, küçük bir vazifen daha var. Büyükannene, babana, kardeşlerine “Allah rahatlık versin!” demeyecek misin, sen çok nezaketli, çok terbiyeli kızsın. değil mi Leyla?..

.....
 .....
 Uyku melaikeleri gözlerini açıp kapıyor, neredeyse, tatlı rüyalara dalacaksın. Anlaşılan, sen de rüya görmeği benim gibi pek seviyorsun. Seni bağıma bastıkça seviniyorum küçüğüm. Lakin, şimdi içinden: “ben bir beşik isterim!” diyor musun?.

Bunda bile haklısın Leyla. Çocuklar eskiden beşikte büyürlerdi. Annelerinin tatlı sesi, beşiğin gıcirtısı eski zaman çocuklarının kalbine ferah verirdi, lakin sonradan anlaşıldı ki beşik çocuklar için en zararlı bir şeydir. Sana çok yalvarıyorum Leyla, sakın beşik isterim deme!

Bilir misin seni ne çok seviyorum? Seni bu kadar sevdiğimi bildiğin için sözlerimi de can kulağıyla dinlersin sanırım.

Şimdi sen gözlerini kapamadan kulağına iki üç söz fısıldayacağım Leyla..

Küçükler daima erken uyumalı. Erken yatan çocuklar gürbüz olur. Bilirim, sen sıska olmayı istemezsin. Demin seni yatağına yatırırken cici esvaplarını çıkarmıştım, dikkat ettin mi? Bunu senin sıhhatin için yaptım Leyla. Şimdi o beyaz geceliğinle kendini yatakta bir kuş tüyü kadar hafif bulduğına eminim.

En ehemmiyetli bir şeyi az kaldı unutuyordum, ben anne olalı korkarım ki ihtiyarladım. Öyle ya... Seni yatırırken: “Leyla, dişlerini güzelce fırçala, kızım!” demeği unutmuşum.

Bir insan yatarken dişlerini yıkamamak için ne sebep bulabilir. Biz bütün gün neler yemeyiz. Mesela ben daha bu akşam sofrada üç türlü yemek yedim. Küçük küçük parçalar dişlerimin arasına sıkıştı. Dişlerimi temizlemezsem, genç yaşta onların çürüdüğünü görürüm. İnci gibi dişler insana ne kadar güzellik veriyor bilsen?

Doğrusu senin de dişlerin çok güzeldir Leyla... Denizlerden çıkarılan inciler bile bu kadar parlak değil. Artık elbiselerini güzelce kalıpladım, yerine koydum.

Sana bir yorgan, bir battaniye kâfidir. Öyle kalın örtüler arasında boğulmanı hiç istemem.

Yarın sana yıkanmayı da öğreteceğim. Bu da çok hoştur bebeğim. Hem beni o zaman daha çok seveceksin. Hadi, bebeğim Leyla, sen gözlerini kaparken ben de ninni söyleyeyim:

Canım Leyla, gözüm Leyla

Uyu artık, uyu, uyu.

Canım Leyla, gözüm Leyla
 Sever misin sen uykuyu.
 Canım Leyla, gözüm Leyla
 Ne sevimli bir bebeksin
 Canım Leyla, gözüm Leyla
 Uyu, rüya göreceksin!

Kaya'nın Uyanma Zamanı

(Küçük bebek bir yatağa yatırılır.)

Perdeler açılır: "Gün aydın, küçük Kaya... gece rahat uyudun mu? Gözlerini oğuşturuyorsun, demek ki hâlâ uyanmış değilsin..."

Hadi, kalk! Sabahleyin uyandıktan sonra yatakta durmak iyi değildir. Bunu yalnız tenbeller yapar. Sen tenbel bir çocuk değilsin! Baksana Leyla çoktan kalktı, sabah tuvaletini bitirdi bile...

İşte elbiselerin; giyin!

Çok yalvarırım Kaya, çoraplarını ayağına ters geçirme. Sonra adama şaşkın derler. Bazı çocuklar soğuk sudan kaçarlar. Sabahleyin annelerinden ılık su isterler. Düşün Kaya, sabahleyin soğuk su kadar güzel ne var? İnsana adeta yeniden can verir. Senin öyle uyuşuk, korkak çocuklara benzemeni hiç arzu etmem, Kaya...

Şimdi leğeni al; evvela ellerini, sonra enseni, yüzünü güzel güzel oğuştur.

Dişlerini fırçalamayı da unutma!

Kuru havlu ile silindikten sonra yüzün güneş gibi parlayacak.

Saçlarını da güzelce taramalısın... Kunduraların geceden hazır... Yatmazdan evvel onları boyamıştın. Sen çok dikkatli bir çocuksun Kaya! Şimdi, işte ehemmiyetli bir iş:

Elbisenin tozlarını almadan mı mektebe gideceksin? Doğrusu, çok ayıp olur. Böyle dikkatli, temiz bir gencin tozlu esvaplarla gezinmesini kim hoş görür? O halde, şimdi esvap fırçasını al, esvabını baştan aşağı, güzel güzel fırçala...

İşte yavrum Kaya, artık hazırlandın. Dikkat ettin ya, bu öyle zannettiğin kadar uzun sürmedi.

Leyla da tuvaletini bitirdi. Sabah kahvaltısını birlikte yapacaksınız. Sonra yine birlikte mektebe gideceksiniz.

(İki bebek ufak bir masanın kenarına yaklaştırılır.)

Çocuklar, peşkirlerinizi önünüze açınız. Üstünüzü sakın kirletmeyiniz. Hem vakit geçtir, biraz acele ediniz!..

Artık gitmek zamanı... Şapkalarınızı başınıza giyiniz!

Kaya, mendilin var mı?

Ya senin Leyla?..

Hadi, güle güle gidiniz yavrularım (onları kucaklar), daima dik yürüyünüz, yol ortasında sakın duraklamayınız, mektepte uslu oturunuz çocuklar!

S.20 s.7-8 Emin Receb

BİR ANNE YAVRUSUNU NASIL SEVER?

-Annenin Köşesi-

“Güzel çocuğum,

Gönderdiğin ikinci mektubunun bir satırı beni çok düşündürdü. Mektebe seni leylî olarak kaydettirdiğim için “anne sen benden artık usandın, bıktın...” diyorsun. Temiz kalbini, kirlenmemiş ruhunu bilmemiş olsaydım bu sözüne çok gücenecektim. Bir yabancı, bir arkadaş, bir ahabap belki senden usanır, bıkar; fakat bir anne evladından bıkar mı? Asla...

Annelerin hayattaki en büyük zavallılıkları kendi düşüncelerini, duygularını anne olmayanlara anlatamamalarıdır. Anne olmadıkça bir anne kalbinde evladı için yaşayan muhabbeti anlatması mümkün değildir.

Bir anne evladını büsbütün başka bir muhabbetle sevmelidir. Henüz hayat bilmeyen ve yaşamayı bol bir kahrhadan başka bir şey zannetmeyen yavrusunun her dediğini yapan, her arzusuna muvaffakat eden bir anne, evladına en büyük fenalığı yapıyor demektir.

Güzel yavrum; sana bu hususta garp meşâhirinin bazı mütalaalarını tespit edeceğim ve bu mütalaattan sonra, sana kendi fikirlerimi bildireceğim.

Fransa'nın meşhur kadın muharrirlerinden Jan Bertarova Berajrende diyor ki:

“Anne, evladını bir dakika yanından uzaklaştırmak istemez.. uzaklaştığı dakikadan itibaren onun ruhu ancak onu düşünür.. kalbi ancak o yavrunun muhabbetiyle çarpar.. evladından uzak geçen saatler, bir anne için en elemli, en yeisli zamanlardır. Fakat bir annenin kalbindeki muhabbet o kadar büyüktür ki, onu birçok fedakârlıklara katlandırır.. Evladının âtisini düşünen bir anne, onu aylarca, senelerce görmemek fedakârlığında bulundurur... Onun beklediği tek bir netice vardır: evladının muvaffak olması... Bu muvaffakiyet elde edildiği gün, anne gayesine vasıl olmuş muzaffer bir kumandandır. Bir kadın, anne olduktan sonra onun sitemlerinin, hıçkırıklarının amili hep evladıdır. Evladı güldüğü zaman dudaklarına tebessümler süren, onun elemi işittiği an kalbi kanayan bir anne, hayatta fedakârlığın, temiz bir düşüncenin timsalidir.. Herhangi bir anneye tesadüf ettiğiniz zaman, hürmet ediniz; çünkü onun kalbinde yüksek bir aşk. sönmeyen bir muhabbet gizlidir. Bu aşk, bu

muhabbet, güzel hisler sunmak için çok kıskanç davranan hayatın en büyük lutfudur.”

Görüyorsun ki, bir annenin kalbinde evladı için yaşadığı muhabbet, hayat, ölçü kabul etmeyen, mukayeseye elverişli olmayan en yüksek bir aşktır. Bir anne yavrusunu nasıl sever?.. İşte en mühim sual de budur.

Bir anne yavrusunu severken, onun memnun olmasını düşünmez.. Çünkü bir çocuğu memnun etmesi lazım gelen şeyler, mantıktan uzaktır. Çocuk, kendi âfisini, istikbalini annesi kadar iyi göremez.. Bir anne, evladının istikbalini tehlikeye koyan şey ve bu çocuğunu memnun edecek bir nokta bile olsa, yapmaz ve yapamaz. Hatta evladının bundan mütevellit gözyaşları, elemeleri bile, anneyi kararından döndüremez. Çünkü onun kalbinde yaşadığı muhabbet, evladının istikbal ve âfisinden başka hiçbir kuvvet tesirinde kalmaz...

Ben seni mektebe leyf olarak kaydettirdiğim zaman neler düşündüğümü söyleyeceğim:

Sen evde de güzel çalışan derslerini günü gününe yapan bir yavrusun.. Fakat mektebin verdiği intizam hissinin, bir evde doğmasına imkan yoktur.. Sonra benim en mühim vazifelerimden biri de, seni hayata alıştırmaktır...

Sen eve ve bana çok alışacak olursan, yarın en mühim müşkilâtle karşılaşırısın. Evvela askerlik vazifeni yapacağın zaman, aile yuvasından, muvakkat bir zaman için, uzak bulunmak seni son derece üzecektir.

Hayatı, arzu ettiğimiz bir programla idare etmek imkansızdır. Hayatın bize nasıl görünebileceğini tahmin ederek hazırlanmak lazımdır. Evladını çok seven anneler, onları tahsil hayatında icab eden bir şekilde yetiştirdikleri gibi, hayat yolunda da o kadar tecrübeli olarak büyütmeğe mecburdur.

Mektebin intizar salonunda senden ayrılırken, gözlerinin içinde biriken yaşlar benim kalbimi kanattı. Ayaklarım yürümedi. Sendeleyecektim.. Fakat muhayyilemde derhal senin büyüdüğünü ve o bıraktığım mektepten muvaffakiyet çelenklerini kucağında taşıyarak çıktığını canlandırdım. O zaman senin gözyaşların tesirini kaybetti.. Vazifesini yapmış bir insan gibi oradan uzaklaştım.

Bir anne çocuğu için beslediği sevgi kendisine en küçük bir menfaati olmayan en temiz bir sevgidir. O, ancak yavrusunun kazancını düşünür, onun menfaati için çalışır... Küçük bir yavrunun arzusuna tâbi olmak. O yavruyu hayat yolunda zavallı

ve perişan bir halde bırakmak demektir. Hâlbuki ben seni hayata atılırken, o çetin yollarda sendelemeyecek kadar kuvvetli ve zinde görmek istiyorum. O zaman bütün yorgunluklarım, üzüntülerim dinecek...

Mektubunun bazı satırlarından ne demek istediğini tamamiyle anladım.. Geçen yaz, seni bir gezintiye gitmekten men ettiğimi hatırlatmak istiyorsun..

O meselede de haksızsın... Ben seni nasıl olurda sana uygun olmayan arkadaşlarla gezdiririm. Hayatta herkes kendine yakışan insanlarla gezer.. Arkadaş seçmek hususunda en müşkilpesent olanlar annelerdir.

Onlar yavrularına fena bir fikir aşılacak, onları hayat yolunda arzu edilmeyen yollara sevk edecek arkadaşlardan o kadar korkarlar ki... Bir anne gözü, bir ruhiyatçı gözünden daha keskindir. Onun verdiği hükümler, çok zaman en doğru olanlardır; çünkü o, hükmünü verirken bütün tehlikeleri, bütün mahzurları nazar-ı dikkate alarak vermiştir...

Bir anne evladını üzerek, hırpalayarak sever... Fakat onun üzmesi, hırpalaması vazifesini yapmasıdır. Seni üzen mesele, senin âtını, istikbalini tehlikeden uzaklaştırır. Seni hırpalayan noktalar, belki de yükselmekliğe mani olan cihetlerdir..

Bir annenin bütün vazifesi, kendi zevklerini unutarak cemiyete iyi bir insan hediye etmektir. Bu vazife, onun kalbinde yaşayan büyük muhabbetin, büyük aşkın aleyhinde gibi görünür. Fakat zaman bu yüksek düşüncenin ne olduğunu ispat etmekte gecikmez...

Senin muvaffak olduğunu duyduğum gün, sensiz geçen gecelerin hasreti dinecek, sensiz kaldığım günlerin acıları tükenecek.... Gözlerinden öper, cevabını geciktirmemeni isterim..."

Annen

S.20 s.11-12

Mevhibe Ziya

DİŞ FIRÇASI AİLESİNİN HİKAYESİ

-İngilizce'den Adapte-

Bir gün diş fırçası, hayatımda hiç olmazsa düşündüğümü bir kere söyleyeyim, dedi. Bu söze muhatap olan diş pâtı ses çıkarmadı. Sadece arkadaşına baktı, ufaktan kıllarının dimdik olduğunu gördü, yavaşçacık dilini ağzına yerleştirdi. “Yüzü de çekilmez şimdi ya!” diş fırçasını büsbütün çatlatmak isteyen bardak “Mehmed Nuri'den mi bahsetmek istiyorsunuz?” dedi; beriki “Nasıl istersem öyle çağırırım!” diye bir bağırdı ki el havluların kenarları korkularından tir tir titrediler. Bardak sordu: “Size ne yaptı?” “Herhalde işitmemişsinizdir, bütün alem işitti! Bu sabah geç kalktı, hiç keyfi yerinde değildi. Annesi onu, dişlerini fırçalamadan mektebe koşarken yakaladı. Hemen içeriye aldı. Hâlbuki pek iyi bilir ki her yemekten sonra behemehâl ağzını yıkayacak; üst dişleri aşağıdan yukarıya, alt dişleri yukarıdan aşağıya fırçalanacak. Fakat yıkamaktan kaçabilirse, kaçmaktan geri kalmıyor.” “İşte bana ettiği iltifat.” diye bağırdı diş fırçası. “Bu sabah, annesi görünmez olunca ne yaptı biliyor musunuz? Geri geriye geldi ve beni mermer lavabonun içine fırlatmadı mı? Hâlbuki kendini birçok rahatsızlıklardan koruyan benim gibi bir dosta karşı böyle muamele etmemek lazım geldiğini pek iyi bilir. Annesi ona beni sabunla, sıcak suyla yıkamasını, güzelce oğmasını, kuruyabileceğim bir yere koymasını belki yüz defa tenbih etmişti. Ben güneş tercih ederdim ama benim arzularımın ehemmiyeti yok.”

Herkesi memnun etmek üzere her vakit araya giren diş aralarını temizlemeğe mahsus ipin makarası dedi ki: “Efendim, çocuklar daima çocuktur.” Diş fırçası da, “Diş fırçası da diş fırçasıdır.” Cevabını verdi. “Ben haysiyetimi düşünüyorum, Mehmed Nuri'nin bana muamelesini gören beni kıymetsiz bir şey zannetmez mi? Ben ona anlatırım: benim ailem de onun ailesi kadar eskidir. Hem iddia ederim ki benim ecdadım yaşarken Mehmed Nuri ailesi ortada bile yoktu.”

Diş macunu, tatlı sesiyle dedi: “Ne meraklı şey! Lütfen bunu bize anlatır mısınız?”

Diş fırçası iki defa söylenmedi; zaten onu hiçbir şey susturamazdı, zira malumdur ki kendi ailemiz bizi komşumuzun ailesinden ziyade alâkalandırır.

Diş fırçası, mağrurane kıllarını dikerek dedi ki: “Baştan başlayayım. Irkımın aslı Çinlidir. Çin’de İsa’nın doğmasından 272 sene evvel, **Güzellik Kaideleri** isminde bir kitap çıkmıştı. Bu kitaptadır ki ailemden ilk defa bahsolunmuştur. Size ondan birkaç satır zikredeyim:

“Küçük hizmetçi, hanımınızın iyiliği için, tuvalet takımını hazırlayınız, beyaz porselenden leğeni, yeşil peşim taşından diş fırçası, kardan daha beyaz diş tozunu hazırlayınız uykudan kalkıp temizlendikten, kokularını süründükten sonra kendisini hürmetle selamlayınız.”

“Ailem hemen bütün dünyada mevcuttur. Araplarda diş yıkamak dinî vazifelerden biriydi, Japonlarda aynı maksatla bir küçük kamış parçası kullanmak adettir. Afrika’nın bir kısmında yerliler birbirine hediye olarak diş fırçası gönderirler. Bu hediyelere “Sabah, öğlen, akşam dişleri nasıl düşünüyorsam, sizi de öyle düşünüyorum.” sözlerini ilave ederler. Lakin beyaz insanların arasında varlığımızdan bahsedilmesi 1742 senesinden sonradır. Anlayınız:

Amerika’ya ilk hicretimizden **Solli Alis** isminde bir kızın hemşiresine yazdığı mektupta ilk defa bahsolunur. Bu mektubu size harf be harf ezberden okuyabilirim, çünkü iyi terbiye görmüş her diş fırçası kendi tarihini bilir.”

Diş fırçası sesini düzeltmek için öksürdü, tumturaklı bir eda ile sözüne devam etti:

İşte mektup:

“Bundan ve taraktan mâadâ babam, yolculuktan gelirken fil dişinden bir diş fırçası getirdi; fırçanın üstü gümüşle işlenmiş, uzun ve dik kılları sağlam bir surette tutturulmuştu. Babam bununla diş ağrılarına galebe çalacağımı bana temin etti. Düşün bir kere, Juliciğim, bir dişim ağrırsa diyordum, şayet ağrıyı keserse onu penbe çiçekli ipek kurdele ile süsleyeceğim, zira penbe bir yatağa penbe kurdele yakışır.”

El havlusu: “Ne tuhaf şey!” dedi.

Diş macunu, o tatlı sesiyle: “Biri çıkıp tarihinizi yazmalı!” dedi.

Şeytan bardak, istihza ile, “Evet, Mehmed Nuri o vakit seve seve okurdu” dedi.

Bir etajerin üzerinde iğnedanlığın yanında o vakte kadar kendini göstermeyerek duran dolma kalem dedi ki: “Ben bu işi seve seve yaparım. Çünkü diş fırçasının meraklı hikayesi bilinseydi, her gün kullanmakla insan bahtiyar olurdu.”

Bütün oradakiler istekle alkışladılar, yalnız bardak, Mehmed'in taklidini yaparak, istikrahla yüzünü buruşturdu.

S.20 s.16-17 İsimsiz

GENÇ KIZLARI İSTİKBAL İÇİN NASIL TERBİYE ETMELİDİR?

Cihan harbinden beri, fenn-i terbiye hususundaki fikir ve maksatlar tamamiyle alt üst oldu. Tedricî bir surette tekamül etmekte olan inkılabın başlıca seciyesi olarak görünüyor ki tedrisat artık sade nazariyata kastedilmiyor. Talebeyi kendiliğinden faaliyete getirmek, gördüğü tecrübe ve tetkikattan aldığı malûmâtın neticelerini istihrac etmesine müsait vesilelere sahip etmek ve derslerinden çıkaracağı istikametlerle hayatına, hareketına ve istikbaline cihet tayin etmesini temin etmek tarzında tedris ediyorlar. Bu cihetle genç kızlar, delikanlılar hayatlarını tedbir ederek kendi saadetlerinin sanii olmak usulünü bilmeleri lüzumu mütezayit bir ehemmiyetle tezahür ediyor.

Eğer gençler bu yeni prensiplere tevfikân yetiştirilecekse sağlam anlaşılacak ve makul bir surette tevil edilmek şartıyla ailelerin, mektep selahiyettarlarının, terbiye muallimlerinin ve uzaktan yakından gençliğin amelî yetiştirilmesine alâkadar olan cümle zevatın, son derece dikkat etmeleri lüzumunun beyanında tereddüt etmeyiz. Bir zaman oldu ki – ve o zaman çok sürmüştü- genç kızları kâfi malûmât ile değil, ciddi ve müsmir bir terbiye ile de teşhiz etmeğe o kadar ehemmiyet atfedilmezdi. Âtîde bir aile içinde zevce, valide olacak bir kızı, aile ocağında ifa edeceği umur ve vezaife karşı şuurlu yetiştirmek de doğru anlaşılmazdı.

İşte ehemmiyeti her vakitten ziyade şimdi tebeyyün etmiş olan bu istikamete, bu esaslı içtimaî inkılaba dair bir iki satır tahsis edeceğiz. Zamanımızda aile hayatının hüzalına dair, -maatteessüf pek de muhakkak olarak- şikayetler iştiliyor. Ve tahakkuk eden iflasların hakikî esbabı aile refahı nokta-i nazarından layıkıyla teemmül edilmiyor.

Umumî bir nazariye olarak kabul edilmelidir ki çocuğun terbiyesi çok erkenden, yani beşikten, valide kucağından başlar; iptidaî mektepte aile ile müştereken çalışarak bu kıymettar âmiyâne terbiye hazinesini meydana getirmekle mükellef olduğundan, mücahedâtında hiçbir hususiyete kapılmaksızın makul ve müsmir bir surette her iki cins gençlerin dinî, içtimaî, meslekî teşkilatına ceht etmek iktiza eder. Bu münasebetle iğne işleri, ev idaresi, hıfzı sıhhat, nezaket, kusûlden ictinab, mantıkî terbiye-i maddiye idmanları tedris edilmek, muayyen gayeye yetişmek için en esaslı çare olur. Genç şakirtlerinin müstakbel ihtiyaçlarını derinden

derine müdrik olan fatin muallim hanımlar, fertlerin ve heyet-i umumiyenin itimadını çok itina ile kazanmağı bilmeli, kalplerin harim-i samimiyetine kadar nüfuz ederek hayatın esrarını istinbat etmeli, onlar da aile içinde mükellef olacakları umurun güzelliğini yavaş yavaş derk etsinler.

Fakat bu teşkilat mütemmim mekteplerde mesela idare-i beytiye mektebinde devam etmek usul ittihaz edilmeli. Bir vecihle ki genç kız baba ocağının meleği, pederinin ibtisamı, valide fedakârlığının latifelerinin bir şa'saası; sonra da basiretli, meveddetli bir zevce, zevcine sadık faal bir refika ve daha sonraları sıra geldiği vakit ciğerpârelerinin maddî, manevî sıhhatine mukayyet bir valide olsun da ihtimamından, vazife aşkından tevellüt edenlerin istikbal için cismen ve ruhen sağlam bir nesil olmalarını temin etsin.

İsviçre kanunlarındaki idare-i beytiye mekteplerinin programları hiç değişmez. Ve mükemmel surette mazbut ise de ekseri hissedilen ihtiyacata nazaran tamamıyla tefsir edilmiyorlar.

Bütün bu programlarda esas olan şey, kızların içtimaî vaziyet ve meslekleri ne olursa olsun, programı kendiliklerinden temsil etmeğe celb etmektedir. Bundan da maksat onların, kendilerini bekleyen vazifelerin ifası cihetine irşat edilmeleri, kendilerini bu hususa ihzar edecek her şeyden zevk duymaları ve hem kendilerinin hem de kendilerine münasebeti olanların menfaatine olarak yapılan tedabirde samimi bir hayırhahlık, daimî bir teyakkuz bulunduğunu teyakkun etmelidir.

İçtimaî bir hayat yaşamak için doğan her ferdin nafl olmayı ve uhdesine düşen umuru ifa etmeyi bilmesi icab eden şu zamanda pek lüzumlu bir teşkilat olan idare-i beytiye teşkilatının tafsiline girişecek değiliz. Kaydedelim ki idare-i beytiye tedrisatı, mutfak işleri, biçki işleri, çamaşır yıkamak, tavuk beslemek, bahçe yetiştirmek, çiftlik işleri, ne olursa olsun, esasen ayani olmalı ve bir evin idaresinden taklit edilebilecek bir numûne gibi gösterilmelidir. Gıda, nezafet, tezyinat gibi bir evin dahilî letafetini vücuda getiren maddî tertibata da örnek olmalıdır.

Bu programların vaz'ında vaktiyle nazar-ı dikkate alınmış birtakım meseleler var ki şimdi biz onlar üzerinde ısrar etmekten korkmayız. Bu meseleler bilhassa bu kabil mektepleri idareye müvekkil olanları meşgul etmeğe sezâvârdır. Aile ocağında kadının kıymetini vücuda getiren ehli faziletleri iktisab ettirecek vecihle genç kızları müstakbel valide ve zevce vazifeleri yolunda doğrudan doğruya terbiyeye medar

olan tedrisatın ehemmiyetini tekit etmek istiyoruz. İdare hanımının bütün meşahidatı, ibhamsız, tekellüfsüz söylüyoruz, hem de muhkem surette olarak izdivaca hazırlık hususuna matuf olmalıdır. Aile içinde kadının dinî vazifesi, taklitsiz hakikî derûnî zühdü, mükemmeliyeti, ahlakının sadeliği, tuvaletinde âdâba riyeti, aile haysiyetine müteallik ananâtının muhafazası birinci derece ehemmiyetli meselelerdir ki bunları cazip bir surette inkişaf ettirerek ciddi hayatın fevaidini, intizamsız hayatın merdut mehazirini göz önüne koymak icab eder. Fazla olarak, izdivaca müteallik her şey, hayatın bu türüne mahsus amelî hazırlık, afif münasebat, nişanlanma, validelik, zevcelik sadakati, zevc ve zevcenin mütekabil vazifeleri, zevcenin zevce karşı meveddet ve müvâlâtı, hukuk ve vezaiifi, doğacak, doğan, doğup, konan tabiiyeye tefvikan büyümekte olan çocukların ruhiyatı ve fizyolojisi, irza' hususatı, müessese için vaz' edilen mükemmel, içtimaî programın kısm-ı mütemmimi olmalıdır. Şüphesiz, yine burada da ısrar ederiz ki, bütün bu hususatta tamam bir kavrayış, geniş bir dirayet, büyük bir fetanet ve genç kız mektebini teşkil eden şakirtlerin ferdi ve umumî ihtiyaçlarını sağlam bir vecihle anlamak gibi mükemmel bir kabiliyet ispat etmek iktiza eder. Malumdur ki sade heyet-i umumiyesine değil hatta şakirtlerden yalnız biri üzerinde icra edilen muknî, şahsî bir tesir çok güzel bir ibret dersi olur. Lakin öyle birtakım talebeyi vâhî bir muhaverede hevaî bir kıraatta yakalayıp açıktan açığa takdir etmekle itminan kesbedilemez. İyisi onların henüz tecrübeden hâlf olan sinnlerine mahsus çılgınlıkları, zaafı istiknah ederek birçok dalaletlerin örneği olmalı, hataları telafi etmeli, taassup zihniyetlerini dağıtmalıdır.

***

Bugünün kadınından, uhdesine terettüp eden muzaaf mecburiyetlerden çok bahsolunur; ve her taraftan hürmet-i nisa (feminizm) bütün safahâtında îlâ ediliyor. Feminizmin en iyi şekli kadını tertib-i içtimaiyede, vazifesinde umum için en güzel, en salim saha-i teclîsi olan aile ocağında ifraz edilen makamı tayin etmek olduğuna kimse itiraz edemez. Feminizme riayet, bir de yarının kadınına hazırlamak, aile me'va-yı kudsîn-i penahındaki vazifesinin yüksekliği nispetinde yükselmesi için mukadderatını tenevvür etmek demektir. Erkeğin refik-i hayatı ne yazıhanelerde, ne atölyelerde, ne de fabrikalarda takdir ve mübsalata mazhariyet bulamaz. Fakat her şeyden evvel zevce, yavrularının mürebbiyesi olmakla tekmil hasenatını ifa etmiş olarak etrafında sırrı kendisine tevdi edilmiş olan, bütün saadetleri hükümran eder.

Şayet kadın, faaliyet-i beytiyesi haricinde, hayır, şefkat, fedakârlık çiçekleri saçmak için tehalük hissediyorsa bu da kadınlara mahsus teahhüdatta, fukara ve itâ-i himayesinde, bedbahtlara muavenette, hastalara bakmakta hıfzı sıhhat fikirlerinin neşrinde sıhhat-i umumiye yolunda masruf olmalıdır ki beşeriyetin selameti, içtimâî ıstırapların teskini için gayretin inbisatını görmekle müteşekkir olalım.

Federasyon müşaviri Mösyö Ernis Şoar İsviçre ikinci millî kongresinde irad ettiği hitabesinde kadınlar menfaatine “kadın hukuk-ı siyasiyede muvazeneti, hayırkâr ve salim bir tarzda icra-yı nüfuz ettiği aile arasında bulur.” demişti.

Sözümüzü bu mümtaz hakimın ifadesiyle neticelendirmekten daha iyisini yapamayız. Ve temenni ederiz ki bütün nüfuzları bütün müctemi kuvvetler, genç kızların terbiyesine müteveccih olsun da ifa edecekleri içtimâî vazifelerde muvaffakiyetlerini temin eylesin.

S.20 s.26-28 Fermin Barbey (Feriboğ Halk Tedrisat Dairesi Reisi)

ANA CEMİYET

Ankara'da bir küçük aile tasavvur ediniz: ana, baba bir de memede çocuk. Ananın sütü bebeği doyurmaya yetmiyor, bebek günden güne soluyor, kuruyor. Bir inek alıp sütüyle çocuğu beslemek için hayli para lazım, ahır lazım, ineğe bakan, sütü sağan adamlar lazım; hasılı külfetli, karışık bir iş. Şehirde taze, temiz, emniyet olunabilecek gibi sütü bulmak da pek zor. Tâ Avustralya'dan, Amerika'dan Anadolu'nun ortasına gelip satılan çeşit çeşit koyu veya kurutma sütler hakkında ise, birçok hikayeler dinlenmiş. Şefkatli, meraklı, hatta biraz da vesveseli ana, baba kalbi, iki aylık yavrularına iki aylık yoldan gelme, içinde neler olduğu iyi bilinmeyen bayat şeyler yedirmeye hiç razı olur mu? O halde bu zavallı aile ne yapsın?

İşte tam bu hayret ve ıstırap esnasında “Himâye-i Etfâl”in ta’kîm edilmiş sütleri gelip imdada yetişir. O ailenin sevincini düşününüz: bebek açlıktan, ölümden kurtarılmış demektir...

Şimdi size tasavvur ettirmek istediğim vaziyet, bir hayal değil, vakıadır; kendi başımdan geçti. Ankara'da Himâye-i Etfâl Cemiyeti olmasa, çocuğum açlığa veya bayat hulasalarla türlü hastalıklar almaya mahkumdu. Benim bu ana cemiyetine yavrumun hakikî anası gibi merbutiyet ve muhabbetim, hürmet ve şükranım var.

Kusurumu itiraf edeyim: bu iş başımdan geçmeden evvel Himâye-i Etfâl'in çok büyük hizmetlerini hakkıyla takdir edebilmiş değildim. Sütsüz kalmış çocuğumun karşısında anasıyla beraber birkaç saat çektiğimiz ıstırabı, açlıktan bağırın, kuruyan yavruları önünde çaresiz kalmış ana, babadan başka kimse hakkıyla anlayamaz. Himâye-i Etfâl'in bir şişe mu’kîm sütünü, bebeğin ağzına verip de, onun müthiş bir iştiha ile şıprıdarak, birkaç dakika içinde onu içip bitirdiğini ve gülmeye başladığını gördüğümüz zaman duyulan sevinci de, bu sahneyi seyretmiş ana, babalardan başka kimse tasavvur edemez.

Hazreti Mesih, “Her ağaç, meyvesinden belli olur.” demiş imiş. Himâye-i Etfâl kadar meyveleri mebzul ve meydanda hangi müessese var? Ben bugün bu satırları yazarken, bu çocuklar anası cemiyet, binlerce bebeğe meme veriyor, canlarını kurtarıyor; binlerce çocuğu yıkayıp temizliyor, hastalıklardan esirgiyor; binlerce çocuğu yedirip içiriyor, sıhhatlerini koruyor; binlerce çocuğu giyindiriyor, kuşandırıyor, türlü yollarla sevindiriyor. Cemiyetin bütün yaptıkları gözlerimizin

önünde; bu ağacın kutlanması için, dökdüğümüz her damla su, çarçabuk bir tatlı meyve halinde beliriyor.

Bazı hakikatler vardır ki ne kadar çiğnenmiş olsa, yine tekrarında faide melhuzdur. Bir memleketin istikbali çocuklardır. Sade, dağdan taştan, topraktan sudan ne çıkar? Ahalisi az bir memleket, ileriye gidemez. Ahalinin çokluğu nispetinde terakki çabuk olur. Biz Türkler, çok doğuran ve çok doğurtan bir milletiz; lakin doğan çocukları, ölümden korumayı iyice bilmiyoruz, korumak için vasıtalarımız da pek noksandır. Bazı etfâl mütehassısları birkaç sene evvel, memleketimizde çocuk ölümünü % 70 - % 80 gibi korkunç rakamlarla ifade ederek, ölümlerini patlatmışlardı. Bereket versin, bu hesap doğru değilmiş. Doğru olmasa da, memleketimizde çocuk ölümü, medenî sayılan diğer memleketlerdekini hepsinden fazla olduğuna şüphe edilemez. Nasıl edilsin ki köylüleri, şehirlilerin fakir sınıflarını bir tarafa bırakalım, bizim gibi içtimaî merdivenin yüksekçe basamaklarında bulunanlar bile, baş şehrimizde süt bulup vermekte müşkilâta uğrayabiliyorlar...

Bu halde, esaslı bir âmili nazarda tutarak memleketin istikbalini, hayatını, elinden geldiği kadar temine çalışan biricik millî müessesemize ne kadar yardım edilse yine azdır. Gittikçe inkişaf eden bu ana cemiyet, daha büyümeli, küçük kasabalarda, hatta köylerde bile memleketin istikbali olan çocuklarımızı yaşatacak, iyi besleyecek, maddî ve manevî hastalıklardan kurtarabilecek kadar büyümelidir. Bu gaye, bugün hâl ve istikbali az çok görüp anlayabilen bütün ana, babaların müşterek fedakâr çalışmaları ve yardımlarıyla ancak elde edilebilir. Nice müdrük ve şuurlu, kadın ve erkek her Türk'ün ilk sırada gelen vazifelerinden birisi, her suretle Himâye-i Etfâl'i himaye ve ona muavenet etmektir.

Ankara, 26 Mart 1927

S.21 s.2-3 Akçuraoğlu Yusuf

HİMÂ YE-İ ETFÂL'DEN NELER BEKLİYORUZ?

Garpta kuvvetle yürüyen içtimâî cereyanlardan biri de çocuk meselesidir. Şimdiye kadar çocuk meselesini bir şefkat ve mektep işi telakki eden zihniyetler, içtimâî terakkide en mühim adımı atmakta geri kaldıklarını anlamada gecikmediler. Bu zihniyete göre cemiyetteki çocuğun iki ihtiyacı vardı. Biri maddî gıda ve tenemmüv ki buna aile, muktedir olmadığı zamanlar hayır cemiyetleri cevap verir. İkincisi de fikrî gıda ve tenemmüv ki buna da mektep cevap verebilirdi.

Sathî ve gayrî ilmî bir zihniyetin mahsulü olan bu tarz tefekkür, içtimaiyat ilminin amelî bir şekilde cemiyete tatbik edilmesiyle iflas etti.

İçtimaiyatın ve amelî içtimaiyatın bize ispat ettiği hakikattan biri ve belki de en mühimi çocuğun her şeyden evvel cemiyete ait olduğu ve her cemiyetin gayesi çocuğu kendi içtimâî muhitine ve harsına adapte etmek vazifesiyle mükellef olduğudur. Bu sebeple aile, mektep, hayır müesseseleri, çocukla alâkadar olan her içtimâî taazzuv bu tetabuk işinde cemiyetin bir makinesi mesabesinde. Diğer içtimâî müesseseler gibi Himâye-i Etfâl de çocuğu cemiyete adapte etmek vazifesiyle mükellef bir taazzuvdur. Himâye-i Etfâl'i sadece bir hayır müessesesi telakki etmek, eski zihniyetin bizde de devamını kabul etmektir ki, Himâye-i Etfâl bu son senelerde memleketteki çocuk teşkilatına, terakkisine, himayesine karşı gösterdiği hareketlerle sadece bir şefkat müessesesi olmadığını, çocuk meselesini içtimâî bir mesele olarak kabul ettiğini ispat etmiştir.

Himâye-i Etfâl'in cemiyette uğraşacağı çocuklar beş sınıfa ayrılmıştır. Kimsesiz çocuklar, muavenete muhtaç çocuklar, metruk çocuklar, ahlaken mütereddi çocuklar, dimağen hasta çocuklardır. Himâye-i Etfâl şimdiye kadar bu beş sınıftan kimsesiz çocuklar ve muavenete muhtaç çocuklarla uğraşmış, az zaman zarfında teşkilatını tevsi ederek, memleketin her tarafında çocukların himayesini temin etmiş, birçok kanunların tedvinine teşebbüs etmiştir.

Bence Himâye-i Etfâl, çocuk meselesinde birinci ve esaslı adımı muvaffakiyetle atmıştır. Şimdi Himâye-i Etfâl ikinci devreye geçmeğe namzettir. Memlekette muhtac-ı himaye daha üç sınıf çocuk vardır. Bunlardan filvaki metruk çocuklar Darülaceze tarafından himaye edilmektedir. Fakat bu iş Darülaceze'nin işi değildir. Darülaceze hayatta muvaffakiyet kabiliyetini kaybetmiş, cemiyetin sırtında

tufeyli geçinmeğe mahkum olanların yeridir. Burada çocukların bulunması faide yerine zarar tevlî eder. Çocuk sakatlar gibi yalnız himayeye muhtaç değildir. Çocuk tenemmüve, tahsile, seciyesini yapacak içtimaî bir muhite, inkişaf için hayata yakın ve hayat içinde bir muhite muhtaçtır. Şehrin haricinde ölüme mahkumların hayatlarını sigorta ettikleri bina, buradaki içtimaî ve ahlakî muhite, bu hayata atılmağa namzet çocukların inkişaf ve tenemmüvünü temin edemez.

Metruk çocuklar da Himâye-i Etfâl'in saha-i faaliyetine girmesi icab eden bir sınıf çocuktur.

Darülaceze'deki çocukların Himâye-i Etfâl'e devri belki de çok münakaşa ve itirazları tevlî edecek bir fikirdir. Belki bugün için kabiliyet-i tatbikiyesi olmayan bir tekliftir. Fakat Himâye-i Etfâl yalnız bugün yaşayan bir müessesese değildir. Yarına ve yarının çocuklarına, istikbale hitap eden bir müessesenin programı hâle göre değil, istikbale göre tespit edilir. Ve istikbal nazar-ı itibare alınarak münakaşa edilir.

Bugün amelî içtimaiyat cereyanlarını takip eden herkes bilir ki çocukları Darülaceze'den ayırmak fikri İngiltere ve Amerika'da başlamış, Fransa ve sair Avrupa milletlerine de sirayet etmiştir. Bunların bir kısmı tamamen çocukları bu müesseseden ayırmış, kimisi daha henüz münakaşa devrindedir. Ben de Türkiye'yi münakaşa devrine gelmiş farz ettiğim için, bugün için kabiliyet-i tatbikiyesi olmasa bile, münakaşaya tahammülü olduğuna hükmederek burada zikrinde ve nazar-ı dikkati celbinde mahzur görmedim.

Himâye-i Etfâl'in himaye edeceği diğer iki sınıf çocuklara gelince; bunun kabiliyet-i tatbikiyesi daha müşkildür. Fakat yukarıda da söylediğim gibi Himâye-i Etfâl bir müessesese olduğu için, bu iki sınıf çocuğu da programına ithal etmek, bu çocuklara karşı da bir cephe hazırlamak mevkiindedir. Bundan başka muhali hakikat yapan Türk inkılabında müşkilin yeri olmasa gerektir.

Bu sebeple Himâye-i Etfâl'in icraat programında bir yer almağa namzet olan bu iki sınıfın ihtiyaçlarını da bugün münakaşa edebiliriz.

Cemiyette ahlaken mütereddi ve dimağen hasta çocuklar diye mühim bir yekün teşkil eden bir çocuk zümresi var. Fennî teşkilata sahip memleketler bu çocukların yüzde yetmiş beşini ıslah ve cemiyete faideli bir şekle getirebilirler. Bu çocukların ziyâ memleketin yalnız nüfus siyaseti noktasından değil, içtimai terakkisi noktasından da çok mühimdir. Her millet çok kalil yaratıcı ve münevver bir zümre

yetiştirdiği gibi her asır pek ender deha yetiştiriyor. Ruhiyat alimlerine ve dimağ doktorlarına göre bu zümreyi iki üç misline çıkarmak mümkündür. Fakat ocuk zekasını, ocuk dimağını cahil anne ve mrebbyelerin elinden kurtarmak yolunu mtehasısların eline vermekle mümkündür. Bunu temin ettiğimiz gün beşeriyet içtimaî terakkide daha seri adımlarla yürüyecektir. Bu sınıf çocuğu cemiyette ihmal etmek nüfus siyaseti ve içtimaî terakki namına bir günahtır.

Yevm gazeteler cemiyet hakkındaki hastalıkları aksettiren bir aynadır. Buradan ıkarılacak hükümler istatistikler kadar bize kat'i bir hüküm verdiremezse de müşahede ve tahmine müstenit hükümlerin en kuvvetlisini verebilir. Eğer yevm gazetelerde ocuk hrsızlarını, sabıkalıları, katilleri takip ederseniz, bu son senelerde çocuklar arasında ahlakî tereddinin çoğaldığına hkmedersiniz. Ahlaken mütereddi çocuklarla uğraşmak bir mahkeme işinden ziyade, bir psikoloji işi, içtimaî bir iştir. Teşhis ve tedavisi hapishanede değil, dimağ ve ruhiyat doktorlarının taht-ı idaresindeki ıslahhanede mümkündür. Bugün hrsız çocukları mahkemeye ve oradan hapishaneye göndermek, bu çocuklarda meknuz olan ruhî ve dimağ hastalıkları teşhis etmeden ceza ile tedaviye çalışmaktır ki, fennen bu usul iflas etmiştir. Bugün cezaiyyat, bilhassa çocukların ıslahına karşı istikametini tamamen değişirmiştir. Cezanın gayesi intikam almak değil, ferdi ıslah etmektir. Cebr, ceza, hapis çocuğun fiiline karşı cemiyetin bir intikamıdır. Hapishane köşesinde senelerini geçindiren orada kendinden daha mütereddi insanların arasında seciye ve ahlakını daha beter bir şekilde bozan ocuk, hapishaneden çıktığı gün o da cemiyetten intikam almağı düşünür... Nüfus siyaseti ve içtimaî terakki bu çocukların kafasız ve ruhsuz cemiyet hesabına kazanmak istiyor...

tima terakkide ilmin ve fennin her adımını süratle takibe ahdeden memleketimizde eski ve muzırr olan her şeyi ıslaha ve yenisini ikameye doğru kuvvetli bir cereyan var. Mütereddi ocuklar, dimağe hasta çocuklar bu cereyandan niçin mahrum kalsınlar?...

S.21 s.8-9 Sabiha Zekeriya Hanım

ÖĞLE YEMEĞİ

-Bugün Orhan'dan habersiz mektebe uğradım. Baş muallimi gördüm. Senin hastalığını, işten çıkarıldığını ve elimizin pek dar olduğunu yüzümü kızartarak anlattım. Ne olur sevabınıza bu çocuğa öğle yemeği verseniz, dedim. Baş muallim Orhan'ı çok sevdiğini söylüyor, fakat elinde değilmiş. Babası hayatta olan talebeye öğle yemeği verilemezmiş. Talimatnamenin müsaadesi yokmuş...

Karısını büyük bir yeis içinde dinleyen Aziz Bey'in gözlerinden siyah bir bulut geçti:

-Demek ki ben ölürsem çocuk hiç olmazsa mektepte aç kalmayacak. Hakikaten bir işe yaramadıktan sonra ben artık ölmeliyim, Seniha!

-Bey, Allah aşkına böyle şeyler söyleme!

Seniha Hanım boğazını tıkayan hıçkırığı zapt etti. Birden içeriki odada isli lambanın sönük ziyası altında eski defter kağıtlarına vazifelerini yazmakla meşgul Orhan'ı hatırladı. Eğer çocuk kendi anlattığı şeyleri öğrendiyse, hele babasının verdiği cevabı duyduysa büsbütün içlenecekti.

Gözlerini kurutarak derhal içeriki odaya koştu. Orhan, çelimsiz, ince vücudunun üstünde bir karanfile benzeyen kıvrıkcık saçlı başı, mindere yaydığı vazife kağıtlarının üstüne kapanmış uyuyordu.

Çocuğun uyuduğunu görünce anne geniş bir nefes aldı ve bu sevimli, yorgun başı hüznün ve şefkat içinde uzun uzun seyrettikten sonra söylendi:

-Orhan, yavrum. Bak, uyuyorsun. Gel seni yatağına götüreyim. Vazifelerini de artık yarın bitirirsin.

-Zaten bitti, anne!

Orhan uykudan ayılamıyormuş gibi küçük elleri yüzünde yatağına kapandı.

-Orhan aç mı uyudu hanım?

-Mektepten geldiği zaman karnını doyurmuştum. Sen merak etme!

İkisi de sustular. İkisi de bu kıymetli yavrunun zaafını, çelimsizliğini, son aylardaki mahrumiyetini kendi kendilerine düşünüyorlar, fakat birbirini incitmekten korkarak hasbihalden çekiniyorlardı. On bir yaşında olmasına rağmen bir büyük insan gibi ailesinin vaziyetini hissedenden bir çocuğa karşı hele son zamanlarda ana ve babasının rabitaları büsbütün artmıştı. Orhan, babası hastalandığı ve işten çıkarıldığı

günden beri hiçbir ihtiyacını, hiçbir arzusunu söylemiyor, yırtık potinlerini, taşınamayacak hâle gelen elbisesini kendisi düzeltip temizliyor, yıpranmış defterlerinden memnun görünüyordu. Annesinin öğle yemeği için baş muallime müracaatını öğrense kim bilir ne kadar üzüldü. Evdeki mahrumiyetinin mektepte duyulmuş olmasını hiç istemez, yiyecek bir şey götüremediği zamanlar yemekhanenin önünden gurur ile ve içeriye hiç bakmadan geçirdi. Ufacık mevcudiyetinin etrafında büyük bir tesir yapması izzet-i nefsinin bu yüksekliğinden ileriye geliyordu. Mektepte her zaman olduğu gibi dördüncü sınıfın birincisi ve bütün hocaların sevgilisiydi. Fakat belliydi ki gittikçe çalışmaktan daha fazla yoruluyor ve içindeki cevherin izini taşıyan pırıltılı gözleri eski şe'lasını kaybediyordu. Bu akşam vazifesinin üstünde uyuması da dermansızlıktan gelen bir hâl değil miydi?

Anne ile baba bütün bunları gecenin hüznü ve karanlığı içinde birbiriyle söyleşmeden uzun uzun düşündüler.

Ertesi gün Orhan mektepten gelince büyük bir neşe içinde babasının yatağına koştı:

-Baba, bugün mektepte bana öğle yemeği verdiler. Artık beni de kaydetmişler. Her gün vereceklermiş dedi.

Aziz Bey üç aydan beri kendini bu akşamki kadar iyi hissetmemişti. Zaten nahif olan çocuğun gittikçe eksilen ve fenalaşan gıda yüzünden günden güne sararması onu hastalığından fazla harap ediyordu. Hastalığı uzayınca onu işinden çıkarmışlardı. Ellerindeki para doktor ve ilaç için sarf edilmişti. Her gün uğramaya alışan Yahudi Koltukçu evin lüzumlu eşyasından birini merhametli görünerek nazlı nazlı uzattığı beş, on kuruş mukabilinde götürüyordu. Çok defa akşamları sıcak bir yemek hazırlanamıyor, gündüzleri çocuğa mektebine götürmek için biraz ekmekle birkaç zeytin tanesi veremedikleri zamanlar oluyordu. Şimdi mektebin ulivvicenabı sayesinde çocuk hiç olmazsa öğle zamanları sıcak bir şey yemiş olacaktı. Evlatlarına verilen bu gıda, ailesinin de manevîyatını beslemiş oluyordu. O akşam Aziz Bey çok müsterih uyudu ve Seniha Hanım bir köşede sevincinden sıcak gözyaşları dökerek baş muallime dua etti.

Aradan bir ay geçmişti. İki gün evvel yataktan kalkıp sokağa çıkmaya başlayan Aziz Bey akşam üstü eve avdet edince Orhan'ı okşamaksızın hiddetli bir nazarla süzdükten sonra zevcesine dedi ki:

-Hanım, sen de bilirsin ki bu çocuk eskiden hiç yalan söylemezdi. Bugün mektebine gittim. Ben hasta iken ona öğle yemeği verdikleri için baş muallime teşekkür edecek ve artık çalışmaya başladığım için bu muavenete lüzum kalmadığını söyleyecektim. Baş muallim hayret etti ve ihtiyaden defterleri karıştırdıktan sonra Orhan'a hiçbir zaman öğle yemeği verilmemiş olduğunu, babası sağ olduğu için talimatnamenin zaten buna müsait bulunmadığını söyledi. Demek ki bu çocuk bizi aldatıyordu.. Yazık ki biz de onu doğru sözlü ve vicdanlı bir çocuk zannediyorduk..

Odanın köşesinde babasını büyük bir hüznün içinde dinleyen küçük Orhan birkaç adım ilerledi ve çelimsiz ince vücudunun üstünde bir karanfile benzeyen kıvrıkcık saçlı başını babasının göğsünde saklayarak hıçkırdı:

-Böyle söyleme babacığım. Sen hasta iken mektepten bana öğle yemeği vermediler diye ölmek istiyordun. Bir akşam bunu anneme söyledin. Ben o zaman uyumamıştım..

Aziz Bey kalbinde en derin bir noktanın sızladığını duydu. Seniha Hanım boğazında düğümlenen bir hıçkırıkla evladının üstüne atıldı. İkisi birden bu vicdanlı, büyük kalpli yavrunun kıvrıkcık saçlı karanfil başını göz yaşları içinde uzun uzun koklayıp öptüler.

S.21 s.15-16

İbrahim Alaaddin

YADİGAR'IN BAYRAMI

-Anne!. Anneciğim!.

-....

Yere uzanmış incecik bir şiltenin üzerinde yatan hasta kadının, fidanında kurumuş bir çift gül yaprağını andıran soluk dudakları aralandı. Yanı başında diz çökmüş sıska yavrusunun hitabına cevap vermek istediği halde nefesinde o kudreti bulamıyordu. Fersiz nazarlarını zorla çocuğa tevcih edebildi. Bu nazarlarda payansız şefkat ve merhamet okunuyordu. Gözlerinin uçlarında birer damla yaş belirdi.

Zavallı kadın, genç yaşında, zalim bir illetin sevkiyle kendisini ecelin pençesine kaptıran kocasının yüzünü görmeden yetim bıraktığı yavrusu “Yadigar”ın şimdi de öksüz ve büsbütün kimsesiz kalacağını düşünerek son deminde hayıflanıyordu.

Bir hafta evvel, derede çamaşır yıkarken üşümüş, sonra da sıtmalanıp yatmıştı. Biricik evladını hiçbir şeyden mahrum etmemek için didinerek yıprandığı vücudunun humma ateşine dayanacak kabiliyeti kalmadığından işte nihayet can çekişiyordu.

-Anne!. Anneciğim!.

-....

Bu sefer de o fersiz nazarlar büsbütün söndü, aralanmış dudaklarından, kış rüzgârlarının korkunç ıslığını hatırlatan son bir nefes çıktı.

“Yadigar” ölümü bilmiyordu; fakat bu vaziyet karşısında ürktü. Annesinin artık çarpmayan kalbi üzerine kapanarak çığlıkla ağlamaya başladı.

Bir saat sonra, tesadüfen, hastayı yoklamağa gelen bir komşu, yerdeki döşekte bir ölü, ölünün üstünde yatıp uyuyan bir çocuk buldu...

***

Aradan bir yıllık bir zaman geçmişti. Anasının cenazesi üstünden komşuların eliyle ayrılan Yadigar, “Himâye-i Etfâl” adını taşıyan şefkatkâr bir müessesenin himayesine girmişti. Ankara'nın dışarısında fakat pek yakında, Keçiören bağlarının ortasında, ağaçlı, çimenli, çiçekli bir köşkte oturuyordu.

Hayal meyal hatırladığı kendi evlerinin karanlık, yıkık hâlini, duvarlarında kırk ayaklar, örümcekler dolaşan duvarlarını bu yuvanın temiz, aydınlık, ferah ve

güleç vaziyetiyle mini mini aklında mukayese etmeğe çalışıyor ve neticede payansız bir haz duyuyordu. Bir iki defa, tabiatın sevkiyle anasını özler gibi olmuştu. Fakat o esnada, saçlarının kumral köklerini okşayan ellerde o kadar samimi bir şefkat hissetmişti ki, annesinin hayali, birden, gözlerinin önünden silinivermişti.

Lakin bu bulunduğu yerin neresi olduğunu, kendini okşayan ellerin kimlere ait bulunduğunu bir türlü tayin edemiyor, bu müşkil muammayı hâlde kadir olamıyordu.

Bir akşam annesi ona bir masal söylemişti: harikalar beldesinde, periler arasında geçen bir masal. Bundan, aklında kalabilene göre, bir peri kızının sarayını derhatır ediyordu. O sarayın bahçesinde al al meyveler taşıyan elma ağaçlarının altında altın kanatlı kelebekler avlayan peri kızına o zaman ne kadar gıpta etmişti!

Acaba burası o yer miydi? Bu ihtimali kabule temayül ediyordu. Fakat kendisinin nasıl peri kızına temessül ettiğini havsalası almıyordu.

Bir gece bir rüya gördü. Çocukların rüyaları daima rengin ve acaip olur. Yadigar'ı, sırtlarında bembeyaz kanatlar taşıyan güzel yüzlü, tül esvaplı kızlar kollarından tutmuşlar havaya kaldırıyorlardı. Böylece, masmavi gökyüzünün içine yükseldiler.. yükseldiler.. Aşağıda kalan her şeyi, Yadigar'ın gözleri mini mini görüyordu. Biraz sonra büsbütün nazardan kaybetti. Nihayet çıka çıka bir noktaya vardı ki orada geniş bir meydanlık vardı. Bu meydanlıkta sıra sıra salıncaklar, çalgılar, davullar, el ele tutuşmuş gezen veyahud karşılıklı kavlen vuran, türkü söyleyen, gülen, eğlenen, kendi gibi birçok yavru çocuklar gördü. Hayretten Yadigar'ın ağzı açık kaldı. Etrafını saran şen zümrelerin hangisine iltihak edeceğini bilemiyordu. Sağa koştu, red ile karşılandı.. sola seğırtti, unf ile kovuldu. Arzdan gelen bu yabancı çocuğu gökyüzündekiler aralarına sokmak, eğlencelerine iştirak ettirmek istemiyorlardı. Bu istiskal karşısında birden bire kalbi ezilen, göğsü hıçkırıklarla dolan Yadigar evvela için için, sonra haykıra haykıra ağlamağa başladı...

***

-Kız!.. Yadigar!. Ne oluyorsun? Haydi kalk!

Kendisini incitmeden korkarak, böğrünü hafif hafif dürten elin bilmem kaçınıcı temasında Yadigar gözlerini açtı. Kirpiklerinde hâlâ şebnem taneleri gibi yaşlar titriyordu. Şaşkın şaşkın etrafına bakındı.

-Ayol, ne oldu sana? Neye ağlıyordun öyle? Rüya gördü zâhir!.

Yuvanın şefkatli annelerinden biri, Yadigar'ı okşuyordu.

-Haydi, kalk, giyin!. Gezmeğe gideceğiz! Bak kardeşlerin hazırlandılar.

Bu ne gezmesi böyle Yadigar'ın şaşkınlığı büsbütün artıyordu. Bereket versin ki müşfik kadın izahat verdi:

-Bugün 23 Nisan değil mi? Çocuk Bayramı değil mi?

-Bayram mı bugün?

-Elbette! Senede bir defa senin gibi mini miniler bayram etsin diye bugünü saymışlar. Bugün, zengin, fakir, babalı, babasız, anneli, annesiz, bütün çocukların kendi kendilerine hakim oldukları gündür. Siz çocuklar olmasanız, dünya büyüklere zindan olurdu. Bunu böyle belleyen bizler, size ne kadar kıymet verdiğimizi göstermek için, yılda bir kerecik Türk milletinin esirlikten kurtulduğu bu uğurlu günü sizlere tahsis ettik.

Yadigar, gözlerini açmış, bu sözlerin her birini anlamağa çalışıyordu. Yalnız kulağına girebilen, biraz evvel gördüğü rüya ile uygun düşen bayram gelmesi idi.

Yüzü güldü. Dudaklarının iki yanında şirin gamzeler peyda oldu.

Biraz sonra, Yadigar, arkadaşlarıyla beraber bindiği otobüste bayram yerine giderken içi gülen gözlerinin sevinci ile kimsesiz çocuklara bayram ettiren yüce cemiyeti takdis ediyordu.

S.21 s.17-18 Ercümend Ekrem

İMTİHANDAN SONRA

Anne, pek sıkıldım, anne.
İmtihan ne fena şeymiş!
Dersini iyi bilene
Bile bu bir işkenceymiş!

Hocam beni, akıl bu ya,
Şaşırtmağa çok uğraşmıştı.
Hiç düşer miyim pusuya?
Ben söyledikçe o şaştı!

Dedi: -Dersimiz Coğrafya.
-Bunu hep biliyoruz ya-
Anlat bakalım rüzgârı.

Dedim: -Anlatayım, hay hay;
Bende hazır böyle kolay
Suallerin cevapları.
Anlatayım nedir rüzgâr:
Sabahtan akşama kadar
Otmaktan bıkan hava,
Seyahate çıkan hava!

Ben beklerken aferini
Hoca, açıp gözlerini,
Sordu: -Yıldızlar ne? Neye
Gündüz görünmezler? Diye.
-Görünmezler, çünkü onlar
Gece kandilleri, dedim,
Gündüz büyük lamba yanar!

-Bulutlar ne? Diye sordu.

-Bazen göklere asılan
Yağmur zilleri, dedim!

Cevabımı şaşırmadan
Verdikçe, o, kızılıyordu.
-Biliyor musun şimşegi?
Hani hava bulutluyken,
Bazı göklerin içinde
Fıskırır bir çizgi ışık,
Bir lahza parlar, söner?

Bu suali biraz karışık;
Fakat az mı bende hüner:
-Projektörü bilmezler,
yoktur gökte alim, dedim!
Bazen melekler emreder,
Bir tabur ateş böceği
Yapar böyle talim, dedim!

-Gürleyen korkunç seda ne?
-Meleklerin üflediği
Bir acayip boru, dedim!

Hâlâ aferin lafı yok!
Bildikçe soruyor, kuzum.
Dün geceden uykusuzum;
Bu hocanın insafı yok!

Dedi: -Söyle bari, dağ ne?
-Dağ yerin kanburu, dedim!

Hocam yine kızgın baktı;
Yine bir şey soracaktı;
Bereket versin, yanında
Oturun bir genç efendi,
Cevabımı pek beğendi,
Sözü kesti, zamanında:
-Yeter, dedi, bu sual son;
Aferin sana, çaçaron!

Artık sıkıntıdan bıktım;
Durmada odadan çıktım.
Dönüp tashih etmeliyim:
Benim adım çaçaron mu?
Hem sorup söyletmeliyim:
Acaba numaram on mu?!

Ankara, Mayıs 1927

S.21 s.19 Celal Sahir

İNKILAP VE ÇOCUK

Çocuk, müstakbel vatandaşdır. Heyet-i içtimaiyenin yarınki mukadderatına vaz'ı yed edecek olan odur. Bütün devlet ve millete ait mefkûreler ancak çocuğun o mini mini şahsiyetinin alacağı tarz-ı inkişafa göre kolayca veya müşkilâtle tahakkuk edecektir. Maziye istikbale rabteden çocuğun bu mühim rolü bütün medenî milletlerde layık olduğu ehemmiyetle takdir olunmuştur. Terbiye ve ruhiyat ilimlerinin terakkisi sayesinde çocuk sahasına ait meçhul bir şey kalmamıştır. Tecrübe ve müşahedeye istinat eden bu müspet ilimler, çocuk hakkındaki birçok hurafeleri batıl itikatları yıkmış ve çocuğu yaşayan neslin en ziyade dikkat ve hassasiyet ile iştigal eyleyeceği yüksek bir mevzu hâline getirmiştir. Bunun için zamanımıza “çocuk asrı” denilmektedir. Çocuk meselesi, münevver ve medenî memleketlerde içtimai meselelerin, en mühimi ve müstakbeli olarak mütalaa olunmaktadır.

İnkılap yapan milletlerde çocuk meselesi, tabiatıyla daha ziyade kesb-i ehemmiyet eder. İnkılap mefkûrelerinin aşılatabileceği en müsait zemin çocuk alemidir. Kemale gelmiş nesil içinde, ekseriyet itibariyle dimağî olarak yaşayan inkılap umdeleri ancak çocukların teşkil edeceği nesilde vicdanî ve seciyevî bir mahiyet alabilir. Bizler, hareketimizi ve bilhassa cemiyete karşı olan vatandaşlık ve meslek nispetlerimizi tanzim hususunda, eski düşünce ve itiyatlar tesiriyle müşkilâta düşar olabiliriz. Bu müşkilât, netice itibariyle, inkılabın istihdaf ettiği gayelerin tahakkukunu işkal eder. Heyet-i içtimaiye içinde, inkılap mefkûrelerinin pürüzsüz ve cidalsız bir surette tahakkuku ancak yetişen neslin bu gayeye matuf terbiyesi ile mümkün olur. Çocuk alemi kendi hâline bırakılacak olursa, nesl-i hâzırın itiyatları, düşüncelerinden daha kuvvetle onun üzerine icra-i tesir edeceğinden tekamül çok batî olur. Ve inkılap belki de tehlikeye düşer. Kendi başına kalan çocuğun şahsı tabii olarak, muhitindeki müşahedelerine göre teşekkül etmeğe başlar... Onu bilâhare tadil ve terbiye çok zordur. Heyet-i içtimaiye böyle bir ihmal yüzünden bir nesillik zaman kaybetmiş olur. Beynelmilel cidal ve rekabet dünyasında bu ziyan ne büyük bir felaket-i milliye teşkil eyleyeceği kolaylıkla tasavvur olunabilir.

Yeni umdeler ile yeni bir hayata dahil olmak iddiasında bulunan milletler, arzedilen bu sebepler dolayısıyla çocuk alemine büyük bir ehemmiyet

vermektedirler. Almanya'yı büyük bir felakete sevkeden eski zihniyeti, Goethe ve Shiller gibi büyük insanların ezeli münevverleri delaletiyle yeni bir ruh ile değiştirmek isteyen Alman münevverleri ve imar kanun-i esasisinde çocuğa ve çocuk terbiyesine hayli mühim mevki tahsis etmişlerdir. Ebedî bir hakikat ve rehakâr bir şe'niyet hâlinde nesilden nesile intikal etmek arzusunda bulunan faşizm, her şeyden evvel çocuk alemi üzerine eğilmiş ve ona münhasıran hakim olmağa çalışmıştır. İnkılapçı Rusya'da da aynı emele, aynı sa'ye tesadüf ediyoruz. Çünkü bütün inkılapçılar, bilirler ki, çocuğa hakim olmak, istikbale hükmetmek demektir. Millî seciyenin varisi çocuk olduğu gibi, inkılap fikirlerini yaşatacak ve hayata tatbik edecek olan da odur.

Çocuk hayatının kemmiyet ve keyfiyeti de, millî inkişaf ve kudret nokta-i nazarından son derece haiz-i ehemmiyettir. Doğan çocukların, muhafaza edilip gürbüz bir surette yetiştirilmesi, yani bunu terbiye ve buna muvazi olarak onların yarınki vatandaşlık vazifelerini ve meslek icabatını hüsnü ifaya kabiliyetli bir hâle getirilmesi, yani manevî terbiye, birbirinden ayrılmayarak, biri diğerine tercih edilemeyecek iki mühim işgal cephesidir. Devlet, mektep gençliği hakkında bu iki nevi terbiyeyi de mümkün merteye temine çalışır. Mektep ile temasa başlayan çocuklar, bittabi devletin nezaret ve himayesi altına girmiş demektir. Fakat henüz tahsil sinnine basmamış olan çocukların bedenî ve manevî himayesidir ki, daha muğlak ve müşkil bir mahiyet arzeder. Bu sahada en mühim vazife, heyet-i içtimaiye içindeki hususî teşebbüs ve teşekküllere düşer.

Bizde henüz mektebe başlamamış olan çocukların vaziyeti, -bazı içtimai kademelere ait olanları müstesna olmak üzere- çok elimdir. Muhit-i içtimai, çocuk ile arzu edildiği derecede alâkadar değildir. Çocuğun mensup olduğu aileden başlayarak, mahallî, beledi, millî, ilh bütün içtimai muhitler onu ihmal etmektedir. Aile ihmali ekseriya cehaletten ve hodbinlikten mütevellittir. Çocuğun hudayı nabit bir tarzda yetişmesi, bazen yapılacak şeyin bilinmemesinden, bazen de bunun ebeveyn için daha kolay ve pratik görülmesinden ileri gelmektedir. Ailelerin bu ihmal ve lakaydisini herhalde onları tenvir etmek, onların şefkat hislerini uyandırmak suretiyle izaleye çalışmak münevver sınıfın en mühim vazifelerinden birini teşkil eder. Devlet de, hiç şüphesiz, mevzu bahis olan meselenin hayatî ehemmiyetine binaen bu hedefe matuf mesaiyi teşvik ve takviye etmekten geri kalmaz.

Memleketimizde çocuk ile ciddi bir surette alâkadar olan en büyük millî cemiyetin “Himâye-i Etfâl” cemiyeti olduğu malumdur. Bu cemiyet, inkişaf ettikçe daha büyük hizmetler ifasına namzet bulunduğu da şüpheden vârestedir. Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin, çocuk dünyasına maddî mahiyette ifa ettiği hizmet ve yardımlar, ihtiyacın vüs'atine nispetle elbet kâfi değildir. Esasen bir hayır cemiyetinin yapabileceği muavenetler daima bir kısım ihtiyaca tekabül edebilir. Buna mukabil Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin gayr-ı mahdut bir surette müessir olabileceği bir saha vardır ki, o da tenvir ve irşat sahasıdır. Aileden itibaren, çocuk üzerinde müessir olacak bütün içtimaî muhit ve teşekkülleri tenvir ve vazifeye davet, cemiyetin esaslı vazifelerinden biri addolunabilir. Büyük bir kısım muhitte çocuk, maddî sefaletten ziyade manevî sefalet içinde çırpınmaktadır. Çocuğu bakımsızlığın kahrı kadar, sokağın çirkabından da kurtarmak lazımdır. Çocuğun, yani istikbal-i milletin nef' ve selameti için büyüklere, nesl-i hâzıra bazı külfetler tahmili fazla görülemez. Küçük çocukların mektebi, temiz ve nezih oyun sahalarıdır. İmar için uğraşan belediyelerimiz, her mahallede böyle oyun yerlerine ihtiyaç olduğunu hatırdan çıkarmamalıdır.

Çocuk alemi, herhalde Türk inkılabının feyizli semerelerinden hissedâr olmalıdır. Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin, memleketin her tarafında dal budak salan teşkilatı, yalnız maddî bakım işleri ile değil, münevverleri etrafına toplayarak manevî bakım işleri ile de yakından ve candan iştigal eylemelidir. Her çocuk babası, her aile, Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ni bir yardımcı, bir hasbihal arkadaşı telakki etmelidir. Bunun için de cemiyet şubelerinin, vesait-i muhtelifle ile halka doğru inmeleri ve çocuk terbiyesi hakkında müessir telkinatta bulunmaları icab eder. Çocuk bedenî ve ruhî sefaletinden kurtulduğu gün, cemiyetin ahenk ve nizamına daha ziyade küşayış gelmiş demektir. İnkılaplar ve onların mukaddes mefkûreleri ancak bedenlen gürbüz ve ruhen pak olarak yetişen çocukların heyetinde yaşar.

S.21 s.33-34 Zeki Mesud Bey

**İ.C. YÜKSÜK ÖZGÜRLEŞME KURULU
BİRDÜNYAŞYON MERKEZİ**

23 NİSAN

Kendi gibi şanlı ve büyük günlerin anası olan 23 Nisan, bu büyük ve şanlı günü sevmeyen Türk var mıdır?

Hangi Türk bize düşman ve düşmanlarımıza dost olan hainlerin elinden hakimiyetin koparılıp alındığı ve milletin necip ve kudretli eline verildiği, en mukaddes hakların gâsıplardan hakikî sahiplerine döndüğü bugünü sevmez?

İç ve dış düşmanlarına iki kat mahkum olan milletin hakim olduğunu yüksek sesle haykırdığı gün, ilk azim ve hamle günü! Şakırtısı matrut ve yakıcı bir feryat hâlinde kulakları tırmalayan esaret zincirinin, aksi dünyayı tutan, mehib bir tarraka ile koptuğu gün, millî istiklal günü!

23 Nisan yalnız bu büyük vasfıyla bile bütün milletin en çok sevdiği ve her yıl dönümü gözlerinde en derin sevincin güneşleriyle karşıladığı gündü. Fakat dört yıldan beri bu aziz gün muzaaf bir kıymet kazandı: Çocuk Bayramı günü oldu.

Çocukların bayramı, melek olmak için kanatları ve insan olmak için günahları eksik olan yavruların içlerinden esen sevinçlerle baharın rüzgârları ve kuşları gibi uçtukları ve cıvıldaştıkları gün, hepimizin onların kalabalığında, şu esmer ve sarışın küçük insanlar ordusunda yarının başı vücudu gürbüz büyük adamlarını hayalen görerek göğüslerimizi itminan ve gurur ile kabarttığımız gün, millî istikbal günü!

Yakın bir mazinin felaketleri önünde isyan ile şaha kalkan millî azimi hafızamızda ve istikbalin bütün mukaddes ümitlerini muhayyilemizde canlandıran 23 Nisan yılın bütün günleri içinde en azizidir.

S.21 s.37 Celal Sahir

GURUR

Çok şükür, çok şükür Türk yaratıldım;

Gönlümün en yüksek gururudur bu..

Ne esir edildim, ne aldatıldım;

Türk benliği, Türk şuurudur bu!..

Bu gurur, bu şuur dünyalara değer;

Değişmem cihanı verseler eğer!..

S.22 s.2 İshak Refet

MEKTEBİM

[Ercümend Ekrem Bey; çocukluğuna ve ilk gençliğine ait hatıraları: “Geçmiş Zaman Olur ki..” namı altında ve kitap hâlinde toplamıştır. Münasip bir zamanda neşredecektir. Kısmen bundan evvel **Güneş** mecmuasında intişar eden bu hatıradan gayr-ı münteşir bazılarını da mecmuamızın kârfileri için Ercümend Ekrem Bey’den istedik. Bu nüshadan itibaren dercedeceğiz. Üstadın zarif ve nükteli üslubu ile nakledilen bu çocukluk münşiyelerini kârfilerimizin seve seve okuyacaklarından eminiz.]

Mektebim, köyün camiine bitişik, daha doğrusu camiin içinde ve tabutlukla karşı karşıya idi. Pencereden baktığımız zaman, karşıki duvarda dayalı, eskilikten kararmış kolları ve sıska, uzun bedeniyle, çok ihtiyar, kadidleşmiş bir insanın çıplak vücudunu andıran bir tabut, bunun yanında da topal bir teneşir görürdük. Bu ahiret manzarası bizi kat’iyyen ürkütmezdi. Bu iki şeyi orada göre göre kaynaşmıştık. Bunlar bize ölümün soğuk felsefesini, gözlerimizden nüfuz ettirerek, habersizce telkin ediyormuştu.

Arada bir bu iki şey yerinden kımıldar, gaib olurdu. O vakit anlardık ki mahallede biri eksilmişti. Biz de lakayt dersimize devam ederdik.

Dersimiz!. Bu ne tuhaf şimdi, Allahım! Mektebi teşkil eden bir tek odanın içerlik, cumbası bir yerinde hocamız Rufi Efendi oturuyor, bizler de huzurunda, alçacık sıraların üzerinde elif bemizin sarı yapraklarını çevire çevire hep bir ağızdan ve yüksek sesle hecelerdik.

Bazen zikir esnasında cezbeye tutulan dervişler gibi kendimizden geçtiğimiz olurdu. O zaman heceler, gayr-i şuurî ağızlarımızdan fırlar, tiz seslerimiz sınıfın içini çın çın öttürürdü.

“Elif”e fasıla verdiğimiz günler de vardı. O vakit de ilahi okurduk:

Şol cennetin ırmakları

Akar “Allah” deyu deyu...

Veyahud:

Eyyam geldi, kış geldi

Safa geldi, hoş geldi...

diye başlayan, yanık, hüzün verici ilahiler...

Ben, ekseriya manasını anlamadığım bu ilahileri okurken ağlardım. Hele bu son ilahinin:

Bir ölünün vaktinde

Bir konuk derviş geldi...

diye bir yeri vardı: buram buram karlı bir havada, arkasında yırtık bir hırka, göbeğine kadar ak bir sakal, tâb ü tüvândan kesilmiş bir pir-i fani tahayyül eder, onu bir ölünün evine misafir gelmiş, başı ucunda ağlıyor görürdüm. Bu ihtiyar derviş kaç defa en tatlı rüyalarımın arasına karışmış, mini mini yatağında beni durup dururken hummaya tutulmuş gibi, tir tir titretmişti!

Beni korkutan sade bu yaşlı başlı hayalden ibaret değildi. Rufi hocanın rahlesinin arkasında duran kısalı uzunlu değnek demetinden de ödüm patlardı. Bu demet, birçoğumuzun üzerinde kanlı bir cellat tesiri yapıyordu. Hocamız, kazara arkasına dönse, hepimizin birden dizlerimizin bağı çözültürdü. İçimizde bu değneklerle ülfet etmemiş pek az bahtiyar vardı. Ufak bir dikkatsizlik, pencerenin tâ bitişiğindeki erik ağacında ötüşen kuşlara biraz medîd bir alâka, yanındaki arkadaşıyla hararetlice bir bahis derhal bu menhus değneklerin müdahalesini davet ederdi.

Rufi hoca fena bir adam değildi. Talebesine tekdiri kadar takdiri de boldu. Sabahleyin parmaklarının ucuna acı bir değnek darbesi yiyen, öğle ezanında evine cüz kesesinin içinde bazen bir “aferin”le giderdi.

Benim yerim, demin bahsettiğim erik ağacının gölgelediği pencerenin dibinde idi. Sınıfa girer girmez, gider orada oturur, önümdeki çocuğu siper alarak saatlerce, tâ ezan vaktine kadar istiğraka dalardım.

Benim için, penceremden gördüğüm manzara bir alemdi. Evvela o tabutluk, avluya girip çıkan bekçi, abdest almağa gelen cemaat, sonra ağacın koyu yeşil yaprakları arasında birbirleriyle cilveleşen kuşlar, sakız çiğneyerek takunyalarını sürüyerek musluktan su doldurmağa gelen yemenili mahalle kızları.. Hep bunlar ders saatlerinde vaktimi iştil eden şeylerdi.

-Ahmed Efendi! Oku bakayım!

-....

-Ahmed Efendi!!.

-...

Arkadaşlarımın, başımda dolaşan pek yakın bir felaketten peşin duydukları haz ile hafif hafif fıkırdamaları, içinde boğulduğum derya-yı istiğraktan ancak beni kurtarabilirdi. Üçüncü: “Ahmed Efendi!..” hitabıyla kendime gelir, kekelerdim:

-Buyrun hoca efendi!

Dayak hususunda iltimaslı idim. Arkadaşlarımın sevinmekteki isti'calleri daima yanlarına kâr kalırdı. Rufi hoca eliyle, toz biber rengindeki sakalını hızlı hızlı karıştırır, sahanda yumurtaya benzeyen iri gözlerini çeşmihanelerinin içinde hiddetle fıldır fıldır döndürür, sert bir sesle sadece:

-Oku! demekle iktifa ederdi.

Ben de dersi isteksiz isteksiz tekrar ederdim.

Buraya tam bir yıl devam ettim. Ve bu bir yıllık mülazımattan ettiğim istifade çok oldu. Belki ilim ve irfanım artmadı. Fakat bir kere mektep zevkini aldım; arkadaşlarımla muaşereti öğrendim; hayatın acı ve soğuk safhalarıyla istinas ettim.

Ertesi yıl Emirgan Rüştiyesi'ne kaydolduğum zaman kaşarlanmış bir talebe idim. Önümde açılan istikbale doğru sağlam adımlarla yürüyordum. Ne hocanın demetle değneğinden, ne de tabutla teneşirden korkum kalmamıştı...

S.22 s.13 Ercümend Ekrem

İKİ ÇOCUK

“Şanzelize” Caddesi’nin kenar bahçelerinden birinin kenarında duruyordum: aşağıda güzel ve azametli “Lur” Sarayı, yukarıda hafif bir yokuş, nihayetinde emsalsiz tâk-ı zafer... Bahçenin içinde mutena çiçekler, yeşil çimen, cins ağaçlar ve mermer havuzun serin su ile yıkanan heykelleri arasında irili ufaklı Paris çocukları koşuyor.

Benim daha şimdi ömrümün yarı yolunda gördüğüm şeyleri dört beş on yaşında, artık bakıp dikkat etmeyecek kadar öğrenmişler. Bu büyük sanat ve tabiat havası onlar hissetmeksizin içlerine siniyor. Bu çocuk hiçbir nazariye öğrenmeksizin on dört yaşında İstanbul ve Ankara şehirlerini bizim mühendislerimizden daha iyi tenkit edebilir.

Bir büyük kütüphane, ciltler, resimler, raflar üzerinden gözümü ayıramıyorum. Her yaşta çocuklar için hazırlanan mektep kitapları, hikayeler, seyahatnameler, hepsi sanatkâr elinden çıkma: hiçbirinin hiçbir kusuru yok. Adeta tekrar çocuk olup bu cennet içinde safa sürmek istiyorum.

Gözlerim memlekete doğru dönüyor: Ankara yangın yerlerinden toz bulutu içinde havalandırılan çocuklar, kerpiç bozması bir mektep, veya dört senede çatısı ve cephesi düzeltilmeyen lise, sonra bütün o mektep talebesinin iptida aylığı, bütün sokak, mesken, mektep, hepsinin de kuru ve eşyası birbirinin örneği, aşağı yukarı birbiri kadar çirkin... Bu çocuklar dört yaşında Parislinin zevk terbiyesini kırk yaşında almayacaklar. Zevk, dünyanın yarısını yapan kuvvet, sanayi-i nefiseyi, şehirleri, tabiatı yapan, ahlakı ve cemiyeti güzelleştiren büyük kuvvet, bizim her yaşta ve her işte mahrumiyetini çektiğimiz şey... En iyi akıllar o olmadığı için işe yaramıyor; büyük düşünceler en olmadık noktada kararıyor.

Onun için her sokak köşesinde Asya, Avrupa kucaklaşıyor.

Yeni nesiller için hazırladığımız her şeyde, sokakta, şehirde, mektepte, meskende, eşyada, her şeyde “lüzum” ölçüsünün yanına “güzel” miyarını koyalım. Oturmak için dört duvar, okumak için kağıt ve harf, dolaşmak için kaldırım, bu öldürücü hendese ve hesaptan kurtulalım. Güzelliğe hürmet etmeyen, her şeyde güzelliği aramayan ve istemeyen, güzel unsurunu bir şeyi vücuda getiren bütün esaslı

unsurlar arasında hiç olmazsa hepsi ile müsavi tutmayan cemiyetlerin manzarası ve mukadderatı hazindir.

S.23 s.1 Falih Rıfki

SİHİRLİ TOKMAK

[İngilizce'den nakledilmiştir]

Fatıma Hatun mini mini, güzel bir kulubede yaşırdı. Kulubenin uzun bir bacası, küçük bir penceresi, kırmızı kiremitli damı ve kapısının üzerinde gayet cilalı, pirinçten parlak bir tokmağı vardı. Bu tokmak temiz temiz, gayet temiz idi.

Fatıma Hatun her sabah küçük evinin tozunu alır, baştan aşağı silip süpürür, ocağını, döşemesini, mutfak takımlarını, pencerelerini, kapının eşiğini tertemiz yapardı.

Bu işleri bitirdikten sonra da kapının pirinç tokmağını pırl pırl parlatıncaya kadar oğardı. Fatıma Hatun bu tokmağa çok ehemmiyet verirdi. Çünkü bu tokmak başka tokmalara benzemezdi.

Bu, sihirli bir tokmaktı. Fatıma Hatun kapısını kapayıp gezmeye gittiği zaman tekrar eve dönünce sihirli tokmağına şöyle söylerdi:

Tokmak tokmak lütfen bana söyle

Ben yokken hiç kimse seni çaldı mı?

Eğer hiç kimse gelmemişse tokmak:

Hayır hayır hayır!..

Bugün hiç kimse beni çalmadı.

Derdi. Ve eğer birisi gelmişse:

Evet.. evet siz gittikten sonra ekmekçi beni çaldı, der idi.

Yahud postacı, sütçü veya komşu kadınlar gelmiş ise haber verirdi.

Fatıma Hatun için bu, çok rahat bir işti. Çünkü komşular gelmiş ise derhal onlara gider, ne için geldiklerini sorardı. Tokmak kendisine haber vermese idi tabii bu şeylerden haberi olamazdı.

Fatıma Hatunun oturduğu köyün, uzak bir mahallesinde iki sevimli yaramaz çocuk vardı. Bunların isimlerini bilemiyorum. Ahmed, Mehmed veya Hasan, Ali, her ne ise, herkes gibi onların da bir ismi vardı. Fakat kimse bunların isimlerini hatırlamak istemezdi. Çünkü bunlar o kadar yaramaz, terbiyesiz, haşarı çocuklar idi ki birisine Haydut diğeri Haylaz adını takmışlardı.

Bu çocuklar asıl isimlerini tamamen kaybetmişlerdi. Kendilerinden küçük çocukları çimdiklerler, kedileri kovalarlar, küçük köpeklerin kuyruğuna teneke bağlarlardı. Annelerinin dolaplarından reçel, bahçelerden meyve, köyün dükkanından şeker çalarlar, pencerelere taş atarlar, sokakta herkesin arkasından terbiyesizce bağırırlardı. Bazen de kaldırımın üzerine portakal veya karpuz kabuğu koyarak herkesin ayağını kaydırırlardı. Velhâsıl bu çocuklar kimseyi göremeyince tabii hiddetleniyor, kızıyorlar. Fakat ben eminim ki siz böyle fena bir oyunu hiçbir zaman tecrübe etmezsiniz. Bunu ancak haydut ve Haylaz gibi fena çocuklar yapar. Bu fena çocuklar, bu fena oyuna hazırlanırken Fatıma Hatun ateşin karşısındaki koltuğunda uyuyordu. Vakit, öğleden sonra idi. İhtiyar kadın, günün tam bir vaktinde bir öğle uykusu uyuyordu. İşte tam bu sırada Haydut ile Haylaz kapının önüne yanaştılar. İhtiyar kadın onların konuşmalarını işitiyordu. Haydut, Haylaza:

-Sırtıma bin.. tokmağa yetişirsin, diyor, Haylaz da telaşından soluyordu.

Fatıma Hatun birden tokmağın üç dört defa şiddetle çalındığını işitti. Telaşla yerinden fırladı. Kapı çok şiddetli çalınmıştı:

-Aman Allahım... ne oluyor? diyerek hemen kapıyı açtı. Fakat kimseyi göremedi. Kapıyı kim çalmış, eşiği de kirletmiş, çamur içinde bırakmıştı.

Fatıma Hatun tokmağa dönerek:

Tokmak tokmak lütfen bana söyle

Şimdi seni kim çaldı?

Sihirli tokmak da şaşırmıştı. Çünkü şimdiye kadar kimse kendisini böyle kaba ve gürültülü bir surette çalmamıştı. Nefes almaksızın derhal:

Aman Fatıma Hatuncuğum nasıl söyleyeyim

Beni şimdi Haydut ile Haylaz çaldı.

dedi.

Fatıma Hatun anlayamadı. Bu isimleri tanımıyordu. Evet muhakkak kapıyı çalanlar haydut gibi bir çocuk ile haylaz birisi olmalıydı. Tokmağa tekrar sordu. Fakat fena çocukların asıl isimlerini öğrenemedi.

Nihayet bir kova alarak kapısının önünü temizledi. Sonra tekrar uykuya yattı.

Haydut ile Haylaz, dışarıda bir evin köşesine saklanmış bakıyorlardı. Fatıma Hatun gider gitmez yerlerinden çıktılar.

Haydut:

-Haydi tekrar yapalım, dedi.

İkinci bir defa tokmağı “dan dan dan!” diye çaldılar.

Fatıma Hatun bu defa da ne oluyor diye hayret etti. Kapıyı açtı, fakat yine kimseyi göremedi.

Tokmak tokmak lütfen bana söyle

Seni çalıp kaçan kimdir?

Tokmak cevap verdi:

Aman Fatıma Hatuncuğum nasıl söyleyeyim?

Beni yine Haydut ile Haylaz çaldı.

Fatıma Hatun, ağlamaya başladı:

-Aman Allahım.. benim sihirli tokmağım da bozuldu. Bundan sonra bana kapıyı çalanları kim söyleyecek? diye hüngür hüngür ağlıyordu.

Zavallı kadın ne yapsın, kapının önünü bir daha yıkamağa, temizlemeğe başladı. Kadıncağız bu işle uğraşırken sütçü geldi:

-Ne var Fatıma Hatun, kederli duruyorsun? dedi. Fatıma Hatun başına gelenleri, sihirli tokmağın bozulduğunu anlattı. Sütçü bu fenalığı yapanların kim olduğunu derhal tanıdı. Çünkü Haydut ile Haylaz'ın kim olduklarını pek iyi bilirdi.

-Bu işi yapanlar, değirmencinin oğullarıdır. Tokmağın bozulmamıştır. Doğru söylüyor. O çocukların isimleri Haydut ile Haylaz'dır. Onları zaten hiç kimse asıl isimleri ile çağırılmaz. Sen şimdi her işi tokmağına bırakma. Pencerenin kenarında bekle tekrar gelirler ise onları hemen yakalarsın, dedi.

Fatıma Hatun sihirli tokmağının bozulmadığını anlayınca pek sevinmişti. Sütçünün nasihatlarını tuttu. Pencerenin yanına oturdu. Ve bu iki terbiyesiz çocuğun tekrar gelmelerini bekledi. Çocuklar çok geçmeden yine geldiler. Sessizce kapıya yanaştılar. Fatıma Hatun hemen mutfağa giderek kilimlerin tozunu almak için kullandığı kalın bastonu yakaladı. Arka kapıdan çıkarak köşeyi dolaşıp tokmaklı kapının önüne geldi.

Haydut ile Haylaz, tokmağı bu defa daha şiddetli çaldılar. Ve geriye dönerek hemen kaçmak istediler. Fakat artık yakayı ele vermişlerdi. Kendilerini Fatıma Hatunun değneği karşısında buldular.

Fatıma Hatun tozlu şeylerin tozlarını çıkarmasını pek iyi bilirdi. Bu iki fena çocuğun da iyice tozlarını aldı. Çocuklar evlerine döndükleri zaman pek mecalsiz

idiler. Ve artık bir daha Fatıma Hatunun sihirli tokmağına dokunmağı akıllarına bile getirmediler.

S.23 s.17-19 Afife Celal

BEN YOKUM BİZ VARIZ

Şarp, şarp, şarp!

Bir elin sesi,

İşitilmedi bahçeden bile.

Şarp, şarp, şarp!

Yüz elin sesi,

İşitilmiştir mutlaka evden.

Ben yokum; biz varız.

Söyle

Sen

Ey bize bakan

Şadan,

Söyle ne buldun bu yalnızlıktan?

Ben yokum; biz varız.

Bak

Biz,

Hepimiz

Büyük değiliz, yapımız ufak;

Fakat

Hep birleşince koşulmuş yüz at

Kuvvetindeyiz.

Sana efendi, halka bendeyiz.

HALİL'İN CUMHURİYETİ

Geçen sene Tuna Nehri üzerinden Bulgaristan'a geliyordum. Gemide Çankırılı bir gençle tanıştık. Çekistan'da memleketi hesabına dericilik öğrendiğini söyledi.

Bu genç 324 inkılabında iki yaşında imiş. Bizim içinden geçtiğimiz istibdat, onun için tarihî bir hadise idi. Kendi kendime düşündüm:

-İşte asıl inkılap nesli! Bu gençler mevki-i iktidar ve meclislere geldiği vakit mazi hakikaten manasız bir rüya olacaktır.

***

Geçen hafta Latin harfleri komisyonundan "Çankaya"daki evime döndüm. Henüz dört buçuk yaşına giren oğlum Halil gözümün önüne geldi:

-Birkaç sene sonra şayet Arap harfi ile bir cümle yazarsam, Halil kim bilir ne kadar hayret edecek, diye söylendim.

Brezilya'dan dönerken vapurda ahablık ettiğimiz genç bir İngiliz kadının, bir satır Arap yazısı yüzünden bütün itibarını kaybetmişim:

-Nasıl, sağdan mı yazıyorsunuz? Rica ederim bir satır daha...

Kağıt üstünde sanki bir akrep yürüyormuş gibi, Türkçe yazıya o kadar haşyetle bakıyor; sonra bana dönüyor.. hissediyorum, ki bu kadının kafasında ben artık ayrı bir cins gibiyim.

Halil bizim Arap yazısına karşı işte bu kadar istihfafını hissedecek. Sade yazı mı, bakınız Halil neler bilmeyecek: hilafet ve padişahlık, şeyhülislam, medrese, mahkeme-i şer'iyye, haram, teaddüd-ü zevcat, tekye ve dört sene evvelki mazinin daha bin manzarası!

Akraba ve ahab şeyhlerin serpuşlarını, kılıklarını, pabuçlarını müzede seyredecek: bizim yeniçeri kıyafethanesinde duyduğumuz taaccüp ve merak ile:

-Baba! Sahi sizin zamanınızda erkekler iki üç kadınla evlenirler miydi? Hakikat analarınızı kafes arkasında hapseder miydiniz? Padişah nasıl şeydi? Şeyhülislam ne çeşit adamdı?

Ve ben ona daha dört sene evvel haşr ve neşr olduğumuz vukuatı anlatırken, o, binbir gece masalı dinliyor gibi, yüzüme bakacak ve zihninde daima şu tereddüt kalacak:

-Acaba hepsi doğru mu?

Yirmi sene sonra Halil'in nesli adam, asker ve mebus olduğu vakit, mazi, Çankırlı gencin kafasında olan saray mazisinden bin kat daha fazla olacak.

Yirmi sene o kadar uzun zaman değil.. Türk inkılabının yirmi senede bu kadar kuvvetle teessüs etmesine müsaade eden esas, Türk inkılabının tam ve kusursuz yapılmış olmasıdır; hiçbir taviz halkasıyla maziye bağlı bir tarafı kalmamış olmasıdır.

Bizim nesle düşen vazife, büyük eserin yirmi sene bekçiliğini yapmaktır. Bu eseri Halil'in nesli bizden devraldığı vakit, son günlerimizi ne rahat, ne endişesiz, ne sakin geçireceğiz. Onun nesli gibi, bizim neslimizin Türk tarihinin belki en bahtiyar nesilleri olacağız.

Halil'in nesli için hiçbir ihtimam ve fedakârlıktan çekinmeyelim; o ordunun hiçbir askerini sokakta bırakmayalım.

Bizde Himâye-i Etfâl, bir manası ile, inkılabın himayesidir. Biz binayı muvakkat destekler gibi tutuyoruz: ebedî temel, henüz kucakta, sokakta ve ilk mektepte emekleyen son nesildir.

Büyük eserin emniyeti; bu temelin sağlamlığına bağlıdır!

YARININ GÜNEŞLERİ

Buzdan kaldırımlara, karanlık duvarlara aşına mini mini başlar..

Küçük birer süngü gölgesi hâlinde kemikleri beliren göğüslere düğümlü ince, bükük boyunlar... Sapanla silahla nasırlanmış, kanlı şehit ellerinin muhayyel temasıyla okşanan solgun yanaklar.. içinde kızıl topraklardan göklere yol bulan Türk kahramanlarının heybetli askerleri titreten sönük gözler.. bir damlası bütün Sakarya'yı bulandırmağa kâfi acı gözyaşları...

“Himâye-i Etfâl” işte bu mini mini başların yastığı, bu solgun yanakların rengi, bu sönük gözlerin ışığı, bu gözyaşlarının mendili vatandaş!...

Mademki insanın: sevgili yavrucağının yumuk elleriyle süslü oyuncaklar koştururken morarmış, çatlak parmakları oyuncak yerine muhayyel ekmek dilimleri sıkın şehit yavrularını elbet hatırlarsın...

Mademki bu kan ve şeref diyarının oğlusun: gürbüz yavrucağın “baba” derken, bu hitabı duyduğu vakit kulaklarına Çanakkale'nin, Dumlupınar'ın top akisleri çarpan Türk yetimlerini elbet düşünürsün...

Mademki Türksün: vatanın şeref meşalesini yakmak için fakir kulübesinin ocağını severek söndüren fedakârlardan; karda, kıyamette dumanlı cephelere sırtıyla cephane taşıyan analardan bize hediye kalan nur toplarını elbet seversin vatandaş!

Bu şehit yavruları yarının kahramanları.. bu Türk yetimleri yarının babaları... Çanakkale, İzmir ufuklarında batan güneşlerin bıraktığı bu nur topları yarının güneşleri vatandaş!...

Onları, o yoksul yavruları bağrına basan Himâye-i Etfâl'e şu mübarek günde candan yardımını esirgeme! Sadaka değil; hürmetle, şükranla vatan borcunu ver; elin erdiği, gücün yettiği kadar ver aziz vatandaş!...

DANS HOCASI

-İngilizce'den nakledilmiştir-

Nimi, küçük parmakları arasında yediği son fıncığın kabuklarını yere attı. Bıyıklarını düzeltti, kuyruğunu kabarttı ve talebelerini selamlamak üzere kapının önüne çıktı.

Nimi, Londra Hayvanat Bahçesi'nde yaşayan küçük bir sincaptı. Yumuşak, hafif benekli parlak tüyleri vardı. Kabarık tüylü kuyruğunu daima en son moda göre tanzim ederdi. Niminin, mesleği dans hocası idi. Her gün yediği fıncıkları hayvanat bahçesinin nihayetindeki meydanlıkta kapılar kapandıktan sonra dans ve musiki dersi vererek kazanıyordu. Dans dersine bütün küçük hayvanlar gelirlerdi. En çok merak sardıranlar ördeklerle turnalardı.

Ders bu akşam çok kalabalık olacaktı. Talebeler birbirleriyle konuşarak birer ikişer geliyorlardı. Dans ayakkabılarını da boyunlarına astıkları küçük torbacıklara koymuşlardı.

Nimi talebelerini görünce onları gülümseyerek selamladı. Biraz sonra ağır adımlarla talebenin en yaşlıları olan iki turna kuşu da geldi. Bunlardan birisinin omuzunda keman, diğerinde bir viyolonsel vardı. Hocalarını görünce:

-Bu akşam dersimiz çok eğlenceli olacak. Bu kadar kalabalık olduğumuz yoktu. Bize herhalde şimdiye kadar istediğimiz güzel havalar çalarsınız, dediler.

Turnalar boyun kırarak hocalarını selamladıktan sonra nota iskemlelerini yerleştirdiler ve beklemeğe başladılar. Nimi:

-Bu akşam dersimize yeni bir fokstrot ile başlayacağız, dedi. Ve hepsi de çalgılarını akort ettikten sonra çalmağa başladılar. Ördekler yavaş yavaş fokstrota ayak uydurdular, fakat bu hayvancıklar sarkık gövdeleri ile bir türlü iyi dans edemiyorlardı. Nimi kızıyordu, turnalardan birine dönerek:

-Ne yazık.. bir türlü kendime layık bir talebe bulamadım, dedi.

Dans gittikçe hararetleniyordu. Fakat birden havlamaya benzer bir ses işittiler. Bu ses meydanlığın yanından geliyordu. Ne olduğunu anlamağa vakit kalmadan bir kurt ortalarına atladı. Çalgı çalanlar, dans edenler hep şaşırılmışlardı. Hele ördekler, çırpınarak, birbirinin üzerine yıkılarak kaçışmağa, bağırışmağa

başladılar. Bir tanesi de şaşkınlıkla nota iskemlesinin üstüne fırlamış, korkusundan titriyordu.

Nimi hoca da çok korkmuştu. Elindeki kumanda değneğini bırakarak kendisini derhal en yakındaki direk üstüne fırlattı. Sade turnalar telaşa düşmediler. Bunlar zaten ağırbaşlı idiler. Korktuklarını sezdirmeden yavaş yavaş uzaklaşmağa başladılar. Kurt etrafına bakınarak:

-Ne oluyor, bu gürültü, bu telaş nedir? dedi.

Nimi hoca direğin tepesinde bulunduğu yerde emniyette idi. Kurdun bu nezaketsizliğine çok kızmıştı. Hiddetle:

-Niçin dersimi bozdunuz. Bu ne münasebetsizlik dedi.

Kurt:

-Ben bir şey yapmadım ki!.. Kenarda gizlenmiş sizi dinliyordum. Ben de dans öğrenmek istiyorum, onun için geldim, dedi.

Nimi direğin tepesinden biraz ağaşı inerek:

-Ya, demek ki siz de dans öğrenmek istiyorsunuz. Pekala ama, dansa böyle damdan düşer gibi mi gelinir? Ben size ders vereyim, dedi.

Kurt Nimi'ye bir şey yapmayacağını anlayınca yalvarmağa başladı:

-Çok rica ederim, sincap efendi, dedi. Bahçenin öbür tarafında benim mavi tüylü, çok güzel kibar bir arkadaşım var. Ara sıra dans eder, fakat kendisine dans teklif ettiğim zaman bana sen hiçbir şey bilmiyorsun, seninle dans etmem diyor. Ben de bunun için sizden dans dersi almağa geldim.

Nimi, bulunduğu yerden biraz daha aşağıya inerek:

-Peki, size dans dersi verirsem bana ne vereceksiniz, dedi.

Kurt şaşırıldı. Hocaya verecek hiçbir şeyi yoktu. Birden aklına bir fikir geldi:

-Eğer bana, arkadaşım ile dans edecek ve ona beğendirecek derecede dans öğretirseniz, sizi sırtıma alırım, her akşam, her akşam bahçenin her tarafını gezdiririm, dedi.

Bu teklif Nimi'nin hoşuna gitti. Bahçedeki bütün diğer sincaplar gezintilerini yaya yapıyorlardı. Kendisinin böyle bir kurdun sırtında tenezzühe çıkması herhalde şanlı, şerefli bir şey olacaktı. Teklifi kabul etti ve yerinden inerek, biraz evvel telaşla uzaklaşmış olan iki turnayı, viyolensel ile keman çalanları aramağa başladı. Onlar

zaten çok uzağa gitmemişlerdi. Ortada tehlike olmadığını anlayınca geldiler. Çok geçmeden ders tekrar başladı.

Fakat kurt bir türlü iyi dans edemiyor, yavaş yavaş gelip dansa iltihak eden ördekler onunla alay ediyorlardı.

Nimi, bir yandan çalgıya kumanda ediyor, bir yandan da kurda:

-Bir, iki, üç!... diye kumanda veriyordu. Nihayet dersin sonuna doğru kurt iyice dans etmesini öğrenmişti:

Ertesi akşam kurt yine geldi. Ders böylece bir hafta her akşam devam etti.

Nimi son akşam:

-Ben sözümü yerine getirdim. Artık dans etmeği öğrendiniz kurt efendi!.. dedi. Kurt da va'dini tuttu, güneş batarken Nimi kurdun sırtına bindi ve bahçeyi dolaşmağa başladılar. Nimi pek memnundu. Mini mini bir sincabın böyle kocaman bir kurdun sırtında gezintiye çıkması bahçedeki bütün hayvanları hayrete düşürmüştü. Bahçeyi bir defa devrettikten sonra sincap:

-Bir daha dolaşalım, bilirsiniz ki ya size dans etmeği öğretinceye kadar ne kadar sıkıntı çektim. Hocalık hakkını ödemelisiniz, dedi. İkinci tenezzühü yaparlarken, bir köşenin başında küçük bir tavşana rast geldiler. Bu tavşan acele acele yuvasına dönüyordu. Kurdun birden gözleri parladı. Tavşanlar onun hakkı idi. Bulduğu yerde kovalayıp yakalaması lazımdı. Derhal tavşanın peşine düştü. Tavşan bacaklarının bütün kuvvetiyle kaçıyor, kurtta soluya soluya arkasından gidiyordu. Ne oldu ise zavallı Nimi hocaya olmuştu.

Kurdun tüylerine sıkı sıkı sarılmış, korkusundan titriyor, ara sıra düşecek gibi oluyordu. Hâlbuki kurt onu büsbütün unutmuş gibiydi. Kurt daha ziyade hızlanınca Nimi'nin başı dönmeye başladı. Artık kendini zorlukla tutuyordu. Biraz daha gayret etti, fakat daha ziyade dayanamadı. Ne olursa olsun diyerek kendini bıraktı. Ve dikenlerle dolu çalılığın içine düştü. Kendine geldiği zaman üstü başı tanınmaz bir halde idi. O güzel tüyleri bozulmuş, hele dikkatle tuvalet ettiği kuyruğu berbat olmuştu. Kurt ile tavşan ortada yoktu. Onlar çoktan uzaklaşmış gitmişlerdi.

Nimi meyyus bir halde yaya olarak yerine dönmeye mecbur oldu.

Kurt bir daha dans dersine gelmedi. Fakat Nimi onu ara sıra o kadar medh etti ki mavi tüylü kibar arkadaşı ile akşam serinliğinde dans ederlerken görüyor:

-Ah... yazık oldu emeklerime.. nezaketsiz bir kurdun uğruna güzel tüylerimi, güzel kuyruğumu feda ettim, diyordu.

S.24 s.13-15 A(ayın). C(cim).

YAZ MI, KIŞ MI?

(Turhan)

Kalmaz da hiç kederim,
Yazı ondan severim,

Ne üşüyen bir insan,
Ne aç kalan bir hayvan.

Tabiat hep gülümser,
Yeşillenir bütün yer.

Kaçan kuşlar dönerler,
Yavru kuşlar öterler.

Önümde bin bir çiçek,
Bir o kadar kelebek,

Kışın buzdan bir mermer,
Kesilir de şu yerler,

Kuşlar bir tane bulamaz,
Böyle midir güzel yaz.

(Atıf)

Kışın da zevki vardır,
Hem adeta bahardır.

Bir üşüyen yoksulu,
Koruması ne mutlu;

Kimstesizi kayırmak,

Budur saadet ancak.

Bence yaz bir uzun gün,
Kışlar gece büsbütün,

Gündüz koşan rençberler,
Böyle gece isterler.

Bir yoksulu uyutmak,
Ne zevklidir yap da bak,

Kışı ondan severim,
Bahar gibi överim.

S.24 s.15 Turgut

TENBEL ARI

Bir zamanlar kovanın birinde çalışmak istemeyen bir arı vardı. Yani bu arı bütün ağaçları birer birer dolaşıp çiçeklerin tatlı suyunu alır, fakat bunu bal yapmak için saklayacağına kendi yutardı.

Dedik ya! Tenbelin biri idi. Her sabah güneş doğduğunda ortalık ısınınca bu arı, havanın iyi olup olmadığını anlamak için, kovanın kapısına çıkar, sinekler gibi elleri ile yüzünü gözünü yıkar ve keyifle uçar giderdi. Çiçekten çiçeğe konup vızıldar, kovana girer, tekrar çıkar ve bütün gününü böyle geçirirdi. O tenbellik ededursun öbür arılar, kovana balla doldurmak için hiç durmaz, çalışırdı. Çünkü arı yavruları balla büyür.

Arılar vazifelerini bilir, ciddi hayvanlardır; gün geçtikçe o tenbel arkadaşlarının yaptıklarını fena bulmağa başladılar. Her kovanın kapısında, yabancı hayvanları içeriye bırakmamak için birkaç bekçi arı bulunur. Bunlar ekseriya ihtiyardır ve bütün gün sırtlarını kapıya sürttüklerinden tüyleri dökülmüştür.

İşte bunlar bir gün o tenbel arıyı, tam içeri gireceği zaman durdurdular:

-Arkadaş, dediler, seninde çalışman lazım; çünkü biz arılar, hep çalışmağa mecburuz.

Küçük arı:

-Ne yapayım? dedi. Bütün gün uçtuğum için çok yoruluyorum.

-Biz sana çok yorul demiyoruz, biraz çalış diyoruz. Bize bunu bir daha söyletme!

Sonra tenbeli içeri bıraktılar. Fakat o, daha uslanmamıştı. Ertesi akşam kapıcılar onu yine durdurdu:

-Herkes çalışmalıdır, arkadaş.

Tenbel arı hemen:

-Bu günlerde ben de başlayacağım. dedi.

-Bugünlerde demek yetmez, yarından tezi yok, çalışmağa başlamalısın. Bu sözümüzü unutma!

Yine içeri aldılar.

Ertesi akşam tenbel arı, daha kendisine bir şey söylenilmeden, öteden bağırdı:

-Evet, kardeşler, çalışmak lazım. Ben de size ettiğim va'di unutmadım.

-Biz sana va'dini unutma demiyoruz, çalış diyoruz. Yarın, sen hiç olmazsa bir damlacık bal getirmelisin. Şimdi girebilirsin.

Kapıcı arılar, tenbel arkadaşlarına yol vermek için çekildiler.

Fakat nisanın yirmisi de öbür günler gibi geçti. Akşam güneş battıktan sonra hava bozuldu, soğuk bir rüzgâr esmeğe başladı.

Küçük tenbel, sıcak kovanın bir köşesine büzülüp vücudunu ısıtmak için alabildiğine hızla geliyordu. Fakat içeri girmek isteyince kapıcılar onu durdurdular ve hiç merhamet etmeden:

-Yasak! dediler.

Tenbel arı:

-Ne demek? dedi. Gireceğim; burası benim kovanım değil mi?

-Değil. Burası, çalışan arıların kovanıdır. Tenbeller giremez.

-Bırakın, ne olursunuz! Yarın çalışırım; size söz veriyorum, muhakkak çalışırım.

Fakat öbürleri, böyle vaatlerin ne olduğunu pekala bilirlerdi:

-Çalışmayanlar için yarın ne demektir? dediler. Sonra tenbel arıyı kapıdan dışarı attılar.

Küçük tenbel ne yapacağını bilemiyordu; bir müddet daha uçtu, fakat ortalık kararıyor, göz gözü seçmez oluyordu. Bir yaprağa konmak istedi ama hemen yere düştü. Soğuktan bütün vücudu şişmişti; artık uçamıyordu.

Yerlerde sürüklenerek, kendine birer dağ gibi gelen tahta parçalarından, çakıl taşlarından aşarak kovanın kapısına kadar geldi; tam o esnada yağmurun buz gibi soğuk ilk damlaları dökülüyordu. Tenbel arı ne yapacağını bilemiyordu.

-Aman Allahım! dedi. Yağmur yağacak; ben de soğuktan öleceğim!

Kovana girmek istiyordu fakat onu yine almadılar. O, yalvarıyordu:

-Affedin, bırakın gireyim!

-Artık geç kaldın, giremezsin!

-Bana acıyın kardeşlerim, uykum var.

-Olamaz dedik ya!

-Arkadaşlar merhamet edin. Üşüyorum.

-Olamaz!

-Son defa olarak yalvarıyorum, öleceğim!

O zaman öbür arılar ona dediler ki:

-Hayır ölmezsın. Çalışarak kazanılan istirahatın ne olduğunu bir gece içinde öğreneceksın. Haydi çekil!

Artık onu büsbütün kovmuşlardı.

O zaman kanatları sırlıslık olan tenbel arı soğuktan titreyerek ve her adımda sendeleyerek uzaklaşıp gitti: kendini zorla sürüklüyordu. Birdenbire bir çatlaktan içeri daha doğrusu yuvarlanarak bir mağaranın dibine düştü.

Bu yuvarlanma ona o kadar uzun geldi ki mağaranın dibine asla varamayacak zannediyordu. Nihayet ayakları yere değdi ve o küçük tenbel birden bire sırtı kiremit renginde, yeşil, fakat zehirli bir yılanla karşılaştı, bu korkunç hayvan onun üzerine atlamağa hazırlanıyordu.

Arının mağara sandığı, çoktan beri yolun ortasına yatırılmış bir ağacın kovuğuydu. O yılanda orasını kendine yuva edinmişti.

Yılanlar arı etini pek severler. İşte bunun için küçük arı karşısında düşmanı görünce gözlerini kapayıp içinden:

-Eyvah! dedi. Artık son saatim geldi.

Fakat yılan onu yutmak şöyle dursun, bilakis ona dedi ki:

-Nasılsın küçük arı? Bu saat buraya geldiğinden belli ki sen pek çalışkan bir şey değilsin.

-Evet çalışmıyorum; çalışmadığım için de fena ediyorum.

Yılan alay ederek:

-Öyle ise, dedi, senin gibi tenbel bir hayvanı bu dünyada neye bırakmalı? Seni bir yutayım da aklın başına gelsin. Seni yiyeceğim, arı.

Arıcağız titreyerek bağırdı:

-Bu, çok haksız bir iş olur! Benden kuvvetlisiniz diye beni yerseniz bu, hiç de haklı olmaz. İnsanlar adaletin ne olduğunu bilirler.

Yılan çöreklenerek:

-Ya, dedi. Öyle mi? Sen insanları ne iyi biliyorsun. Onlar sizin yaptığımız balı çalıyorlar da onun için mi hakkı biliyorlar diyorsun koca sersem?

-Hayır; bizim balımızı almaları hakkın ne olduğunu bildikleri için değil.

-Ya neden?

-Neden olacak, akıllı oldukları için.. Küçük arı böyle söyledi fakat yılan gülmeğe başladı:

-Pekala ister haklı olayım, ister haksız. Seni yiyeceğim hazırlan bakalım.

Arının üzerine atılmak üzere gerildi. Fakat arı yine çare buldu:

-Siz beni yiyeceksiniz, çünkü benim kadar akıllı değilsiniz. Yılan gülererek:

-Hele şu söylediğine bak, sümüklü? Sen benden nasıl daha akıllı olursun?

-Elbette daha akıllıyım.

-Tecrübesi kolay. İkimiz de bir maharet gösteririz. En büyük mahareti gösteren kazanmış sayılır. Ben kazanırsam seni yerim.

-Ya ben kazanırsam?

-Sen kazanırsan yarın sabaha kadar burada uyursun. Sana dokunmam, sabah olunca da çıkar gidersin. Rız mıydın?

-Razıyım.

Yılan yine gülmeğe başladı; çünkü aklına bir arının asla yapamayacağı bir şey gelmişti. Bakın ne yaptı.

Dışarı çıkıp bir çam kozalağı getirdi. Arı yine:

-Dikkat et, dedi, dünyada göreceğin son eğlence budur.

Yılan kuyruğunu bir ip gibi kozalağın etrafına doladı ve sonra hızla çevirdi kozalak bir topaç gibi fırl fırl, hem de uğuldayarak dönmeğe başlamıştı.

Yılan gülüyordu, hem de gülmekte haklı idi, çünkü bir arının topaç çevirdiği ne görülmüş şeydir, ne de bundan sonra görülecektir.

Fakat horlaya horlaya nihayet uyuyan topaç yere düşünce arı:

-Ne güzel şey! dedi. Ben böylesini kabil değil yapamam.

Yılan:

-Öyle ise ben de seni yerim.

-Hele biraz müsaade edin, bunu yapamam ama hiç kimsenin yapamayacağı başka bir şey yaparım.

-Ne yaparsın, bakalım?

-Kayıp oluyorum.

Yılan hayretle yerinden sıçrayarak:

-Nasıl? dedi. Buradan çıkmadan kayıp mı olursun?

-Evet, buradan çıkmadan!

-Yer altına mı saklanacaksın? Öyle ise sayılmaz.

-Hayır, yer altına da saklanacak değilim.

-Hele yap da bir görelim. Bakalım nasıl şeymiş... biz de öğrenelim! Ama yapamazsan seni yerim.

Çam kozalağı bir topaç gibi fırl fırl dönerken arı, orada büyüyen bir nebat görmüştü. Bu, her biri yirmişer pare kadar büyük yaprakları olan küçük bir ağaççık, adeta bir ot idi.

Arı onun yanına gitti. Ama dikkat edip ona sürünmedi. Sonra:

-Şimdi, dedi, sıra benim, yılan bey efendi. Siz hele bir arkanıza dönün de üçe kadar sayın “üç” deyince dönebilirsiniz.

Arının dediği de oldu. Yılan, üçten sonra dönünce ağzı hayretten açık kaldı: arı ortada yoktu. Yılan her tarafa baktı, o küçük ağaççığın diplerini araştırdı, her şeye dilini sürdü. Fakat yok.

Yılan o zaman bir düşündü ve kendi kendine “bizim topaç güzeldi, güzeldi ama buna hiçbir diyecek yok! Bu işte bir sihirbazlık var” dedi. Nihayet bağırdı:

-Pekala! Pekala! Yenildim. Nerdesin?

Arı birden bire kapalı bir yaprağın arasından gözükte. Ne olmuştu? Bakın anlatayım. Arının saklandığı ota, küskün otu derler; bu kendisine dokunulur dokunulmaz yapraklarını kapar. Yılan hiçbir zaman bunu anlayamamıştı; fakat bütün günlerini daldan dala, ottan ota çiçekten çiçeğe konmakla geçiren arı bunu çoktan beri biliyordu. Ve bu suretle hayatını kurtarmıştı.

Yılan sesini çıkarmadı ama öfkelenmişti; o kadar ki zavallı arı bütün geceyi ona, sözünü hatırlatmakla geçirdi.

Uzun bir kış gecesi idi, arı da, yılan da, titriyordu. Hem de her taraf karanlıktı. Bazen yılan arının üzerine atılmak istiyor, fakat arı da “işte son saatim geldi” diye içinden ağlıyordu. Hâlbuki evvelce kovanda kardeşleriyle beraber ne güzel geceler geçirdi.

Güneş doğar doğmaz yine kovanın kapısına gidip sessiz sessiz ağlamağa başladı. Bu sefer onu içeri aldılar ve bir şey söylemediler. Çünkü artık anlamışlardı ki bu gelen eski tenbel arı değil, bir gececik içinde dünyanın bütün eziyetini çekmiş bir zavallıdır.

O günden sonbahara, yani öleceği güne kadar arı bütün kardeşlerinden daha çok çalıştı ve onlardan fazla bal yaptı.

-Fransızca'dan nakledilmiştir-

S.24 s.16-18 Nurullah Ata

AYAZPAŞA

Azade'ye dadısı:

-Haydi bakalım küçük hanım, dedi. O boya kutusunu kaldır. Ben aşağıya banyonuz için sıcak su getirmeğe gidiyorum.

Azade başını kaldırdı:

-Dadıcığım, bir resim daha boyamama müsaade etmez misin? Fırçamda biraz daha kırmızı boya var, dedi.

Fakat dadısı cevap vermeden odadan çıktı. Azade kendi kendine:

-Zaten benim de resim yapacak hâlîm kalmadı ya, dedi.

Hakikaten uykusu gelmişti. Fırçasını yere bıraktı. Gözlerini oğuşturmağa başladı.

Birden pencerenin yanından bir ses işitti:

-Merhaba küçük hanım!

Azade şaşırılmıştı. Doğruldu. Pencereye baktı. Pencerenin içinde pek tuhaf kıyafetli küçük bir adam oturuyordu. Mosmor, uzun bir burnu, ince değnek gibi uzun bacakları vardı. Sağ elinde de büyük bir boya fırçası tutuyordu. Azade düşündü: zavallı adamcağızın bu soğuk Kanun-i Sani akşamında, sırtında kendisini ısıtacak kâfi elbisesi bile yoktu. Ona:

-Sen kimsin? dedi. Üşümüştün.. ateşin yanına gelsene...

Yabancı adam hiddetle:

-Ben Ayazpaşayım, dedi. Benim kim olduğumu ancak kışın ateşin yanına toplandığımız zaman hatırlarsınız, bu sözü söyledikten sonra pencerenin içinde bağdaş kurdu. Titremeğe başladı.

Azade, Ayazpaşa ismini işitince hatırladı. Dadısı banyo suyunu almağa gitmeden evvel bu akşam Ayazpaşanın dolaşmağa çıkacağından bahsetmişti. Ona:

-Benimle oynamaz mısınız? dedi.

Ayazpaşa hiddetle:

-Oyun mu? Benim eğlence zamanlarım geçmiştir. Ben bu akşam çalışmağa mecburum, dedi.

Sonra sesini alçaltarak ilave etti:

-İş zamanında boş durmak iyi değildir. Azade ona baktıkça hüzünleniyordu. Zira zavallının gözlerinden mütemadiyen yaşlar akıyor, odanın harareti onu yavaş yavaş adeta eritiyordu. Azade:

-Size bir fenalık yapan mı oldu? diye sordu.

-Evet... ah bilseniz küçük hanım. Üzerimdeki iş o kadar ağırdır ki.. her renkten boyalarım olmazsa ben bahçeleri, çiçekleri nasıl boyarım. Hiç boyam kalmadı. Rica ederim, bütün dağları, taşları, ormanları çiçekleri boyamak kolay bir iş midir?

Bu sözleri söyledikten sonra tekrar hüngür hüngür ağlamağa başladı.

Azade ona acıyarak:

-Hakikaten zor iş, dedi. Size bu vazifeyi yapmağa Kanun-i Sani mi gönderdi?

-Evet küçük hanımcığım. Sonbahar ayları bütün renkleri kullanmışlar.. bitirmişler.. ah onları bir yakalسام acısını çıkarırdım. Teşrin-i Evvel ile Eylülde çalılar ve ağaçları süslemek için kırmızı, kahverengi ve sarı renklerin hepsini bitirmişler.. zerre kadar boyam kalmadı. Bana yazık değil mi?

Sözünü kesti. Büyük gözyaşları yanaklarından tekrar yuvarlanmağa başladı.

Azade çok müteessir olmuştu:

-İstersen benim boyalardan al! dedi. Boya kutusunu Ayazpaşaya uzattı. Kendi kendine de:

-Zavallı biraz daha ağlarda büsbütün eriyip gidecek, dedi.

Ayazpaşa, Azade'nin bu iyi kalpliliğinden çok memnun oldu:

-Küçük hanımcık.. saçların böyle daima güzel olsun. Hiç ihtiyarlamayasın.. dadım seni takdir etmesin, diye dua etti.

Birden bire merdivenlerde ayak sesleri işitilmeğe başladı. Ayazpaşa korktu ve pat diye boya kutusunu elinden düşürdü.

Azade:

-Çabuk ol dadım geliyor. Seni görürse belki boya kutusunu verdirmez, dedi.

Dadısı içeriye girince:

-Ah... Azade... uyumuşsun... boya kutusu da yere düşmüş.. dedi.

Azade birden doğruldu. Gözlerini oğuşturdu. Ayazpaşa kaybolmuştu. Şimdi karşısında her iki elde dumanlar savuran bir kova ile dadısı duruyordu. Kendi kendine:

-Tuhaf şey, kutuyu almadan gitmiş, dedi. Odadaki dağınıklıktan hoşlanmayan dadısı:

-Bu döküntüleri topla.. boya kutusunu da kaldır yavrum, dedi.

Ertesi sabah Azade uyandığı zaman Ayazpaşanın bütün gece çalıştığını ağaçlardan ve odanın pencerelerine asılan buzlardan anlıyordu. Düşündü, kendi kendine:

-Şimdi anladım. Bütün bu renkleri hep sade su ile yapmış. Boya kullanmamış.. zavallı Ayazpaşa!... dedi.

Bundan sonra birçok geceler bekledi. Fakat Ayazpaşa bir daha gelmedi.

Keçiören 3 Haziran 928

S.24 s.18-19 Masalcı Baba

PERİLER YURDUNA SEYAHAT

Küçük Ümit, alnını pencerenin camına dayamış, sokakta bir ayak arabası üstünde uçup giden arkadaşı İsmet'e bakıyordu. Ah.. kendisinin de böyle bir arabası olsa idi ne kadar mesud olacaktı. İsmet'i gözleriyle yolun ta nihayetine kadar takip ettikten sonra annesine dönerek:

-Anneciğim, bana da böyle üç tekerlekli bir ayak arabası alsanız ne olur? dedi.

Annesi ördüğü danteladan başını kaldırarak:

-Peki yavrum, dedi. Fakat bakalım kumbaranda kâfi derecede para birikti mi? Akşama bey babana söyleyeyim de kumbaranı açsın. Eğer çok paran olmuş ise sana da böyle bir araba alırsın.

Ümit, akşamüzeri bey babasını elinde kumbarasıyla kapının önünde bekledi:

-Babacığım! Kumbaram galiba doldu. Öyle ağır ki.. aç da bakalım. Annem çok para birikmiş ise sana da bir ayak arabası alırsın, diye vaat etti, dedi.

Babası:

-Peki evladım, dedi. Yarın bir çaresine bakarız.

Bu gece Ümit'e pek uzun göründü. Bütün gece rüyasında hep arabalar görüyordu.

Ertesi gün, ikinci çayından sonra Ümit, pencerede hep babasını bekledi. Nihayet babası koltuğunun altında kocaman bir paketle sokağın köşesinden göründü. Bu pakette, muhakkak araba vardı. Hemen kapıya koştu. Yarı yolda babasını karşıladı. Her akşamki gibi babasını kucakladıktan sonra beraber eve girdiler. Babası arabayı hakikaten getirmişti. Ümit sevincinden zıplıyordu. Babasıyla birlikte arabanın tekerleklerini taktılar. Bu, yepyeni, boyalı, otomobil gibi lastikleri olan üç tekerlekli bir ayak arabası idi. Babası kumbaradaki paranın yetmediğinden bu işin kendisine tuzluya mal olduğundan falan bahsediyordu. Fakat artık bunlar Ümit'in kulağına girer mi? O, derhal arabanın üzerine ayağını koyarak, bahçenin kumlu yolları üzerinde koşmağa başladı. Fakat bu arabaya binmek öyle görüldüğü gibi pek kolay değildi. Muvazeneyi muhafaza etmek, sağa sola eğilmemek lazımdı. Babasının yardımı ile bunu da öğrendi.

Yatacakları zaman arabayı tâ karyolasının yanına yerleştirdiler. Ümit arabasını o kadar çok seviyordu ki ondan bir an bile ayrılmak istemiyordu. Hem bunu kendi biriktirdiği harçlıklarla almışlardı. Gözünden nasıl ayırabilirdi. Annesi odadan çıktığı zaman kolunu yatağından uzatarak arabanın kenarını tuttu. Böylece uyuya kaldı.

Çok geçmeden yavaş yavaş arabadan kendisine doğru bir şeyin ilerlediğini hissetti. Birden hayretle ayağa kalktı: küçük bir peri arabanın üzerine çıkmıştı. Üstünde siyah bir elbise, ayaklarında küçük sivri uçlu pabuçlar ve zarif kanatları vardı. Yanında kendisi gibi iki peri arabanın tekerleklerini itiyorlardı.

Üçü de Ümit'e bakarak gülümsüyorlardı.

Birden küçük bir gürültü oldu. Ümit başını çevirince, pencerenin yanında ay ışığının ortasında çok güzel giyinmiş bir peri kızı gördü.

Ümit, o kadar şaşırılmıştı ki bir tek kelime bile söyleyemiyordu. Rüya görür gibi şaşkın şaşkın dururken peri kızı:

-Sevgilim, hâlâ hazır değil misiniz? Çabuk giyiniz yoksa geç kalacağız, dedi.

Ümit hâlâ ne olduğunu anlayamayarak hemen giyindi. Peri çocukları onu kolundan tutarak pencerenin yanına götürdüler.

Ve bir hamlede hepsi birden pencereden araba ile beraber hava içine atladılar. İlk dakikalardaki telaş geçince hava içindeki bu seyahat Ümit'in hoşuna gitmeye başladı. Artık yıldızlar arasında geziniyorlar, yerdeki ağaç gövdelerini nokta gibi görüyorlardı. Peri kızı yanında gidiyor, peri çocukları da arabayı kullanıyorlardı.

Biraz sonra Ümit, peri kızına:

-Nereye gidiyoruz kardeşim? diye sordu. Peri kızı sadece:

-Merak etmeyin, göreceksiniz, dedi ve sustu.

Biraz sonra aşağıya inmeğe başladılar. Yer, gittikçe yaklaşıyor, evler, binalar daha iyi seçiliyordu.

Yaklaşa yaklaşma nihayet güzel bir çayırılığa indiler. Çayırılığın etrafında küçük çam ağaçları vardı. Her taraftaki otlar, fidanlar arasında kuşlar, arılar oynuyor, parlak kelebekler, çiçekten çiçeğe koşuyorlardı. Biraz ileride bir tahta kulübe vardı. Bacasından mavi dumanlar yükseliyor, kapısından kısa boylu, ince yapılı insanlar girip çıkıyorlardı.

Ümit peri kızına dönerek:

-Burası galiba, periler memleketi, dedi. Peri:

-Evet, dedi. Periler memleketinin bir mahallesi, çünkü bizim yurdumuz pek büyüktür. Fakat onu herkes göremez.

Peri kızı etrafına biraz bakındıktan sonra, Ümit'in elini tutarak onu etrafı çiçeklerle süslü bir yola doğru götürmeğe başladı. Yolun iki tarafında birçok peri çocuklarına rast geliyorlardı. Bunların bir kısmının elinde küçük kovacıklar, süngerler vardı. Bunlarla çiçekleri yıkıyorlar, fidanların yapraklarını siliyorlardı. Bir kısmı da yetişmiş çiçekleri toplayıp demet yapıyorlardı. Çiçekli yoldan yürüye yürüye bir köye vardılar. Birkaç peri burada çiçek dikiyorlardı.

Peri kızı, Ümit'e dönerek:

-İşte; siz insanların ilkbahar çiçekleri, bunları size hep biz gönderiyoruz, dedi.

Fakat Ümit artık onu dinlemiyordu. Gözüne daha tuhaf bir şey çarptı. Altı tane peri çocuğu bu örümcek ağının üstüne çıkmışlar, sallanıyorlardı. Ağın bir telini de koparmışlar, halat çeker gibi iki taraftan çekiştiriyorlar, ara sıra kahkahalar atıyorlardı.

Çok geçmeden çektikleri tel koptu. Hep birden yere düştüler ve kahkahalarla gülmeğe başladılar. Ormana kadar ağın altında bekleyen örümcek hemen koşarak ağna bakmağa gitti. Yere düşen peri çocukları Ümit'i görünce hemen ona doğru koşmağa ve:

-Haydi beraber oynayalım. diye bağırmağa başladılar. Fakat peri kızı razı olmadı. Ümit'e dönerek:

-Haydi, arabana bin de evine dön, artık sabah oluyor, dedi.

Ümit meyus olmuştu:

-Burada daha kalamaz mıyım? dedi.

Peri kızı başını salladı:

-Buraya, ben her akşam bir çocuk getirir, gezdiririm. Eğer sen yerine dönmezsen başkasının hakkı zayi olur, dedi.

Ümit:

-Bana da uçmak öğretin, bende peri olayım, dedi.

Bunun üzerine peri kızı onu elinden tutarak havalandırdı. İki birlikte çiçekten çiçeğe uçmağa başladılar.

Artık uçuşu öğrenmişti. Etrafa hiç çarpıyor, gittikçe daha hızlı uçuyordu. Fakat birden başının bir yere çarptığını hissetti. Hemen fırladı ve gözlerini oğuşturmağa başladı. Tuhaf şey.. etrafındaki bütün şeyler kaybolmuştu. Ne peri kızı, ne periler ve ne de çiçekler vardı.

Arkasından annesinin sesini işitti. Annesi:

-Ümit, neye öyle yerlerde yatıyorsun yavrum. Yoksa yataktan mı düştün? diyordu.

Ümit şaşırılmıştı. Gözlerini bir daha oğuşturdu. Filhakika yatağından düşmüş gibiydi. Arabası da yanı başında duruyordu.

Hayır, yataktan düşmemişti. Yataktan düşse idi, muhakkak bir yeri incinmiş olacaktı. Herhalde demin çiçeklerin üzerinde uçarken düşmüş olmalıydı. Fakat asıl tuhafı şu ki etrafında çiçek de yoktu.

Başından geçenleri annesine anlattı. Annesi inanmamış gibi gülümseyerek:

-Çabuk hazırlan da aşağıya in. Kahvaltıya geç kalacağız, dedi.

S.24 s.20-22 Gülşen Oğlu

ÇIPLAK AYAKLI ÇOCUK

1

Çıplak ayaklı çocuk
 Senin bu mavi ufuk:
 Kırdaki kelebekler,
 Bin bir renkli çiçekler
 Senin, bütün senindir,
 Bu yeşillik evindir.

Çıplak ayaklı çocuk
 Neşem yok, benzim uçuk,

Bana bu dakikada maziyi hatırlattın,
 Kıra hasret yaşayan yüreğimi kanattın,
 Bende çıplak ayakla bayırlarda gezerdim,
 Yazın güneş altında, kışın karda gezerdim.
 Uğuldayan rüzgârdı her gün elimden tutan
 Hülyalı ninnilerle dağ başında uyutan
 Dinlenmeden girerdim bir bağdan öbür bağa,
 Sevirdim rastlasam yolda bir kaplumbağa.
 Kartal yuvalarına bir hızda tırmanırdım,
 Çilek tarlalarını tâ eskiden tanırdım.
 Tabiatla daima el ele yürüyordum.
 Uçan kuşlar gibi hür bir hayat sürüyordum.

Deniz gibi engindim,
 Doğrusu pek zengindim.
 Bal arılarım vardı.
 Çiçeklere konardı.
 Bana gülerdi ırmak
 Derdi: benim gibi ak!

Ne kaygısızdı başım,
Kuşlardı arkadaşım.

2

Seviyordum doğrusu, çok seviyordum yazı
Bahçe duvarlarında ıslık çalardım bazı.
Kırın ovaya sarkan yeşil yamaçlarından
Yere kadar eğilen elma ağaçlarından
Süzülen rüzgârları ne sevinçle içerdim,
Çiftliklerle tarlada bazen ekin biçerdim.
Şimdi düşünüyorum: bütün bu şelaleler
Güneş altında açan al kanatlı laleler
Bütün dağlar, ormanlar, değirmenler benimdi,
Bu yeşillik evimdi!

Artık ey güzel çocuk
Neşem yok, benzim uçuk,

Didinmekten usandım bin türlü ihtiyaçla,
Bir zamanlar gezerdim bir süt dolu bakraçla...
Bu süt, kana susayan o mağrur sultanların,
Her gün milyon kazanıp uykuya yatanların
Sofrasına konulan yemeklerden güzeldi
Benim aciz dileğim dileklerden güzeldi.
Belki gümüş kaşıkla yemek yiyordu onlar,
Belki herkes esirdir bize diyordu onlar,
Fakat ben hür yaşırdım, ben bir esir değildim,
Sadece tabiatın karşısında eğildim.
Hâlâ gözüm önünde hayali kulübemin:
Ve dağı beklerdim kapısında akşamın...
Tatlı bir kır kokusu neşrederken çiçekler.
Ağır ağır dönerdi meralardan inekler.

Uzak yakın dağlardan çan sesleri gelirdi,
 Mayıs böceklerinin sadası yükselirdi.
 Yorgun argın dalarken ben bu yaz akşamına
 Son ışıkla vururdu pencereimin camına.
 Gece.. kurbağaların sonsuz orkestrası
 Gür sesli bülbüllerin ormanda şakıması
 Uyumuş olsam bile beni uyandırırdı,
 Doğrusu benim yuvam cenneti andırırdı.
 Tabiata bakıp da “hayat ne güzel?” derdim,
 Çıplak ayaklarımla ben ülkemi beklerdim.

3

Çıplak ayaklı çocuk
 Neşem yok, benzim uçuk;
 Lakin sana bu hayat
 Takmış neşeden kanat
 Yüksel, daima yüksel,
 Uçan bulutları del!
 Odandan değirmenler,
 Şu biçilmiş çimenler
 Seni candan seviyor,
 Bizden ayrılma diyor!

Bir gün yıllardan sonra eğer şehre girersen,
 O çıplak ayakları mecbursun örtmeye sen.
 Artık sırtını büsbütün kaybedersin
 Nerde benim kuşlarım, nerde dağlarım dersin.
 İçinde günahların kanadığı şehirler
 Seni ey güzel çocuk az vakitte zehirler.
 İşleyen tezgahların, dönen değirmenlerin
 Sadasını duyarsın uzaktan derin derin.

Çıplak ayaklı çocuk

Senin bu mavi ufuk.

Yurdun sana muhtaçtır.

Sen olmasan o açtır.

Gez, dolaş bu yerleri,

Yemyeşil çayırları.

Tat hayatın tadını

Bilmesinler adını.

Lakin bütün çiçekler

Sular, kuşlar, inekler

Bütün kırlar senindir,

Bu yeşillik evindir!

S.24 s.30-31 Emin Receb

تورگه جايزه انسان جهمياتك برونك هاديس غازي باشا مخبر توري

مدیر مسئول :

درویش

علی راہر

چوچو غفک محبی ، ترمیزی انکشافیہ یاردم ایڈر

صاحب امتیاز :

وزیر اہل بیوت

ورثہ نور

آئندہ ویریلین حمایتی اطفال بالوسی انطباعری

غازی حضرت علی

یادرد لڑیوہ

طاریشی دایرا

مترابہ برسی

منقبت و سما

وت پہلین

سوکول غازیوہ

حایہ اطمانال

بالوسی ایچوڑوہ

یو پوک اللہوڑوہ

یو لہ غازیوہ

بالوسی حضرت

ایدرات مجتبیوہ

توڑو لڑیوہ

طاریشی عیت

و انطالیوہ

اطمانال یو پوک

مترابوہ

مرض سکران

۲۱ جیلہ

آئروہ اوائف

اوتنہ ور

بن سہاک

حایہ اطمانال

بالوسی روسک

الہ اولاق واک

موق بالوسی

اوتنہ سال

حاصلات اون

چک لہان

مجازز اقعہ

حایہ اطمانال

کوستونان بوہ

یادریہ قاریشی

مرض سکران

ایڈر

غازی یانا حضرت علی بالروہی موق لہان

توڑو لڑیوہ پورہ قلی

اوکا حضرت اجیل

کیم توڑو لڑیوہ اوتنہ

ملاق بچیل اوتنہ

توڑو لڑیوہ سوکول

سود اولون اوکیر

PHILIP KOTIPHANE
ANNK. RA

Amel
Esmat
(مخلصه)

نور که جمهوری باش و یکل عصمت پانا حضرتلرینک اوفل اوزال عصمت . تولدی آفرین

مسابقه

اوزون توغکل یکی چورانی سیرنجی دوزنده بران
تتور دیزوت بیله سور و لهش بر برونک وقائل بر سیرنج
قیریزی ، قیریزی سیرنجی .
بر قانج ائشه ، ائشابه شکلات ایدم . هیس عفی
اعراضده بولونیلر .
— آه بوسهاملر ! اسما زینبا ائشابه لری بنتود .
حالبو که بوغنه بک ائندی اوله باقیور که ..
اوت و دوضو . باقیوردهی . دولاهی به بدیریزده
اکتیه سی به کید بریزوردهی . فقط بیئنگار بار جانان
فوش فوغازک پائنده بایتون و سینه ، بوره کندن مو که
دهمه مانا و بریزوردهی . شهبه سرکه و انکار ایتور که
باراملده ایچکی انازای و لوسیزین بانیک مومسلر ده
موسلر کوره ائله آلیوردهی .
قطق .. بو بونک آئشکه یئنه پیاغش و طوبول
جهلک اوززیده لوسیزینارلر و مورمور برلر و بایتون
مانا برلر مومسلر بوزوردهی . صاق بونغازه بالاج صیقل
آنصوبه چورانیق و حاللی کوز چیزارا جوش کانی
ویجانی غیر تلاغه دایمالاجق . باقاده ساصاسی تم لاجورد
کوزلی شید پاوروسه گل و هیس برن اربک ائشابه
اکرام ایدیکر اچیقه جق کوز تم لاجورد و

رمان ایدمه دوروبلن اوزغورده قوللری قانچالیریزور
و کوزلرینک باشی سلور .
— قیریم ! دیدم تر دهنه مند . مانام که کوزورده
بوزرک و بر بر طاشی .
ابری لاجورد کوزلری کوزلره بیکدی :
— سو که خانم آئیم داریلر .
— دایرین داریلسن . طاشی ایدم و برسک .
— دون صبح دیدمه باق نه پاندی .
ظریف انازسک باقسی چکینجه آئندن بر جفت
دوس مور مانا ایزی چقیدی .
— دیک خانم آئینک سنی دو کوزور ؟
— بالکر مانا ایله . آنا بک ائندی ..
موسدی ، دودانلری کوشه رانده بوکلوم بوکلوم
اولدی ، کوزلری دولدی .
— بک ائندی دو کوزوردهی ؟
— او طوقاقه ، بایتون ، تنکه دورورور .
— نیچون اولرک پائنده دورورورسک ؟
— نایام ؟ کاند چقارمسلر و بر اولرک اولادی
اولشم ، کینسه چکلر آلاماشیق .. کم کیم کورده
اوشته پائنده باقیورده بک بالان سوبلوروسک ایدور .
باق حله بالانعی ؟

قانونر وجدانلر

— اصلاب حکایه لری —

اون مصلیه ک غیره سندن کونده بر قانج دمه
کوزوروم . ایلیک کونلر حکایه سی ائشده نجی اوله
سوتیم که .. بازی آئمه کلن سر سرب آکل ائندی :
— اصل زمل اولانلری سلم دکل ، قاری نوجه
و غیر بر بیک چوجو قاری بزه قانق قانق نوسو اولدیلم .
ازک رنجیوردهی . قیلد قانق کینورلوردهی ، مل جاده ده
عسکر اولدی . انزیم

بولانده قالدی . قادیل
بکار دکیشی دیکر نونو .
مشورک کونده لکل ائشینه
کوزوردهی . بر آراق
خسته لاندی . کین
غالبا ناندازه
قیئدی .
اولش . بلده خسته .
عانه سته قاللر بئزق اما
قالده وره دی . ائش
اون کوز موکر آچیق
بر بول ایله قوجسته
قاروغدی .
حیاه اطقال خوزر ائشکل ائجه مندی . میدانه فالان
مینی مینی قوشور باقلق . سو که بر بک چیقیدی .
چوجو قاری قوش . بو قیرنجیزی اولادلق ایدیندی .
الله راضی اولسون ، بک و جانلی انسانلر مش ..
سر سربک بیلدیک بو قانق ؟ تم بیلدیکم اولوبله
مه چک قانق شیخ .
بو بدی سکر باشنده کوروز بر کوزل و کوزوروز
چوجوق نوسیدی . کینک سیاه ساحلی . قیریزی
یا قانق ؟ قارا قانق و اوزون قارا کیریکلرک ائچنده بر
چفت ایزی لاجورد کوز .. طوبول طوبول . هر مده
بو قانق سوغلی ، شن رشیرن چوجوق کورمه دم . اراکا

فرەنگەر

سوتاقەر - آتيلان كېسەنيز و آتاسز بابلسز چوقۇقلر
ايچون خەمروسى بزمۇسە بە اجناح وارادر

فرەنگەر غلگەن شەنەدە، ايلىك دىنە، ۱۹۲۲ سەنەدە
موسىقە جەت اولدى . سىجە و سادىزىت اجنايە و كاتىقە
دارالامبارك ادارەسى دىنەدە ايلىكىك وقت بىشى
بىرلەدە ارىضاعىنە ، فرەش كەي خىر مۇسەبلىرى تەجە
تەشەت ايلىنى . بىر دولك نازەرسىلىك بو كەي خىر كەك
جەمىتلەر قىلىنقىن آجىلان بو تۈرلۈ مۇسەبلىرى ادارە
ايدىمەككە شەبە بولدى . بىر ايكى سەبە سوكرام
دارالامبارك مەسارف و كاتتە دور اولۇندى . فرەنگەر
و جودە كەلدىن قايىب اولدى .

(فرەش) كەسى تۈر كەچەد (باسلا) مەنەبە كەلدى
آكار شىلان زولم بو كەلدى بىزىن آلاق (فرەش) لىق
(باسلا) اسىق وىزەنلەردە . (باسلا) جىوئالار كەك
ئىلىكى يەزە ئىزەلرە ، حەشەرت كەسى دىنەدە بىق
بىر باسلا ايچە قوشىش . بو نەنەنە بولدى بو خىر مۇسەبە
بىسلا ، (فرەش) دىنەلەردە .

بايقىدە (حەپە اطلاق) سىزك آتقە ، استامبول ،
ئامبەرى كەي بو يۈك تەبىرلىن باسلا دىن اوزۇدە فرەنگەر
آيچەقە قولىمە امدە ايلىكىم ايچون بو خەمروسە نەنە
قازان مەزە بىشى مەلۇمات وىزەك قاندىق كوردە .

فرەنگەر اوج باقىنقىن كۈچك اولان چوقۇقلار كە
آتەنلىرى ايلىدە ايگەن ، كۈندۈز نىقازت آلتىدە بولۇندى
بىر نازارە ايچون آجىلىش جەبە مۇسەبلىرىدە ، يۈرۈچىلەر
اوزارادە كەسى و اخلاق اھتامار دە بولۇنباي . والەدە
ساجانلىق ايلىكە كەلدىكى ، چوقۇقنى كەتتە ، فرەنگەر
بىر ئاي : آقامار سىق ايلىش دوزىكى چوقۇقنى آيلىق
چوقۇق آتەنە سەبەبە يۈرە ، قاندىن تەشەلەدە

اوسىق غەوت ايدەكلىش ، چوقۇقلار بولغاندىن
ساقتار دە تايى مولالدىرىق ، بىشى غەزەللىرىدە ازالە
ايدە .

داھا سوكرە فرەنگەر ، وىزىل غەلام كەك ، مەدە
تەبىر . آتە كەسى اۈمە اۈرغىن وىزە مەزە . فرەنگەر
كۈرۈش بۈكە چوقۇقلر بارا كۈن آتەنلىك اولدى
قالب بارا ايرتسى كۈن فرەنگەر كەلدىكى وقت غادتا
شەيلاش بولۇپتۇر . فرەنگەر چوقۇقە باقان قەدىلەر
چوقۇق ئامبى اوكرەش و اھتامبار غا ئالدى . مە
تەم اولان كەك ايلىك قەداز آلتى ، اوج باقىنە قەدازدە
اولان ايكى چوقۇقە باق .

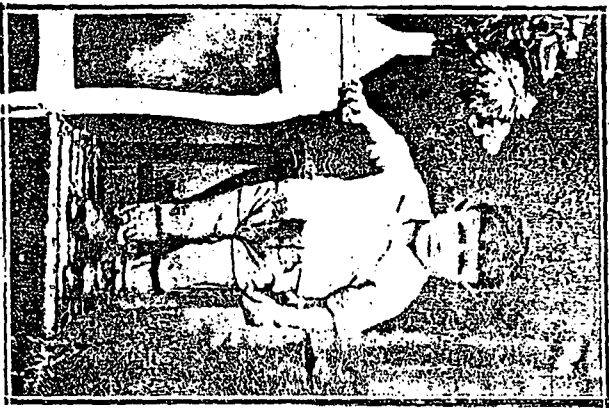
بو شەرطلەر داخلىدە فرەش مەرتۈرلۈ غەزەللىرىنى سالم
اولدىن باسلا مەككە مەسئۇلمە وىزە چوقۇقلر مەدە
مەلۇم بوكرە غەمى جەمىل سوكرە مە دولتى كە
چوقۇ دوشۇر بولۇپتۇن قوشىدۇ . مەروا تەقوس باسقا
چوقۇ شەھە اھمىت وىزە مەدە . قوشىس باسقا ايلىك
بالا كەز چوقۇ شەشە بىر كەلدى ، قوشىش
چوقۇقلر سالم بىر خالەدە باشا تەدە ، چوقۇق و نالە
مەلۇم اولان مە زولۇ تەبىرلىرى تەقاز اچك كەك
تەم باسقىلە و نەنەسە ايلىك خىر كەك جەمىل مەزەن

چوقۇق جەمىل مەلۇم باسقا ، مەروا تەقوس باسقا
چوقۇ شەھە اھمىت وىزە مەدە . قوشىس باسقا ايلىك
بالا كەز چوقۇ شەشە بىر كەلدى ، قوشىش
چوقۇقلر سالم بىر خالەدە باشا تەدە ، چوقۇق و نالە
مەلۇم اولان مە زولۇ تەبىرلىرى تەقاز اچك كەك
تەم باسقىلە و نەنەسە ايلىك خىر كەك جەمىل مەزەن

چوقۇق جەمىل مەلۇم باسقا ، مەروا تەقوس باسقا
چوقۇ شەھە اھمىت وىزە مەدە . قوشىس باسقا ايلىك
بالا كەز چوقۇ شەشە بىر كەلدى ، قوشىش
چوقۇقلر سالم بىر خالەدە باشا تەدە ، چوقۇق و نالە
مەلۇم اولان مە زولۇ تەبىرلىرى تەقاز اچك كەك
تەم باسقىلە و نەنەسە ايلىك خىر كەك جەمىل مەزەن

چوقۇق جەمىل مەلۇم باسقا ، مەروا تەقوس باسقا
چوقۇ شەھە اھمىت وىزە مەدە . قوشىس باسقا ايلىك
بالا كەز چوقۇ شەشە بىر كەلدى ، قوشىش
چوقۇقلر سالم بىر خالەدە باشا تەدە ، چوقۇق و نالە
مەلۇم اولان مە زولۇ تەبىرلىرى تەقاز اچك كەك
تەم باسقىلە و نەنەسە ايلىك خىر كەك جەمىل مەزەن

قەلەم نامى

مداف و کات ایات قدرسات

مسابقه: ۱۵

سوی ، تولد تاریخی : آفره ۲۰ مایل ۳۳۱ ، قالی ۳ کلو . سکونتی آا سو ده ایلاخوره اوج آی قدرساته ، برخانیندین حافی ، قاتانو و زاتاقن بیوروط ایلیاسه ، بو سو ده آلیسید بریله رف جورنا و خنیف بکار و ریشدر ، برنادرشی دنیاه کلکی ایچون ۱۶ آتاق ایکن سوندن کیلیسندر . بکیزی چوق سور و چوقی ر . حال حاضر ده مرخانی بکیمدر .

کورمکه اولدیندن بولاقن قاتقانی راقب و اخلاط قاتقانی عدیالیم یک اندیلره عطا عرض نفاک له دوام سازغیرنی رجا ایلرز .

چو چو قله یه : نخیان اسناد اجه سکر .

سندده آنجا بهر لیرا بریمک حوریت صایه اطفال جمیعتمه اعضا اولکن .

بو زوالی بنیم سو کیلی چو چو قله یز بو سو کیلی بنیم

صلیه کوروت ای باقیله نغمه برکز بوز مال اکناسا بنیم

قاج باستمه اولورسه اولسونه زینر اظار بائارسه بائاسینی ، هسی ده صایه برکتا جهدر . شیدلرک ، قیورلرک ، اورتا حالیدرک . عینی عیظه ، عینی اقاییده . عینی اجتماعی وضعیت و شر اناط آاندیه بولاقده بولر . اواناک ایچون جلهسته قارشی عینی حایه و وظیفه سیاه کلان .

قنایه اولک ایلیمده باغیرن قار نغمه بر مار درواز اولسیر

آنقره ده بولونوبنده بو مسابقه یه کیرمک ایسته یلره قورولایمی

ایش و یسندن نغمه چو چوق ساحی اولوبده آفروده بولان غایلاردن مسابقه یه کیرمک ایسته یلر نخریبر آدرسی ، کون و ساعت نینین ایدوب سله یز دکلی تقدیرده بر بولایاق اولاق اوزوره کیمسی نوط عرض ایشیمیزی کولدورمکیز . نوط عرض ایشیمیزک بدنده جیمیش بر و شقیسی بولنه چقدر . قالیسه سی خره مینه نوج اولده کیمز بولونوغر ایفلاک کچایه سی اجر نه نالیله دکندر . بالاخوره ککیمیزی آرزو ایدیلر نوط عرض ایشیمیزک ناله تار ایدیلر . نوط عرض ایلر کیزی پدر ، والده داخل اولق شرطیه ضروب حالنده کچدی بیکیز .

بومره اساندرک بومکیم . سکره ، نرفنویکله ، لفظ نوسریز .

معلملر گزدن صورتيوز

مهرچوققل آراسنده ساياغ ساعدي

ناهل تامين اخيرليم؟

ميتراک ، طابور حالنده گنرکه کينه ، کيندو ايرام رستلرک اعتراک ايدن مکيب چوجوققليه ويليه وسکمز اعتبارله دفت ايدپيروز .

مردف سنده کورداککه بوچوجوققله ساياغ ساياغ ايدپيروز . مثلا : اک اوکمه ، الله بارالله کيدن بو چوجوقق ، دیکر لری نظرينده برنوع شرقي ، منتوق موق ، توتوز زوت ساحي ايريتک چوجوققلی اولاديني کورداک وارکي نيلک . مستوم چوجوقق حسنتک بو نيلک ويخنده اوللاه چيني کيسه ادعا ايديرس . اجمال باشته زمان و ياقلته و مستيلر دمه بو ساواستراک و اودر .

بو نيلکچون تخير بوکمز کوروزچي سطلر بيردن کوروزچوز :

هالماکه چوجوققل آراسنده بو به رسي کوزلده ساياغ ساياغ تامين ايدپيلش اولام ؛ اکی آني طرفنده ور به چک چو بلری تدقیق ايدمکچر . تيجنده برنجي اگنجي و اوجنجي درجه قی قازانان چو بل ساحيليه مختلف مدهير تقسيم ونگر لرنی چيا درج ايدمکچر . يالکر اعلا کوزنده چک چو بلرک گاهنگ بر بوزيه يازيلامي وچيره مرکز ريخيميني آشاماسي ربا اولوزور .

آخى آياهي آبو زمين بوقدر

اسلا (۲۰۰) غمزه شوقا دار کوجوقق بر ميلندن عارت اولان آونه بدلز سته . لگدر . آني وياولج آيلق آونه سوز بوقدر . محترم قارولوزيت بوکا کورده ارسالانده بولغالاری رجا اولوزور .

ايکی بويوک قابلي وطن اسمه

لوزمه شيريز قيزه بک اندي . جميز لوزمه بيلدک

بهر بون آستيلر برسي هسه ايتنمدر لوزمه سفير کييز تونداککه عزم و نيلدري مفيد خاتم انديک جميتنرک اياک تکنگلنيزي کوز شوقلاری جدي و سيمي علاقه قارشي سوزک دوجه شخص وسکمز .

وامت کچلده نريد اين انديک دولتلرني رجا ايتيدي . دنياچه مشهور اولان انگليچه چوجوقق آستيلو ده بيلدن بر ملاقت تدارک وارساندن عارت اولان بوسرا چچاقوش کن چو بله کتابلرک ساحير لوزب کوزنده لکي و بونک شعارله طر نيلدن جميت کيتخانه شه مده ايدلکي يلد بريلوزدي . چوموي اوتوز بيلک عيفه ق نغارز ايدن بوقسقل و شين ازي بوسوزله تدارک ايدن جميتنر بوزون وطن چوجوققلی مانه تخير سفير بوزه علا صرضي تفکر ايدر . کتابلر مرکز عوميه وامل اولمدر .

کوز بوز مهرچوقق مسابقه سي

مختلف درجه قی مکاتبلر ووزله چکدر چوجوققلني مسابقه اديان ايدمکچر بر ور نوز طر شعارلرني کوزنده لوزور . قلبنه سي بايلر باياک و ان باييلدي ايجون بر نوز طر شعارلرک غايت نيت اولدسي لوزمدر . مررستک آتله ويا آتله شه چوجوققل ياني آني ، شاقق ، نسوده اير بر لاکي ، شيدمي به قادار خسته اولوب اولاديني بوموش آدرسي ازيلا چقدور . ساياغ ايکي قسندر . برنجي قس : مسافرن ايکي باش نهايه قادار چوجوققل ايجون . بونرک رستلري سبه چک چوجوققليلدر . اگنجي قس : اگيدن بر باش نهايه قادار . بونرک لسعل اولوب اولادقمده بوستمدر . رستلرک برآن اول آتورمه مرکز عوميه کوزنده لوسي وطر نيلک اوزويه و چوجوقق مسابقه سي جهلسک اوزيلامي رجا اولوزور .

آنا ملکتی

چوجوققل ميب نيتي ، نيتي ، ايجر ننده بون چيرک نيتي . . . . . هم چالپير ، هم کوزور ، . . . . . آگيلره بک کوزور . . . . . آتورمه کوزورک سبت چينک دوله دمت ، دمت ، بونک نوزون دوغوزور . بوزلده سبت وار . . . . . اي اوجان کوزورک نوزونل . . . . . ميسي آل آله اولتونل . . . . . چينسي و لانيجه ميب آله آتورن سو ، سو ، پيت و زين قاشيلار . . . . . او آستيلر نه نيلياز . . . . . لرسوس : عسر ل آني

اويوندر درس

بر ايتيجي بن طو ايام درس ، ايش وقي ايش ، درس وقي درس . اويون وقي اويون اولوزور ، نوزو بوزور نوزون اولوزور ، فدان بوزور آتاج اولوزور ، اويون ايجون طو اياج اولوزور ، نجه اولوزور ، قاي اولوزور ، يياک بر چينده ياي اولوزور . اويابه ، آتجهال ، درس زمان چالپيلان ، قلبنه رنج ، نوزمه قوت بوق ايکي عهورت .

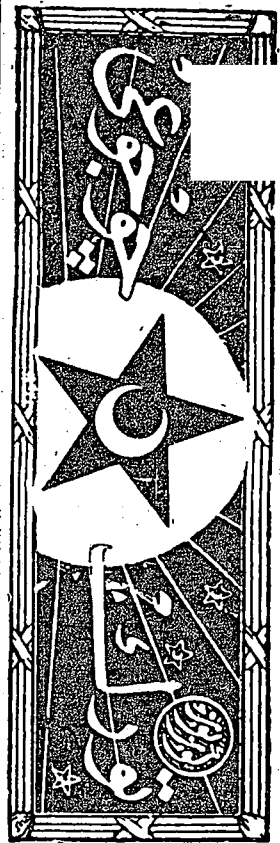
آناطول

نوزيلدر نوزک نول ، دوزغونلدر ميب بر بول ، بائندن بائنه بوزمه دول . . . . . آناطول ، آناطول . . . . . بوزک چوجوقق کوزورک بائندن اگي سوزک بائندن ، نوزونلدر ايک بائندن . . . . . آناطول ، آناطول . . . . . چالپيلانک وارور بائلي بوزلاک آتجهالين بوزرک حنلق بر آني : . . . . . آناطول ، آناطول . . . . .

بارماقلر

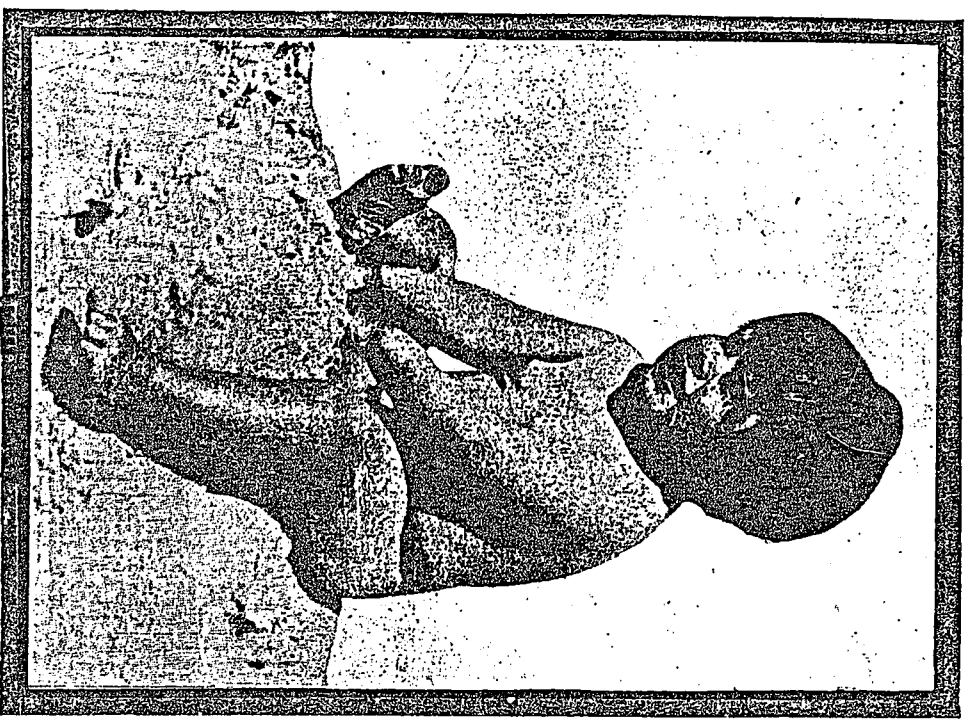
ايانک وار بيش بارماقلی ، تر چيندر ميب ليلانلي . . . . . ساياغ بوزور ، اگي ، اوج ، دوت بيش . . . . . کوزورک بوزورک ميسي قاردهش . . . . . باش بارماقل ايتنه بوهر بر آتور بوزور . . . . . جهات بارماقل ده تر باش بارماقله بائين لوزمون . . . . . اک اوزونق اوزون بائين بارماقل قاي دکي ارکا وارنق . . . . . بوزورک بارماقل ده ايتنه ميسي لوزم ميب بر ايتنه . . . . . مده بايقله اک ايجوسي ، بارماقله اک ايجوسي . . . . . سرجه بارماقل بوکا دوزور . . . . . بزه چوق حنلق ايدلر . . . . . اوانک ايجون اوزونق اوزونق ايتنه . . . . . اوزايلدر بائنه چير

دوره پنجم
دوازدهم علی راصم

چونرغاك صمى رى سوزى انكسائز باورم بزم
هرگاه اون بشنوه جهان اقالى بزمه در

سابق اختيار از اهل سمنو ؛
در قعر نواز

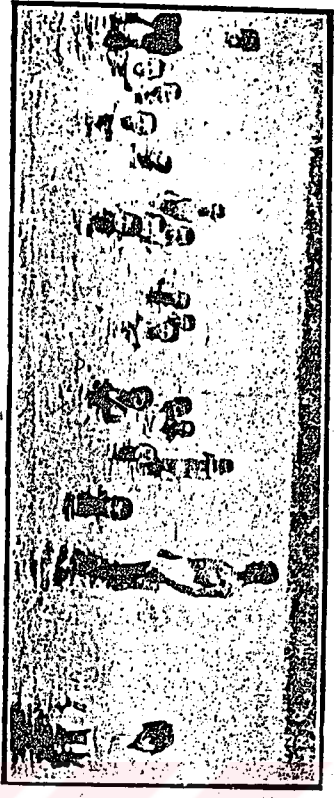
ANKARA

اولادى بولرسكز . چونرگا او چوقوق سوز البسه من
كردنجه چكنى وعد ايتى اولس ينى بيه چوقوقك بو
وعدى غاييه مشور رطرزده ورمه ساكن روندى .
چونرگا علاقه منى او بونده او قادر بلع ايدلسدى .
اختلاف كوردى و چوقوقك سوزك دماغى باشه شيرله و
ديديك نرك سانسق اكلانما چق قنار مشمول اولادى
بر زمانده بلكيزه چوقوق نه ديديك نرى آكلادين
واجرا ايتسين . بئساق چوقوق بونون بروس وسرافاه
مشمول اولادى نرى زمان بويوكردن بريك كديت
بشى كيرمه سوز دات اولان ادروسه اطاعت اجز .
تاميل اطاعت ايتسين ك اون چوقوق دمه ايتيجه مشور
بياه . حالو كه زوالق كو چوك بو سوزده اطاعت نرك
ايچون چرا كوردى . نه بئساق اون ايچون بر خافه
بريدنى بر چوقوق شير آراسنده ايشق بر اراق باغلى نوى
بو طيلى كى ، اياكله اون دقيقه يازده سوزده چيقال بزه
ديديك ك حاله عودنده اون كدينى علاقه دار ايدن
شير او كنده ديديك نرى غاييه اونوش وضعنده
بولوغه چرا و بولرسكز . حالو كه بونون بونردو بر
كديت نخبه اولخال بيز . زرا مثلا دوق اله آلام .
چوقوقده ارادى دقت يك چوقوق سرفيه ويك
كوجاكله قاندر . اوگا ميين زمانده بوشى ياديرتى
ايشه بركيزى ؛ در حال اونى علاقه دار ايدن ديكر شيردن
تجريد ايديكز . شويها كه اولك دقتى بر باشه شى
ايشه بركيزه شينق نصيب اقبسين ؛ زرا سز اولق
ليسا علاقه دار اولادى بر چوقوق شيرى بخورى براو طيه
بو طيلى كى ايلكله وا باشنگى نوى ؛ ديه بر ايديكز
زمن اوه سزك ديديك نرى غاييه اوانوارق علاقه سزك
سوق ايشنگى اغيا او كنده وساخه ايدلسه چوقوق
دومه علاقه منى غامى ايتيكي قادر اوراده قاندر .

ايچون نرك ايدلسد . بئى او كنه وضع ايتيكي كز شى
اولك نكرى قدرتك با دوستده وا نوقنده بولادى
ايچون كدينى خارما مشور .
چوقوقه چرا ورمه ملك ايچون نكر اولادى
در حقي بيك رونق دانا نويون ايتكلكم لازمد .
زرا ايچون بزبون پارسانق چوقوق نرى كدينى خارما
بر خيه مشمول ايدرز . عكس قدرده اوزم و بركيز
شيرله نظمين اولخا نوب نظمين اولخا نوى و بزم
ايشه بركيزه شيرله قوعنار وينجه بوشور كا بولوغه
چرا اقبسده چوقوقه بر طوقان آتاقده كدينى
مشور و حقي حقي كوردوز .
اوش اياكل كز كه چوقوقك دقتى علاقه و حقه سزك
نكسانق در حقه بوشى بيلدريزه ؛ و وانكسانك عايدى .
ايچون او كانه سانسبه خدمت ايدمشك مشهور بولوروز .
نظم ميز بيلدريزه چوقوقك دقتى شويوا بوقناده
سرف ايدرزده بزم دسا اهميت و بركيزه شيرده
غاييه لقيده بولايهارل . چوقوقى كدى دقت
و علاقه سزك بولادى شيرله مشمول ايشك چاليتوب
اوپه نه نرك ايچون بزم ؛ شهبه سزك خيزه چوقوق
قوتريه استقامت و بزم . بزرا استقامت تسيمن ايتيكي
اولتر اسراف اولينه ؛ باكلن وا نكسانك ايتيكي
مرهاك بروه كيكه عكسودر . باه عليه چوقوقك
انكشاف دقتى ايچون چاليتوبنن چرايه كلن سزبه
آز سراجت ايتك ايچون اولك دقتى علاقه منى ؛
حافظه منى ؛ خيالى داره ايدن قانوتريه خيزه دارا قنلتميز
لازمد . زرا ايچون بروس نره چوقوقى موافق بولادى
شيرلار زنده موافق بولادى بزم طرزده مشمول علاقه دار
ايدن ؛ چرايه نيجر اولاخق حركته مانع اولوروكردى
انكشافنده خدمت ايدرز . مثلا كو چوك بر چوقوق
اوپه نه مشمول اكلن چوقوقك البسه كيرلنده ايشم
ييشه منى سوزقده كوتوروم . ديديك نرك حاله ايتكلز
بيديكى زمان چوقوقك البسه منى كير ايچنده بولوغه
در حال قياره اون چرا ايچون با اوده بر اراق ملك
كدر و با منى ملك بر عيشى - مشمول بروس اولقمن
غاييه نجر ايدرك - تطبيق ايدرسكز . مسوقوق
قانلقاه و شويو سزك اولوروك نر فاجتانه كديت كورده

طفره ده کی صحابه اطفال سمیر لری ناصل جائی شور لری

سر او ده مشیلرک صحابه اطفالی کینده کج نماز ایده ن
فضا لیتی کور مکلہ اختار ایتر یکنز بر ستمبه منور

اورده مک بائیم اوی لدری سیدی تناسی به نظر نتره کرده بائر پیر لری

اود سیم خاطر یز بائیدر : اعضا آروقات کرم
 اود نه ز فقا سر کز سرود . اعضا حکومت طیبی جامد و محمدی آل لینه
 نالقی بر جوق ولا یتر نتره غبطه و رجک دور جده
 پاران تپسار و ریمکده دور .
 15 خوزران جمه کونی بیک دوقوز یوز بگری
 کلیمده بولندی :

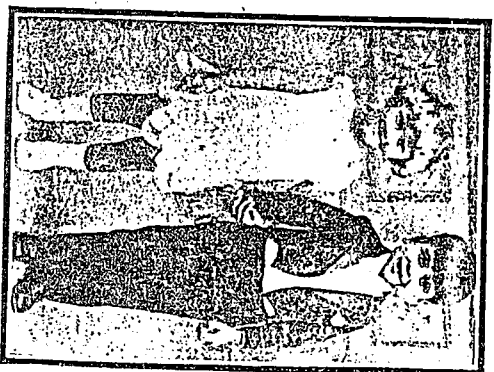
حایه اطفالک بائیم نوی طایفه سی بویاز کوی طایفه ایلائی
 قابه چقاروق . بدایه بو تکلیف لیزغیت قازا لماندی .
 قوت بالا خزه مار نمدار لری جو نالدی . بو ستمه ناک اتاجی
 کینتک حیث اداره به بی اولمانت و راور و لری . حیث
 اداره اوزون مذاکره دن صنو کرا بگری موجودن
 عبات بائیم نوی طایفه سنک بویاز کوی بیکه چقار یانه
 مستقلاً قرار وردی .
 4 . نوز چهار غننه کونی جو خوز یز ایلائی چقار لکی .
 رئیس خلیل بک سیم اولدیندن اداره مامور یه قیده
 بر سیمی بر و عوامی حاضر لادی . بو سوز نه و ایدر ادمان
 و بائیم یه بیجا اولام ایکنمده لر . کین کون کوی بیکه
 کفتمس . طلب ای بائیدن علاقه دار اولام . بکلری
 کاتب عطار اوغل حق و محمدی آل لینه دور .

بو کور ناک جو جو قوری یار نیه ناصل حاضر لای شور لری ؟

بوسر شهر ناک نرینب ایتمی بیکلر جوهره بالرسنه به منظمه

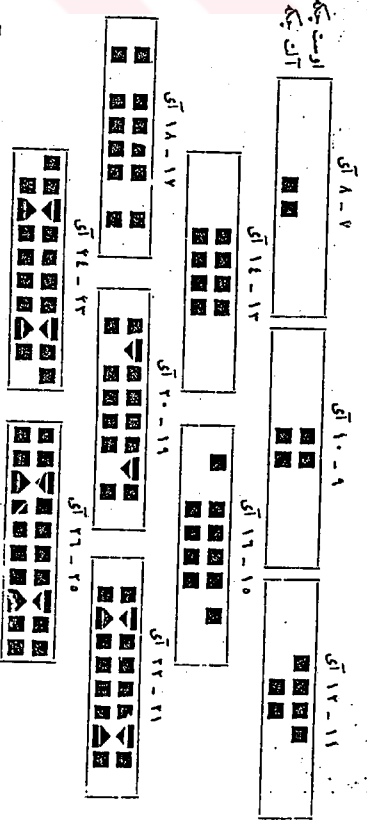
ما مانکی بر صالح ندمده بائیم قالی حق و او صالح اولورک
 ایجاب ایتر بیدکی بر اقل هم ایش اولورک بوز به چقار دور .
 مهاجرتی بر صالح ندمه بائیم قالیق و جو جوق روحان
 تا کور جو کون نریمه ایله سنه جو ندمر .
 دانا مهم نمانته عامده اولدینمیز بوسه شیمیز
 بر قطنین ایانک دننه اولورک دوشوقن و سیر کور جوهری ناک
 بائیم شکلده کوزول بر جو جوق بالوسی نرینب ایتمدر .
 کور جوک یادور لور ناک نراق کهرک بالوده دالین
 ایتمدری حقیقه خوش بر منظره تفکیر ایش . جو جوق ناک
 نرینب و حخته ایتمه ایتمکله ربار و اولورک نریمه و نریمه
 اکلچیلردن ذوق آلاسنده تا کور جوک بائیم اعمار
 چالیشق می اینون ایچون بروظیمده .
 بوسه شیمیزی بو قطنین نقل ایجازه اولورک
 جو جوق بالوسی نرینب ایتمکیندن دالان نریمه و دیگر
 نرینب بر سرانده جو جوق روحانی اوزونده قانت مؤثر
 اولاجق بو کی اکلچیلر نرینب ایتمکله نرینب ایتمکله نریمه
 بائیمه بویورک بر ستمبه کور نریمه سیر کور نریمه نرینب ایتمکله نریمه

بائیمه بویورک بر ستمبه کور نریمه سیر کور نریمه نرینب ایتمکله نریمه

بو کور ناک اوردو .
 نرینب ایتمه حاضر لاری .
 کن بائیم اوزورک
 ده لور ناک ایتمده
 حایه جانانه ایله حاک
 بیکلری آیدلادی
 اوزیری دانا زنده
 کور به بیکنر بر
 شکلده نرینب نرینب
 کفی دکور . کون
 کدیجه ایتمی حایه
 نریمه مهم محولر
 اوتتمده . لور ناک
 جو جو قوری ایش
 بائیمه ناسیونالی آرایه
 بوز و یانین و یلمان
 چایتمه بیکلری کئی

شکل (۱) دتلرک چقدیق آیلر

میچ برده، بونه خستد، هکبه خورومل، چوروق اغلاور دهیه ساللاق، یاخورد یاغندن قالایلوب کروریمک یاکلن برتدیر اولوب چوروق بوسورده، آلبیبه، دانا ایستز، پانازبه کور، تانایا آغلار، آغلامه سیکیمن ایچون آغیزن لاشیلمایریک نوبقی، ساهی ایلمی آریستد، مانغیلیدر، قنطار کندی حساه، دانا قایشن وادیجی قبال برامزیک ورله سنده عهذور کورمه بورد، اک بوبوک عهذوری سورنونه، پشلا دینی زمان بزه دورشمی وچوجوغاق تکرار آروب آغیزیه قوعاسیدر، بونک ایچون بویتیه آسهلیجی اولوزسه عهذور قاتلار، حالیکه دیکر طرفدن بعضی چوجوقلر واردورک عسجی اولدوقلارین تانایا وولاسیب آغلارلر، بو کورولتوب دیکه ماک مایویک کادی گلدر، مانغا سیق سیق موسسون دییه، بزه چکلر، بوسورنه، ده زاده سندی، بونه جی ایستز، عهذورده، نوزولوندیجی کی آغلامه سی ده سکونت بولور، نوزولوندیجی: چوجوقلر بئشجی ایستز اجباراً کندیته، چوجوق سدار چیارلر، باا، آنا، چیش، کل و اوللو، بوق، دو، بوک، گلادی اونجی ای

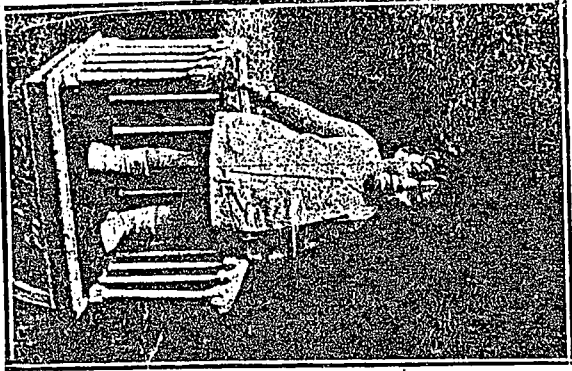
وا کمرته پشندن اول سوبلر وادن آکنجی آیشن سوکرا تدیرجا دیکر گلادی سوبلرک ایکی پشندن اجباراً قونوباه پاشلارلر، بعضی سستا چوجوقلرما اول پاشلارلر قونوبه ماک کیگه سی وچوبونک مانغاق قعاقانغه ورده ده مانغاق راضیترانه، علائندر، زهانگ آرتسی: چوجوقله اصول دادر سنده مشعل اولونوزسه، گلکی آتاز، چوجوق لوسوز بزه آرازلا عامال، مهوردینی تیلر آکارنیشمل، اوبونجاقلادی عهده اولوزسه اوللی، شلا مختلف زنگلرده کاندردن ویا بزدن پایش اوبونجاقلر کوسه زه بارک بوسورنه، م اریشار، آکله بیهوده زنگلری اوکله بیه، کذا شکلده زنگلی ایلمیل، یازید شکل طرفنه کوسه لیلدی، کتاب اولوزنده، زنگلی رسولک مهر برسی حقه آیری آیری ایضاحات و بیهارک کوسه لیلدی، بونخصر صده واک زاده مانغاق نوصیه اسمولر، مونت زوزوی و نوزوبه اول سوللریک برلشش، شکلدر، ایستابول- چال اولغل، چوبونه و نوزوسی: عوی گادی

وطن عیتاک اساسی آنا محتی و ملت عیتاک اساسی اولاد عیتیدر

مهی قیزیم! عذرا

گره: اسم، اسم، ک

چور چی باا، کی دن چی باا اولدم...
اولام باه طور دونه داخل اولدی حالده
اولا سرده، باا، تانایا، بوبوک یا اولدوقدن
مانعا شیمده، او چونجی اولدوق (چی باا) م!
او قانار سوزور، او قانار اولدوق قانار سوزورمانلینا
کینه سوزات، کینه الفت، کینه ایه حیصال،
کینه ایه حیصال،... کیتوب طور بوزوم، بن مین
سوزوروم، قویا غلن ای دیوروم، کوبه دی سوزورولر
حق ایچون بزه، بزه طارغین اولدی، اختیارلق حاله
چکم دورک، سونلک مانغاق ایچلا دی:
— چکاه مانغاقه میجاسی قلاک!
دیبه آزالاند، فیس قوس بیه ایله رلرش...!

سولگی مهی قیزیم عذرا ک سولک رحمی

اوکله اسم ایستدی، دوروشیدی،
کوجوک حقیقده، اسمی
وردم: (عذرا) اولسون
بیه، عذرا، ک مهرکون
کنامک منت ویشانه طلاق
ایدیجک اسما، بر آدور،
بوزولدی، بوبله قسبه
ایشکله مانا ایکی نوزولر
چوجوقلر کی سوبیه مویک
سوکدن گلدر ده کی، حلا
سوبیگی سوبیه مویک
سوبیه مویک، قاشن مزکی
حسابک دنیا بوزوم، بوزدن
دانا حیول فاندیل بر محل
تشیق بوقدر،
بوزوروموز ایکی بوزور
ایته کجه، تیز بوزدی وکلر
بوکلر، آتونر دکی آتیش

SHATI KEM - DIBANG

فارده شلر تورکوسی

بسته :
مهریس غامس

گفته :
آنا کریمز

بیز راکل میهریزلر ایچره تزیین ایتمیشدیز . آریل آریده تفریح ایسه بیلیریز . بئسی فریوریم .

فانه آ نه یول بر
بیر شی ده قار حان
بیر شی ده قار حان

رنگ له جان لر او
ده نه قل ناک یا
بیر شی ده قار حان

ده من له چول قورم
بیر ی له نه فر
بیر ی له نه فر

بیر ی کا ری یا
رنگ ناک نه له مل
رنگ له فانه آ

(جنک فارده شی ز، جان فارده شی ز — برولمه آقان قان فارده شی ز)

موزیک بوتورات ایله باشلان ، ایکی دفنه چالقدن صوکره چوجو نظر هب بردن اشتراک ایدرل و بینه ایکی دفنه تکرار اولموش اول بئسه و گفته به چایلر .

گفتسی :

چان کاهده قول چایلرک
بوردلاییز ، چوجو تلاییز
نورم چالنده آقان قاترک
مئه قان بولکویز .
(ایکی دفنه)

چان کاهده قول چایلرک
بوردلاییز ، چوجو تلاییز
نورم چالنده آقان قاترک
مئه قان بولکویز .
(ایکی دفنه)

منج ایچکه سراتی زیاده لیدرکن بلشتا برنی پایاز .
دی به ککریک تونک هنجی ایدر ؛ قطع چوجو غه
ماحه اوزتویه ، برابر اوزلده بولان ایجابی چکوب
تیمهت مساعمدن ایچمکچر ؛ مانقاله ، و او حالده
پالاق جانب آتدرله اویسانسی خوشی کورم چکر ؛
چایر چوجو غک نامه اوز تورکیا بده ، آتشار و پاشتمه
نعمل ویا مساعده ایچمیلیر .

چوجو غک اویسانسیه کیکریجه باشه اربوتلر .
وادرز ؛ زانکله اوبونک برنی آلاچ ایجابی مفید
اوبونک عددی آزر دکلدز . بامول اعلا شسراکله
سینان برانایلی کی آنا ، پانک و سرفی بیله نلر وحی
نی اعلاعت تریسه نه یول ورمش اولور .

آنا و پادان بیخیری چوجو تلایه پادیز ، اوبرکون
وحی برهتاق ایچون پاهنجاری ایلله دایر بروغلام
چیمک قاتارلار . و بروغلامی تنظم ایچمکچر ، چو
چولر مایه باجق ایشلر خنده سبیل کورسورلر . حقیقت
شودورک ؛ نایت کورچو ک چوجو غک عقل و منطقی ایک
ایستاق ؛ ایق سرغله تکامل ایدر . برحاله اولدانی
ایچون یوکورچو غک منطقی تیجه سی کورسورلر سبیلر
آکادیمیلر ؛ ادراک ایدمیز و بوسونون شایرد و آتاس
اولان اعلاوی سادسبیلر . بوایسکی چوجو غه رهبرک
ایچک شریطه ؛ کندی حانه براتیبال . ایدرده ،

سنی ایدر و ایدکی و آکادیمی زیاده لیدرک زمان ؛ آرزو
ایمان کاکلدی ویرمکده سکلان چکایمز . چونک
اوزمان ویریه چک سبیلر دن وودوشو یج دیان سیدن آتاز
چو آکادمه باشلار .

چوهرتک لفرنی ایللیک مورفیله دره سره و انتماسیزه غیرت ایسزدره :

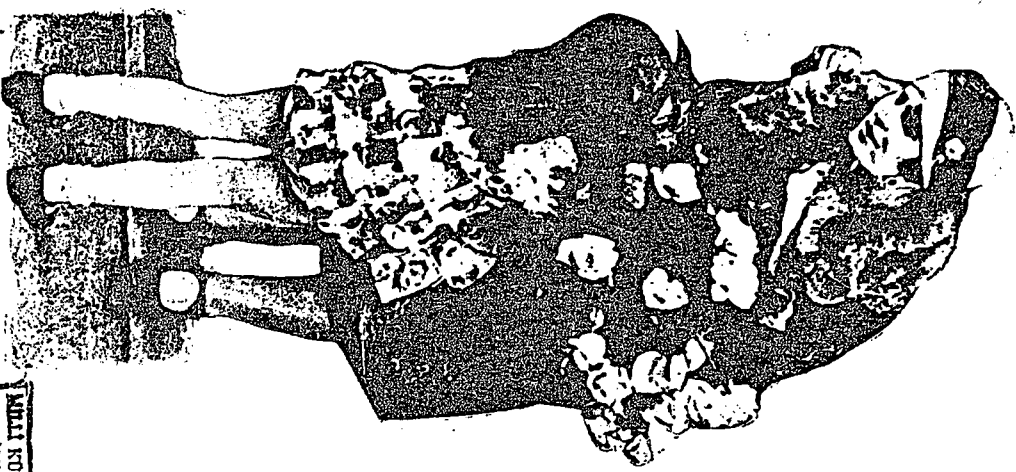
نیرس : امرمئلر سیلک اوزغانلر ایق ؛ سبتی منسیلک ایزیت ایزیت قاپا بلک سدریزه : کور لفری بله

دوشنبه ۱۹
دوشنبه ۱۹

مدرسۀ عالی
مدرسۀ عالی

مدرسۀ عالی
مدرسۀ عالی

مخبرم
افغان
قزاقی
مضرتاری
بوراده
برجورجه
انتقادات
ایدراگرگن
کوروربوروز

MAKI KOTPIANE
ANN ۱۹۸۸

مخبرم
افغانه
قزاقی
مضرتاری
دوستدار

په لار او کره ټولیدو، برآینه چوچوئی د اها ایتدین آکلون وونی کرکه کیدیس، کرکه جمبه پایدالی اولارون یتیدو برمل ایچون نامل بر پول نغیب ایتایدو، اوده کتبه، لک (آینه لره حبسال) اسلم برخی جلدی، پالاره بو ملولمان وریمگمور. بو کتابی اوتویان مرآته چوچوئی دها ایتدین طابعه واکا دها زنده پایدال اولنه مقصد اولون. یتاق ۱۰۰، جلدی ۱۲۵ غرضمور. هغه اوده کتبه ساده به نظری بر اثر ده کیدو.

بو اثر کیدو، غای اوه نقل ایش کیدو. چوچوق بو اسنده چوچوقله، ناوکره یتیمک لازمه بو اوده موجودد. (اوده مکتبه) که اگنجی جلدی کیدو قارنده سویله بن اذخال و شمورلی عالی بر سورنده تسیف ایدورک بر آراهه غولبلادیمور. اوده چوچوقه ماحال سو یتیمک و شمر اوکره یتیمک ایچون مرآته بو کتابدن استفاده ایدویمور. یتاق ۱۰۰، جلدی ۱۲۵ غرضمور. ارجنجی جلدده (ایوبون اولیوچاقلر) سر لرحه سی آلتدو نثر ایدیلیمور. بو جلدده چوچوق بو اسنده اویاتیلما لازم کن بو توف اولونلر، چوچوقلر که وادی قلیتیرنی انکشاف ایتدویمور چت اولیوچاقلر اودو. مرآته بو اولیوچاقلر اوده، بنی ایدو، عسرف اگنجین چوچوقه اویاتلر، داوروسک ترق وکمله اودیم ایدویمور. یتاق ۱۷۵، جلدی ۲۰۰ غرضمور. اوج جلدک بو اثر اواک اوبورک ایدویمور. عالی کتبه خاهمی ایچون بو دن قیمتل برآثر اولاماز. هیچ برعاله بو اثر دن مستقی قلاماز. بو توف چوچوق مساجی قارنلر تیره بو اوج جلدک اردن بر وراه ایدویمور نومه ایدور.

۱- سارا

سارا یتیم قاتیل برقیچوچوئی کتبه، ملل دن ولیدن کورده کی بنا مملوین تصویر ایدن جانی بر روزماندر. انسانلرک چوچوقله قارنی ایدویمور انسانلر لاری بو روزمان قادر اوتوه تصویر ایدویمور بر اثر یوق کیدو. سارا، غدر وانگنجه کورون یتیمک سوتلی بر نوسیدو. بورومان اوتودن سو لرا چوچوئی سارا، قارنی برحیت و سحت دویمالی ککن ده کیدو. یتاق ۲۵، جلدی ۴۰ غرضمور.

چوچوئی کلپانمز

چیتیر سوک زنده اوده کتبه چوچوقلر تورک استفاده ایه اولیوچاقلر کچری تجوزیره اولیوچاقلر ایدویمور نغیره لارو چوچوق کتبه خاهمی وجوده کچرکه ترق زنده سندی، تورک چوچوئی فکری، اخلاق ویدی تیره سته اودیم ایدویمک اثر لره عدله احاجت وادی. چوچوئی مر ساسمده کی مورومه قارنی لایمه قلامان چیتیر، بو احاجت قارنیده سنده فایده کیتیر تروفی حی ایدمی بو توف دنباچه طاقش چوچوقله عدله غدا، اثر لری لایزه نقل ایدویمور باسادو و یتاک اثر اولارو:

هایمی

کتبی نثر ایتیمی، هایمی، توف دنبا سارنیز نرجا ایدین برآورد، مدنی دنبا (هایمی) بو اوقونیش چوچوق یوق کیدو. چوچوقلر تیره و تیز کتابلر اوتویان ایدویمور ناو، بو کتابتیری ایتیه نومه ایدویمور (هایمی) حاک و تیز هوزنده بو توف تیز بر چوچوئی حیانتل باخیمور. بو کتاب چوچوقله اخلاق بر تیره و زمانه تیره سی کورده و ک ساسده چوچوق لسانیه ایدویمور. تورک چوچوئی بو توفی ذوقله استفاده ایه اولیوچاقلر. یتاق ۷۵، جلدی ۱۰۰ غرضمور.

اوده کتبه

چوچوق کلپانمز داخل اولیق اوزوره نثر ایدیمان اگنجی کتاب (اوده کتبه) دور، اوده کتبه، دها زنده کتبه خغه کچرکه ش چوچوقلر اودو او کره خاهمی لاره ککن شیلری یتیم ایدن بر اثر دور. بو کون هداغوزی (چوچوقلر یوروسی) تک تحصیل جانی ایچون ضروری بر اعلان شیه اولدینق قول ایتیمور. (چوچوقلر یوروسی) فایده ایدویمور، کتابلر ده بو وظیفه یی عالیله کورک چوچوقلر ایدویمور. اوی، مکتابک بر ایدویمور حاک کتبه یتیمک ایچون آینه یی بر کتبه خاهمی سر بیسی باقی تحصیل اوده باخلارو لازمور، اسنار چوچوقلر تیره

مطلقاً برعائراً لهکیمیزه خاھمیز .

علائق :

- ۱ - غاله هکیمی هفتتک مین کونلنده - ایست خسته بولوسون ایست بولغانمین - او عائلق دوات ایدر . صحتلی توپلر ، بزم کورمه دکیمز و بالتیجه غایتمه تلق ایندیکمز نودیزده هکیم بروجق شهول ییلر کورمه ییلر ، اولری سایه وسایه ایدر ؟
- ۲ - غاله هکیمی مرزمان عائلق اولدیبه حشول اولاجندین مهرشونک شهستی ، صحتی ، ثابت درجهستی ، خوری صوری یله چکی ایچون کله چک وکلن خستائلر یتمنده نه کی خدای قیدی لازم اولدیبق تعیین ایدر .
- ۳ - غاله هکیمی عقی زمانده عائلق بر صحت متاوردیر ، غالیبه مهردول صهی وسایان روبرو ، توفی اسوالرخی او کرهتیر .

- ۴ - غاله ایچیمده بریسی خسته اولور ، بزانق تعیین ایدمه یز . دوجال چاغیراچیمز بر دوختورلده تعیین ایدمه یله یل چورق دمه اکسازور ، حالو کره مر حالری ییلن ، صحتیزک ، حق الا خصوص احوالک حریمی اولان غاله هکیمی بون تعیین ایتمکده کوجانک چکمز . او بزه (خستهلق) خوردر . بنیاعلیه فالان دوختوردر بو تک ، صحتیمسیدر . اونی چاغیراچکر ، ابرو اودوختور کلاجه اوکاده حق ایضاصل و بربر و شخصسیتخیجی قولایغی قویاد و ولایجه خدای به پاتلار .
- ۵ - غاله هکیمی ، شهیزکر مرخت لیمز ، علاج و بره جک و ریشتمده و کلمدر . او ، اختصاصی ماتخللمک ند و یلری ییاد و خارخنده کیر ایچون بزه ، و شخصصه حق بر رهبر اولور .
- ۶ - کلجان قویزکده ، نوره یلان اولغدر ، لک کتیب وفقی یاللاشم چورق غورک صتمند ، زدکی ، غاله هکیمی زانی و برتک صحتی خاژدر .
- ۷ - هکیمه علاجه آورچ اولور ، اسی ادادو کره کیمز ، غاند اولان صغوی شکایتلر بوز و ضروردر . چورنگه خسته اولایجه ، خستهلق ایله یله یجه ، حق بر چورق ند

هر تورک حاله سی

ص

صحت و تنظیم و دائمی بر ساقه آتتمده بولورسه مؤتمندر . بر ساقه یی غاله ریشلری ، غالینی تشکیل ایدن نورد یالمازلر . جیالک مرصصه سی بر اختصاصه محتاج اولدیقی کی و صحت مستحصمه ده اولنگه علاقه دار اولنه تا صلاحیتلار اولان لاره محتاجدیر . غاله لر بزرگ رجوشتمده - حتی دینه چایزکده عقیق بر آکر یتمنده - و غاله هکیمی هوز اهیقل بر مفهوم دکلمدر . حالو کره غاله ده غاله هکیمی ، او غاله تک سلامت و صحتی ایچون بر اتمیت سولایه بر مهم رهبردر . اتمتارک و یازاری برانک دوختورلردن ایدمه چک استفاده - بولان نه قاندر مقندر و شخصص اولور لسه اولوسول - مرصصه صغان اولور . حالو کره غاله تک هکیمی بولوروزسه تأمین ایدمه چکی فایده چورقندر .

یقین دوجال ایدیزور ، کیم چایر او ییش چورقوله بار بر نه قدر استیجال خارقلری کومولش و نه قدر سوگه چک شفقل سونتمدر ؟ و اولرک ایچیمده یسلم فصل دینهیم ؟ بلکه بر - طفل اکر - بولوزوردی . شیمسی او طفل اکر ، دینن مقبر ا انسانک خلتتمده چورقو قانق معومیق اولدیقی کی جسمی بر و صحتده واردر .

ماتلمده یقین اناسمدر بو کون شیطان دونه لاندیر و روحیه بر رکمت الهیه اولاروق روایت اولوندیقین کوره انسانیت عینا او معومیت سایتمده ایلدار اولوروشی ، بوقسه چوقندن غشفتنهارا هسه اوضا بوق تارامار اولوروش . هر حاله بو روایتیمه بر رکمت و بر مدرس شفقت واردر . روایت افهام انسانیتده معصومیت شفق و رحیم اولالیدر . چورقو قانق مادی و سموی غداری تأمین اولورمالدر . بو بولمه ییشورا اولان مؤسه کزی روحانی بر سید و مدنی بر سینه ییانی شویات عد ایدر و بوغوسلر قی کال حرجه ییاریک ایدم اقوم .

ماخا یاللاسی ۱۲ شیاط ۹۲۷ جیمالی عامر

وارایجه قدر مرشیشیزی ، قانزی قانلا نیزی سایه وسایه یلایتمدر برکن صحت و صحت نیزی صیج مدبر و ساقه ده بولوندر مابق جیما یاتار اولور انا حق اولرک لاندیر . اکر صحت و دینی بزمده بر غاله و دولا ییسه صحت و عانیق بزمده ، صغانم برمت اولق ایستور سده حق هر تورک قانسی ، بر غاله هکیمی تأمین ایدلیدر . مدنی ذیباتک هر طر قنده بو ، بویه ده بزمده ذیباتک بر طر قانصعال اتمکدیر .

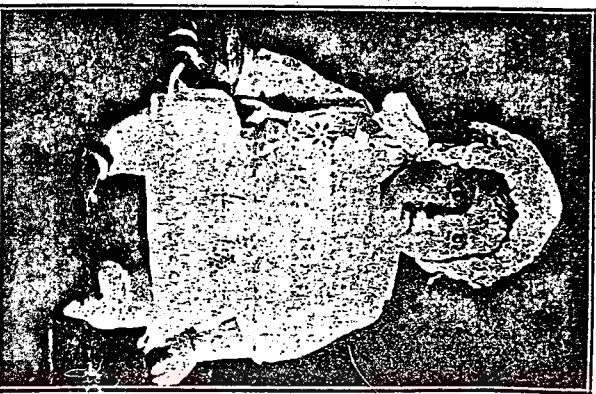
سرکرلریمیز عائلق دوختوری اینسه یلنره رهبر لک ایدمه چکمز

کیمیزیمیز عائلق دوختوری اتمتارک ایستیمه عائلق بزمده بولوز قیزی عائلق عائلق جمیته سر اتمت اتمت کلامی لقبیمده سرکر و شهیز بزم کیمیزیمیز عائلق (شهیز بزم) کریمه ییلر بر اتمتارک شهیزل ابروه افهام ایدمه هر لکی مع اتمتارک ایما ایدمه چکمز . درمال سر اتمت ایدمک .

ملوروزی وارایگی کومر شرکی قاریقه مأموری مثل بکن اوغل اولد قیل . بر اتمتیمه . قانق : ۱۰ کلام ایساک سوبله یسلیتمدر .

صاسوننده دیوان عیالیات شفق سابقه : ۶۵ - سراقی نصرت بکن اولغل طور عقود : ۴ - اتمتیمه

وزنبر اولان ایلدیوه رحایه لنگال سابقه : ۶۴ - زینبی حسین نهسی بکن